Puolustusvoimat

Sotilaan käsikirja

2019

Puolustusvoimat

Sotilaan käsikirja

2019

Sotilaan käsikirja

© Pääesikunta, henkilöstöosasto

ISBN 978-951-25-3050-2
978-951-25-3051-9 (PDF)
978-951-25-3052-6 (ePub)
SAP 10353870

Valokuvat, graafinen suunnittelu ja taitto sekä piirrokset
Puolustusvoimien palvelukeskus / oppimis- ja kuvapalveluyksikkö

Painopaikka
Juvenes Print Oy, 2018

Pääesikunta
Koulutusosasto

HELSINKI

PÄÄTÖS

1 (1)

24.09.2018

HO647

PEKOULOS ak AO14808/23.8.2018 PUOLUSTUSVOIMIEN OHJESÄÄNTÖTOIMIKUNNAN KOKOUS 3/2018 (24.5.2018)

SOTILAAN KÄSIKIRJA 2019

Sotilaan käsikirja 2019 hyväksytään käyttöön otettavaksi.

Käsikirja kumoaa Sotilaan käsikirjan vuodelta 2017.

Pääesikunnan koulutuspäällikkö
Prikaatikenraali Jukka Sonninen

Apulaisosastopäällikkö
Everstiluutnantti Ari Lehmuslehti

Pääesikunta
Koulutusosasto
PL 919
00131 HELSINKI

Puh. 0299 800
Faksi 0299 510191

Y-tunnus 0952029-9
www.puolustusvoimat.fi

Sisällysluettelo

1 Lukijalle ja kouluttajalle 8

2 Varusmieskoulutuksen yleisjärjestelyt .. 10

2.1 Varusmieskoulutuksen perusteet, tarkoitus ja päämäärä 10
Mitä hyötyä varusmiespalveluksesta on sinulle sotilaskoulutuksen lisäksi? 12
Varusmieskoulutuksen suunnittelu ja toteuttaminen 13

2.2 Asevelvollisuusaika ja varusmiespalvelusajan yleisjaksottelu 14
Asevelvollisuusaika (43 vuotta) 14
Palvelusajan yleinen jaksottelu 14

2.3 Peruskoulutuskausi 15

2.4 Sotilaan perustutkinto 17
Tutkinnon tarkoitus 17

2.5 Erikoiskoulutuskausi 21

2.6 Johtaja- ja kouluttajakoulutus 22
Tarkoitus, päämäärä ja tavoite 22
Johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelma 22
Johtajakansio ja opintokirja 22
Palautejärjestelmä 23
Tiimityöskentely johtajakoulutuksessa 24
Milloin sotilasjohtaja on onnistunut? 24
Mitä hyötyä johtajakoulutuksesta on? 24
Aliupseerikoulutus 25
Reserviupseerikoulutus 26

2.7 Joukkokoulutuskausi 26
Palvelustodistus ja henkilöarviointi 26

3 Yleinen sotilaskoulutus 33

3.1 Sotilashenkilöstön jako 33
Arvomerkit 34

3.2 Sotilaallinen kuri ja järjestys 34
Eräitä hyvän perusyksikön tuntomerkkejä 34

3.3 Sotilaan käyttäytyminen ja hyvät tavat 36

3.4 Käskyvaltasuhteet 37
Puhuttelu 38
Tervehtiminen 39
Miten menettelet käydessäsi asioimassa yksikön päällikön huoneessa? 39
Miten menettelet käydessäsi asioimassa yksikön kouluttajien huoneeseen? 40
Kunnianosoitus 40
Ilmoittautuminen 41
Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo varusmiespalveluksessa 41
Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen joukko-osaston toiminnassa 41
Kiusaamisen ja simputuksen ehkäiseminen .. 42
Mitä on kiusaaminen? 42
Mitä on simputus? 43
Kiusaamis- ja simputustapauksista ilmoittaminen 43

3.5 Sulkeisjärjestys 44

3.6 Huollon jako aloihin 44
Täydennykset 44
Kunnossapito 45
Lääkintähuolto 45
Kuljetukset 45
Huoltopalvelut 46

3.7 Huoltokoulutus peruskoulutuskaudella 46
Henkilökohtainen taisteluvälinemateriaali 46
Terveyden- ja sairaanhoito sekä ensiapu 46

3.8 Huollon erityisohjeita 47
Lääkintähuolto 47
Huoltopalvelut 50

4 Ase- ja ampumakoulutus 51

4.1 Ammunnan yleiset varomääräykset 52
Kuulon suojaaminen 54
Valmistautuminen ampumaharjoituksiin ja toiminta ampuma-alueella 55

4.2 Asekoulutus 56
7,62 Rynnäkkökivääri 56
Rynnäkkökiväärin huoltaminen 59
Rynnäkkökiväärin sysäyksenvahvistajan kiinnittäminen 60

4.3 Ammunnan perusteet 61
Luodin lentorata 61
Luodin lentorataan vaikuttavat tekijät 63
Hajonta ja iskemäkeskeispiste 64
Hengitys 66
Laukaisu 66
Tähtääminen 68
Rynnäkkökiväärin reikätähtäimen käyttö 69
Valaistuksen vaikutus 69
Ampuminen liikkuvaan maaliin 70

4.4 Ampuma-asennot 72
Perusteita 72
Makuuasento 73
Polviasento 76
Pystyasento 78

4.5 Perusammunnat 80
Perusammunnat rynnäkkökivääriIlä 80
Toiminta tauluilla 90

4.6 Taisteluammunnat 91
Ammuntojen tarkoitus 91
Ammuntojen tavoitteet 91

5 Taistelu- ja marssikoulutus 92

5.1 Taistelukenttä toimintaympäristönä 94

5.2 Sotilaan perustaistelutaidot 95
Taistelu- ja kenttävarustus 96
Esimerkki sotilaan varustuksesta 96
Taisteluvarustuksen naamiointi 98
Taisteluvarustuksen huoltaminen 98

Kasvojen ja paljaiden ihonkohtien naamiointi 98
Etenemis- ja aseenkantotavat 99
Rynnäkkökiväärin käyttö taistelussa 103
Rynnäkkökiväärin käsittely ja tulittaminen .. 107
Pimeätaistelu 107
Talvitaistelu 107
Lähitaistelu 107
Pistimen käyttö 108
Lyönnit rynnäkkökiväärillä 108
Vahvistetut käsi- ja valomerkit 109
Suojautuminen taistelukentällä 113
Suojautuminen tähystykseltä ja vihollisen havaitseminen 114
Suojautuminen epäsuoralta tulelta 118
Suojautuminen suora-ammuntatulelta 119
Suojautuminen tarkka-ampujilta 119
Suojautuminen panssarivaunuilta 119
Toiminta miinoitteessa ja kohdattaessa räjähtämättömiä 120

5.3 Sotilaan toiminta taistelussa 121
Taistelun yleiset periaatteet sotilaan toiminnassa 121
Tilannetietoisuus ja toimintamallit taistelussa 122
Sotilaan automaattinen vaistomainen toiminta 123
Ryhmänjohtajan käskyn mukainen välitön toiminta 124
Itsenäisen taistelutehtävän toteuttaminen .. 125
Tilanteenarviointi ja päätöksenteko 125
Tehtävän täyttäminen 128
Taisteluvalmius 129
Valmistautuminen taisteluun ja taisteluvalmiuden ylläpitäminen 130
Miten valmistaudut taisteluun? 131
Miten kohotat taisteluvalmiuttasi? 131
Miten valmistaudut pimeätoimintaan? 132
Sotilaan toimintakyvyn turvaaminen taisteluolosuhteissa 132
Miten estät omat tappiot taistelussa? 133
Miten kehität paineensietokykyäsi ja hallitset stressin? 133
Miten säilytän lämpötasapainon? 134
Miten ehkäiset paleltumat? 134
Miten menettelen helteellä? 135
Miten ehkäiset lämpösairaudet? 135
Miten valmistaudut pitkäkestoiseen rasitukseen ja ylläpidät toimintakyvyn rasituksen aikana? 136
Hygienia maasto-olosuhteissa 137
Taistelijaparin ja partion yhteistoiminta 137
Miksi taistelussa välitetään tietoa? 139
Taistelijaparin ja partion vuorovaikutus taistelussa 139
Mitä tiedon välitys taistelussa on ja mitä se edellyttää? 139
Milloin tietoa siirretään? 139
Miten viestit? 139
Mitä viesti voi sisältää? 140

5.4 Ryhmä 142
Kokoonpano ja aseistus 142
Sotilas ryhmänsä jäsenenä sotakokemusten perusteella 143
Etenemismuodot ja tähystyssuunnat 144
Toiminta jouduttaessa tulituksen kohteeksi 149
Tunnustelijoiden toiminta 149
Oman toiminnan suojaaminen 151

5.5 Ryhmän puolustus 151
Puolustukseen ryhmittyminen 152
Tuliasema 153
Tuliaseman valinta 154
Toiminta vartiomiehenä 156
Lähivartiomies 156
Vartiopaikan järjestelyt 156
Hälyttäminen 157
Toiminta hälytyksessä 158
Henkilön tunnistaminen 158
Toiminta lähettinä 158
Ryhmän puolustustaistelu 159
Taistelun aloittaminen 159
Tulenavaustasa 161
Maalin valinta 161
Valmistautuminen pimeätoimintaan 162
Toiminta pimeällä 162
Sotilaan toiminta ja taistelijaparin sekä partion yhteistoiminta puolustustaistelussa 164

5.6 Ryhmän hyökkäys 166
Hyökkäyksen käsitteitä 166
Toiminta jalkautumisalueella ja eteneminen lähtöasemaan 167
Toiminta lähtöasemassa 167
Eteneminen kosketukseen 167
Taistelu vihollisen ryhmityksessä 167
Rynnäkkö 168
Toiminta tavoitteessa 170
Havaintojen tekeminen ja taistelijaparin sekä partion yhteistoiminta hyökkäyksessä 170
Taistelijaparin ja partion yhteistoiminta hyökkäyksessä 170
Syöksy 171
Ryhmän tuli ja liike 172

5.7 Marssikoulutus 174
Marssikoulutus ja fyysinen toimintakyky 174
Marssikoulutuksen päämäärä 174
Marssikoulutuksen tavoitteet 174
Marssiin liittyviä toimintoja 174
Toiminta marssin aikana 175
Toimenpiteet marssitauolla 175
Pyörämarssiin liittyviä toimintoja 175
Toiminta pyörämarssin aikana 176
Toiminta pyörämarssin taukojen aikana 176
Toiminta pyörämarssin jälkeen 176

Hiihtomarssiin liittyviä toimintoja 176
Ahkion käyttö 178
Toiminta hiihtomarssin jälkeen 178
Esimerkkejä tähystyksen järjestelyistä taisteluajoneuvoissa moottorimarssilla 178
Toiminta liikenteen ohjaajana 179
Liikenneturvallisuus osana marssikoulutusta 180

5.8 Majoittuminen 182

5.9 Ryhmäkohtainen varustus sekä sen käyttö ja kunnossapito 186
Ryhmäkohtaisen varustuksen käyttö 186

5.10 Ryhmäkohtaiset aseet, miinat, käsikranaatit ja muut heitteet 187
Kevyt konekivääri 187
Kevyt kertasinko 66 KES 88 188
Käsikranaatit ja muut heitteet 194
Telamiina 65 77 (TM 65 77) 201
Tähysteisesti laukaistavat panokset 204
Kevyet viuhkapanokset 204
Viuhkapanos 2010 (VP2010) 204
Tilapäisvälineet 206

5.11 Sotilaan toiminnassa tarvittavat solmut ja niiden käyttö 207

5.12 Viestikoulutus 208
Elektroninen sodankäynti 208
Elektroninen uhka 208
Elektroninen suojautuminen 209
Viestivälineet 210
Kenttäpuhelin P 78 211
Kenttäpuhelin P 90 212
LV 217 213
LV 217 M 214
Sanomalaite M 90 215
LV141 216
LV241,341,342 217
Aakkosnimien käyttö 218
Saneluohjeet 218
Viestittäminen puheradiolla 219
VHF-radioaseman paikan vaatimukset 220
Kenttäkaapeliyhteyden rakentaminen ja ylläpito 221

5.13 Ryhmän pesäkkeen linnoittaminen 222
Tuliaseman linnoittaminen ja suojavahvuudet käsiaseiden tulta vastaan 223
Tuliaseman suojakolon kattaminen 224
Teltan ja ajoneuvon naamiointi 225

5.14 Suojelukoulutus 226

5.15 Ilmasuojelu ja omakohtainen ilmatorjunta 230
Ennakkovaroitus ilmavihollisesta 230
Toiminta ilmavaroituksen ja -hälytyksen aikana 231
Ilmavalvontaseloste 231
Omasuojailmatorjunta 233

5.16 Taisteluensiapu 234
Taistelijan ensiapu 235
Taistelupelastaja 235
Taisteluensiapu tulen alla 235
Mikäli haavoitut taistelussa 235
Taisteluensiapu tulelta suojassa 236
Taisteluensiavussa tutkiminen ja hoitaminen toteutetaan cABC-muistisäännön mukaisesti 236

5.17 Ympäristöterveydenhuolto 236
Henkilö- ja joukkokohtainen hygienia 236
Vesihygienia 237
Elintarvikehygienia 237
Majoitushygienia 237

5.18 Ympäristönsuojelu 238
Ympäristönsuojelu 238
Sotilas voi vaikuttaa myös energiankulutukseen. 238
Jokamiehen oikeudet maastossa 239

6 Toimintakykykoulutus 240

6.1 Toimintakyvyn kokonaisuus 240
Omatoiminen toimintakyvyn kehittäminen tavoitteenasettelun avulla 240

6.2 Fyysinen toimintakyky 241
Fyysisen toimintakyvyn käsitteitä 241
Fyysisen koulutuksen ja liikuntakasvatuksen päämäärät 242

6.3 Fyysisen toimintakyvyn mittaus 245
Kuntoluokat 246
Painoindeksin (Body Mass Index) määrittäminen 247
Vyötärön ympärys 247

6.4 Suunnistus- ja kartanlukukoulutus 248
Eräitä suunnistusvinkkejä 248
Kartan värien merkitys 249
Karttamerkit 250
Kompassin suunnastaminen 254
Koordinaattien mittaaminen kartalta 255

6.5 Juoksu ja hiihto 258
Juoksu 258
Hiihto 259

6.6 Liikuntasuositukset, palautuminen ja turvallisuus 260
Liikuntasuositukset 260
Palautuminen 261
Turvallisuus 261

6.7 Lihashuolto ja venyttelyliikkeitä 262
Lihashuolto 262
Venyttely 262
Lihashuollon ja venyttelyn 10 käskyä 264
Liikuntavammojen hoito 3-K:n hoitomenetelmällä 266

6.8 Puolustusvoimien urheilumerkit 266
6.9 Varusmiesten liikuntakerhot (VLK) 266
Suomen Sotilasurheiluliiton kilpailutoiminta varusmiehille 267
6.10 Ravinto, neste ja uni 268
Muista juoda riittävästi 270
Huolehdi unesta ja levosta 270
6.11 Psyykkinen toimintakyky 271
Psyykkisen toimintakyvyn tukeminen 271
6.12 Sosiaalinen toimintakyky ja sosiaaliasiat 271
Sosiaaliasiat 272
6.13 Eettinen toimintakyky ja sotilaspappien työ 276
Puolustusvoimien arvot 277
6.14 Sotilasvala ja -vakuutus 278
6.15 Sotilaan oikeuksia ja velvollisuuksia 279
Palvelukseen on mukauduttava 279
”Kaveria ei jätetä” 279
6.16 Sotilasoikeudenhoito 280
Sotilasrikokset 281
Seuraamusjärjestelmä ja seuraamusten määräämiseen vaikuttavat tekijät 282
Sotilaskurinpitomenettely 282
Sotilasoikeudenkäyntimenettely 282
Oikeusturvatekijöistä sotilasoikeudenhoidossa 282
6.17 Vahingonkorvausasiat 283
Puolustusvoimien omaisuudelle aiheutunut vahinko 283
Varusmiehen omaisuudelle aiheutunut vahinko 284
Henkilövahingot 284
6.18 Sodankäynti ja sitä koskevat oikeussäännöt 284
Perusteet 284
Suomalaista sotilasta velvoittavat sotilaan säännöt 285
Kansainväliset suojamerkit 286
6.19 Turvallisuuspolitiikka 287
Turvallisuuspolitiikan opetuksen tavoitteet peruskoulutuskaudella 287
Puolustusvoimien tehtävät 287
Lähialueen turvallisuuspoliittiset perusteet 288
Sotilaallisen maanpuolustuksen aluejako 289

7 Turvallisuuskoulutus 290

7.1 Perusyksikön päivystys 290
7.2 Harjoitus- tai sodanajan joukon perustaminen 291
7.3 Operaatioturvallisuus 292
7.4 Työ- ja palvelusturvallisuus 293
7.5 Yleinen liikenneturvallisuus 295
Tehtävä 295
Turvavyö 295
Ajonopeus 295
Väsymys 295
Alkoholi 296
Lääkkeet 296
7.6 Päihdekasvatus 297
7.7 Kyberturvallisuus 298
Kybertoimintaympäristö 298
Kyberuhka 298
Kyberpuolustus 298
Suojautuminen 298
Tiedustelu 298
Vaikuttaminen 299
Puolustusvoimien kyberhenkilöstö 299

8 Reservin koulutus 300

9 Puolustusvoimat työpaikkana 302
Varusmiespalvelus peruskoulutuksena sotilastehtäviin 302
Puolustusvoimat työnantajana 303
9.1 Sotatieteellinen koulutus ja upseerin ammatti 304
Upseerilta vaadittavat ominaisuudet 305
Sitoutuminen 305
Upseerikoulutus 306
Upseerikoulutuksessa eteneminen (esimerkki) 306
Sk-tutkinnon ja sotilasammatillisten opintojen kokonaisuus 307
Erikoisupseerien tehtävät ja koulutus 308
9.2 Siviilihenkilöstön tehtävät ja koulutus 309
9.3 Aliupseerin ammatti ja aliupseeriston täydennyskoulutus 310
Sopimussotilaaksi puolustusvoimiin; kouluttaja ja erikoistehtävät 311
9.4 Kriisinhallintapalvelus 312
Rekrytointi 313

10 Liitteet 315
Kirjallisuutta 315
Kohdistuskortti 316
Arvomerkit 317

1 Lukijalle ja kouluttajalle

Lukijalle

Sotilaan käsikirja antaa yleiset perusteet sotilaan taitojen oppimiselle kaikissa puolustushaaroissa. Kirja on tarkoitettu peruskoulutuskauden ja erikoiskoulutuskauden oppikirjaksi. Siinä annettuja tietoja voi tarvittaessa syventää muilla kirjoilla kuten esimerkiksi Yleisellä palvelusohjesäännöllä tai vaikka Merisotilaan käsikirjalla. Koulutushaaran mukaiset taistelijan toiminnan perusteet on esitetty aselaji- ja toimialakohtaisissa oppaissa ja käsikirjoissa, joita käytetään erikoiskoulutuskauden oppikirjoina. Johtajakoulutuksessa käytetään lisäksi muita oppikirjoja ja ohjesääntöjä.

Parhaan yleiskuvan kirjasta saa sisällysluettelosta. Selaa kirja silmäillen läpi. Kunkin kappaleen alussa on kyseisen koulutusaiheen päämäärä ja koulutustavoitteet. Keskeiset käsitteet ja tärkeät asiat on korostettu tekstissä lihavoinnilla sekä erillisillä info-ikkunoilla. Kirjan kuvat ja taulukot täydentävät käsiteltävää asiaa. Lukujen lopussa on esitetty kysymyksiä ja mahdollisia ongelmatilanteita pohdittavaksi ja keskustelun herättämiseksi. Lisätietoa käsiteltävistä asioista löydät lähde- ja kirjallisuusluettelossa esitetyistä oppaista ja opetusmateriaalista.

Yksityiskohtaiset viikko- ja päiväohjelmat ovat yksikön ilmoitustaululla. Niistä näet tulevat harjoitukset ja oppitunnit. Viikko-ohjelmiin voidaan merkitä oppitunneille ja harjoituksiin perehdyttäväksi tarkoitetut sivut ohjesäännöistä tai Sotilaan käsikirjasta.

Yleisimmät ohjesäännöt löytyvät myös internetistä osoitteesta puolustusvoimat.fi/asiointi/aineistot/ohjesaannot-ja-oppaat.

Koulutusaiheisiin kannattaa perehtyä ennakolta. Pienikin valmistautuminen auttaa. Sillä tavalla vähennät omaa stressiäsi ja voit osallistua keskusteluun sekä tukea muiden oppimista. Muista, että ainoa tyhmä kysymys on se, joka jää tekemättä!

Sotilaan taidot opitaan käytännön koulutuksessa ja niihin harjaannutaan tekemällä asia niin usein, että saavutetaan rutiinitaso. Väärin ei kannata harjoitella. Et opi kunnolla, ellet ymmärrä, miksi jotain tehdään.

Sotilaan käsikirjassa on annettu koulutusta ja muuta palvelusta koskevia ohjeita ja suosituksia.

Koulutusta, palvelusturvallisuutta ja muuta palvelusta koskevat oikeudellisesti sitovat yksityiskohtaiset määräykset on käsketty puolustusvoimien normikokoelmassa.

Säilytä kirja muistona varusmiespalveluksestasi. Voit kerrata keskeiset asiat Sotilaan käsikirjasta valmistautuessasi tuleviin kertausharjoituksiin.

Kouluttajalle

Sotilaan käsikirja jaetaan omaksi jokaiselle varusmiehelle ja vapaaehtoista asepalvelusta suorittavalle naiselle peruskoulutuskauden ensimmäisellä viikolla. Kirja seuraa varusmiestä koko varusmiespalveluksen ajan ja mukaan reserviin.

Kirjan tarkoituksena on tukea oppimista ja peruskoulutuskauden opetusta. Lisäksi pyritään oppisisällön yhdenmukaistamiseen eri puolustushaaroissa, aselajeissa ja joukko-osastoissa. Sotilaan käsikirja päivitetään 2 vuoden välein siten, että siinä olevat tiedot pysyvät ajan tasalla.

Koulutuksessa on otettava huomioon palvelusturvallisuus- ja varomääräykset sekä liikenneturvallisuusohjeet. Koulutuksessa on tuotava esille rauhan ja sodan ajan toimintatapojen oleelliset erot.

Kirjan teemakokonaisuuksia ovat varusmiespalveluksen koulutuskokonaisuudet. Lukujen alussa ovat ennakkojäsentelyt, jotka johdattavat lukijan kyseisen koulutuskokonaisuuden tavoitteisiin.

Tekstiosissa tarkastellaan aiheen keskeiset käsitteet ja toiminta sotilaan näkökulmasta. Kuvat on integroitu tekstiin kuvaviittauksin. Pääosa kuvamateriaalista on lainattu muusta opetusmateriaalista. Tarkoituksena on kirjan asioiden liittäminen oppitunneilla käytettävään opetusmateriaaliin ja opetukseen.

Hyödynnä opetuksessa sitä varten erikseen valmistettua opetusmateriaalia, jota saat yksiköstäsi.

Varusmiesten oppimista tulee ohjata itseopiskelu- ja ennakkotehtävillä sekä merkitsemällä viikko- ja päiväohjelmiin opetustapahtumaan liittyvät kirjan sivut. Kouluttajan on pyrittävä herättämään varusmiesten mielenkiinto aiheeseen ja liitettävä käsiteltävä asia aikaisemmin opittuun ja koettuun. Parhaiten se käy valmentamalla varusmiehet ennakolta tuleviin aiheisiin ja liittämällä käsiteltävät asiat aikaisempiin kokonaisuuksiin.

Selvitä koulutettaville asioiden tausta, keskity ydinsisältöön, pyri problematisoimaan, herätä keskustelua ja perustele. Kannusta varusmiehiä kysymään, koska se helpottaa työtäsi ja parantaa oppimistuloksia. Lukujen lopussa on niihin liittyviä kysymyksiä ja mahdollisia ongelmatilanteita. Tehtäviä ei ole tarkoitettu kirjassa esitettyjen asioiden toistavaan kertaamiseen vaan herättämään keskustelua.

Kirjaan liittyvä kysymyssarja on osa sotilaan perustutkintoa ja se löytyy käyttöohjeineen normin **varusmiehille yhteisesti koulutettavat asiat** liitteenä sekä **PVMOODLE**:sta.

2 Varusmieskoulutuksen yleisjärjestelyt

Tämä luku antaa yleiskuvan varusmieskoulutuksesta ja sen toteutuksesta. Painopiste on peruskoulutuskaudessa ja sotilaan perustutkinnossa. Lisäksi luvussa kuvataan erikois- ja joukkokoulutuskauden koulutuksen sisältöä sekä reservialiupseerin ja reserviupseerin koulutusta.

Mitkä ovat Sinun tavoitteesi varusmieskoulutuksessa?

2.1 Varusmieskoulutuksen perusteet, tarkoitus ja päämäärä

Varusmieskoulutus perustuu **yleiseen asevelvollisuuteen.** Varusmieskoulutus ja reserviläiskoulutus nivelletään toisiinsa niin, että niistä muodostuu johdonmukainen kokonaisuus.

Varusmieskoulutuksella tuotetaan suurin osa sodan ajan joukkojen edellyttämästä osaavasta, motivoituneesta ja toimintakykyisestä henkilöstöstä. Asevelvollisen ennen varusmiespalveluksen alkamista hankkima osaaminen tunnistetaan kutsunnoissa, ennakkokyselyllä ("alokaskirje") sekä haastatteluissa palveluksen alussa. Kyseiset tiedot otetaan huomioon koulutusvalinnoissa. Varusmiesten ennen palveluksen alkua saavutettua erityisosaamista hyödynnetään myös varusmiesten erityistehtävissä.

Jokainen asevelvollinen koulutetaan sodan ajan tehtävään. Koulutus toteutetaan pääsääntöisesti joukkotuotantosuunnitelman mukaisessa palvelustehtävässä. Varusmiesten valinnat tehdään sodan ajan tarpeen perusteella ja valinnoissa otetaan huomioon henkilön kyvykkyys, halukkuus ja johtajavalmiudet. Asevelvollisuusjärjestelmän toimivuuden ja uskottavuuden kannalta on tärkeää, että johtajatehtäviin valikoituu johtajaominaisuuksiltaan parhaat henkilöt.

Joukkokoulutuskaudella varusmiehet koulutetaan sodan ajan joukkona ja heidät sijoitetaan samassa kokonaisuudessa reserviin. Sodan ajan sijoitus ilmoitetaan varusmiehille viimeistään kotiuttamisen yhteydessä. Samalla pyritään ilmoittamaan ensimmäisen kertausharjoituksen ajankohta sekä mahdollisuudet omatoimisen ja vapaaehtoisen osaamisen ja toimintakyvyn kehittämiseksi sekä sodan ajan joukon ryhmäytymisen ylläpitämiseksi reservissä.

Teknistyessään taistelukenttä muuttuu vaativammaksi, monimuotoisemmaksi ja epäsymmetrisemmäksi, mikä edellyttää taistelijoilta vahvaa fyysistä mutta myös psyykkistä, sosiaalista ja eettistä toimintakykyä. Varusmiesten toimintakykyä kehitetään kokonaisvaltaisesti ja tavoitteellisesti koko palvelusaikana painotusten vaihdellessa koulutuskausittain.

Varusmiespalvelus on osa yksilön koulutusta ja työuraa. Puolustusvoimat edistää varusmiespalveluksessa hankitun osaamisen tunnustamista yhteistyössä oppilaitosten ja työnantajien kanssa.

ASEETON PALVELUS Asevelvollinen, jota vakaumukseen perustuvat omantunnonsyyt estävät suorittamasta asevelvollisuuttaan aseellisessa palveluksessa ja joka hakee aseettomaan palvelukseen, vapautetaan aseellisesta palveluksesta ja määrätään aseettomaan palvelukseen (AsevL 67§). Hakemuslomakkeita on saatavissa aluetoimistoista, joukko-osastosta ja internetistä osoitteesta puolustusvoimat.fi/asiointi/lomakkeet.

Hakemus täytetään ohjetekstin mukaisesti ja siinä on oltava hakijan allekirjoitus. Hakemus toimitetaan aluetoimistolle tai sen joukko-osaston komentajalle, jossa palvelee.

Aseettoman varusmiespalvelusaika on 255 päivää, ellei häntä määrätä koulutukseen, joka edellyttää 347 päivän palvelusaikaa (AsevL 69 §).

» *Varusmieskoulutuksen päämääränä on tuottaa reserviin suorituskykyisiä joukkoja ja erikoishenkilöstöä sekä varmistaa yksilön ja joukon tarvitsema osaaminen sekä toimintakyky poikkeusoloissa.*

Varusmiesten osaaminen ja toimintakyky on saatava sellaiselle tasolle, että he kykenevät joukkonsa mukana reserviin siirrettäessä täyttämään menestyksellisesti omat puolustushaaran, aselajin ja koulutushaaran mukaiset **taistelutehtävänsä vähintään kahden viikon ajan jatkuvassa taistelukosketuksessa ja käyttämään kaikki voimavaransa yhtämittaisesti 3–4 vuorokautta kestävään vaativaan ratkaisutaisteluun.**

Mitä hyötyä varusmiespalveluksesta on sinulle sotilaskoulutuksen lisäksi?

Varusmieskoulutuksesta on **käytännön hyötyjä työelämässä, opiskelussa ja harrastusten parissa** varusmiespalveluksen jälkeen. Varusmiespalvelus tarjoaa tietoja, taitoja ja kokemuksia. Se kehittää toimintakykyä sekä henkisesti että fyysisesti.

Sotilaskoulutus kasvattaa vastuuseen itsestä ja palvelustovereista. Se opettaa yhteistoimintaa, ryhmätyötaitoja, täsmällisyyttä ja järjestelmällisyyttä. Varusmiespalvelus antaa onnistumisen elämyksiä ja tarjoaa haasteita sekä mahdollisuuden suorituskyvyn rajojen löytämiseen. Varusmiesten johtajakoulutus aloittaa koko elämän kestävän systemaattisen kehittymisenihmisten johtajana.

» *Sotilaskoulutus kasvattaa vastuuseen itsestä ja palvelustovereista. Se opettaa yhteistoimintaa, ryhmätyötaitoja, täsmällisyyttä ja järjestelmällisyyttä!*

Koulutus opettaa tavoitteelliseen toimintaan ja voimavarojen keskittämiseen tavoitteen saavuttamiseksi. Koulutus kehittää kaikkien yhteistyökykyä ja ryhmätyötaitoja.

Varusmieskoulutus opettaa liikuntataitoja ja parantaa fyysistä toimintakykyä. Lisäksi se kehittää terveitä elämäntapoja ja terveellisiä ruokailutottumuksia. Varusmieskoulutus opettaa liikkumaan ja selviytymään luonnossa. Koulutuksessa saat lisäksi hyödyllistä ensiapukoulutusta.

Johtaja- ja kouluttajakoulutuksessa perehdyt syväjohtamiseen ja koulutustaitoon. Koulutus antaa hyvät perusteet johtaja- ja kouluttajatehtäviin sekä mahdollisuuden harjaantua johtajana. Varusmiesjohtajana olet vastuussa alaisistasi ja käyttöösi annetusta materiaalista. Toimit todellisessa johtajatehtävässä, joka ei olisi mahdollista pelkästään teoreettisissa opinnoissa.

Kaikki varusmiehet saavat palvelusajan päätteeksi **palvelustodistuksen ja henkilöarvioinnin.** Se sisältää tiedot asevelvollisen varusmiesaikana saaman koulutuksen sisällöstä, työkokemuksesta ja henkilökohtaisista valmiuksista. Asiakirjoja käytetään dokumentteina hakeuduttaessa oppilaitoksiin ja työelämään sekä arvioitaessa varusmiespalveluksen aikaisten opintojen hyödyntämistä muussa koulutuksessa. Varusmiehen suorittamista kursseista ja muusta koulutuksesta sekä työkokemuksesta voidaan lisäksi antaa erillisiä todistuksia ja yksityiskohtaisia kuvauksia. Tällaisia todistukseen johtavaa koulutusta voi olla aliupseeri- ja reserviupseerikurssien lisäksi esimerkiksi luvan tai oikeuden tuottava koulutus, kuten kuljettajakoulutus ml. ammattipätevyyskoulutus sekä koulutus tai muu toiminta, jolla voidaan katsoa olevan hyödynnettävyyttä varusmiespalveluksen jälkeen.

Varusmiesjohtajille on tarjolla mahdollisuus suorittaa lisäksi vapaa-ajallaan vapaaehtoisia verkko-opintoja Maanpuolustuskorkeakoululla kahdeksan opintopisteen verran, PVMOODLE:n

avulla. Hyväksytyistä opinnoista saa Maanpuolustuskorkeakoulun todistuksen opintojen suorittamisesta.

Kukin oppilaitos, korkeakoulu ja yliopistoissa tiedekunta määrittää itse varusmiespalveluksen aikaisen koulutuksen, harjoittelun ja työkokemuksen lukemisen hyväksi oppilaitokseen pyrittäessä ja/tai itse opinnoissa. Tiedot varusmiespalveluksen aikaisten opintojen hyväksilukemisesta saat kyseisistä oppilaitoksista.

Sotilaspoliisikoulutuksesta on hyötyä muun muassa hakeuduttaessa poliisi- ja vartiointialan tehtäviin. Varusmiespalvelus antaa mahdollisuuden rauhanturvatehtäviin sekä tarjoaa peruskoulutuksen ja tien sotilasammatteihin. Koulutus kansainvälisissä valmiusjoukoissa antaa etuoikeuden päästä kriisinhallintatehtäviin.

Varusmieskoulutuksen suunnittelu ja toteuttaminen

Varusmieskoulutus rakentuu yhteiskunnan aiemmin antaman koulutuksen pohjalle ja ottaa huomioon varusmiesten jo saaman ja tulevan siviilikoulutuksen sodan ajan tarpeiden mukaisesti. Eteneminen varusmieskoulutuksessa tapahtuu kunkin omien kykyjen ja ominaisuuksien sekä näyttöjen perusteella.

Koulutus on suunniteltu ja toteutetaan siten, että se saa varusmiehet tuntemaan alusta alkaen kuuluvansa tärkeänä osana puolustusvoimiin. Jokaiselle on löydettävissä hänelle parhaiten soveltuva kriisiajan tehtävä. Onnistunut koulutus lisää varusmiesten ja heidän kouluttajiensa yhteenkuuluvuutta. Sotilaskoulutus herättää luottamusta kykyymme puolustaa maatamme ja lujittaa siten kansalaisten puolustustahtoa. Koulutus suunnitellaan tavoitteelliseksi, haasteelliseksi, motivoivaksi ja palkitsevaksi. Koulutettavien oma-aloitteellisuutta, aktiivisuutta ja itsenäisyyttä tuetaan sekä heidän palvelustaan arvostetaan.

Koulutuksessa harjoitetaan pienryhmän sisäistä yhteistoimintaa. Koulutus on asiallista ja vaativaa, sekä siihen kuuluu rehti sotilaallinen kuri. Palveluksen ja vapaa-ajan tarkoituksenmukaisilla järjestelyillä pidetään yllä koulutettavien vireyttä ja säädellään palveluksen kuormittavuutta. Varusmiespalveluksen fyysinen kuormittavuus suunnitellaan viikko- ja päiväohjelmissa kuntoa nousujohteisesti kehittäväksi. Tähän liittyy rasituksen ja levon tarkoituksenmukainen vaihtelu. Rauhan ajan koulutuksessa painotetaan palvelus- ja liikenneturvallisuutta. Rasittavien harjoitusten lopettamista lomamatka-vuorokautena vältetään. Lomakuljetuksilla vähennetään tarvetta ajaa väsyneenä omalla autolla.

Lisätietoa varusmieskoulutuksen perusteista löytyy internetistä sivustolta varusmies.fi.

2.2 Asevelvollisuusaika ja varusmiespalvelusajan yleisjaksottelu

Asevelvollisuusaika (43 vuotta)

Palvelusajan yleinen jaksottelu

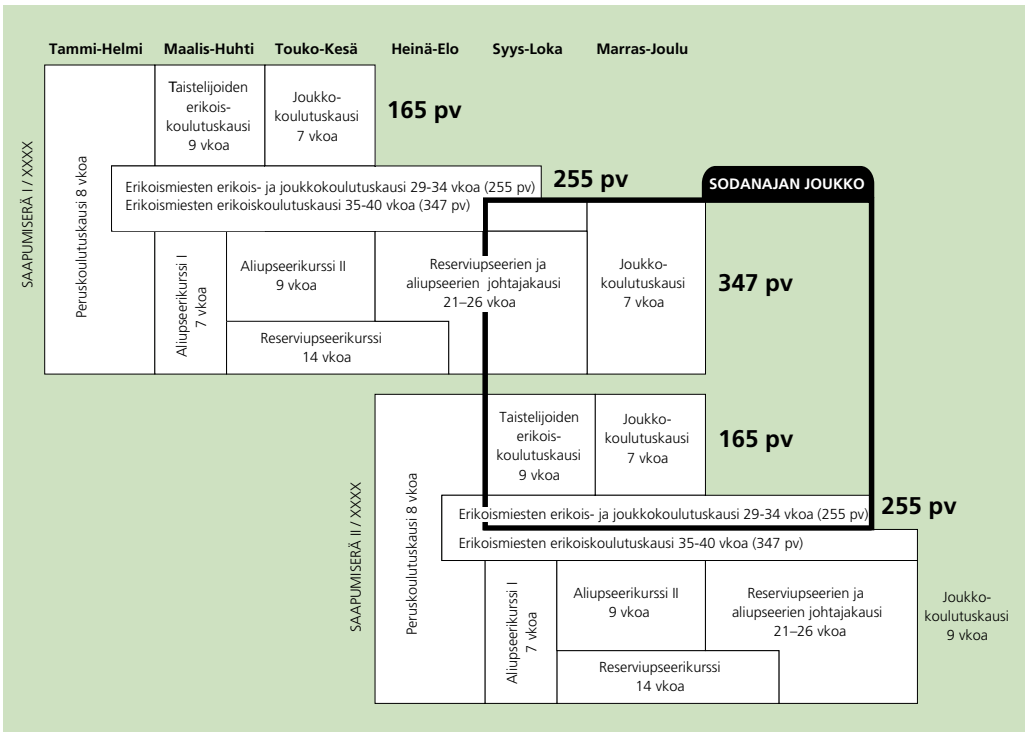

2.3 Peruskoulutuskausi

Peruskoulutuskauden päämääränä on, että peruskoulutuskauden suoritettuaan varusmiehet osaavat **sotilaan perustaidot.**

Peruskoulutuskaudella keskeisimpänä asiana varusmiehille opetetaan perusteet rynnäkkökiväärin ja ampumatarvikkeiden turvallisesta käsittelystä ja käytöstä. Tärkeää on myös onnistuneet koulutusvalinnat koulutuskauden lopulla. Tämän lisäksi alokkaat oppivat yhteistoiminnan perusteet asumalla ja toimimalla yhdessä. He oppivat työskentelemään sotilasorganisaatiossa, ymmärtämään käskyvaltasuhteiden ja sotilaallisen järjestyksen merkityksen joukolle sekä velvoitteet, jotka saatu tehtävä yksittäiselle sotilaalle asettaa.

Peruskoulutuskausi on pääosalla varusmiehistä 8 viikon pituinen. Varusmiehet totutetaan ensimmäisten viikkojen aikana perusyksikön ja joukko- osaston jokapäiväiseen palvelusrytmiin. Peruskoulutuskauden aikana he oppivat sotilaallisen toiminnan yleiset perusteet ja sotilaan perustaidot. Peruskoulutus antaa kaikissa puolustushaaroissa varusmiehille perusteet toimia turvallisesti yksittäisenä sotilaana, taistelijaparina tai partion jäsenenä sekä osana ryhmää.

Koulutuksen sisältö on yhdenmukainen kaikissa aselajeissa.

Peruskoulutuskauden aikana suoritetaan **sotilaan perustutkinto,** jossa mitataan henkilökohtaisia tietoja ja taitoja ase- ja ampumakoulutuksessa, taistelu- ja marssikoulutuksessa sekä liikuntakoulutuksessa. Tutkintoon kuuluu perusammuntoja (ml. ampumataitotesti), taisteluammuntoja, marsseja, taistelukoulutusrata, asekäsittelyrata, suunnistusharjoituksia sekä sotilaan käsikirjan kirjallinen koe. Tutkinnon kiitettävästä suorittamisesta palkitaan kuntoisuuslomalla!

Peruskoulutuskaudella tehdään varusmiesten koulutusvalinnat. Koulutettavat määrätään eri koulutushaaroihin ja -ryhmiin sekä johtajakoulutukseen tai erikoiskoulutuskursseille. Peruskoulutuskaudella varusmiehet voivat hakeutua myös omaa osaamistaan ja siviilikoulutustaan vastaaviin erityistehtäviin, joista tiedotetaan ja joihin hakeudutaan internetsivustolla varusmies.fi/erityistehtavat.

Taistelijat ovat miehistökoulutuksen saaneita varusmiehiä, jotka sijoitetaan sodan ajan joukoissa taistelutehtäviin. Taistelijan koulutukseen valitaan fyysisiltä sekä henkisiltä ominaisuuksiltaan voimakkaita ja kestäviä varusmiehiä.

Erikoismiehet ovat varusmiehiä, jotka koulutetaan sodan ajan vaativimpiin sekä rauhan ajan erikoiskoulutusta edellyttäviin miehistötehtäviin. Tällaisia ovat mm. sotilaskuljettajat, panssarivaunujen miehistötehtävät, laivastojoukkojen tehtävissä palvelevat, sotilaspoliisit, varusmiespapit sekä tietyt muut ammattiosaamista edellyttävät erikoistehtävät. Erikoismiesten koulutukseen valitaan siviilikoulutukseltaan ja muilta ominaisuuksiltaan soveliaita varusmiehiä.

Johtajakoulutukseen valitaan johtamis- ja oppimisedellytyksiltään testatut sekä niiden perusteella saapumiserästä sopivimmiksi arvioidut varusmiehet. Valinnoissa otetaan huomioon puolustusvoimien sodan ajan johtajatarve.

Peruskoulutuskauden koulutussuunnitelma

1. Ase- ja ampumakoulutus 85 tuntia
- ammunnan perusteet rynnäkkökivääri llä
- aseenkäsittely
- perus- ja taisteluammunnat

2. Taistelu ja marssikoulutus 67 tuntia
- taistelukoulutus
- marssikoulutus
- suojelukoulutus

3. Toimintakykykoulutus 73,5 tuntia
- Toimintakyvyn perusteet ja tavoitteenasettelu
- Fyysisen toimintakyvyn teoria, liikuntakoulutus ja fyysisen toimintakyvyn testit
- Taistelukentän valo- ja ääni-ilmiöt
- Hyvinvointi, jaksaminen, kuormittuminen ja palautuminen sekä stressin hallinta
- Ryhmätoiminnan perusteet ja ryhmäytyminen
- Sosiaaliasiat, syrjäytymisen ehkäisy, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
- Epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisy sekä sotilaan vuorovaikutus ja ihmissuhdetaidot
- Varusmiestoimikunnan (VMTK) asiat
- Oikeudenhoito
- Turvallisuuspolitiikka
- Sotilaspapin oppitunnit
- Sotilasvala tai -vakuutus

4. Yleinen sotilaskoulutus 27 tuntia
- yleiset palvelusasiat
- sulkeisjärjestys

5. Turvallisuuskoulutus 14 tuntia
- Valmius- ja pelastuskoulutus
- Työ- ja palvelusturvallisuus
- Yleinen turvallisuuskasvatus sekä liikenneturvallisuus
- Tieto- ja kyberturvallisuus

6. Järjestelyt 33,5 tuntia

7. Yksikön päällikön käskemä rästi ja kertauskoulutus 7,5 tuntia

8. Koulutushaarakoulutus 15 tuntia

Yhteensä 322,5 tuntia

Yksityiskohtaiset koulutussuunnitelmat on laadittu kussakin joukko-osastossa joukkotuotantotehtävät ja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.

2.4 Sotilaan perustutkinto

Tutkinnon tarkoitus

Varusmiesaikana suoritetaan peruskoulutuskaudella sotilaan perustutkinto ja erikoiskoulutuskaudella taistelijan koulutushaaratutkinto. Sotilaan perustutkinto on tarkoitettu kaikille varusmiehille puolustusvoimissa. Se mittaa peruskoulutuksen keskeisimpien asioiden osaamista ja osallistumista. Tutkinto varmistaa, että koulutettavat ovat saavuttaneet oppimistavoitteet ja antaa oppimiselle tavoitteellisuutta ja motivaatiopohjaa. Lisäksi tulokset ovat palaute sekä kouluttajille että sotilaille peruskoulutuskauden tietojen ja taitojen hallitsemisesta. Sotilaan perustutkinto ei ole kilpailu. Tutkinto kannustaa koulutettavia olemaan aktiivisesti mukana koulutustapahtumissa. Sotilaan perustutkintoon vaadittavat testit ja koulutustapahtumat on esitetty alla olevassa luettelossa:

Sotilaan perustutkinto

1. Ase- ja ampumakoulutus
(Yht. 0–12 pistettä)

AMPUMAKOULUTUS
Hyväksytty suoritus seuraavissa perusammunnoissa:

- Ammunta 2 (RK2)
- Ammunta 3 (RK3)
- Ammunta 4 (RK4)
- Ammunta 7 (RK7)

Pisteytys : 1 piste / hyväksytty ammunta

AMPUMATAITOTESTI (ATT)
Pisteytys :

1 osuma	0 pist.	Luokaton / Huono
2 osumaa	0 pist.	Luokaton / Huono
3 osumaa	0 pist.	Luokaton / Huono
4 osumaa	0 pist.	Luokaton / Huono
5 osumaa	1 piste	III LKA / Välttävä
6 osumaa	1 piste	III LKA / Välttävä
7 osumaa	2 pist.	III LKA / Tyydyttävä
8 osumaa	2 pist.	III LKA / Tyydyttävä
9 osumaa	3 pist.	II LKA / Hyvä
10 osumaa	3 pist.	II LKA / Hyvä
11 osumaa	4 pist.	I LKA / Kiitettävä
12 osumaa	4 pist.	I LKA / Erinomainen

TAISTELUAMMUNNAT
Pisteytys :
Taisteluammunta 1 (T1), suorittaminen = 2 pistettä
Taisteluammunta 2 (T2), suorittaminen = 2 pistettä

2. Taistelu- ja marssikoulutus
(Yht. 0–14 pistettä)

TAISTELUKOULUTUS
Osallistuminen taistelukoulutusharjoituksiin

Pisteytys esimerkiksi:
Majoitusharjoitus 1, suorittaminen
Taisteluharjoitus 0–4 pistettä, esim. piste / päivä (joukko-osasto määrittää)

MARSSIKOULUTUS
Osallistuminen marsseille tuottaa seuraavat pisteet:
Marssi 2, suorittaminen = 1 piste

TAISTELUKOULUTUSRATA
Koulutustaso arvioidaan 6 rastia käsittävällä radalla.

Pisteytys:
Ei suoritettu, 0 pistettä (suoritus puuttuu)
Suoritettu, 2 pistettä
Suoritettu kiitettävästi, 4 pistettä

►

ASEKÄSITTELYRATA
Koulutustaso arvioidaan 6 rastia käsittävällä radalla.

Pisteytys:
Ei suoritettu, 0 pistettä (suoritus puuttuu)
Suoritettu,2 pistettä
Suoritettu kiitettävästi, 4 pistettä

3. Liikuntakoulutus (Yht. 0–2 pistettä)

Osallistuminen liikuntakoulutukseen.
Suunnistusharjoitus 1 (perustaidot 1), suorittaminen = 1 piste
Suunnistusharjoitus 2 (perustaidot 2), suorittaminen = 1 piste

» *Sotilaan perustutkinnon tehtävät ovat etukäteen tiedossasi omatoimistakin harjoittelua varten. Parasta valmentautumista tutkintoon on kuitenkin säännöllinen ja aktiivinen osallistuminen päivittäisiin peruskoulutuskauden koulutustapahtumiin.*

4. Kirjallinen koe (Sotilaan käsikirjasta) (Yht. 0–2 pistettä)

Pisteytys:
Ei suoritettu, 0 pistettä (< 50%)
Suoritettu, 1 piste (50% – 75%)
Suoritettu kiitettävästi, 2 pistettä (> 75%)

5. Sotilaan perustutkinnon pisteytys ja palkitseminen

Sotilaan perustutkinnon maksimipisteet ovat 30 pistettä

Ei hyväksytty 0–9
Suoritettu 10–17
Suoritettu hyvin 18–24
Suoritettu kiitettävästi 25–30

Sotilaan perustutkinnon ja erityisesti sen käytännön kokeiden yksityiskohtaiset järjestelyt suunnitellaan joukko-osastossa koulutuksen päämäärien edellyttämällä tavalla. Joukko-osasto sopeuttaa järjestelyiden yksityiskohdat paikallisiin olosuhteisiin.

Kiitettävästi suoritettu sotilaan perustutkinto palkitaan kuntoisuuslomavuorokaudella!

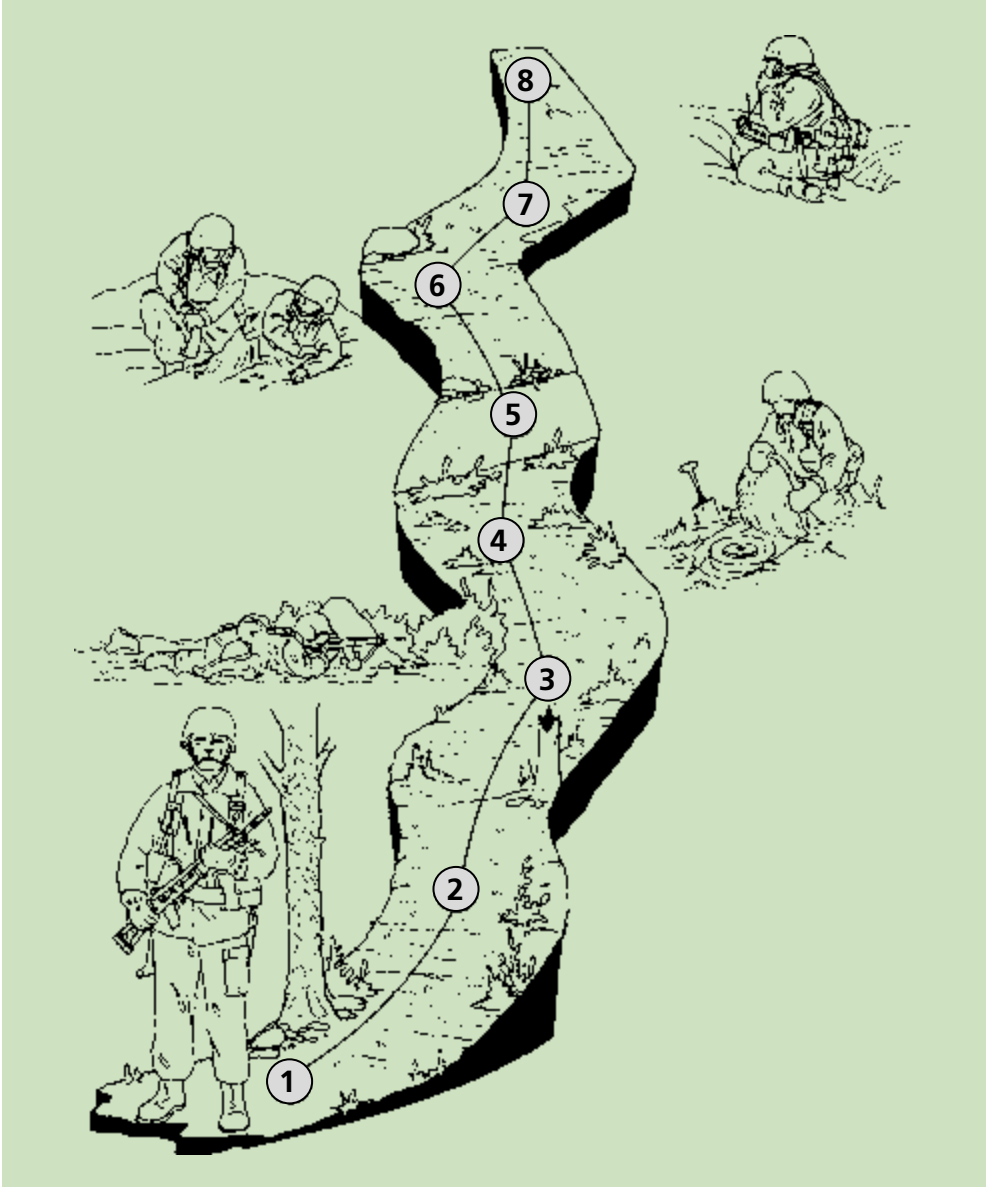

Esimerkki sotilaan perustutkintoon sisältyvästä taistelukoulutusradasta
(yhdistetty asekäsittely- ja taistelutaitojen koe)

1. Taisteluvarustuksen ja sen naamioinnin tarkastus
2. Suullisen viestin ymmärtäminen
3. Valmistautuminen toimintaan taistelukaasujen vaikutuspiirissä
4. Rk:n laatiminen ja varmistaminen
5. Tehtävän ymmärtäminen ja tunnussanan ja taistelutunnuksen osaaminen
6. Oikea aseen kantotapa
7. Eteneminen vihollisuhan alaisena
8. Oikean kulkureitin, etenemistavan ja maaston valinta
9. Eteneminen suora-ammunta tulessa
10. Tulen ja liikkeen hyväksikäyttö
11. Eteneminen ja tointa epäsuoran tulen vaikutuspiirissä
12. Tuliaseman valinta
13. Tulittamien eri etäisyyksille
14. Perustaistelu- ja taistelutähtäimen käyttö
15. Käsikranatin käyttö
16. Telamiinan asentamien
17. Kevyen kertasingon käsittely
18. Toiminta taistelukaasun vaikutuspiirissä
19. Suullisen viestin perille toimittaminen
20. Ensiavun antaminen
21. Viestivälineen käyttökuntoon laitto
22. Kevyen konekiväärin käsittely
23. Vartiomiehen toiminta

Varusmiehen koulutusvalintalomake

Puolustusvoimat **Varusmiehen koulutusvalintalomake** **Liite 1**

Leima

PEHENKOS:n ak Varusmiesten valinnat

Perusyksikkö	Saapumiserä	Suku- ja etunimet (puhuttelunimi alleviivataan)
Koulutettavan kuittausmerkinnät (pvm ja nimi)		Henkilötunnus

Valintapisteet

Valintaan vaikuttava tekijä	0	1	2	3	4
1. Peruskoe 1 (1-3 = 0, 4 = 1, 5-6 = 2, 7-8 = 3, 9 = 4)		au			
2. Peruskoe 2 (0-1 = 0, 2 = 1, 3 = 2, 4-5 = 3, 6 = 4)		au			
3. Kuntoindeksi SAP: (HKI ≤ 0,99 = 0, HKI 1,00 - 1,49 = 1, HKI 1,50 - 2,49 = 2, HKI 2,50 - 3,49 = 3, HKI ≥ 3,50 = 4)					
4. Sotilaan peruskurssi (marssit, ammunnat, taistelijan tutkinto) ei hyväksyttyä suoritusta = 0, välttävä/tyydyttävä = 1, hyvä = 2, kiitettävä/erinomainen = 3)		au			
5. Sopivuus sodan ajan johtajaksi henkilökunnan arvioimana (sopimaton = 0, heikosti sopiva = 1, sopiva = 2, hyvin sopiva = 3, erittäin sopiva = 4)			au		
6. Sopivuus sodan ajan johtajaksi varusmiesesimiesten arvioimana (sopimaton = 0, sopiva = 1, hyvin sopiva = 2)					
7. Vertaisarviointi (1-2.99 = 0, 3-4.99 = 1, 5-6.99 = 2, 7-9 = 3)					
8. Johtajatehtävärata (jonon pisteytys 10% = 0, 20% = 1, 40% = 2, 20% = 3, 10% = 4)					
9. Oppimis- ja suoriutumismotivaatio Koulutettava haluaa oppia ja suoriutua palveluksesta (ei lainkaan= 0, heikosti = 1, tyydyttävästi = 2, hyvin = 3, erinomaisesti = 4)			au		
10. Halukkuus johtajakoulutukseen (ei halukas = 0, ei vastusta = 1, halukas varusmiesjohtajakoulutukseen = 2, erittäin halukas varusmiesjohtajakoulutukseen = 3, erittäin halukas varusmiesjohtajakoulutukseen sekä halukas sotilasuralle = 4)					
Vaadittavat erityisominaisuudet, tiedot tai taidot (esim. stereonäkökyky, ajokortti tms)					

au = au-kurssin minimivaatimus **Kokonaispisteet (x)**

Esitys jatkokoulutuksesta

Kurssi/koulutushaara	kyllä	sijaluku	Linja/koulutushaara/tehtävä
- AU-kurssi			
- Miehistökoulutushaara			

X) Johtajavalinnan päätyessä tasapisteisiin valintajärjestyksen määrittää kriteerien 5, 6, 7 ja 8 yhteenlaskettu pistemäärä.

Allekirjoitus

Paikka ja aika	Tehtävä, arvo ja nimi

Peruskoulutuskauden päätteeksi jokaisesta varusmiehestä tehdään arviointi, joka kirjataan koulutusvalintalomakkeelle. Arvioinnin tekevät joukkueen kouluttajat, jotka esittelevät arvioinnit perusteluineen perusyksikön päällikölle. Arvioinnin perusteina ovat peruskokeet, koulutuksessa osoitetut kyvyt ja sotilaan perustutkinnon tulokset sekä kuntoindeksi. Sopivuutta johtajakoulutukseen arvioidaan vertaisarvioinnin, varusmiesesimiesten ja henkilökunnan arvioinnin tulosten perusteella. Johtajakoulutukseen valinnassa otetaan huomioon myös henkilön oma halukkuus. Arvioinnin perusteella tehdään kaikki koulutusvalinnat. Arviointia täydennetään ja se tehdään toisen kerran aliupseerikurssin I-vaiheen jälkeen valittaessa oppilaita reserviupseerikurssille.

2.5 Erikoiskoulutuskausi

Erikoiskoulutuskauden päämääränä on, että sodan ajan miehistötehtäviin sijoitettavat 165, 255 ja 347 päivää palvelevat varusmiehet osaavat erikoiskoulutuskauden jälkeen oman puolustushaaransa, aselajinsa ja koulutushaaransa mukaiset sotilaan tiedot ja taidot. Koulutus antaa valmiudet toimia koulutushaaran mukaisessa tehtävässä, partion, ryhmän ja joukkueen/vast. osana.

Taistelijoiden erikoiskoulutuskauden pituus on 9 viikkoa. Koulutuksessa keskitytään oman koulutushaaran tärkeimpien sodan ajan taitojen oppimiseen. Koulutuksen painopiste on sodan ajan tehtävien edellyttämissä kursseissa sekä puolustushaarojen ja aselajien taistelijoiden erikoiskoulutuksessa.

Taistelijat koulutetaan siten, että he osaavat sijoituksensa mukaiset tehtävät sodan ajanjoukossaan.

Taistelijat ampuvat erikoiskoulutuskaudella ryhmänsä tai ryhmäaseensa edellyttämät taisteluammunnat. Sen lisäksi he ampuvat oman aselajinsa ja koulutushaaransa määrittämät taisteluammunnat. Erikoiskoulutuskauden aikana suoritetaan koulutushaaran mukainen taistelijan koulutushaaratutkinto.

Erikoismiehet koulutetaan 8 viikon peruskoulutuksen jälkeen eri alojen erikoiskursseilla. Erikoiskurssit voivat alkaa jo peruskoulutuskaudella, mikäli paikalliset olosuhteet ja koulutuksen järjestelyt sitä ehdottomasti edellyttävät. Kurssien päättymisen takarajana on yleensä edellisen saapumiserän 255 päivää palvelevien varusmiesten siirtyminen reserviin.

Erikoismiehet oppivat näillä kursseilla käytännön tiedot ja taidot, joita käyttäen he osaavat toimia sodan ajan miehistötehtävissään sekä varuskuntien rauhan aikaisissa, erikoiskoulutusta edellyttävissä huolto-, logistiikka ja valvontatehtävissä. Kursseihin liittyy tutkinto ja koulutukseen sisältyy harjoittelu vaativassa tehtävässä.

Erikoismiesten on erityisalastaan riippumatta osattava taistelijan taitoja siten, että he kykenevät taistelemaan jalkaväen tapaan puolustettaessa koulutushaaransa mukaisen joukon ryhmitys- tai vastuualuetta sekä vastaiskuja tehtäessä. Erikois- ja joukkokoulutuskaudella järjestetään noin 3 viikon mittainen kertauskausi peruskoulutuskauden asioista, mikäli erikoiskurssi on alkanut jo peruskoulutuskaudella.

Miehistön 255 päivää palvelevien erikois- ja joukkokoulutuskauden koulutus suunnitellaan ottaen huomioon varuskunnalliset velvoitteet, SA -tehtävän vaatimukset sekä taistelu- ja ampumaharjoitukset.

Erikoismiesten varusmiesjohtajat vaihtuvat erikoiskoulutuskauden puolivälissä. Erikoismiehet sijoitetaan sodan ajan joukkoon ensisijaisesti oman saapumiseränsä mukana, vaikka heitä ei siirretäkään reserviin yhtä aikaa sen taistelijoiden kanssa.

Muiden kotiuduttua erikoismiehet syventävät osaamistaan, suorittavat pätevyyskirjojaan ja tukevat seuraavan saapumiserän koulutusta.

Sellainen miehistöön kuuluva varusmies, joka on erikoiskoulutuskaudella osoittanut erityistä kyvykkyyttä ja sopivuutta, voi poikkeustapauksessa suorittaa aliupseerikurssin tai reserviupseerikurssin seuraavan saapumiserän mukana.

Osa erikoismiehistä palvelee 347 päivää. Tällaisia ovat esimerkiksi valmiusyksiköiden miehistötehtävissä palvelevat sekä pääosa sotilaskuljettajista, joiden pätevyyskirjan saaminen edellyttää pitkää harjoittelua. Pitkän palvelusajan erikoismiehet osallistuvat oman ja seuraavan saapumiserän harjoituksiin sekä ampumaleireille.

2.6 Johtaja- ja kouluttaja-koulutus

Tarkoitus, päämäärä ja tavoite

Johtaja- ja kouluttajakoulutus aloittaa koko asevelvollisuusajan kattavan kehittymisen ja kasvamisen ihmisten johtajaksi. Varusmiespalveluksen aikana varusmiesjohtajille luodaan perusta ja myönteinen asenne jatkaa johtajana kehittymistä myös reservissä. Johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelman **päämääränä** on, että johtajat pystyvät aloittamaan omatoimisesti kertausharjoituksissa sekä poikkeusoloissa oman joukkonsa kouluttamisen ja johtamisen.

Johtajakoulutuksen **tavoitteena** on, että johtaja hallitsee joukkonsa johtamisen sekä itsensä kehittämisen periaatteet syväjohtamisen mallin mukaisesti.

Kouluttajakoulutuksen **tavoitteena** on, että johtaja osaa kehittää joukkonsa toiminta- ja suorituskyvyn joukon tehtävän edellyttämälle tasolle.

Johtajakoulutus puolustusvoimissa ennustaa taloudellista menestymistä työelämässä. Vuosina 1955, 1960 ja 1965 syntyneistä yli sadastatuhannesta miehestä tehdyn tutkimuksen mukaan 70 % reserviupseereista ja 34% reservialiupseereista sijoittui aikuiselämässään ylimpään tuloneljännekseen. Miehistökoulutuksen saaneista ylimpään tuloneljännekseen ylsi 15 %.

Johtajakoulutuksen kokonaisuus on kuvattu kirjassa Puolustusvoimien johtajakoulutus (2000). Koulutustaidon perusteet ja toimintakäytännöt on kuvattu Kouluttajan oppaassa (2007). Näitä lähteitä käytetään kaikkien sotilasjohtajien perus- ja jatkokoulutuksessa sekä täydennettäessä opintoja. Johtamistaidon perusteita on Johtajan käsikirjassa (JOKÄ), joka on tarkoitettu puolustusvoimien henkilöstön johtaja- ja kouluttajakoulutuksen sekä esimies- ja vuorovaikutusvalmennuksen tueksi ja oppimateriaaliksi. Johtajan käsikirjalla pyritään myös edistämään varusmieskoulutuksen hyväksiluettavuutta siviiliopinnoissa ja varusmiesaikana hankitun osaamisen hyödyntämistä muualla yhteiskunnassa.

Johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelma

Varusmiesten johtaja- ja kouluttajakoulutus toteutetaan 30 opintopisteen laajuisena kokonaisuutena aliupseeri- ja reserviupseerikoulutuksessa sekä johtajakaudella. Opintokokonaisuudesta käytetään nimitystä johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelma. Ohjelma liittää varusmiesten johtaja- ja kouluttajakoulutuksen osaksi suomalaista koulutusjärjestelmää.

Johtajakoulutusohjelma rakentuu neljästä peruselementistä. Ensimmäinen elementti on ohjelman uskottavuuden ja luotettavuuden takaava tieteellinen tutkimus. Toinen elementti on ohjelman sisältötieto eli syväjohtamisen malli ja sitä tukevat viitekehykset. Kolmas elementti on ohjelman menetelmätieto eli ne koulutuskäytännöt, joilla kriittistä konstruktivistista oppimiskäsitystä sovelletaan johtajakoulutukseen. Neljäs elementti on oppiminen ja harjaantuminen johtajatehtävässä. Sen ydin on palautetiedon systemaattinen käyttö.

Ohjelman 30 opintopisteen runko on nähtävissä johtajan palvelustodistuksessa. Opetussuunnitelman toteutumista seurataan yksilöllisesti koulutuksen aikana. Seuranta toteutetaan sekä tietojärjestelmässä että koulutettavan oman opintokirjan ja johtajakansion avulla.

Johtajakansio ja opintokirja

Johtajakansio on koulutettavan varusmiesjohtajan henkilökohtainen taltio, jonne kootaan johtajakoulutukseen liittyvä aineisto ja palautteet. Johtajakansion käyttö mahdollistaa oman oppimisen seurannan. Johtajakansion aineisto vahvistaa ja täydentää palvelustodistukseen merkittyjä opintopisteitä ja niiden todentamista.

Johtajakansion ylläpitäminen on koulutettavan omalla vastuulla. Yksikön johtaja- ja kouluttajakoulutuksesta vastaava valvoo kansion oikeaa käyttöä. Johtajakansioon on liitettävä kaikki johtamis- ja kouluttamissuoritusten arviointilomakkeet, kausipalautteet sekä johtajaprofiilit, analyysit sekä tiimipalavereiden pöytäkirjat. Kehittymissuunnitelma liitetään osaksi johtajakansiota. Johtajakansioon voidaan liittää vapaavalintaisia johtajakoulutukseen liittyviä asioita ja muistioita.

Johtajakansion käyttö auttaa koulutettavaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan sekä asettamaan itselleen uusia kehittymistavoitteita. Seurannan ja palautteen avulla koulutettavaa ohjataan havaitsemaan, että johtamiskäyttäytymisen kehittäminen on riippuvainen omasta työstä, vastuuntunnosta, yritteliäisyydestä ja tarkoituksenmukaisista oppimistavoista.

Opintokirjaan merkitään johtajakoulutusohjelmaan sisältyvään tehtävään käytetty aika ohjeistuksesta palautteeseen saakka. Opintokirjaan kirjataan omat havainnot suorituksista. Näihin tietoihin pohjautuen lasketaan opintopisteiden kokonaismäärät, täydennetään tiedot tietojärjestelmään ja palveluksen päätyttyä tulostetaan johtajan palvelustodistus. Perusyksikön päällikkö varmistaa allekirjoituksellaan palvelustodistuksen opintosuoritukset.

Johtajakoulutuksen tavoitteena oleva itseohjautuvuus ja vastuunotto omasta kehittymisestä edellyttävät koulutettavalta aloitteellisuutta ja systemaattisuutta opintojen seurannassa ja palautetiedon kokoamisessa. Sodan ajan ja varsinkin taistelun asettamat ankarat olot vaativat johtajilta itsenäisyyttä ja oma-aloitteisuutta.

Palautejärjestelmä

Johtaja- ja kouluttajakoulutuksen palautejärjestelmään kuuluvat

- välittömät palautteet johtamis- ja
- kouluttamissuorituksien aikana
- johtamis- tai kouluttamissuorituksien
- jälkeen käytävät palautekeskustelut sekä
- kirjallisen arvioinnit vakiolomakkeilla
- johtaja- ja vuorovaikutusprofiilit
- koulutuskausien päätteeksi käytävät
- kausipalautteet joiden apuna käytetään
- johtaja- ja vuorovaikutusprofiilia
- kehittymissuunnitelmat.

Palautejärjestelmän tavoitteena on tukea johtajana ja kouluttajana kehittymistä. Palautteen tehokas käyttö koulutuksessa tukee oppimistavoitteen saavuttamista. Puolustusvoimilla on johtajien kouluttajana mahdollista toteuttaa harjoittelu oikeassa ja vastuullisessa johtajatehtävässä.

Omasta toimintaympäristöstä tuleva uskottava, oikeaan osuva ja kannustava palaute on välttämätön edellytys johtajana kehittymiselle. Yksittäisten harjoituksen ja koulutustapahtumien päätteeksi annetaan välitön palaute. Se toteutetaan niin, että koulutettava pystyy itse analysoimaan ja erittelemään suorituksensa. Välitön palaute kirjataan riittävässä laajuudessa johtajakansioon käyttäen vakioituja lomakkeita, jotka koulutettava itse esitäyttää. Yksittäisten harjoituksen ja koulutustapahtumien päätteeksi annetaan välitön palaute. Se toteutetaan niin, että koulutettava pystyy itse analysoimaan ja erittelemään suorituksensa. Välitön palaute on dokumentoitava riittävässä laajuudessa johtajakansioon käyttäen vakioituja lomakkeita, jotka koulutettava itse esitäyttää.

Johtamis- ja vuorovaikutuskäyttäytymisen kysymyssarja tuottaa koulutettavalle johtaja- tai vuorovaikutusprofiilin. Pääsääntöisesti käytetään johtamiskäyttäytymisen kysymyssarjaa. Vuorovaikutuskäyttäytymisen kysymyssarjaa käytetään silloin, jos koulutettavalla ei ole suoranaisia alaisia. Kysymyssarjaan vastaavat varusmiesjohtajan alaiset, vertaiset, esimiehet, kouluttajat sekä varusmiesjohtaja itse.

Kausipalautekeskusteluilla tarkoitetaan johtajakaudella pidettäviä kouluttajan ja varusmiesjohtajan välistä pidempiä palautekeskusteluja. Kausipalautekeskustelu toteutetaan vähintään kaksi kertaa johtajakauden aikana. Kausipalautekeskustelussa käytetään apuna johtaja- tai vuorovaikutusprofiilia. Viimeinen kausipalautekeskustelu on samalla varusmiesjohtajan loppupalaute, joka siirretään johtajan palvelustodistukseen. Kausipalautekeskusteluissa pyritään välittömien palautteiden ja johtajaprofiilin avulla löytämään johtamiskäyttäytymisen vahvuudet ja kehittymistarpeet, vertaamaan tuloksia aikaisempiin havaintoihin ja määrittelemään kehittymistarpeita pitkällä aikavälillä.

Kehittymissuunnitelman tavoitteena on tukea johtajana kasvamista ja toimintakyvyn kehittymistä. Henkilökohtaisen kehittymissuunnitelman laadinta aloitetaan aliupseerikurssin alkaessa ja se täydentyy palvelusaikana henkilökohtaisten pohdintatehtävien, palautteiden ja toimintaympäristön analysointien sekä tiimityöskentelyjen kautta. Kehittymissuunnitelmaan sisältyy koulutuskausittain laadittava johtajan toimintasuunnitelma. Viimeisen kausipalautekeskustelun perusteella laaditaan kehittymissuunnitelma ennen kaikkea reservissä kehittymistä varten.

Tiimityöskentely johtajakoulutuksessa

Varusmiesesimiehistä koostuvat tiimit muodostetaan koulutuskokoonpanon mukaisesti. Tiimit arvioivat saavutettuja koulutustuloksia ja johtamiseen liittyviä havaintoja 1–2 kertaa kuukaudessa.

Tiimityöskentely tapahtuu alkuvaiheessa yksikön päällikön tai muun kokeneen kouluttajan johdolla. Työskentelyssä noudatetaan normaalia kokoustekniikkaa.

Tiimityöskentelyn tuloksia ja varusmiesesimiesten tekemiä esityksiä käsitellään päällikön pitämien viikkopuhuttelujen yhteydessä. Mahdollisuus vaikuttaa omalta osaltaan perusyksikön rutiineihin lisää varusmiesjohtajien sitoutumista tehtäviinsä. Tiimityöskentely lisää myös johtajien keskinäistä kiinteyttä perusyksikössä ja opettaa sekä koulutettavia että kouluttajia arvioimaan toiminnan tuloksellisuutta ja tavoitteellisuutta. Johtajana kehittymisen kannalta on tärkeää, että varusmiesesimiehet oppivat jakamaan omat johtamiskokemuksensa vertaistensa kanssa.

Milloin sotilasjohtaja on onnistunut?

Saavutetut tulokset ovat johtajan onnistumisen tärkein arviointiväline. Tulokset on osattava määrittää oikein ja riittävän kokonaisvaltaisesti. Koulutustuloksia johtajakoulutuksen näkökulmasta arvioidaan erityisesti seuraavien vaikuttavuuskriteerien avulla:

- johtajakäyttäytyminen synnyttää luottamuksen
- johtajan ja joukon välille sekä
- lujittaa sitä
- johtamiskäyttäytyminen edesauttaa
- ryhmäkiinteyden syntymistä
- johtamiskäyttäytyminen lujittaa joukon
- uskoa mahdollisuuksiinsa ja omien
- asejärjestelmien tehokkuuteen taistelussa
- sekä
- sisäistyvät arvot ja asenteet tukevat
- käsitystä isänmaan puolustamisen
- oikeutuksesta.

Näin arvioiden saavutettavat konkreettiset tulokset sisältyvät organisaation kehittyvään suorituskykyyn ja elinkelpoisuuteen. Vain kiinteä ja johtajiinsa luottava joukko kykenee kriisiajan äärimmäisiin ponnistuksiin.

Mitä hyötyä johtajakoulutuksesta on?

Työnantajat ja oppilaitokset kiinnittävät puolustusvoimissa saatuun johtajakoulutukseen lisääntyvää huomiota. Voit varautua siihen, että tarvitset johtajatodistustasi ja johtajakansiotasi

monissa yhteyksissä siviilielämässä. Useat oppilaitokset lukevat hyväksi opintopisteitä saamastasi johtajakoulutuksesta. Hyväksiluettavuuden päättää kuitenkin oppilaitos tapauskohtaisesti. Opintojen hyväksilukemisesta parhaiten tietoa saa suoraan oppilaitoksista. Työnantajat tarvitsevat saamaasi todistusta, erityisesti siinä olevaa johtajaprofiilia. Johtajaprofiili kertoo osaltaan, kuinka olet johtajana menestynyt, mutta ennen kaikkea se kertoo vahvuus- ja kehittämisalueesi johtajana ja osoittaa sinun tuntevan tilanteesi ja kehittävän systemaattisesti itseäsi.

Suurin hyötyjä olet kuitenkin sinä itse. Kasvaminen ihmisenä, kehittyminen johtajana ja oppiminen oppimaan on itsellesi suuri voimavara koko loppuelämäsi. Tärkeintä on itsesi ja työnantajasikin kannalta, että tiedät, missä olet ja mihin johtajana pyrit.

Varusmiesjohtajille on tarjolla mahdollisuus suorittaa lisäksi vapaa-ajallaan vapaaehtoisia verkko-opintoja Maanpuolustuskorkeakoululla kahdeksan opintopisteen verran, PVMOODLE:n avulla. Hyväksytyistä opinnoista saa Maanpuolustuskorkeakoulun todistuksen opintojen suorittamisesta.

Aliupseerikoulutus

Aliupseereiksi koulutetaan noin 20 prosenttia varusmiehistä. Koulutettavat valitaan peruskoulutuskaudella osoitetun kyvykkyyden ja sopivuuden perusteella (valintalomake). Koulutuspaikkojen määrä vaihtelee joukko-osastoittain niiden joukkotuotantotehtävien mukaisesti. Kyvykkäille ja halukkaille pyritään kuitenkin koulutusmahdollisuus järjestämään. Aliupseerikoulutus käsittää aliupseerikurssin ja aliupseerin johtajakauden. Aliupseerikoulutuksen **päämääränä** on, että varusmiespalveluksen suoritettuaan koulutettavat hallitsevat koulutushaaransa mukaisen ryhmän suuruisen osaston johtamisen taistelussa tai erikoistehtävänsä sekä osaavat kouluttaa johtamaansa joukkoa.

Aliupseerikurssin pituus on 16 viikkoa. Kurssi käsittää kaksi jaksoa, joiden pituudet ovat pääsääntöisesti 7 ja 9 viikkoa.

Aliupseerikurssin I jakson päämääränä on, että jakson jälkeen koulutettavat tuntevat koulutushaaransa mukaisen ryhmän suuruisen osaston toiminnan. Aliupseerikurssin II jakson päämääränä on, että jakson jälkeen koulutettavat osaavat johtaa ja kouluttaa koulutushaaransa mukaista ryhmän suuruista osastoa.

Erikoistehtäviin koulutettavat aliupseerit suorittavat oman aselajinsa aliupseerikurssin I jakson ja käyvät II jakson erikoisaliupseerikurssilla. Aliupseerien johtajakauden pituus on 26 viikkoa. Tällä kaudella aliupseerit harjaantuvat ryhmänsä tai sen suuruisen osaston johtajiksi, kouluttajiksi tai erikoisalansa tehtäviin sekä saavat jatko- ja täydennyskoulutusta. Tähän opintovaiheeseen sisältyy johtamis- ja koulutustaidon jatkokurssit sekä 18 opintopisteen mittainen ohjattu johtamis- ja kouluttamistaidon harjoittelu.

Ohjattu johtamis- ja kouluttamistaidon harjoittelu tapahtuu siten, että aliupseerit toimivat seuraavan saapumiserän miehistön vastuullisina ryhmänjohtajina ja kouluttajina tai oman saapumiseränsä erikoisalan aliupseerin tehtävissä. Harjoittelua ohjataan ja valvotaan. Ryhmänjohtajat saavat palautetta johtajakäyttäytymisestään kouluttajilta ja alaisiltaan. Aliupseerien koulutus jatkuu reservin kertausharjoituksissa. Korkeakoulukelpoiset aliupseerit voivat johtajakoulutuksensa jälkeen pyrkiä myös Maanpuolustuskorkeakouluun. Aliupseerikurssin käynyt varusmies, joka todetaan sopivaksi koulutettavaksi reservin upseeriksi, voidaan siirtää reserviupseerikurssille seuraavan saapumiserän mukana. Maanpuolustuskorkeakouluun hyväksytyt koulutetaan reserviupseereiksi ennen sotatieteiden opintojen aloittamista.

Reserviupseerikoulutus

Reserviupseereiksi koulutetaan noin 10 prosenttia varusmiehistä. Reserviupseereiksi koulutettavat valitaan aliupseerikurssin I jakson aikana osoitetun kyvykkyyden ja sopivuuden perusteella (valintalomake). Reserviupseerikoulutus käsittää reserviupseerikurssin ja reserviupseerin johtajakauden erikoiskursseineen. Reserviupseerikoulutuksen **päämääränä** on, että varusmiespalveluksen suoritettuaan koulutettavat hallitsevat koulutushaaransa mukaisen joukkueen/vast. osaston toiminnan ja johtamisen taistelussa tai erikoistehtävänsä, osaavat kouluttaa johtamaansa joukkoa sekä tuntevat reservinupseereilta vaadittavat yleiset perustiedot.

Reserviupseerikurssin **päämääränä** on, että kurssin suoritettuaan koulutettavat osaavat koulutushaaransa mukaisen joukkueen/vast. suuruisen osaston toiminnan perusteet ja johtamisen taistelussa tai erikoistehtävänsä sekä osaavat kouluttaa johtamaansa joukkoa ja tuntevat reservinupseereilta vaadittavat yleiset perustiedot.

Reserviupseerikurssin pituus on 14 viikkoa. Kurssilla upseerioppilaat oppivat perusteet sodan ajan joukkueen tai vastaavan suuruisen osaston johtajatehtävään. Reserviupseerien johtajakauden pituus 21 viikkoa. Tällä kaudella upseerikokelaat harjaantuvat joukkueensa tai sen suuruisen osaston johtajiksi, kouluttajiksi tai erikoisalansa tehtäviin sekä saavat jatko- ja täydennyskoulutusta. Tähän opintovaiheeseen sisältyy johtamis- ja koulutustaidon jatkokurssit sekä 18 opintopisteen mittainen ohjattu johtamis- ja kouluttamistaidon harjoittelu.

Ohjattu johtamis- ja kouluttamisharjoittelu tapahtuu siten, että upseerikokelaat toimivat seuraavan saapumiserän miehistöstä muodostettujen joukkueen suuruisten osastojen johtajina ja kouluttajina tai erikoisalan upseerikokelaan tehtävissä. Harjoittelua ohjataan ja valvotaan. Upseerikokelaat saavat palautetta johtajakäyttäytymisestään kouluttajilta ja alaisiltaan.

Sodan ajan reserviupseerien koulutus jatkuu kertausharjoituksissa ja vapaaehtoisissa harjoituksissa. Harjoitukset ja siviilitehtävien tuoma johtamistaidollinen koulutus, kokemus ja harjaantuminen muovaavat suomalaisen reserviupseerin.

2.7 Joukkokoulutuskausi

Joukkokoulutuskauden **päämääränä** on, että joukkokoulutuskauden jälkeen koulutettavat hallitsevat sijoituksensa mukaiset tehtävät ja kykenevät täyttämään määritetyt suoritusvaatimukset.

Joukkokoulutuskauden pituus on noin 7 viikkoa. Tämä kausi on varusmiespalveluksen toiminnallinen ja taidollinen huipentuma, johon kuuluvat tärkeimmät sota- ja ampumaharjoitukset.

Varusmiehet kootaan ja sijoitetaan viimeistään joukkokoulutuskauden alussa tuotettavaan sodan ajan joukkoon. Joukot koulutetaan sodan ajan kokoonpanossa, johon voi sisältyä myös joukkoon kuuluva varalisä.

Joukkokoulutuskaudella joukon koulutustaso mitataan taistelu- ja ampumaharjoituksissa.

Palvelustodistus ja henkilöarviointi

Kaikki varusmiehet saavat palvelusajan päätteeksi palvelustodistuksen ja siinä olevan henkilöarvioinnin. Palvelustodistus sisältää tiedot varusmieskoulutuksen sisällöstä, työkokemuksesta ja henkilökohtaisista valmiuksista. Asiakirjoja voidaan käyttää dokumenttina hakeuduttaessa oppilaitoksiin ja työpaikkoihin sekä arvioitaessa koulutuksen lukemista hyväksi opinnoissa.

Koulutus joissain koulutushaaroissa tuottaa lisäksi erityisiä pätevyyskirjoja kuten ajokortteja tai tutkintotodistuksia, joita voi suoraan hyödyntää siviilissä.

Varusmiespalveluksen suorittaminen luetaan työkokemukseksi ja varusmiespalveluksen aikaisista opintosuorituksista voi saada lisäpisteitä oppilaitoksiin pyrittäessä tai luettua opinnot tai osan niistä hyväksi jatko-opinnoissa.

Miehistö- tai johtajakoulutuksen saaneiden palvelustodistus ja henkilöarviointi annetaan erilaisilla lomakkeilla. Ne ovat asiakirjoja, jotka kannattaa säilyttää myöhempää tarvetta niin kuin muitakin koulu- ja työtodistuksia. Voit vaikuttaa omaan tulevaisuuteesi ja edistää omaa ammattiuraasi varusmiespalvelukseen liittyvillä valinnoillasi ja palveluksen suorittamisella.

Pohdittavaa

Mieti, mitkä ovat tavoitteesi varusmiespalveluksessa yleensä ja peruskoulutuskaudella.

» *Haluatko taistelijan koulutukseen, miehistön erikoiskoulutukseen vai aliupseerin tai reserviupseerin koulutukseen?*

» *Mitä annettavaa ja erityistaitoja sinulla on puolustusvoimille ja mitä puolustusvoimat voi antaa sinulle?*

» *Mitä asettamasi tavoitteen saavuttaminen edellyttää sinulta peruskoulutuskauden aikana?*

Miehistön palvelustodistus ja henkilöarviointi

Puolustusvoimat
Försvarsmakten

Miehistön palvelustodistus ja henkilöarviointi
Tjänstgöringsintyg och personbedömning för manskap

1. Taustatiedot / Bakgrundsinformation

Etunimi / Förnamn	Toinen nimi / Andranamn	Etuliite / Prefix
Sukunimi / Efternamn		Henkilötunnus / Personbeteckning
Sotilasarvo / Militär grad		Palvelusaika / Tjänstgöringstid
Perusyksikkö / Grundenhet	Joukkoyksikkö / Truppenhet	Joukko-osasto (vast) / Truppförband (motsv)

2. Tehtävä, johon koulutettu / Uppgift, utbildning och avlagda kurser

Suoritetut kurssit / Avlagda kurser

Kurssin nimi/Namn på kursen		Yleisarvosana/Vitsord	ov/sv
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			

Muu koulutus / Övrig utbildning

Koulutetut aiheet/Utbildningsämnen

1. Erikoiskoulutus (puolustushaaran, aselajin ja koulutushaaran erikoiskoulutus vast) Specialutbildning (enligt försvarsgren, vapenslag och utbildningsgren motsv):		ov/sv
1.1		
1.2		
1.3		
1.4		
1.5		
1.6		
1.7		

7550-448-8721/MPKK/TKKK 3.2011

Puolustusvoimat
Försvarsmakten

Miehistön palvelustodistus ja henkilöarviointi
Tjänstgöringsintyg och personbedömning för manskap

3. Henkilöarviointi / Personbedömning

Arviointikohde / Bedömningsobjekt (5 = Erinomainen / Utmärkt, 4 = Kiitettävä / Berömligt, 3 = Hyvä / Gott, 2 = Tyydyttävä / Nöjaktigt, 1 = Välttävä / Försvarligt)

Käytös / Uppförande 3= Täyttää varusmiespalveluksen edellyttämät käyttäytymisnormit 3= Personen uppfyller de beteendenormer som krävs i beväringstjänsten	
Itsenäisyys / Självständighet 3= Toimii tehtävissään päämäärähakuisesti ja aktiivisesti 3= Agerar på ett målinriktat och aktivt sätt i sina uppgifter	
Aloitekyky / Initiativförmåga 3= Esittää asetetun tavoitteen saavuttamista edesauttavia ratkaisuvaihtoehtoja 3= Framställer alternativa lösningar i syfte att nå de målsättningar som ställts upp	
Yhteistyökyky / Samarnetsförmåga 3= Saavuttaa tavoitteet yhdessä muiden kanssa 3= När målen i samarbete med de andra	
Ongelmanratkaisukyky / Förmåga att lösa problem 3= Pyrkii itsenäiseen ongelmanratkaisuun 3= Försöker lösa problem självständigt	
Vastuuntunto ja luotettavuus / Ansvarskänsla och pålitlighet 3= On halu ja kyky ottaa toiminnan edellyttämä vastuu 3= Är färdig och villig att ta det ansvar som verksamheten kräver	
Kestävyys / Uthållighet 3= Säilyttää itsehillintänsä sekä suoriutuu tehtävistään toimiessaan fyysisen ja psyykkisen paineen alaisena 3= Behåller självbehärskningen och klarar av uppgifter under fysisk och psykisk stress	
Tiedot ja taidot / Kunskaper och färdigheter 3= On saavuttanut koulutustavoitteet 3= Har nått utbildningens målsättningar	
4. Yleisarviointi, (muodostuu henkilöarvioinnin keskiarvosta) **Allmän bedömning enligt medeltalet i personbedömningen**	

5. Fyysinen toimintakyky/ Fysisk prestationsförmåga

Fyysinen kunto (HKI) (Kuntoindeksi:hylätty/heikko, välttävä, tyydyttävä, hyvä, kiitettävä, erinomainen) / Fysisk kondition (Konditionsindex: underkänt/svagt, försvarligt, tillfredsställande, gott, berömligt, utmärkt)	
Lihaskuntoindeksi (LKI) (hylätty/heikko, välttävä, tyydyttävä, hyvä, kiitettävä,erinomainen) / Muskelkonditionsindex (underkänt/svagt, försvarligt, tillfredsställande, gott, berömligt, utmärkt)	
12-minuutin juoksutesti (metriä/, hylätty/heikko,välttävä, tyydyttävä, hyvä, kiitettävä,erinomainen) / 12 minuters löptest (meter/underkänt, svagt, försvarligt, tillfredsställande, gott, berömligt, utmärkt)	/

6. Lisätietoja / Tilläggsuppgifter

7. Päiväys ja allekirjoitus / Datum och underskrift

Paikka ja aika / Ort och datum	Todistuksen antaja, arvo ja nimi / Intyget är utfärdat av, grad och namn	Leima / Stämpel

Johtajan palvelustodistus ja henkilöarviointi

Puolustusvoimat
Försvarsmakten

Johtajan palvelustodistus ja henkilöarviointi
Tjänstgöringsintyg och personbedömning för ledare

1. Taustatiedot / Bakgrundsinformation

Etunimi / Förnamn	Toinen nimi / Andranamn	Etuliite / Prefix

Sukunimi / Efternamn	Henkilötunnus / Personbeteckning

Sotilasarvo / Militär grad	Palvelusaika / Tjänstgöringstid

Perusyksikkö/Grundenhet	Joukkoyksikkö/Truppenhet	Joukko-osasto (vast) / Truppförband (motsv)

2. Tehtävä, koulutus ja suoritetut kurssit / Uppgift, utbildning och avlagda kursser

Tehtävä, johon koulutettu /Uppgift som beväringen fått utbildningen till:

Johtamis- ja kouluttamistaidon opinnot jotka voidaan esittää hyväksiluettavaksi jatko-opinnoissa /
Ledar och utbilnings förmåga studier, vilka kan räknas tillgodo i fortbildningen

Johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelma / Utbildningsprogram för ledare och utbildare	op/sp	max
2.1 Johtamisen ja kouluttamisen perusteet / Grunderna i ledarskap- och utbildningsförmåga		1 (30)
2.2 Johtamistaidon peruskurssi / Grundkurs i ledarskap		1,5 (40)
2.3 Koulutustaidon peruskurssi / Grundkurs i utbildningsförmåga		1,5 (36)
2.4 Johtamis- ja koulutustaidon harjoittelu / Träning i ledarskap och utbildningsförmåga		2 (56)
2.5 Koulutustaidon jatkokurssi 1 / Fortsättningskurs i utbildningsförmåga 1		1 (26)
2.6 Koulutustaidon jatkokurssi 2A tai 2B / Fortsättningskurs i utbildningsförmåga 2A eller 2B		1 (26)
2.7 Koulutustaidon jatkokurssi 3 / Fortsättningskurs i utbildningsförmåga 3		1 (26)
2.8 Koulutustaidon harjoittelu / Praktik i utbildningsförmåga		9 (240)
2.9 Tiimityöskentely / Teamarbete		1,5 (40)
2.10 Johtamistaidon jatkokurssi / Fortsättningskurs i ledarskap		1,5 (40)
2.11 Johtamiskäyttäytymisen kehittäminen / Utveckling av ledarbeteende		9 (240)

Muu koulutus (erillinen selvitys) / Annan utbildning (separat utredning)		op/sp
2.12		

Suoritetut kurssit / Avlagda kurser Kurssin nimi / Namn på kursen	Pisteet Poäng	Kurssin yleisarvosana Kursens allmänna vitsord	ov/sv

Muu koulutus / Övrig utbildning Kurssin nimi / Namn på kursen	ov/sv

7550-448-8757/MPKK/TKKK 3.2011

Puolustusvoimat
Försvarsmakten

Johtajan palvelustodistus ja henkilöarviointi
Tjänstgöringsintyg och personbedömning för ledare

3. Henkilöarviointi (kouluttajien arvioimana) / Personbedömning (enligt utbildarna)

Arviointikohde / Bedömningsobjekt (5 = Erinomainen / Utmärkt, 4 = Kiitettävä / Berömligt, 3 = Hyvä / Gott, 2 = Tyydyttävä / Nöjaktigt, 1 = Välttävä / Försvarligt)

Käytös / Uppförande 3= Täyttää varusmiespalveluksen edellyttämät käyttäytymisnormit / Personen uppfyller de beteendenormer som krävs i beväringstjänsten	
Itsenäisyys / Självständighet 3= Toimii tehtävissään päämäärähakuisesti ja aktiivisesti / Agerar på ett målinriktat och aktivt sätt i sina uppgifter	
Aloitekyky / Initiativförmåga 3= Esittää asetetun tavoitteen saavuttamista edesauttavia ratkaisuvaihtoehtoja / Framställer alternativa lösningar i syfte att nå de målsättningar som ställts upp	
Yhteistyökyky / Samarbetsförmåga 3= Saavuttaa tavoitteet yhdessä muiden kanssa / Når målen i samarbete med de andra	
Ongelmanratkaisukyky / Förmåga att lösa problem 3= Pyrkii itsenäiseen ongelmanratkaisuu / Försöker lösa problem självständigt	
Vastuuntunto ja luotettavuus / Ansvarskänsla och pålitlighet 3= On halu ja kyky ottaa toiminnan edellyttämä vastuu / Är färdig och villig att ta det ansvar som verksamheten kräve	
Kestävyys / Uthållighet 3= Säilyttää itsehillintänsä sekä suoriutuu tehtävistään toimiessaan fyysisen ja psyykkisen paineen alaisena / Behåller självbehärskningen och klarar av uppgifter under fysisk och psykisk stress	
Tiedot ja taidot / Kunskaper och färdigheter 3= On saavuttanut koulutustavoitteet / Har nått utbildningens målsättningar	

4. Johtaja-arviointi / Bedömning av ledaregenskaper

Johtaja-arviointi perustuu sekä johtamis- ja vuorovaikutuskäyttäytymisen että saavutettujen koulutustulosten arviointiin. Johtamis- ja vuorovaikutuskäyttäytymisen arviointi on varusmiesjohtajan loppupalautteen kokonaistulos eri palautelähteistä. Koulutustulosten arvioinnin perusteena ovat havaitut ja mitatut sodan ajan joukon suoritukset erityisesti palveluksen loppuvaiheessa. Bedömningen av ledaregenskaper baserar sig på utvärdering av såväl ledarbeteende och växelverkan som uppnådda resultat. Utvärderingen av ledarbeteendet och växelverkan är ett helhetsresultat av beväringschefens slutrespons från olika områden. Utgångspunkten för utvärderingen av utbildningsresultaten utgörs av observerade och mätta prestationer inom krigstida trupp, speciellt under tjänstgöringens slutskede.

Johtajaprofiili (Syväjohtamisen kysymyssarjasta johtajakauden lopussa)
Ledarprofil (Ur frågeserien om engagerat ledarskap under ledarperiodens slutskede)

Arviointiasteikko jatkuva välillä 4 - 0 / Bedömningsskala 4 - 0	Arvioiden keskiarvo / Medeltalet av bedömningarna	Sanallinen arvio Verbal bedömning	Yksikön keskiarvo Enhetens medeltal
4.1 Ammattitaito / Yrkesskicklighet			
4.2 Luottamus (Luottamuksen rakentaminen) / Tillit (Uppbyggande av förtroende)			
4.3 Innostus (Inspiroiva tapa motivoida) Entusiasm (Inspirerande sätt att motivera)			
4.4 Oppiminen (Älyllinen stimulointi) Lärande (Intellektuell stimulans)			
4.5 Arvostus (Ihmisen yksilöllinen kohtaaminen) Aktning (Bemötande av individen)			
Johtajaindeksi (=keskiarvo kohdista 4.1-4.5) / Ledarindex (=medeltal av punkterna 4.1-4.5)			
4.6 Kontrolloiva johtaminen, kontrolloivuus vuorovaikutuksessa Kontrollerande ledarskap, kontrollbehov vid växelverkan			
4.7 Passiivinen johtaminen, passiivisuus vuorovaikutuksessa Passivt ledarskap, passivitet vid växelverkan			
4.8 Tehokkuus / Effektivitet			
4.9 Tyytyväisyys / Tillfredsställelse			
4.10 Yrittämisen halu / Vilja att försöka			

Puolustusvoimat
Försvarsmakten

Johtajan palvelustodistus ja henkilöarviointi
Tjänstgöringsintyg och personbedömning för ledare

Koulutustuloksiin perustuva johtajan henkilöarviointi (Kouluttajien arvioimina) / Bedömning på basis av ledarens utbildningsresultat (Utbildarna bedömer)

Arviointikohde / Bedömningsobjekt (5 = Erinomainen / Utmärkt, 4 = Kiitettävä / Berömligt, 3 = Hyvä / Gott, 2 = Tyydyttävä / Nöjaktigt, 1 = Välttävä / Försvarligt)
Kouluttajien arvioimina / Bedömning gjord av utbildare

4.11 Asenne sotilaskoulutukseen yleensä / Attityd till militär utbildning i allmänhet	
4.12 Kehittyminen varusmiesjohtajakaudella / Utveckling under beväringschefsper	
4.13 Suhtautuminen palautteeseen / Förhållningssätt till respons	
4.14 Palautteesta oppiminen / I vilken mån dragit nytta av responsen	
4.15 Joukon toiminta koulutustilanteissa / Truppens agerande i utbildningssituationer	
4.16 Joukon henki ja kiinteys / Anda och sammanhållning inom gruppen	
4.17 Joukon arvioitu suorituskyky sodan ajan ensimmäisessä tehtävässä / Uppskattad prestationsförmåga hos truppen i första krigstida uppdrag	

5. Yleisarviointi (Henkilöarvioinnin, johtaja-arvioinnin ja koulutusarvioinnin keskiarvo) / Allmän bedömning (Personbedömning, ledaregenskaper och bedömning)	

6. Fyysinen toimintakyky / Fysisk prestationförmåg

Fyysinen kunto (HKI) (Kuntoindeksi:hylätty/heikko,välttävä, tyydyttävä, hyvä, kiitettävä,erinomainen) / Fysisk kondition (konditionsindex: underkänt/svagt, försvarligt, tillfredsställande, gott, berömligt, utmärkt)	
Lihaskuntoindeksi (LKI hylätty/heikko,välttävä, tyydyttävä, hyvä, kiitettävä,erinomainen) / Muskelkonditionsindex (konditionsindex: underkänt/svagt, försvarligt, tillfredsställande, gott, berömligt, utmärkt)	
12-minuutin juoksutesti (metriä/, hylätty/heikko,välttävä, tyydyttävä, hyvä, kiitettävä,erinomainen) / 12 minuters löptest (meter/underkänt, svagt, försvarligt, tillfredsställande, gott, berömligt, utmärkt)	/

7. Lisätietoja / Tilläggsuppgifter

Vahvuudet johtajana ja muut huomiot / Starka sidor som chef och andra iakttagelser

8. Päiväys ja allekirjoitus / Datum och underskrift

Todistuksen antaja, arvo ja nimi / Intyget är utfärdat av, grad och namn

Leima / Stämpel

Paikka ja aika / ort och datum

3 Yleinen sotilaskoulutus

Tässä luvussa esitetään sotilaan käyttäytymisen perusteet. Käyttäytymiseen kuuluvat muun muassa yleiset hyvät tavat, puhuttelu, tervehtiminen, kunnianosoitus ja ilmoittautuminen. Luvussa esitetään myös varusmiehen oikeudet ja velvollisuudet. Nämä asiat on täsmällisesti käsketty Yleisessä palvelusohjesäännössä.

Yleisen sotilaskoulutuksen **tavoitteena** on, että sotilas

1. osaa käyttäytymisen sotilaana,
2. tuntee sotilaan oikeudet ja velvollisuudet sekä tehtävän täyttämisen tärkeyden
3. osaa sulkeisjärjestyksen tärkeimmät suoritukset jalan ja ymmärtää sulkeisjärjestyksen merkityksen,
4. tuntee syväjohtamisen mallin ja puolustusvoimien johtajaja kouluttajakoulutuksen perusteet sekä tuntee palautteen antamisen keskeiset periaatteet ja
5. osaa toimia päivystäjän apulaisena.

3.1 Sotilashenkilöstön jako

Yleisen palvelusohjesäännön mukaan sotilashenkilöstö jaetaan päällystöön, alipäällystöön ja miehistöön. Edellä mainittujen lisäksi puolustusvoimissa työskentelee runsaasti siviilihenkilöstöä. Heillä on kriisiajan tehtävänsä ja asevelvollisilla myös reservin sotilasarvo.

Varusmiehestä käytetään varusmiespalvelusaikansa alussa nimitystä alokas. Joukko-osaston komentaja nimittää alokkaat sotamiehiksi tai matruuseiksi peruskoulutuskaudella.

Sotamiehestä voidaan käyttää esimerkiksi seuraavia puolustushaara- tai aselajikohtaista sotilasarvoja

- jääkäri jalkaväessä ja rannikkojoukoissa,
- tykkimies tykistössä ja rannikkojoukoissa,
- pioneeri pioneerijoukoissa ja rannikkojoukoissa,
- viestimies viestijoukoissa ja rannikkojoukoissa,
- autosotamies autojoukoissa ja
- lentosotamies ilmavoimissa.

Edellä lueteltujen arvojen asemasta voidaan käyttää esimerkiksi seuraavia joukkokohtaisia sotilasarvoja: kaartinjääkäri, panssarijääkäri, panssarimies, rakuuna tai rannikkojääkäri.

Arvomerkit

Sotilaspuvussa olevilla arvomerkeillä osoitetaan henkilön sotilas- tai palvelusarvo sotilasorganisaatiossa. Arvomerkit on esitetty puolustushaaroittain kirjan liitteissä.

3.2 Sotilaallinen kuri ja järjestys

Sotilaallisella kurilla ymmärretään annettujen käskyjen ja määräysten täsmällistä noudattamista. Kurin tavoitetila saavutetaan silloin, kun yksilön käyttäytyminen perustuu riittävään itsekuriin ja joukon toiminta yhteiseen tahtoon toteuttaa annetut tehtävät. Tämän taustalla ovat jokaisen yksilön itsekuri ja halu oma-aloitteisesti tehdä parhaansa omassa tehtävässään sekä asettua varauksetta esimiestensä johdettavaksi heihin luottaen.

Yhteiskunta on osoittanut sotilaille tehtävän aseellisen voiman käyttäjinä. Tästä syystä kaikilta sotilailta vaaditaan erityistä kurinalaisuutta. Sotilaallisen järjestyksen toteutumista tukevat osaltaan rikoslain sotilaita koskevat rangaistussäännökset.

Sodassa kaikki voimat yhdistetään tavoitteen saavuttamiseksi. Sotilaan on voitava luottaa siihen, että jokainen suomalainen sotilas ymmärtää merkityksensä ja tekojensa vaikutuksen kokonaisuuteen. Sodassa laiminlyönti tai epäonnistuminen yhtäällä saatetaan maksaa ihmishenkinä jossain muualla. Sen vuoksi tehtävä tulee täyttää täysipainoisesti, vaikka oma henki ei olisikaan kyseessä – jonkun toisen henki voi olla.

» *Taistelussa kuri ilmenee siten, että jokainen sotilas täyttää tehtävänsä niin kauan, kun hänessä voimia on, eikä jätä joukkoaan missään tilanteessa.*

Eräitä hyvän perusyksikön tuntomerkkejä

Mieti miten Sinä omalta osaltasi voit luoda sekä pitää yllä hyvää henkeä ryhmäsi ja joukkueesi päivittäisessä palveluksessa. Miten puolustusvoimien arvomaailma näkyy käytännössä?

1. Ymmärretään sääntöjen ja määräysten tarkoitus ja niitä noudatetaan
Toiminnassa noudatetaan Yleisen palvelusohjesäännön määräyksiä sekä palvelusturvallisuus- ja varomääräyksiä. Käyttäytymiselle on selkeät pelisäännöt. Sääntöjen noudattamatta jättämiseen puututaan rohkeasti ja välittömästi. Toisiin voi luottaa.

2. Tunnetaan vastuu itsestä, omista varusteista ja omasta toiminnasta
Jokainen vastaa omasta toiminnastaan sekä kantaa vastuun teoistaan ja tekemättä jättämisistään. Kaikki pitävät huolta omasta siisteydestään ja varusteistaan sekä vastuulleen annetusta materiaalista. Varusteita ei häviä. Varusteet huolletaan käytön päättyessä ja niiden kuntoa seurataan tarkastuksilla.

3. Ylläpidetään yleistä siisteyttä ja järjestystä
Siisteyden ja järjestyksen ylläpito niin maastossa kuin kasarmilla on palvelusturvallisuuden perusedellytys. Epäsiisteys ja -järjestys ovat usein osasyynä vaaratilanteissa ja tapaturmissa esim. kaatumiset ja liukastumiset. Hyvällä siisteydellä ja järjestyksellä voidaan myös parantaa paloturvallisuutta ja yleistä viihtyvyyttä.

Hyvä siisteys ja järjestys saadaan poistamalla kaikki tarpeeton tavara, etsimällä säilytettävälle tavaroille säilytyspaikka, järjestämällä käyttötavaroille omat paikat, sopimalla toimintatavoista (jokainen laittaa tavarat ja välineet käytön jälkeen paikoilleen) sekä huolehtimalla roskista ja jätteistä.

Jokainen pitää huolta omista varusteistaan ja koulutusmateriaalistaan, ja ne ovat joko käytössä tai pakattuna. Materiaali säilytetään järjestyksessä kuljetuslaatikoissa, kuormattuna ajoneuvoon tai varastossa. Lisäksi kaikkien tulee pitää yhdessä huolta yhteisten tilojen (tuvat, luokat jne.) siisteydestä ja järjestyksestä.

4. Ollaan täsmällisiä ja noudatetaan hyviä käytöstapoja
Joukko järjestyy täsmällisesti käskettynä aikana. Liikkuminen ja esiintyminen on reipasta. Opetustapahtumat alkavat ja päättyvät täsmällisesti. Käyttäytyminen on sotilaallista ja hyvien tapojen mukaista. Kielenkäyttö on asiallista ja kohteliasta ja sillä ei loukata ketään.

» *Jos myöhästyt minuutin komppanian 120 ihmisen odottaessa, kuluu hukkaan kaksi henkilötyötuntia yhteistä aikaa.*

5. Tuetaan palveluskavereita ja rakennetaan yhteishenkeä
Perusyksikön jäsenyys tuntuu turvalliselta. Kaikki kuuluvat samaan joukkoon. Jokainen tekee yksilönä parhaansa joukon tehtävän täyttämiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Joukon etu asetetaan oman edun edelle. Palveluskavereilta saa tukea ja vastaavasti heitä tuetaan ja autetaan pyytämättäkin.

6. Johtamisessa noudatetaan syväjohtamisen periaatteita
Johtamisen perustana on kasvuhakuisuutta korostava ihmiskuva. Hyvä sotilasjohtaminen rakentuu neljän kulmakiven varaan. Ne ovat luottamuksen rakentaminen johtajan ja johdettavien välillä (luottamus), johtajien inspiroiva tapa motivoida (innostus), alaisten älyllinen stimulointi (oppiminen) sekä ihmisen yksilöllinen kohtaaminen (arvostus).

» *Esimiehen on oltava alaisiaan kohtaan oikeudenmukainen ja kohdeltava heitä yhdenvertaisesti. Hänen tulee huolehtia heidän hyvinvoinnistaan, hankkia tietoja heidän toiveistaan, ohjata ja neuvoa heitä sekä pyrkiä olemaan heille hyvänä ja kannustavana esimerkkinä tai lyhyemmin; Hänen tulee olla heille hyvänä ja kannustavana esimerkkinä.*

7. Toiminta on tavoitteellista
Koulutuksen perusteina ovat sodan ajan olosuhteet ja tehtävät sekä niiden asettamat vaatimukset. Koulutettavat tietävät miksi heitä koulutetaan ja minkä joukon jäseniksi heidät sijoitetaan. Haluttu lopputulos on jokaisen tiedossa.

8. Keskitytään sodan ajan tietojen ja taitojen oppimisen kannalta oleellisiin asioihin
Kaikessa koulutuksessa ja toiminnassa keskitytään koulutustavoitteiden sekä sotilaan suorituskykyvaatimusten kannalta oleellisiin asioihin. Kaikki ymmärtävät, minkä vuoksi asiat tehdään sovitulla tavalla ja mikä kulloinkin on tärkeintä.

9. Oppimisilmapiiri on myönteinen
Oppimistapahtumiin valmistaudutaan etukäteen perehtymällä aiheeseen viikko- ja

päiväohjelmasta sekä tekemällä valmistautumistehtävät. Opetukseen osallistutaan aktiivisesti ja oppiminen on vuorovaikutteista.

Koulutuksesta annetaan rakentavaa palautetta ja palautetta otetaan vastaan. Raskaankin koulutuksen merkitys ymmärretään ja siihen liittyvät toiminnot ja tehtävät suoritetaan tunnollisesti ja hyvin. Opitut tiedot ja taidot ymmärretään hyödyksi elämässä myös varusmiespalvelun jälkeen.

10. Organisaatio oppii itsekin
Toiminnan perusteena käytetään uusinta tietoa ja kokemusta. Toiminnassa kannustetaan yrittämään. Virheiden tekeminen harjoittelun aikana on sallittua ja niistä opitaan. Omaa toimintaa arvioidaan ja kehitetään saadun palautteen perusteella. Toiminnan parantamiseksi tehdään aloitteita ja esityksiä. Toimintaa kehitetään saatujen kokemusten perusteella.

» *Kysy, ellet ole varma. Kerro, jos sinulla on parempi ajatus. Vain tekemättä jäänyt kysymys on tyhmä.*

3.3 Sotilaan käyttäytyminen ja hyvät tavat

» *Sotilaan on noudatettava hyviä tapoja ja käyttäytymissääntöjä sekä käyttäydyttävä palveluksessa ja sen ulkopuolella asemansa mukaisesti esimiehiä, vertaisia ja alaisia kohtaan. Kaikki kiusaaminen ja simputus on kielletty.*

Lähtökohtana on muiden ihmisten huomioon ottaminen omassa toiminnassa. Yksittäinen sotilas antaa käyttäytymisellään kuvan itsestään, yksiköstään ja joukko-osastostaan sekä yleensä koko puolustusvoimista. Hyvä käytös on kohteliasta sekä hyödyksi työelämässä ja harrastusten parissa. Hyvät tavat korostuvat sotilasorganisaatiossa, jossa toimitaan yhteistyössä ja ryhmän jäsenenä.

Alla on esitetty keskeiset sotilaan hyvän käyttäytymisen ohjeet.

Tervehtiminen
Tervehdi ystäviäsi ja tuttaviasi. Vastaa aina tervehtimiseen. Tervehdi kaikkia yhteisesti liittyessäsi johonkin ryhmään. On kohteliasta tervehtiä kaikkia sotilaita ja puolustusvoimien palveluksessa olevia henkilöitä myös varuskunta-alueen ulkopuolella.

Puhuttelu
Aloita vieraan henkilön puhuttelu aina teitittelyllä. Aloitteen sinuttelusta tekee vanhempi henkilö.

Kättely
Kättele ensi kertaa tapaamaasi henkilöä, katso henkilöä silmiin, tervehdi ja esittele itsesi. Ota kätellessä hansikas pois kädestäsi.

Esittäytyminen
Esittele itsesi ensi kertaa tapaamillesi henkilöille. Esittele itsesi puhelimessa. Esittele itsesi sanomalla etu- ja sukunimesi selvällä äänellä.

Esittely
Esittele vieraat ihmiset toisilleen. Esittele nuorempi vanhemmalle ja mies naiselle.

Keskustelu
Kuuntele sinulle puhuvaa henkilöä ja katso puhujaa silmiin. Katso silmiin henkilöä, jolle puhut. Älä keskeytä puhujaa kesken lauseen. Osallistu ja tuo esille omat mielipiteesi ja kysy muiden mielipiteitä. Jos sinulla on erityistä asiaa, mieti valmiiksi mitä sanot. Käytä kuuluvaa ääntä ja kirjakieltä niin tulet parhaiten ymmärretyksi. Älä kuitenkaan keskustele julkisissa paikoissa niin äänekkäästi, että häiritset muita.

Täsmällisyys
Saavu tilaisuuteen sovittuna aikana. Ilmoita, jos myöhästyt tai et pääse tapaamiseen. Pyydä kohteliaasti anteeksi, jos myöhästyt.

Kiitos – ole hyvä – anteeksi
Kiitä, kun sinulle annetaan tai saat jotakin. Kiitä ruuasta ruokailun jälkeen. Näin osoitat arvostavasi sitä, mitä saat. Vastaa kiitokseen. Pyydä anteeksi, jos olet käyttäytynyt sopimattomasti.

Ole huomaavainen ja kohtelias
Käytä kadulla, portaissa ja ahtaissa paikoissa oikeaa puolta. Väistä vastaantulijaa oikealle. Päästä ahtaista tiloista tulijat ulos ja mene vasta sitten sisälle. Avaa ovi vanhemmille ja naisille. Tarjoa istumapaikka vanhukselle julkisissa kulkuvälineissä.

Kännykän käyttö
Sulje kännykkä tilaisuuksissa, joissa et voi puhua. Kuuntele sinulle jätetty sanoma tauolla tai tilaisuuden jälkeen. Puhu julkisissa paikoissa ja kulkuvälineissä niin, että et häiritse muita. Puhu lyhyesti, niin et kuluta muiden aikaa tarpeettomasti.

Älä roskaa
Laita roskat roska-astiaan. Älä heitä mitään roskia kadulle tai luontoon. Lajittele roskat, kun se on mahdollista.

Pukeutuminen ja vaatteiden käyttö
Pukeutuminen vaikuttaa voimakkaasti siihen, mitä muut ihmiset sinusta ajattelevat ja miten he sinua arvostavat. Pukeudu tilaisuuden edellyttämällä tavalla. Pidä asusi puhtaana ja siistinä. Ulkona liikuttaessa on käytettävä päähinettä. Ilman päähinettä voidaan sotilaspuvussa esiintyä ulkona vain hetkellisesti, kun jokin erityinen tilanne tai tehtävä sitä erityisesti vaatii. Ota päähine päästäsi ja riisu päällysvaatteesi sisälle tullessasi. Sotilasasujen kanssa ei ole sallittua käyttää näkyviä siviiliasuja eikä näkyviä tai palvelusta vaarantavia koruja ja lävistyksiä. Älä ruokaile päähine päässä.

Alkoholi ja huumausaineet
Älä esiinny ilmeisen päihtyneenä julkisella paikalla, julkisessa tilaisuudessa tai sotilasalueella. Huumeiden käyttö on jyrkästi kielletty.

Seuraavilla toimenpiteillä edistät suuren joukon sujuvaa toimintaa ja vähennät kaikkien turhaa odotteluaikaa:

Järjestyminen oppitunnille tai muuhun tilaisuuteen
Täytä istumapaikat edestä alkaen, säilytä paikkasi jonossa, älä etuile. Älä häiritse muita. Älä valmistele poislähtöä ennen kuin oppitunti tai tilaisuus on päättynyt. Valmistaudu asiaasi ennalta ja toimi ripeästi, kun olet ensimmäinen jonossa.

Liikkuminen
Käytä käytävillä ja portaissa oikeaa reunaa. Päästä ulos tuleva ulos ennen kuin itse menet sisään.

Ruokailu
Pese kätesi ennen ruokailua, jos se on mahdollista. Ota ruokaa vain sen verran kuin syöt ja niin, että sitä riittää kaikille. Riisu päähineesi. Aloita ruokailu yhtä aikaa muiden pöydässä aterioivien kanssa. Älä ahmi tai maiskuta, vaan syö rauhallisesti. Pidä kyynärpäät pois pöydältä. Korjaa jälkesi pöydästä ja vie likaiset astiasi keräilytelineisiin.

3.4 Käskyvaltasuhteet

Käskyvalta luo perustan joukon tehokkaalle ja nopealle toiminnalle taistelussa. Se selkeyttää vastuusuhteet.

Käskyvallaksi sanotaan oikeutta antaa toista henkilöä velvoittavia käskyjä ja määräyksiä. Käskyvalta on pysyvä tai tilapäinen.

Esimerkiksi
- perusyksikön päälliköllä on **pysyvä käskyvalta** kaikkiin alaisiinsa
- perusyksikön päivystäjällä on **tilapäinen käskyvalta** kaikkiin perusyksikön varusmiehiin.

Esimies on jokainen, jolla on käskyvalta toiseen puolustusvoimien palveluksessa olevaan

sotilaaseen. Sotilas, joka kuuluu toisen käskyvaltaan, on tämän **käskynalainen.**

Kunkin sotilaan suoranaisella esimiehellä tarkoitetaan puolustusvoimien vahvistetun johtamis- ja hallintorakenteen mukaisessa linjaorganisaatiossa suoraan kyseisen sotilaan yläpuolella olevaa sotilasta.

Käskyvaltasuhde on voimassa palveluksessa ja palvelusasioissa myös palveluksen ulkopuolella sinä aikana, jolloin asianomaiset ovat palvelussuhteessa puolustusvoimiin. Ryhmänjohtajalla on sotilasarvoon katsomatta pysyvä käskyvalta ryhmänsä sotilaisiin.

Miehistöön kuuluva sotilas, jolle esimiehen käskyllä tai määräyksellä on annettu tilapäinen käskyvalta, on käskyvaltaansa annetun miehistön esimies ainoastaan palvelusasioissa.

Käskyvaltasuhteet ovat voimassa myös silloin, kun asianomaiset eivät ole sotilaspuvussa. Siviilipuvussa olevan sotilasesimiehen on osoitettava tarvittaessa virka-asemansa puolustusvoimien henkilötodistuksella. Siviilipukuinen esimies esittää tarvittaessa henkilötodistuksensa.

Käskynalaisen on täytettävä esimiehen hänelle antamat käskyt täsmällisesti. Jos käskyn laillisuus on alaisen mielestä epäselvä, hän voi oikeusturvansa vuoksi pyytää käskyn kirjallisena. Jos esimiehen antama käsky on sellainen, että käskynalainen joutuisi selvästi rikkomaan lakia tai palvelusvelvollisuuttaan, hänen on ilmoitettava siitä käskynantajalle. Jos esimies siitä huolimatta toistaa käskynsä, käskynalaisen on kieltäydyttävä täyttämästä sitä. Käskynalaisen on viipymättä ilmoitettava kieltäytymisestä lähimmälle suoranaiselle esimiehelleen. Jos käskynantaja on hänen lähin suoranainen esimiehensä, ilmoitus on tehtävä käskynantajan esimiehelle.

Sekä esimiehen että alaisen on varmistuttava siitä, että käsky on ymmärretty oikein. Tarvittaessa käskyn voi pyytää kirjallisena. Useimmiten esimies määrittää, mitä pitää tehdä ja mikä on lopputulos. Käskyyn voi liittyä toimintaohjeita. Alainen päättää, miten hän käskyn toteuttaa.

Komento on sotilaskielessä lyhyt käsky tai merkki, jolla tehdään ennalta sovittu teko. Älä sotke käsitteitä käsky ja komento toisiinsa.

Alaisen on vaadittaessa toistettava esimiehen antama tehtävä tai käsky. Alaisen tulee kysyä, jos jokin seikka on epäselvä. Käskyn takana on aina tarkoitus ja päämäärä, johon käskyn täyttämisen tulee johtaa. Selvitä itsellesi, mikä on käskyn tarkoitus. Niin osaat toimia oikein silloinkin, kun olosuhteet yllättäen muuttuvat.

Tehtävän suorittamisesta on ilmoitettava erikseen käskettäessä ja aina välittömästi, jos tehtävä on jäänyt täyttämättä tai on nähtävissä, että sitä ei pystytä toteuttamaan annetussa määräajassa. Tällä tavalla esimiehelle jää aikaa reagoida tapahtumaan ja korjata syntyvä vahinko.

Puhuttelu

Puhuttelu on kohteliasta ja kuuluu hyviin tapoihin. Puhuessaan esimiehen kanssa tai esimiehen puhutellessa alainen seisoo asennossa, ellei esimies häntä siitä vapauta. Esimiestä katsotaan silmiin. Esimiestä puhuteltaessa käytetään perusperiaatetta: puhuttelu - esittely - asia.

Sotilaita puhutellaan heidän arvojensa mukaisesti. Kenraaliluutnanttia, kenraalimajuria ja prikaatikenraalia puhutellaan kuitenkin kenraaliksi ja vara-amiraalia, kontra-amiraalia ja lippueamiraalia amiraaliksi. Kadetteja puhutellaan palvelusarvoista riippumatta kadeteiksi. Jos on ilmeistä, ettei esimies tunne puhuttelijaa, tämän on sanottava nimensä.

Esimerkiksi:
”HERRA KAPTEENI, ALOKAS TERÄVÄINEN, ...”
puhuttelun ja esittäytymisen jälkeen esitetään asia.

Alainen käyttää ilmoittautuessaan, ilmoittaessaan joukkoa ja aloittaessaan keskustelua esimiehen kanssa puhuttelusanoina 'herra'-sanaa ja sen jäljessä sotilasarvoaan. Naisia puhuteltaessa käytetään 'rouva'-sanaa. Puhuttelusanoja ei toisteta keskustelun jatkuessa. Esimies voi puhutella alaistaan käyttämällä sotilasarvoa, sotilasarvoa ja sukunimeä tai pelkästään sukunimeä.

» *Oppitunnilla vastattaessa ja kysyttäessä noustaan seisomaan, puhutellaan oppitunnin pitäjää ja esittäydytään, ellei oppitunnin pitäjä ole muuta käskenyt. Oppitunnit, harjoitukset tai muut tilaisuudet avataan ilmoittamalla osallistujat tilaisuuden johtajalle tai pitäjälle.*

Mikäli esimies ei tunne alaista, alaisen on esittäydyttävä.

Esimerkiksi: Esimies kysyy oppitunnilla: Milloin Suomi itsenäistyi? Kun esimies tuntee vastaajan, sanotaan: "HERRA LUUTNANTTI, JOULUKUUN 6. PÄIVÄNÄ VUONNA 1917." Kun esimies ei tunne vastaajaa nimeltä, sanotaan: "HERRA LUUTNANTTI, ALOKAS TERÄVÄINEN, JOULUKUUN 6. PÄIVÄNÄ VUONNA 1917."

Tervehtiminen

Tervehtiminen on kohteliasta ja osoittaa, että sotilaat kuuluvat samaan joukkoon. Tervehtiminen opettaa sotilaan myös tekemään havaintoja ympäristöstään.

Puolustusvoimien alueella sotilas tervehtii kersantista alkaen kaikkia häntä sotilas- tai palvelusarvoltaan vanhempia sotilaita ja oman perusyksikkönsä ryhmänjohtajia. Puolustusvoimien alueen ulkopuolella sotilaspuvussa liikuttaessa tervehditään edellä mainittuja esimiehiä tilanteen ja olosuhteiden mukaan. Siviiliasua käytettäessä tervehtimisessä noudatetaan yleisiä hyviä käytöstapoja.

Sotilas tervehtii vanhempaa sotilasta aina, kun tämä tulee puhuttelemaan häntä tai hän menee tämän puheille. Tervehdykseen on vastattava. Tervehdittäessä voidaan käyttää sanallista ilmaisua, normaaleja hyviä käyttäytymistapoja noudattaen.

Tervehtiminen ja siihen vastaaminen tehdään sekä paikalla että liikkeellä oltaessa. Juostessa ei kuitenkaan tervehditä. Yleensä yli 50 metriä kauempana olevaa ei myöskään tervehditä.

Jos useita sotilaita kulkee tai on yhdessä ja heistä joku tervehtii tai vastaa tervehtimiseen, myös muut toimivat samalla tavalla. Sulkeisjärjestyksessä olevan osaston johtaja tervehtii ja vastaa tervehdykseen. Tervehtiminen lopetetaan vasta sen jälkeen, kun esimies on lopettanut tervehtimiseen vastaamisen, esimerkiksi laskenut käden alas.

Miten menettelet käydessäsi asioimassa yksikön päällikön huoneessa?

1. Mieti asiasi valmiiksi. Koputa ovelle tai paina summeria. Luvan saatuasi astu reippaasti sisälle huoneeseen.
2. Tervehdi päällikköä ovelta. Astu hänen eteensä noin kolmen askeleen päähän, esittele itsesi ja esitä asiasi seisoen koko ajan asennossa. Pystyt puhumaan asennossa seisoenkin. Esimies voi vapauttaa sinut asennosta komentamalla: lepo tai kehottamalla istumaan.
3. Kun asia on hoidettu, tervehdi päällikköä siltä paikalta seisten, josta olet toimittanut asiasi, käänny vasemman kautta ja poistu reippaasti huoneesta.

Miten menettelet käydessäsi asioimassa yksikön kouluttajien huoneeseen?

1. Koputa ovelle tai paina summeria. Luvan saatuasi astu reippaasti sisälle huoneeseen.
2. Tervehdi huoneessa olevia
3. Siirry sen henkilön luokse, jolle sinulla on asiaa. Jos paikalla on arvojärjestyksessä vanhempia sotilaita, pyydetään ensin lähimmältä sotilaalta lupa toimittaa asia. Esimerkiksi: "HERRA KAPTEENI, KORPRAALI OJALA, ASIAA LUUTNANTTI ALAJOELLE". Esitä asiasi seisoen koko ajan asennossa ellei esimies siitä vapauta.
4. Kun asia on hoidettu, tervehdi esimiestä, käänny vasemman kautta ja poistu reippaasti huoneesta.

Kahden sotilaan kulkiessa rinnan nuorempi kulkee vasemmalla puolella.

Ilman lupaa ei saa kulkea sulkeismuodossa olevan osaston lävitse, ei johtajan ja hänen osastonsa välistä eikä toistensa kanssa keskustelevien henkilöiden välitse. Kun keskustelet toisten kanssa, asetu niin, että liikkumiseen jää tilaa.

Kolmesta sotilaasta vanhin ja **neljästä** kaksi vanhinta kulkee keskellä ja nuorin heidän vasemmalla puolellaan.

Jos alainen haluaa puhutella esimiestä, joka keskustelee ylemmän esimiehen kanssa, alaisen on kohteliasta pyytää lupa puhuttelemiseen viimeksi mainitulta: "HERRA VÄNRIKKI, ALOKAS TERÄVÄINEN, ASIAA YLIKERSANTTI HEINOSELLE."

Yksittäinen sotilas ei ole velvollinen tervehtimään

- taistelutehtävää tai vartiotehtävää suorittaessaan, ellei vartio-ohjeissa ole toisin määrätty,
- ohjatessaan liikennettä,
- viestittäessään,
- ruokaillessaan,
- taukojen aikana tai työskennellessään ruokalassa tai keittiössä
- kirkossa, kappelissa, hartaustilaisuudessa tai hautajaisissa
- kilpailun tai harjoittelun aikana tai toimihenkilönä toimiessaan
- pesuhuoneessa, saunassa, uimarannalla tai vuodeosastolla ollessaan
- elokuva-, teatteri- tai ravintolasalissa tai sotilaskodin sisätiloissa

Tervehtiminen on silloinkin tietysti sallittua, jos se tuntuu tilanteeseen sopivan.

Liikuttaessa jalan, suksilla, polkupyörällä tai muulla ajoneuvolla ei tervehditä, jos tervehtiminen voi aiheuttaa tapaturmavaaran.

Osastona liikuttaessa osasto tervehtii oman perusyksikön päällikköä, tätä ylempiä suoranaisia esimiehiä ja kaikkia kenraaleja / amiraaleja.

Kunnianosoitus

Yksittäinen sotilas ja joukko tekevät kunnianosoituksen

- Tasavallan presidentille
- vieraan valtion päämiehelle
- oman ja vieraan valtion lipulle sen juhlallisen noston ja laskun yhteydessä ja silloin, kun se on saattueen tai kulkueen edessä
- sota-aluksen lipulle saavuttaessa alukseen ja lähdettäessä siitä joukko-osastolipulle ja joukkoyksikkölipulle
- hautaussaatossa olevalle vainajalle ja seppeleenlaskun yhteydessä
- esitettäessä oman ja vieraan maan kansallislaulua, puolustusvoimien kunniamarssia sekä oman joukon kunnia- tai perinnemarssia.

Yksityinen sotilashenkilö pysähtyy kunnianosoitusta varten. Hän kääntyy kunnianosoituksen kohteeseen päin tai sen ollessa liikkeessä kohtisuoraan sen kulkusuuntaa vastaan. Sen jälkeen hän menettelee kuten paikallaan olevan sotilaan tervehtimisestä määrätään seisomalla asennossa, vieden käden tervehtimisasentoon

ja seuraamalla katseella kunnianosoituksen kohdetta.

Ilmoittautuminen

Ilmoittautuminen tukee ja nopeuttaa sotilasorganisaation toimintaa. Lisäksi se on osa sotilaan oikeusturvaa ja palvelusturvallisuutta. Esimerkiksi lomalta ilmoittautuminen varmistaa, että olet palannut lomalta turvallisesti ja määräaikaan mennessä.

Alainen on velvollinen pitämään lähimmän esimiehensä tietoisena lomasta, komennuksesta, sairaudesta tai muusta poissaolosta. Myöhästymisestä on viipymättä ilmoitettava omaan joukko- osastoon tai, ellei tämä ole mahdollista, lähimpään puolustusvoimien toimipisteeseen.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo varusmiespalveluksessa

Mitä on yhdenvertaisuus ja tasa-arvo?
Puolustusvoimissa palvelee taustoiltaan ja henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan erilaisia varusmiehiä: joukossa on naisia ja miehiä sekä etniseltä taustaltaan, uskonnoltaan tai vakaumukseltaan erilaisia henkilöitä. Taustoiltaan erilaisten varusmiesten yhdenvertaisuudessa ja tasa-arvossa on kysymys ennen kaikkea siitä, että jokaiselle turvataan yhtäläiset mahdollisuudet tehdä valintoja, kehittyä palveluksessaan ja tulla palkituksi siinä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi eri ryhmiin kuuluvien oikeudenmukaisia mahdollisuuksia uralla etenemisessä ja erikoiskoulutukseen pääsyssä.

Yhdenvertaisuuden kääntöpuoli on eriarvoisuus ja syrjintä. Tämä voi olla välitöntä ja avointa, jolloin yhtä ihmistä tai ihmisryhmää kohdellaan ilma hyväksyttävää perustetta eri tavoin kuin toisia samassa asemassa olevia. Palvelupaikkojen keskeisin tasa-arvon haaste ei useinkaan ole tällainen tietoinen syrjintä, vaan ns. eriarvoistavat käytännöt. Tämä saattaa ilmetä esimerkiksi siten, että vakiintuneet toimintatavat tai erilaiset odotukset ja ennakkoluulot asettavat eri ryhmiin kuuluvat eriarvoiseen asemaan eikä tätä usein tiedosteta. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tiettyihin ryhmiin kuuluvien saattaa olla vaikeampi ”saada jotain” tai ”päästä johonkin”. Tämä saattaa tarkoittaa esimerkiksi erikoiskoulutusta tai joitakin etuuksia.

Kaikenlainen syrjintä kielletään tasa-arvolaissa (609/1986) ja yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014).

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen joukko-osaston toiminnassa

Tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen kohtelun vaatimukset pohjautuvat tasa-arvolakiin, yhdenvertaisuuslakiin ja työturvallisuuslakiin (738/2002). Näihin lakeihin perustuvat velvoitteet ja oikeudet koskevat myös sotilaita.

Yhdenvertaisuuden edistämisen kannalta on tärkeää, että joukko-osastoissa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisuutta kunnioittavaan toimintakulttuuriin.

Minkäänlaista perusteetonta eriarvoiseen asemaan asettamista ei voi hyväksyä, oli sitten kyse päivittäisestä koulutuksesta tai tehtäviin ja erikoiskoulutukseen valinnasta. Myöskään muunlaista henkilön tai ihmisryhmän arvon tarkoituksellista tai tosiallista loukkaamista tai vihamielisen ja loukkaavan ilmapiirin luomista ei suvaita. Epäasiallinen ja halventava kielenkäyttö on eräs tällaisen käyttäytymisen muoto. Puolustusvoimissa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että erilaista ryhmistä tai henkilöistä ei käytetä ilmaisuja, joita voi pitää näihin ryhmiin kuulu via loukkaavina. Tämä koskee miehiä ja naisia, etnistä taustaa ja uskontoa. Myös kaikenlainen kiusaaminen, häirintä ja simputus on kiellettyä.

Henkilöiden eriarvoiseen asemaan asettaminen ja syrjintä sukupuolen, iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen,

mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen ja muun henkilöön liittyvän syyn perusteella on yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan kiellettyä. Erilainen kohtelu ei ole syrjintää, jos kohtelu perustuu yhdenvertaisuuslain 9 §:än ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteiden saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia.

Henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti loukkaava käyttäytyminen on häirintää. Syrjinnäksi määritellään seksuaalinen häirintä ja häirintä sukupuolen perusteella, kiusaaminen työssä tai palveluksessa sekä simputus palveluksessa. Myös käskyt tai ohjeet syrjiä ovat syrjintää. Sukupuoli tai muu henkilöön liittyvä syy ei saa estää henkilön mahdollisuuksia edetä uralla, päästä koulutukseen tai käyttää perhevapaita.

Henkilön tai henkilöstöryhmän tarkoituksellinen loukkaaminen tai vihamielisen ja loukkaavan ilmapiirin luominen on kiellettyä. Epäasiallinen ja halventava kielenkäyttö on kiellettyä.

Kaikenlainen seksuaalinen ja sukupuolinen häirintä, kiusaaminen ja simputus ovat kiellettyjä. Seksuaalinen ja sukupuolinen häirintä on ei-toivottua fyysistä tai sanallista käyttäytymistä, jolle on ominaista, että sen aiheuttamat tunteet ja seuraukset ovat kohteelle aina kielteisiä. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi, jos sitä jatketaan, vaikka kohteeksi joutunut ilmoittaa pitävänsä sitä loukkaavana tai vastenmielisenä

Esimiehillä on kuitenkin erityinen vastuu oman yksikkönsä toimintatavoista ja ilmapiiristä. Mikäli esimiehen tietoon tulee yksikössä tapahtuvaa syrjivää tai halventavaa käyttäytymistä, hänen velvollisuutensa on puuttua siihen.

Kiusaamisen ja simputuksen ehkäiseminen

Varusmieskoulutus tähtää suunnitelmallisesti hyvähenkisen ja suorituskykyisen sodan ajan joukon luomiseen. Hyvähenkisessä joukossa, joka tietää yhteiset tavoitteet ja on sitoutunut niihin, kiusaamista tai simputusta ei esiinny. Johtajina toimivat ovat tärkeässä asemassa hyvähenkistä joukkoa luotaessa, mutta alaisten on myös muistettava omat velvollisuutensa ja toimittava Yleisen palvelusohjesäännön määräysten mukaisesti.

Puolustusvoimien lähtökohtana kiusaamisen ja simputuksen tunnistamiselle ja ehkäisemiselle on ns. nollatoleranssiperiaate eli **puolustusvoimissa ei hyväksytä kiusaamista eikä simputusta missään muodossa.** Simputus ja kiusaaminen ovat rangaistavia tekoja. Epäillyt tapaukset tutkitaan ja käsitellään. Ilmoittamalla tapauksista ne tulevat esimiestesi tietoon, jonka jälkeen niihin voidaan perusyksikössäsi ja joukko-osastossasi välittömästi puuttua. Kiusaamiseen ja simputukseen puuttuminen on kaikkien oikeus ja velvollisuus.

Mitä on kiusaaminen?

Kiusaaminen on kiusaajan kohdehenkilöön tarkoituksellisesti suuntaamia henkisiä tai fyysisiä toimenpiteitä, joiden tavoitteena on pahan olon tuottaminen. Usein tavoitteena on myös kohteen eristäminen sosiaalisesta kanssakäymisestä tai hänen asemansa kyseenalaistaminen. Kiusaaminen voi ilmetä nimittelynä (esimerkiksi etnisen taustan, uskonnon, sukupuolen tai ulkonäön perusteella), pilkkaamisena, pilailuna toisen kustannuksella, yksin jättämisenä, panetteluna tai minä tahansa sellaisena toimintana, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista.

Kiusaaminen voi ilmetä esimerkiksi sanallisena tai fyysisenä toimintana. Hiljaista kiusaamista ovat esimerkiksi ilmeily, huokailu, vaikeneminen, selän kääntäminen tai toisen puhuttelun väistäminen, joten sitä on usein vaikea havaita. Sanallinen kiusaaminen on juorujen levittämistä, ahdistelua, pilkkaamista, matkimista, uhkailua, kohdehenkilön sanomisten ja tekemisten

jatkuvaa kommentoimista tai pilantekoa kohdehenkilön kustannuksella. Fyysinen kiusaaminen ilmenee esimerkiksi tönimisenä ja se on helpohkosti havaittavissa.

Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee voimasuhteiden epätasapaino niin, että kiusattu on puolustuskyvytön kiusaajaan nähden. Kyvyttömyys voi johtua kiusatun fyysisestä heikkoudesta tai jostakin muusta syystä. Joskus epätasapaino syntyy kiusaajien runsaslukuisuudesta. Kahden henkisesti ja fyysisesti tasavahvan henkilön riitelytilanteessa ei yleensä ole kysymys kiusaamisesta. Kiusaaminen voi täyttää yhden tai useamman sotilasrikoksen tunnusmerkistön.

Yleinen kielenkäyttö saattaa joskus olla hyvinkin värikästä, mutta kaikki ei suinkaan ole sallittua. Kielenkäytön pitää olla asiallista. Kiroilu tai loukkaava kielenkäyttö ei kuulu sotilaalliseen koulutukseen eikä sotilaan käyttäytymiseen.

Mitä on simputus?

» *Simputus on sellaista esimiesaseman väärinkäytön tunnusmerkistön täyttävää menettelyä, jossa alaiselle pyritään tietoisesti tai harkiten tuottamaan sellaista henkistä tai ruumiillista kärsimystä, mikä ei luonteeltaan liity tilanteen vaatimaan palvelukseen. Simputus on tarkoituksellista alaisen ihmisarvon ja lakisääteisten oikeuksien loukkaamista esimiesaseman sotilaallisen käskyvallan avulla.*

Esimiesaseman väärinkäyttämisen tunnusmerkistö on rikoslaissa (39/1889) määritelty seuraavasti:

Esimiesaseman väärinkäyttämiseen syyllistyy esimies, joka käskyvaltaa väärinkäyttäen aiheuttaa käskynalaiselle sellaista kärsimystä tai sellaista vaaraa hänen terveydelleen, joka ei ole palveluksen kannalta tarpeellista, taikka kohtelee häntä nöyryyttävällä tavalla, **tai kurinpitoesimiehenä määrää kurinpitorangaistuksen tai -ojennuksen henkilölle, jonka tietää syyttömäksi.** Esimiesaseman väärinkäyttämisestä tuomitaan myös esimies, joka teettää käskynalaisella palvelukseen tai koulutukseen kuulumatonta työtä.

Vasta suoritetun esitutkinnan ja lopullisen kurinpitopäätöksen tai lainvoimaisen tuomioistuimen ratkaisun jälkeen tiedetään, onko ollut kysymys esimiesaseman väärinkäyttämisestä. Sitä ennen tulee muistaa, että kysymys on vasta epäillystä simputuksesta.

» *Simputusta ei kuitenkaan ole yksilön toimintakyvyn ja joukon suorituskyvyn suunnitelmalliseen kehittämiseen liittyvä vaativa tai fyysisesti rasittava sotilaskoulutus.*

Kiusaamis- ja simputustapauksista ilmoittaminen

Jos tunnet joutuneesi kiusaamisen tai simputuksen kohteeksi tai havaitset yksikössäsi, joukkueessasi (vast.) tai tuvassasi kiusaamista tai simputusta, sinun pitää välittömästi ilmoittaa asiasta jollekin seuraavista tahoista:

- perusyksikkösi päällikölle, vääpelille tai kouluttajalle
- joukkoyksikön komentajalle
- sosiaalikuraattorille
- sotilaspapille
- oikeusupseerille
- varuskunnan terveysaseman sotilaslääkärille
- varusmiestoimikunnan henkilöille tai oman perusyksikkösi varusmiestoimikunnan yksikköedustajalle.

Ilmoitusmenettely on käsketty joukko-osastokohtaisesti. Lisätietoa asiasta löytyy yksikkösi ilmoitustauluilta ja tupakansiosta.

Jokaisella sotilaalla on velvollisuus puuttua havaitessaan kiusaamista tai simputtamista. Vaikka ei itse joutuisikaan kyseisten tapausten kohteeksi, on olennaista tuoda esille kaikki havaitut kiusaamis- ja simputusepäilyt. Kyseessä voi olla tilanne, jossa kohteeksi joutunut henkilö ei esimerkiksi uskalla kertoa asiasta. Tällöin palvelustovereilla on keskeinen asema ongelman esilletuonnissa ja asian ratkaisemisessa.

3.5 Sulkeisjärjestys

Sulkeisjärjestykseksi sanotaan joukon ryhmitystä ja toimintaa kun joukon osien ja yksittäisten sotilaiden paikat ovat tarkoin toistensa suhteen määrätyt. Sulkeisjärjestyksen suoritukset ovat täsmällisiä ja samanaikaisia ja ne tehdään määrättyjen komentojen avulla.

» *Sulkeisjärjestyksen harjoittelulla totutetaan koulutettavat vaistomaiseen tottelemiseen ja täsmällisyyteen.*

Sulkeisjärjestysharjoittelulla on tärkeä osuus joukon kurin ja hengen luomisessa.

Sulkeisjärjestys mahdollistaa suurtenkin osastojen täsmällisen johtamisen ja luo perustaa toiminnalle taistelukentällä.

Sulkeisjärjestyksellä luodaan myös perustaa toimimiselle muissa sotilaskoulutuksen opetustapahtumissa.

Sulkeisjärjestyksessä joukon johtaja rytmittää komennoillaan joukon toiminnan. Komennoissa on yleensä **valmistava osa** ja **suoritusosa** kuten KÄÄNNÖS OIKEAAN ...PÄIN!

Opettele kuuntelemaan komennot oikein ja tarvittaessa komentamaan oikein.

Komennon valmistavalla osalla kerrotaan, mitä seuraavaksi tehdään. Sen jälkeen pidetään pieni tauko. Tauon aikana jokainen ehtii ajatella toiminnan valmiiksi. Aloitteleva johtaja pitää helposti liian lyhyen tauon. Aloitteleva joukko puolestaan liikkuu vaikka suoritusta ei ole vielä käsketty. Tauon jälkeen käsketään suoritusosa paino ensimmäisellä tavulla. Tällöin kaikki toimivat oikein ja yhdenaikaisesti.

Sulkeisjärjestyksen menettelytapoja voidaan käyttää kaikessa koulutuksessa, missä tavoitteena on täsmällisten suoritusten vaistonvaraisen hallinta.

» *Sulkeisjärjestyksen harjoittelu parantaa reaktiokykyäsi, mielen, kehon ja aseen hallintaa sekä fyysistä kuntoasi!*

3.6 Huollon jako aloihin

Huollon tehtävä on joukkojen taistelukelpoisuuden ja toimintakyvyn ylläpito ja kehittäminen. Huolto on henkilöstön hoitoa ja sotavarustuksen kunnossapitoa sekä täydennystä. Huolto jakautuu aloihin, joita ovat:

- täydennykset
- kunnossapito
- lääkintähuolto
- kuljetukset
- huoltopalvelut.

Täydennykset

Täydennysten tavoitteena on pitää joukot materiaalin osalta käsketyssä vahvuudessa ja taistelukelpoisina siten, että käyttäjä saa oikeaa ja hyvälaatuista materiaalia oikeaan aikaan. Täydennyksiin kuuluvat:

- ase- ja ampumatarvikemateriaalin,
- poltto- ja voiteluaineiden,
- elintarvikkeiden ja kenttämuonituskaluston,

- vaatetus-,
- elektroniikka-,
- pioneeri- ja suojelumateriaalin,
- toimistovälineiden ja atk-tarvikkeiden sekä
- kartoitus- ja kuvausalan materiaalin hankinta, varastointi, jakelu huoltolaitoksiin ja joukoille, evakuointi sekä materiaalin seuranta.

Kunnossapito

Kunnossapidon tavoitteena on pitää joukkojen käytössä oleva ja varastoitu materiaali toimintakuntoisena asetettujen vaatimusten mukaisesti. Varaosien täydennys kuuluu kunnossapitoon. Kunnossapito on materiaalin, yksittäisen laitteen, laitteiston tai järjestelmän tekniseen kuntoon kohdistuvaa, koko elinjakson kestävää suunnitelmallista huolto- ja korjaustoimintaa.

Puolustusvoimien materiaalin kunnossapito toteutetaan kaksitasoisena (Kunnossapidon taso 1 ja taso 2). Taso 1 käsittää Puolustusvoimien joukko-osastoissa olevan (joukko-osastojen orgaanisen) kunnossapitojärjestelmän. Taso 2 käsittää pääasiassa kunnossapidon strategisten kumppanien sekä elinkeinoelämään kuuluvan muun teollisuuden kunnossapitojärjestelmän. Tason 2 kunnossapitotöitä suorittaa esimerkiksi Millog Oy. Kunnossapito edellyttää kaikilla huoltotasoilla tehtävään koulutettua henkilöstöä, huoltovälineitä, huoltotiloja sekä varaosia. Kunnossapidossa korostuu kaluston kunnon seuranta, säännölliset tarkastukset ja ennakoiva huolto, joista kaluston käyttäjät ovat ensisijaisessa vastuussa. Kaluston käyttäjän suorittamaa huoltoa ja tarkastuksia kutsutaan käyttöhuolloksi.

Lääkintähuolto

Lääkintähuollon tehtävänä on antaa hoitoa haavoittuneille ja sairaille, evakuoida heidät hoitopaikkaan, ylläpitää terveyttä ja ehkäistä sairauksia sekä jakaa ja täydentää

lääkintämateriaalia. Lääkintähuoltoon kuuluu myös ympäristönvalvonta joukkojen toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä. Lääkintähuolto jakaantuu:

- sairaanhoitoon
- terveydenhoitoon
- lääkintämateriaalin täydennyksiin ja kunnossapitoon
- ympäristönterveydenhuoltoon.

Kuljetukset

Kuljetusten tavoitteena on pitää joukot toimintakykyisinä siirtämällä niille täydennysoikeuksien mukainen tai tilattu materiaali oikeaan paikkaan, hyvässä kunnossa ja oikeaan aikaan sekä evakuoida käyttökelpoinen rikkoutunut materiaali, jota ei voida korjata kyseisellä tasolla. Kuljetukset toteutetaan Puolustusvoimien, kumppaneiden ja yhteiskunnan kalustolla sekä poikkeusoloissa yhteiskunnalta käyttöön saatavalla kalustolla. Kuljetusten perusperiaatteena on välttää välikuormauksia, joissa kuljetettava materiaali joudutaan purkamaan ajoneuvosta tai vaihtokorista ja lastaamaan se lyhyen ajan kuluessa uudelleen kuljetettavaksi.

Huoltopalvelut

Huoltopalveluilla ylläpidetään sekä yksilön että joukon henkistä ja fyysistä taistelukelpoisuutta. Huoltopalvelualan toimintoihin kuuluvat:

- ruokahuolto (varuskunta- ja maastoruokailut, kenttä- ja alusmuonitus sekä taistelumuonat)
- vesihuolto
- kenttähygienia
- vaatetushuolto (mm. vaatetusmateriaalin jako ja vaihto)
- sotilaskotitoiminta ml. kanttiinitoiminta
- kaatuneiden huolto
- postitoiminta (kenttäposti)

Lisäksi alemmilla organisaatiotasoilla, esimerkiksi perusyksiköissä, huoltopalvelujen toimintoihin voi kuulua tilahallinnan ja maksuliikkeen (esim. varusmiesten päivärahojen maksu) tehtäviä.

3.7 Huoltokoulutus peruskoulutuskaudella

Huoltokoulutus on peruskoulutuskaudella sisällytetty muuhun koulutukseen. Huoltokoulutuksessa keskitytään niihin huoltotoimenpiteisiin, joilla sotilas säilyttää taistelukykynsä taistelukentällä ja pitää kunnossa käyttöönsä annetun valtion omaisuuden. Sotilaan on peruskoulutuskauden jälkeen:

- osattava ensiaputaidon perusteet
- osattava hoitaa omaa terveyttään ja henkilökohtaista hygieniaa
- tunnettava ympäristönsuojelun sekä kenttähygienian perusteet
- tiedettävä perusyksikön ja joukko-osaston huollon järjestelyt siinä laajuudessa, että ymmärtää oman osuutensa huollon kokonaisuudessa sekä
- tunnettava vastuunsa hallussaan olevasta materiaalista, toimenpiteet varusesineen kadotessa tai vaurioituessa sekä tiedettävä niiden mahdolliset seuraamukset.

Henkilökohtainen taisteluvälinemateriaali

Koulutusta varten sotilaalle jaetaan aseen ja sen varusteiden lisäksi sysäyksenvahvistin, hylsypussi, kuppikuulosuojaimet sekä erikseen tarvittaessa pistin.

Sotilas vastaa hallussaan olevan taisteluvälinemateriaalin huolellisesta käsittelystä, säilymisestä, taistelukunnosta ja huollosta. Sotilas on korvausvelvollinen, jos hänen vastuullaan oleva materiaali katoaa tai sen taistelukunto alenee palvelustehtävää suorittaessa huolimattoman tai varomattoman käsittelyn ja hoidon takia. Taisteluvälinemateriaali tulee huoltaa käytön ja käsittelyn jälkeen, ammunnan jälkeen ja säännöllisesti viikoittain.

Terveyden- ja sairaanhoito sekä ensiapu

Terveyden- ja sairaanhoidon osalta sotilaan on osattava:

- toimenpiteet sairastuttaessa palveluksessa ja lomalla
- kuulon suojaaminen
- paleltumien ja lämpösairauksien ehkäisy

Ensiavun osalta sotilaan on osattava:

- haavoittuneen verenvuodon tyrehdyttäminen, hengitysteiden turvaaminen ja oikea kuljetusasento
- puhallus- ja paineluelvytys

3.8 Huollon erityisohjeita

Lääkintähuolto

Hätäensiapu eli henkeä pelastava ensiapu
Kun henkilö menettää äkillisesti tajuntansa, selvitä heti tarvitseeko hän painelu–puhalluselvytystä.

Puhuttele ja ravistele henkilöä.
Jos henkilö ei reagoi käsittelyyn, voi kyseessä olla sydämenpysähdys. Hälytä lisäapua huutamalla ja soita hätäkeskuksen numeroon 112 ja noudata sieltä saamiasi ohjeita. Puhelua et saa katkaista ennen kuin hätäkeskuspäivystäjä antaa siihen luvan.

Hengityksen tarkistaminen ja avaaminen
Avaa hengitystiet: paina toisella kädellä henkilön otsaa ja kohota toisella kädellä tämän leuan kärkeä ylöspäin.

Tarkista henkilön hengitys asettamalla korva tai kämmenselkä henkilön suun eteen:

- Tuntuuko henkilön hengitys omaa ihoa vasten?
- Kuuluuko henkilön hengitys?
- Näkyykö rintakehän edestakainen liike?

» *Jos autettava hengittää normaalisti, käännä hänet kylkiasentoon hengityksen turvaamiseksi. Seuraa autettavan tilaa ja valvo hengitystä ammattiavun tuloon saakka.*

Paineluelvytys
Jos henkilö ei edelleenkään hengitä, aloita paineluelvytys.

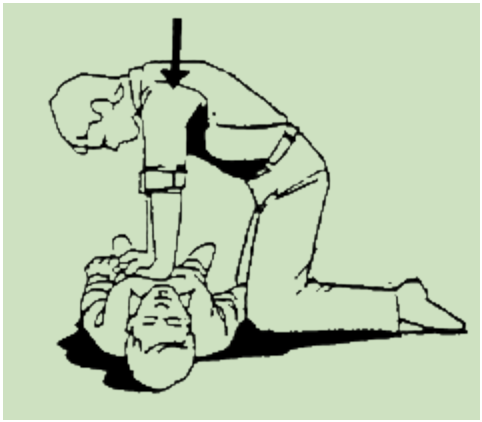

Polvistu elvytettävän viereen hartioiden tasalle, aseta kämmen elvytettävän rintalastan keskelle ja toinen käsi kämmenselän päälle tueksi.

Paina rintalastaa kohtisuoraan alaspäin käsivarret suorina oman vartalon painoa hyväksi käyttäen.

Painelu tapahtuu taajuudella 100 kertaa minuutissa. Paineluelvytyksessä aikuisen rintalastan on painuttava selvästi (4–5 cm) suoraan kohti selkärankaa.

Painele 30 kertaa.

Puhalluselvytys
Avaa uudestaan elvytettävän hengitystiet taivuttamalla tämän päätä taaksepäin. Paina toisella kädellä henkilön otsaa ja kohota toisella kädellä tämän leuan kärkeä ylöspäin.

Jos henkilö ei edelleenkään hengitä, **aloita puhalluselvytys.** Purista elvytettävän sieraimet kiinni, aseta huulesi tiiviisti elvytettävän suulle ja puhalla ilmaa tämän keuhkoihin.

Aloita elvytys **kahdella puhalluksella.** Seuraa puhaltamisen aikana rintakehän nousemista. Jos ilma ei yrityksistä huolimatta mene helposti perille, tarkista elvytettävän pään ja leuan asento. Puhdista suu nopeasti oksennuksesta, verestä ja limasta sormella. Poista vieraat esineet ja irrallaan olevat tekohampaat suusta ja nielusta.

Tarkkaile jatkuvasti, että elvytettävän **rintakehä nousee ja laskee**.

Elvytysrytmi on 30:2 (30 painallusta ja 2 puhallusta) riippumatta siitä, onko auttajia yksi vai useampia.

Elvytystä on jatkettava, kunnes:
- henkilön elintoiminnot palautuvat
- ammattiapu saapuu paikalle
- elvyttäjän omat voimat ehtyvät

Verenvuodon tyrehdyttäminen
Suuri ulkoinen verenvuoto on tyrehdytettävä mahdollisimman nopeasti kaikin käytettävissä olevin järkevin keinoin.

Aseta loukkaantunut henkilö välittömästi makuulle. Estä vuoto painamalla sormin tai kämmenellä suoraan vuotokohtaan. Jos vuoto on raajassa, kohota sitä niin, että vuotokohta on sydämen tason yläpuolella.

Aseta vuotokohdan päälle paineside. Puhtaan sidetaitoksen päälle asetetaan painoksi jokin sopiva esine, esimerkiksi siderulla, tulitikkurasia tai kivi. Sidetaitos ja paino kiinnitetään haavan

päälle tukevalla, mutta ei liian kiristävällä siteellä tai vaatekappaleella. Tarkkaile, että vuoto tyrehtyy eikä paineside ole liian tiukka. Liian kireä side aiheuttaa raajassa puutumista tai kipua.

Mikäli verenvuoto on raajassa ja verenvuoto jatkuu painesiteestä huolimatta, esimerkiksi raajan amputoituessa irti, tulee pakkotilanteessa käyttää kiristyssidettä verenvuodon tyrehdyttämiseksi. Kiristyssiteeksi käy esimerkiksi vyö, sidos tai kangas. Kiristysside asetetaan suoraan vuotokohdan yläpuolelle ja kiristetään niin tiukalle, että runsas verenvuoto lakkaa. Runsaasti verta vuotanut loukkaantunut on kuljetettava makuuasennossa nopeasti sairaalahoitoon ja vahingoittunut raaja on paras tukea lastalla tai tukisiteellä kuljetuksen ajaksi.

Muista ensimmäiseksi käyttää haavoittuneen omaa ensisidettä! Käyttöohje on pakkauksessa.

Sokin ehkäisy ja ensiapu
Aseta loukkaantunut makuulle ja kohota jalat esim. reppua, kiveä tai tuolia apuna käyttäen.

Tyrehdytä runsas ulkoinen verenvuoto niin pian kuin mahdollista.

Peittele henkilö lämpimillä vaatteilla tai huovalla ja suojaa hänet kosteutta vastaan esimerkiksi sadeviitalla tai muovisella suojakelmulla sekä eristä potilas kylmästä makuualustasta esimerkiksi pahvilla, sanomalehdillä tai nostamalla hänet paareille.

Vältä ensiapua antaessasi tarpeetonta kivun tuottamista. Rauhoita potilasta, hälytä tarvittaessa lisäapua, estä lisävammojen syntyminen ja toimita hänet nopeasti hoitoon.

Pohdittavaa

1. Miten toimit seuraavassa tilanteessa? Taistelijaparisi haavoittuu taistelussa rynnäkkökiväärin luodista vasempaan reiteen. Reidestä pulppuaa runsaasti verta. Hän ei vastaa puhutteluun ja makaa selällään. Mitä tekijöitä otat huomioon tilanteenarvioinnissa? Mitkä ovat ensimmäiset tärkeimmät toimenpiteesi, mitä teet ensimmäisten toimenpiteiden jälkeen?
2. Tulet liikenneonnettomuuspaikalle. Mieti, miten toimit seuraavien avainsanojen perusteella:
    1. Tilannearvio
    2. Hälytä lisäapua
    3. Pelasta
    4. Estä lisäonnettomuudet
    5. Anna hätäensiapu
    6. Tarkkaile loukkaantuneiden tilaa ja
    7. järjestä opastus lisäavulle

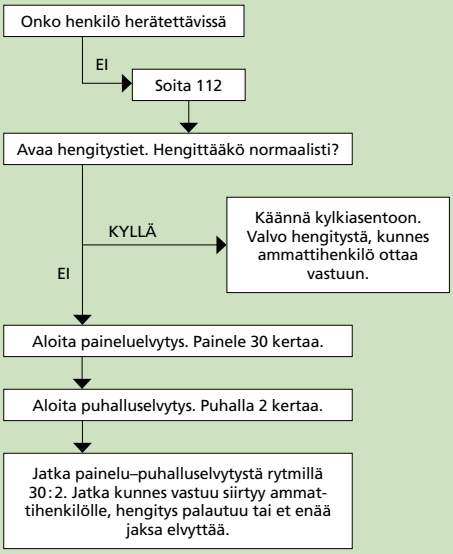

Huoltopalvelut

Vaatetus

Varusmiehelle jaettavasta varustuksesta muodostetaan eri sääoloihin ja tehtäviin soveltuvat kenttä-, palvelus-, loma- ja paraatipuvut.

Varusmies vastaa itse hänen käyttöönsä luovutetun varustuksen säilyttämisestä, kunnossapidosta sekä vaihtamisesta ehjään ja puhtaaseen. Maastopukua ei saa koskaan pestä itse kotona, koska pesu tavallisilla pesuaineilla heikentää puvun suojaustasoa pimeätähystystä vastaan. Vaihda siis likaantunut pukusi puhtaaseen.

» *Pukeutumisesi antaa Sinusta itsestäsi ja joukko-osastostasi ensimmäisen mielikuvan, kun liikut sotilaspuvussa. Sinusta riippuu, millaiseksi se muodostuu!*

Kasarmialueen ulkopuolella siviilipuvun käyttö on sallittu lomalla ja vapaa-aikana. Sotilaspuvun kanssa saa käyttää sellaisia omia vaatteita, jotka eivät näy ulospäin. Jokainen pitää siviilivaatteensa käyttökelpoisina omalla kustannuksellaan. Sotilaspukineiden yhdisteleminen siviilipukineisiin on kielletty aina, kun niiden käyttäminen voi aiheuttaa sekaannusta tai halventaa sotilaspuvun arvoa.

Omien urheiluvarusteiden, -pukujen ja -jalkineiden käyttöön voidaan antaa lupa erilaisissa liikuntatilaisuuksissa. Niiden käytöstä ei voi saada korvausta. Sotilaspukineiden käyttö on kielletty puoluepoliittisissa tilaisuuksissa, mielenosoituksissa, naamiaisissa ja niihin verrattavissa tilaisuuksissa.

» *Kun havaitset varusesineen puuttuvan tai kadonneen, ilmoita siitä välittömästi ryhmänjohtajalle.*

4 Ase- ja ampumakoulutus

Tässä luvussa esitetään ammunnan yleiset varomääräykset, peruskoulutuskaudella koulutettavat ammunnan perusteet ja ampuma-asennot sekä ampuminen rynnäkkökiväärillä.

Ampumataito on sotilaan tärkein taito. Aluksi on opittava hallitsemaan ammunnan perusteet. Kyky osua maaliin ampumaratatilanteessa on lähtökohta taitojen harjoittamiseen taisteluampumakoulutuksessa, taisteluammunnoissa ja taistelussa. Aseen ja ampumatarvikkeiden käsittelyssä on noudatettava aina varomääräyksiä. Asekoulutuksella luodaan varma ja turvallinen aseen käsittelytaito.

Peruskoulutuskaudella ase- ja ampumakoulutuksen tavoitteena on, että sotilas

1. muistaa rynnäkkökiväärin toimintaperiaatteen
2. käyttää ja käsittelee rynnäkkökivääriä turvallisesti
3. osaa hyvän laukauksen perustekijät ja ampumaharjoittelun periaatteet
4. osaa ampua rynnäkkökiväärillä vähintään tyydyttävästi (ATT:n hyväksytty tulos, III-luokka)
5. osaa käsitellä rynnäkkökivääriä yksinkertaisissa taistelutilanteissa
6. hallitsee rynnäkkökiväärin käyttäjähuollon (puhdistus ja käsittely suoja-ainein)
7. osaa perusammuntaa koskevat turvallisuusmääräykset
8. osaa toiminnan ja tulenkäytön yksittäisenä taistelijana sekä osana partiota henkilökohtaisella aseella.

4.1 Ammunnan yleiset varomääräykset

Jokaisen sotilaan on tiedettävä näiden varomääräysten keskeinen sisältö ja osattava toimia niiden edellyttämällä tavalla. Varomääräyksiä noudatetaan sekä rauhan ajan ammunnoissa että soveltuvin osin myös sodan aikana.

Aseiden ja ampumatarvikkeiden käsittely ja hallussa pitäminen

1. **Kukaan ei saa oma-aloitteisesti ryhtyä käsittelemään aseita, ampumatarvikkeita tai räjähdysaineita, joiden käsittelyä hän ei tunne.**
2. **Jos esimies käskee sotilashenkilöä ampumaan aseella, käsittelemään räjähdysaineita tai näitä sisältäviä välineitä, joita käskyn saaja ei tunne tai joiden käsittelyssä hän tietää itsensä epävarmaksi, hänen on ilmoitettava tästä käskynantajalle ennen ampumaan tai käsittelemään ryhtymistä.**
3. **Ampumatarvikkeiden, räjähdysaineiden ja ampuma-aseiden luvaton hallussapito on kielletty.**
4. **Kaikissa harjoituksissa, joissa käsitellään aseita, ampumatarvikkeita tai räjähdysaineita, on jokainen yksittäinen sotilashenkilö velvollinen keskeyttämään harjoituksen huutamalla SEIS, jos hän huomaa jotain sellaista olevan tapahtumaisillaan, josta on vaaraa harjoitusosastolle, sivullisille tai omaisuudelle.**
5. **Asetta ei saa milloinkaan suunnata henkilöitä eikä vaurioille alttiita esineitä kohti.**
6. **Tunnista maali ennen kuin ammut. Varmista tähystämällä, että tulilinjalla ja maalin takana ei ole ketään.**
7. **Siirrä sormi liipaisimelle vasta, kun aiot ampua.**

Aseen säilyttäminen

Asetelineissä ei saa säilyttää ladattuja aseita, eikä patruunapesässä tai lippaissa saa olla patruunoita. Aseen on oltava varmistettu. Lippaat on pidettävä aseista irrotettuina, eikä täytettyjä lippaita saa säilyttää muualla kuin lukitussa varastossa.

Harjoitusampumatarvikkeiden käsittely

1. **Paukkupatruunoita on käsiteltävä yhtä varovaisesti ja huolellisesti kuin kovia patruunoita. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota kuulon suojaamiseen. Kuulon suojaamiseen tulee käyttää korvatulppia tai kuulosuojaimia.**
2. **Ilman sysäyksenvahvistajaa olevalla aseella ei saa ampua paukkupatruunoita. Sotilaille, joiden aseessa ei ole sysäyksenvahvistajaa, ei saa edes antaa paukkupatruunoita niitä käyttöön jaettaessa, eikä tällaisen aseen haltija saa ottaa paukkupatruunoita vastaan, vaikka niitä hänelle tarjottaisiin.**
3. **Ennen taisteluharjoitusta tai -koulutustilaisuutta, jossa käytetään paukkupatruunoita, on jokaisen yksittäisen miehen aina tarkastettava:**
   - **että rynnäkkökiväärissä ja konekiväärissä on sysäyksenvahvistaja paikoillaan sekä kunnossa ja että se on kierretty loppuun asti paikoilleen**
   - **ettei hänen hallussaan oleviin aseisiin, patruunalippaisiin eikä lipaslaukkuihin, ole jäänyt kovia patruunoita ja**
   - **ettei hänelle luovutettujen paukkupatruunoiden joukkoon ole joutunut kovia patruunoita.**
4. **Paukkupatruunoilla ei saa ampua toista henkilöä kohti 50 metriä lähempää. Mikäli johtajan käskyn mukaan poikkeustapauksessa ammutaan 50 metriä lyhyemmiltä etäisyyksiltä, on aseen piippu suunnattava ylös.**
5. **Taisteluharjoituksen tai -koulutustilaisuuden jälkeen on jokaisen yksittäisen miehen ilman eri käskyäkin tarkastettava katsomalla ja tarvittaessa sormella kokeilemalla, että aseen patruunapesään ja lippaisiin ei jää paukkupatruunoita. Kaikki jäljellejääneet paukkupatruunat on luovutettava lähimmälle suoranaiselle esimiehelle viimeistään kasarmille saavuttaessa.**
6. **Kaikissa ammunnoissa on käytettävä kuulosuojaimia.**

Vaaratilanteista ilmoittaminen

Mahdolliset ”läheltä piti” -tilanteet tulee aina ilmoittaa esimiehelle vaaramahdollisuuksien tunnistamiseksi. Puolustusvoimat kokoaa niistä rekisteriä, jota käytetään toiminnan ja koulutuksen kehittämiseen.

Ampumaharjoitukset

1. Ampumaharjoitukseen valmistauduttaessa on jokaisen ampujan tarkistettava, että aseessa ei ole patruunoita ja se on oikein koottu, kunnossa ja hyvin puhdistettu. Lisäksi ampujan on suojattava kuulonsa.
2. Jokaisen ampujan on ampumaharjoituksen aikana käsiteltävä asettaan ja hallussaan olevia ampumatarvikkeita siten, ettei niihin pääse hiekkaa, roskia, muita epäpuhtauksia tai vettä.
3. Yksityisen ampujan on ampuessaan jatkuvasti tarkkailtava, ettei ketään ole aseen ampumasuunnassa eikä välittömästi piipun suun vieressä. Aseen suupaineen vaikutuspiirissä oleva voi saada kuulovaurion.

Ampumatarvikkeiden käsittely

1. Ampumatarvikkeiden jaon yhteydessä on jokaisen ampujan tarkistettava, että hänelle jaetut ampumatarvikkeet ovat oikeaa lajia ja puhtaat, eikä niissä ole vikoja. Jokaisen sotilaan on osattava erottaa kova-, paukku- ja latausharjoituspatruuna toisistaan.
2. Jokainen on ampumaharjoituksen jälkeen velvollinen luovuttamaan jäljelle jääneet ampumatarvikkeet ampumaharjoituksen johtajalle tai hänen määräämälleen henkilölle, vaikkei olisi tästä erityistä käskyä saanutkaan.
3. Harjoituksen jälkeen jokainen sotilashenkilö on velvollinen luovuttamaan jäljelle jääneet harjoitus- ja ampumatarvikkeet sekä räjähdysaineet lähimmälle esimiehelleen viimeistään kasarmille saavuttuaan, vaikkei hän olisi tästä erityistä käskyä saanutkaan.
4. Kovia ampumatarvikkeita ja harjoitusampumatarvikkeita ei saa koskaan sekoittaa keskenään.

Vahingonlaukausten estäminen

Yleisimmät vahingonlaukaukset ovat tapahtuneet harjoituksen jälkeen aseen tarkastuksen yhteydessä, kuljetuksessa auton lavalla tai aseen puhdistuksen yhteydessä. Älä osoita koskaan aseellasi muuta kohdetta kuin maalia – tarkista aina ammunnan jälkeen, että aseen patruunapesä on tyhjä – tee tyhjälaukaus vain tähtäämällä maaliin tai ilmaan. Huolla ja säilytä aseesi aina lipas irrotettuna.

Aseen tarkistaminen ja varmistaminen

1. Ampuma-asetta on aina käsiteltävä niin kuin se olisi ladattu. Kun otat aseen käteesi, tarkista aina ensimmäiseksi, että patruunapesä ja lippaat ovat tyhjät ja varmista ase.
2. Asetta ei saa ilman käskyä ladata eikä käsitellä ladattuna. Ase on aina varmistettava ja pidettävä varmistettuna, kun sitä ei käytetä tai käsitellä.
3. Älä koskaan anna toiselle ladattua asetta varoittamatta, että se on ladattu.
4. Kun asetta ryhdytään käsittelemään on aina varmistuttava katsomalla ja tarvittaessa sormella kokeilemalla, ettei patruuna ole aseenkäsittelijän tietämättä patruunapesässä, lippaassa tai muussa sellaisessa paikassa, josta se asetta käsiteltäessä voi joutua piippuun.

Kuulon suojaaminen

» *Kuulosi on sinulle korvaamaton. Käytä kuppi- ja / tai tulppakuulosuojaimia. Aseta tulppasuojaimet huolellisesti korvakäytävääsi. Sotilas huolehtii itse kuulonsa suojaamisesta annettujen ohjeiden mukaisesti. Ellei kuuloa ole suojattu, voi yksikin laukaus aiheuttaa pysyvän kuulovaurion.*

Suojaa kuulosi aina ennen ammuntaa. Kouluttaja käskee, käytetäänkö korvatulppia, kuppikuulonsuojaimia vai molempia. Vastaat itse siitä, että toimit annettujen ohjeiden mukaan. Yleisin meluvammoja aiheuttanut ase on rynnäkkökivääri. Paukkupatruunat ovat yleisin meluvamman aiheuttanut patruunatyyppi.

Noin 90%:lla meluvammatapauksista ei ollut kuulonsuojausta meluvamman syntyessä. Suojaimia tulee käyttää ja ne on asetettava huolellisesti paikalleen.

Meluvamma aiheutui yleensä aseen käsittelyn tai puhdistuksen yhteydessä tapahtuneesta vahingonlaukauksesta. Yleisin yksittäinen syy kuulonsuojauksen puuttumiseen oli siten yllättävä tilanne, jossa kuulonsuojauksen ei tiedetty olevan tarpeen. Paukkupatruunoita tulee käsitellä samalla huolellisuudella kuin kovia patruunoita. Ammunnan jälkeen sekä aloitettaessa aseen käsittely on aina varmistettava, ettei siihen ole jäänyt patruunoita.

Meluvamma voi johtaa kuuroutumiseen, joidenkin sävelkorkeuksien jäämiseen kokonaan kuulematta tai korvien jatkuvaan soimiseen. Nopeasti järjestetyllä hoidolla pystytään estämään ja lievittämään vaurioita. Meluvamman oireita ovat korvien lukkoisuus ja humina, korvien vinkuminen, korvasärky, verenvuoto korvasta, kuulon aleneminen tai muu korvaoire.

Tulppakuulosuojaimen asentaminen

Asenna tulppasuojaimet näin:

Valitse oikean kokoinen tulppasuojain.

Huolehdi siitä, että kätesi ovat puhtaat. Pyöritä sormilla tulppa kapeaksi.

Vedä korvanlehteä takaviistoon toisella kädelläsi ja asenna puristettu tulppasuojainen nopeasti korvakäytävääsi. Paina tulppaa niin kauan, että tulppa on laajentunut (noin 20 sekuntia).

Jos tulppa pyrkii laajenemaan ulos korvakäytävästä, tulppa ei ole asettunut oikein. Toista asennus ja varmista, että tulppa on riittävän syvällä korvakäytävässäsi.

Jos sinulla on yksi tai useampi oireista äkillisen melualtistumisen jälkeen, kerro asiasta heti kouluttajalle, jolloin sinut ohjataan viipymättä hoitoon ja lääkärin tutkimuksiin. Lievän meluvamman hoitona on lisämelulle altistumisen välttäminen, kuulonmittaus ja oireiden seuranta sekä tupakointi- ja ampumakielto. Tarvittaessa tehdään uusi kuulonmittaus.

Kaikista vammoista tehdään tapaturmailmoitus hoitolinjoista riippumatta. Myös korvan voimakasta soimista ilman kuulonlaskua voidaan hoitaa ylipainehapella.

Valmistautuminen ampumaharjoituksiin ja toiminta ampuma-alueella

Seuraavassa on esitetty yleisiä ohjeita, joita sinun on palvelusturvallisuuden ja yleisen viihtyvyyden takia syytä muistaa toimiessasi ampumaharjoituksissa.

Aseen käsittely

- käsittele asetta aina siten kuin se olisi ladattu
- älä koskaan osoita aseella muuta kuin maalia kohti
- varmistu, että saamasi ampumatarvikkeet ovat käskettyä lajia
- ammunnan johtaja tai kouluttaja käskee lippaan kiinnittämisen ja aseen lataamisen
- ase varmistetaan aina ennen liikkeellelähtöä.

Räjähdysaineiden ja ampumatarvikkeiden käsittely

- älä ota vastaan ampumatarvikkeita, joita et tunne ja jonka käsittelyyn et ole saanut koulutusta,
- käsittele saamiasi ampumatarvikkeita tarkasti siitä annettujen ohjeiden mukaan, oikea käsittely ehkäisee vaaratilanteiden syntymistä,
- räjähtämättömät ampumatarvikkeet on merkittävä maastoon kolmiokeolla,
- jos löydät räjähtämättömän ampumatarvikkeen, ilmoita siitä kouluttajallesi, jotta se voidaan merkitä ja myöhemmin raivata. Raivauksen tekee siihen erikseen koulutettu henkilö.

Liikkuminen

- rajoitusten tarkoituksena on estää henkilöiden joutuminen vaara-alueelle ja hengenvaaraan,
- älä koskaan poistu joukosta ilman kouluttajan lupaa,
- liiku vain niitä reittejä pitkin jotka on käsketty, jos olet epävarma reitistä, kysy,
- muista ilmoittaa perille pääsystä kouluttajalle,
- muista katsoa mihin astut – ampuma-alueilla on räjähtämättömiä ampumatarvikkeita, noudata vartiomiesten antamia käskyjä ja ohjeita.
- avotulen teko on sallittu vain kouluttajan luvalla erikseen käsketyille paikoille – alueella saattaa olla räjähdysvaara.

Toiminta maalialueella

- maalialueelle meno on ammuntojen yhteydessä sallittu vain ammunnan johtajan tai erikseen valtuutetun henkilön käskystä tai luvalla,
- maalialueella liikuttaessa on pyrittävä käyttämään avomuotoja tai vaarattomiksi todettuja kulku-uria.

Toiminnasta ampuma-alueilla on käsketty kunkin ampuma-alueen johtosäännössä. Ampuma-aluetta koskevat tarkemmat määräykset kerrotaan ennen ampumaharjoitusta pidettävällä varomääräysoppitunnilla.

Räjähtämättä, ”suutareiksi” jääneet ampumatarvikkeet voivat olla virittyneitä. Ne saattavat räjähtää pienestäkin kosketuksesta tai, kun niitä liikutellaan.

Maastosta löytyviin räjähtämättömiin ampumatarvikkeisiin, niiden osiin tai muihin tuntemattomiin esineisiin ei missään nimessä saa koskea!

4.2 Asekoulutus

7,62 Rynnäkkökivääri

Taistelijan on hallittava aseen käsittely ja käyttö siten, että hän saavuttaa 150 metrin ampumaetäisyydellä valoisalla 80 % ja pimeällä 70 % osumatodennäköisyyden halkaisijaltaan 20 cm maaliin. Lisäksi taistelijan on pystyttävä purkamaan rynnäkkökivääri 5 sekunnissa ja kokoamaan se 15 sekunnissa sekä täyttämään 30 patruunaa lippaaseen 35 sekunnissa. Yleisimmin käytössä olevat rynnäkkökiväärit ovat malli -62 ja malli -95.

Rynnäkkökiväärin ominaisuudet:

- käytännön tehokas ampumaetäisyys on 300 m
- rynnäkkökivääri toimii automaattisesti (lataa, laukaisee ja poistaa hylsyn)
- aseella voidaan ampua sekä kerta- että sarjatulta
- aseessa on reikätähtäimet (diopteritähtäimet) päiväkäyttöön ja tritiumampulleilla varustetut avotähtäimet
- hämäräkäyttöä varten aseeseen voidaan kiinnittää yötähtäimeksi valonvahvistin 2000
- lippaaseen mahtuu 30 patruunaa, täyden lippaan paino on 0,8 kg
- tuliannoksen suuruus on kolme täyttä lipasta eli yhteensä 90 patruunaa
- sotilaan taisteluvarustukseen kuuluu kuusi lipasta
- tulinopeus on kertatulella 20–30 laukausta minuutissa (kertatuli on tehokkaampaa kuin sarjatuli)
- sarjatulinopeus on lippaan vaihto huomioon ottaen 120–180 laukausta minuutissa ja teoreettinen sarjatulinopeus on 700 laukausta minuutissa
- RK 95:ssa on mahdollisuus käyttää kivääirikranaattia, yötähtäintä sekä äänenvaimenninta ja etutukea
- aseen paino ilman pistintä ja lipasta on 3,5 kg
- luoti on vaarallinen aina noin 4 km:n etäisyydelle

Rynnäkkökivääri 7,62 RK 62 koottuna

Rynnäkkökivääri 7,62 RK 95 TP purettuna

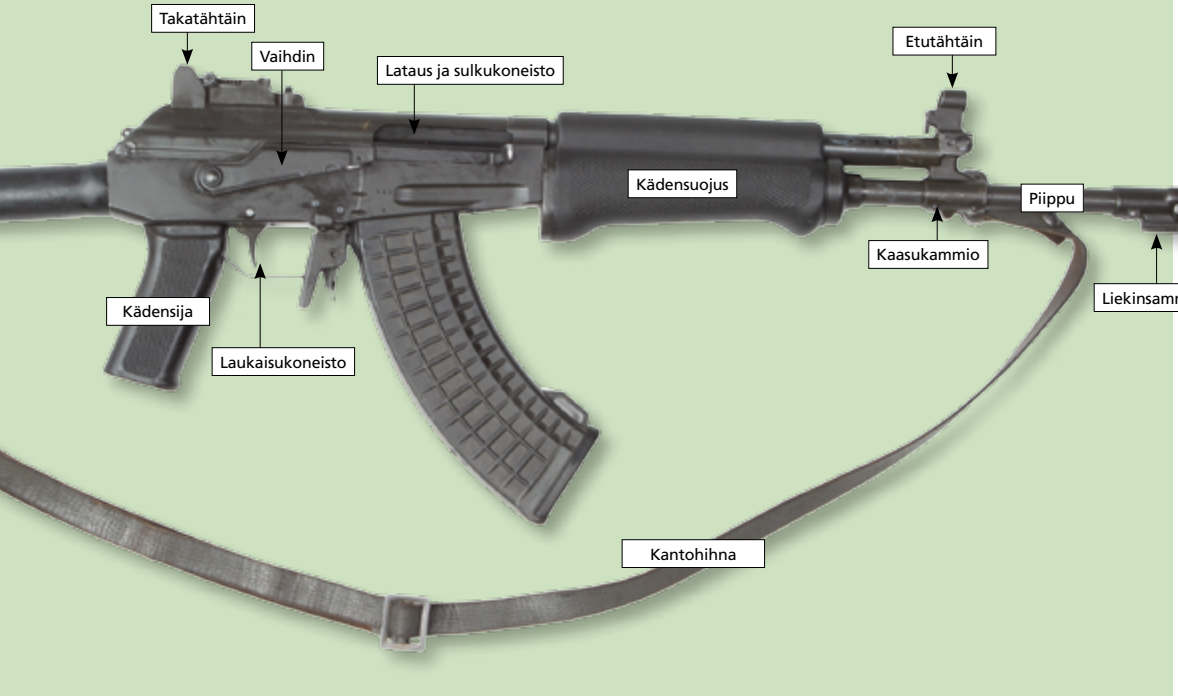
Takatähtäin
Vaihdin
Lataus ja sulkukoneisto
Etutähtäin
Kädensuojus
Piippu
Kaasukammio
Liekinsammutin
Kädensija
Laukaisukoneisto
Kantohihna

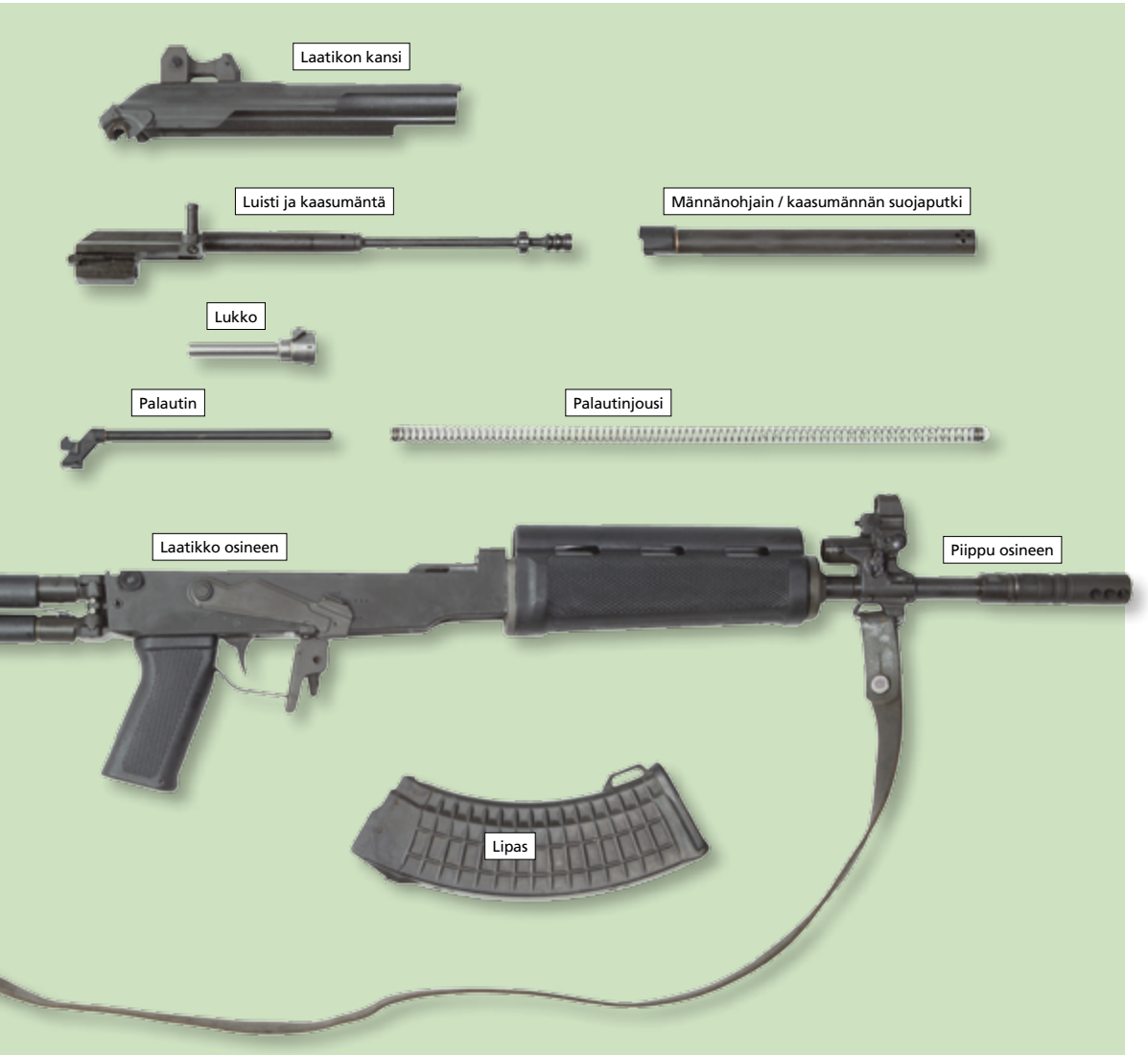
Laatikon kansi
Luisti ja kaasumäntä
Männänohjain / kaasumännän suojaputki
Lukko
Palautin
Palautinjousi
Laatikko osineen
Piippu osineen
Lipas

Varusteet

Patruunalaatikon tiedot

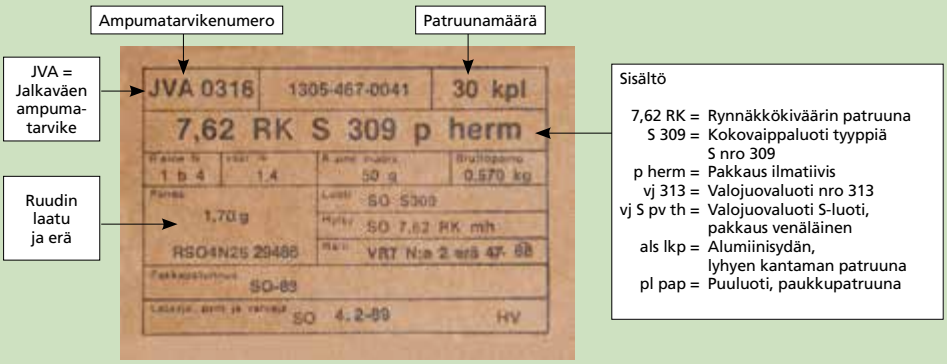

Rynnäkkökiväärin huoltaminen

» *Tarkasta aina ennen huoltotoimenpiteitä katsomalla ja tarvittaessa sormella kokeilemalla, ettei aseen patruunapesässä ole patruunaa ja että lippaat ovat tyhjät! Pidä huoltotoimenpiteiden aikana lipas irti aseesta ja käsittele asettasi niin, että se ei osoita toiseen henkilöön.*

Rynnäkkökivääri puretaan huoltoa varten irrottamalla aseesta ensin lipas ja tarkastamalla, ettei ase ole ladattu. Seuraavaksi irrotetaan laatikon kansi, sitten luisti ja lukko sekä palautinjousi ja kaasumännän ohjain. Lipas puretaan huoltoa varten irrottamalla lippaan jousi.

Aseen purkaminen tulee suorittaa oikeassa järjestyksessä. Osia on käsiteltävä huolellisesti ja varovaisesti. Erityisesti on varottava kolhimasta laatikon kantta, jossa on takatähtäin. (RK 62)

Huoltotoimenpiteet tehdään aseen omilla puhdistusvälineillä. Tarkasta ennen puhdistusta, että puhdistuspuikko on suora ja oikein koottu.

Piippu puhdistetaan suun kautta, patruunapesä takakautta ja kaasukammiosta poistetaan karsta. **Älä "jynssää" piipun suuosaa pilalle**. Tue puhdistuspuikkoa toisella kädellä siten, ettei se hankaa suukartiota piipun suuosaan.

Laatikko ja muut osat puhdistetaan rätillä. Asetta puhdistettaessa tulee tarkastaa, että

- kaasukammiossa ja kaasumännän päässä ei ole karstaa
- iskuri liikkuu vapaasti lukossa
- puhdistusvälinetila ja kädensijan ontelo ovat puhtaat
- liekinsammutin ei heilu
- tähtäimet ovat kunnossa eikä takatähtäin heilu
- laatikon kansi ei ole löystynyt
- lippaat ovat kunnossa.

Mikäli aseessa todetaan vika, siitä on ilmoitettava välittömästi esimiehelle. Puhdistuksen jälkeen aseen osat öljytään ja ase kootaan.

Kastunut ase on ensin huolellisesti kuivattava ja sitten öljyttävä.

» *Veteen sekoittunut öljy ei ole voitelu eikä suoja-aine!*

Ase huolletaan ammunnan jälkeen siten, että piippu öljytään jäähtymisen jälkeen

- 2 – 3 tunnin kuluttua ase puhdistetaan ja öljytään
- 2 – 3 vuorokauden kuluttua ase puhdistetaan ja öljytään uudelleen.

» *Sotaharjoituksissa ja maastoloissa ase vaatii päivittäistä huoltoa. talvella ase säilytetään ulkona tai teltan takaosassa, koska muuten lämmönvaihtelu voi aiheuttaa jäätymisen.*

Paukkupatruunoita ammuttaessa on käytettävä sysäyksenvahvistajaa. Se kiinnitetään rynnäkkökiväärin piippuun seuraavalla sivulla olevien kuvien mukaisesti.

» *Asetta ei saa kolhia, väännellä, käyttää vipuna tai istuimena eikä jättää paikkaan, jossa se voi jäädä ajoneuvon pyörän tai telan alle. Ase on tarkkuustyökalu, taisteluväline, joka vaurioituu väärästä käsittelystä. Vaurioituneella aseella ei osu!*

Rynnäkkökiväärin sysäyksenvahvistajan kiinnittäminen:

7,62 RK 62

7,62 RK 95

4.3 Ammunnan perusteet

Rynnäkkökiväärin luodin lentorata ja putoama, kun aseen piippu on suunnattu suoraan maalia kohti

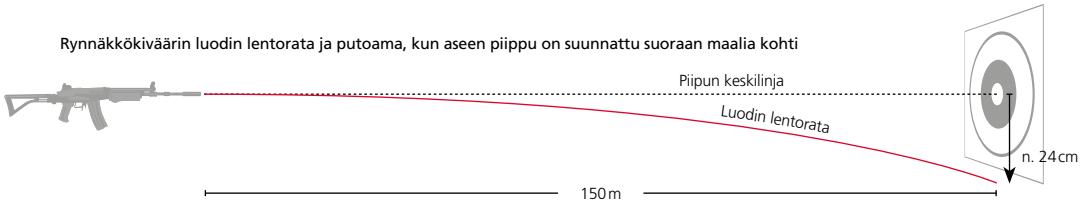

Luodin lentorata

Perusteita

Luoti lentää piipusta lähdettyään jatkuvasti nopeuttaan menettäen. Samalla se alkaa painovoiman vaikutuksesta pudota maata kohti kiihtyvällä nopeudella. **Luodin lentorata** on siis aina hieman kaareva. Hitaalla lähtönopeudella lähtenyt luoti putoaa enemmän kuin nopealla lähtönopeudella lähtenyt luoti vastaavalla matkalla.

Hitaasti lentävän luodin lentorata on kaarevampi kuin nopeasti lentävän. Luodin lentoradan loppupää on aina alkupäätä kaarevampi, koska luodin nopeus hidastuu koko ajan ilmanvastuksen vuoksi.

Jotta luoti saataisiin osumaan tähdättävään maaliin, on tähtäysviivan eli tähtäimien läpi maaliin kulkevan suoran viivan leikattava luodin kaareva lentorata maalin kohdalla. Maaliin tähdättäessä aseen piippu osoittaa siis tähtäyspisteen yläpuolelle.

Aseen tähtäysviiva on yleensä aseen piipun suun kohdalla luodin lentorataa ylempänä (tähtäimet ovat piipun päällä). Tästä johtuen luodin lentorata leikkaa tähtäyslinjan alkulennon aikana nousten sen yläpuolelle ja palaa tähtäyslinjan alapuolelle loppulennon alkaessa.

Tällä seikalla on kaksi seurausta. Ensinnäkin ase joudutaan kohdistamaan kulloinkin ammuttavalle matkalle. Rynnäkkökiväärin tähtäimien asetuksia voidaan helposti ja nopeasti muuttaa eri ampumaetäisyyksiä vastaaviin asentoihin. Toiseksi esteen takaa ammuttaessa on muistettava, että alkulennolla luoti lentää tähtäysviivan alapuolella. Sen vuoksi on tähdättävä riittävän paljon esteen yli. Rynnäkkökiväärillä ero on 5,5 cm piipun suun kohdalla.

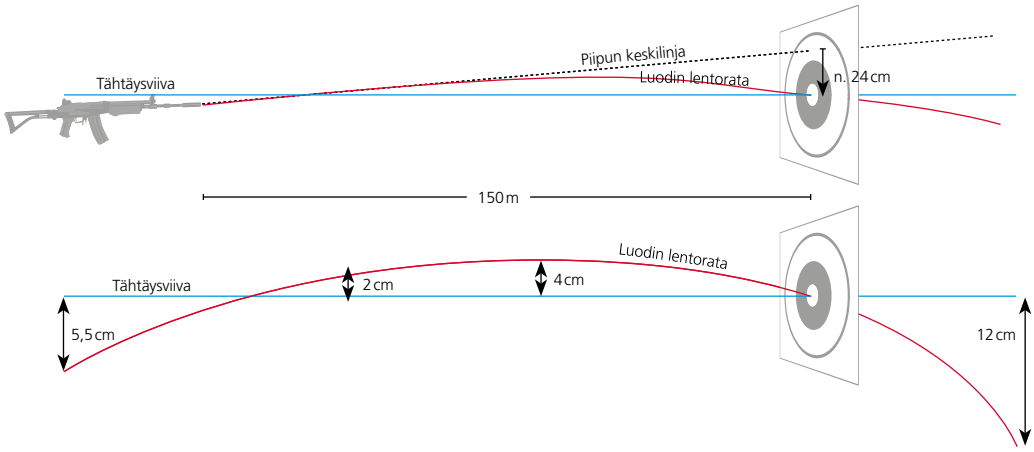

Pyyhkäisyala ampumatauluun 03, kun ammutaan 150 metrin tähtäimellä

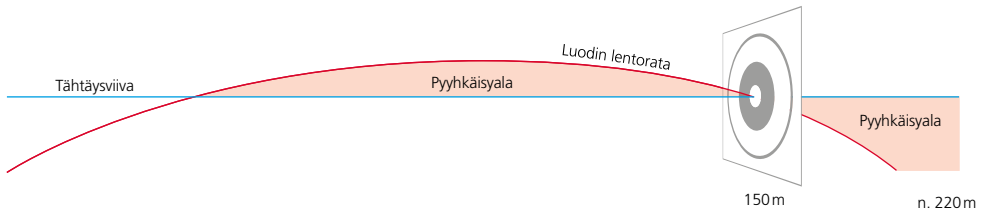

Pyyhkäisyalaksi kutsutaan sitä osaa luodin lentoradasta, jolla luoti ei kohoa tähdätyn maalin yläpuolelle eikä laske sen alapuolelle. Pyyhkäisyala on sitä pitempi, mitä suorempi on luodin lentorata. Pyyhkäisyala on myös riippuvainen maalin korkeudesta. Mitä korkeampi maali on, sitä pitempi on pyyhkäisyala. Pyyhkäisyalan merkitys on ymmärrettävä, jotta osaa käyttää asetta tehokkaasti taistelukentällä.

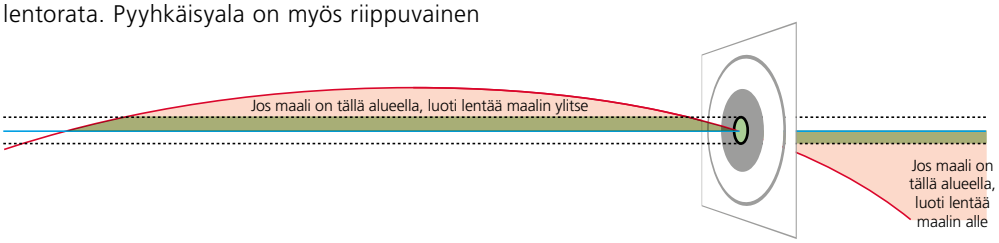

Perustaistelutähtäimeksi kutsutaan rynnäkkökiväärin kohdistettua tähtäinasetusta 150 metrin matkalle. Perustaistelutähtäin asetetaan aina, kun muuhun ei ole syytä. Perustaistelutähtäimellä voi pyyhkäisyalan puolesta ampua 0–200 m matkalle. Huomaa, että perustaistelutähtäin (150 m) on takatähtäimen asettimen takimmainen asento. Kun työnnät asetinta eteenpäin, on ensin 100 metrin asento ja vasta sen jälkeen etäisyysluku alkaa kasvaa.

Taistelutähtäimeksi kutsutaan rynnäkkökiväärin tähtäinasetusta 300 metrin matkalle. Taistelutähtäin asetetaan, kun maali on kauempana kuin 200 metriä. Taistelutähtäimellä voi pyyhkäisyalan puolesta ampua 200–400 metrin etäisyyksille. Rynnäkkökiväärin tähtäinasetukset sallivat ampumisen kauemmaskin. Tulen teho alkaa kuitenkin jo heiketä hajonnan kasvaessa, minkä vuoksi kaukana olevia maaleja ammutaan mieluummin konekivääreillä ja tarkkuuskivääreillä.

Rynnäkkökiväärin luodin pyyhkäisyalat ammuttaessa 150 ja 300 metrin tähtäimillä.

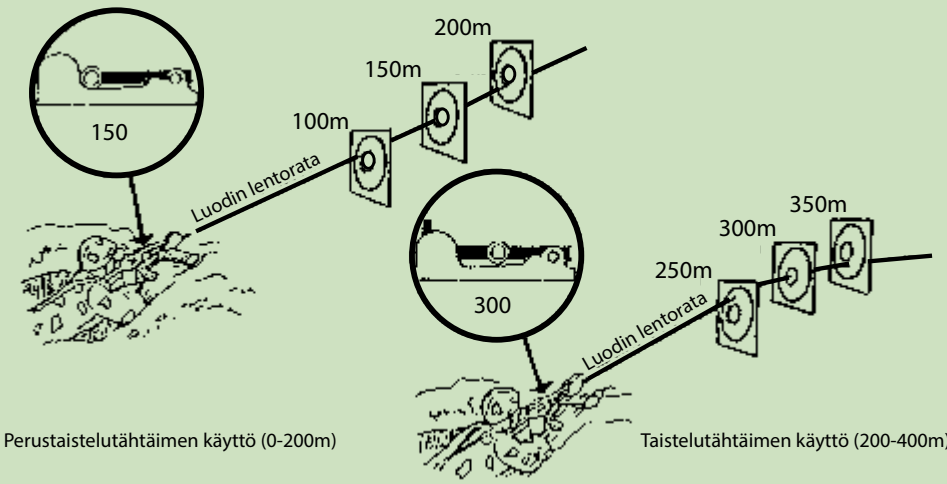

Luodin lentorataan vaikuttavat tekijät

Aseen piipussa olevat rihlat tuottavat luotiin nopean kiertoliikkeen sen pituusakselin ympäri, jotta luoti lentää vakaasti kärki edellä. Luodin pyöriessä pituusakselinsa ympäri syntyy heiluriliike ja siihen sisältyvä nutaatioliike. Kiertopoikkeama muodostuu luodin kiertosuuntaan ja vaikuttaa osuntaan vasta pitkillä ampumaetäisyyksillä luodin hidastuessa. Kohdistettaessa ase tietylle etäisyydelle minimoidaan luodin lentorataan vaikuttavat tekijät.

Tuulen vaikutus (tuuliympyrä)

Luodin lentorataan vaikuttavat seuraavat tekijät:

- tuuli
- ilmanpaine
- kiertopoikkeama
- ampumaetäisyys
- maastokulma
- ampumatarvikkeen ominaisuudet
- ilman lämpötila ja -kosteus.

Suurimman muutoksen luodin lentorataan aiheuttava säätekijä on tuuli. Vasta- ja myötätuuli vaikuttavat alle 300 metrin ampumaetäisyydellä luodin lentorataan niin vähän, ettei niitä käytännössä tarvitse ottaa huomioon. Sen sijaan sivutuuli vaikuttaa jo lyhyelläkin ampumaetäisyydellä huomattavasti.

- **Heikolla tuulella** (1 m/s) puiden lehdet ja heikoimmat oksat liikkuvat ja savu nousee viistoon ylös.
- **Kohtalaisella tuulella** (5 m/s) puiden oksat liikkuvat, ruohikko taipuu ja irtolumi alkaa lentää.
- **Voimakkaalla tuulella** (10 m/s) isotkin puut huojuvat, pöly ja hieno hiekka lentävät ja irtolumi tupruaa voimakkaasti.

Sivulta puhaltavan tuulen täysi vaikutus (cm) patruunoilla JVA 0316 ja JVA 0313

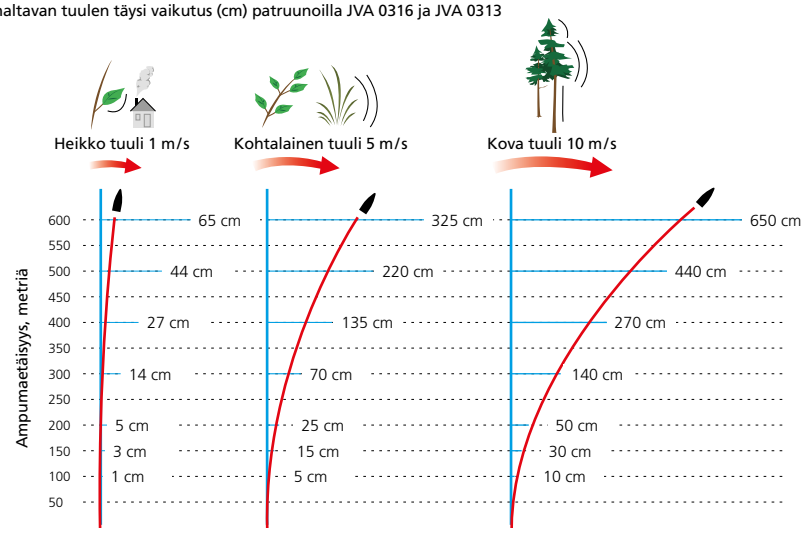

Hajonta ja iskemäkeskeispiste

Hajonta
Iskemät poikkeavat toisistaan, vaikka laukaus toistetaan teknisesti samalla tavoin täsmälleen samanlaisissa olosuhteissa, vakioiduilla teknisillä asetusarvoilla ja tähtäyspisteellä. Poikkeamat johtuvat satunnaisista virheistä ja tätä ilmiötä kutsutaan hajonnaksi.

Hajonta muodostuu ampujan, aseen, sään ja patruunan aiheuttamista poikkeamista. Iskemien poikkeamista iskemäkeskeispisteestä sivusuunnassa kutsutaan sivuhajonnaksi ja korkeussuunnassa korkeushajonnaksi.

Suurin yksittäinen hajonnan aiheuttaja on ampuja itse. Ampuja voi aiheuttaa hajontaa tähtäys- ja laukaisuvirheillään sekä aseen heilunnalla. Näiden virheiden vaikutusten vähentäminen vaatii runsaasti harjoittelua.

Aseissa on jo uutena pieniä hajontaan vaikuttavia eroja. Käytössä aseiden piiput ja patruunapesät kuluvat ja hajontaa lisää väärän puhdistustavan aiheuttama suukartio. Nämä yhdessä muodostavat aseesta johtuvan hajonnan. Mahdolliset väljäliikkeet tähtäimissä lisäävät hajontaa.

Muuttuvat sääolosuhteet vaikuttavat ammunnan hajontaan. Sääolosuhteista tuulen vaikutus on merkittävin.

Aseesta ja patruunasta johtuva hajonta on yleensä pieni verrattuna ampujasta johtuvaan hajontaan. Hyväkuntoisen rynnäkkökiväärin kymmenen laukauksen hajontakuvio 150 metrin matkalla on keskimäärin halkaisijaltaan noin 10 senttimetriä.

Hyvän ja tavallisen ampujan tähtäyshajonta voi olla samalla tasolla, mutta hyvä ampuja yleensä vain laukaisee aseen paremmin. Heikonkaan ampujan tähtäyshajonta ei välttämättä ole kovin iso, mutta heikko ampuja tekee suurimmat virheet laukaisussa.

Iskemäkeskeispiste
Iskemäkeskeispiste on hajontakuvion keskellä. Sen lähellä on iskemiä tiheässä. Iskemäkeskeispisteen kautta kulkevan pystyakselin ja vaakaakselin molemmille puolille tulee useilla laukauksilla yhtä monta iskemää.

Iskemäkeskipisteen määrittäminen

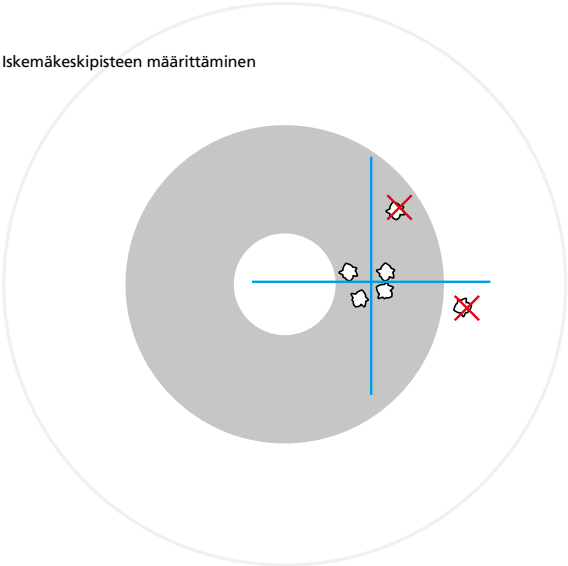

Ampujan tähtäys- ja laukaisuvirheiden vaikutus hajontaan

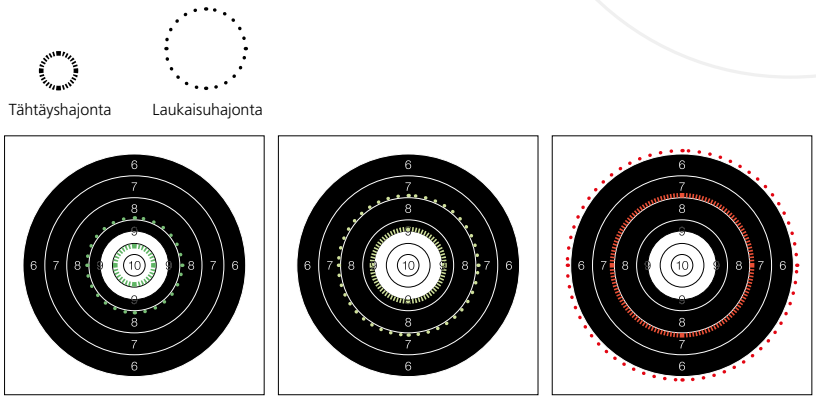

Iskemäkeskeispiste määritetään jakamalla iskemät ensin pystysuoralla viivalla kahtia siten, että viivan molemmille puolille jää yhtä monta iskemää. Tämän jälkeen kuvio jaetaan samoin vaakasuoralla viivalla. Viivojen leikkauspiste on iskemäkeskeispiste. Iskemä, joka poikkeaa selvästi syntyneestä hajontakuviosta eli kasasta, jätetään yleensä ottamatta huomioon. Poikkeaman syynä on tavallisimmin ampujan tekemä satunnainen laukaisuvirhe.

Pienestä kasasta on helppo määrittää tarkka iskemäkeskeispiste. Sivussa oleva kasa saadaan keskelle taulua siirtämällä tähtäimiä. Iskemäkeskeispiste saadaan yhtymään tähtäyspisteeseen kohdistamalla ase. Rynnäkkökivääri kohdistetaan 150 metrin matkalle (perustaistelutähtäin, 0–200 m). Ase kohdistetaan siirtämällä sen tähtäimiä sivu- ja korkeussuunnassa. Eri aseilla on erilainen kohdistustapa. Opettele käyttämäsi aseen kohdistaminen.

Rynnäkkökivääri 7.62 RK 62 kohdistetaan 150 metrin matkalla

sivusuunnassa siten, että
- jyvää siirretään iskemien suuntaan; siirtoruuvia löysätään iskemien puolelta ja kiristetään vastakkaiselta puolelta; vasta ruuvin kiristäminen siirtää jyvää
- siirtoruuvin yksi kierros vastaa 25 senttimetriä taulussa
- siirtoruuvin yksi napsaus vastaa 2 senttimetriä taulussa.

Korkeussuunnassa ase kohdistetaan siten, että
- tarkistetaan reikätähtäimen asento kohdistusviivoista ennen kiinnitysruuvin avaamista
- avataan tähtäinavaimella reikätähtäimen kiinnitysruuvi ja
- iskemien ollessa alhaalla nostetaan reikätähtäintä tai
- iskemien ollessa ylhäällä lasketaan reikätähtäintä
- reikätähtäimen piirtoväli (1 millimetri) vastaa noin 32 senttimetriä taulussa
- tarkistetaan reikätähtäimen asento kohdistusviivoista siirtämisen jälkeen ja merkitään asetus muistiin sekä
- laitetaan asetin 150 metrin kohdalle.

Rynnäkkökivääri 7.62 RK 95 kohdistetaan 150 metrin tai 300 metrin matkalla kääntäen tähtäinlevy kohdistusmatkaa vastaavaan asentoon. Kannen kiinnitysruuvin tulee olla kiristettynä.

Korkeus ja sivukohdistus tehdään etutähtäimestä sivusuunnassa siten, että
- jyväjalkaa siirretään iskemien suuntaan kuten RK 62:ssa
- 150 m matkalla yksi siirtoruuvin kierros vastaa 24 cm siirtymää taululla korkeussuunnassa siten, että
- jyvää kierretään jyvänsiirtoavaimella iskemän suuntaan (myötäpäivään, jos iskemä on alhaalla)
- 150 m matkalla yksi jyvän kierros vastaa 24 cm siirtymää taululla

» *Kirjaa kohdistamisen jälkeen tähtäinten asennot muistiin. Tämä helpottaa aseen uutta kohdistamista, jos asetukset jostain syystä muuttuvat.*

Yötähtäimet kohdistetaan sivusuunnassa kuten päivätähtäimet. Korkeussuunnassa **RK 62** kohdistetaan avaamalla yötähtäimen säätöruuvin lukitusruuvi ja sen jälkeen avaamalla (iskemä alhaalla) tai kääntämällä kiinni (iskemä ylhäällä) hahlon säätöruuvia. Yksi täysi kierros vastaa 150 metrin matkalla noin 120 cm taulussa. Korkeussuunnassa **RK 95** kohdistetaan kiertämällä yöjyvä tähtäinavaimella päiväjyvän korkeuteen niin, että toinen valoaukoista jää kohti ampujaa.

Hengitys

Hengitystekniikalla on ratkaiseva merkitys laukauksen onnistumisessa, sillä se vaikuttaa koko laukaisutapahtumaan. Hengityksen tahdissa tapahtuvat rintakehän, vatsan ja hartian liikkeet heiluttavat asetta niin, että aseen laukaiseminen hengittämisen aikana keskelle maalia on varsin vaikeaa. Siksi ampujan on tähtäyksen ja laukaisun aikana pidätettävä hengitystään.

Hengittämisen pidättäminen toteutetaan uloshengityksen yhteydessä, jolloin autonominen hermosto rentoutuu. Hengityksen pidättämistä sisäänhengityksen aikana on vältettävä, koska se lisää lihasjännitystä. Hengitystekniikan periaate on samanlainen kaikilla aseilla ammuttaessa.

Hengityksen pidättäminen aloitetaan tähtäyskuvan tarkentamisen aikana. Ennen hengityksen pidättämistä on hengitettävä normaalisti. Juuri ennen laukauksen ampumista ulos hengittäessään ampuja puhaltaa kevyesti ilmaa keuhkoistaan niin, että pallea rentoutuu. Hitaan uloshengityksen aikana ampuja tuo tähtäimen alhaalta keskelle maalia.

Ampuja pidättää hengitystään laukauksen ampumisen aikana. Mikäli ampuja ei saa laukausta lähtemään tarkan tähtäyksen aikana, laukaisutapahtuma on keskeytettävä ja ampujan levähdettävä. Levon aikana keuhkot on tuuletettava 2–3 syvällä hengityksellä ennen uuden suorituksen aloittamista.

Ammuttaessa kääntyvään tauluun ampuja voi pidättää hengitystään myös yksinkertaistetusti. Tällöin ampuja pysäyttää hengityksensä vain laukauksen ampumisen ajaksi. Hengitysrytmin harjoittelu tulee aloittaa jo kuivaharjoittelussa.

Laukaisu

Rynnäkkökiväärin liipaisin on jäykkä. Se vaatii ampujalta voimaa, joka vaikeuttaa aseen vakaana pitämistä. Aseesta on siis pidettävä kunnolla kiinni. Aseiden laukaisukoneistoissa on eroja. Joissain aseissa ei ole etuvetoa, vaan ase laukaistaan yhdellä tasaisesti jatkuvalla liipaisimen puristuksella. Etuvedollinen laukaisukoneisto sallii selkeän etuvedon puristuksen eli laukaisukynnykselle tulon, mikä mahdollistaa tarkemman laukaisuhetken ajoituksen. Vaikka ase liikkuisikin tähtäyksen aikana ennen laukaisemista, on silti pyrittävä puristavaan laukaisuun, koska aseen liikkeen vaikutus on yleensä pienempi kuin nykäisten tehdyn laukauksen. Vastaava pätee myös ammuttaessa liikkuvaan maaliin.

Liipaisutekniikalla eli virheettömällä liipaisulla on ratkaiseva merkitys. Ampujan on opeteltava liipaisu sellaiseksi, ettei ase heilahda laukaisuhetkellä. Rynnäkkökivääri laukaistaan asekäden etusormen ensimmäisen ja toisen nivelen välisellä sormen osalla, mikäli laukaisevan käden mittasuhteet sen mahdollistavat.

Ampuja puristaa liipaisinta tasaisesti suoraan taaksepäin. Aseen etuveto vedetään ennen laukaisua puristamalla liipaisinta niin pitkälle, että sormi tuntee liipaisukynnyksen. Ampujan on tunnettava liipaisukynnys ja uskallettava poistaa etuveto nopeasti ennen kuin jatkaa

Etusormen asento liipaisimella

Oikea ote aseen kahvasta

puristusta aseen laukeamiseen saakka. Laukauksen jälkeen ampuja pitää aseen ampuma-asennossa 1–2 sekuntia. Jälkipito sisältää jälkitähtäyksen ja laukausanalyysin aseen ollessa edelleen maaliin suunnattuna. Ampuja pitää liipaisinta taaksevedettynä koko jälkitähtäyksen ajan.

Ammuttaessa ilman lipastukea, kuten seisten tai polvelta, ampuja ei kykene pitämään asetta jatkuvasti vakaana, vaan ase väistämättä heiluu. Heiluntaliike ei ole tasainen, vaan se vaihtelee eri hetkinä. Tähtäyksen alkuvaiheessa heilahtelut ovat suuria ampujan suunnatessa asetta ylimalkaisesti tauluun. Heilunta pienenee hengityksen pidättämisen ja tarkan tähtäämisen alettua. Tämä rauhallinen jakso kestää muutaman sekunnin.
Rauhallisen jakson jälkeen aseen heilunta voimistuu uudelleen ampujan lisääntyvästä lihasväsymyksestä johtuen. Ellei ampuja saa laukausta lähtemään aseen heilunnan ollessa pienimmillään, laukaisuyritys on keskeytettävä ja aloitettava uudelleen alusta.

Kääntyvään tauluun ammuttaessa tai taistelutilanteessa suoritus on hyväksyttävä sellaisena kuin sen siinä tilanteessa pystyy tekemään. Ampuja antaa tähtäinkuvan kiertää pitoalueella ja samaan aikaan puristaa liipaisinta tasaisesti niin kauan, että ase laukeaa. Ampuja pyrkii yhdistämään keskellä olevan tai siihen tulevan tähtäinkuvan ja aseen laukeamisen.

Tuplalaukauksia ammuttaessa ampuja ei palauta liipaisinta etuasentoonsa vaan ainoastaan laukaisukynnyksen ylitse, jolloin ampuja kykenee laukaisemaan aseen nopeasti uudelleen heti, kun hän on muodostanut tähtäyskuvan uudelleen. Harjoittelun myötä liipaisu kyetään suorittamaan puristavana myös nopeutta ja tarkkaa laukaisuhetkeä vaativissa tilanteissa.

Perusammunnoissa 5 sekunnin kääntöön toteutettava tuplalaukaus ammutaan rytmillisesti 3 sekunnin käännön mukaan. Ensimmäinen laukaus lähtee noin 2,5 sekunnin kohdalla. Rekyylin tasapainottamisen jälkeen ampuja tarkentaa tähtäyskuvan uudelleen ja ampuu toisen laukauksen 4,5 sekunnin kohdalla. Ammutaan siis kaksi erillistä tähdättyä laukausta. Ampuja pitää aseesta hieman tiukemmalla otteella kiinni. Samalla ampujan pitää olla erityisen huolellinen, että ase on suorassa, koska ensimmäisen laukauksen aiheuttama rekyyli kääntää aseen usein vinoon.

Tähtääminen

Perusteita

Tähtäämisen tarkoituksena on suunnata ase tähtäimien avulla mahdollisimman tarkasti maaliin ja pitää ase maaliin suunnattuna laukaisun ajan.

Tähtääminen tapahtuu yleensä paremmin näkevällä eli hallitsevalla silmällä. Useimmilla ihmisillä se on oikea silmä. Silmien keskinäinen paremmuus voidaan todeta kiinnittämällä katse johonkin pisteeseen, pitämällä käsi suorana ja nostamalla pystyssä oleva peukalo valitun pisteen kohdalle. Tämän jälkeen suljetaan silmät vuoron perään peukaloa liikuttamatta. Paremmalla silmällä katsottuna peukalo peittää valitun pisteen. Huonommalla silmällä katsottaessa peukalo taas näyttää siirtyvän valitusta pisteestä sivuun.

Tähtäämiseen sisältyvät: alkutähtäys, kuvan tarkentaminen ja jälkitähtäys.

Alkutähtäyksessä maali etsitään tähtäimiin ja suunnataan tähtäimet keskelle maalia. Samalla voidaan todeta, että ampuma-asento on suorassa. Niin on, jos tähtäimet liikkuvat maaliin nähden pystysuunnassa hengitysrytmin mukaan.

Kuvan tarkentamisen aikana katse keskitetään jyvään, jolloin jyvä näkyy terävänä ja taulu epätarkkana. Kuvan tarkentuessa ase rauhoittuu ja syntyy hyvä pito, jonka aikana ase laukaistaan. Yritä pitää ase vakaana (jälkipito) laukaisun jälkeen.

Jälkitähtäyksen tarkoituksena on etsiä maali uudelleen tähtäimiin ja näin vahvistaa opittua oikeaa tähtäyskuvaa.

Pää on pidettävä pystyssä, jotta silmän asento on luonnollinen. Tällöin silmän lihakset ovat rentoina, silmän linssi on oikean muotoinen ja näkösäde tulee verkkokalvolle oikein. Silmänurkan kautta tähdättäessä silmälihakset vetävät silmämunan soikeaksi, jolloin tähtäyskuva ei muodostu terävänä verkkokalvolle, vaan sen etu- tai takapuolelle.

Tähtäävän silmän on pystyttävä toimimaan esteettä. Pään pitäminen suorassa ja tähtääminen molemmat silmät auki edistävät sitä. Pään virheellinen asento hämärtää tähtäyskuvaa ja vaikeuttaa myös tasapainoelimen toimintaa.

Vapaan silmän sulkeminen vaatii ponnistelua, mistä muodostuu jatkuvaa rasitusta. Toisen silmän sulkeminen aiheuttaa painetta silmään. Samalla silmän pupilli suurenee ja aiheuttaa myös tähtäävän silmän pupillin suurentumisen. Tästä syystä kannattaa opetella tähtäämään molemmat silmät auki.

Tähtääminen molemmat silmät auki on aluksi vaikeaa. Sitä voidaan helpottaa asettamalla esimerkiksi vaalea pahvinpala vapaan silmän eteen. Joillekin on helpompi ampua toinen silmä edes osittain suljettuna. Älä kuitenkaan purista silmääsi voimakkaasti kiinni, koska kaikki jännitystilat haittaavat ampumista.

Etenkin **silmälaseja käyttävän ampujan on kiinnitettävä huomiota siihen, että hän katsoo tähtäimiä aina silmälasien keskikohdan läpi.** Tähtääminen silmälasien linssin reunan läheltä saattaa aiheuttaa ylimääräistä taittumista ja tähtäysvirheitä.

Silmä ei kestä pitkäaikaista yhtämittaista tarkkaa tähtäämistä, vaan väsyy nopeasti. Silloin sen antama kuva alkaa hämärtyä. **Silmän antama kuva on terävimmillään 2–5 sekunnin kuluttua tarkan tähtäyksen alkamisesta ja alkaa hämärtyä noin 10 sekunnin kuluttua.**

Laukaisun on siis tapahduttava viimeistään 6–8 sekunnin kuluttua aseen suuntaamisesta maaliin. Jos aikaa kuluu enemmän, silmä ei enää havaitse epätarkkuuksia tähtäyskuvassa ja hyväksyy niin sanotun valetäplän.

Silmää on lepuutettava, jos laukaus ei lähde alle kymmenessä sekunnissa tähtäyksen alkamisesta. Silmää lepuutetaan katsomalla kaukaisuuteen.

Silmä ei näe eri etäisyyksillä olevia kohteita yhtä aikaa terävinä. Katse kannattaa tästä syystä tarkentaa jyvään, jolloin takareikä ja taulu näkyvät huomattavasti jyvää epäselvempinä. Katsetta ei saa siirrellä takatähtäimen, etutähtäimen ja taulun välillä, sillä silmä ei ehdi mukautua jatkuvasti eri etäisyyksille.

Harjoittele tähtäämistä runsaasti ennen ensimmäistä ammuntaa. Toista tähtäys- ja laukaisuharjoituksia eri ampuma-asennoissa ja aseen käyttötilanteissa. Oppimasi ampumatekniikka antaa sinulle hyvät lähtökohdat myös ampumaharrastukseen tai vaikkapa metsästykseen.

Rynnäkkökiväärin reikätähtäimen käyttö

Rynnäkkökiväärillä tähdätään siten, että jyvän kärki näkyy maalin keskellä ja etutunneli pidetään keskellä takatähtäimen reikää. Katse kohdistetaan jyvään, jolloin jyvä näkyy taulua ja reikää tarkempana.

Taistelijan on alusta alkaen opeteltava tähtäämään keskelle maalia. Tähtääminen suoritetaan

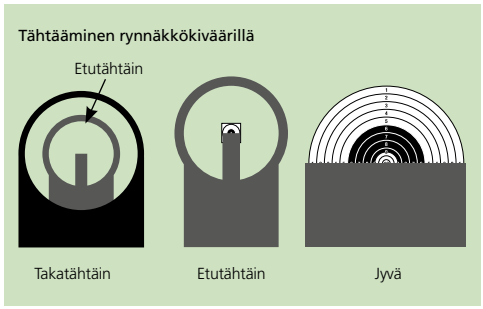

aina samalla tavalla, koska muuten osumapiste vaihtelee. Lisäksi on tarkkailtava, että etutähtäin näkyy takareiän keskellä.

Jos etu- ja takatähtäimen asema muuttuu toisiinsa nähden, osuman paikka siirtyy taulussa virheen suuntaan. Aseen on oltava tähdättäessä suorassa. Jos ase on kallellaan, iskemä poikkeaa maalissa kallistuman suuntaan sekä hieman alaspäin.

Valaistuksen vaikutus

Valaistuksella on oleellinen vaikutus tähtäämiseen. Hämärässä ja huonossa valaistuksessa osumatarkkuus heikkenee osumien hajotessa isommalle alalle. Myös matalalta kirkkaasti paistava aurinko voi aiheuttaa saman lopputuloksen kuin hämärässä ampuminen. Pahimmillaan

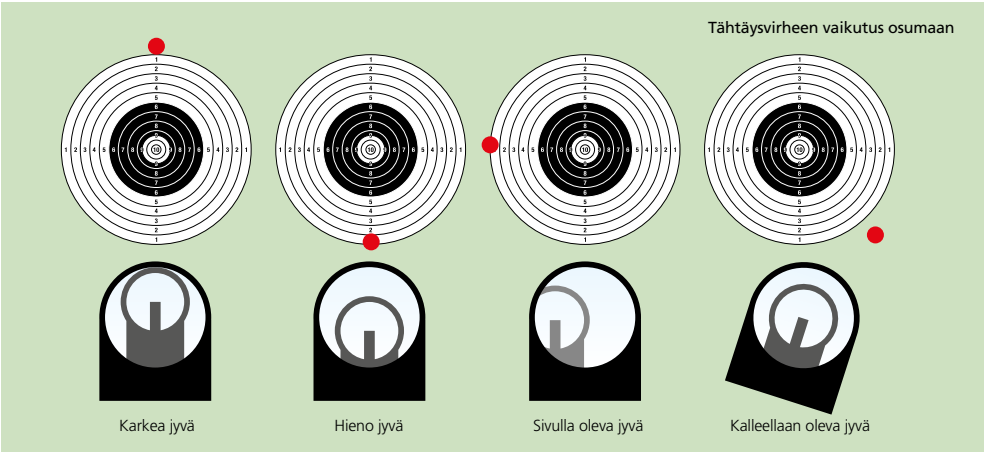

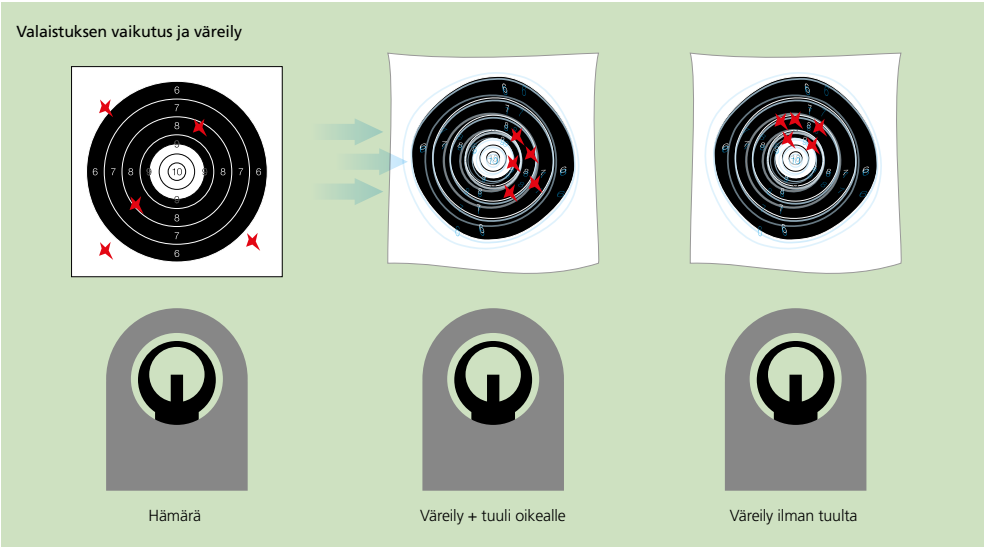

heijastumat taulun valkoisesta osasta häikäisevät ampujaa. Häikäisevän valaistuksen vaikutusta voidaan vähentää polarisaatiolaseilla.

Kuumalla säällä auringon lämmittäessä maata, syntyy väreilyä, joka vaikuttaa osumiseen. Lämmennyt ilma saa taulun ”liikkumaan”. Pieni tuulenvire voi kaksinkertaistaa väreilyn aiheuttaman sivupoikkeaman tuulen suuntaan. Jos tuulta ei esiinny, osumat nousevat väreilyn vaikutuksesta ylös. Riittävän voimakas ja pyörivä tuuli voi sekoittaa ampujan ja taulun välissä olevan ilman siten, ettei tarkkaa tähtäämistä haittaavaa väreilyä synny. Helppo tapa tarkastaa väreilyn mahdollisuus on kohdistaa kaukoputki taululle. Mikäli väreilyä ilmenee, kaukoputken tarkka kohdistus on vaikeaa ja taulu ”lepattaa”.

Ampuminen liikkuvaan maaliin

Liikkuvaan maaliin ampuminen ja siihen osuminen vaatii taistelijalta runsaasti harjoittelua. Taistelukentällä maalit liikkuvat vaihtuvalla etäisyydellä ja liikenopeudella. Osumatodennäköisyys kasvaa, kun tiedetään maalin etäisyys ja liikenopeus mahdollisimman tarkasti.

Taistelijan on osattava ampua tähdättyjä laukauksia liikkuvaan maaliin ottaen huomioon ampumaetäisyyden lisäksi myös ennakon. Ennakko on maalin liikkuma matka luodin lennon aikana. Ennakon määrittämiseen vaikuttavat maalin nopeus, maalin liikeradan suuntakulma, luodin lentonopeus (lentoaika), ampumaetäisyys sekä kaltevuuskulma maalin ja ampumapaikan välillä. Maalin liikeradan suuntakulma on suure, joka määrittää sen, missä kulmassa maali loittonee tai etääntyy ampujaan nähden.

Ennakkoa otettaessa aseen tasainen liike molempiin suuntiin on saatava aikaan pääasiassa vartalon liikkeen avulla. Liipaisun on tapahduttava tasaisesti siitä huolimatta, että laukaisuun on vain vähän aikaa. Ennakon määrittämistä on harjoiteltava liikemaaliammunnoilla eri etäisyyksille maalin liikenopeutta ja ampumakulmaa vaihdellen. Ampuminen liikkuvaan maaliin opetellaan taistelijan ampumataidon koulutuksessa. Koulutettaessa tulenkäyttöä liikkuvaan maaliin on tarkoituksenmukaista käyttää valojuovapatruunoita, jolloin kouluttaja voi antaa jokaisen laukauksen jälkeen.

Liikkuvaan maaliin tähtäysmenetelmät ovat

- kohteen seuraaminen
- kohteen kyttääminen

Seuraamalla tähdätään maalia sen etupuolelle pitäen tähtäys jatkuvasti ennakkopisteessä eli ennakon edellyttämässä kohdassa maalin oletetulla liikeradalla. Laukaus ammutaan

Ennakot ja tähtäinkuvat ammuttaessa rynnäkkökiväärillä 150 metrin etäisyydeltä

Kävelevä vihollinen
Nopeus n. 1,7 m/s (6 km/h)
Ennakko n. 42 cm

Tehtävä: Mieti mitä kuvassa olevat ennakot ovat maalin mittoina. Jos 150 metrin päässä oleva ajoneuvo ajaa nopeudella 90 km/h, kuinka monta maalin mittaa pitää ottaa ennakkoa? (vrt. kuva)

Juokseva vihollinen
Nopeus n. 4,2 m/s (15 km/h)
Ennakko n. 103 cm

Auto
Nopeus n. 8,3 m/s (30 km/h)
Ennakko n. 1,8 m

Kyttäämällä:

Seuraamalla:

seuraamisen aikana tähtäimiä ennakkopisteessä pitäen. Laukauksen jälkeen jatketaan seuraamista koko jälkipidon ajan. Seuraamismenetelmä on sopiva silloin, kun maalin liikenopeus vaihtelee. Seuraamismenetelmällä voidaan ampua toinen laukaus nopeammin kuin kyttäysmenetelmällä.

Kyttäämällä tähdätään pistettä maalin oletetulla liikeradalla ja laukaus ammutaan, kun maali tulee ennakon kohdalle. Asetta ei liikuteta tähtäyksen ja laukauksen aikana. Toinen laukaus ammutaan muuttamalla tähtäyspistettä maalin oletetulle liikeradalle. Kyttääminen sopii tilanteeseen, jossa maali liikkuu samalla vauhdilla samaan suuntaan tasaisesti tai jossa ampumasektori ei mahdollista maalin seuraamista.

Yleisimmät virheet ammuttaessa liikkuvaan maaliin:

- Maalin etäisyys on arvioitu väärin.
- Maalin nopeus on arvioitu väärin.
- Seuraamalla ammuttaessa aseen liike pysäytetään laukaisuhetkellä.
- Kyttäysmenetelmässä on valittu väärä ennakkopiste.

Liikkuvaan maaliin ammuttaessa tähdätään maalin eteen ennakon verran. Ennakko voidaan laskea kaavasta.

$$\text{Ennakko (m)} = \frac{\text{ampumaetäisyys (m)}}{\text{luodin nopeus (m/s)}} \times \text{maalin nopeus (m/s)}$$

Esimerkki:
Juoksevan miehen nopeus on 4 m / s
Rynnäkkökiväärin luodin nopeus on n. 700 m / s
Etäisyys maaliin on 150 m

$$\frac{150\ \text{m}}{700\ \text{m/s}} \times 4\ \text{m/s} = \text{n. } 0{,}86\ \text{m}$$

Vaihtoehtoisesti ennakon määrittämiseen voidaan käyttää aseen jyvää, jonka leveys vastaa noin 80 senttimetriä 150 metrin etäisyydellä. Ampumasuuntaan nähden poikittain kävelevään maaliin tähdätään jyvän kulmalla. Tähtäyspiste säilyy samana etäisyydestä riippumatta.

4.4 Ampuma-asennot

Perusteita

Hyvän ampuma-asennon ensisijaisena tarkoituksena on muodostaa aseelle mahdollisimman vakaa ja liikkumaton tuki. Asennon on tästä syystä oltava sellainen, että tuki muodostuu vartalon luustosta. Pelkästään lihasten avulla asetta ei pysty pitämään liikkumattomana, koska väsyvät lihakset alkavat mikroliikkeen.

Ampuma-asennon on säilyttävä samanlaisena laukauksesta toiseen. Tämä on mahdollista rentoutumalla hyvin ja hakeutumalla mahdollisimman luonnolliseen asentoon.

Ampuma-asennon voi tarkistaa tähtäämällä maaliin ja sulkemalla silmät hetkeksi; hyvässä ampuma- asennossa tähtäyspiste pysyy paikallaan, vaikka silmät suljetaankin. Aseen asennon voi tarkastaa tähtäämällä maaliin ja hengittämällä rauhallisesti. Hyvässä ampuma-asennossa pystyssä oleva ase liikkuu pystysuorassa maalin yli eikä kampea sivuille.

Vartalon rakenteellisten erojen johdosta kaikille ampujille ei sovellu täsmälleen samanlainen ampuma- asento. Eroja on lähinnä vartalon ja aseen välisessä kulmassa sekä vasemman käden paikassa. Opettele itsellesi ominainen, rentoutunut ja luonnollinen asento. Aloita sen hakeminen kokeilemalla tässä kuvattuja, yleensä parhaita asentoja.

Hyvä ampuma-asento on sellainen, jossa lihakset eivät ole jännittyneinä ja verenkierto sekä hengitys tapahtuvat mahdollisimman häiriöttömästi. **Asennon on oltava tasapainoinen,** jotta sen koossapitämiseen tarvitaan mahdollisimman vähän lihasjännitystä. Silmän on saatava tähdätä esteettä.

Sovelletut ampuma-asennot perustuvat näihin perusampuma-asentoihin, joita sovelletaan

toimintaympäristön ja taistelukentän tilanteiden mukaan. Sovelletuissa asennoissa korostuu aseen tuenta tuliasemassa.

Makuuasento

Makuuasento on ampuma-asennoista vakain, kun ampujan vartalo tukeutuu ampuma-alustaa vasten ja molemmat kyynärpäät sekä lipas saavat liikkumattoman tuen alustasta. Makuuasento on hyvä, kun

- ase pysyy vakaana mahdollisimman pienellä lihasjännityksellä
- ampujan vartalo pysyy samassa asennossa koko ammunnan ajan
- ampujan pää on pystyssä
- ampuma-asennossa on hyvä olla
- ampujan hengittäessä tähtäinkuva liikkuu pystysuunnassa
- laukauksen jälkeen tähtäimet ovat ampujan omassa taulussa.

Ampuma-asento otetaan komennolla "AMPUMA-ASENTO – MAATEN". Komennon valmistavalla osalla tehdään asento ja komennon suoritusosalla laskeudutaan polvilleen, josta liikettä jatketaan laskeutumalla makuulle kyynärpäiden varaan. Aseesta otetaan ampumaote ja jalat levitetään haara-asentoon. Asennossa vartalon tulee olla suoraan aseen takana, jolloin selkäranka ja hartiat muodostavat suoran T-kirjaimen, jossa hartiat ovat taulua kohden.

Makuuasento

Perinteinen makuuasento

Mikäli suora makuuasento tuottaa hankaluuksia tai ampuja on vatsakas, asentoa voi helpottaa koukistamalla asekäden puoleista jalkaa. Samalla ampujan on käännettävä vartalon suuntaa lievästi vinoon tukikäden puolelle. Kyseessä on tällöin niin sanottu perinteinen ampuma-asento.

Makuuasennossa ampuja tarttuu aseesta tukevalla otteella ja tuo aseen perän lähelle kaulaa, solisluuta vasten tai sen alapuolelle. Kyynärpäät levitetään sivuille, jolloin pää laskeutuu tähtäimien korkeudelle ja hartiat ovat mahdollisimman rennot. Hartialinjassa ei ole jännitteitä, kun hartiat ovat samalla tasalla. Tukikäden paikka on joko lippaan ja aseen yhtymäkohdassa tai aseen kädensuojuksella.

Tukikäden ote kädensuojuksesta kiinni pitäen sopii pitkäraajaiselle ampujalle. Ampuja pitää normaalilla tiukalla otteella aseesta kiinni ja vetää aseen perää olkapäätä vasten, jolloin lippaan väljä liike saadaan poistettua. Lippaan sivuttaissuuntaista väljän liikkeen poistoa asetta kanttaamalla tulee välttää, koska tällöin tuplalaukauksia ammuttaessa ase kääntyy rekyylin seurauksena, jolloin toisen laukauksen ampuminen epäonnistuu.

Tukikäden ote aseen ja lippaan yhtymäkohdasta sopii erityisesti lyhytraajaisille ampujille. Ampuja puristaa tukikäden kämmenellä aseen ja lippaan yhtymäkohdasta kiinni pitäen, jolloin ylimääräinen lippaan väljä liike saadaan poistettua. Vasemmalta puolelta ampuvien pitää lisäksi tarkastaa, ettei peukalo jää ammuttaessa viritintapin taakse. Lisäksi on huomattava, että ammuttaessa taisteluvarustusta ja suojaliiviä käyttäen lisääntynyt varustus aseen ja perän välillä kasvattaa tarvetta ottaa tukikädellä kiinni aseen ja lippaan yhtymäkohdasta.

Puhtaan laukauksen mahdollistamiseksi ampuja pitää liipaisevan sormen irti aseen rungosta ja huolehtii siitä, että liipaisu suuntautuu suoraan taaksepäin. Mikäli liipaisin asettuu etusormen tyveen, otetta voi korjata siten,

että ampuja siirtää asekäden peukalon laatikon kannelle.

Tähdättäessä pää pidetään pystyssä ja poski tai leuka painautuu kevyesti aseen perää vasten. Silmän etäisyys on noin 5-8 cm takatähtäimestä. Suojaliiviä ampumaradalla käytettäessä voidaan sen kaulus taittaa asekäden puolelta kaksinkerroin sisäänpäin. Aseen perä sijoitetaan kaulan juureen solisluun kohdalle joko sen alle tai päälle. Poski tai leuan alue painetaan kevyesti putkiperään riippuen käytettävästä asetyypistä ja ampujan kasvon muodoista. Makuuasento tarkastetaan nostamalla ase tähtäysasentoon silmät suljettuina, avaamalla silmät ja tarkastamalla, osoittavatko tähtäimet omaan tauluun ja asettuvatko tähtäimet kohdalleen. Mikäli oma taulu on sivussa, asentovirhe korjataan kääntämällä koko vartaloa tukikäden kyynärpään pysyessä paikallaan. Korkeussuunta korjataan siirtämällä vartaloa eteen- tai taaksepäin.

Kokemattoman ampujan yleinen virhe on liian korkea ampuma-asento. Tällöin aseen perä ei asetu kunnolla olkapäätä vasten, vaan se jää liian alas. Tämän seurauksena perän asento voi muuttua jokaisen laukauksen jälkeen aiheuttaen hajonnan kasvua. Liian korkean asennon seurauksena ampuja painaa päätään vinoon tähtäämisen mahdollistamiseksi. Asentovirhe korjataan levittämällä kyynärpäitä, kunnes aseen perä asettuu kokonaan olkapäätä vasten ja pää suoraan takatähtäimen taakse.

Yleisimmät virheet makuuasennossa:

- Vartalon kulma on liian suuri ampumasuuntaan nähden.
- Ampujan selkäranka on kiertynyt.
- Oikea polvi on liian koukussa.
- Asento on liian korkea, jolloin kyynärpäät ovat lähellä vartaloa.
- Niska ja hartiat ovat jännittyneet.
- Tukikäden ote ja paikka ovat väärät.
- Aseen perä on huonosti olkapäätä vasten.
- Ote aseesta on liian kevyt.
- Tähtäävä silmä on liian lähellä takatähtäintä.

Tukikäden ote rynnäkkökiväärin kädensuojuksesta (pitkäraajainen ampuja)

Tukikäden ote lippaan ja aseen yhtymäkohdasta (lyhytraajainen ampuja)

Asekäden ote rynnäkkökiväärin kahvasta ja pään asento

- Suojaliivin kaulus on kääntämättä asekäden puolelta.
- Käsillä ja ylävartalolla ohjataan piippua kohti omaa taulua.

Tukikäden käyttö lippaan vaihdossa

Tukikäden käyttö asetta ladattaessa

Makuulta ammuttaessa ampuja vaihtaa lippaan tukikäden tekniikkaa käyttäen. Tukikäden tekniikan koulutuksessa tulee ottaa huomioon, että lippaan vaihtoa pitää harjoitella runsaasti. Lippaan vaihdon onnistuminen edellyttää aseen perän vetämistä kainaloon ja kyynärpäiden tuomista vartalon vierelle, jolloin kainalo kannattelee asetta ja kyynärpäät tukevat ampujan ylävartaloa. Samalla ampuja vie liipaisevan sormen vaihtimelle sormivarmistusasentoon. Aseen perän tuominen vartalon lähelle antaa paremman tuen ja vaatii vähemmän voimaa.

Lippaan nopea vaihto tukikäden tekniikalla edellyttää aseen kääntämistä siten, että lipasaukko osoittaa tukikäden puolelle. Uuden lippaan kiinnittämisen jälkeen oikealta puolen ampuva kääntää aseen toisin päin ja lataa sen tukikäden kämmensyrjän pyyhkäisyllä. Lippaan vaihto makuulla rikkoo ampuma-asennon. Kyynärpäiden paikka pitää hakea heti latausliikkeen jälkeen käyttämällä aseen perä olkapäätä vasten, tähtäämällä maaliin ja levittämällä kyynärpäät uudelleen oikeaan leveyteen.

Huomioita tukikäden tekniikasta:

- Toiminto on fyysisesti vaativa.
- Aseen hallinta yhdellä kädellä on vaikeaa.
- Tekniikka helpottaa tukikäden toimintoja, kuten vahvistettujen käsimerkkien käyttöä.
- Tekniikka pitää taistelijan jatkuvassa yhden patruunan laukaisuvalmiudessa.

Ase voidaan ladata myös asekäden tekniikkaa käyttäen esimerkiksi ampumavalmennusosastoa harjoitettaessa. Asekäden tekniikan etuna on ampuma-asennon muuttumattomuus lippaan vaihdon ja lataamisen aikana. Käytettävä lataustekniikka käsketään joukko- tai harjoituskohtaisesti. Koulutuksessa kahden eri latustekniikan hallinta vaatii huomattavan määrän harjoittelua.

Polviasento

Polviasento otetaan komennolla "AMPUMA-ASENTO – POLVELTA". Komennon valmistavalla osalla tehdään asento ja suoritusosalla otetaan

askel eteen tukikäden puoleisella jalalla sekä laskeudutaan asekäden puoleisen jalan päälle istumaan. Polvelle laskeutuessaan ampuja on hieman kääntyneenä asekäden puolelle.

Tämän jälkeen ampuja avaa hieman asekäden puoleista reittä, jolloin asento muuttuu vakaammaksi. Samalla voi levittää tukikäden puoleista jalkaa ja asettaa sen siten, että sääri on miltei pystysuorassa asennossa. Jalkaterä osoittaa joko suoraan eteenpäin tai on hieman käännettynä asekäden puolelle. Asennon vakaus riippuu tukipisteiden keskinäisestä asemasta, jossa tukipisteiden pienillä siirroilla on suuri merkitys ampujan hakiessa hyvää polviasentoa. Polviasennossa ase liikkuu enemmän sivusuunnassa ja asennon hakemisella ja korjaamisella liike on saatava pysymään 03-taulun alueella.

Polviasennossa istutaan asekäden puoleisen jalan kantapään päällä ryhdikkäästi. Selkä on melko suorassa kantapään asettuessa pakaroiden väliin tai hieman taaemman jalan pakaran päälle. Asekäden puoleinen jalkaterä on ojentuneena nilkan tukeutuessa nilkkatyynyyn tai jalkaterän nojatessa päkiään. Nilkkatyynyn sijasta voidaan käyttää myös telttapatjaa.

Ampuja tukee tukikäden kyynärvarren joko tukikäden puoleiseen polvilumpioon tai tuo sen reiden päälle riippuen selän ja raajojen mittasuhteista. Tukikäden paikka on ampujan mittasuhteista riippuen joko kädensuojuksella tai aseen ja lippaan yhtymäkohdassa.

Tukipisteiden sijainti ja painonjakauma polviasennossa

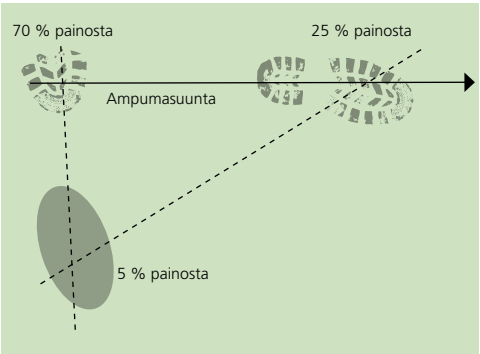

Polviasento

Polviasennossa lipas koskettaa kevyesti tukikäden kyynärvarteen linjassa, jossa kyynärvarsi toimii reiden jatkeena ylhäältä katsottuna. Aseen perä sijoitetaan kaulan juureen, solisluun alueelle, kuten makuulta ammuttaessa. Pää pidetään pystyssä ja selkä ryhdikkäästi suorassa. Ampuja voi pitää asekäden olka- ja kyynärvarren vaakatasossa tai laskea sen alaspäin olkavarsilihaksia rentouttamalla, mieltymyksensä mukaan. Vaakatasossa pitäminen suuntaa rekyylin paremmin aseen perän kautta olkapäähän, mikäli ampujan aseen perä on huonosti sijoittunut olkapäätä vasten.

Vartalon suunta tauluun nähden on tarkastettava ennen ammunnan aloittamista. Ampuja tarkastaa polviasennon sulkemalla silmänsä ja nostamalla aseen tähtäysasentoon. Silmät avattuaan ampuja tarkastaa tähtäyslinjan. Jos ase osoittaa maalista sivulle, koko asentoa on käännettävä taaemman jalan nilkan toimiessa kiintopisteenä. Asennon tasapainoisuus tarkastetaan siten, että ampujaa pyydetään nostamaan asekäden puoleinen polvi alustasta. Jos ampuja on kallistunut asekäden puolelle ja reisi on jännittynyt, nostaminen ei onnistu. Korjaustoimena ampujan pitää siirtää painopistettä enemmän nilkan päälle.

Yleisimmät virheet polviasennossa:

- Vartalo on poikittain ampumasuuntaan nähden.
- Tukikäden kyynärpää ei tule aseen alle.
- Painopiste on asekäden polvella.
- Jalat ovat liian kapealla.
- Pää ei ole suorassa tai pää on kumarassa.
- Aseen perä jää olkavarren puolelle.
- Ampuma-asennon ryhti on huono.
- Tukikäden kyynärpää ja reisi eivät ole linjassa.
- Tukikäden jalan ja jalkaterän paikka on väärä.

Polviasennosta ammuttaessa ampuja vaihtaa lippaan ja lataa aseen tukikäden tekniikkaa käyttäen samalla periaatteella kuin makuulta. Aseenkäsittelyä helpottaa se, että ampuja tuo aseen perän kainaloon siten, että aseen painopiste tulee mahdollisimman lähelle vartaloa. Aseen paino kevenee edelleen perän tukeutuessa kainalossa ampujan vartaloon ja yhteen puristettuun olkavarteen.

Ampuja kääntää aseen siten, että lipasaukko osoittaa tukikäden puolelle. Toimintoa jatketaan kiinnittämällä lipas, kääntämällä ase toisinpäin (viritintappi ylös) ja lataamalla sekä varmistamalla ase. Aseen lataaminen suoritetaan tukikäden kämmenselän pyyhkäisyllä ja varmistus tukikädellä. Ammuttaessa vasemmalta puolen, asetta ei käännetä lippaan kiinnityksen jälkeen, vaan lataaminen ja varmistaminen suoritetaan samalta puolen.

Aseen lataaminen ja varmistaminen polvelta ja pystystä ammuttaessa on fyysisesti helpompi suorite kuin makuulta ammuttaessa, mutta se on haastavampaa aseen hallinnan ja turvallisuuden kannalta. Pienikin vartalon kierto ampuma-asennossa kääntää piippua kauas käsketystä ampumasuunnasta.

Pystyasento

Peruskoulutuskaudella pystyasentona käytetään epäsymmetristä asentoa. Pystyasennossa vartalon ja aseen yhteinen painopiste sijaitsee korkealla jalkapohjien muodostaman tukipinnan yläpuolella. Paino jakautuu hieman enemmän etummaiselle jalalle.

Pystyasento otetaan komennella "AMPUMA-ASENTO – PYSTYSTÄ". Komennon valmistavalla osalla tehdään asento ja suoritusosalla astutaan eteen tukikäden puoleisella jalalla ja käännytään asekäden puolelle siten, että vartalo aukeaa noin 35–45 astetta ampumasuunnasta. Jalat pidetään lähes suorina ja jalkaterät asetetaan hartioiden leveydelle. Epäsymmetrisestä pystyasennosta ammuttaessa asento ei saa olla takapainoinen, vaan painopisteen tulee olla lievästi etummaiselle jalalle työnnetty, jolloin rekyyli on helpommin hallittavissa.

Epäsymmetrinen pystyasento

Jalkojen asento epäsymmetrisessä pystyasennossa

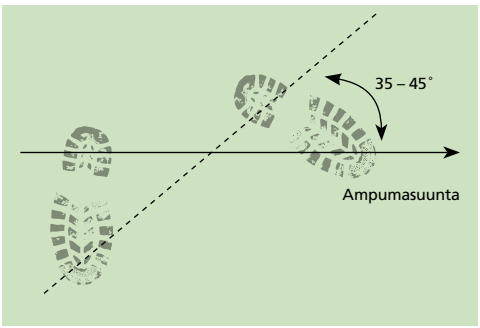

Ampuja pitää tukikädellä kiinni aseen kädensuojuksesta kyynärpään ollessa irti vartalosta.

Asekädellä pidetään kiinni lujalla otteella aseen kahvasta. Tällöin olkavarsi muodostaa vartalon kanssa 30–90 asteen kulman. Asekäden puoleista kyynärpäätä nostamalla voi tarvittaessa tukevoittaa aseen perän asettumista olkapäätä vasten. Ampuja vetää aseen kummallakin kädellä tiukasti olkapäätään vasten. Kevyt ote aseesta korostaa liipaisuvirheiden vaikutusta voimakkaasti. Tällöin rekyyli aiheuttaa normaalia suurempia virheitä varsinkin jos ampuma-asento on epäpuhdas.

Pystyasennossa pää on pidettävä suorassa, sillä pään pystyssä pitäminen helpottaa tasapainossa pysymistä. Ampuja tarkastaa pystyasennon oikean suunnan nostamalla silmät suljettuina aseen tähtäysasentoon ja tarkastamalla silmät avattuaan, että ase osoittaa tauluun. Ampuja kääntää asentoaan siirtämällä taaempaa jalkaa etummaisen jalan pysyessä kiintopisteenä.

Yleisimmät virheet epäsymmetrisessä pystyasennossa:

- Jalat ovat liian kapealla tai leveällä.
- Painopiste on takajalalla tai liikaa etujalalla.
- Tähtäävä silmä on liian lähellä takatähtäintä.
- Aseen perä ei asetu kunnolla olkapäätä vasten.
- Ote aseesta on kevyt.
- Pää on vinossa.
- Ampuja on poikittain ampumasuuntaan nähden.

Pystyasennosta ammuttaessa ampuja vaihtaa lippaan ja lataa aseen seisten tukikäden tekniikalla.

4.5 Perusammunnat

Perusammunnat rynnäkkökiväärillä

» *Ammuntoja edeltää aina muodollinen harjoittelu tähtäys- ja laukaisuvirheiden poistamiseksi!*

RYNNÄKKÖKIVÄÄRIAMMUNTA NRO 1 (RK1)

Aihe: Toiminta ampumaradalla ja totuttautumisammunta makuuasennosta

Tavoite: Koulutettava osaa
- toimia ampumaradalla,
- ampua makuuasennosta,
- määrittää iskemäkeskeispisteen ja
- siirtää tähtäimiä.

Ampumaetäisyys: 150 m
Patruunat: 3 + 3 + 4 = 10
Maali: Ampumataulu 01

Ammunnan kulku:

Harjoittelu:
- ampumapaikan valmistelun opettaminen,
- ampuma-asennon kertaaminen,
- aseen vakaanapidon, hengitysrytmin, tähtäämisen, liipaisun ja jälkipidon kertaaminen sekä
- laukaisuharjoittelu 5 – 10 kertaa (tai 10 – 20 kertaa, mikäli harjoitus 2 ei edellä ammuntaa).

Ammunta:
- ammutaan kolmessa vaiheessa 3 / 4 patruunaa kussakin,
- makuuasennosta,
- taululla käynti ja iskemien merkitseminen jokaisen vaiheen jälkeen,

- iskemäkeskeispisteen määrittäminen kuuden laukauksen perusteella ja
- tähtäinten siirto ennen viimeistä vaihetta kasan perusteella

HUOM! Mikäli kolmen ensimmäisen laukauksen kasa on lähellä taulun keskustaa (6 – 10), seuraavat kolme laukausta ammutaan tähtäimiä siirtämättä. Jos kuusi ensimmäistä laukausta ovat tällöin kasassa, voidaan päätellä, että
- koulutettava on ampunut molemmilla kerroilla samanlaisesta asennosta,
- koulutettava on tähdännyt ja laukaissut samalla tavalla ja
- koulutettavalla on perusteet siirtää tähtäimiä ennen viimeistä vaihetta

Tulostavoite:
Viimeinen neljän laukauksen kasa on halkaisijaltaan alle 30 cm.

RYNNÄKKÖKIVÄÄRIAMMUNTA NRO 2 (RK2)

Aihe: Ammunta makuuasennosta

Tavoite: Koulutettava osaa
- ampua makuuasennosta,
- kohdistaa aseensa,
- määrittää iskemäkeskeispisteen ja
- siirtää tähtäimiä.

Ampumaetäisyys: 150 m
Patruunat: 3 + 3 + 4 + 10 = 20
Maali: Ampumataulu 01

Ammunnan kulku:

Harjoittelu:
- ampuma-asennon kertaaminen,
- aseen vakaanapidon, hengitysrytmin, tähtäämisen, liipaisun ja jälkipidon kertaaminen sekä
- laukaisuharjoittelu 5 – 10 kertaa (tai 10 – 20 kertaa, mikäli harjoitus 2 ei edellä ammuntaa).

Ammunta:
- ammutaan neljässä vaiheessa, joista viimeinen on ammunnan testiosa,
- makuuasennosta,
- taululla käynti,
- iskemäkeskeispisteen määrittäminen ja tähtäinten siirto jokaisen vaiheen jälkeen,
- taulun paikkaaminen kymmenen ensimmäisen laukauksen jälkeen ja
- tulos kymmenestä viimeisestä laukauksesta

HUOM! Vaikka koulutettavan ase olisikin ensimmäisen kolmen laukauksen jälkeen kohdallaan, testiosaan ei saa siirtyä suoraan. Toinen ja kolmas vaihe ovat tällöin makuuammunnan harjoittelua.

Tulosrajat:

5	erinomainen	91 – 100 pist.
4	kiitettävä	81 – 90 pist.
3	hyvä	71 – 80 pist.
2	tyydyttävä	61 – 70 pist.
1	välttävä	51 – 60 pist.
0	huono	< 50 pist.

RYNNÄKKÖKIVÄÄRIAMMUNTA NRO 3 (RK3)

Aihe: Ammunta polviasennosta

Tavoite: Koulutettava osaa
- ampuma-asennon polvelta,
- hengitysrytmin,
- aseen vakaanapidon ja
- tähtäämisen, liipaisun ja jälkipidon

Ampumaetäisyys: 150 m
Patruunat: 5 + 5 + 5 + 5 = 20
Maali: Ampumataulu 03

Ammunnan kulku:

Harjoittelu:
- ampuma-asennon kertaaminen,
- aseen vakaanapidon, hengitysrytmin, tähtäämisen, liipaisun ja jälkipidon kertaaminen ja
- laukaisuharjoittelu 5 – 10 kertaa (tai 10 – 20 kertaa, mikäli harjoitus 3 ei edellä ammuntaa).

Ammunta:
- ammutaan neljässä vaiheessa, joista kaksi viimeistä vaihetta on ammunnan testiosa,
- polviasennosta ilman aikarajaa,
- käynti taululla 1,2 ja 4 vaiheiden jälkeen,
- kahden ensimmäisen vaiheen jälkeen taulun paikkaaminen ja
- tulos kymmenestä viimeisestä laukauksesta

Tulosrajat:

5	erinomainen	91 – 100 pist.
4	kiitettävä	81 – 90 pist.
3	hyvä	71 – 80 pist.
2	tyydyttävä	61 – 70 pist.
1	välttävä	51 – 60 pist.
0	huono	< 50 pist.

RYNNÄKKÖKIVÄÄRIAMMUNTA NRO 4 (RK4)

Aihe: Ammunta pystyasennosta

Tavoite: Koulutettava osaa
- ampuma-asennon seisten,
- hengitysrytmin,
- aseen vakaanapidon ja
- tähtäämisen, liipaisun ja jälkipidon

Ampumaetäisyys: 50 m
Patruunat: 5 + 10 = 15
Maali: Ampumataulu 03

Ammunnan kulku:

Harjoittelu:
- pystyasennon harjoittelu,
- aseen vakaanapidon, hengitysrytmin, tähtäämisen, liipaisun ja jälkipidon kertaaminen ja
- laukaisuharjoittelu 5 – 10 kertaa (tai 10 – 20 kertaa, mikäli harjoitus 4 ei edellä ammuntaa).

Ammunta:
- laukausten välissä aseen piippu laskee 45 asteen kulmaan,
- ammutaan kahdessa vaiheessa, joista viimeinen vaihe on ammunnan testiosa,
- pystyasennosta ammutun viiden totuttautumislaukauksen jälkeen käynti taululla, iskemien merkitseminen ja
- tulos kymmenestä viimeisestä laukauksesta

Tulosrajat:

5	erinomainen	91 – 100 pist.
4	kiitettävä	81 – 90 pist.
3	hyvä	71 – 80 pist.
2	tyydyttävä	61 – 70 pist.
1	välttävä	51 – 60 pist.
0	huono	< 50 pist.

RYNNÄKKÖKIVÄÄRIAMMUNTA NRO 5 (RK5)

Aihe: Lippaan vaihto

Tavoite: Koulutettava osaa polvelta ja seisten
- vaihtaa lippaan ja
- jatkaa tulitoimintaa

Ampumaetäisyys: 150 ja50 m
Patruunat: $3+2+5\times(1+1)+5\times(1+1)=25$
Maali: Ampumataulu 04

Ammunnan kulku:

Harjoittelu:
- ampuma-asennon kertaaminen,
- aseen nopean noston ja hengitysrytmin opettaminen,
- tähtäämisen ja liipaisun kertaaminen sekä
- lippaan vaihtamisen ja lataamisen opettaminen

Ammunta:
- ammutaan kolmessa vaiheessa,
- viidellä ensimmäisellä laukauksella kohdistetaan ase maaten 150 metrin tasalta,
- lipastetaan kaksi lipasta, kummassakin yksi patruuna
- ammutaan polvelta laukaus, vaihdetaan lipas, ladataan ase ja ammutaan toinen laukaus,
- toistetaan viisi kertaa
- käynti taululla, iskemien merkitseminen, tuloksen kirjaaminen ja taulun paikkaaminen,
- siirrytään 50 metrin tasalle,
- lipastetaan kaksi lipasta, kummassakin yksi patruuna,
- ammutaan seisten laukaus, vaihdetaan lipas, ladataan ase ja ammutaan toinen laukaus,
- toistetaan viisi kertaa ja
- käynti taululla, iskemien merkitseminen, tuloksen kirjaaminen ja taulun paikkaaminen.

Tulosrajat:

5	erinomainen	polvelta	10 osumaa
		seisten	10 osumaa
4	kiitettävä	polvelta	8–9 osumaa
		seisten	8–9 osumaa
3	hyvä	polvelta	6–7 osumaa
		seisten	6–7 osumaa
2	tyydyttävä	polvelta	5 osumaa
		seisten	5 osumaa
1	välttävä	polvelta	4 osumaa
		seisten	4 osumaa
0	huono	polvelta	< 3 osumaa
		seisten	< 3 osumaa

RYNNÄKKÖKIVÄÄRIAMMUNTA NRO 6 (RK6)

Aihe: Häiriön poisto

Tavoite: Koulutettava osaa
- valmiusasennon seisten,
- ampuma-asennon seisten ja polvelta ja
- poistaa häiriön

Ampumaetäisyys: 50 m
Patruunat: 10 rk-patruunaa ja 5 hylsyä (tai latausharjoituspatruunaa)
Maali: Ampumataulu 04

Ammunnan kulku:

Harjoittelu:
- ampuma-asennon kertaaminen,
- aseen nopean noston ja hengitysrytmin kertaaminen,
- tähtäämisen ja liipaisun kertaaminen sekä
- häiriön poistamisen, lippaan vaihtamisen ja lataamisen kertaaminen

Ammunta:
- lipastetaan kaksi lipasta seuraavasti:
- ensimmäiseen lippaaseen hylsy ja sen päälle patruuna,
- toiseen lippaaseen vain yksi patruuna,
- käskystä kiinnitetään aseeseen ensimmäinen lipas (se, jossa on hylsy ja patruuna),
- merkistä aloitetaan yksittäislaukausten ampuminen,
- kun tulee häiriö:
- ampujat menevät polviasentoon, poistavat häiriön, vaihtavat lippaan (siihen missä on vain yksi patruuna),
- ampuvat polviasennosta yhden laukauksen
- toistetaan kunnes on ammuttu 10 laukausta ja
- käynti taululla, iskemien merkitseminen, tuloksen kirjaaminen ja taulun paikkaaminen.

Tulosrajat:

5	erinomainen	10 osumaa
4	kiitettävä	8–9 osumaa
3	hyvä	6–7 osumaa
2	tyydyttävä	5 osumaa
1	välttävä	4 osumaa
0	huono	< 3 osumaa

RYNNÄKKÖKIVÄÄRIAMMUNTA NRO 7 (RK7)

Aihe: Nopeiden kertalaukausten ja kahden nopean laukauksen ampuminen makuuasennosta

Tavoite: Koulutettava osaa
- tähdätä ja laukaista,
- vaihtaa lippaan ja ladata aseen sekä
- ampua kaksi laukausta

Ampumaetäisyys: 150 m
Patruunat: 2 + 4 + 4 + 4 = 14
Maali: Ampumataulu 03

Ammunnan kulku:

Harjoittelu:
- ampuma-asennon kertaaminen,
- aseen nopean noston ja hengitysrytmin kertaaminen,
- tähtäämisen ja liipaisun kertaaminen,
- lippaan vaihtamisen ja lataamisen kertaaminen
- kahden nopean laukauksen ampumisen opettaminen ja
- ammunnan harjoittelu

Ammunta:
- ammuntaan kuuluu aseen kohdistaminen kahdella laukauksella ja kolme vaihetta,
- makuuasento ja
- ei taululla käyntiä vaiheiden välillä

1. vaihe:
   - kaksi lipasta, kussakin kaksi patruunaa,
   - taulu näkyvissä 5 sek, jolloin ammutaan yksi laukaus,
   - taulu poissa näkyvistä 15 sek,
   - jokaisen laukauksen jälkeen on aseen perä laskettava alustalle,
   - kahden laukauksen jälkeen vaihdetaan lipas
2. vaihe:
   - kuten 1. vaihe, mutta taulu on näkyvissä 3 sek ja poissa näkyvistä 15 sek
3. vaihe:
   - kaksi lipasta, kussakin kaksi patruunaa,
   - taulu näkyvissä 5 sek, jolloin ammutaan kaksi laukausta,
   - taulu poissa näkyvistä 15 sek,
   - kahden laukauksen jälkeen vaihdetaan lipas
   - aseen perä lasketaan alustalle ainoastaan lippaan vaihtamisen jälkeen

Tulosrajat:

5	erinomainen	12 osumaa
4	kiitettävä	10 – 11 osumaa
3	hyvä	8 – 9 osumaa
2	tyydyttävä	6 osumaa
1	välttävä	5 osumaa
0	huono	< 5 osumaa

RYNNÄKKÖKIVÄÄRIAMMUNTA NRO 8 (RK8)

Aihe: Kahden nopean laukauksen ampuminen pystyasennosta ja maalin vaihtaminen

Tavoite: Koulutettava osaa
- tähdätä ja laukaista,
- ampua kaksi laukausta ja
- vaihtaa maalia

Ampumaetäisyys: 50 m
Patruunat: 5 × (2+2) = 20
Maali: 2 × ampumataulu 04 / ampuja

Ammunnan kulku:

Harjoittelu:
- ampuma-asennon kertaaminen,
- aseen nopean noston ja hengitysrytmin kertaaminen,
- tähtäämisen ja liipaisun kertaaminen,
- kahden nopean laukauksen ampumisen opettaminen,
- maalin vaihtamisen opettaminen ja
- ammunnan harjoittelu

Ammunta:
- 20 patruunaa lipastetaan yhteen lippaaseen
- merkistä ammutaan kaksi laukausta vasempaan tauluun, vaihdetaan maalia ja ammutaan kaksi laukausta oikean puoleiseen tauluun,
- aina neljän laukauksen jälkeen valmiusasentoon,
- toistetaan viisi kertaa.

Tulosrajat:

5	erinomainen	19–20 osumaa
4	kiitettävä	16–18 osumaa
3	hyvä	13–15 osumaa
2	tyydyttävä	10–12 osumaa
1	välttävä	7–9 osumaa
0	huono	< 7 osumaa

RYNNÄKKÖKIVÄÄRIAMMUNTA NRO 9 (RK9)

Aihe: Ammunta liikkuvaan maaliin

Tavoite: Koulutettava osaa
- määrittää ennakon liikkuvaan maaliin,
- tähdätä odottamalla ja seuraamalla liikkuvaa maalia,
- laukaista oikein liikkuvaan maaliin.

Ampumaetäisyys: 50–150 m (paikallisten olosuhteet huomioon ottaen, esim. "hirvirata")
Patruunat:
Totuttautuminen 4 (valojuovapatruunaa)
Odottamalla 4+4 = 8 (valojuovapatruunaa)
Seuraamalla 4+4 = 8 (valojuovapatruunaa)
Kaikki yhteensä 20 (valojuovapatruunaa)

Maali: Ampumataulu 04, nopeus 4 m/s, jolloin ennakko on 150 m etäisyydeltä n. 90 cm ja 50 m etäisyydeltä n. 30 cm

Ammunnan kulku:

1. Odottamalla
Harjoittelu:
- tähtäämisen (odottamalla) opettaminen,
- laukaisuhetken määrittämisen opettaminen,
- oikean laukaisuhetken opettaminen ja
- laukaisuharjoittelu 20–30 kertaa (pääosa oheiskoulutuksena)

Ammunta:
- ampumaetäisyys 100–150 m,
- ennen ammuntaa liikkuvaan maaliin aseet kohdistetaan neljällä valojuovapatruunalla
- ammutaan kahdessa vaiheessa,
- makuuasennosta tai poterosta tuelta,
- kullekin ampujalle käsketään sektori, josta maalin seuraaminen saa alkaa ja johon on myös ammuttava
- kaksi laukausta kuhunkin liikkeeseen, ennakko otetaan odottamalla,
- tulos neljästä viimeisestä laukauksesta.

2. Seuraamalla
Harjoittelu:
- pystyasennon kertaaminen,
- maalin seuraamisen opettaminen,
- ennakon ottamisen opettaminen,
- laukaisuharjoittelu 20–30 kertaa

Ammunta:
- ampumaetäisyys 50 m,
- ammutaan kahdessa vaiheessa,
- pystyasento,
- kullekin ampujalle käsketään sektori, jossa maalia saa seurata ja jossa tulee ampua
- ampujia voi olla esim. kaksi yhdellä liikkeellä,
- ennakko otetaan seuraamalla,
- kaksi laukausta kuhunkin liikkeeseen,
- laukaukset molempiin suuntiin,
- tulos otetaan neljästä viimeisestä laukauksesta

Tulosrajat:
Vähintään kaksi osumaa neljällä viimeisellä laukauksella kummallakin menetelmällä

RYNNÄKKÖKIVÄÄRIAMMUNTA NRO 10 (RK10)

Aihe: Kertalaukausten ampuminen kääntymisen jälkeen ja liikkeen aikana

Tavoite: Koulutettava osaa
- kääntyä oikealle ja vasempaan ja taakse,
- aloittaa nopeasti tulitoiminnan kääntymisen jälkeen ja
- ampua liikkuessaan jalan

Ampumaetäisyys: 50–150 m (paikallisten olosuhteet huomioon ottaen, esim. "hirvirata")

Patruunat:
Totuttautuminen 4 (valojuovapatruunaa)
Odottamalla 4+4 = 8 (valojuovapatruunaa)
Seuraamalla 4+4 = 8 (valojuovapatruunaa)
Kaikki yhteensä 20 (valojuovapatruunaa)

Maali: Ampumataulu 04, nopeus 4 m/s, jolloin ennakko on 150 m etäisyydeltä n. 90 cm ja 50 m etäisyydeltä n. 30 cm

Ammunnan kulku:

1. Odottamalla
Harjoittelu:
- tähtäämisen (odottamalla) opettaminen,
- laukaisuhetken määrittämisen opettaminen,
- oikean laukaisuhetken opettaminen ja
- laukaisuharjoittelu 20–30 kertaa (pääosa oheiskoulutuksena)

Ammunta:
- ampumaetäisyys 100–150 m,
- ennen ammuntaa liikkuvaan maaliin aseet kohdistetaan neljällä valojuovapatruunalla
- ammutaan kahdessa vaiheessa,
- makuuasennosta tai poterosta tuelta,
- kullekin ampujalle käsketään sektori, josta maalin seuraaminen saa alkaa ja johon on myös ammuttava
- kaksi laukausta kuhunkin liikkeeseen, ennakko otetaan odottamalla,
- tulos neljästä viimeisestä laukauksesta.

2. Seuraamalla
Harjoittelu:
- pystyasennon kertaaminen,
- maalin seuraamisen opettaminen,
- ennakon ottamisen opettaminen,
- laukaisuharjoittelu 20–30 kertaa

Ammunta:
- ampumaetäisyys 50 m,
- ammutaan kahdessa vaiheessa,
- pystyasento,
- kullekin ampujalle käsketään sektori, jossa maalia saa seurata ja jossa tulee ampua
- ampujia voi olla esim. kaksi yhdellä liikkeellä,
- ennakko otetaan seuraamalla,
- kaksi laukausta kuhunkin liikkeeseen,
- laukaukset molempiin suuntiin,
- tulos otetaan neljästä viimeisestä laukauksesta

Tulosrajat:
Vähintään kaksi osumaa neljällä viimeisellä laukauksella kummallakin menetelmällä

RYNNÄKKÖKIVÄÄRIAMMUNTA NRO 11 (AMPUMATAITOTESTI)

Aihe: Ammunta makuu, polvi- ja pystyasennosta

Tavoite: Todeta koulutettavan ampumataidon taso ja ampumakoulutuksen tavoitteiden saavuttaminen.

Ampumaetäisyys: 150 m ja 50 m
Patruunat: 3+6+3+3 = 15
Maali: Ampumataulu 3

Ammunnan kulku:

Harjoittelu:
- makuuasennon kertaaminen,
- nopeiden kerta- ja kaksoislaukausten kertaaminen,
- nopean lippaan vaihdon kertaaminen,
- polvi- ja pystyasennon kertaaminen sekä
- ammunna harjoittelu

Ammunta:
- ammunnassa on kolme vaihetta,
- ammunta muodostaa yhden kokonaisuuden ja
- vaiheiden välillä ei oteta tuloksia ylös, eikä käydä tauluilla

1. Makuuasento:
   - ampumaetäisyys 150 m,
   - ammutaan kolmesta lippaasta, kussakin kaksi patruunaa,
   - taulu on poissa näkyvistä 15 sekuntia kerrallaan.

1. lipas
   - taulu näkyvissä 5 sek, jolloin ammutaan yksi laukaus,
   - taulu poissa näkyvistä 15 sek, jolloin aseen perä on pidettävä alustalla,
   - lippaan vaihto, kun kaksi laukausta on ammuttu.

2. lipas
   - taulu näkyvissä 3 sek, jolloin ammutaan yksi laukaus,
   - taulu poissa näkyvistä 15 sek, jolloin aseen perä on pidettävä alustalla,
   - lippaan vaihto, kun kaksi laukausta on ammuttu.

3. lipas
   - taulu näkyvissä 5 sek, jolloin ammutaan kaksi laukausta.

2. Polviasento
   - ampumaetäisyys 150 m,
   - kolme patruunaa,
   - yksi lipas,
   - ei aikarajaa

3. Pystyasento
   - ampumaetäisyys 50 m,
   - kolme patruunaa,
   - yksi lipas,
   - taulu näkyvissä 5 sek kerrallaan, jolloin ammutaan,
   - taulu pois näkyvistä 15 sek, ampuja valmiusasennossa.

Tulosrajat:

5	erinomainen	12 osumaa = I LKA
4	kiitettävä	11 osumaa = I LKA
3	hyvä	9–10 osumaa = II LKA
2	tyydyttävä	7–8 osumaa = III LKA
1	välttävä	5–6 osumaa = III LKA
0	huono	< 4 osumaa = LUOKATON

Toiminta tauluilla

Ampumaradalla siirrytään tauluille vasta, kun patruunat on poistettu ja aseet on tarkastettu. Aseet joko otetaan mukaan tai jätetään odottamaan ampumapaikalle. Tauluille mennään vakioreittejä pitkin. Valleille on portaat, joita käytetään, etteivät suojavallit kulu.

Ampujat menevät kukin oman taulunsa kohdalle. Ampumaratakäyttäytymiseen kuuluu, ettei ampuja koske tauluunsa ennen tulosten tarkistamista. Tulosten tarkastamista odottaessa ampuja määrittää omatoimisesti iskemäkeskeispisteen. Mieti oliko joku laukauksistasi selvästi laukaisuvirheestä johtuva ja sulje se pois määrittäessäsi iskemäkeskeispistettä. Valmistaudu kertomaan kouluttajallesi, miten aiot siirtää tähtäimiä vai riittääkö, että korjaat asento- tai laukaisuvirheen.

Ampuja ilmoittaa oman taulunsa kouluttajalle, kun tämä tulee sen kohdalle. Ilmoitus kuuluu esimerkiksi. ”Herra yliluutnantti, alokas Matti Mäkisen taulu”. Kouluttaja merkitsee iskemät ja antaa ampujalle palautteen. Saat ohjeita suorituksesi parantamiseksi ja kouluttaja yleensä myös kysyy käsityksesi tähtäinten siirtotarpeesta ja siitä mitä ampumisen osa-aluetta aiot parantaa seuraavalla sarjalla. Kirjuri kirjaa osumat ampumapöytäkirjaan.

Kun tulokset on kirjattu, voit paikata taulusi. Kouluttaja on merkinnyt osumasi, niin, että sitä ei tule kirjattua enää uutena osumana. Paikkaat taulun tarkoitukseen varatuilla liimapaikoilla. Käytä mustia paikkalappuja mustalla ja valkoisia valkoisella pohjalla.

Keskity ampumaradalla vain omaan suoritukseesi ja jätä leikkimielinen kilpailu pois. Taistelussa ampumataitosi voi pelastaa taistelijaparisi hengen.

4.6 Taisteluammunnat

Ammuntojen tarkoitus

Ase- ja ampumakoulutuksesta edetään eri aselajien taisteluammuntoihin perus-, erikois- ja joukkokoulutuskaudella. Ampumakoulutus huipentuu joukkokoulutuskaudella joukkueen ja komppanian (vast.) taisteluammuntoihin, joissa eri aselajit toimivat yhdessä.

Taisteluammuntojen päämääränä on liittää ampumakoulutus taistelukoulutukseen niin, että opittua aseenkäsittely- ja ampumataitoa osataan käyttää hyväksi taistelutilanteen mukaisissa olosuhteissa. Joukkueen ja komppanian ammunnoissa harjoitellaan taistelukoulutuksen lisäksi johtajien yhteistoimintaa sekä taistelun tukemista suora-ammunta-aseilla ja epäsuoralla tulella.

Ammuntojen tavoitteet

Taisteluammuntojen tavoitteena on, että

- taistelija hallitsee aseensa käytön taistelukentällä partion, ryhmän, joukkueen ja komppanian osana sekä luottaa omien aseiden tehoon,
- joukko hallitsee taistelutilanteen mukaisen tulenkäytön puolustus- ja hyökkäystaistelussa valoisalla ja pimeällä sekä
- johtajaksi koulutettava hallitsee yhteistoiminnan muiden aselajien johtajien kanssa sekä joukkonsa tulenkäytön valmistelut ja johtamisen taistelun aikana mukaan lukien suora-ammunta-aseiden tulituen ja epäsuoran tulenkäytön järjestelyt.

Pohdittavaa

1. Mitkä ovat sotilaan kannalta keskeiset ammunnoissa noudatettavat varomääräykset?
2. Miten ehkäiset ennalta kuulovaurion ja vahingonlaukauksen?
3. Mitä eroa on perustaistelutähtäimellä ja taistelutähtäimellä?
4. Miksi sotilaan on pystyttävä määrittämään aseen iskemäkeskeispiste ja mikä on aseen kohdistamisen ja tähtäinten asennon muistiin kirjaamisen tarkoitus?
5. Miten rakennat hyvän ampuma-asennon ja mistä osista muodostuu hyvä laukaus?

5 Taistelu- ja marssikoulutus

Peruskoulutuskauden koulutus alkaa yksittäisen sotilaan taitojen oppimisesta, josta siirrytään toimimaan taistelijapareittain ja/tai partioittain sodanajan sijoituksen mukaisessa kokoonpanossa.

Tässä luvussa kuvataan taistelukenttää ja taistelua sotilaan näkökulmasta. Tavoitteena on, että tiedät sotilaalta edellytettävät taistelutaidot ja perusteet toiminnasta taistelussa.

Sotilaan toimintaa käsitellään perusteellisemmin kuin muita kysymyksiä. Saatat sotilaana kohdata vakavia asioita, joihin on henkisesti valmistauduttava käyttöohjeita ja asialuetteloita syvällisemmin.

Perustaistelutaitoja ovat taisteluvarustuksen pakkaaminen, vahvistetut käsimerkit, etenemistavat, suojautuminen tähystykseltä ja tulelta, hyvän tuliaseman valinta sekä puolustuksessa että hyökkäyksessä ja rynnäkkökiväärin käyttö.

Tehokas toiminta taistelussa edellyttää taistelun yleisten periaatteiden ja toimintamallien tuntemista ja taitoa soveltaa niitä käytäntöön tilanteen mukaisesti. Suurin osa sodasta on siirtymistä, ryhmittymistä ja valmistautumista. Ratkaisevat taistelukosketukset saattavat olla ajallisesti hyvin lyhyitä, mutta kiivaita. Sotilaan on osattava pitää yllä taisteluvalmiutensa ja taistelukelpoisuutensa sekä fyysinen toimintakykynsä

Taistelu ei yleensä suju suunnitellulla tavalla. Silloin joukon kyky soveltaa opittua nousee arvoonsa. Taistelussa on hallittava perusasiat ja kyettävä älykkääseen sekä luovaan toimintaan. Virheiden hinta on korkea.

Luvussa esitetään myös perusteet sotilaan toiminnasta puolustuksessa ja hyökkäyksessä.

Taistelukoulutuksen päämääränä on, että taistelijat ja johtajat oppivat liikkumaan sodan ajan joukolleen tarkoitetussa toimintaympäristössä ja olosuhteissa, käyttämään olosuhteiden tarjoamaa suojaa hyväkseen sekä täyttämään käsketyt tehtävät.

Peruskoulutuskauden taistelukoulutuksen tavoitteena on, että sotilas:

1. osaa taistelijan tulitoiminnan valoisalla ml. ilma-ammunnan.
2. osaa käyttää hyväksi maaston tarjoamaa suojaa taistelussa.
3. osaa taistelijaparin tuliaseman valinnan ja tuntee taistelijaparin poteron linnoittamisen suojatasoon 4, painopisteenä suoja laakatulelta.
4. tuntee yksittäisen sotilaan merkityksen joukkonsa toimintaympäristön havainnoijana taistelussa ja osaa toimia tunnustelijana
5. osaa toimia vartiomiehenä
6. osaa majoittua maastossa
7. osaa asentaa ja poistaa telamiinan
8. osaa käyttää käsikranaattia
9. osaa käyttää kevyttä kertasinkoa
10. osaa kunnossapitää, säilyttää ja huolehtia henkilökohtaisesta varustuksesta,
11. osaa ympäristönsuojeluun liittyvät toimenpiteet harjoituksissa
12. tuntee CBRN- ja polttotaisteluaineiden

vaikutukset ja henkilökohtaisten suojavälineiden antaman suojan
13. osaa toimia oikein suojeluvaroituksen ja -hälytyksen aikana
14. osaa henkilökohtaisten suojavälineiden käytön, tarkastuksen ja huoltotoimenpiteet
15. osaa puhdistaa henkilökohtaisilla puhdistusvälineillään paljaat ihon kohdat, aseen, varusteet ja välittömän toimintaympäristönsä saasteesta.

Peruskoulutuskauden marssikoulutuksen tavoitteena on, että sotilas:

1. osaa marssille valmistautumiseen, marssimiseen ja marssin jälkeiseen huoltoon liittyvät yksityiskohtaiset tiedot sekä taidot
2. osaa pitää yllä omaa fyysistä suorituskykyään pitkäkestoisella yli neljä tuntia kestävällä jalka- tai hiihtomarssilla/vaelluksella taisteluvarustuksessa sekä selviytyy taistelukuntoisena sen aiheuttamasta rasituksesta
3. osaa toimia jalka-, hiihto- ja polkupyörämarsseilla ryhmän jäsenenä

» *Taistelijan perusvaatimuksiin kuuluvat taistelutahto, oman tehtävän ja koulutushaaran mukainen osaaminen, taistelutaito, vastuuntunto sekä fyysinen ja psyykkinen toimintakyky!*

5.1 Taistelukenttä toimintaympäristönä

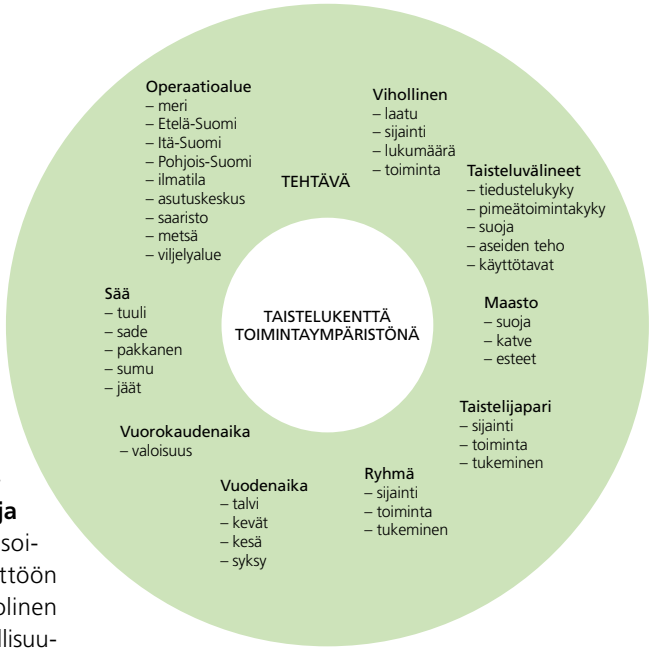

Taistelija joutuu taistelukentällä tilanteisiin, joissa vihollinen pyrkii murtamaan joukon taistelutahdon ja tuhoamaan vastustajansa. Taistelutahto pyritään lamauttamaan psykologisilla operaatioilla jo ennakolta. **Taistelujen nopeus ja häikäilemättömyys** perustuvat mekanisoitujen ja ilmakuljetteisten joukkojen käyttöön ja vaihteleviin taistelutapoihin. Monipuolinen **pimeätoimintavälineistö** antaa mahdollisuuden taisteluun myös pimeällä.

Taistelumaaston valinnalla on pakotettava mekanisoitu **vihollinen taistelemaan sille epäedullisissa olosuhteissa.** Oikein valittu taistelutekniikka ja –taktiikka hyödyntää omien joukkojemme vahvuuksia ja vihollisen heikkouksia. Päättäväisesti toimivalle joukolle tämä antaa edellytykset vihollisen torjumiseen tai lyömiseen.

Taistelija kokee taistelukentällä voimakasta **psyykkistä painetta.** Paineen aiheuttaa vihollisen läheisyys ja sen taisteluvälineiden, erityisesti ilma-aseen ja panssarivaunujen näkeminen; taistelukentän äänien, kranaattien räjähdysten ja sirpaleiden ujellusten kuuleminen; pelko omasta turvallisuudesta; tuleva taistelutehtävä ja huoli sen onnistumisesta; vihollisen propaganda sekä taistelukentällä vallitseva epätietoisuus ja siitä syntyneet huhut.

Voimakas psyykkinen paine ilmenee taistelijassa muun muassa pelkona ja ahdistuksena. Pelko on taistelukentällä luonnollista. Jokainen sotilas pelkää erityisesti taistelujen alkuvaiheessa. Pelkoa oppii kuitenkin hallitsemaan. Hyvän taistelijan eräänä tärkeänä piirteenä on **pelon hallitseminen ja taistelutehtävien suorittaminen psyykkisestä ja fyysisestä paineesta huolimatta.**

Sotilaan toimintakyky taistelukentällä riippuu paljon henkilön kyvystä ymmärtää, mitä on tapahtumassa. Taito tulkita taistelukentän ilmiöitä auttaa ymmärtämään, mikä on vaarallista ja mikä ei sitä ole. Rohkeus antaa mahdollisuuden toimia aktiivisesti ja tehokkaasti.

Taistelun johtamisessa pyritään **ennakoivaan johtamiseen.** Ennakoivan johtamisen tavoitteena on vihollisen toimintasuunnitelman rikkominen ja aloitteen tempaaminen. Tämä pakottaa vastustajan toiminnan reagoivaksi, jolloin se aloitteen katoamisen myötä menettää mahdollisuuden menestykseen.

Joukon tehokkuus edellyttää, että yksilöt osaavat kaikilla tasoilla ajatella itsenäisesti, ovat aloitekykyisiä ja luottavat omiin taitoihinsa ja taistelutovereihinsa. Yksittäisten **taistelijoiden on ymmärrettävä johtajansa taisteluajatus ja pystyttävä automaattiseen, vaistomaiseen toimintaan sekä arvioimaan itsenäisesti taisteluun vaikuttavia tekijöitä.**

Taistelun ja taistelukoulutuksen keskeisiä elementtejä ovat

- tiedustelu
- kosketuksen ylläpito viholliseen
- yllätykseen pääseminen
- oman henkilökohtaisen ja ryhmäaseen

sekä teknisen välineistön automaatiotasoinen käyttö
- voiman keskitetty käyttö
- oman toiminnan salaaminen ja harhauttaminen
- menestyksen hyväksikäyttö
- varautuminen yllättäviin tilanteisiin sekä
- tiedon kulku ja
- tilanteenmukainen johtamistoiminta.

5.2 Sotilaan perustaistelutaidot

Alla on esitetty taitoja, jotka jokaisen sotilaan on hallittava pystyäkseen toimimaan menestyksellisesti taistelussa ja täyttämään hänelle annetut tehtävät.

1. Aseen, käsikranaatin, kertasingon, miinojen ja räjähdepanosten sekä työvälineen hyvä käyttötaito.
2. Taito käyttää maaston tarjoamaa suoja Kyky suojautua vihollisen tulelta ja tähystykseltä sekä kyky edetä taistelijaparina tulta ja liikettä käyttäen toisiaan tukien.
3. Taito valita tuliasema hyökkäyksessä ja puolustuksessa sekä kenttälinnoittaa tuliasemansa (suojataso 4).
4. Kyky toimia taistelijaparina ja hallita taistelijaparin välinen yhteistoiminta.

5. Suunnistustaito ja taito liikkua jalan, suksilla ja polkupyörällä kaikkina vuodenaikoina ja kaikissa sää- sekä valaistusolosuhteissa.
6. Taito toimia vartiomiehenä, tunnustelijana, lähettinä, oppaana sekä konekivääri- ja sinkoampujana.
7. Taito hoitaa ja pitää kunnossa aseet ja varusteet sekä säilyttää toimintakyky jatkuvassa taistelukosketuksessa. Henkilökohtaisten työ- ja suojavälineiden käyttötaito.
8. Vahvistettujen käsi- ja valomerkkien sekä sovittujen merkkien käyttötaito. Taito pitää yhteyttä omaan taistelijapariin, ryhmänjohtajaan sekä muihin taistelijapareihin. Taito pitää yllä tilannetietoisuus ja välittää havainnot taistelijaparille ja ryhmänjohtajalle.
9. Tavallisimpien viestivälineiden käyttötaito:
   - käyttökuntoon laittaminen
   - radioaseman paikan valinta
   - sanomien lähettäminen ja vastaanottaminen
   - viestivälineiden toimintakunnon ylläpitäminen
   - elektronisen suojautumisen toimenpiteiden sodankäynnin tunteminen
10. Taito antaa haavoittuneelle ensiapua:
    - Taistelijan ensiapusarja M05:n käyttö
    - hätäsiirto
    - verenvuodon tyrehdyttäminen
    - ilmatien varmistaminen (kylkiasento)
    - haavoittuneen lämpimänä pito
11. Sodankäyntiä koskevien kansainvälisten sopimusten tunteminen, vangin käsittely ja kohtelu sekä toiminta vangiksi joutuneena.

Taistelu- ja kenttävarustus

Taisteluvarustukseen kuuluvat ne välineet ja tarvikkeet, jotka taistelija välttämättä tarvitsee pystyäkseen tulemaan toimeen taistelukentällä ja taistelemaan tehokkaasti. Ryhmänjohtaja käskee varustukseen muutoksia tehtävän, vuodenajan, sään tai muiden syiden vuoksi. Taisteluvarustuksen yhdenmukainen pakkaaminen helpottaa muun muassa lippaiden ja erikoisvälineiden sekä ensiapuvälineiden nopeaa käyttöönottoa varustuksen vaihtuessa tai toimintakyvyttömäksi tulleen taistelijan varustuksesta.

Sotilaan on osattava kaikkien taisteluvarustukseensa kuuluvien varusteiden tehokas käyttö. Sotilas osaa sovittaa, pakata ja naamioida taisteluvarustuksensa. Sotilas hallitsee aseen, pistimen, kenttälapion, puukon ja kirveen sekä suojavälineiden käytön. Sotilaan on osattava myös vaatetuksen oikea käyttö toimintakyvyn turvaamiseksi eri sääolosuhteissa. Lisäksi sotilaan on osattava huoltaa taisteluvarustuksensa. Sotilaan on pystyttävä taistelemaan mukanaan olevilla ampumatarvikkeilla ja muulla varustuksellaan vähintään yksi vuorokausi tai taisteluvaihe.

Sotilaan on pystyttävä kantamaan taistelu- ja kenttävarustuksensa lisäksi noin 15–25 kilon kuorma.

Tilapäisesti sotilaan on pystyttävä kantamaan tämän lisäksi 5 – 10 kg. Tämä tarkoittaa esimerkiksi patruunoita, käsikranaatteja ja savuheitteitä. Varustukseen voi kuulua myös valaisuraketteja, räjähdepanoksia, kertasinkoja, telamiina tai radio sekä taistelumuonaa. Varustuksen paino voi olla korkeintaan 1/3 sotilaan painosta.

Pakkaa varusteet reppuun muovipussissa/pusseissa kastumisen estämiseksi. Pakkaa repun sivutaskuihin välineet, jotka tulee saada käyttöön nopeasti kuten patruunat.

Sovita taisteluvarustus ja reppu siten, että ne eivät hankaa selkääsi ja että ne eivät aiheuta ääntä. Sijoita erikoisvälineet kuten telamiina selkään taisteluvyön alle ja savuheitteet taskuihin. Sijoita työväline ja pistin siten, että ne ovat helposti käyttöön saatavissa.

» *Taistelu- ja kenttävarustus pidetään maastossa aina pakattuina ja niistä otetaan vain ne välineet, joita kulloinkin tarvitaan. Näin säilytetään taistelu- ja lähtövalmius eikä varusteita häviä!*

Esimerkki sotilaan varustuksesta

Taisteluvarustus

- Ase
- Kypärä ja kypärän suoja / huppu
- Taisteluvyö / -liivi
- Lipaslaukku
  - 3 lipasta
- Yleislaukku
  - 2 lipasta
  - kenttäpullo, jossa vettä
  - erikoisvälineistö
- Varustepussi
  - pakkastakki
  - väliasu
- Käsikranaatti
- Pistin
- Kenttälapio
- Taistelijan ensiapusarja M05
- Takalaukku
  - suojanaamari, oik
  - suojaviitta / sadeasu, vas
  - pakki, kesk
  - vuorokauden kuivamuona
- Maastopuvun taskuissa
  - lusikkahaarukka
  - tunnuskortti
  - muistiinpanovälineet
  - kompassi
  - tulitikut, tulppakuulosuojaimet
- Kaulassa
  - tunnuslevy

M/05

M/91

Kenttävarustus (taisteluvarustuksen lisäksi)

- varanestepullo (1 litra)
- vara-alusasu, alusvaatekerta
- sukat
- väliasu, kaulaliina
- nahka- ja neulekintaat
- maastolakki, turkislakki, pipo
- varajalkineet (kumisaappaat)
- makuupussi ja makuualusta
- peseytymis- ja parranajovälineet;
  - saippua, hammasharja- ja tahna, pyyheliina ja WC-paperia

Talvella lisäksi

- huopakumisaappaat
- lumipuku
- termospullo
- sukset, sauvat, siteet ja suksivoiteet
- repun suojahuppu

Taisteluvarustukseen voi kuulua tehtävän mukainen lisävarustus kuten

- retkikeitin, polttoneste, purkinavaaja
- taistelumuona
- ensiapupakkaus
- kartta kartansuojuksella
- taskulamppu
- hyönteissuoja-aine
- aurinkolasit
- partionaru
- heijastin

Taisteluvarustuksen naamiointi

- kiinnitä kypärään kypärän suoja
  - **peitetään sileä, kiiltävä pinta**
- kiinnitä kypärään naamioverkon suikaleita tai kasvillisuutta
  - **rikotaan muoto**
- kierrä aseen ympärille naamioverkon suikaleita
  - **peitetään kiiltävät pinnat**
- kiinnitä taisteluvyöhön naamioverkon suikaleita
  - **rikotaan muoto**
- kiinnitä reppuun naamioverkon suikaleita
  - **rikotaan muoto**
- laita lahkeet kenkien varsien päälle
  - **peitetään heijastinnauhat**
- värjää paljaat ihonkohdat naamiovärillä tai noella
  - **rikotaan muoto**

Taisteluvarustuksen huoltaminen

- poista naamiointi ja puhdista päällysvaatteet irtoroskista
- pese kengät, tyhjennä ja puhdista reppu ja taisteluvyö
- puhdista ase
- puhdista ja kuivaa märät varusteet kuivaushuoneessa tai teltassa
- puhdista suojavarusteet
- pese ja kuivaa pakki, lusikkahaarukka, kenttäpullo ja termospullo
- huolla kuivuneet jalkineet
- vaihda rikkoutuneet varusteet ehjiin sekä
- pakkaa huollettu taisteluvarustus seuraavaa tehtävää varten tai sijoita se kaappiin.

Kasvojen ja paljaiden ihonkohtien naamiointi

1. Tummenna kasvot, kämmenselät, kaula ja niska kevyesti naamiovärillä tai noella.
2. Riko kasvojen muoto tummilla vinoilla pystyraidoilla, jotka peittävät silmät, nenän ja suun.
3. Viimeistele naamiointi toisella värillä. Pyyhi lopuksi kosteilla käsillä kasvoja kevyesti siten, että värit tasoittuvat. Pikanaamioinnin voi tehdä vetämällä sormilla hiiltä tai multaa pystyviivoiksi kasvojen yli.

Lopuksi taistelijapari tarkistaa toistensa taisteluvarustuksen naamioinnin ja täydentää sitä.

Etenemis- ja aseenkantotavat

Sotilaan on valittava omalta kannalta edullisin – suojainen ja nopea – sekä tilanteeseen ja valittuun etenemisreittiin parhaiten sopiva etenemistapa. Asetta kannetaan pääsääntöisesti ryhmänjohtajan esimerkin mukaisesti. Asetta kannetaan aina siten, että piippu ei osoita taistelijapariin eikä ryhmän muihin sotilaisiin.

» *Aseen kantotavan on tilanteesta riippumatta mahdollistettava nopea tulenavaus!*

Asetta kannetaan yleensä kaksin käsin aseen perä olkapäätä vasten

- piippu alaviistoon sivulla vartiossa, marssilla ja edettäessä avojonossa,
- piippu tähystyssuuntaan, kun edetään avojonossa ja tilanne edellyttää kohotettua taisteluvalmiutta tai
- piippu etenemissuuntaan, kun edetään avorivissä
- sormi pois aseen liipaisimelta.

Aseen hihna voidaan pitää niskan takana aseen kantamisen helpottamiseksi. Hihna on säädettävä niin pitkäksi, että tähdättyjen laukausten ampuminen on mahdollista.

Aseen käyttövalmiutta kohotetaan tilanteen edellyttämällä tavalla vaiheittain siten, että

1. peukalo siirretään vaihtimelle
2. vaihdin asetetaan kertatulelle ja liipaisinsormea pidetään suorana aseen runkoa vasten
3. aseella tähdätään maaliin tai tähystyssuuntaan liipaisinsormi liipaisimella aseen perä olkapäätä vasten tai äkillisissä tilanteissa aseen perä tuettuna kainaloon.

Kun ase on varmistamaton, se voi laueta esimerkiksi aseen kantajan kompastuessa tai liipaisimen osuessa puun oksaan. Kun sormi on liipaisimella, ase voi laueta esimerkiksi aseen kantajan säikähtäessä. Tästä syystä varmistuksen saa poistaa vasta, kun ampumatilanne on todennäköinen ja sormen siirtää liipaisimelle vasta, kun ampumapäätös on tehty.

Asetta kannetaan selässä, piippu ylöspäin, kun toiminta sitä edellyttää, esimerkiksi ajettaessa polkupyörällä. Hiihtohinauksessa ase pidetään selässä piippu ylöspäin ja aseen perä hiihtohinausköydestä poispäin.

Asetta voidaan kantaa hiihdettäessä rinnalla piippu ylöspäin ja hihna olkapäällä. Asetta voidaan kantaa hihna olalla, piippu alaspäin, marssittaessa avojonossa, kun vihollisen kohtaaminen ei ole todennäköistä.

» *Pidä ase aina käsissäsi tai ulottuvillasi. Kanna asetta siten, että piippu ei osoita taistelijapariin eikä ryhmän muihin sotilaisiin. Pidä ase varmistettuna. Poista varmistus vasta ennen aseen käyttöä. Kanna asetta siten, että voit aloittaa tulen nopeasti.*

Esimerkkejä sotilaan etenemis- ja aseenkantotavoista

Kuvissa on esitetty vaihtoehdot aseen kantamisesta.

Kävellen
Kanna asetta taistelutilanteen edellyttämällä tavalla.

Juoksu
Kanna asetta taistelutilanteen edellyttämällä tavalla.

Hiipiminen
Käytä, kun pyrit liikkumaan mahdollisimman äänettömästi ja tehtävä edellyttää suurta valppautta. Pysähdy tarvittaessa tekemään havaintoja ja valitsemaan edullisinta reittiä. Kanna asetta valmius- tai ylävalmiusotteessa.

Konttaaminen
Kanna asetta kaulalla tai kädessä aseen perä kainalossa.

Ryömiminen

Esimerkki syöksyn toteuttamisesta

Esimerkkejä sotilaan etenemis- ja aseenkantotavoista talvella

Hiihdettäessä pidä ase kaulassa, hihna taistelupituudella, kun taistelutilanne ei edellytä korkeaa aseenkäyttövalmiutta.

Esimerkkejä aseen kantotapa kohotettaessa taisteluvalmiutta sukset jalassa.

Suojaudu sukset jalassa heittäytymällä kulkusuuntaan nähden etuviistoon.

Suksisyöksy vaiheittain

Aloita taistelussa tuliaseman valmistaminen jo lyhyenkin pysähtymisen aikana.

Vihollisen tähystyksen ja tulituksen huomioon ottaminen edettäessä

Käytä pysähtyessäsi näkösuojaa, ole valmiina siirtymään suojaan tulitukselta.

Suunnittele etenemisreittisi etukäteen. Valitse välitavoitteita tuliasemasta tai suojasta toiseen. Käytä suojan saamiseksi painanteita, räjähdyskuoppia, ojia, takarinnettä ja varjoisia paikkoja. Suojaudu pysähdyttäessä ja tue taistelijaparisi etenemistä.

Etene syöksyen vihollisen tulittaessa. Pyri pitämään syöksyt lyhyinä, esimerkiksi kolmen askeleen mittaisina. **Syöksyn tulee aina päättyä mahdollisimman hyvään tuliasemaan.** Jos joudut syöksymään pitkän matkan, etene parasta mahdollista vauhtia. Älä syöksy ollessasi katveessa, esimerkiksi alarinteessä, vaan käytä maaston sallimaa nopeinta etenemistapaa.

Suojautumisen vaikutus maalipinta-alaan.

Rynnäkkökiväärin käyttö taistelussa

Aseen käsittely

Aseita voidaan käsitellä asekäden tekniikalla tai tukikäden tekniikalla. Tukikäden tekniikalla asetta käsitellään pitäen rynnäkkökivääriä asekädellä, samalla ase tuetaan kainaloon ja estetään näin aseen piipun suuntautuminen vaaralliseen suuntaan. Tukikädellä tehdään pääsääntöisesti kaikki muu aseen käsittelyyn liittyvä toiminta. Esimerkiksi yhden käden käsimerkit näytetään tukikädellä. Kaikki muut toimet, kuten tähtäinasetusten muuttaminen, radion tai lampun käyttäminen, esineiden nostaminen tai ovien avaaminen tehdään tukikädellä.

Esimerkki lataamisesta tukikäden tekniikalla

Nuolella on osoitettu tukikäden liikesuunta lataamisessa sekä liikkeen vähimmäispituus.

- Piippu on turvalliseen suuntaan.
- Aseen perä on tukevasti kainalossa estäen aseen liikkumisen sivuille.
- Sormi on pois liipaisinkaaren sisältä.
- Asetta kallistetaan.
- Vaihdin laitetaan ala-asentoon.
- Tukikäden kämmenpohja ottaa kiinni viritintappiin (RK62 ja sovelletusti RK95)
- Viritintappi vedetään taakse ja vapautetaan saattamatta.

Yleisimmät aseotteet

Ampuma-asennot
Ampuma-asentoja ovat pysty-, polvi- ja makuuasento. Lisäksi taistelija voi käyttää sovellettuja asentoja. Kaikissa asennoissa voidaan käyttää ampuma- ja valmiusotteita. Ampuma-asentoa muutetaan taistelutilanteessa tilanteen vaatimalla tavalla oman suojan parantamiseksi ja vakaamman ampuma-asennon saavuttamiseksi. Esimerkiksi liikkeessä tulitoiminta aloitetaan pystyasennosta, josta pudottaudutaan polviasentoon ja edelleen makuuasentoon.

Valitse tilanteen mukaan paras ampuma-asento

Taistelussa ampuma-asennon valitsemiseen ja tulen aloittamiseen on usein hyvin vähän aikaa. Taistelijan on tässä lyhyessä ajassa havainnoitava taistelukenttää ja

- päätettävä suojautuuko vai ampuuko heti
- valittava maali
- valittava ampuma-asento ja mahdollisen tilapäisen tuen käyttö
- paikannettava maali, poistettava aseen varmistus, tähdättävä ja laukaistava
- havaitun osuman jälkeen varmistuttava, että vastustaja on menettänyt taistelukykynsä
- jatkettava tulittamista maalin tuhoamiseksi tai valittava uusi maali tai suojauduttava ja jatkettava tehtävänsä täyttämistä.

On otettava huomioon, että taistelija on yleensä itse samaan aikaan tulituksen kohteena.

Nopea tulenavaus perustuu muun muassa tilanteenmukaiseen aseenkantotapaan, aseen käsittelyn varmaan hallitsemiseen (vaihtimen käyttö ja taistelutähtäinten käyttö) sekä tulenavaukseen valmistautumiseen (valmius siirtyä nopeasti ampuma-asentoon).

Tukeva ampuma-asento on maaliin osumisen perusedellytys. Taistelutilanteessa on aina pyrittävä ampumaan tukea käyttäen kaikissa ampuma-asennoissa. Tukena voidaan käyttää poteron reunaan asennettua tukea tai reppua, mättäitä, kantoja sekä kaatuneita tai kasvavia puita.

Tukeva käsi on pyrittävä pitämään aseen ja tuen välissä. Kämmenen pito aseen ja tuen välissä vähentää aseen liikkumista ammunnan aikana ja helpottaa näin tähtäimien pitämistä maalissa nopeitten peräkkäisten laukausten aikana sekä nopeuttaa maalin vaihtoa.

Käytä ampuma-asentoa maaten aina, kun se vain on mahdollista, koska

- se on tukevin ampuma-asento ja osumatodennäköisyys maaliin on suuri jo ensimmäisellä laukauksella
- ampujan oma maalipinta-ala on pieni ja ampuja voi hyödyntää helposti maaston tarjoamaa suojaa
- ampuja voi melkein aina käyttää lipastukea sekä usein myös tilapäistä lisätukea aseelle.

Ampuma-asentoa maaten käytetään yleensä pikatilanteissa tulenavauksen jälkeen, kun ei ole valmisteltua tuliasemaa.

Käytä ampuma-asentoa polvelta, kun

- ampuma-asentoa maaten ei ole mahdollista käyttää aluskasvillisuuden, lumen tai muun tähystysesteen vuoksi
- tulitus on jouduttu aloittamaan pystyasennosta.

Sen jälkeen ampuja siirtyy tukevampaan ampuma-asentoon pienentäen samalla omaa maalipintaalaansa ja lisää suojaansa.

Tilapäisenä tukena käytetään esimerkiksi puuta. Polviasennosta siirrytään mahdollisimman nopeasti parempaan tuliasemaan ja jatketaan tulittamista makuuasennosta.

Makuuasento lipas alustaan tuettuna

Makuuasento ilman lipastukea

Makuuasento lipas kädellä tuettuna

Matala polviasento edestä ja sivusta

Tuplapolviasento edestä ja sivusta

Käytä ampuma-asentoa pystystä, kun
- tulitus on aloitettava nopeasti tai joudutaan tulittamaan liikkeessä
- muut ampuma-asennot eivät ole mahdollisia esimerkiksi aluskasvillisuuden, lumen tai muun tähystysesteen vuoksi.

Pystyasennossa voidaan tilapäisenä tukena käyttää esimerkiksi puuta tai rakennetta. Pystyasennosta siirrytään mahdollisimman nopeasti tukevaan ja paremman suojan antavaan polvi- tai makuuasentoon.

Poterosta ammuttaessa tukeva käsi tulee olla aseen tuen ja kädensuojuksen välissä. Molemmat kyynärpäät on pystyttävä tukemaan asepöydälle. Ylävartalon on nojattava aseen perään, jolloin ase painautuu tiukasti tukea vasten.

Symmetrinen pystyasento edestä ja sivusta

Epäsymmetrinen pystyasento edestä ja sivusta

Rynnäkkökiväärin käsittely ja tulittaminen

Suojaa piippu siten, että siihen ei mene hiekkaa tai lunta. Tarkista taistelun aikana, että tähtäimet ovat puhtaat ja takatähtäin on oikeassa asennossa.

Käytä kertatulta tai nopeita kaksoislaukauksia. Sarjatulta käytetään vain lyhyinä sarjoina ja poikkeustilanteissa kuten ilma-ammunnassa ja lähitaistelun pikatilanteissa, esimerkiksi vyörytettäessä taisteluhautaa. Muista, että rynnäkkökiväärin täysi lipas tyhjenee sarjatulta ammuttaessa alle kolmessa sekunnissa.

Muista että voit rynnäkkökiväärillä ampua maalia myös esteen läpi. Laho kanto, ohut puu tai muu näköeste ei pysäytä luotia. Kun valitset tai linnoitat itsellesi tuliasemaa, muista eri materiaalien suojavahvuudet ja noudata niitä.

Seuraa patruunoiden kulutusta. Lippaan patruunamäärä näkyy lippaan kuperan sivun rei'istä. Täydessä lippaassa patruunat näkyvät sekä ylemmistä että alemmista rei'istä. Lippaassa, jossa on vähintään kymmenen patruuna, patruunan kannat näkyvät vain ylemmistä rei'istä.

Vaihda lipas suojassa. Linnoitetussa tuliasemassa vaihda lipas mahdollisimman nopeasti ja jatka vihollisen tulittamista. Jos, taistelutilanne mahdollistaa vaihda täysi lipas ja täytä osittain tyhjentynyt lipas täyteen. Laita täydet lippaat taisteluvyön taskuihin suuaukko ylöspäin ja patruunat eteenpäin sekä tyhjät suuaukko alaspäin. Seuraa tulen osuvuutta ja tarvittaessa kohdista ase taistelutaukojen aikana. Harjoittele tulitoiminta rynnäkkökiväärillä myös suojavarustuksessa.

Pimeätaistelu

Kohdista yötähtäimet ryhmänjohtajan johdolla. Tarkista tuliasemassasi aseen tuki ja rajoittimet. Aktivoi yötähtäimet valaisemalla ne suoja-asemassa. Käännä yötähtäimet esille jo ennen hämärän tuloa. Jos ryhmän käytössä on pimeätähtäimiä (valonvahvistin), niiden käytöstä käsketään erikseen suurimman hyödyn saavuttamiseksi. Valojuovaluoteja käytetään tulen ohjaamiseen pimeällä.

Valojuovapatruunat täytetään lippaaseen esimerkiksi joka kolmanneksi patruunaksi. Täytä erikoispatruunat omiin lippaisiinsa ja merkitse lippaat esimerkiksi kiinnittämällä lippaan ympärille irtohihna. Näin tunnistat lippaat nopeasti myös pimeällä.

Talvitaistelu

Puhdista ase huolellisesti ja poista öljy lukosta ja luistista. Säilytä ase lämpimän suoja-aseman ulkopuolella tai teltan viileällä seinustalla kosteuden tiivistymisen ja aseen jäätymisen estämiseksi. Majoitustilan sisällä on oltava kuitenkin ainakin yksi ase.

Lähitaistelu

Taistelukentällä on mahdollisuus joutua yllättäen lähitaisteluun kaikissa tilanteissa. Lähitaistelulla tarkoitetaan taistelua kosketusetäisyydeltä noin 40 metriin asti. Vihollisen ollessa välittömässä läheisyydessä ei taistelijalla välttämättä ole mahdollisuutta valita taisteluvälinettä tai käyttää suojaa hyväksi.

Lähitaistelussa korostuvat aloite, päättäväisyys, häikäilemättömyys, aggressiivisuus ja nopeus. Tavoitteena on vihollisen tuhoaminen mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti keinolla millä hyvänsä. Ensisijaisesti on käytettävä ampuma-asetta, käsikranaattia tai muita taisteluvälineitä. Muita välineitä ovat esimerkiksi puukko, pistin, vesuri, kirves ja kenttälapio. Tarvittaessa vihollinen on tuhottava jopa paljain käsin. Lähitaistelussa on pyrittävä olemaan selvillä omien ja vihollisen taistelijoiden sijainnista. Omien aseiden tehon ja rakenteiden suojavahvuuksien

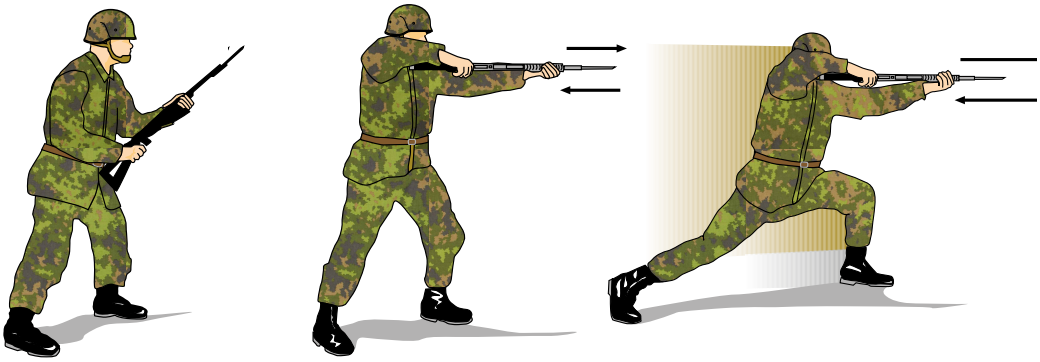

Alkuasento Lyhyt pisto Pitkä pisto

tunteminen auttavat lähitaistelutilanteesta selviytymisessä.

Ampuma-aseella pyritään ampumaan kaikissa tilanteissa, jopa kosketusetäisyydeltä. Asetta voi käyttää myös pisto- tai lyöntivälineenä, jos ase ei ole toimintakuntoinen, ampumatarvikkeet ovat loppuneet tai tulialueella on omia taistelijoita. Tilanteen salliessa tulee ase saattaa toimintakuntoon.

Pistimen käyttö

Pistin kiinnitetään rynnäkkökivääriin, kun lähitaistelu vihollista vastaan on todennäköistä. Pistintä ei pidetä aseessa kiinni muutoin, koska se nostaa iskemiä ja hankaloittaa aseen käsittelyä. Luoti on aina pistintä nopeampi, joten on parempi ampua kuin käyttää pistintä.

Lyönnit rynnäkkökiväärillä

Rynnäkkökivääriä voidaan käyttää tehokkaana aseena lähitaistelussa. Alkuasento mahdollistaa torjunnat, pistot ja lyönnit. Pistoja ovat lyhyt pisto ja pitkä pisto. Pisto tehdään yhtenäisenä liikkeenä survaisemalla pistin kohteeseen, kiertämällä sitä vasemmalle tai oikealle ja vetäisemällä ase takaisin alkuasentoon. Peruslyöntejä ovat iskut aseen perällä ja piippuiskut. Piippuiskuun voidaan liittää myös viilto pistimellä ja sitä seuraava pisto vastustajaan.

Vahvistetut käsi- ja valomerkit

Joukkueen johtaja ja ryhmänjohtaja johtavat joukkoaan taistelussa tilanteen mukaan esimerkillään, käsi- ja valomerkeillä ja lyhyillä käskyillä. Käskyt välitetään ryhmän ja joukkueen sisällä. Jokainen taistelija toistaa annetun käskyn tai merkin.

Joukon johtamisessa käytettävät yleismerkit

Yleismerkit

Huomio
valmis

Vihreä jatkuva valo

Ilmahälytys

Valkoinen valo puolikaaressa edestakaisin

Liikkeelle
Mars
Nopeammin
– Näytettäessä useita kertoja peräkkäin

Vihreä valo pystytasossa edestakaisin

Vihollista on
Aseella näytetään vihollisen suuntaan

Seis
Pysähdy ja hakeudu suojaan

Punainen valo puolikaaressa edestakaisin

Vapaa vihollisesta
OK
Kyllä
Ei ongelmia

Asemaan

Punainen valo pystytasossa edestakaisin

Kokoon

Valkoinen valo isossa ympyrässä

Ilmavaroitus

Valkoinen valo pystytasossa edestakaisin

Alijohtajat
kokoon

Vilkkuva valkoinen valo

Ajattamismerkit

Ajoneuvosta nouse

Vilkkuva vihreä valo

Taaksepäin jyrkästi vasemmalle

Käynnistä_moottori
Vihreä valo pienessä ympyrässä

Vihreä valo pienessä ympyrässä

Etäisyys

Eteenpäin
Huomio!
Peukalot vartalosta ulospäin

Vihreä valo pysty-tasossa ylös alas

Seis

Punainen valo puolikaaressa edestakaisin

Taaksepäin
Huomio!
Peukalot vartaloon päin

Seuraa
Pidetään tässä asennossa siirryttäessä pidempiä matkoja

Hitaammin

Vihreä valo vaaka-tasossa edestakaisin

Sammuta moottori

Vilkkuva punainen valo

*Taaksepäin_*
loivasti_oikealle

Eteenpäin jyrkästi oikealle

Ajoneuvo liikuntakyvytön

Punainen valo isossa ympyrässä

Etenemismuodossa käytettävät käsimerkit

Suunta

Avoriviin vasempaan

Avojonoon

Kiilaan

Avoriviin

Ryhmä-parijonoon

Avoriviin oikealle

Ryhmäriviin

Taistelijaparin yhteydenpidossa ja ryhmän johtamisessa käytettävät käsimerkit

» *Joukon kouluttaja tai johtaja määrittää joukollaan käytössä olevat merkit.*

Tänne

Takaisin

Älä tule

Seis

Seuraa

Suojaa

Vaunu
Tarkentaa Vihollista on merkkiä

Tuhoa

Jalkaväkeä
Tarkentaa Vihollista on merkkiä

Rynnäkkö

Tuli seis

Tunnustelijat eteen

Miinoja

Tie edessä

Tauko

OK, Kyllä, Ei ongelmia

Ei, ongelma

Katso

Tähystä

Numero

Toista

Suojautuminen taistelukentällä

Vihollinen pyrkii aiheuttamaan tappioita joukoillemme lentokoneilla, helikoptereilla, epäsuoralla tulella, suora-ammuntatulella, panssarivaunuilla, miinoilla sekä taisteluaineilla. Vihollinen kykenee kohdistamaan asevaikutuksen joukkoihimme kaikissa valaistus- ja sääolosuhteissa. Peitteinen maasto, lumi, pimeys ja huonot sääolosuhteet vaikeuttavat kuitenkin vihollisen toimintaa merkittävästi.

Elektronisen sodankäynnin merkitys taistelukentällä on korostunut. Vihollinen tiedustelee toimintaamme seuraamalla sähkömagneettista säteilyä lähettäviä järjestelmiä ja välineitä kuten tutkia ja radioita. Näkyvän valon lisäksi tiedustellaan myös ihmissilmälle näkymätöntä säteilyä, kuten lämpösäteilyä.

Taistelun aikana vastustaja pyrkii löytämään omat sähkömagneettista säteilyä käyttävät järjestelmät ja välineet. Niiden käyttöä pyritään häiritsemään ja estämään häirinnällä tai tuhoamalla ne suuntaamalla niihin asevaikutusta kuten epäsuoraa tulta.

Sotilaan on suojauduttava vihollisen tähystykseltä ja tiedustelulta sekä asevaikutukselta. Toimintatapojen on oltava taistelukentän tilannetta vastaavia. Sotilaan on kyettävä estämään ennakolta ja varautumaan myös oman toiminnan aiheuttamiin vaaratilanteisiin.

Suojavarusteiden tarkoituksena on heikentää tai estää sotilaaseen kohdistuvia asevaikutuksia. Suojavarusteiden oikealla käytöllä voidaan vähentää sirpaleiden ja luotien aiheuttamia tappioita.

Sotilaan suojavarustukseen kuuluvat joukon kokoonpanon ja tehtävän mukaisesti muun muassa kypärä, visiiri, suojalasit, kuulosuojaimet sekä sirpale- tai luotisuojaliivi. Suojeluvarustukseen kuuluvat suojanaamari ja suojaviitta tai sadeasu sekä vastalääkkeen- antolaite. Lisäksi sotilaan varustukseen kuuluu ensiside.

Aktiivisella suojautumisella estetään tai vaikeutetaan hyökkääjän toimintaa. Aktiivisia keinoja ovat vihollisen tiedustelu- ja valvontavälineiden sekä viestivälineiden tuhoaminen, aseiden ja ampumatarvikkeiden tuhoaminen,

miinojen raivaaminen tai tuhoaminen, ilma-ammunta sekä vihollisen elävän voiman kuluttaminen, lamauttaminen tai tuhoaminen.

Passiivisella suojautumisella estetään oman toiminnan havaitseminen, vaikeutetaan tarkan maalipisteen määrittämistä ja lisätään kohteen kestävyyttä asevaikutusta vastaan. Keinoja ovat naamiointi, hajauttaminen, harhauttaminen, maastouttaminen, liikkuvuus ja maaston käyttö sekä linnoittaminen.

Sotilaan naamiointiin kuuluvat maastopuku ja paljaiden ihonkohtien sekä taistelu- ja kenttävarustuksen naamiointi. Nykyaikaisen maastopuvun materiaali vähentää lämpösäteilyä ja vaikeuttaa taistelijan havaitsemista. Maastouttamiseen kuuluvat tuliaseman, teltan, ajoneuvon ja ryhmän varustuksen maastouttaminen ja naamiointi. Tuliaseman linnoittaminen on sotilaan tehokkain suojautumiskeino. Maaston oikealla käytöllä saavutetaan suojaa. Etenemisreitin ja tuliaseman valinnalla voidaan suojautua vihollisen tähystykseltä ja suora-ammuntatulelta.

Elektronisella suojautumisella pyritään mahdollistamaan omien viesti- ja asejärjestelmien tehokas toiminta huolimatta vihollisen elektronisesta tiedustelusta, häirinnästä ja harhauttamisesta sekä niihin liittyvästä tulenkäytöstä.

Elektronisen suojautumisen keinoja:

- Käytä maaston tarjoamaa suojaa aina kun mahdollista (maasto este vihollisen suuntaan)
- Valmistele viestisi, minimoi kokonaisviestitysaika, jaa viesti tarvittaessa useampaan osaan
- Viestiliikennekurin noudattaminen
- Käytä suunta-antennia aina kun mahdollista
- Käytä pienintä toimivaa lähetystehoa
- Käytä vain ehjiä laitteita

Liike paljastaa

Suojautuminen tähystykseltä ja vihollisen havaitseminen

Liike paljastaa

- erityisesti tähystyssuuntaan sivuttainen liike
- liikkuminen valaisun aikana
- taistelija
- ryhmä
- ajoneuvo
- tuulessa heiluva naamioverkko
- kasvillisuuden paikallinen heilunta

» *Suojaudu pysähtymällä tai maahan heittäytymällä.*

Heijastavat pinnat paljastavat

Jäljet paljastavat, etäisyys kohteista 4 000 metriä.

Tausta paljastaa

- liikkumisreitti
- tuliaseman valinta
- vartiopaikan valinta
- taisteluvarustuksen naamiointi

» *Valitse suojainen etenemisreitti ja tuliasema.*

» *Varmistu, ettet tuliasemassasi erotu ympäröivän maaston luonnollisesta muodosta.*

Heijastavat pinnat ja säännölliset muodot paljastavat

- kasvot, kädet
- ase, työväline
- kiikarit
- ruoka-astiat
- ajoneuvon lasit

» *Naamioi paljaat ihonkohdat ja taisteluvarustuksesi.*

Jäljet paljastavat

- etenemisreitin valinta
- roskat
- tulialueen raivaus
- linnoittamisjäljet

» *Älä jätä jälkiä äläkä roskia.*

Savu ja valo paljastavat

Tuli ja valot sekä lämpö, savu ja hajut paljastavat

- valojuovaluodit
- aseiden suuliekit
- taskulampun väärä käyttö
- ajovalojen väärä käyttö
- kamiinan savu ja haju
- tupakan savu ja haju, pakokaasu
- nuotio
- esteetön (näkö)yhteys lämpimiin pintoihin

» *Vältä valojen käyttöä. Valojen käyttö tuliasemassa on sallittu vain suojapoterossa suojaviitan alla.*

» *Aseta naamiointimateriaali niin etäälle naamioitavasta kohteesta, että se ei itse lämpene.*

Ääni paljastaa

- huudetut komennot
- väärin pakatusta tai käsitellystä taisteluvarustuksesta lähtevä ääni
- vihollisen aseille ominainen ääni esim. tulinopeus
- kovaääninen keskustelu
- puiden huolimaton lisääminen kamiinaan
- ajoneuvojen äänet
- paukku- ja valoilmaisimet
- lähtölaukaukset
- varomaton liikkeestä syntyvä ääni

» *Toimi äänettömästi, käytä merkkejä.*

Äänen kuuluvuus voi tyynessä pakkassäässä ja vesistön äärellä olla huomattavasti ohjeellista etäisyyttä suurempi. Vastaavasti tuulisella ja sateisella säällä äänien kuuluvuus voi olla paljon pienempää.

Naamioverkon ja irtonaamioinnin käyttö naamioinnissa

Säännöllinen muoto paljastaa
- linnoitteet
- suojakumpareet
- tulialueen raivaus

» *Riko säännöllinen muoto maastouttamalla ja naamioimalla.*

Varjo paljastaa
- taistelija
- ajoneuvo
- teltta
- ryhmäaseet

» *Käytä varjoisaa paikkaa hyödyksi.*

Väri paljastaa
- naamioimattomat kasvot ja kädet
- naamioimaton teltta ja ajoneuvo
- kuivunut naamiointikerros
- roskat

» *Naamioi taisteluvarustuksesi ja ryhmän materiaali.*

Huonosti valittu etenemisreitti paljastaa
- tunnustelija
- lähetti
- tiedustelija

» *Valitse suojainen etenemisreitti ja käytä maaston tarjoamaa suojaa.*

Pimeä ei suojaa toimintaa
- valonvahvistin
- valaisuraketit
- liikeilmaisimet
- maavalvontatutka

» *Suojaudu kuten valoisallakin.*

» *Taskulampun käyttö on sallittu vain suoja-asemassa, taisteluasemaan suojakolossa ja suojaviitan alla.*

Suojaudu epäsuoralta tulelta heittäytymällä maahan. Siirry tulen heiketessä parempaan suojaan, jos sellainen on.

Tykistön ja kranaatinheittimistön kranaattien sirpalevaikutus erilaisissa kohteissa

Sirpalevaikutus pintaräjähdyksessä, kova maaperä (tykistö)

Sirpalevaikutus, kova maaperä (KRH)

Sirpalevaikutus, pehmeä maaperä (KRH)

Suojautuminen epäsuoralta tulelta

Maahan heittäytyminen on nopein tapa suojautua epäsuoralta tulelta. Peitä aseen piippu kädellä suojautuessasi. Suojaudu painanteeseen tai ojaan ja vedä ase vartalon alle. Suojaa niska toisella kädellä ja vedä jalat yhteen. Valmistaudu siirtymään parempaan suojaan, jos tulituksessa tulee taukoja. Seuraa ryhmänjohtajan merkkejä ja esimerkkiä.

Aloita tuliaseman linnoittaminen kun tulialue on raivattu ja tuliasema viitoitettu. Linnoita tuliasema käskettyyn suojatasoon. Naamioi tuliasema. Suojaudu epäsuoran tulen vaikutukselta poteron suojakoloon. Katettu potero tarjoaa hyvän suojan epäsuoran tulen sirpalevaikutukselta.

Sirpalevaikutus ilmassa tai puussa (KRH)

Suojautuminen suora-ammuntatulelta

Suojaudu tähystykseltä. Älä **valitse tuliasemaa** huomiota herättävästä maastonkohdasta. Valmista riittävän suojan antavat suojakumpareet tuliasemaasi. Yleisperiaatteena on, että sinua ei voida ampua tulialueesi ulkopuolelta. Suojakumpareet eivät saa erottua maastosta ja paljastaa tuliasemaa. Naamioi tuliasema. Muista suojavahvuudet, erityisesti myös aseen tuen etupuolella tulee olla riittävä suojavahvuus.

Suojan suora-ammuntatulelta antavat

- kivet
- ojat
- kumpareet ja harjanteet
- betonirakenteet (vähintään 20 cm), yleensä kerrostalot
- panssaroidut ajoneuvot.

Valitse suojainen etenemisreitti. Käytä maastoa siten, että oma maalipinta-alasi on mahdollisimman pieni. Suojaudu yllättävältä suoraammuntatulelta maahan heittäytymällä ja siirry sitten mahdollisimman hyvään tuliasemaan.

Suojautuminen tarkka-ampujilta

Vihollisen tarkka-ampujien tehtävänä on tuhota elävää voimaa ja luoda sotilaille jatkuva uhka maaliksi joutumisesta. Tarkka-ampujien maaleja ovat erityisesti johtajat, tulenjohtajat, tähystäjät, vartiomiehet, konekivääriampujat sekä sinko- ja ohjusampujat.

Tarkka-ampuja kykenee tuhoamaan maalit valoisalla yli 1000 metrin etäisyydeltä ja pimeällä alle 500 metrin etäisyydeltä. Tarkka-ampuja on hyvin maastoutunut ja ampuu samasta tuliasemasta vain muutaman laukauksen paljastumisen estämiseksi.

Sotilas voi suojautua tarkka-ampujien tulelta naamioimalla paljaat ihonkohdat, aseen, kypärän ja taisteluvarustuksensa. Vartiopaikka, tähystyspaikka ja tuliasema on myös aina naamioitava. Tähystä valvottava alue matalana ja naamioverkon takaa tai käytä periskooppia. Älä paljasta vartiopaikkaa, tähystyspaikkaa tai tuliasemaa tähystysvälineiden linssien heijastuksella, tupakoimalla, taskulampun valolla tai radion antennilla. Siirry tuliasemaan taisteluhautaa pitkin.

Suojautuminen panssarivaunuilta

Suojautuminen panssarivaunuilta perustuu pääasiassa suojautumiseen tähystykseltä ja lämpötähystykseltä, kunnes vihollinen on oman panssaritorjunnan tehokkaalla ampumaetäisyydellä.

Puolustuksessa rakennetaan varamiinoitteita, miinanauhoja, murrosteita ja muita sulutteita sekä hävitteitä estämään ja suuntaamaan panssarivaunujen liikettä. Panssarivaunut pyrkivät tuhoamaan puolustajan sinkojen kantaman ulkopuolelta. Panssarivaunukanuunat ja konetykit pystyvät tarkkaan tulitukseen yli 2 kilometrin päähän. Omaa puolustusryhmitystä ja tuliasemia ei tule suunnitella sellaiseen maastoon, jossa vihollisen vaunut kykenevät tulittamaan puolustajan ryhmitystä sinkoaseiden kantaman ulkopuolelta. Esimerkiksi suoraan aukean laitaan ei tule ryhmittyä, vaan oma ryhmitys on edullista viedä riittävästi metsän sisään.

Hyökkäyksessä panssarivaunut tuhotaan ryhmän kertasingoilla. Vaunuja tuhottaessa kertasinkotaistelijoiden toiminta on suojattava muun ryhmän toimesta. Kertasinkotaistelijoiden on käytettävä hyväksi maaston tarjoamaa suojaa edetessään sivustatuliasemaan, hyödynnettävä luonnollisia ampumasektoreita, valittava soveltuva ampuma-asento ja valmistauduttava vaihtamaan joustavasti tuliasemaa. Hyökkäyksen aikana, erityisesti tavoitteessa, rakennetaan varamiinoitteita panssarivaunujen oletetuille etenemisreiteille. Ryhmän sinkojen tuli keskitetään varamiinoitteeseen.

Panssarivaunuilla on erittäin hyvät tähystysvälineet pääaseensa suuntaan ja yleensä etusektoriin. Vaunun johtajalla on vaunun päällä pyörivä

kupu, jolla hän voi tähystää myös muualle. Vaunun lähialueen hän näkee usein parhaiten nousemalla ylös luukustaan. Aivan vaunun lähellä on katveita, jonne vaunumiehistö ei näe. Yleensä takasektorissa ovat suurimmat katveet. Katveista johtuen vaunujen mukana etenee jalkaväkeä suojamiehistönä, lisäksi takana oleva vaunu valvoo edessä olevan lähialuetta. Vaunun ympärillä olevat katveet vaihtelevat vaunutyypistä ja –mallista riippuen. Vaunut varaudutaan sokaisemaan savuilla. Nopein ja yllättävin savuverho saadaan aikaan fosforikäsikranaatilla. Vaunu voi myös itse käyttää savuheitteitään ja savutuslaitteitaan, jos huomaa joutuneensa sinkojen tuhoamisalueelle. Miinoitteisiin pysähtyneet vaunut tuhotaan singoilla.

Toiminta miinoitteessa ja kohdattaessa räjähtämättömiä

Taistelukentällä vihollinen käyttää miinoitteita yleisesti vastustajan siirtymisten vaikeuttamiseen, haluamansa alueen käytön estämiseen ja oman toimintansa suojaamiseen. Jouduttaessa miinoitteeseen, joukon toimintakyky säilytetään käyttämällä harjoiteltuja perustaistelumenetelmiä, joita ovat esimerkiksi muistisääntö **"SIMOT".**

Toiminta havaittaessa miinoja tai viitteitä niistä

SEIS
- Pysähdy sijoillesi.

ILMOITA
- Välittömästi joukollesi huutamalla "SEIS – MIINOJA!", tai käsimerkillä, jos tilanne ei salli äänenkäyttöä.
- Sammuta mukana kannettavat radiolähettimet.
- Tarkasta katseella välitön ympäristösi (suojaalue) metrin säteeltä.
- Tarkasta lisäksi suoja-alue ja askelmasi tutkaimella, jos epäilet tavanomaisia miinoja.
- Palaa tulojälkiäsi takaisin vähintään 100 metriä.

MERKITSE
- Arvioimasi turvallinen tasa.
- Estä muiden pääsy miinoitteeseen.
- Evakuoi tarvittaessa haavoittuneet.

OPASTA
- Tiedustele kiertotie.
- Opasta henkilöstö kiertotielle.

TEHTÄVÄ
- Jatka tehtävää ryhmänjohtajan johdolla.

» *Muistisääntö miinoitteessa:*
Seis
Ilmoita
Merkitse
Opasta
Tehtävä

Esimerkkejä vihollisen käyttämistä miinoista

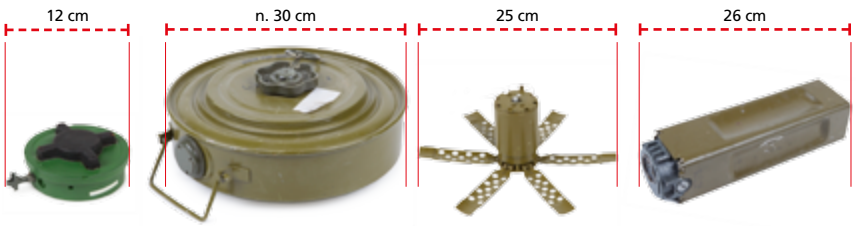

5.3 Sotilaan toiminta taistelussa

Taistelun yleiset periaatteet sotilaan toiminnassa

Taistelussa menestyminen edellyttää sotilaalta seuraavien taistelun yleisten periaatteiden tuntemista ja taitoa soveltaa niitä käytäntöön tilanteen mukaisesti:

1. **Säilytä taistelutahto. Tavoitteena on voitto.** Taistelussa pyritään murtamaan vastustajan taistelutahto. Sotilaan taistelu on vastustajan voittamista taistelukentällä. Sotilaan voitto on oman tehtävän täyttäminen mahdollisimman pienin tappioin. Vihollisen taistelutahto murtuu henkisen tai fyysisen toimintakyvyn loppumiseen, tekemällä vihollinen toimintakyvyttömäksi ja riisumalla vihollinen aseista tai tuhoamalla vihollinen.

2. **Hallitse perustaistelutaidot hyvin.** Taistelussa sotilaalta edellytetään automaattista, vaistomaista toimintaa sekä kokonaisuuden hahmottamista että itsenäistä tilanteenarviointia ja päätöksen tekoa. Vain sotilaan perustaitojen varma hallitseminen mahdollistaa järkiperäisen toiminnan poikkeuksellisissa olosuhteissa. Perustaitojen varma hallitseminen on edellytys niiden nopealle soveltamiselle tilanteen mukaisesti.

3. **Säilytä taisteluvalmius.** Sotilaan aseen tulee olla aina toimintakunnossa ja käyttövalmiina. Sotilaan on tehtävä havaintoja toimintaympäristöstään ja pidettävä yllä tilanteen edellyttämä ja ryhmänjohtajan käskemä taisteluvalmius.

4. **Toimi nopeasti. Ole aktiivinen.** Sotilaan kannalta taistelu on usein lähitaistelua vihollisen sotilaita vastaan. Lähitaistelussa voittaa se, joka osuu varmimmin maaliin ja avaa tulen nopeimmin. Vihollisen toiminta pakottaa sotilaan suojautumaan tähystykseltä ja tulelta. Nopea suojautuminen on edellytys sotilaan hengissä säilymiselle. Sotilaan ripeys vaikuttaa ryhmän ja joukkueen toimintaan. Yksittäisen sotilaan hidas toiminta hidastaa koko ryhmän ja siten joukkueen toimintaa. Sotilaan tulee pyrkiä aina harjoiteltuun ja nopeaan toimintaan. Ryhmänjohtaja käskee lähtövalmiuden ja sen kohottamisen. Nopealla toiminnalla kyetään usein tempaamaan aloite ja pakottamaan siten vihollinen reagoimaan tapahtuvaan. Näin kyetään pitämään tilanne itselle edullisena tai muuttamaan tilanne itselle edulliseksi. Nopean toiminnan edellytys on oikea tilannetietoisuus ja aktiivisuus sekä vihollisen ja oman toiminnan ennakointi.

5. **Pyri aina yllätykseen.** Taistelussa tulee pyrkiä aina yllätykseen. Yllätyksen avulla voidaan lyödä ylivoimainenkin vihollinen. Yllätykseen voidaan päästä ajan, paikan, toimintatavan ja käytettävän voiman suhteen. Sotilas voi yllättää vihollisen nopealla tulen aloituksella, toiminnan äänettömyydellä ja nopeudella, käyttämällä hyväksi maastoa ja olosuhteita, vihollisen kaavamaista toimintaa ja hämäämällä sekä poikkeamalla vakiotoiminnasta. Viholliseen pyritään vaikuttamaan sen heikoimpaan kohtaan, sivulta, takaa tai suojaamattomaan kohteeseen. Yllätyksen onnistuessa ensin tuhotaan vihollisen vahvin kohta. Yllätykseen pääseminen edellyttää vihollisen toiminnan tuntemista sekä oman toiminnan tiedustelua ja valmistelua. Tehtävä on toteutettava määrätietoisesti ja joustavasti kaikkia mahdollisuuksia hyödyntäen. Älä anna vihollisen yllättää itseäsi – myös vihollinen pyrkii yllätykseen.

6. **Käytä tulta, liikettä ja suojaa.** Taistelun peruselementit ovat tuli, liike ja suoja. Tulella tuhotaan vihollinen ja sen laitteita tai estetään vihollista tulittamasta. Sotilaan tulta ovat tulittaminen rynnäkkökiväärillä

ja käsikranaattien käyttö sekä taistelijaparin tulituki. Vaunut tuhotaan singoilla. Hyökkäyksessä on tulitettava ja edettävä ryhmän mukana siten, että vihollinen on jatkuvasti tulen alla ja saadaan tuhottua. Sotilas syöksyy tuliasemasta tuliasemaan, joista vihollisen tuhoaminen on mahdollista. Eteneminen suojataan maaston käytöllä sekä hyökkäysreitin ja tuliaseman valinnalla. Tulelta suojaisissa katveissa edetään nopeinta tapaa käyttämällä. Sotilaansuoja muodostuu taistelu- ja suojavarustuksesta, naamioinnista, oikeasta maaston käytöstä etenemisreitin ja tuliaseman valinnassa, linnoittamisesta sekä taistelijaparin ja muun ryhmän tuesta. Toiminta voidaan suojata myös savuilla.

7. **Toimi yhdessä taistelijaparin tai partion kanssa ja ryhmän osana.** Sotilas toimii lähes kaikissa taistelutehtävissä yhdessä taistelijaparinsa tai partionsa kanssa. Yhteistoiminta edellyttää toiminnan sopimista ennen suoritusta, kommunikointia taistelutehtävän aikana sekä taistelijaparin tukemista. Taistelijapari/partio toimii lähes aina ryhmän osana. Tämä edellyttää ryhmänjohtajan esimerkin, merkkien ja käskyjen seuraamista sekä omien havaintojen välittämistä ryhmänjohtajalle. Sotilaan on miellettävä oma tehtävänsä ja paikkansa osana ryhmän tai partion kokonaistoimintaa.

Tilannetietoisuus ja toimintamallit taistelussa

Sotilas ei täytä taistelutehtäväänsä, ellei hän tiedä, mitä taistelukentällä tapahtuu. Tehtävä ei myöskään täyty, ellei sotilas tiedä miten hänen tulisi toimia, tai hän ei osaa, kykene taikka halua toimia. Tehtävän täyttämiseksi sotilaalla tulee siten olla havaintokykyä, tietoa, taitoa ja tahtoa sekä toimintakykyä. Sotilaan on myös kyettävä kestämään ja hallitsemaan taistelukentän fyysiset ja psyykkiset rasitukset vuorokausia kestävissä taistelussa. Tämä edellyttää hyvää fyysistä suorituskykyä.

Sotilaan päätöksenteko taistelutilanteessa on kokemusperäisen tiedon ja toimintamallien soveltamista tilanteen ratkaisemiseksi usein välittömässä hengen vaarassa. Mahdolliseen tilanteen arviointiin on aikaa vähän, pisimmillääkin ehkä muutamia minuutteja.

Tilannetietoisuudella tarkoitetaan sotilaan käsitystä toimintaan ja ratkaisuihin vaikuttavista tekijöistä tietyssä tilanteessa. Tilannetietoisuus on sotilaan käsitys tehtävästä, vihollisesta ja sen toiminnasta, omista joukoista ja toimintaympäristöstä sekä omasta aseistuksestaan ja varustuksesta.

Tilannetietoisuus edellyttää, että sotilas tekee aina havaintoja ympäristöstään, analysoi näkemäänsä, kuulemaansa ja haistamaansa sekä tekee ratkaisuja toiminnastaan. Havainnoinnin kohteena ovat kaikki toimintaan ja ratkaisuihin vaikuttavat tekijät. Havainto voi olla esimerkiksi nähty vihollinen, aseen suuliekki tai kuultu kranaatin räjähdysääni tai muu seikka.

Sotilaan on kyettävä poimimaan suuresta havainto- ja informaatiomäärästä olennaisin toimintansa pohjaksi. **Sotilaan on kyettävä havaitsemaan ympäristöstään kriittiset tekijät,** ymmärtämään niiden merkitys ja suhteuttamaan ne omaan toimintaansa. Lisäksi on pystyttävä ennakoimaan vihollisen toiminta ja omat toimenpiteet.

Taistelutilanteissa kokemus auttaa. Kokeneen sotilaan nopeus ja tehokkuus perustuu tiedon nopeaan jäsentelyyn ja muuttamiseen välittömäksi toiminnaksi. Kokenut sotilas voi käyttää hyväkseen sellaisia, kyseistä tilannetta muistuttavia malleja, joita hän on koulutuksessa tai aikaisemmassa taistelutoiminnassaan saanut.

Sotilaan toimintaa voidaan tarkastella kolmen pelkistetyn toimintamallin avulla. Ensimmäinen

on ennakoiva ja lähes automaattinen reagointi vihollisen toimintaan tai muuhun ulkoiseen ärsykkeeseen. Toinen on välitön toiminta ryhmänjohtajan esimerkin, merkin tai käskyn mukaisesti.

Kolmas on taistelutehtävän itsenäinen toteuttaminen yhdessä taistelijaparin kanssa.

» *1. Ennakoiva vaistomainen toiminta*
2. Välitön toiminta ryhmänjohtajan esimerkin, merkin tai käskyn mukaisesti
3. Taistelutehtävän itsenäinen toteuttaminen yhdessä taistelijaparin kanssa

Sotilas joutuu taistelun aikana käyttämään kaikkia näitä toimintamalleja ja soveltamaan niitä tehtävänsä täyttämiseksi. Toimintamallit täydentävät toisiaan.

Ensimmäisessä, **ennakoivassa toimintamallissa,** sotilas toimii havaintojensa ja koulutuksensa perusteella lähes vaistomaisesti. Hän esimerkiksi suojautuu, avaa tulen tai tukee taistelijapariaan. Tehokas toiminta edellyttää tällöin jatkuvaa havaintojen tekemistä, toimintavalmiutta, reagointikykyä ja perustaitojen varmaa hallintaa. Jos sotilas ei havaitse vihollisen toimintaa tai reagoi siihen liian hitaasti tai virheellisesti, hän haavoittuu tai kuolee.

Toisessa, **välittömässä toimintamallissa,** ryhmänjohtaja käskee partioille, taistelijapareille ja taistelijoille tehtävät merkeillä tai lyhyillä käskyillä. Sotilaan tulee myös kyetä toimimaan pelkästään ryhmänjohtajansa esimerkin mukaisesti.

Ryhmänjohtajan käskyt ovat lyhyitä ja sisältävät usein myös tehtävän suoritustavan. Käskyjen perusteena ovat vihollisen toiminta, sotilaskoulutuksessa opetetut toimintamallit ja automaatiotasolle harjoitellut suoritukset. Sotilaalta edellytetään aina ryhmänjohtajan esimerkin, merkkien ja käskyjen seuraamista sekä nopeaa käsityskykyä. Lisäksi hänen on miellettävä paikkansa osana ryhmää ja sen taistelua.

Kolmannessa toimintamallissa, **sotilas täyttää taistelutehtävänsä itsenäisesti yleensä taistelijaparinsa tai partionsa kanssa.** Esimerkkejä ovat muun muassa vartiomiehen, sotilaspoliisin, tunnustelijan, ryhmäaseen ampujan, partionjohtajan ja ryhmän varajohtajan tehtävät.

Ryhmänjohtaja ei näissä tilanteissa ole välittömässä läheisyydessä eikä välittömästi johtamassa toimintaa. Sotilaan on itse tehtävä päätökset saamansa tehtävän toteuttamiseksi ja täyttämiseksi.

Tilanne voi poiketa aikaisemmista kokemuksista, jonka takia on kyettävä nopeaan tilanteenarviointiin ja päätöksen tekoon. Lisäksi hänen on kyettävä soveltamaan tietojaan ja taitojaan kulloisenkin tilanteen mukaisesti.

Sotilaan automaattinen vaistomainen toiminta

» *Seuraa ympäristöäsi, tunnista kriittiset tekijät.*

Tuhoa itseäsi uhkaava vihollinen tai suojaudu.

Estä vaaratilanne varoittamalla ja hälyttämällä.

Tue taistelijapariasi ja pelasta hänet mahdollisesta vaaratilanteesta.

Ilmoita ryhmänjohtajalle.

Jatka tehtäväsi täyttämistä.

Säilytä taisteluvalmiutesi ja toimintakykysi.

Välittömän toiminnan tarkoituksena on tuhota kohdattu vihollinen ennen kuin tämä ehtii ensin. Toinen vaihtoehto on suojautua siten, että vihollinen ei voi tuhota sotilasta.

Toimintavaihtoehtoina tulevat kyseeseen **nopea tulen aloittaminen** tai suojautuminen tai näiden yhdistelmä. Nopea tulenavaus on tehokas toimintamalli, kun sotilas näkee vihollisen ja kykenee tulittamaan omalla aseellaan.

Muissa tapauksissa tehokkain toiminta on suojautuminen esimerkiksi maahan heittäytymällä ja siirtyminen sellaiseen tuliasemaan, josta vihollisen voi tuhota. Muutamassa sekunnissa tehty virheellinen ratkaisu saattaa johtaa sotilaan kuolemaan. Välitön toiminta edellyttää jatkuvaa ja valpasta havaintojen tekemistä ryhmän toimintakykyä uhkaavista tekijöistä. Sellaisia ovat muun muassa taisteluaineiden käyttö, miinat, panssarivaunut, tulialueelle tuleva vihollinen tai vartiopaikkaa lähestyvä henkilö.

Sotilaan tulee pelkän havainnon saamisen lisäksi myös **varoittaa ja hälyttää taistelijaparinsa sekä ryhmä** suullisesti, merkillä tai hälyttimellä. Tämä edellyttää ennalta harjoiteltuja toimintatapoja.

Nopean tulenavauksen tai suojautumisen jälkeen sotilaan ensisijainen tehtävä on **tukea taistelijapariaan** ja pelastaa hänet mahdollisesta vaaratilanteesta. Lisäksi hänen tulee **ilmoittaa vihollishavainnot** muulle ryhmälle.

Kun sotilas osaa toimia näin, hän lisää koko ryhmän taistelutehoa ja turvallisuutta. Lisäksi hän varmistaa, että myös häntä tuetaan ja autetaan vastaavassa tilanteessa.

Kun sotilas ei ole enää vihollisen välittömän tulivaikutuksen kohteena, hän ilmoittaa ryhmänjohtajalle havaintonsa vihollisesta ja oman toimintansa tuloksista. Näin hän taas tukee ryhmänjohtajan johtamista ja tehostaa siten koko ryhmän taistelua. Välittömien toimenpiteiden jälkeen on **jatkettava oma-aloitteisesti ryhmänjohtajan käskyn tai tehtävän täyttämisestä.**

Ryhmänjohtajan käskyn mukainen välitön toiminta

» *Aloita käskyn toteuttaminen heti.*

Toimi nopeasti ja harjoitellulla tavalla.

Jatka käskyn toteuttamista, kunnes tehtävä on täytetty tai ryhmänjohtaja käskee uuden tehtävän.

Ilmoita tehtävän täyttäminen ja sen tulos ryhmänjohtajalle.

Suurenkin joukon toiminta alkaa usein vasta, kun viimeinenkin sotilas on valmis tai ryhmittynyt omalle paikalleen. Joukkue lähtee liikkeelle vasta, kun viimeinenkin sotilas on ajoneuvossa tai ryhmittynyt etenemismuotoon. Yksilön nopea ja luotettava toiminta edistää näin ryhmän ja joukkueen toimintaa sekä vapauttaa johtajat johtamaan taistelua. Sotilaan on luotettava taistelijaparinsa ja ryhmän muiden sotilaiden toimintaan. Se edellyttää harjoittelua, joka onnistuessaan rakentaa tarvittavan pienryhmäkiinteyden ja luo keskinäisen luottamuksen. Luottamus ja pienryhmäkiinteys korostuvat olosuhteissa, joissa ryhmän sotilaat eivät näe tai kuule toisiaan; esimerkiksi asutuskeskustaistelussa tai hajautetussa sissitoiminnassa.

Sotilaan on jatkettava käskyn toteuttamista, kunnes tehtävä on täytetty tai ryhmänjohtaja käskee hänelle uuden tehtävän. Käskyn täyttämisen jälkeen on ilmoitettava ryhmänjohtajalle käskyn täyttämisestä sekä toiminnan tulos. Jos on ilmeistä, että käskyn täyttäminen viivästyy tai jää puolinaiseksi, asiasta on ilmoitettava heti sen tultua ilmeiseksi. Näin sotilas taas

tukee ryhmänjohtajan johtamista ja parantaa koko ryhmän toimintaa.

Tilanteen muuttuessa sotilas saattaa joutua miettimään, mikä hänen tehtävänsä tarkoitus oli ja toimimaan parhaan ymmärryksensä mukaan alkuperäisen tarkoituksen saavuttamiseksi. Sellaisista tapahtumista, jotka saattavat ryhmän tehtävän tai ryhmän jäsenet vaaraan, on ensi tilassa ilmoitettava ryhmänjohtajalle.

Itsenäisen taistelutehtävän toteuttaminen

» *Itsenäisessä taistelutehtävässä sotilaan on ratkaistava miten ja missä järjestyksessä hän toimii tietyssä tilanteessa parhaimmalla tavalla tehtävänsä täyttämiseksi.*

Itsenäisiä taistelutehtäviä voivat esimerkiksi olla tulialueella olevien vihollisten tuhoaminen, panssarivaunun tuhoaminen tai huoneen valtaaminen. Muita itsenäisiä taistelutehtäviä voivat olla hyökkäys käskettyyn tavoitteeseen, asepesäkkeen tuhoaminen, ryhmän irtautumisen suojaaminen tai takaa-ajavan vihollisen tuhoaminen.

Tällaisen itsenäisen taistelutehtävän täyttäminen kestää yleensä muutamista kymmenistä minuuteista joihinkin tunteihin.

Toiminnan perusteena ovat ryhmän tai partion tehtävä, tilanne, käskyt ja havainnot toimintaympäristöstä, erityisesti vihollisen toiminnasta sekä omat kokemukset taistelusta.

Tilanteenarviointi ja päätöksenteko

» *Perusteena ovat ryhmänjohtajan käskyt, havainnot toimintaympäristöstä ja taistelukokemus. Arvioidaan tehtävän toteuttamiseen vaikuttavat keskeiset tekijät. Päätös on paras ratkaisu tehtävän toteuttamisesta: mitä, miten ja missä järjestyksessä?*

Seuraavan sivun taulukossa on esitetty esimerkki sotilaan nopean tilanteenarvioinnin ja päätöksenteon mallista. Sitä on mahdollista käyttää itsenäisessä taistelutehtävässä.

Mallia voidaan käyttää myös mielikuvaharjoittelun apuna silloin, kun valmistaudutaan taisteluun. Mielikuvaharjoittelu valmentaa tulevaan suoritukseen, varmistaa oikean suoritustavan ja nopeuttaa varsinaista suoritusta. Mielikuvaharjoittelu käsittää tilanteenarvioinnin sekä taisteluvaiheiden ja omien toimenpiteiden läpikäynnin mielessä ennen taistelua tai suoritusta.

Samaa mallia voidaan käyttää taistelun jälkeen arvioitaessa omaa toimintaa ja sen parantamista.

Päätöksen pohjana oleva tilanteenarviointi perustuu ryhmänjohtajan käskyihin, toimintaympäristöstä tehtäviin havaintoihin sekä aiemmista harjoituksista ja taisteluista saatuihin kokemuksiin.

Tilanteenarviointi aloitetaan aina tehtävästä. Ryhmänjohtajan käsky sisältää yleensä koulutuksen ja harjoittelun mukaisen vakiotehtävän, sotilaan tehtävän ja toimintaympäristön ja tilanteen edellyttämät osat sekä tarvittaessa toimintaohjeet. Ryhmänjohtajan käskyn vakiotehtävä voi olla esimerkiksi "TOIMITTE VARTIOMIEHENÄ / TUNNUSTELIJANA / KK-AMPUJANA, SUOJAAJANA / OPPAANA / LÄHETTINÄ. Ryhmänjohtaja käskee sotilaalle yksiselitteisen tehtävän. Tehtävä voi olla esimerkiksi suojaaminen,

Tilanteenarvioinnin osatekijät ovat:
1. Tehtävä, 2. Vihollinen, 3. Toimintaympäristö,
4. Taistelijapari / partio ja ryhmä sekä 5. Aseistus ja varustus.

<table>
<tr><th>Osatekijä</th><th>Mieti</th><th>Arvioi</th><th>Päätä</th></tr>
<tr><td>1. Tehtävä
Ryhmänjohtajan käskemä
• tehtävä
• tavoite
• toimintaohjeet
• tukeminen
• aikatekijät
• rajoitukset</td><td>• Mikä on tehtävä?
• Mitä on saatava aikaan?
• Mitä on tehtävä heti?
• Mitä on tehtävä seuraavaksi?</td><td rowspan="4">Mahdol-lisuudet ja keinot vihollisen yllättämiseen.

Toimintaa edistävät ja haittaavat tekijät

Toiminnan kannalta oleelliset tekijät

Mahdolliset uhat ja riskit?</td><td rowspan="4">Mitä on tehtävä?

Miten on toimittava?

Missä järjestyksessä toimintaan?</td></tr>
<tr><td>2. Vihollinen
• sijainti
• lukumäärä
• aseistus
• toiminta
• toiminnan tavoite</td><td>• Miltä tasalta vihollinen voi havaita sotilaan?
• Miten ja milloin vihollinen voi vaikuttaa taistelijaan?
• Miten sotilas voi vaikuttaa viholliseen?
• Miten vihollinen voi reagoida sotilaan toimintaan?
• Mikä on sotilaan toiminnan kannalta vaarallisin vihollinen?
• Mikä on vihollisen tuhoamisjärjestys?</td></tr>
<tr><td>3. Toimintayhmäristö
• suojapaikat
• esteet
• katveet
• eteneminreitit
• tuliasemat</td><td>• Vihollisen ja omaa toimintaa rajoittavat tekijät?
• Tehtävän toteuttamisen mahdollistavat etenemisreitit ja tuliasemat?</td></tr>
<tr><td>4. Taistelijapari / partio ja ryhmä
• sijainti
• tehtävä
• sen hetkinen ja suunniteltu toiminta
• ryhmäaseen käyttö</td><td>• Miten ryhmä ja taistelijapari / partio tukevat sotilaan toimintaa?
• Miten sotilas voi tukea ryhmän tai taistelijaparin/partion toimintaa?
• Miten sotilas sopii yhteistoiminnan tai partion taistelijaparinsa kanssa?</td></tr>
<tr><td>5. Aseistus ja varustus
• lippaassa oleva patruunamäärä
• täysin lippaiden määrä
• käsikranaattien määrä
• muu aseistus ja ampumatarvikkeet
• käyttömahdollisuudet
• rajoitukset</td><td>• Aseen, ampumatarvikkeen, tähtäimen ja tulitustavan valinta.
• Patruunoiden riittävyys.</td><td></td><td></td></tr>
</table>

etenemissuunta tai tavoite, vihollisen tuhoaminen, viestin vieminen, opastaminen. Toimintaympäristöön liittyen käsky sisältää esimerkiksi tuliaseman, maaston nimeämisen, tulialueen rajat ja tulenaloitustasan. Ryhmänjohtaja käskee tehtävän yleensä toimintapaikalla tai maastoon sidottuna siten, että toimintapaikka on näkyvissä. Ryhmänjohtaja varmistaa käskyn ymmärtämisen tarvittaessa käskemällä tehtävän toistamisen tai tarkistuskysymyksellä. Käsky päättyy ryhmänjohtaja kysymykseen "KYSYTTÄVÄÄ?", jolloin sotilaan tulee kysyä mahdollisesti epäselväksi jääneet asiat. Käskyn jälkeen ryhmänjohtaja voi antaa tarvittaessa toimintaohjeita tehtävän toteuttamisesta.

Ryhmänjohtajan yhteiskäsky sisältää seuraavat asiat: vihollinen, omat joukot, ryhmän tehtävä, taistelijaparien / taistelijoiden tehtävät, tukeminen, johtaminen ja toimintaohjeet. Johtaminen käsittää käytettävät käskyt ja merkit, tunnussanan, taistelutunnuksen, ryhmänjohtajan oman paikan ja aikatekijät.

Vihollisesta selvitetään tai arvioidaan ensiksi sijainti, lukumäärä ja aseistus. Toiseksi selvitetään vihollisen toiminta ja arvioidaan sen tavoite. Johtopäätöksinä ovat vastaukset seuraaviin kysymyksiin: Miltä tasalta vihollinen voi havaita sotilaan? Miten ja milloin vihollinen voi vaikuttaa taistelijaan ja miten sotilas voi vaikuttaa viholliseen? Miten vihollinen voi reagoida sotilaan toimintaan? Mikä on toiminnan kannalta vaarallisin vihollinen? Mikä on vihollisten tuhoamisjärjestys?

> » *Sotilaan tulee pyrkiä löytämään aina mahdollisuudet ja keinot vihollisen yllättämiseen.*

Toimintaympäristöstä selvitetään suojapaikat, esteet, katveet, etenemisreitit ja tuliasemat. Johtopäätöksenä ovat vihollisen ja omaa toimintaa rajoittavat tekijät sekä omaan tehtävään sopivat etenemisreitit ja tuliasemat.

Ryhmästä, partiosta ja taistelijaparista selvitetään sijainti, tehtävä, tavoite, sen hetkinen ja suunniteltu toiminta sekä ryhmäaseen käyttö. Johtopäätöksenä ovat vastaukset kysymyksiin, miten ryhmä, partio, ja taistelijapari tukevat toimintaa, miten sotilas voi tukea ryhmän ja taistelijaparin toimintaa sekä miten sotilas sopii yhteistoiminnan taistelijaparinsa kanssa?

Aseesta ja varustuksesta tarkastetaan lippaassa oleva patruunamäärä, joka näkyy lippaan kuperassa reunassa olevista reistä, sekä täysien lippaiden määrä. Lisäksi arvioidaan aseen ja muun varustuksen käyttömahdollisuudet ja rajoitukset. Johtopäätöksinä ovat aseen, ampumatarvikkeen, tähtäimen ja tulitustavan valinta sekä patruunoiden riittävyys.

Tilanteenarvioinnin tuloksena ja johtopäätöksenä ovat: toimintaa edistävät ja haittaavat tekijät, mahdolliset uhat tai riskit, toiminnan kannalta oleelliset tekijät sekä toimintavaihtoehdot.

Ennen lopullista päätöstä on hyödyllistä ajatella, miten vihollinen voi missäkin vaiheessa reagoida ja mitä se aiheuttaa taistelijaparin toiminnalle. Samalla syntyy varasuunnitelma, joka voidaan nopeasti ottaa käyttöön tilanteen muuttuessa.

Tilanteenarviointi on siis järjestelmällistä tehtävän toteuttamiseen vaikuttavien tekijöiden selvittämistä ja arvioimista. Taistelijapari arvioi tilanteen yleensä yhdessä keskenään puhuen. Tilanteenarvioinnin jälkeen taistelijapari ja sotilas päättävät, miten he tehtävänsä toteuttavat sekä mitä toimenpiteitä se edellyttää.

Tällainen tilanteenarviointi on mahdollista tehdä silloin, kun täytetään itsenäistä taistelutehtävää. Tilanteessa, jossa on toimittava välittömästi ryhmänjohtajan käskyn perusteella tai reagoitava uhkaan, on toimittava heti ja epäröimättä vain sotilaskoulutuksen ja taistelukokemuksen perusteella.

Tilanteenarvioinnin perusteella tehdään päätös. Päätös on ratkaisu siitä, miten tehtävä parhaiten toteutetaan sekä sen edellyttämistä toimenpiteistä. Toimenpiteet ryhmitellään suoritusjärjestyksessä välittömiin toimenpiteisiin, tehtävän valmisteluun ja toteuttamiseen sekä jatkotoimenpiteisiin.

Sotilaan on kyettävä keksimään kulloiseenkin tilanteeseen soveltuva perustoimintatapa hyvin nopeasti. Toimintaympäristön havainnoinnin, tilanteenarvioinnin ja päätöksenteon on sen takia oltava jatkuvaa niin taisteluun valmistauduttaessakin kuin sen aikana.

Tehtävän täyttäminen

» *Välittömät toimenpiteet – mitä teen heti?*

Tehtävän valmistelu ja toteuttaminen – miten toteutan tehtävän?

Jatkotoimenpiteet – mitä teen seuraavaksi?

Toiminnan alkaessa ensimmäisiä välittömiä toimenpiteitä ovat käskyt ja merkit, suojautuminen ja eteneminen sekä aseen käyttö. Sotilas voi välittää tai antaa käskyjä ja merkkejä taistelijaparilleen tai ryhmänsä johtajalle.

Sotilas voi suojautua tai edetä seuraavaan tuliasemaan. Aseen käyttöön liittyy tulitustavan ja kulloinkin tuhottavan vihollisen valinta sekä tuhoaminen. Nämä toimenpiteet on tehtävä heti tai muutamassa sekunnissa.

Tehtävän täyttämisen valmisteluun voivat kuulua muun muassa vihollisen toiminnan seuraaminen tähystämällä ja oman toiminnan edellyttämä tiedustelu. Valmisteluun voivat lisäksi kuulua tuhottavan vihollisen osoittaminen taistelijaparille, etenemisreitin ja seuraavan tuliaseman valinta, aseen, ampumatarvikkeen tai erikoisvälineiden valinta ja käyttökuntoon laittaminen, maalin ja tulitustavan valinta sekä yhteistoiminnan sopiminen taistelijaparin kanssa.

Taistelijapari voi keskenään sopia esimerkiksi etenemisjärjestyksestä, vihollisen tuhoamisesta, liikkeellelähdöstä sekä merkeistä. Tehtävän valmisteluun on yleensä vain vähän aikaa. Valmistelut tulee tehdä harkitusti, järjestelmällisesti ja nopeasti.

Eräät seikat **edistävät ja nopeuttavat tehtävän toteuttamista.** Sellaisia ovat perustaitojen ja -toimintatapojen varma hallinta, valmistautuminen ja toiminnan valmistelu, tilanteen edellyttämä toimintavalmius, yhteistoiminta taistelijaparin kanssa, tavoitteellisuus, keskittyminen tehtävän toteuttamisen kannalta oleellisiin asioihin, ennakoiva toiminta aloitteen tempaamiseksi viholliselta, yksinkertainen toiminta, joka johtaa varmaan tulokseen, aloitteellisuus, aktiivisuus, rohkeus sekä sitkeys ja peräänantamattomuus.

Vihollisen hämääminen ja yllättäminen ovat usein taistelun lopputuloksen ratkaisevia tekijöitä. Niihin voidaan päästä ennakoivalla toiminnalla, poikkeamalla vakiotoiminnasta ja käyttämällä hyväksi vastustajan kaavamaista menettelyä.

Tehtävän toteuttamista haittaavat ja hidastavat yleensä: puutteellinen perustaitojen ja -toimintatapojen hallinta, valmistautumattomuus ja valmistelujen laiminlyöminen, oman taisteluvalmiuden ja –kelpoisuuden laiminlyöminen, puutteellinen yhteistoiminta taistelijaparin kanssa, päämäärätön toiminta ilman selkeitä tavoitteita, keskittyminen tehtävän toteuttamisen kannalta epäoleellisiin asioihin, reagoiva toiminta vihollisen aloitteen mukaisesti, monimutkaiset menettelytavat, odottelu ja päättämättömyys, uhkarohkeus sekä periksi antaminen ja luovuttaminen. Sotilas voi varautua uhkiin ja pienentää riskejä ennakoimalla vihollisen vastatoimenpiteet ja suunnittelemalla omat vaihtoehtoiset toimenpiteensä.

Jatkotoimenpiteitä ovat esimerkiksi suojautuminen tai siirtyminen uuteen tuliasemaan, lippaan vaihtaminen ja aseen lataaminen, tähystäminen, ensiavun antaminen taistelijaparille sekä ilmoitukset ryhmänjohtajalle vihollisesta ja oman toiminnan tuloksista. Tehokas toiminta edellyttää kaikissa vaiheissa, että toimenpiteet tehdään oikeassa järjestyksessä.

Taisteluvalmius

Mitä sotilaan taisteluvalmius edellyttää?

1. Oikeaa tilannetietoisuutta
Tilannetietoisuuden perustan luovat joukkueen johtajan ja ryhmänjohtajan käskyt. Sotilaan on tiedettävä aina oma tehtävänsä. Lisäksi hänen on tiedettävä tilanne ja ryhmän tehtävä. Tilanne käsittää tiedot siitä, missä vihollinen on ja mikä on joukkueen tehtävä.

Omasta tehtävästä on tiedettävä muun muassa tulialue ja tulenaloitustasa ja tähystyssuunta. Sotilaan on tiedettävä aina joukon tunnussana ja taistelutunnus. Ellet tiedä edellä mainittuja asioita, kysy ne ryhmänjohtajaltasi. Sotilaan on tiedettävä, missä hänen taistelijaparinsa on ja mikä on hänen taisteluvalmiutensa. Sotilaan on tiedettävä myös ryhmänjohtajan, joukkueen lääkintämiehen ja patruunoiden jakopaikan sijainti.

2. Aseen ja varustuksen toimintakuntoisuutta ja käyttövalmiutta
Sotilaalla on oltava aina ase mukana ja sen tulee olla toimintakunnossa. Aseen on oltava huollettu ja kohdistettu. Aseen hihnan on oltava säädetty oikean pituiseksi. Taisteluvarustukseen kuuluvien kaikkien kuuden lippaan on oltava täytettynä. Kypärän on oltava päässä, hihna oikein kiinnitettynä.

Taisteluvyössä on oltava ensiside, suojavälineet ja vuorokauden kuivamuona. Kenttäpullossa on oltava vettä. Taisteluvyön on oltava naamioitu. Kenttävarustus on oltava pakattuna suoja-asemassa tai ajoneuvossa. Talvella suksien on oltava voideltu ja siteiden sovitettuina oikean pituisiksi.

3. Omaan tehtävään valmistautumista ja tehtävän valmistelua
Sotilaalla on oltava tehtävän edellyttämä erikoisvarustus kuten käsikranaatit, kertasinko, valaisuraketit, valojuovapatruunat tai savut. Pimeätoiminnan valmistelut on tehtävä jo valoisalla. Taistelijaparin on sovittava etukäteen tehtävän toteuttaminen ja yhteistoiminta. Sotilaan on valmistauduttava tehtäväänsä tilanteenarvioinnilla ja mielikuvaharjoittelulla. Tehtävä toteuttaminen on aina mahdollisuuksien mukaan harjoiteltava etukäteen.

4. Toimintakyvyn ylläpitämistä
Taisteluvalmius edellyttää, että seuraat valppaasti toimintaympäristöäsi, teet siitä havaintoja ja tunnistat kriittiset tekijät ajoissa. Toimintakyky tarkoittaa sitä, että pystyt aloittamaan tehtävän toteuttamisen heti ryhmänjohtajan esimerkillä, merkillä tai käskyllä tai esimerkiksi havaitessasi vihollisen.

Toimintakyky edellyttää, että ylläpidät energiavarastosi nauttimalla ravintoa 2–4 tunnin välein ja nestetasapainosi nauttimalla nestettä kovassa rasituksessa noin litran tunnissa eli noin 2–2,5 dl 10– 15 minuutin välein. Huolehdi myös sääolosuhteiden mukaisesta pukeutumisesta.

Ryhmänjohtaja käskee ryhmän levon tilanteen mukaisesti. Huolehdi mahdollisuuksien mukaan omasta riittävästä levosta. Unen tarve on yksilöllinen. Jos nukut liian vähän, oma toimintakykysi laskee ja uuden oppiminen sekä taitojen kehittyminen heikkenevät. Lisäksi univaje lisää virheiden ja vaaratilanteiden riskiä. Nämä seikat korostuvat harjoituksissa, joiden fyysinen ja psyykkinen kuormitus nousevat helposti kasarmilla tapahtuvaa koulutusta korkeammaksi. Täydellisen nukkumattomuuden seurauksena toimintakyky romahtaa viimeistään neljännen peräkkäin valvotun vuorokauden jälkeen. Poikkeusoloissa uni saattaa joskus jäädä hyvinkin vähäiseksi, jolloin sen aiheuttamaa toimintakyvyn vajetta on tarpeen pyrkiä korvaamaan pienillä lepohetkillä ja torkuilla aina kun se on mahdollista. Tämän harjoittelu on tärkeää myös harjoitusolosuhteissa. Taistelukentän kuormittavissa olosuhteissa sotilas huoltaa itseään, syö ja nukkuu, aina kun se on mahdollista.

Valmistautuminen taisteluun ja taisteluvalmiuden ylläpitäminen

Tilannetietoisuus
Tilannetietoisuuden perustan luovat joukkueen ja ryhmänjohtajan käskyt, jotka sisältävät ainakin seuraavat asiat

- **Tilanne:** mitä tapahtuu ja vihollisen arvioitu toiminta, suuntautuminen, vahvuus sekä tunnettu kalusto
- **Tehtävä ja tavoite:** oman joukkueen ja ryhmän tehtävä
- **Taisteluajatus:** johtajan suunnitelma tehtävän toteuttamisesta
- **Tukeminen:** esim. lääkintähuolto ja ampumatarviketäydennykset, muonitus, taistelua tukevat joukot esim. epäsuoratuli ja pioneeri
- **Johtaminen:** kuka johtaa, mistä ja millä
- **Tunnukset:** tunnussana ja taistelutunnus.

Käskynsä jälkeen ryhmänjohtaja kertaa käskyn keskeiset kohdat kyselemällä ne ryhmän taistelijoilta. Lopuksi ryhmänjohtaja toteaa: ”KYSYTTÄVÄÄ?”. Alaisen on kysyttävä epäselviksi jääneet asiat. Jokaisen taistelijan on tiedettävä tehtävänsä ja sen täyttämisen merkitys oman joukkonsa taistelun onnistumisen kannalta. Näin taistelija kykenee toimimaan itsenäisesti, vaikka tilanne hetkittäin näyttäisikin epäselvältä. Lisäksi on tiedettävä voimassa oleva tunnussana ja taistelutunnus. Havaitusta vihollisen toiminnasta tai sen viitteistä on aina ilmoitettava johtajalle ja muille joukon taistelijoille.

Yleinen käskyrunko
Käskyjen antamista ja niiden ymmärtämistä helpottaa vakioitu asioiden käsittelyjärjestys. Sitä kutsutaan yleiseksi käskyrungoksi. Suomessa käytetty yleinen käskyrunko on seuraava:

1. Yleistilanne
   — mitä tapahtuu
2. Vihollistiedot
   — tarkat tiedot vihollisesta
3. Ylemmän johtoportaan ja naapureiden toiminta
   — mitä muut omat joukot tekevät, toiminnan päämäärä
4. Oma tehtävä
   — mitä oma joukko tekee, toiminnan tavoite
5. TEHTÄVÄ KÄSKYN SAAJALLE
   — mitä itse on tehtävä
6. Tiedustelu
   — miten toteutetaan, miten tiedot ilmoitetaan

7. Tulen käyttö
   - panssarintorjunta
   - epäsuoratuli
   - ilmatorjunta
   - pioneeritoiminta ja taisteluainesuojelu
8. Ajoneuvojen käyttö
   - minne sijoitetaan, miten osallistuvat taisteluun
9. Huolto
   - täydennykset
   - kunnossapito
   - lääkintähuolto
   - kuljetukset
   - huoltopalvelut
10. Salaaminen
    - viestisalaaminen
    - naamiointi ja jälkien peittäminen
    - valot ja tulet
11. Johtaminen
    - viestitoiminta
    - johtajien paikat
    - taistelutunnus ja tunnussana
    - kellon vertailu
    - kysymykset

» *Yleensä käskyt ovat lyhyitä eikä niissä ole muuta kuin kulloinkin tarpeelliset osat. Käsky voidaan myös antaa useassa osassa. Valmistautumistehtävällä nostetaan toimintavalmiutta. Esikäskyllä toteutetaan nopeuttavia toimenpiteitä ja varsinaisella käskyllä aloitetaan tehtävän toteuttaminen.*

Miten valmistaudut taisteluun?

1. Ylläpidä tilannetietoisuutesi. Välitä havaintosi taistelijaparille ja ryhmänjohtajalle
Paina mieleesi ryhmänjohtajan käskyistä tilanne, tiedot vihollisesta, ryhmän tehtävä, oma tehtäväsi, tunnussana ja taistelutunnus. Pysy selvillä tilanteesta sekä taistelijaparin sijainnista ja toiminnasta. Seuraa toimintaympäristöäsi.

2. Pidä aseesi ja varustuksesi toimintakunnossa ja käyttövalmiina
Puhdista aseesi ja tarkista aika ajoin aseen tähtäimet sekä aseen ja lippaiden toiminta. Täytä vajaat lippaat aina taistelutauon aikana. Pidä kenttävarustuksesi pakattuna suoja-asemassa tai ajoneuvossa.

3. Valmistaudu toteuttamaan tehtäväsi
Pidä erikoisvarustus kuten käsikranaatit, kertasinko, valaisuraketit, sekä savut käyttökunnossa. Tee pimeätoimintavalmistelut. Kertaa ryhmän johtajan käskyt ja ohjeet ja tämän jälkeen sovi taistelijaparisi kanssa tehtävän toteuttaminen ja yhteistoiminta. Valmistaudu tehtäväsi toteuttamiseen arvioimalla tilannetta. Mieti, mikä on sinun ja taistelijaparisi osuus ryhmän taistelussa. Mieti, miten toimit, kun ryhmä kohtaa vihollisen tai saa taistelukosketuksen. Ennakoi, miten vihollinen tulee toimimaan.

4. Ylläpidä taisteluvalmiutesi ja toimintakykysi
Seuraa toimintaympäristöäsi ja tunnista kriittiset tekijät toiminnan aloittamiseksi. Pidä yllä nestetasapainoasi nauttimalla nestettä ja energiavarastoasi nauttimalla ravintoa.

Miten kohotat taisteluvalmiuttasi?

1. Päivitä tietosi. Välitä havaintosi taistelijaparille ja ryhmänjohtajalle
Ryhmänjohtaja käskee ryhmän taisteluvalmiuden ja sen kohottamisen. Ryhmänjohtaja voi käskeä esimerkiksi parivartion, lepäämisen taisteluvarustus päällä, taisteluasemien miehittämisen sekä ilma- ja suojeluvaroituksen. Ennakoi, miten vihollinen toimi ja varaudu siihen. Ilmoita taistelijaparillesi ja ryhmänjohtajalle toimintaympäristöstä havaitsemasi kriittiset tekijät. Ilmoita ryhmänjohtajan käskyt ja ilmoitukset taistelijaparillesi ja välitä ne eteenpäin.

2. Lisää aseen ja varustuksen käyttövalmiutta
Varaa välineet saataville. Ota hyvä ampuma-

asento. Valitse maali, käytettävä ase ja oikea tähtäin. Tähtää todennäköistä maalia ja poista aseen varmistus. Tee suojeluvaroituksen edellyttämät toimenpiteet ryhmänjohtajan käskyllä.

3. Valmistaudu tehtävän toteuttamiseen ja varaudu vihollisen toimintaan
Valmistaudu erikoisvälineistön, kuten käsikranaatin, kertasingon, valaisuraketin tai savuheitteen käyttämiseen, tilanteen, vihollisen toiminnan ja tehtäväsi mukaisesti. Sovi havaintojen perusteella tehtävän toteuttaminen ja yhteistoiminta taistelijaparin kanssa. Ole valmiina aloittamaan taistelu. Mieti, mitä vihollinen seuraavaksi voi tehdä ja seuraa sen toimintaa.

Miten valmistaudut pimeätoimintaan?

Pimeätoiminnan valmistelut tehdään valoisalla:

- taisteluvarustuksen naamioinnin ja äänettömyyden tarkastaminen taistelijaparin kanssa,
- rynnäkkökiväärin yötähtäinten kääntäminen esiin ja valkoisen suuntajuovan kiinnittäminen tai maalaaminen aseeseen,
- valojuovapatruunoiden täyttäminen lippaisiin,
- valkoisten pilkkojen ja/tai johtajavalojen kiinnittäminen taisteluvyön selkäosaan,
- aseen rajoittimien tekeminen ja tarkistaminen sekä tulialueen rajojen ja tulituskorkeuden merkitseminen etumaastoon
- taistelusuunnitelman harjoittelu ryhmänjohtajan johdolla.

Paljaat ihonkohdat naamioidaan ja tarkastetaan. Kiiltäviä varusteita ei aa olla näkyvillä. Tarkasta, että varustus ei pidä ääntä. Ase, työväline sekä lusikkahaarukka ja pakki aiheuttavat helposti ylimääräistä kolinaa. Saappaiden heijastimet voidaan peittää laittamalla lahkeet saappaiden päälle.

Taistelijan on kiinnitettävä huomiota **pimeänäkökyvyn säilyttämiseen**. Vältä katsomasta kirkkaisiin valoihin. Jos on tarvetta valaista, käytä punaista valoa. Riittävä lepo ja oikea ravinto, eritoten A-vitamiini ja sokeri, ehkäisevät pimeänäkökyvyn heikkenemistä.

Alkoholin ja tupakan käyttöä on vältettävä.

Yötähtäimet kohdistetaan aseen kohdistamisen yhteydessä. Pimeätaistelussa käytetään yötähtäimiä sekä valojuovapatruunoita. Valkoinen, piipunsuuntainen suuntajuova aseessa helpottaa aseen suuntaamista.

Pimeätähtäimillä varustettuja aseita käytetään valvontaan ja taistelun johtamiseen sekä yllättävään tulen aloitukseen.

Edettäessä voidaan laittaa **valkoinen vaate selkään näköyhteyden säilyttämiseksi.** Sotilaat voidaan merkitä myös pilkoilla esimerkiksi siten, että taistelijalla on yksi, ryhmänjohtajalla kaksi ja joukkueen johtajalla kolme pilkkaa. Johtajilla voi olla myös himmeä, taaksepäin näyttävä valo. Taistelumaasto on painettava mieleen jo valoisalla. Taistelijapareittain valmistellaan tuliasemassa rajoittimet tulialueelle sekä kolot aseen tukeen maaston nimien mukaan.

Pimeys ei tarjoa näkösuojaa. Sotilaan on suojattava itsensä, tuliasemansa ja toimintansa lämpötähystystä vastaan. Tähän voidaan käyttää esimerkiksi oksia ja muuta luonnonmateriaalia sekä solumuovia (telttapatja) yhdistettynä luonnonmateriaaleihin.

Sotilaan toimintakyvyn turvaaminen taisteluolosuhteissa

Taisteluolosuhteissa sotilaaseen kohdistuu fyysinen kuormitus, psyykkinen paine, levon, erityisesti unen puute, epäedulliset sääolot sekä tilapäinen ravinnon ja nesteen puute. Seuraavilla toimenpiteillä voit ylläpitää omaa toimintakykyäsi.

Miten estät omat tappiot taistelussa?

Noudata yleisiä varomääräyksiä. Paina mieleesi **tunnussana, taistelutunnus ja lähestymismerkit.** Pysy selvillä taistelijaparisi sijainnista ja sovi yhteistoiminta taistelussa.

Käytä taistelutunnusta osoittaaksesi omille sijaintisi ja lähestymisesi esim. lähestyessäsi vartiomiestä takaapäin. Noudata vartiomiehen käskyjä.

Opettele **tunnistamaan vihollinen** maastopuvusta, taisteluvarustuksesta ja aseista sekä kengän pohjakuviosta ja ajoneuvojen jäljistä ja äänestä.

Ilmoita aina vartiomiehelle menosi ryhmän tulialueelle. Lähesty vartiopaikkaa ja yhteydenottopaikkaa käsketystä suunnasta ja anna sovittu lähestymismerkki.

Paina mieleesi ryhmän taisteluun liittyvät **räjähdepanokset** ja niiden laukaisu/vetolangat siten, että et laukaise niitä vahingossa. Poista käsikranaatista **varmistussokka** vasta juuri ennen heittämistä. Poista räjähdepanoksista varmistussokka vasta asentamisen päätteeksi. Käsittele asettasi ja muita varusteitasi siten, että et laukaise asentamaasi miinaa vahingossa.

Tarkista **takavaara-alue** aina ennen singolla ampumista.

Jätä vähintään **100 piirun varmuusväli** sekä sivu- että korkeussuunnassa, omien taistelijoiden ja tulittamasi maalin väliin. **Sata piirua vastaa kolmea sormen leveyttä.** Joukkueen johtaja käskee muutokset rauhan ajan aseenkäyttöohjeisiin ennen taistelua. Välitä ryhmänjohtajan käskyt muille taistelijoille.

Miten kehität paineensietokykyäsi ja hallitset stressin?

Kehitä taistelutaitoasi, se lisää paineensietokykyäsi. Ryhmänjohtaja ylläpitää ryhmän taistelutaitoa kouluttamalla ja harjoituttamalla ryhmän taistelusuunnitelman.

Kehitä fyysistä kuntoasi, se kohottaa paineensietokykyäsi. Huolehdi erityisesti palautumisesta fyysisesti raskaan suorituksen jälkeen.

Pysy selvillä tilanteesta, älä levitä huhuja. Ylläpidä omalta osaltasi ryhmän yhteishenkeä ja motivaatiota. Keskustele paineoireista taistelijaparisi ja ryhmänjohtajan kanssa.

Huolehdi riittävästä nesteestä, ravinnosta ja levosta. Sotilas pystyy säilyttämään toimintakykynsä muutaman tunnin ilman nestettä, vuorokauden ilman ravintoa ja noin 70 tuntia ilman unta. Lepää lyhyitäkin jaksoja aina, kun se on mahdollista. Pitkäaikaisessa toiminnassa unen tulisi olla vähintään 4–6 tuntia vuorokaudessa. Johtajien, ajoneuvon kuljettajien ja tarkkuustyötä tekevien riittävä uni on tärkeää koko joukon kannalta.

Valmistaudu taisteluun mielikuvaharjoittelulla. Se käsittää tilanteenarvioinnin sekä taisteluvaiheiden ja omien toimenpiteiden läpikäynnin mielessä ennen taistelua tai suoritusta. Mielikuvaharjoittelun pohjana ovat ryhmänjohtajan käskyt ja ryhmän harjoittelema taistelusuunnitelma sekä taistelijaparin sopima yhteistoiminta ja työnjako.

Huolehdi rasituksen ja taistelun jälkeisestä palautumisesta. Nauti nestettä, se nopeuttaa palautumista. Nopeuta lihaksiston palautumista venyttelyllä ja rentouttamalla. Keskustele taistelukokemuksista taistelijaparisi kanssa. Ruokaile ja lepää.

Tuuli	Ilman lämpötila 10 °C	5 °C	0 °C	−5 °C	−10 °C	−15 °C	−20 °C	−25 °C	−30 °C	−35 °C	−40 °C	−45 °C	−50 °C
Tyyni	10	5	0	−5	−10	−15	−20	−25	−30	−35	−40	−45	−50
2 m/s	9	4	−1	−6	−11	−16	−21	−26	−31	−37	−42	−47	−52
4 m/s	5	−1	−7	−13	−18	−24	−30	−37	−43	−49	−55	−61	−67
6 m/s	3	−4	−10	−17	−24	−30	−37	−43	−50	−56	−63	−69	−76
8 m/s	1	−6	−13	−20	−27	−34	−41	−48	−55	−62	−69	−76	−83
10 m/s	0	−8	−15	−22	−30	−37	−44	−52	−59	−66	−73	−81	−88
12 m/s	−2	−9	−17	−24	−32	−39	−47	−54	−62	−69	−77	−84	−92
14 m/s	−2	−10	−18	−26	−33	−41	−49	−56	−64	−72	−79	−87	−95
16 m/s	−3	−11	−19	−27	−34	−42	−50	−58	−65	−73	−81	−89	−97
18 m/s	−3	−11	−19	−27	−35	−43	−51	−59	−67	−75	−83	−90	−98
20 m/s	−4	−12	−20	−28	−36	−44	−52	−60	−68	−76	−84	−91	−99
		A		B	C Kudokset jäätyvät			Kylmäkuolema					

D

A = Kylmä **B** = Jäätävän kylmä **C** = Paljaan ihon paleltumisvaara
D = Paleltumisvaara tarkoituksenmukaisesti pukeuduttaessa on vähäinen

Miten säilytän lämpötasapainon?

Kylmyys ja toisaalta liika lämpö aiheuttavat lämpötasapainon horjumista.

Kylmyyden aiheuttamia seurauksia ovat:

- paleltumat
- alilämpö, eli hypotermia

Paleltumat oireilevat valkoisena laikkuna iholla ja pistelevänä kipuna. Paleltumissa iho ja pinnan alaiset kerrokset jäätyvät ja kudos tuhoutuu.

Pahimmissa paleltumatapauksissa on jouduttu poistamaan paleltunut kohta leikkauksella.

Alilämmössä eli hypotermiassa koko ruumiin lämpötila laskee. Ydinlämmön laskiessa alle +30 asteen seuraa tajuttomuus ja alle +28 asteessa sydänpysähdys ja kuolema. Hypotermian oireita ovat lihasten kangistuminen, vilunväristykset, väsymys, välinpitämättömyys ja tajunnan hämärtyminen.

Paleltuminen ja kylmettyminen voi tapahtua pienelläkin pakkasella, koska kehoon vaikuttava tehollinen lämpötila on riippuvainen myös suojavaatteista ja tuulen vaikutuksesta. Kylmä vesi kangistaa erityisen nopeasti.

Miten ehkäiset paleltumat?

1. Pukeudu lämpimästi ja tilanteen mukaan oikein. Vaatetus useina ohuina kerroksina on parempi kuin yksi paksu vaatekerta. Suojaudu viimalta.
2. Käytä riittävän tilavia jalkineita. Saappaiden tulee olla vähintään kaksi numeroa tavanomaista suuremmat. Käytä jalkineessa pohjallisia.
3. Käytä puhtaita sukkia. Ne eivät saa olla polyesteriä.
4. Pidä jalkasi puhtaana. Hoida jalkahikesi, sillä sekin lisää paleltumisalttiutta.
5. Myös tilapäisvälinein voit lisätä lämpimyyttä esimerkiksi sanomalehtipaperin avulla.
6. Vältä hiestymistä, mutta pysy liikkeellä. Vähennä vaatetusta ennen kovaa rasitusta. Lisää vaatetusta rasituksen jälkeen ja taukojen ajaksi. Vaihda heti tilaisuuden tullen kuivaa yllesi. Käytä kaikki tilaisuudet varusteiden kuivaamiseksi.
7. Pidä kasvojen verenkiertoa yllä liikuttamalla kasvojen lihaksia. Liikuta varpaitasi ja jalkateriäsi kenkien sisällä. Puristele sormiasi nyrkkiin.
8. Vältä saippuapesun ja deodoranttien käyttöä sekä vesipitoisia kasvovoiteita kovalla pakkasella.
9. Sovi taistelijaparisi tai partiosi kanssa toistenne kasvojen tarkkailusta. Tarkkaile myös ryhmän muita sotilaita.
10. Syö ja juo lämmintä ruokaa ja juomaa. Sijoita mukanasi oleva juoma ja kuivamuona lähelle kehoasi.
11. Älä tupakoi; nikotiini supistaa verisuonia ja lisää kovalla pakkasella huomattavasti paleltumisen riskiä.
12. Jos joudut käsittelemään metallia paljain käsin, kuivaa se, ennen kuin kosket siihen. Kuivaa kätesi.
13. Turtumisen tunne on merkki verenkierron häiriintymisestä. Irrota varustuksesi ja suorita tehokkaita lihasliikkeitä.

14. Valkoinen alue ihollasi on merkki kylmävauriosta. Lämmitä sitä paljaalla lämpimällä kädellä.Älä hiero. Älä koskaan hiero lumella kuolio- ja tulehdusvaaran takia. Muista, että tunnottomuus rajoittuneellakin alueella sekä sormien ja varpaiden jäykkyys voivat olla paleltuman ensimmäinen oire ja voivat edellyttää viivytyksetöntä asiantuntevaa ensiapua vamman pahentumisen välttämiseksi.

» *Vielä kerran!*
Huolehdi erityisesti jaloistasi
– pidä ne kuivina
– pyri vaihtamaan sukkasi päivittäin
– riisu jalkineesi levon ajaksi ja kuivaa sukkasi
– pukeudu lämpimästi sillä lämmin yleisvaatetus estää osaltaan myös raajojen paleltumisen.

Jos vain epäiletkin paleltumaa esimerkiksi jaloissasi, ilmoita asiasta heti lähimmälle esimiehellesi.

Miten menettelen helteellä?

Lämpösairauksia ovat:
- auringonpistos
- lämpöpyörtyminen
- lämpökouristukset
- lämpöuupuminen
- lämpöhalvaus

Auringonpistos on seurausta päähän kohdistuneesta suorasta lämpösäteilystä. Se oireilee päänsärkynä, huimauksena ja huonona olona. Ensiapuna on lepo viileässä paikassa.

Lämpöpyörtyminen johtuu verenkierron ohjautumisesta iholle ja alaraajoihin, jolloin aivojen verenkierto heikkenee hetkeksi ja seuraa hetkellinen tajunnan menetys. Ensiapuna on jalkojen nostaminen koholle, siirto viileään ja juominen.

Lämpökouristukset ovat 1–3 minuuttia kestäviä kouristuksia ja liittyvät pitkäkestoiseen lihasten kuormittamiseen helteellä. Ensiapuna annetaan litra vettä tai mehua, johon sekoitetaan noin ¼ teelusikallista suolaa.

Lämpöuupumus liittyy runsaaseen nestevajaukseen. Se oireilee heikotuksena, väsymyksenä, voimistuneena hengityksenä ja sekavuutena. Potilaan kuume alkaa kohota. Ensiapuna on suolaton vesi, lepo viileässä, vaatteiden vähentäminen ja potilaan siirtäminen hoitoon.

Lämpöhalvauksessa koko ruumiin lämpötila nousee hengenvaarallisen korkeaksi. Oireina ovat kohonnut sydämen syke, kuume, kouristukset, poikkeava käytös ja tahaton virtsaaminen tai ulostaminen.

» *Lämpösairauksia edistävät liiallinen vaatetus, nestevajaus ja fyysinen ponnistelu.*

Auringonpistoksessa pään alue on jäänyt ilman varjostavaa suojaa. Jo 2–3% nestevajaus laskee ihmisen suorituskykyä selvästi. Tällainen noin kahden litran nestemenetys voi syntyä jo tunnin mittaisessa kovassa rasituksessa. Kovassa rasituksessa ihminen juo yleensä liian vähän, jos hän juo janonsa mukaisesti.

» *Nestettä tulisi helteellä kovassa rasituksessa juoda n 2 dl 20 minuutin välein.*

Miten ehkäiset lämpösairaudet?

1. Tee nestetankkaus ennen pitkäkestoista ja rasittavaa suoritusta nauttimalla lasillinen vettä puoli tuntia ja toinen 15 minuuttia ennen suorituksen alkua.
2. Vaatetus ei saa olla liian tiivis eikä tiukka ja sen on läpäistävä haihtuminen. Pukeudu helteellä riittävän kevyesti.

3. Nauti viileää tai kylmää nestettä 1–2 desilitran erissä noin 10–20 minuutin välein.
4. Mene pysähtymisen ja taukojen aikana varjoon. Pidä riittävästi taukoja varjossa ja juo usein.
5. Juo runsaasti myös rasituksen jälkeen; usein ja vähän kerrallaan. Se nopeuttaa palautumista ja auttaa suoriutumaan seuraavasta rasituksesta.
6. Peseydy tai ui riittävän usein ja huolellisesti hikirauhasten toiminnan turvaamiseksi.

Miten valmistaudut pitkäkestoiseen rasitukseen ja ylläpidät toimintakyvyn rasituksen aikana?

1. Fyysisen kunnon harjoittaminen ennalta
Harjoittele säännöllisesti 3–5 kertaa viikossa vähintään 30 minuutin ajan.

2. Neste- ja ravintotankkaus
Aloita neste- ja ravintotankkaus 1–2 vuorokautta ennen suoritusta.

3. Henkilökohtaisen puhtauden hoito ja peseytyminen
Käytä puhtaita sukkia ja vaateita, jotka ehkäisevät hiertymisiä. Vaihda mahdollisimman usein puhtaat alusvaatteet. Vältä kasvojen pesua lämpimällä vedellä ja saippualla ennen kovaan pakkaseen lähtöä.

4. Olosuhteiden sekä sään mukaisten vaatteiden ja jalkineiden valinta
Kehon optimaalinen lämmönsäätely tehdään vaatteita vähentämällä tai lisäämällä sekä huolehtimalla kehon nestetasapainon ylläpitämisestä. Vähennä vaatetusta rasituksen ajaksi ja lisää vaatetusta suorituksen päätteeksi. Paras pukeutumistulos saavutetaan käyttämällä useita päällekkäisiä vaatekerroksia ja yhdistelemällä erilaisia vaatemateriaaleja. Käytä tilanteeseen sopivia jalkineita.

5. Varusteiden ja materiaalin oikea pakkaaminen sekä jakaminen
Pakkaa selkäreppu siten, että sen painopiste on mahdollisimman korkealla. Raskaan ryhmäkohtaisen kaluston kantamisessa on vuoroteltava. Sotilaat, joiden paino on alle 60kg tai jotka ovat huonokuntoisia kykenevät vain rajoitetusti pitkäaikaiseen toimintaan raskaan taakan kanssa.

6. Kuormituksen ja rasituksen sääteleminen, jaksottaminen sekä tauottaminen
Hyvä työn jaksottelu on esimerkiksi 50 minuuttia työtä ja 10 minuuttia taukoa. Ylläpidä tasaista vauhtia ja kuormitusta.

7. Kehon neste- ja lämpötasapainon ylläpitäminen
Nauti riittävästi nesteitä. Juo rasituksen aikana noin 1 litra tunnissa (vesi, laimea mehu). Juo usein pieniä eriä kerrallaan, että neste ehtii imeytyä.

8. Energian saannin turvaaminen nauttimalla säännöllisesti monipuolista ravintoa
Taistelijan tärkein energialähde on hiilihydraatit. Syö pienissä annoksissa useita kertoja (4–6) vuorokaudessa. Vältä sokereita, syö näkkileipää. Aktiivinen toiminta kovassa pakkasessa voi jopa kaksinkertaistaa energiankulutuksen.

9. Henkisten painereaktioiden ehkäisy
Pysy liikkeessä. Tee rentoutus- ja mielikuvaharjoituksia. Pidä yllä hyvää yhteishenkeä ja ilmapiiriä. Valmistaudu ja harjoittele vaikeisiin tilanteisiin. Tarvitset harjoituksen alusta lähtien vähintään 4–6 tuntia unta vuorokaudessa. Mikäli yhtäjaksoinen uni jää joskus tätä vähäisemmäksi, voidaan toimintakykyä lisätä 20-80 minuutin päiväunilla tilanteen sallimien hetkien aikana.

Hygienia maasto-olosuhteissa

Pese hampaasi aina ruokailun jälkeen. Ellei tähän ole mahdollisuutta, pureskele ksylitolipurukumia tai -pastilleja. Tee tarpeesi kenttäkäymälään – älä maastoon. Jos se ei ole mahdollista, peitä jätöksesi. Pese ja/ tai desinfioi kätesi aina tarpeilla käynnin jälkeen.

Peseydy tai ui kovan rasituksen ja hikoilun jälkeen. Kuivaa märät varusteesi ja vaihda kastuneet varusteet kuiviin. Vaihda likaiset ja rikkoutuneet varusteet mahdollisuuksien mukaan.

Käytä vain puhtaaksi todettua vettä. Laske vesi juomapulloosi vesiastiasta – älä ota vettä astiasta omalla juomapullollasi. Jos joudut käyttämään pintavettä, käytä juoksevaa vettä ja puhdista se keittämällä, puhdistustabletilla tai suodattamalla. Pidä juoma-astiasi ja juomapullosi puhtaina pesemällä ne.

Pidä elintarvikkeet ja ruoka-astiat kuljetuksen aikana erillään ampumatarvikkeista, polttoaineista ja roskista. Suojaa ruoka-astiat sateelta ja suoralta auringonvalolta. Käytä ruuan jakamiseen ja ottamiseen jakokauhaa - älä omaa lusikkahaarukkaasi. Sulje ruoka-astioiden kannet aina ruuan jakamisen tai ottamisen jälkeen.

Pese kätesi aina ennen ruuan valmistusta ja ruokailua sekä ruokailun jälkeen. Älä syö ruokaa, joka on ollut lämpöastiassa yli kaksi tuntia. Älä syö pilaantuneeksi epäilemääsi ruokaa. Kuumenna lämmitettävä ruoka kiehuvaksi. Keitä tai paista ruoka kypsäksi, kun valmistat ruokasi itse.

Pese pakki ja lusikkahaarukka aina ruokailun jälkeen kuumalla vedellä ja pesuaineella. Ellei lämmintä vettä ole saatavilla kuumenna vesi pakissa kamiinan päällä. Ellei pesuainetta ole saatavissa, käytä pesuun kuusen tai männyn havuja. Tyhjennä roskat ja ruuantähteet roska-astiaan – älä koskaan maastoon. Roskat laitetaan roskasäkkiin, palavat roskat voidaan polttaa kamiinassa.

Taistelijaparin ja partion yhteistoiminta

Yhteistoiminnan tarkoitus ja perusteet
Ryhmä muodostuu ryhmänjohtajasta ja kolmesta taistelijaparista tai partiosta . Perusyksikkö tekee erikoiskoulutusvalinnat, joka vaikuttaa siihen, ketkä mihinkin tehtävään tai kokoonpanoon koulutetaan. Ryhmät muodostetaan mahdollisimman hyvin yhteistyöhön kykenevistä henkilöistä.

Voit vaikuttaa itse siihen, kenen kanssa muodostat taistelijaparin tai partion. Lopullinen sijoitus tehdään niin, että syntyvä kokonaisuus on paras mahdollinen.Kahden sotilaan muodostama taistelijapari tai kolmen sotilaan partio on ryhmän perusosa. **Taistelijapari tai partio on aina tehokkaampi kuin kaksi-kolme yksittäistä sotilasta.**

Taistelijaparin yhteistoiminta antaa mahdollisuuden taistelussa tarvittavan **tulen ja liikkeen yhdistämiseen sekä suojaamiseen ja tukemiseen.**

Taistelijaparit tukevat toisiaan rynnäkkökiväärin tulella ja etenevät toistensa suojaamana tuliasemasta toiseen. Jatkuvassa taistelussa taistelijapari vuorottelee tähystämisessä, lippaiden täyttämisessä, ruuan noutamisessa tai valmistamisessa ja ruokailussa sekä levossa. Taistelijapari antaa välittömän ensiavun haavoittuneelle taistelijaparilleen.

Taistelijaparin tehokas yhteistoiminta edellyttää, että molemmat tuntevat toisensa. Vanhempi taistelija perehdyttää parinsa tehtäviin, toimintaan ja toimintaympäristöön sekä tutustuttaa hänet muuhun ryhmään. Taistelijaparin on harjoiteltava yhteistoiminta ja heillä tulisi olla yhteistä taistelukokemusta. Näin he oppivat tuntemaan toistensa vahvuudet ja heikkoudet.

Taistelijapari tarkistaa toistensa varusteiden pakkauksen ja naamioinnin. Pitkäaikaisessa rasituksessa ja väsyneenä taistelijaparin on seurattava ja tarkkailtava toistensa nesteen

nauttimista, ruokailua ja varusteiden mukaan ottamista. Talvella taistelijapari tarkkailee toistensa liikkumista ja kasvoja paleltumien ehkäisemiseksi ja oireiden tunnistamiseksi.

Taistelijaparin on tiedettävä aina toistensa sijainti sekä taisteluvalmius ja toimintakyky. Taistelijaparin on osattava taistelussa tarvittava nopea, lyhyt ja selkeä viestintä merkeillä sekä suullisesti.

Taistelijapari taistelee aina ryhmänsä osana. Siksi taistelijaparin on seurattava ryhmänjohtajan merkkejä ja käskyjä ja välitettävä ne muille taistelijapareille. Ryhmänjohtaja käskee taistelijapareille tehtävät siten, että taistelijaparit tukevat tulellaan ja etenemisellään toinen toisiaan. Taistelijaparin on miellettävä sijaintinsa ja tehtävänsä osana ryhmän kokonaistoimintaa.

Ryhmän liikkuessa etenemismuodoissa taistelijaparin tehtävänä on edetä ja säilyttää paikkansa ryhmityksessä ja tähystää käskettyyn suuntaan.

Puolustuksessa taistelijaparin tehtävänä on tulialueella olevan vihollisen tuhoaminen ryhmänjohtajan käskemästä tuliasemasta. Hyökkäyksessä taistelijaparin tehtävänä on edetä käskettyyn suuntaan tai tavoitteeseen ja tuhota kohtaamansa vihollinen. Taistelijapari toimii yhdessä muun muassa tunnustelijana, kertasinkoampujina, konekivääritaistelijaparina ja parivartiossa sekä lähes kaikissa muissakin taistelutehtävissä.

Taistelijaparin tai partion yhteistoiminta taisteluun valmistauduttaessa ja taistelussa on esitetty tarkemmin jäljempänä.

Pohdittavaa

7. Miten toimit, jos taistelijaparisi ei kykene toimimaan taistelussa?
8. Miten toimit, jos taistelijaparisi haavoittuu taistelijaparin poterossa?
9. Miten toimit, jos ryhmäaseen (kvkk, ksko) käyttäjä tulee taistelukyvyttömäksi?

Miksi taistelussa välitetään tietoa?

Ryhmän tehokkaan viestinnän edellytys on, että ryhmän jäsenet ymmärtävät vuorovaikutuksen tarpeen ja velvollisuutensa havaintojen, merkkien ja käskyjen välittämisessä kaikkiin suuntiin.

Taistelijaparin ja partion vuorovaikutus taistelussa

Taistelijaparin tai partion tehokas vuorovaikutus taistelussa on mahdollista vain siirtämällä tietoa. Jos viestintä on puutteellista, tarpeellinen tieto ei välity ja taistelu voi epäonnistua.

Mitä tiedon välitys taistelussa on ja mitä se edellyttää?

Vuorovaikutus on keskustelua, lyhyitä ilmoituksia ja käskyjä sekä viestintää vahvistettujen ja sovittujen merkkien avulla.

Tiedon välittäminen edellyttää yhteistä käsitteistöä, vahvistettujen käsi- ja valomerkkien tuntemista sekä etukäteen sovittuja merkkejä ja toimintatapoja. Viestintää ja yhteistoimintaa pitää harjoitella.

Milloin tietoa siirretään?

Taisteluun valmistauduttaessa taistelijaparin vuorovaikutuksen tarkoituksena on tilanteen arvioiminen ja yhteistoiminnan sopiminen tehtävän toteuttamiseksi. Taistelussa vuorovaikutuksen tarkoituksena on vihollista ja toimintaympäristöä sekä omaa toimintaa ja joukkoja koskevien havaintojen ja tulkintojen välittäminen taistelijaparille, muille ryhmän jäsenille ja ryhmänjohtajalle. Lisäksi tarkoituksena on tukea ryhmän taistelusuunnitelman toteuttamista sekä pitää yhteyttä ryhmän muihin jäseniin.

Taistelijaparille ilmoitetaan havainnot vihollisesta ja varoitetaan vihollisen toiminnasta sekä osoitetaan maaleja. Taistelijapari voi keskenään sopia ennen suoritusta tehtävänjaon sekä maalien valinnan ja tuhoamisjärjestyksen. Suorituksen aikana taistelijaparille ilmoitetaan omat aikomukset, sovitaan taistelijaparin tukeminen ja oma eteneminen sekä kannustetaan taistelijaparia. Ryhmänjohtajan käskyt ja merkit välitetään taistelijaparille ja muille taistelijoille.

Taistelun jälkeisen vuorovaikutuksen tarkoituksena on taistelukokemusten vaihtaminen ja arviointi toiminnan parantamiseksi sekä taistelijaparin tukeminen.

Miten viestit?

Viestiminen käsittää taistelijaparin huomion kiinnittämisen, viestin lähettämisen sekä viestin perillemenon ja sen ymmärtämisen varmistamisen.

Sotilaan tulee kiinnittää taistelijaparin huomio viestin havaitsemiseksi huomio -merkillä ja tarvittaessa esimerkiksi vihellyksellä tai taistelijaparin nimellä. Merkit tulee näyttää selkeästi. Viestin perillemeno tulee varmistaa esimerkiksi tarkastamalla toistaako vastaanottaja merkin tai toimiiko hän viestin edellyttämällä tavalla. Taistelija osoittaa viestin ymmärtämisen toistamalla merkin tai toistamalla suullisen viestin.

Varmistat tiedon perillemenon ja ymmärtämisen käyttämällä vahvistettujen käsi- ja valomerkkejä, etukäteen sovittuja merkkejä ja toimintatapoja. Käytä kirjakieltä. Puhu selvästi ja kuuluvalla äänellä. Puhu lyhyesti.

Mitä viesti voi sisältää?

Viestin peruskaava on seuraava (KMMMTTT):

- **KUKA** (Omien ja vihollisen määrä ja laatu),
- **MITÄ** (toiminta),
- **MISSÄ** (suunta ja etäisyys),
- **MILLOIN** (tapahtuma-aika),
- **TOIMENPITEET,**
- **TULOKSET** sekä
- **TOIMINTAOHJEET** (Kysy ohjeita tarvittaessa – ryhmänjohtaja käskee ja antaa toimintaohjeet)

KUKA ja MITÄ?

Vihollisesta ilmoitetaan **määrä, laatu, sijainti ja toiminta** esimerkiksi seuraavasti:

- kaksi sotilasta, etenee vartiopaikkaa kohti tai
- konekivääritaistelijapari, tuliasemassa
- jalkaväkiryhmä maalissa SUSI 1, etenee tulen aloitustasalle
- rynnäkköpanssarivaunu, pysähtyi varamiinoitteen eteen, savuttaa ja peruuttaa taaksepäin
- vaunun johtaja, vaunun etuluukussa.

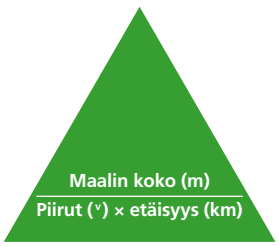

Piirukolmiota voidaan käyttää mm. etäisyyksien ja kulmien määrittämiseen. Haluttu suure peitetään, jolloin jäljelle jääneet osoittavat laskutavan. Etäisyydet (km) ilmoitetaan yhden desimaalin tarkkuudella.

MISSÄ?

Vihollisen suunta ja etäisyys tai sijainti
Vihollinen osoitetaan taistelijaparille suuntana ja etäisyytenä. Pikatilanteessa vihollinen osoitetaan lisäksi omalla esimerkillä tulittamalla vihollista.

Edettäessä vihollinen voidaan osoittaa etenemissuunnan suhteen esimerkiksi vihollinen vasemmalla / oikealla / edessä / takana, 40 metriä tai kellon aikana esimerkiksi vihollinen kello 3 / 6 / 9 / 12, 100 metriä.

Taisteluasemassa vihollinen voidaan osoittaa suuntana (vasemmalla / edessä / oikealla, 50 metriä) kellon aikana (kello 2, 100 metriä) tai nimettyjen maastonkohtien avulla (METSÄ, TIE, AUKEA, 150 metriä).

Vihollisen sijainti voidaan ilmoittaa kiintopisteen avulla esimerkiksi vihollinen kiven oikealla puolella. Tarkemmin maali voidaan osoittaa ilmoittamalla maalin sijainti kiintopisteen suhteen piiruina, esimerkiksi vihollinen 100 piirua ison puun vasemmalla puolella.

Sormien piirumitat ojennetulla kädellä

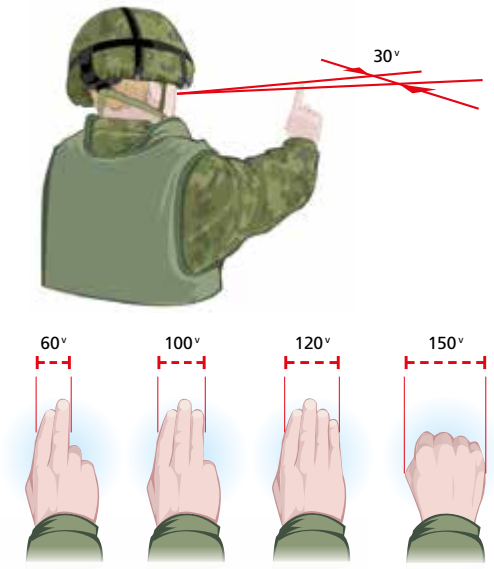

MILLOIN?

Tapahtuma-aika
Tapahtuma-aika ilmoitetaan kellonaikana esimerkiksi 10.15 tai 21.10.

Tapahtunut toiminta voidaan ilmoittaa esimerkiksi noin 5 minuuttia sitten.

Tuleva toiminta sovitaan kellon aikana ja/tai merkkinä tai toimintaohjeena esimerkiksi Kello 10.15, kun ryhmänjohtaja ampuu vihreän valopistoolinpatruunan ja konekivääri aloittaa tulittamisen.

TOIMENPITEET

Varoitus taistelijaparia uhkaavasta vaarasta
Taistelijaparia voidaan varoittaa uhkaavasta vaarasta komennoilla VARO VIHOLLINEN EDESSÄ, VARO KÄSIKRANAATTI ja SEIS! MIINA, SEIS! LAUKAISULANKA sekä välittömästä vaarasta komennolla SUOJAAN!

Ilmoitus omasta toiminnasta ja yhteistoiminnan sopiminen
Taistelijaparille voidaan ilmoittaa tulevasta toiminnasta esimerkiksi seuraavasti:

- edessä este, kierrän oikealta, tue
- syöksyn ojaan, tue
- mutka vasempaan, heitä käsikranaatti, minä vyörytän
- ammu vasemmalta alkaen, minä aloitan oikealta, tulenavaus minun esimerkilläni
- suojaan savulla, kierretään oikealta
- suojaa käytävä oikealle, minä jatkan vasempaan
- avaan oven, heitä käsikranaatti ja ammu vasemmalle
- ei vihollista, jatketaan seuraavan huoneeseen

TULOKSET

Ilmoitus oman toiminnan tuloksista
Taistelijaparille ja ryhmänjohtajalle ilmoitetaan oman toiminnan tulos esimerkiksi:

- pellolla ei vihollista,
- vihollinen tuhottu, kaksi kaatunutta, pesäke tuhottu
- olemme tavoitteessa, jäljellä kolme lipasta ja kaksi käsikranaattia

TOIMINTAOHJEET

Toimintaohjeiden antaminen taistelijaparille ja tarvittavan tiedon pyytäminen ryhmänjohtajalta
Taistelijaparin on pyydettävä toisiltaan tarvitsemaansa tietoa vihollisen sijainnista, etenemissuunnasta, tavoitteesta, ryhmänjohtajan merkeistä ja käskyistä, erikoisvälineiden määrästä ja taistelijaparin toimintakyvystä.

Tehtäviä
Valmistele seuraavat ilmoitukset soveltaen edellä esitettyjä ohjeita.

1. Vartiomiehen ilmoitus ryhmänjohtajalle vihollishavainnoista
2. Tunnustelijan ilmoitus ryhmänjohtajalle edessä olevasta vihollisesta
3. Taistelijaparin yhteistoiminnan sopiminen ennen tulenavausta
4. Kertaa taistelijaparin yhteydenpidossa käytettävät käsimerkit

5.4 Ryhmä

Kokoonpano ja aseistus

Ryhmän tehokkaan ja nopean toiminnan perusteina ovat **selkeä ja käsketty tehtäväjako ja sijaisuusjärjestelmä.** Taistelijoiden vakiotehtävillä nopeutetaan ryhmän taisteluvalmisteluja, taistelua ja huoltotoimenpiteitä.

Ryhmänjohtaja johtaa ryhmän taistelua ja käskee tehtävät taistelijapareille tai partioille. Ryhmänjohtaja vastaa tehtävän toteuttamisesta, ryhmän taisteluvalmiudesta ja koulutuksesta. Ryhmänjohtaja johtaa ensimmäistä puoliryhmää tai partiota ryhmän toimiessa jakautuneena.

Ensimmäinen taistelijapari (konekivääritaistelijapari) tukee koko ryhmän taistelua. Konekivääriampujan sijaisena on hänen taistelijaparinsa. Toinen taistelijapari (kertasinkotaistelijapari) tuhoaa vihollisen vaunut yhteistoiminnassa ja muun ryhmän tukemana. Sinkoampujan sijaisena on hänen taistelijaparinsa. Kolmas taistelijapari (ryhmän varajohtajataistelijapari).

Ryhmän varajohtaja on ryhmänjohtajan ensimmäinen sijainen. Ryhmän varajohtaja vastaa ryhmän materiaalista ja sen huollosta. Ryhmän varajohtaja järjestää ryhmän ampumatarviketäydennyksen sekä ruuan noudon ja jakamisen.

Ryhmän varajohtaja johtaa toista puoliryhmää ryhmän toimessa jakautuneena. Ryhmän varajohtajan sijainen on hänen taistelijaparinsa.

Esimerkki ryhmän kokoonpanosta

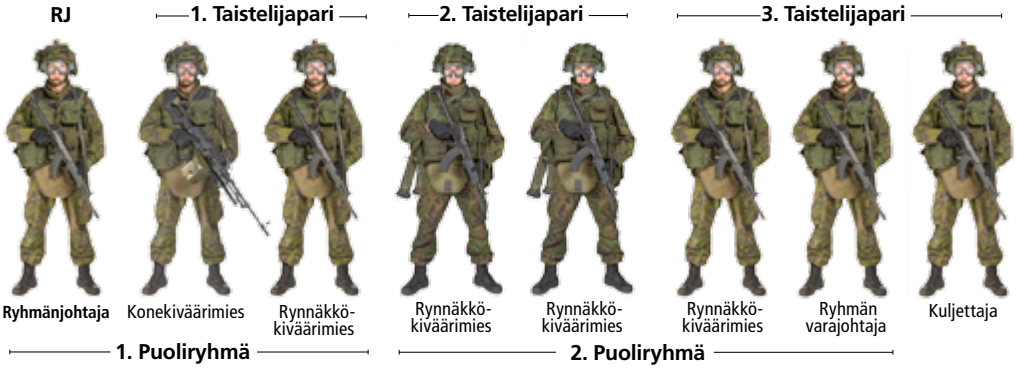

Esimerkki ryhmän kokoonpanosta

Taisteluajoneuvon tai ajoneuvon kuljettaja vastaa ajoneuvosta ja sen kunnosta. Ajoneuvonkuljettaja kuuluu kolmanteen taistelijapariin.

Ryhmän taistelua tukevat muut ryhmät. Joukkueen taistelua tuetaan seuraavilla aseilla, joiden ampumaetäisyydet ovat seuraavat:

- tarkkuuskiväärit 600 m
- ilmatorjuntakonekiväärit 1500 m
- raskaat kertasingot 350 m
- kevyt- ja raskas viuhkaräjähdepanos 50 ja 150 m
- kevyt kranaatinheitin 5 km ja raskas kranaatinheitin 6,8 km
- tykistö 14–26 km
- sulutteet (varamiinoitteet, miinaryhmät, miinaesteet, miinanauhat, murrosteet ja hävitteet sekä valemiinoitteet)

Ryhmä voi olla myös jaettu partioihin, jolloin ryhmän muodostaa kolme partiota. Yksi partio voi olla varustettu rynnäkkökiväärin lisäoptiikalla ja kaksi muuta partiota konekiväärillä. Ryhmän johtaja ja varajohtaja toimivat oman toimensa ohella partion johtajina. Kolmannen partion johtajan käskee ryhmänjohtaja. Ryhmänjohtaja voi käskeä muutoksia partioiden kokoonpanoon tilanteen niin vaatiessa.

Sotilas ryhmänsä jäsenenä sotakokemusten perusteella

Suomen Reserviupseeriliitto teki vuonna 1998 tutkimuksen ihmisten johtamisesta sodassa. Kyselyn kohdejoukkona olivat viime sotiemme veteraanit. Heidän sotakokemustensa perusteella hyvällä ryhmällä oli taistelussa tiettyjä ominaisuuksia. Samat ominaisuudet kuvaavat hyvää ryhmää nykyisinkin.

Tehtävän täyttäminen "homman hoitaminen" on koko ryhmän tavoite ja se tuottaa kaikille tyydytystä. Ryhmän kiinteys antaa sen jäsenille turvallisuutta ja voimaa sekä auttaa pitämään ryhmän koossa. Ryhmän jäsenet haluavat kuulua ryhmäänsä. Ryhmä on ylpeä omasta joukostaan ja siihen kuulumisesta.

Ryhmän kiinteys lisää ryhmän käyttäytymisen ennakoitavuutta. Ryhmän jäsenet tuntevat toisensa ja toistensa suorituskyvyn sekä heikot ja vahvat ominaisuudet. "Kaveria ei jätetä" on tärkeä ryhmää yhdistävä ja koossa pitävä periaate. Kaveria autetaan, jotta itseäkin tarvittaessa autettaisiin. Ryhmän yhteinen etu asetetaan oman henkilökohtaisen mukavuuden tai muun edun edelle. Ryhmään kuuluminen lisää sen jäsenten turvallisuutta. Ryhmän jäsenet eivät uhkarohkeudellaan tai hölmöillä tempauksilla vaaranna muiden turvallisuutta. Ryhmän jäsenet rohkaisevat, auttavat ja tukevat toinen toisiaan.

Ryhmä odottaa sen jäseniltä oman tehtävänsä hoitamista parhaan kykynsä mukaan niin, etteivät ne "kaadu" muiden hoidettavaksi. Sotilaalta edellytetään itsensä ja oman pelkonsa voittamista.

Ryhmä edellyttää jäseniltään yhdenmukaista käyttäytymistä muun muassa turvallisuuteen, suoritustasoon ja yhteistyöhön liittyen. Ryhmän turvallisuuteen liittyvät sotilaan toiminta taistelussa, vartiointi, ryhmäaseen käyttö ja kunnossapito sekä haavoittuneista huolehtiminen. Sotilaalta edellytetään yhtäläistä suoritustasoa taistelussa ja parhaansa yrittämisessä. Sotilaalta edellytetään osallistumista yhteisiin töihin ja kaikkien mukavuuteen vaikuttaviin tekijöihin kuten siivoukseen, lämmitykseen ja ruuan jakoon.

Sotakokemusten perusteella hyvän sotilaan ominaisuuksia ovat rohkeus, pelottomuus, rauhallisuus, ammattitaito ja luotettavuus. Vastaavasti huonon sotilaan ominaisuuksia ovat pelkuruus ja uhkarohkeus.

Etenemismuodot ja tähystyssuunnat

Partion ja ryhmän etenemismuodot
Siirtymisessä käytetään erilaisia etenemismuotoja. Ne mahdollistavat nopean taistelun aloittamisen koko osastolla. Etenemismuodoissa taistelijoiden väliset etäisyydet ovat 3 – 10 metriä ja avoimessa maastossa jopa 20 metriä. Etäisyyksien kasvattaminen lisää suojaa jouduttaessa asevaikutuksen kohteeksi. Taistelijoiden välisissä etäisyyksissä on huomioitava näköyhteyden säilyttäminen ja merkkien välittäminen myös pimeällä. Etenemismuotoon ryhmitytään komennolla tai käsimerkillä.

Etenemismuotojen tarkoituksena on helpottaa liikkumista, lisätä taisteluvalmiutta ja joukon suojaa sekä antaa mahdollisuus joukon nopeaan, ulottuvaan ja tehokkaaseen tulitoimintaan. Liikkuessa taistelijoiden etäisyys toisistaan on vähintään viisi metriä. Tällöin ei tarjota viholliselle mahdollisuutta tuhota useita henkilöitä kerralla. Levittäytymällä pystytään näkemään maasto useista suunnista ja kattamaan tulella suurempi alue kuin olemalla lähekkäin. Etäisyydet eivät saa kuitenkaan olla niin pitkiä, että kadotettaisiin näkö- ja kuuloyhteys naapuriin. Ryhmän perusetenemismuodot ovat avojono ja avorivi. Etenemismuotoon ryhmitytään joko komennolla tai vahvistetulla käsimerkillä.

Ryhmityttäessä etenemismuotoon:
- toista merkki
- lataa ja varmista aseesi (ellet ole tehnyt jo aikaisemmin)
- tarkasta tähtäinasetukset
- pane ase rinnalle tai ota se käteen ryhmänjohtajan esimerkin mukaisesti
- suojaudu, jos joudut odottamaan liikkeellelähtöä
- ryhmänjohtaja käskee tarvittaessa tunnustelijat eteen
- tähystys on joko vakiojärjestelmän mukainen tai ryhmänjohtaja käskee tähystyksen erikseen
- valmistaudu välittämään merkkejä ja käskyjä.

Etenemisen aikana
- Kanna asetta taisteluvalmiina.
- Säilytä etäisyydet.
- Muista tähystyssuunta.
- Ennakoi ja tunnista vaarat.
- Välitä havaintosi ja käsimerkit muille.
- Suojaudu pysähdyttäessä tai muiden esimerkistä.

Ryhmän etenemismuodot

Ryhmän avojono on etenemismuoto, joka mahdollistaa nopeimman liikkeen. Sitä käytetään siirryttäessä joukkueen osana muualla kuin kärjessä. Kärkiryhmän tulee käyttää tunnustelijoita.

Ryhmän avorivi on etenemismuoto, joka mahdollistaa korkean taisteluvalmiuden. Se soveltuu hyvin tilanteeseen, jossa ryhmällä on selkeä suuntaura, jota ei ole tarvetta vaihtaa kesken etenemisen.

Tähystyssuunnat: Eteen, Vasemmalle, Oikealle, Ilmaan, Taakse

Käsimerkki: avojonoon

Käsimerkki: avoriviin

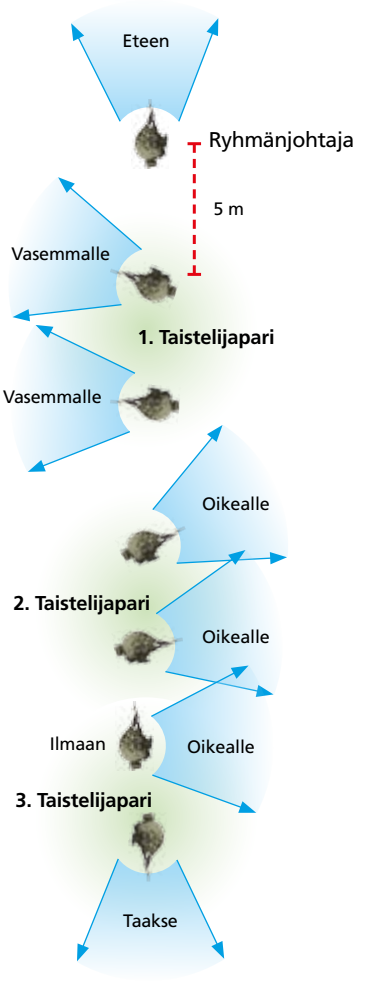

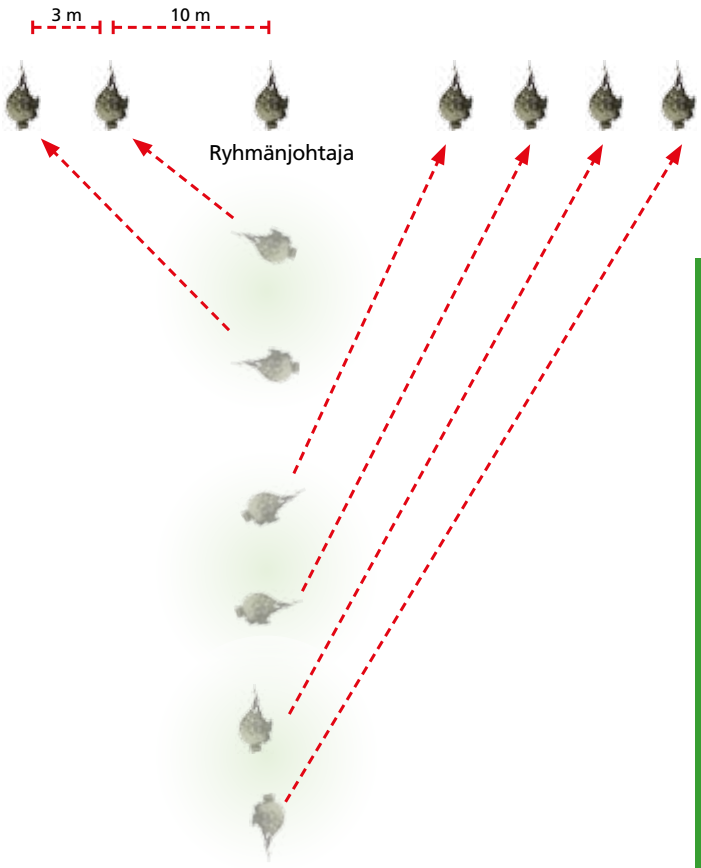

Ryhmän etenemismuodot (partiokokoonpanossa)
Ryhmän avojono

Käsimerkki: avojonoon

Ei tunnustelijoita

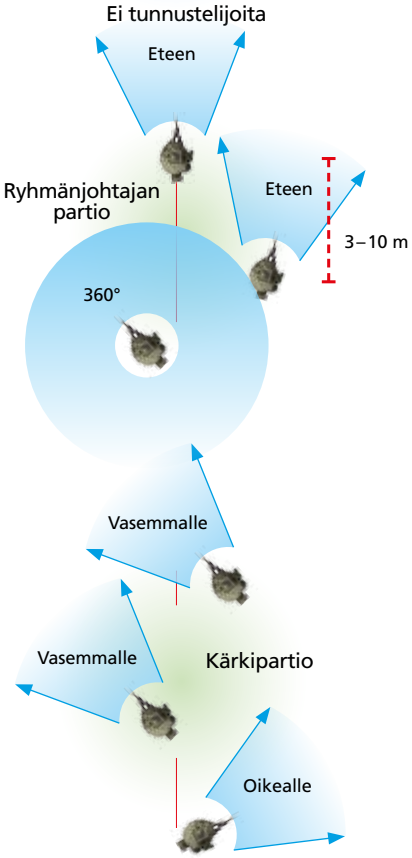

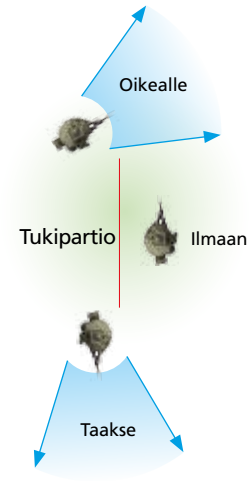

Käsimerkki: avojonoon

Käsimerkki: tunnustelijat eteen

Tunnustelija-partio kärjessä

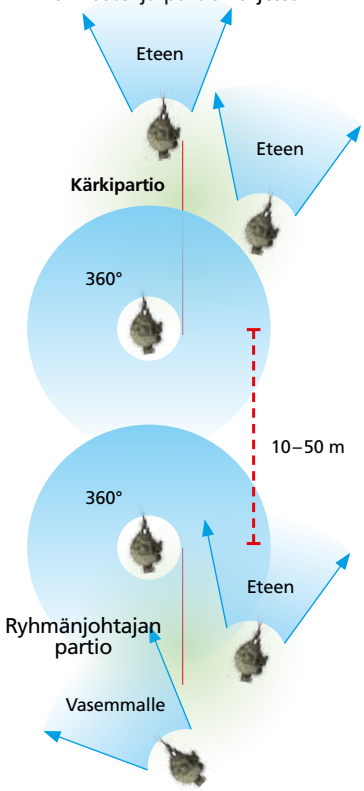

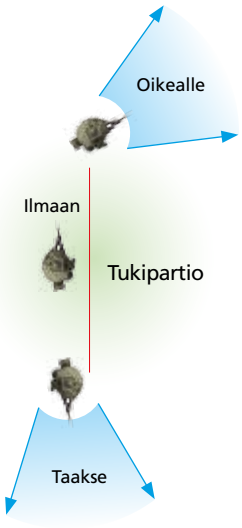

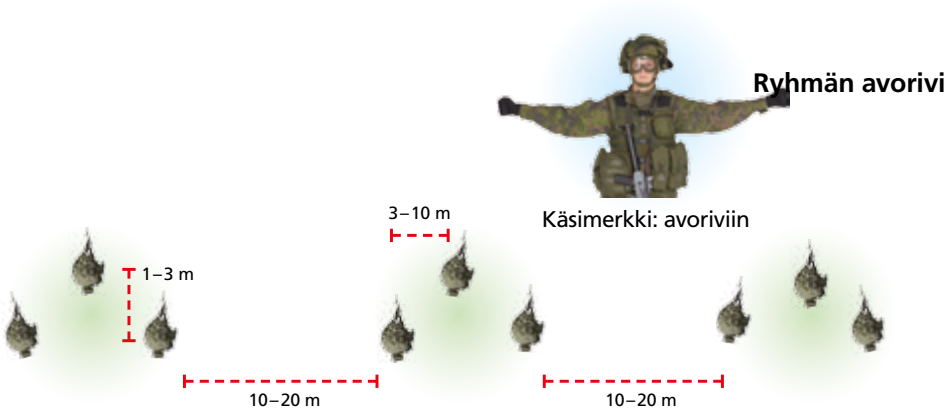

Ryhmän kiila ja ryhmän partiokiila ovat etenemismuotoja, jotka mahdollistavat jokaisen taistelijan tulen avaamisen omien kannalta turvallisesti sekä eteen että taakse. Tulenavaus kummallekin sivulle on mahdollista vähintään kahden partion voimin.

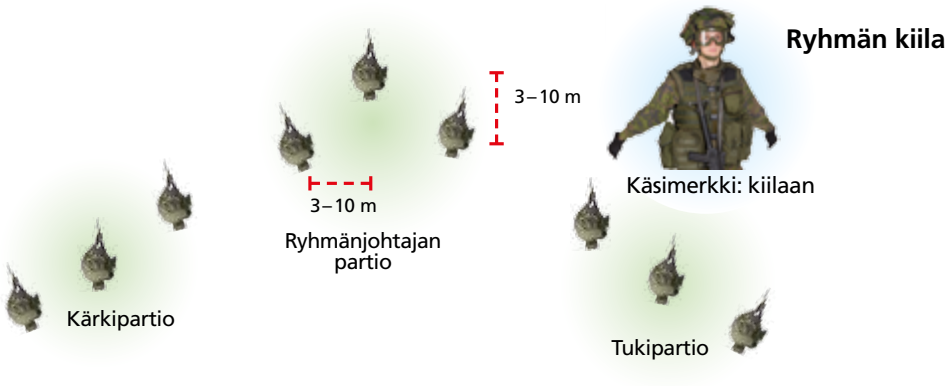

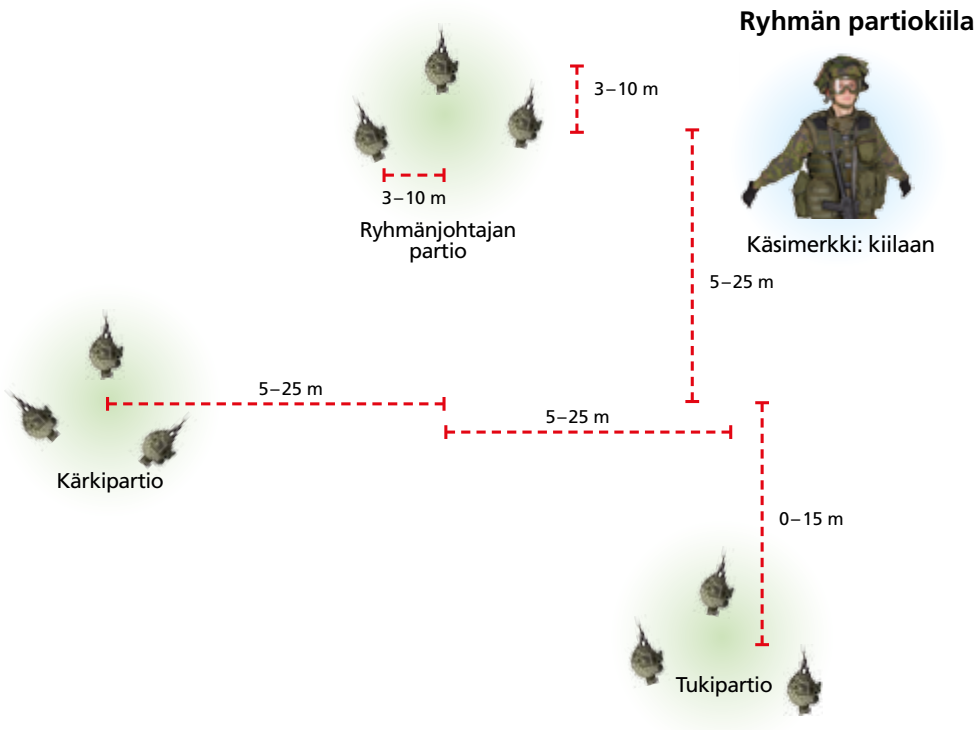

Partion etenemismuodot

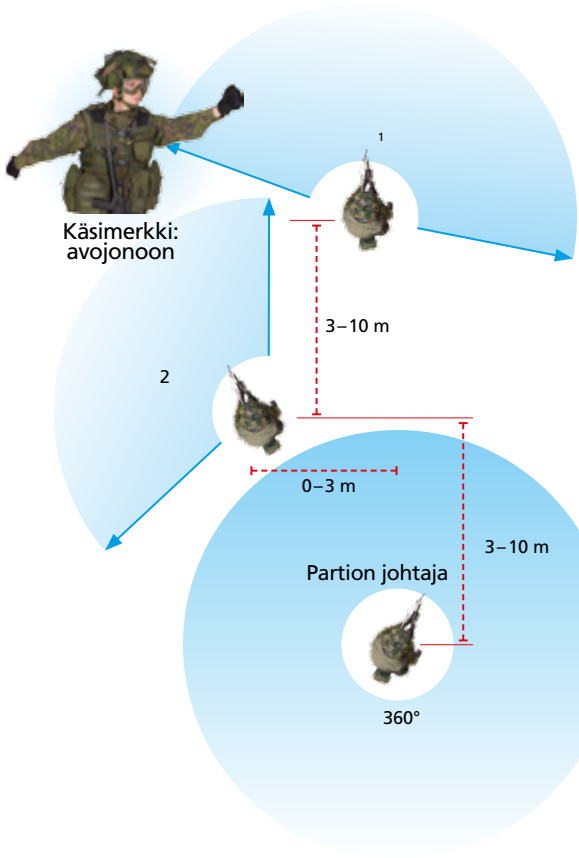

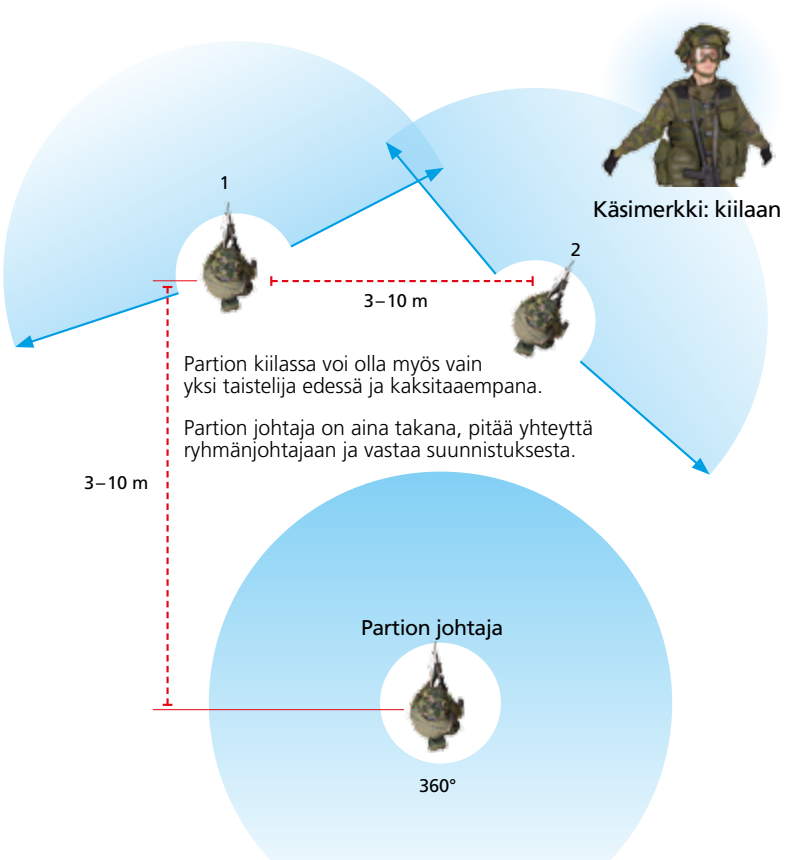

Toiminta jouduttaessa tulituksen kohteeksi

Suojaudu heittäytymällä painanteeseen tai avaa tuli vihollisen suuntaan ryhmänjohtajasi esimerkin tai käskyn mukaan ja hänen ampumiensa valojuovaluotien suuntaan.

Syöksy tai siirry parempaan suojaan. Paikanna vihollinen äänen ja suuliekkien perusteella ja ilmoita havaintosi taistelijaparillesi ja ryhmänjohtajallesi kiintopisteen tai kellotaulun mukaan. Siirry hyvään tuliasemaan, josta voit tuhota vihollisen ja valmistaudu etenemään ryhmänjohtajan käskyjen mukaan.

Ryhmän perustaistelumenetelmät nopeuttavat taistelun aloittamista ja edesauttavat taistelun järjestelmällistä jatkamista. Ryhmä levittäytyy viimeistään taistelukosketuksen jälkeen avoriviin, levittäytymistä tuetaan ryhmän omalla tulella (vaihtoehtoina ja yhdistelminä tuli ja liike sekä tukeminen: tunnustelijat tukevat, konekivääritaistelijapari tukee, puoliryhmät tukevat, taistelijaparit tukevat toisiaan).

Toimi ryhmänjohtajasi esimerkin ja käskyjen mukaisesti.

Ryhmänjohtaja käskee vihollisen tuhoamisen käsikranaateilla tai sokaisemisen savuilla.

Ryhmänjohtaja käskee ryhmän taisteluvalmiuden.

Tunnustelijoiden toiminta

Tunnustelijoilla suojataan pääjoukko, kun vihollisen kohtaaminen on mahdollista.

Tunnustelijoita käytetään siirryttäessä toiminta-alueelle ja hyökkäyksessä.

Tunnustelijat etenevät joukon edessä siten, että he havaitsevat vihollisen ennen kuin vihollinen Partion suojattu eteneminen havaitsee pääjoukon. Tunnustelijoiden eteneminen ei paljastu yhtä helposti kuin pääjoukon liike.

Tunnustelijat etenevät taisteluvalmiina suojasta toiseen tähystäen etumaastoa. Etenemismuotona voidaan käyttää L -muotoa, jossa nuorempi liikkuu etummaisena vastaten tähystyksestä ja tulenavauksesta ja vanhempi takaoikealla vastaten suunnistuksesta ja yhteydenpidosta pääjoukkoon. Toimittaessa partiokokoonpanossa tunnustelijat etenevät **partiokiilassa** ja partionjohtaja vastaa yhteydenpidosta pääjoukkoon. Kun vihollisen kohtaaminen on todennäköistä, voidaan nostaa taisteluvalmiutta ja edetä telaketjumenetelmällä.

Joukkueen johtaja tai ryhmänjohtaja käskee tunnustelijoille tai partionjohtajalle tehtävän. Tunnustelijoiden **tehtävänä** on edetä taisteluvalmiina käskettyyn suuntaan tai tavoitteeseen ja ilmoittaa havainnot vihollisesta ryhmän tai joukkueen johtajalle sekä aloittaa taistelu, jos heitä vastaan avataan tuli. Tunnustelijoiden

Partion suojattu eteneminen

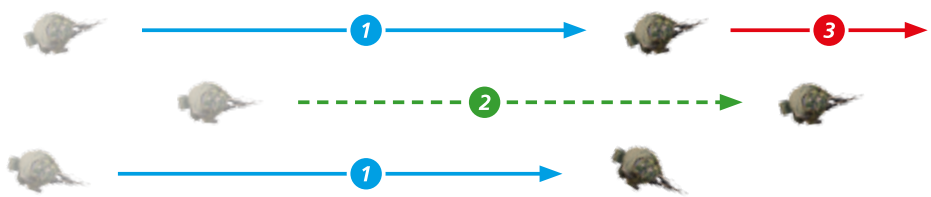

varustukseen kuuluu yleensä kertasinkoja ja savuheitteitä.

Tunnustelijat etenevät käskettyyn suuntaan tai tavoitteeseen näköyhteyden päässä ryhmän tai joukkueen johtajasta. **Tunnustelijoita johdetaan käsimerkeillä.** Joukkueen johtaja käskee etenemissuunnan muutokset näyttämällä kädellä uuden etenemissuunnan, pysähtymisen SEIS-merkillä ja käskee vanhemman tunnustelijan luokseen KOKOON-merkillä. Etenemisen nopeuttaminen käsketään MARS – MARS-merkillä ja hidastaminen HITAAMMIN-merkillä. Joukkueen johtaja tai ryhmänjohtaja käskee tunnustelijoiden vaihdon. Tunnustelijoiden on naamioitava taisteluvarustuksensa huolellisesti, käytettävä etenemisessä maaston tarjoamaa suojaa ja katveita sekä edettäessä taisteluvalmiina toistensa suojaten. Tunnustelijoiden on edettävä etumaastoa tarkkaillen, äänettömästi ja ase koko ajan ampumavalmiina.

Kuulohavaintojen teon mahdollistamiseksi tunnustelijat eivät käytä lumi- tai maastopuvun huppua päässään. Hyökkäyksessä on edullista käyttää ryhmän vakioitua tunnustelijataistelijaparia, joka voi olla esimerkiksi kevytkertasinkotaistelijapari. Vakioitua tunnustelijataistelijaparia voidaan käyttää tiedustelupartiossa joukkueen tiedustelu- ja valmisteluosastossa selvittämään maaston laatu, mahdolliset sulutteet sekä vihollisen etureuna lähtöaseman ja murtokohdan välillä ennen pääjoukon saapumista hyökkäysalueelle. Tällöin suuntaryhmän johtajalle ja tunnustelijataistelijaparille maasto on etukäteen tuttua, mikä nopeuttaa huomattavasti pääjoukon liikettä edettäessä taistelukosketukseen ja pienentää myös eksymisriskiä.

Etenemisreitin turvallisuus osoitetaan VAPAA VIHOLLISESTA -merkillä. Edessä olevat esteet tai miinoitteet ilmoitetaan johtajille SEIS-merkillä ja tämän jälkeen vanhempi tunnustelija siirtyy ryhmän tai joukkueen johtaja luokse ja ilmoittaa tarkemmat havaintonsa suullisesti.

Kun tunnustelijat havaitsevat vihollisen, he suojautuvat, tähystävät vihollista ja ovat valmiina aloittamaan tulen. Vanhempi tunnustelijoista tai partion johtaja ilmoittaa ryhmän tai joukkueen johtajalle vihollishavainnon VIHOLLISTA ON -merkillä ja osoittaa vihollisen suunnan aseellaan. Tarkemmat tiedot vihollisesta ja sen toiminnasta ilmoitetaan suullisesti ryhmän tai joukkueen johtajalle siirtymällä heidän

Tunnustelijoiden tehtävät ja etäisyydet

luokseen tai kun johtaja on tullut tunnustelijan luokse.

Jos tunnustelijoita vastaan avataan tuli, tunnustelijat vastaavat tuleen, suojautuvat ja siirtyvät hyvään tuliasemaan. Tulituksen tarkoituksena on suojata pääjoukko, sitoa vihollisen huomio ja mahdollistaa muun joukon ryhmittyminen. Vihollisen vaunut tuhotaan singoilla tai sokaistaan savuilla. Tunnustelijat tukevat muun joukon etenemisen tunnustelijoiden tasalle tai sivulle. Tunnustelijat joko liittyvät ryhmän hyökkäykseen tai jäävät tulitukeen.

Oman toiminnan suojaaminen

Ryhmänjohtaja käskee vakiojärjestelyn mukaisesti vartiomiehet uhanalaisimpaan suuntaan pysähtymisen tai tauon ajaksi. Ryhmänjohtaja käskee vartiomiehelle paikan tai suunnan ja etäisyyden ryhmästä. Vartiomiehen tehtävänä on suojata joukko käsketystä suunnasta avaamalla tulen lähestyvään viholliseen. Kun oma toiminta on suojattu, muu joukko voi olla koossa lyhennetyillä etäisyyksillä. Vartiomies valitsee käsketystä paikasta tuliaseman, josta kykenee valvomaan käsketyn suunnan. Ryhmänjohtaja noutaa vartiomiehen tai vartiomies liittyy ryhmän mukaan ryhmäjohtajan käskemällä merkillä.

Tehtävä. Valmistele esimerkki tunnustelijan ilmoituksesta ryhmänjohtajalle edessä olevasta vihollisesta.

5.5 Ryhmän puolustus

Puolustuksessa joukolle tyypillisesti käskettäviä taistelutehtäviä ovat pysäyttää, tuottaa tappioita ja tuhoaa. Tehtävän perusteella joukko ryhmittyy käsketylle alueelle ja tekee taistelutehtävän edellyttämät valmistelut.

Joukkueen vastuualueella ryhmällä on varsinainen pesäke sekä useita vara- ja vaihtoasemia. Ryhmä suorittaa annetut tehtävät joukkueenjohtajan taistelusuunnitelman mukaisesti. Tehtävän menestyksekäs suorittaminen vaatii huolellisesti tehtyjä valmisteluja, joita ovat esimerkiksi valmistelut tuhoamisalueilla, tuliasemien valmistelu, siirtymisreittien tiedustelu, maastouttaminen, harhauttaminen, oman toiminnan salaaminen ja taisteluvälineiden varaaminen käyttökohteiden läheisyyteen. Puolustukseen ryhmitytään myös joukon pysähtyessä pitemmäksi aikaa samaan maastonkohtaan.

Puolustuksen yleinen rakenne

Puolustukseen ryhmittyminen

Ryhmänjohtaja johtaa ryhmänsä puolustukseen ryhmittymisen. Puolustukseen ryhmittyminen suojataan asettamalla vartiomies, minkä jälkeen annetaan asemaanmenokäsky. Pesäkkeen tarkistamisen ja mahdollisten ryhmitysmuutosten jälkeen ryhmänjohtaja antaa ryhmittymiskäskyn.

Taistelijoiden tulialueet ovat ryhmän tai partion tuhoamisalueella osittain ristikkäin, jotta ryhmän tuli olisi mahdollisimman tehokasta. Vastaavasti joukkueen tuhoamisalueella ryhmien tuhoamisalueet menevät limittäin. Ryhmänjohtaja nimeää tuhoamisalueella olevan maaston ja arvioi etäisyydet tulialueen kiintopisteisiin. Maaston nimeäminen mahdollistaa ryhmän tulitoiminnan johtamisen sekä keskittämisen ja jakamisen. Etäisyyksien arvioinnilla varmistetaan, että taistelijat ampuvat samoilla tähtäinasetuksilla tuhoamisalueen keskeisimpiin maastonkohtiin. Puolustusvalmistelujen yhteydessä arvioidut etäisyydet on aina pyrittävä mittaamaan.

Ryhmänjohtajan käsky puolustukseen ryhmityttäessä annetaan kahdessa osassa.

Ensin annetaan asemaanmenokäsky, jossa käsketään

- tuliaseman paikka
- tulialueen suunta
- tulenavaustasa
- ryhmänjohtajan paikka.

Tämän jälkeen ryhmänjohtaja tarkastaa ryhmän pesäkkeen vihollisen suunnasta ja tuliasemista.

Tarkastuksen jälkeen ryhmänjohtaja antaa ryhmittymiskäskyn, jossa käsketään

- tarkat tulialueen rajat
- maastonkohtien nimet ja etäisyyksien arvioiminen
- tarkennetun tulenavaustasan
- tulen aloittamisen ja keskittämisen
- panssarintorjunta (ml. kertasinkojen ja tähysteisten panoksien käyttö sekä miinoitteiden paikat)
- ryhmänjohtajan paikka
- vartiointi ja hälyttäminen
- linnoittaminen (ml. tulialueen raivaukset)
- muut omat joukot.

Ryhmänjohtaja nimeää maaston ja arvioi etäisyydet

Esimerkki ryhmän pesäkkeen tulialueista ja tuhoamisalueista

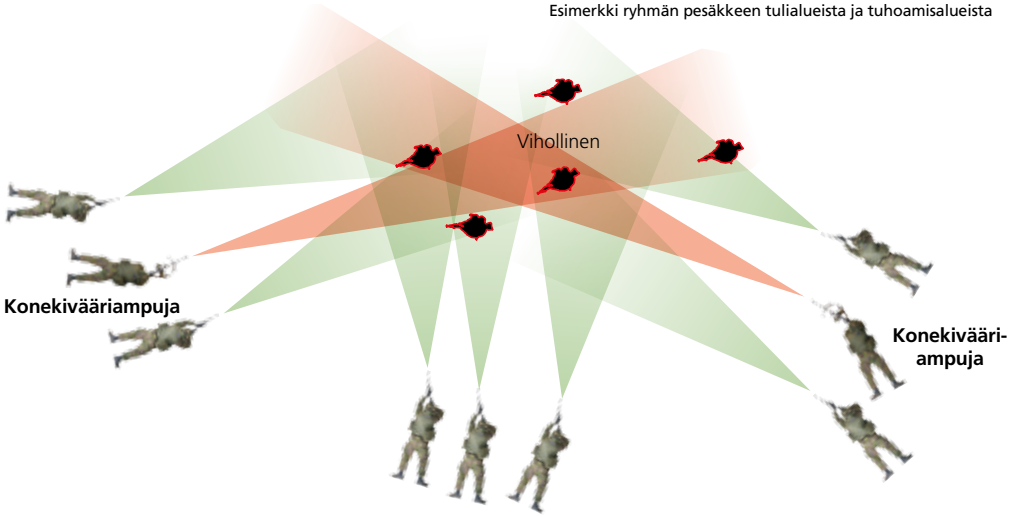

Tuliasema

Tuliasema on paikka, jossa taistelija suorittaa hänelle annetun taistelutehtävän. Ryhmityttäessä puolustukseen tuliaseman paikan käskee yleensä ryhmänjohtaja. Tuliasemaa ei saa sijoittaa mäen korkeimmalle kohdalle eikä sellaiseen paikkaan, jossa tausta paljastaa tuliaseman ja taistelijan. Tuliaseman paikkaa valittaessa on otettava huomioon oman ryhmän tai partion muiden taistelijoiden tuliasemat. Ryhmänjohtaja tarkastaa ryhmän tuliasemat ja tarvittaessa korjaa tuliaseman paikan.

Tuliaseman valinnassa tulee huomioida myös maaperä. Kallioinen ja kivikkoinen maaperä lisää sirpalevaikutusta ja kimmokkeita sekä voi estää kaivamisen. Alavassa tai soistuvassa maastossa kaivetut tuliasemat voivat täyttyä vedellä, jolloin niiden käyttö vaikeutuu tai jopa estyy kokonaan.

Taistelijalla tulee olla useita tuliasemia ja niitä on kyettävä tarvittaessa vaihtamaan taistelun aikana. Tuliasemia ovat

- Varsinainen tuliasema, josta tulialue on joukon tehtävän mukaiselle tuhoamisalueelle. Se valmistellaan ensimmäisenä.
- Vara-asemat, joista tehtävä suoritetaan, kun toiminta varsinaisesta tuliasemasta on estynyt. Vara-aseman tulialue on samalle tuhoamisalueelle, kuin varsinaisen tuliaseman.

Lisäksi ryhmällä tai partiolla on vaihtoasemia, joista taistelija ampuu varsinaisesta tulialueesta erilliselle tulialueelle, esimerkiksi joukkueen tukikohdan selustaan tai sivustaan.

Ryhmän tai partion vara- ja vaihto-asemiin siirrytään ryhmänjohtajan käskyllä tai harjoitellun taistelusuunnitelman mukaisesti.

Mikäli organisaatioon kuuluu kuljetuspanssarivaunu tai taisteluajoneuvo, se tukee ryhmän taistelua tulittamalla tulialueen takaosassa olevia maaleja esim. vihollisen kuljetuspanssarivaunuja, tulitukiaseita ja helikoptereita.

Laaja ampuma-ala

Tuliaseman valinta

Hyvän tuliaseman perusvaatimukset ovat:

- **Laaja ampuma-ala** (tuliaseman paikan valinta, raivaukset)
- **Hyvä tuki aseelle** (riittävän laaja asepöytä ja tarpeeksi paksu tukipuu sopivalla etäisyydellä)
- **Suoja tulelta ja tähystykseltä** (tulialueen vasemmasta ja oikeasta rajasta alkavat maastoutetut ja riittävän suojavahvuuden omaavat suojakumpareet)
- **Suojainen siirtymisreitti** (ryömintähauta / taisteluhauta)

Tuliasema on pyrittävä valitsemaan myös hyökkäyksessä siten, että hyvän tuliaseman vaatimukset täyttyvät.

Tuliasema linnoitetaan siten, että vihollinen ei voi ampua sinua tulialueesi ulkopuolelta (suojakumpareet). Kevyen konekiväärin tuliasema valitaan siten, että siitä voi ampua koko ryhmän tulialueelle ja kaukana oleviin maaleihin. Konekivääri voi olla porrastettuna muihin nähden esimerkiksi muita ylempänä olevassa asemassa. Nopeassa tuliaseman valmistamisessa tarkista tähtäinten läpi tähtäämällä, että pystyt ampumaan tulialueelle. Käytä maaston tai rakenteiden tarjoamaa suojaa ja aluksi tilapäistä tukea aseellesi.

Muista, ettei aseen tuki tarjoa tulisuojaa, ellei se ole suojavahvuuksien mukainen.Ole valmiina aloittamaan tuli ja tuhoamaan tulialueellesi tuleva vihollinen. Paranna tuliasemaasi heti, kun voit. Poista edestäsi tulittamista haittaava aluskasvillisuus tai lumi. Kun tilanne sallii, raivaa

Suoja tulelta ja tähystykseltä

Suojainen siirtymisreitti

tulialue ja paikanna katveet, joihin et pysty ampumaan. Tarkista tuliaseman suoja ja naamiointi vihollisen suunnasta tähystämällä. Varmistu, ettet näy tuliasemasta suoraan vihollisen tulosuuntaan. Aloita linnoittaminen, kun ampumaala on raivattu ja tuliasema viitoitettu.

Sotilas toteuttaa puolustuksessa taistelutehtävänsä tuliasemassaan yhdessä taistelijaparinsa tai partionsa kanssa ja muun ryhmän tukemana. Sotilaan on tiedettävä varsinaisessa, vara- ja vaihtoasemassaan tehtävänsä

- maastokohtien nimet ja etäisyydet
- maastossa oleva 200 metrin tasa, jota kauempana olevia maaleja tulitetaan taistelutähtäintä käyttäen
- tulialueen rajat maastossa
- tulenaloitustasa maastossa
- tulen aloittaminen (kun pesäke on ehditty miehittää, yhdenaikainen tule aloitus saavutetaan parhaiten ryhmänjohtajan esimerkistä)
- tulen keskittäminen ja jakaminen
- epäsuoran tulen maalien nimet ja sijainti maastossa

Sinkoampujan on lisäksi tiedettävä

- tulenaloitus singoilla
- tuhoamisalue
- varamiinoitteen paikka
- mitatut etäisyydet tuhoamisalueille
- vaunujen arvioitu nopeus eri kohdissa tuhoamisaluetta
- vaunuille edulliset urat ja tuliasemat tuhoamisalueella
- vara- ja vaihtoasemat

Tehtävä. Valmistele esimerkki tehtäväsi ilmoittamisesta tuliasemassa joukkueenjohtajalle

Hyvä tuki aseelle (kolmipistetuki)

Toiminta vartiomiehenä

Vartiomiehen tehtävä on suojata joukkoa tai kohdetta vihollisen yllättävältä toiminnalta, tarvittaessa hälyttää joukko, estää asiattomien pääsy kohdealueelle ja ottaa kiinni epäilyttävät henkilöt. Vartiotehtävän, -paikan tai -reitin käskee aina joukon johtaja. Hän tekee myös vartiovuoroluettelon. Taistelun tai paljastumisen jälkeen vartiopaikkaa yleensä vaihdetaan, jos joukko jää paikalleen.

Vartiomies asetetaan esimerkiksi

- pesäkkeeseen
- suoja-asemaan (lähivartiomies, samalla tulivartiomies)
- erilliseen kohteeseen
- suojaamaan joukon toimintaa tauolla.

Vartiopaikan on täytettävä hyvän tuliaseman vaatimukset.

Lähivartiomies

Ryhmänjohtaja laatii vartiovuoroluettelon ja käskee vartiovuorot. Lähivartiomiehen tehtävä on

- Varmistaa pesäkkeen vartiomiehen tekemän hälytyksen välittymisen.
- Vartioida suoja-asemaa taisteluvalmiina.
- Vastata epäilyttävän henkilön kiinniottamisesta ja hälytyksen suorittamisesta.
- Herättää vartioon lähtijät vuoroluettelon mukaan.
- Pitää majoitus lämpimänä ja huolehtia teltan valaistuksesta.
- Tarkastaa ajoittain, etteivät lepäävät taistelijat ja varusteet joudu liian lähelle kamiinaa.
- Vastata alkusammutuksesta.
- Päivystää mahdollista viestivälinettä.

Vartiopaikan järjestelyt

Vartiopaikka on ryhmän pesäkkeessä, suojattavassa kohteessa tai sen lähellä. Vartiopaikalta rakennetaan hälytyslaite suoja-asemaan. Suojana yllätyksiä vastaan käytetään piikkilankaesteitä, valo- ja paukkuhälyttimiä tai kolinaa aiheuttavia hälyttimiä katvealueilla. Viuhkapanosten ja hälytysnarun päiden tulee olla selkeästi merkittyjä sekaannusten välttämiseksi.

Vartiopaikan välineitä

- valaisuraketteja ja/tai valopistooli
- käsikranaatteja
- kiikari ja pimeä- tai lämpötähystin
- hälytyslanka ryhmänjohtajan suojapaikkaan
- viuhkapanoksen laukaisunaru
- tuliasemakortti
- maaliviitta
- kertasinkoja
- viestiväline.

Kiertovartiota käytetään esimerkiksi joukkueen tukikohdassa tai vartioitaessa laajalla alueella olevaa kohdetta. Yleensä sillä täydennetään muuta vartiointia. Kiertovartiota suoritetaan yleensä taistelijapareittain/partioittain epäsäännöllisin väliajoin. Vartiokäskyyn sisältyy tällöin aina kierrettävä vartioreitti ja kiertoajat. Vartiomiesten tulee liikkua mahdollisimman äänettömästi ja pysähtyä aika-ajoin tai käsketyissä paikoissa kuulostelemaan ja tähystämään. Talvella vartio-reittiä voidaan kiertää myös suksilla.

Vartiomiehen on tiedettävä

- tehtävä
- etumaaston kiintopisteet ja etäisyydet niihin (maaston nimeäminen)
- uhkasuunnat ja niissä olevat maaston muodot ja kasvillisuus
- määräykset tulenaloittamisesta
- hälyttämistapa
- vartiopaikalta käytettävien panosten ja hälyttimien paikat
- valaisuvälineiden käyttö
- torjuntamaalit ja sulutteet.

Tukikohdan vartioinnin järjestelyt

Vartiomiehen on tiedettävä lisäksi muiden pesäkkeiden vartiopaikkojen sijainti ja vartiopaikan etupuolella olevat omat joukot.

Vartiomiehen on tähystettävä jatkuvasti ja seurattava valppaana ympäristön tapahtumia. Havaintoja tehdään tähystämällä ja kuulostelemalla. Pimeällä havaintojen teossa korostuu kuulostelu, pimeänäkölaitteen ja lämpötähystimen käyttö.

Vartion vaihdossa vältetään käyttämästä tunnussanaa, ettei se paljastu. Uuden vartiomiehen on tultava käskettyyn aikaan ja käsketystä suunnasta. Hän näyttää sovitun äänettömän lähestymismerkin tunnistamistasalla, ja vartiomies vastaa siihen sovitulla merkillä. Vartiomiestä vaihdettaessa on tähystystä jatkaen selostettava uudelle vartiomiehelle vartioaikana tehdyt havainnot, erityisesti epäilyttäviä seikkoja korostetaan. Tietojen vaihto on tehtävä kuiskaten.

Hälyttäminen

Hälyttäminen on aina pyrittävä tekemään äänettömästi, jotta ei paljasteta omaa toimintaa viholliselle. Hiljainen hälytys toteutetaan käyttämällä hälytinlaitetta, viestivälinettä tai vartiomiehen välittämänä suoja-asemaan.

Hälytyksessä tuliasemat on aina miehitettävä mahdollisimman nopeasti ja äänettömästi paitsi hälytys ampumalla, jolloin voi käyttää ääntä. Hälyttäminen ampumalla tai tilanteeseen soveltuvaa taisteluvälinettä käyttämällä tehdään, kun vihollinen on ehtinyt tulenavaustasan yli tai yllättää.

Toiminta hälytyksessä

Hälytyksessä pesäke on miehitettävä mahdollisimman nopeasti. Toimi silloin seuraavasti

- Laita kengät jalkaan.
- Ota ase ja makuupussin suojapussi mukaan (pidä suojapussissa päältä riisutut kuivat vaatteet).
- Siirry partion lähipuolustusasemaan ja pue sirpale- ja varusteliivi sekä kypärä.
- Siirry partioittain taisteluvalmiina tuliasemiin, nopeasti ja äänettömästi.
- Aloita taistelijapareittain/partioittain tähystys ja pukeutuminen.
- Tilanteen salliessa täydennä varustusta suoja-asemasta.

Henkilön tunnistaminen

Havaitessaan henkilön lähestyvän vartiopaikkaa tai vartioitavaa kohdetta, vartiomiehen tulee aina valmistautua aseen käyttöön. Samalla pyritään varmistumaan muista tulijoista. Henkilö voi olla oma taistelija, vihollinen tai siviili. Hälytys on tehtävä aina, kun henkilön epäillään olevan vihollinen.

Tunnussanaa käytetään tunnistamiseen, kun arvioidaan henkilön olevan oma taistelija. Tällöin henkilö pysäytetään komennolla "SEIS, TUNNUSSANA". Henkilö vastaa sanomalla tunnussanan alkuosan esimerkiksi "METSÄ". Jos alkuosa on oikein, vartiomies vastaa tunnussanan loppuosalla esimerkiksi "POLKU" (Tunnussana on METSÄ-POLKU). Jos henkilö ei tiedä tunnus-sanaa, komennetaan "SEIS – PUOLUSTUSVOIMAT – LIIKKUMATTA, TAI AMMUN!" Mikäli lähestyvää henkilöä ei kyetä tunnistamaan omaksi taistelijaksi, ei tunnussanaa kysytä, vaan toimitaan, jälkimmäisenä esitetyllä tavalla.

Jos tulija ei tiedä tunnussanaa, tulijalle komennetaan esimerkiksi "OLETTE KIINNIOTETTU, MAAHAN". Tämän jälkeen vartiomies tekee hälytyksen, tähtää tulijaa ja varmistuu tähystyksellä siitä, että tulija tai mahdollisesti hänen takanaan tai tasalla olevat eivät yllätä vartiomiestä. Parivartiossa suojamies, toinen vartiomiehistä, suojaa toiminnan tähtäämällä tulijaa ja on valmiina tuhoamaan tulijan tai hänen takanaan tai muusta suunnasta tulevat henkilöt. Kiinniotossa korostuu oman toiminnan suojaaminen sekä kohdehenkilön että ympäristön suuntaan.

Kiinniotetut ovat henkilöitä, joiden vapautta on rajoitettu kansainvälisiin sopimuksiin perustuvilla oikeutetuilla syillä. Kiinniotetut voivat olla vihollisen sotilaita, siviilejä tai aseistettuja taistelijoita.

Taistelija voi joutua tehtävää suorittaessaan ottamaan kiinni henkilöitä. Kiinniotto joudutaan suorittamaan esimerkiksi taistelussa tai vartiopaikalla. Kaikista kiinniotoista on ilmoitettava esimiehelle. Kiinniotetun aseman määrittelee esimies. Sotavangit ovat kiinniotettuja henkilöitä, joihin voidaan soveltaa kansainvälisten oikeuden määritelmiä sotavangin statuksen saamisesta. Taistelijan tehtävänä ei ole luokitella tai rangaista kiinniotettua, oli kiinniottotilanne millainen tahansa.

» *Valmistaudu vartiotehtävässä aina aseen käyttöön.*

Toiminta lähettinä

Lähetin tehtävänä on välittää käsketty suullinen tai kirjallinen viesti käsketylle henkilölle. Lähetti ilmoittaa aina viestin perille toimittamisesta tehtävän antajalle. Lisäksi hän välittää viestin vastaanottajan vastauksen tai ilmoituksen viestin lähettäjälle sekä kertoo muut havaintonsa tehtävän ajalta. Lähetti ei levitä huhuja.

Lähetin on tunnettava joukkueen ja komppanian (vast.) ryhmitys sekä peitenumerot ja joukkueiden kirjaintunnukset. Hänen on osattava suunnistaa maastossa valoisalla ja pimeällä. Siirtymisreitit tiedustellaan joukon ryhmittymisen jälkeen. Lähetti voidaan joissain tilanteissa

käskeä majoittumaan ylemmän johtoportaan komentopaikalle.

Ryhmänjohtaja tai joukkueen johtaja käskee lähetille ainakin viestin vastaanottajan, viestin sisällön suullisesti tai kirjallisena, vastaanottajan sijainnin maastossa ja kartalla sekä tunnussanan. Viestin vastaanottaja käsketään tehtävänä ja nimenä tai vain henkilön peitenimenä. Lisäksi lähetille voidaan käskeä etenemisreitti, mahdolliset sulutteet, joukon tunnusnumero sekä toiminta lähettitehtävän jälkeen.

Viesti voi olla esimerkiksi suullinen ilmoitus joukon ryhmittymisestä tai ilmoitus vihollisesta, käsky taisteluvalmiuden tai liikkeellelähtövalmiuden kohottamisesta tai kirjallinen tulisuunnitelma tai tilanneilmoitus.

Lähetti liikkuu jalan, polkupyörällä, suksin, moottoripyörällä tai moottorikelkalla. Viesti toimitetaan vastaanottajalle mahdollisimman nopeasti. Lähetti tekee havaintoja liikkuessaan tehtävässä ja sitoutuu taisteluun vain pakottavassa tilanteessa. Kirjallinen viesti valmistaudutaan tuhoamaan esimerkiksi käsikranaatilla, jotta viestin sisältö ei paljastu viholliselle.

Viesti ilmoitetaan vastaanottajalle suullisesti tai antamalla kirjallinen viesti käsketylle henkilölle. Lähetti tunnistaa viestin vastaanottajan tehtävästä, nimestä tai peitenimestä. Lähetti ottaa käskettäessä kuittauksen viestin vastaanottamisesta.

Tehtävä. Valmistele lähetin ilmoitus joukkueenjohtajalle ryhmän tilanteesta puolustuksessa.

Ryhmän puolustustaistelu

Ryhmä taistelee joukkueen osana. Ryhmän taistelua tuetaan muiden ryhmien, tarkka-ampujien, ilmatorjuntakonekivääreien sekä mahdollisen organisaatioon kuuluvan kuljetuspanssarivaunun tai taisteluajoneuvon tulella. Lisäksi taistelua tuetaan panssarintorjunta-aseilla ja epäsuoralla tulella. Vihollisen etenemistä hidastavat sulutteet, miinoitteet ja esteet. **Et taistele yksin!**

Ryhmän on kyettävä torjumaan noin joukkueen vahvuisen vihollisen hyökkäys. Taistelijaparin on kyettävä torjumaan siten noin ryhmän vahvuisen vihollisen hyökkäys ryhmänsä osana.

Ryhmänjohtaja kouluttaa ja harjoituttaa ryhmän taistelusuunnitelman suullisilla käskyillä ja merkeillä. Ryhmän taistelu toteutetaan harjoitellun taistelusuunnitelman, vihollisen toiminnan ja taistelijaparien tehtävien sekä ryhmänjohtajan esimerkin ja merkkien perusteella.

Ryhmän taisteluvalmiutta voidaan kohottaa parivartiolla, lepäämällä suoja-asemassa taisteluvarustus päällä sekä miehittämällä puoliryhmällä tai koko ryhmällä taisteluasemat. Taisteluvalmius pidetään yllä koulutuksella ja harjoittelulla. Joukon on kuitenkin annettava levätä niin, että voimavaroja on jäljellä taistelun alkaessa.

Ryhmä miehittää taisteluasemat taisteluvalmiutta kohotettaessa, ryhmänjohtajan komennolla ASEMAAN sekä vartiomiehen hälyttäessä hälyttimellä tai ampumalla.

Taistelun aloittaminen

Taistelu aloitetaan ryhmänjohtajan taisteluajatuksen ja esimerkin mukaisesti. Suurimmat tappiot tuotetaan välittömästi tulenavauksen jälkeen ennen kuin vihollinen ehtii suojautua. Vihollisen yllättämiseksi ja mahdollisimman suuren asevaikutuksen saavuttamiseksi on kaikkien yhdyttävä tulenavaukseen ja pyrittävä tuhoamaan omalla tulialueellaan havaitsemiaan vihollisia. Taistelu aloitetaan

1. johtajan esimerkillä
2. oma-aloitteisesti vihollisen ylittäessä tulenavaustasan
3. oma-aloitteisesti vihollisen yllättäessä.

”…Tulenavaustasa – vasemmalta metsänkulmasta edessä näkyvään sähkötolppaan ja siitä oikealle sähkölinjaa pitkin.
Tulen avaatte esimerkistäni…”

”…vihollisen ylittäessä tulenavaustasan”

”…vihollisen yllättäessä.”

Tulenavaustasa

Tulenavaustasa on ryhmäjohtajan maastoon määrittämä tasa, jolta taistelu on viimeistään aloitettava. Maastosta ja ryhmän tehtävästä riippuen ryhmänjohtaja määrittää yhden tasan koko ryhmälle tai jokaiselle partiolle omansa. Tulenavaustasa on määritettävä noin 100 metrin päähän tuliasemista siten, että taistelu kyetään aloittamaan ensisijaisesti taisteluajatuksen mukaisesti. Toisaalta tulenavaustasa on oltava sen verran kaukana, että omat tuliasemat eivät paljastu ennen tulenavausta.

Vihollisen ylittäessä tulenavaustasan avaa yksittäinen taistelija tai partio tulen. Tällöin taistelu aloitetaan välittömästi koko joukolla, jolloin saadaan aloite ja viholliselle tuotetaan mahdollisimman suuret tappiot ennen sen suojautumista.

Maalin valinta

Maali valitaan oma-aloitteisesti, ryhmänjohtajan tulikomennon tai -maalinosoituksen mukaan. Ryhmänjohtaja voi tulikomennolla ja maalinosoituksella jakaa tai keskittää ryhmänsä tulta tarpeensa mukaan. Keskittämällä tulta voidaan esimerkiksi pakottaa vihollinen suojautumaan haavoittuneen auttamisen yhteydessä tai estää sen toimintamahdollisuudet halutussa maastonkohdassa kuten maastokapeikossa, rakennusten välissä tai tieuralla.

Valitse maali seuraavasti
1. Vaarallisin
2. Lähin
3. Muut tulialueella olevat viholliset.

Valitse maaliksi vihollisen avainhenkilöitä kuten johtajia, vaunumiehistöä ja tarkka-ampujia, kun tilanne ja ampumaetäisyys sen mahdollistavat.

Maalin osoittaminen voidaan tehdä
- suuremmasta pienempään -menetelmällä
- kellotaulumenetelmällä
- laserosoittimella
- nimettyjä maaston kohtia käyttäen
- komennoilla "VIHOLLISTA OIKEALLA", "EDESSÄ", "VASEMMALLA"
- ampumalla valojuovaluoteja tai valopistoolilla maalia kohti.

Maalin osoittaminen menetelmällä suuremmasta pienempään
- maali: esimerkiksi, "VIHOLLISEN KK"
- kiintopiste: esimerkiksi, "SILTA!" tai "PUNAINEN TALO!"
- suunta kiintopisteestä: oikealle, vasempaan, edessä, takana, ylhäällä, alhaalla
- etäisyys kiintopisteestä: esimerkiksi, "100 PIIRUA!" tai "30 METRIÄ!"

Tarvittaessa annetaan monta kiintopistettä ja suuntaa, jotta maali saadaan varmuudella osoitettua. Havaittuaan maalin taistelija ilmoittaa osoittajalle "MAALI SELVÄ!"

Valmistautuminen pimeätoimintaan

Toimintaa pimeällä tehostetaan valmistelulla ja harjoittelulla. Ratkaisevia seikkoja ovat yksinkertaiset ja harjoitellut perustaistelumenetelmät sekä se, että kaikkia käytössä olevia henkilökohtaisia varusteita ja joukkokohtaisia välineitä on opeteltu käsittelemään myös pimeällä.

Pimeätoiminnan valmistelut tulee tehdä johdetusti valoisan aikana. Valmistelujen tarkoituksena on mahdollistaa toiminta ja taistelu huonoissa valaistusolosuhteissa. Osa valmisteluista kuuluu osaksi normaalia toimintaa valoisallakin. Pimeätoiminnan valmisteluihin kuuluvat

- aseen toimintakunnon tarkastaminen
- valonvahvistimen ja lämpötähystimen tarkastaminen
- hämärätähtäinten tai valonvahvistintähtäimen käyttöönotto
- hämärä- ja pimeätähtäinten kohdistaminen
- taistelijoiden merkitseminen
- henkilökohtaisen varustuksen tarkastaminen
- joukkokohtaisten välineistön tarkastaminen
- ajoneuvojen valmistelu
- tehtävän mukaisen toiminnan harjoittelu perustaistelumenetelmin
- valaisun valmistelu ja valaisukierroksen harjoittelu.

Tähtäimien tarkastaminen

Hämärätähtäimet käännetään näkyviin tai valonvahvistintähtäin kiinnitetään aseeseen ennen pimeyden laskeutumista.

Valonvahvistintähtäimen toimivuus tarkastetaan jo valoisan aikana käyttämällä virta päällä ja tähystämällä valonvahvistintähtäimellä. Samalla tarkastetaan, että tähtäinasetukset ovat kohdistuksen mukaiset. Tarkastus on helppoa, kun kohdistuksen yhteydessä on tehnyt tähtäinkortin. Sivukiinnityskiskon kiinnitys on myös tarkastettava, koska kiinnitysruuvit voivat löystyä käytössä. Jos epäilet tähtäinasetusten muuttuneen etkä saa korjattua tähtäinkortin avulla, ilmoita siitä ryhmänjohtajalle. Kohdistus on tällöin tehtävä ampumalla välittömästi tilanteen salliessa.

On otettava huomioon, että kaikki välineet, joissa on valaistuja näyttöjä tai merkkivaloja (esim. kenttäradio, GPS ja kello) voivat paljastaa joukon, kuten muidenkin valojen käyttö. Valaistut näytöt voidaan peittää teipillä tai vaatteella.

Toiminta pimeällä

Pimeä vaikeuttaa taistelijan toimintaa rajoittamalla ihmisen tärkeimmän aistin eli näön käyttöä. Vähäisessä valossa tarkkojen havaintojen tekeminen ja etäisyyksien arviointi vaikeutuvat, jolloin tuttukin maasto tai kohde voi näyttää oudolta. Siirryttäessä valoisasta pimeään ei aluksi nähdä juuri mitään. Silmä kuitenkin sopeutuu vähäiseen valoon, ja hämäränäkö paranee 5–10 minuutin kuluessa huomattavasti. 20–30 minuutin kuluttua silmä on saavuttanut parhaan hämäränäkökykynsä.

Valmistauduttaessa esimerkiksi vartiotehtävään pimeällä on oleskeltava pimeässä vähintään 5 minuuttia ennen vartiotehtävän alkamista. Samasta syystä on vältettävä katsomasta kirkkaisiin valoihin tai, jos se on välttämätöntä, pidettävä toinen silmä suljettuna. Näköaistin ollessa rajoittunut muut aistit kuten kuulo- ja hajuaisti pyrkivät kompensoimaan rajoittunutta näköaistia.

Taistelun aikana hämäränäkökyky voi alentua aseiden suuliekistä, valojuovista ja valaisusta.

Pimeällä taistelu aloitetaan yleensä lähempää kuin valoisalla yllätykseen pääsemiseksi ja paremman osumatarkkuuden saavuttamiseksi. Usein vihollinen myös havaitaan pimeällä lähempänä kuin valoisalla. Pimeällä aseiden käyttö paljastaa tuliasemat helpommin kuin valoisalla. Pimeätaistelua varten hälytinlaitteet

(esim. paukku- ja valohälytin) asennetaan tulenavaustasan ja tuliasemien välialueelle. Hälytinlaitteen toimiessa vihollisen pääosat ovat oletettavasti edenneet ryhmän tuhoamisalueelle. Käytettäessä valonvahvistimia on taistelu pyrittävä aloittamaan ilman näkyvän valon käyttöä, jolloin lisätään yllätystä ja tulenavauksen tehoa. Valaisuvälineitä tulee käyttää taistelun aloittamisen jälkeen, mikäli kaikilla taistelijoilla ei ole valonvahvistimia. Aseella, jossa ei ole valonvahvistinta, ammutaan pääasiassa vain valaisun aikana. Pimeällä maalin osoittamiseen käytetään samoja periaatteita kuin valoisalla.

Taistelijaparille/partiolle on välitettävä taistelijan tekemät havainnot taistelusta ja kaikki ryhmänjohtajan komennot. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota viestien perille menoon ja käskyjen mukaiseen toimintaan. Pimeätaistelussa korostuu taistelutunnuksen käyttö, koska kohteen ulkoinen tunnistaminen viholliseksi voi olla vaikeaa.

Valaisuvälineiden käytössä on pyrittävä valaisemaan tuhoamisaluetta, ei omaa ryhmitystä

Sotilaan toiminta ja taistelijaparin sekä partion yhteistoiminta puolustustaistelussa

Taisteluun valmistauduttaessa

1. **Arvioi vihollisen toiminta.** Arvioi, milloin, mistä saakka ja miten vihollinen havaitaan. Miten vihollinen toimii meitä vastaan valoisalla ja pimeällä? Miten vihollinen pyrkii yllättämään ja miten se voidaan estää?
1. **Havainnoi maastoa.** Selvitä, mistä ampuma-alaa tulee raivata. Minne jää katvealueita, jonne vihollinen voi päästä suojaan? Ovatko taisteluaseman suojakumpareet oikeaan suuntaan ja tarpeeksi leveät? Onko tuliasemasi naamioitu hyvin vai paljastavatko tulialueen raivaus tai linnoittamisjäljet sen?
1. **Mieti, miten toteutat tehtävän varsinaisesta ja vaihtoasemasta.** Selvitä tulialueen rajat ja tulenaloitustasa maastossa sekä epäsuoran tulen maalit ja nimetyt maastonkohdat maastossa. Sotilaan on tiedettävä etäisyydet tulialueella oleviin maastonkohtiin. Selvitä tulitusmahdollisuus taistelijaparin tulialueen katvealueelle. Mieti ja sovi tulitehtävän toteuttaminen pimeällä. Ryhmänjohtaja käskee siirtymisen vaihtoasemaan ja suoja-asemaan. Sovi yhteistoiminta taistelijaparin kanssa; maalin osoittaminen, katveiden tulittaminen ja taistelijaparin tukeminen.

Taistelun aikana

1. **Havaitse, paikanna, tunnista ja tuhoa vihollinen.** Vihollisen toiminnan paljastavat äänet, liike, tausta, heijastavat pinnat, valot, varjot, väri, etenemisreitti, aseiden suuliekit. Tunnista vihollinen varustuksesta, aseista ja ajoneuvoista.

   Vihollisen tuhoamisjärjestys on seuraava:
   1. itselle vaarallisin vihollinen,
   2. vihollinen, jota taistelijaparisi ei pysty tuhoamaan,
   3. suojaan pääsevä vihollinen,
   4. johtajat; joukkueenjohtaja, tulenjohtaja, ryhmänjohtaja, vaununjohtaja,
   5. erikoistaistelijat; radiomies, konekiväärimies, etäisyydenmittaaja, sinkoampuja,
   6. tarkka-ampuja jne.
   7. kaikki omalla tulialueella olevat viholliset alkaen helpoimmasta maalista.

   Tähtää keskelle maalia, jatka maalin tulittamista kunnes havaitset osuman tai maali tulee taistelukyvyttömäksi.

2. **Taistele yhteistoiminnassa taistelijaparin kanssa.** Taistelijaparin yhteistoiminta on kommunikointia ja vuorovaikutusta. Osoita maalit nimetyn maaston, kiintopisteen tai kellotaulun mukaan. Sovi maalien tuhoaminen. Tarkkaile tulen osuvuutta ja ilmoita tarvittaessa korjauskomennot taistelijaparille.

   Täytä lippaita patruunoita taistelijaparin tukiessa. Tasatkaa patruunat tarvittaessa.

   Tuhoa taistelijaparin tulialueelle päässyt vihollinen. Tue taistelijaparia hänen toteuttaessa erityistehtävää (esim. savutus, valaisu). Anna taistelijaparille ensiapu. Ota käyttöön taistelukyvyttömäksi tulleen taistelijaparin lippaat ja erikoisvälineistö.

3. **Seuraa ryhmänjohtajan esimerkkiä, merkkejä ja käskyjä.** Seuraa ryhmänjohtajan esimerkkiä tulen aloittamisessa, keskittämisessä ja jakamisessa sekä ampumisen lopettamisessa. Ryhmänjohtaja käskee merkeillä ja käskyillä valaisun, savutuksen, panssarivaunujen tuhoamisen, vaihtoaseman miehittämisen. Tarvittaessa ryhmänjohtaja käskee suojeluvaroituksen ja -hälytyksen sekä suojautumisen epäsuoralta tulelta.

4. **Ilmoita ryhmänjohtajalle havainnot vihollisesta.** Ilmoita ryhmänjohtajalle havainnot vihollisesta: määrä, laatu, sijainti ja toiminta. Ilmoita havainnot vihollisesta

vaihtoasemien suunnassa, havainnot vihollisen taisteluaineiden käyttövalmisteluista (mm. suojanaamarin käyttö) sekä oman taistelijaparisi haavoittuminen tai kaatuminen. Ilmoita, kun patruunoista on käytetty puolet ja ilmoita erikoisvälineiden määrä ennen niiden loppumista.

Torjutun hyökkäyksen jälkeen

Säilytä tähystyskosketus viholliseen. Täytä lippaat ja tasaa patruunat taistelijaparisi tai partiosi kanssa siten, että voitte molemmat jatkaa taistelua patruunatäydennyksen tuloon asti. Anna ensiapu itsellesi ja taistelijaparillesi. Kunnosta taisteluasemasi. Ilmoita ryhmänjohtajalle taisteluvalmiutesi ja havainnot vihollisesta sekä pidä yllä taisteluvalmiutesi ja toimintakykysi. Arvioi taistelijaparisi kanssa tilanne ja oma toimintanne.

Kosketusta viholliseen ei saa kadottaa, ettei tule yllätetyksi. Tarvittaessa joukkueesi lähettää tiedustelupartion etumaastoon. Tieto etumaastoon menevistä omista taistelijoista on välitettävä kaikille.

1. Jalkautumisalue 2. Lähtöasema 3. Eteneminen kosketukseen 4. Tuhoamisalue 5. Tavoite

5.6 Ryhmän hyökkäys

Hyökkäyksen päämääränä on tuhoamisalueella olevan vihollisen tuhoaminen ja käsketyn maastonkohdan valtaaminen. Hyökkäys pyritään suuntaamaan vihollisen sivustaan tai selustaan. Hyökkäystä tuetaan yleensä tukemaan sitä tykistön tai kranaatinheittimistön epäsuoralla tulella. Tiedustelulla hankitaan tarvittavaa tietoa hyökkäysreitiltä ja kohteesta. Ryhmä etenee kosketukseen joukkueenjohtajan taisteluajatuksen mukaisesti joukkueen etenemismuodossa (ryhmärivi, kiila, ryhmäparijono) tai soluttautumalla (iskuosastohyökkäys). Tuhottuaan tuhoamisalueella olevan vihollisen ryhmä siirtyy seuraavaan tehtävään. Hyökkäyksen menestyksen kannalta taistelijan on tärkeää ymmärtää oman toiminnan merkitys osana joukon taistelua ja hallittava vakioidut toimintatapamallit sekä perustaistelumenetelmät.

Hyökkäyksen käsitteitä

Hyökkäysvalmistelut lähtöalueella
Hyökkäysvalmistelut tehdään lähtöalueella siten, että siirtyminen hyökkäykseen voi tapahtua hidastelematta ja yllättävästi. Sotilaan hyökkäysvalmisteluihin kuuluvat muun muassa rynnäkkökiväärin puhdistaminen, lippaiden täyttäminen, käsikranaattien ja savuheitteiden käyttökuntoon laittaminen sekä nesteen ja ravinnon nauttiminen.

Naamioi paljaat ihonkohdat ja taisteluvarustus. Kuormaa kenttävarustus ja sukset sekä ryhmän kalusto ajoneuvoon. Lastaa niin, että saat mukaan tulevat tavarat helposti purettua.

Nouse ryhmänjohtajan käskyllä ajoneuvoon omalle paikallesi ja tähystä käskettyyn tähystyssuuntaan. Varmista, että tiedät oman ja ryhmän tehtävän sekä tilanteen.

Lähtöalueella tehtäviä hyökkäysvalmisteluja ovat

- joukon täydentäminen määrävahvuiseksi materiaalin ja henkilöstön osalta
- lisä- ja erikoismateriaalin jakaminen
- henkilökohtaisen materiaalin huoltaminen
- hyökkäyksessä tarvittavan varustuksen valmistelu ja pakkaaminen
- ajoneuvojen huolto ja tankkaaminen
- marssi- ja hyökkäyskäsky
- tulevan tehtävän harjoittelu
- taistelukyvyn jatkuva ylläpito (neste, ravinto ja lepo).

Toiminta jalkautumisalueella ja eteneminen lähtöasemaan

Jalkautumisalueella ryhmä jalkautuu ajoneuvostaan, naamioi ajoneuvon ja ryhmittyy etenemisryhmitykseen. Jalkaudu ajoneuvosta ryhmänjohtajan esimerkin mukaan, naamioi ajoneuvo vakiotehtäväsi mukaisesti ja ryhmity omalle paikallesi käskettyyn etenemismuotoon. Talvella kiinnitä sukset ryhmittymisen jälkeen. Ota mukaan ryhmänjohtajan käskemät erikoisvälineet kuten käsikranaatit, kertasingot, savuheitteet, telamiinat.

Etene ryhmänjohtajan esimerkin mukaan avojonossa jalan tai suksin siten, että ryhmä säilyy koossa ja yhteys säilyy naapuriryhmään. Välitä ryhmänjohtajan merkit ja käskyt sekä tee havaintoja ympäristöstä. Välitä havaintosi taistelijaparille ja ilmoita ne ryhmänjohtajalle. Älä pidä kovaa ääntä.

Vihollisen tiedustelulennokeilta ja helikoptereilta suojaudutaan etenemällä suojaista reittiä ja menemällä tarvittaessa ilmasuojaan. Omaa toimintaa ei paljasteta ilma-ammunnalla ennen taistelukosketusta.

Toiminta lähtöasemassa

Lähtöasemassa ryhmitytään hyökkäysryhmitykseen, ryhmänjohtaja tarkentaa hyökkäyskäskyä ja tehdään muun muassa hyökkäyksen epäsuoran tulen käyttövalmistelut viimeisten tiedustelutietojen perusteella. Ryhmä ryhmittyy hyökkäysryhmitykseen lähtöasemassa. Ryhmänjohtaja käskee taistelijaparin tai partion suojaamaan lähtöaseman.

Ryhmänjohtajan käskyn perusteella sotilaan on tiedettävä missä vihollinen on, mikä on joukkueen ja ryhmän tehtävä sekä oma tehtävänsä. Lisäksi hänen tulee tietää missä on murtokohta ja ryhmän hyökkäyssuunta, ja tavoite sekä hyökkäyksen jatkosuunta. Lähde liikkeelle ryhmänjohtajan esimerkillä tai merkillä.

Tarkennetun hyökkäyskäskyn perusteella taistelijan on tiedettävä

- vihollinen (määrä, laatu, sijainti)
- joukkueen ja ryhmän tehtävä sekä taisteluajatus
- hyökkäysryhmitys
- tuhoamisalue
- hyökkäyssuunta kompassilukuna (aseta lukema kompassiin)
- tavoite maastonkohtana ja etäisyys tavoitteeseen
- panssarintorjunnan painopiste
- hyökkäyksen tukeminen (epäsuora- ja/tai
- suora-ammunta tuli)
- ryhmän- ja joukkueenjohtajan paikka ryhmityksessä
- haavoittuneiden evakuointi ja ampumatarviketäydennykset.

Eteneminen kosketukseen

Hyökkäävä joukko etenee epäsuoran tulen aikana varmuusetäisyyden päähän kranaattien iskemistä. Tulenjohtaja määrittää käytettävän varmuusetäisyyden. Oma liike tahditetaan tulivalmistelun mukaan. Hyökkää käskettyyn suuntaan ryhmänjohtajan esimerkin ja merkkien mukaan, säilytä paikkasi ryhmityksessä. Välitä ryhmänjohtajan merkit ja käskyt. Suojaudu pysähdyttäessä.

Aloita tuli ryhmänjohtajan esimerkillä tai havaitessasi vihollisen. Hyökkää taistelijaparia ja partiotasi tukien. Käytä maastoa ja tilanteenmukaisia etenemistapoja. Ole aktiivinen ja ripeä.

Ryhmänjohtaja voi käyttää tulitukeen konekivääriampujia, tarkka-ampujaa, tukiampujaa tai muodostaa tulitukipartion.

Taistelu vihollisen ryhmityksessä

Yksittäisen taistelijan taito tuhota vihollinen on yksi onnistuneen hyökkäyksen edellytys. Vihollinen voitetaan aggressiivisella ja päättäväisellä

tulella, taitavalla aseiden ja taisteluvälineiden käytöllä sekä liikkeellä ja taistelijoiden yhteistoiminnalla.

Hyökkäyksen aikana
- tuhoa kohtaamasi vihollinen ja seuraa patruunoiden ja muun taisteluvälinemateriaalin kulutusta.
- pysy selvillä taistelijaparisi / partiosi ja ryhmäsi msijainnista ja tilanteesta.
- pyri olemaan kokoajan tietoinen, missä vihollinen on, ja mihin se pystyy tulittamaan.
- käytä edetessäsi maaston tarjoamaa suojaa ja ennen liikkeellelähtöä katso tarkasti seuraavat suojautumismahdollisuudet.
- käytä tilanteeseen sopivinta etenemistapaa.
- OLE OMA-ALOITTEINEN.

Taisteluhautoja, kaivantoja ja asepesäkkeitä kohdattaessa varmistetaan vyöryttämällä niiden käyttökelpoisuus omalle toiminnalle. Vyöryttäminen on aloitettava välittömästi, kun ensimmäiset taistelijat ovat lähitaisteluetäisyydellä kohteesta. Vyöryttäminen toteutetaan taistelijoiden yhteis-toiminnassa. Vyöryttämisen aloittaa ensimmäisenä etenevä partio.

Vyöryttämistä tuetaan ryhmän tukiaseilla, joilla pakotetaan vihollinen suojautumaan. Kärkipartiolle tuodaan tarvittava määrä käsikranaatteja ja partiota on vaihdettava riittävän usein. Vyörytyksessä on oleellista säilyttää nopea tempo ja aggressiivisuus, joilla estetään vihollisen mahdollisuus aloittaa omat vastatoimet. Taisteluhaudassa olevat risteykset, joita ei voida heti vyöryttää, on vyörytettävä jäljessä tulevien ryhmien toimesta. Vyöryttämisessä käytettäviä menetelmiä voidaan soveltaen käyttää myös taistelussa rakennetulla alueella.

Vyörytyksessä partion ensimmäinen taistelija on vyöryttäjä ja toinen heittäjä, kolmas taistelija suojaa tai toimii tilanteen mukaan toisena heittäjänä.

Esimerkki taisteluhaudan vyöryttämisestä partiolla
1. Vyöryttäjä etenee taisteluhaudassa ensimmäisenä ja pysähtyy ennen mutkaa.
2. Vyöryttäjä pitää aseen koko ajan ampumavalmiina edessä olevaan mutkaan ja ilmoittaa mutkasta heittäjälle.
3. Partion kolmas taistelija suojaa vyöryttäjien selustan ja pitää yhteyttä omiin takana oleviin taistelijoihin.
4. Heittäjä valmistelee kranaatit ja ilmoittaa käytöstä. Kranaatit on pyrittävä heittämään kahteen seuraavaan mutkaan.
5. Vyöryttäjä tulittaa mutkan taakse heti kranaatin räjähdettyä ja jatkaa etenemistä seuraavaan mutkaan, jossa sama toistuu.
6. Heittäjä seuraa vyöryttäjää välittömästi ja on valmiina osallistumaan lähitaisteluun.

Mikäli kohteessa on mahdollista olla omia taistelijoita, on käytettävä tunnistushuutoja, esimerkiksi taistelutunnusta. Toistamalla taistelutunnusta varmistutaan siitä, että mutkan takana ei ole omia taistelijoita. Taistelutunnuksen avulla pidetään myös yhteyttä muuhun ryhmään. Heittämällä kranaatit seuraaviin kahteen mutkaan vähennetään toiminnan kaavamaisuutta ja vaikeutetaan vastatoimia.

Rynnäkkö

Rynnäkkö on etenemistapa tunkeuduttaessa vihollisen ryhmitykseen lähietäisyydeltä. Siinä edetään yhtäjaksoisesti suojasta rynnäkön tavoitteeseen ja tuhotaan vastassa oleva vihollinen. Rynnäkössä aloite temmataan usean taistelijan nopealla, samanaikaisella, aggressiivisella ja yllättävällä etenemisellä. Nämä ovat rynnäkön keskeisimmät menestystekijät. Rynnäkössä käytetään mahdollisuuksien mukaan tulitukea, mutta sen järjestämisellä ei saa menettää edellä mainittuja menestystekijöitä. Rynnäkköön valmistaudutaan käskyllä tai merkillä suojassa, jossa aseeseen vaihdetaan täysi lipas, varmistutaan käsikranaattien ja heitteiden nopeasta

Käsikranaatti voidaan heittää taisteluhaudan mutkan taakse yläkautta tai seinän kautta kimmokkeella

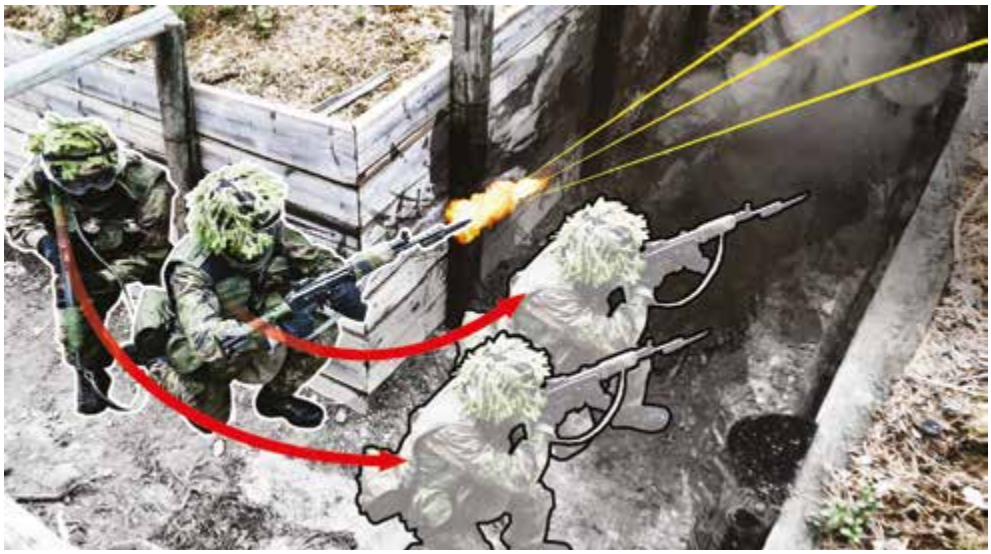

saatavuudesta sekä kiinnitetään pistin ja laitetaan ase sarjatulelle.

Ryhmä tai osa siitä tekee rynnäkön, kun
- kosketus viholliseen saadaan lähitaisteluetäisyydeltä yllättäen
- vihollisen ryhmitys on murtumassa tai toiminta on lamaantunut
- murtaudutaan ulos saarroksista
- tunkeudutaan taisteluhautaan tai rakennukseen.

Toiminta tavoitteessa

Tavoitteessa ryhmitytään puolustukseen ja valmistaudutaan torjumaan vihollisen vastahyökkäys. Viholliseen on pidettävä jatkuva tiedustelu- tai taistelukosketus. Vihollinen tekee yleensä vastahyökkäyksen menetettyään maastonkohdan tai alueen. Siksi on tärkeää aloittaa kaivautuminen ja muut puolustusvalmistelut välittömästi.

Taistelijan toimenpiteet tavoitteessa
- Valitse tuliasema heti, kun ryhmän liike pysähtyy, käytä hyväksesi maaston tarjoama suoja, painanteet, poterot ja muut rakenteet.
- Tarkista tähtäinten läpi tähtäämällä, että voit ampua tulialueellesi.
- Vaihda aseeseen täysi lipas ja tasaa patruunoita taistelijaparisi / partiosi kesken.
- Pidä ryhmänjohtaja tietoisena tilanteestasi (patruuna tilanne, vesi, yms.).
- Kaiva oma-aloitteisesti tuliasemaan potero ja kunnosta sitä tilanteen salliessa.
- Vuorottele taistelijaparisi / partiosi kanssa tuliaseman valmistuksessa.

Ryhmänjohtaja käskee miinoitteiden rakentamisen, tähysteisesti laukaistavien panosten asentamisen, vartioinnin ja tiedustelun. Hän siirtää tarvittaessa taistelijoita ryhmän taistelun kannalta parempaan tuliasemaan, jolloin tuliaseman valmistelu aloitetaan välittömästi uudelleen.

» *Miten tuet taistelijapariasi tai partiotasi ja ryhmää? Mieti mitä ryhmän hyökkäyksen onnistuminen edellyttää sinulta?*

Havaintojen tekeminen ja taistelijaparin sekä partion yhteistoiminta hyökkäyksessä

Tee havaintoja vihollisesta, maastosta, taistelijaparista, ryhmänjohtajasta ja ryhmän toiminnasta. Seuraa ryhmänjohtajan merkkejä ja käskyjä – välitä ne taistelijaparille ja muulle ryhmälle. Säilytä paikkasi ryhmityksessä ja seuraa ryhmän toimintaa. Suojaudu pysähdyttäessä ja ota ampuma-asento siten, että voit tulittaa tarvittaessa etenemissuuntaan. Valmistaudu lähtemään liikkeelle ryhmänjohtajan esimerkillä tai merkillä. Tarkkaile tähystyssuuntaasi ja etsi merkkejä vihollisryhmityksestä. Tällaisia merkkejä ovat raivatut tulialueet, sulutteet, kaivujäljet, tuliasemat ja ajoneuvot. Liike paljastaa vihollisen helposti. Pidä aseesi katseesi suuntaan niin, että voit avata tulen ennen vihollista. Ilmoita vihollishavaintosi taistelijaparille ja ryhmänjohtajalle. Etsi etenemissuunnasta suojaiset tuliasemat ja etenemisreitit.

Taistelijaparin ja partion yhteistoiminta hyökkäyksessä

Mieti, miten toteutat tehtävän
Arvioi tilannetta yhdessä taistelijaparisi / partiosi kanssa. Sovi etukäteen tavoite ja etenemisreitti, tukeminen ja merkit. Välitä taistelijaparille havainnot vihollisest sekä ryhmänjohtajan merkit ja käskyt. Kannusta taistelijapariasi.

Etene tavoitteeseen
Sovi etenemisreitti taistelijaparin / partiosi kanssa ja tue taistelijaparisi etenemistä. Lähde itse liikkeelle, kun taistelijaparisi on valmiina tukemaan sinua. Tue taistelijaparin etenemistä ja syöksymistä tulittamalla ja tarvittaessa savuheitteillä. Pysy selvillä taistelijaparin tai partiosi jäsenten sijainnista.

Tuhoa vihollinen
Osoita vihollinen taistelijaparille/partiollesi. Tuhoa vihollinen, joka estää taistelijaparisi etenemisen ja jota taistelijapari ei pysty tuhoamaan. Tarkkaile taistelijaparin tulen osuvuutta ja ilmoita tarvittaessa korjaukset hänelle. Tasaa tarvittaessa patruunoita tai erikoismateriaalia.

Tue taistelijapariasi / partiotasi
Tue taistelijapariasi tulella hänen vaihtaessaan lipasta tai poistaessa asehäiriötä. Varoita vihollisesta ja vaarasta. Vedä tarvittaessa haavoittunut taistelijaparisi suojaan. Anna taistelijaparille ensiapu hänen omalla ensisiteellään. Ilmoita vakavasti haavoittuneesta taistelijaparistasi ryhmänjohtajalle. Ota käyttöösi taistelukyvyttömäksi tulleen taistelijaparisi tärkein erikoismateriaali kuten konekivääri, valonvahvistin, kertasinko, kiväärikranaatit, kasapanos tai käsikranaatit sekä täydet lippaat. Auta tarvittaessa lääkintämiestä taistelijaparisi ensiavun antamisessa.

Tehtävä. Valmistelkaa esimerkkejä taistelijaparin / partion yhteistoiminnan sopimisesta hyökkäyksessä.

Syöksy

Etene syöksyen, jos joudut etenemään ilman suojaa tai etenet näkösuojassa, joka on tulen alla. Syöksyn pituuden ratkaisevat vihollisen tulen laatu, voima ja maastonmuodot. Yleensä syöksy on lyhempi kuin 10 metriä tai kolme sekuntia. Syöksyyn valmistaudutaan suojassa ja sen tulee päättyä suojaan. Syöksyssä asetta kannetaan painopisteen kohdalta tai kahvasta ja aseen perä kainalossa.

Syöksyn valmistavat toimenpiteet
- Tarkista lippaan patruunatilanne (vähintään 10 patruunaa).
- Valitse hyvä tuliasema 5–10 metrin päästä.
- Valitse sopiva lähtöhetki tai odota liikkeellelähtökomentoa tai -merkkiä.

Syöksyn vaiheet
- Tulita tarvittaessa eteen.
- Ota aseesta kiinni painopisteen kohdalta.
- Ota tukeva lähtöasento.
- Lähde liikkeelle nopeasti.
- Syöksy matalana juosten.
- Heittäydy valitsemaasi tuliasemaan.
- Siirry syöksyn jälkeen välittömästi, jos et kykene vaikuttamaan valitusta tuliasemasta, tuliasema joutuu vihollisen tulituksen kohteeksi tai etenemistä jatketaan syöksyllä.

Ryhmän tuli ja liike

Taistelukosketuksessa liike on aina suojattava tulella. Kun toimitaan taistelijapareittain, ryhmänjohtaja tahdittaa ryhmän tulta ja liikettä.

Esimerkki ryhmän tulen ja liikkeen vaiheista ja komennoista

- "SYÖKSYEN ETEENPÄIN" ryhmänjohtaja ja vanhemmat taistelijaparit syöksyvät ja nuoremmat tukevat, vanhemmat tukevat ja nuoremmat syöksyvät tasalle jne.
- "KK TUKEE, SYÖKSYEN ETEENPÄIN" konekivääritaistelijapari tukee, muu ryhmä syöksyy em. tavalla taistelijapareittain, ryhmänjohtaja käskee konekiväärin tasalle muun ryhmän tukiessa ja
- "PUOLIRYHMITTÄIN SYÖKSYEN ETEENPÄIN" toinen puoliryhmä tukee ja toinen syöksyy jne.

Ryhmänjohtaja tahdittaa liikettä yksinkertaisilla komennoilla, esimerkiksi ETEENPÄIN, TASALLE ja ASEMAAN. Puoliryhmät on edullista nimetä johtajiensa sukunimillä, jotta joukkueen johtamisessa ei tule sekaannuksia.

Ryhmän toimiessa partiokokoonpanossa päätöksen etenemisestä tekee partion johtaja ja ilmoittaa siitä komentamalla: "SYÖKSYEN ETEENPÄIN". Liike suoritetaan pääsääntöisesti taistelija kerrallaan etenemissuuntaan.

Esimerkki partion tulen ja liikkeen vaiheista ja komennoista

- Etenemisen aloittaa etenemissuunnassa viimeisenä oleva taistelija "SYÖKSYEN ETEENPÄIN" komennon jälkeen, itse valitsemallaan hetkellä.
- Aloittaessaan liikkumisen taistelija ilmoittaa nimellään tai numerollaan lähtevänsä liikkeelle: "KOLMONEN SYÖKSYY!" Liikkuva taistelija syöksyy muiden taistelijoiden etupuolelle partion ensimmäiseksi. Päästyään tuliasemaan partion ensimmäiseksi ja ollessaan valmis tukemaan seuraavan taistelijan liikettä, taistelija ilmoittaa: "VALMIS!"
- Syöksymistä jatketaan, kunnes partion johtaja käskee ryhmittymään asemaan, jatkamaan etenemistä muulla etenemistavalla tai irtautumaan.

Tarvittaessa tulta ja liikettä tahditetaan tarkentavilla komennoilla, esimerkiksi:

- "YKKÖNEN TUKEE, SYÖKSYEN ETEENPÄIN", jolloin YKKÖNEN tukee tuliasemastaan, ja KAKKONEN (partion johtaja) sekä KOLMONEN syöksyvät.
- "YKKÖNEN MENE, KOLMONEN TUKEE", jolloin YKKÖNEN liikkuu vakioidusta järjestyksestä poiketen, ja KAKKONEN sekä KOLMONEN tukevat.
- "YKKÖNEN TUKEE - SYÖKSYN", jolloin YKKÖNEN tukee ja KAKKONEN etenee.

Hyökkäys pimeällä

Sotilaan hyökkäyksen **pimeätoimintavalmisteluihin kuuluvat:** taisteluvarustuksen naamioinnin ja äänettömyyden tarkastaminen taistelijaparin kanssa, rynnäkkökiväärin yötähtäinten kääntäminen esiin ja valkoisen suuntajuovan kiinnittäminen tai maalaaminen aseeseen, valojuovapatruunoiden täyttäminen lippaisiin, valkoisten pilkkojen ja / tai valkoisen vaatteen kiinnittäminen taisteluvyön selkäosaan.

Ryhmänjohtaja käskee muut pimeätoiminnan valmistelut ja antaa tarvittavat toimintaohjeet. Hyökkäyksen aikana on seurattava tarkasti, missä naapuritaistelijat ja ryhmänjohtaja etenevät. Pilkat ja muut merkit helpottavat tähystystä ja yhteydenpitoa. Johtajilla saattaa olla taakse suuntautuva punainen valo. Selvitä mitkä tunnukset johtajillasi on käytössä.

Taistelijan on pidettävä oma paikkansa ryhmityksessä. Hänen on toistettava ja välitettävä merkit erityisen tarkasti varmistuen siitä, että seuraava taistelija on saanut merkin.

Eteneminen tapahtuu valoisaan verrattuna lyhennetyin 2 – 3 metrin välein käyttäen hyväksi selkeitä ja helposti erottuvia maastonkohtia. Liikuttaessa ollaan hiljaa ja edetään äänettömästi. Valoja ja tupakkaa ei etenemisen aikana käytetä. Ryhmitysmuutokset on tehtävä rauhallisesti, varminta on toteuttaa ryhmitysmuutokset paikallaan ja jatkaa liikettä kun etenemismuoto on kunnossa. Edettäessä on pyrittävä liikkumaan suoraviivaisesti.

Taistelun alettua on seurattava erityisen tarkasti komentoja, merkkejä sekä ryhmänjohtajan ja muiden taistelijoiden toimintaa. Oman valaisun aikana pysytään hyvässä tuliasemassa ja tulitetaan. Vihollisen valaistessa on suojauduttava, sillä liike paljastaa erityisesti valaisun aikana. Ryhmän tulen ja liikkeen tahdittaminen tapahtuu kuten valoisallakin, erityistä huomiota on kiinnitettävä hyökkäysmuodon säilymiseen. Joukkueen johtaja voi tahdittaa ryhmien liikettä esimerkiksi vihellyspillillä annettavilla komennoilla (yksi vihellys tarkoittaa 1. ryhmä syöksyy, jolloin muut tukevat jne.). Valaisu on edullista toteuttaa joukkueen johtajan johdolla, esimerkiksi valaisukierroksena. Tällöin pillikomentoja käytettäessä joukkueen johtajan on helppo varmistua, että mikään omista ryhmistä ei liiku valaisua ammuttaessa.

Asetta on pyrittävä käyttämään pääsääntöisesti vain valaisun aikana, ellei käytössä ole pimeätähtäintä. Ammuttaessa käytetään nopeita tähdättyjä kertalaukauksia tai kaksoislaukauksia. Ellei valaisua ole, ammutaan suuliekkien suuntaan.

Epäselvissä lähitaistelutilanteissa käytetään taistelutunnusta. Lähitaistelussa voidaan valaista myös fosforikäsikranaattien ja tilapäisvalaisuvälineiden avulla.

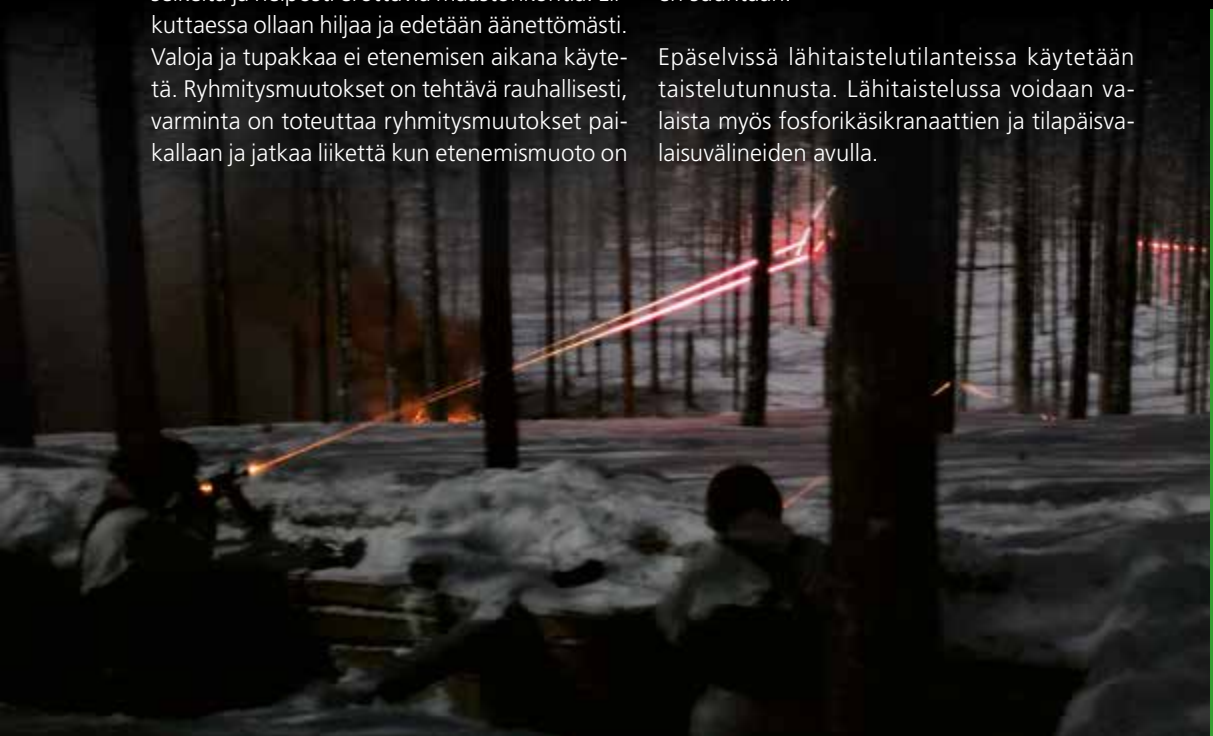

5.7 Marssikoulutus

Marssikoulutus ja fyysinen toimintakyky

Hyvä fyysinen **toimintakyky** on onnistuneen sotilaskoulutuksen perusedellytys rauhan aikana. Kuljetusvälineiden lisääntyminen ja kehittyminen ei ole vähentänyt sotilaan fyysisen toimintakyvyn vaatimuksia myöskään sodan aikana.

Marssikoulutuksessa opetetaan marssitaitoja ja kehitetään sotilaan kestävyyttä. Hyvälle kestävyydelle voidaan sitten rakentaa varusmiehen fyysinen toimintakyky ja monipuolinen sotilaskunto.

Marssikoulutuksen päämäärä

Taistelijan tulee kyetä siirtymään paikasta toiseen menettämättä taistelukykyään. Ajoneuvoja ei voida aina käyttää, vaan siirtyminen jalan, pyörillä tai hiihtäen on tarkoituksenmukaisempaa. Marssitaidon, samoin kuin yleensäkin peruskunnon, kehittäminen tapahtuu nousujohteisesti koko varusmiespalveluksen ajan.

Marssikoulutuksen tavoitteet

Peruskoulutuskauden marssikoulutuksen tavoitteena on se, että koulutettava osaa toimia jalka- ja hiihtomarsseilla joukkonsa jäsenenä. Hänen on selviydyttävä taistelukuntonsa säilyttäen taisteluvarustuksessa kahdeksassa tunnissa noin 15 kilometrin jalkamarssista maastossa.

Taistelukunnon säilyttäminen tarkoittaa, että joukko kykenee marssin jälkeen ryhmittymään puolustukseen ja huoltamaan itsensä sekä jatkamaan marssia tai aloittamaan taistelun. Marssiharjoitukset sisältävät myös mies- ja joukkokohtaista taistelukoulutusta. Peruskoulutuskaudella on lisäksi opittava mies- ja ryhmäkohtaiset toiminnat moottorimarssilla.

Marssiin liittyviä toimintoja

Valmistautuminen jalka-, pyörä- ja hiihtomarssille

Terveydenhoito
Peseydy hyvin edellisenä iltana. Pese huolellisesti erityisesti jalat, nivustaipeet ja takapuoli. Tarvittaessa käytä talkkia hiertymisten estämiseksi. Leikkaa varpaiden kynnet.

Taisteluvarustuksen pakkaaminen
Pakkaa käsketty varustus. Sovita taisteluvyö ja reppu siten, että painopiste on mahdollisimman ylhäällä ja lähellä selkää eikä kantamus heilu.

Suksien ja pyörän kunnostus
Tarkasta, että suksien ruuvit ovat kunnolla kiinni ja siteet ehjät. Voitele sukset sään mukaisesti. Tarkasta polkupyörän kunto. Pumppaa renkaat täyteen ilmaa. Voitele tarvittaessa ketjut.

Vaatetus ja varusteet
Pakkaa puhtaat alusvaatteet. Tarkista, että jalkineet sopivat ja ehjät. Käytä jalkineissa pohjallisia. Rasvaa varsikengät. Käytä marssin aikana kaksia puhtaita sukkia päällekkäin hiertymisten estämiseksi. Pukeudu sään vaatimalla tavalla. Pakkaa reppuun varapohjalliset ja useita puhtaita varasukkia. Voitele sukset ja säädä siteet sopivan pituisiksi.

Ruoka ja juoma
Syö kunnolla edellisenä päivänä hiilihydraattipitoista ruokaa. Syö aamupala. Varaa näkkileipää taskuun, nestettä kenttäpulloon ja varapulloon. Sijoita kenttäpullo talvella päällysvaatteiden alle jottei neste jäädy.

Varustuksen naamiointi
Tarkista, että varusteet on pakattu siten, että ne eivät aiheuta liikuttaessa ääntä. Naamioi paljaat ihonkohdat ja varusteesi ryhmänjohtajan käskyn mukaisesti.

Toiminta marssin aikana

Eteneminen
Säilytä marssin aikana taisteluvalmiutesi seuraamalla ryhmänjohtajan esimerkkiä ja merkkejä sekä tähystämällä käskettyyn tähystyssuuntaan. Pidä edellä marssivaan sotilaaseen vähintään 5 metrin etäisyys. Pimeällä etäisyyksiä voidaan lyhentää. Välitä merkit ja käskyt.

Nestetasapaino ja ravinto
Nesteen riittävä nauttiminen (2–2,5 dl 10–15 minuutin välein = noin 1 litra/tunti) turvaa lämpötasapainon, ylläpitää yllä suorituskykyä ja torjuu väsymystä. Nestettä tulisi nauttia siten, että marssin aikana ei ehdi tulla jano.

Toimenpiteet marssitauolla

Ryhmänjohtaja pysäyttää ryhmän SEIS-merkillä ja käskee vartioinnin sekä ilmoittaa tauon pituudet. Mene heti ilmasuojaan. Pidä ase käden ulottuvilla.

Ota taisteluvyö pois päältä ja korjaa siinä havaitut epäkohdat.

Jäähdytä kehoasi avaamalla kiristävät vaatteet tauon ajaksi. Lisää vaatetusta jäähdyttelyn jälkeen, jotta kehosi ei kylmety liikaa. Pitkän tauon aikana lisää taukotakki päällesi ja ota se pois ennen liikkeellelähtöä. Ylipukeutuminen altistaa lämpöuupumukselle.

Pyörämarssilla kannattaa helpottaa jalkojen verenkiertoa nostamalla ne hetkeksi ylös.

Tarkista jalkojen kunto, hoida hiertymät. Vaihda tarvittaessa puhtaat kuivat sukat. Pese mahdollisuuksien mukaan jalat pitkillä tauoilla. Ilmoita ryhmänjohtajalle hiertymistä, joita et pysty itse hoitamaan.

Juo tauon aikana vettä tai laimeaa mehua vähintään 2,5 dl. Täytä kenttäpullo ja varapullo lisänesteellä. Nauti kuivamuonaa (esim. leipää, hedelmiä) hiilihydraattivarastojen ylläpitämiseksi.

Valmistaudu jatkamaan marssia ryhmänjohtajan VALMISTAUTUKAA-komennolla tai HUOMIO-merkillä. Välitä merkki eteenpäin, ota ase ja varusteet mukaan sekä lähde liikkeelle äänettömästi ryhmänjohtajan MARS-komennolla tai merkillä.

Pyörämarssiin liittyviä toimintoja

Pyörän säädöt
Polkupyörän säätäminen mittojesi mukaan helpottaa marssia. Säädä satulan korkeus niin, että jalkasi suoristuu polkimen ollessa ala-asennossa ja jalkaterän kulman ollessa luonnollinen. Varo säätämästä satulaa niin korkealle, että joudut liikuttamaan takapuoltasi satulassa, kun poljet. Tarvittaessa voit myös siirtää satulaa hiukan eteen tai taakse ja muuttaa ohjaustangon kulmaa itsellesi sopivaksi.

Reppu ja tarvittaessa muukin varustus kiinnitetään marssilla polkupyörään. Ase kannetaan kuitenkin aina joko selässä tai tunnustelijana ollessa rinnalla. Pyörän renkaissa tulee olla niin paljon ilmaa, että et jaksa sormilla painaa niihin kuoppaa. Se keventää myös polkemista. Muista että pyörän päällä on oman painosi lisäksi varusteidesi paino.

Liikenneturvallisuuteen liittyviä toimintaohjeita
Ennen pyörämarssia pidetään tietoisku liikenneturvallisuudesta.

Polkupyörämarssia suoritettaessa on huomioitava ainakin seuraavat seikat:

- Polkupyörämarssi suoritetaan jonomuodossa ajaen tien oikeassa reunassa, tai tien pientareella tai pyörätiellä.
- Jokaisessa osastossa (esim komppania pataljoonan osana, erillinen joukkue) on oltava jälkipään johtaja. Jälkipään johtaja

vastaa siitä, että marssikäskyssä jälkipään johtajalle annettuja määräyksiä noudatetaan.
- Tauon ajaksi marssiosaston tulee siirtyä pois ajoradalta.
- Jos osasto joutuu kääntymään vasempaan, on kaistanvaihto ja ryhmittyminen suoritettava keskiviivan oikealle puolelle ryhmittäin ryhmän johtajan antamalla ja muiden ryhmän jäsenten toistamalla käsimerkillä.

Noudata ajaessasi varovaisuutta, älä poukkoile jonosta tai aja rinnakkain, äläkä missään tapauksessa leiki pyörällä. Varaudu siihen, että ohi ajavien suurten autojen ilmavirta voi heilauttaa pyörää. Pidä kädet ohjaustangolla ja rukkaset kädessäsi.

Toiminta pyörämarssin aikana

Välitä annetut merkit marssijonossa. Merkeistä huolimatta seuraa itse liikennettä ympärilläsi. Varmista risteyksissä, että takana tulevat näkevät minne käännyttiin.

Vältä marssirivistössä syntyvää haitariliikettä, koska se kuluttaa nopeasti voimat. Haitariliikkeen välttämiseksi etäisyyksiä voi lyhentää ylämäkeen tultaessa ja antaa niiden palautua ennalleen lähdettäessä alamäkeen. Älä kiihdytä äkkiä tai jarruta tarpeettomasti, vaan tee tarvittavat muutokset rauhallisesti.

Sääntö on, että sotilas taluttaa pyörää ylämäkeen, jos joutuisi polkemaan seisaaltaan. Ryhmän talutettua pyörää ryhmän ensimmäinen alkaa polkea vasta, kun kaikki voivat sen tehdä yhtä aikaa.

Jos pyöräsi rikkoontuu marssin aikana, toimi annettujen ohjeiden mukaisesti. Normaalisti marssirivistön perässä on huoltoajoneuvo, jossa on varapyöriä. Siirry pientareelle odottamaan sitä, ota varapyörä ja jatka ajamista rivistön jälkipäässä. Liity omaan ryhmääsi seuraavalla tauolla.

Toiminta pyörämarssin taukojen aikana

Normaali marssirytmi on 50 minuuttia ajoa ja 10 minuuttia taukoa. Tauolla ryhmien välit lyhennetään. Ryhmä siirtyy kukin kohdaltaan tien sivuun ja pyörät tuodaan ilmasuojaan metsään tai pois tieltä ja käännetään takaisin tielle päin. Tauolla kannattaa lepuuttaa jalkoja, verrytellä muita jäseniä ja nauttia nestettä.

Tauon päättyessä ryhmä taluttaa pyörät tielle kukin kohdaltaan ja lähtee polkemaan vasta, kun kaikki voivat sen aloittaa.

Toiminta pyörämarssin jälkeen

Marssin jälkeen irrotetaan varustus pyörästä ja puhdistetaan pyörä. Varaa sitä varten mukaasi kankaan pala. Ennen pyörän viemistä varastoon öljyä se ja kiinnitä mahdolliset löystyneet osat ja korjaa pikkuviat. Tarkista, että renkaissa on ilmaa. Toimita rikkinäinen pyörä korjattavaksi.

Tämän jälkeen huolletaan ryhmäkohtainen varustus ja huolletaan oma ase sekä varusteet. Lopuksi peseydytään, tehdään lihashuolto ja ruokaillaan.

Hiihtomarssiin liittyviä toimintoja

Hiihtomarssi toteutetaan samoin periaattein kuin jalkamarssikin. Marssin aikana etäisyydet taistelijasta toiseen vaihtelevat maaston mukaan. Etäisyyksiä kasvatetaan ennen alamäkeä, jotta vältetään taistelijoiden törmääminen toisiinsa. Hiihtovälineet tarkastetaan ja säädetään ennen marssia. Sukset voidellaan kelin edellyttämällä tavalla, minkä jälkeen ne koehiihdetään. Marssin aikana taistelijaparin kasvoja (erityisesti nenä, poskipäät, leuka ja korvanlehdet) on tarkkailtava säännöllisesti, jotta paleltumien ensioireet tunnistetaan ajoissa ja voidaan aloittaa välitön ensiapu. Marssitauon ajaksi taistelija hiihtää ladulta sivuun, jolloin latu jää johtajien ja lähettien käyttöön.

Suksen siteiden kiinnitys ja säätäminen

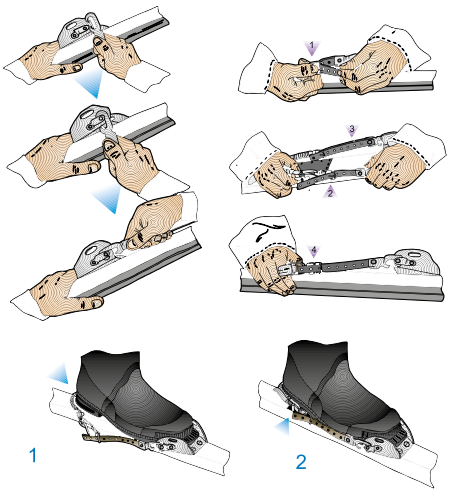

Esimerkki suksien kuljetuspakkauksesta

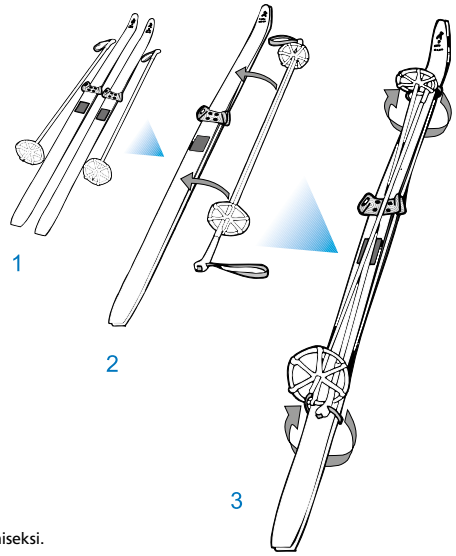

– Sukset valitaan käyttäjän pituuden ja painon perusteella.
– Säädä siteet sopivan pituisiksi.
– Paina mieleesi suksien numero.
– Suksiin ei saa tehdä mitään muita merkintöjä.
– Siteet säilytetään moottorimarssin aikana taisteluvyössä, ei suksissa.
– Puhdista suksien pohjat tauolla ja marssin päätteeksi jäätymisen estämiseksi.
– Suksien kunnostus ja voitelu on esitetty luvussa 6.2.

Ahkioladun hiihtäminen

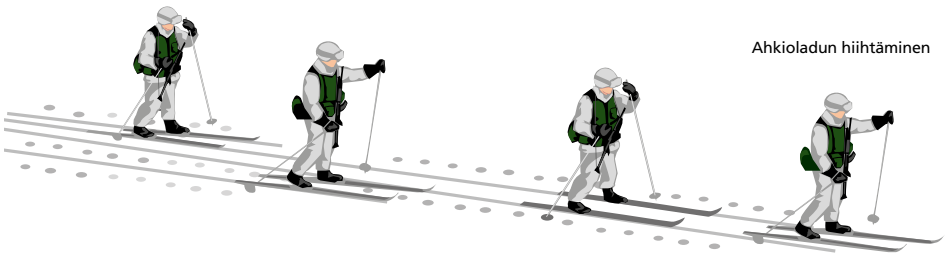

Ryhmäahkion viisiosainen vetoliinasto

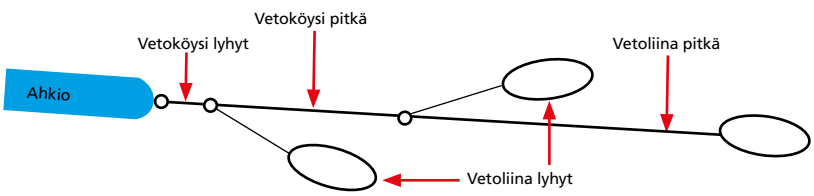

Ryhmäahkion vetäminen

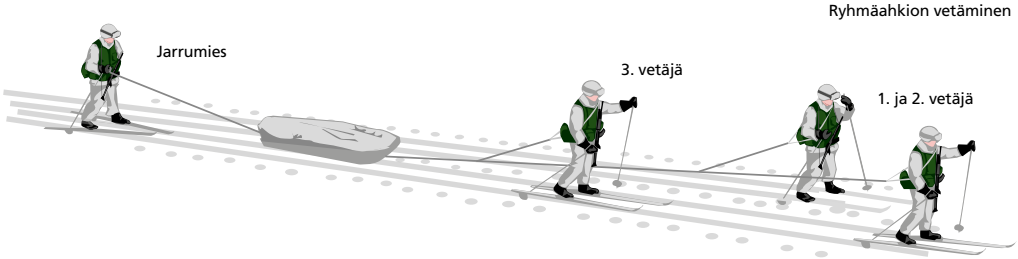

Ahkion käyttö

Mukana vedettävä ahkio pakataan siten, että painavat tavarat laitetaan pohjalle ja ahkio on hieman takapainoinen. Pakkaaminen tehdään joukolle käsketyn tehtävän vaatimusten mukaisesti. Taistelutehtävää varten pakataan ampumatarvikkeita, sinkoja ja miinoja. Haavoittuneen lämpimänä pitämistä varten on varattava telttapatja ja makuupussi. Tehtävän ollessa puolustukseen ryhmittyminen voidaan ahkioon pakata majoituskalusto ja pioneerivälineitä. Ahkiossa on aina oltava yhdet varahiihtovälineet ryhmää kohti. Kuorma peitetään kuormapeitteellä, telttapohjalla tai muulla tarkoitukseen sopivalla peitteellä ja sidotaan. Kuormatun ahkion paino on oltava sellainen, että kolme taistelijaa kykenee vetämään sitä vaivatta muun joukon mukana. Vaativissa maasto- tai keliolosuhteissa osa kuormasta jaetaan tarvittaessa muiden taistelijoiden kannettavaksi. Ahkiot voidaan siirtää myös moottorikelkalla.

Ahkiota vetää 1 – 3 taistelijaa vallitsevan maaston ja kelin sekä pakatun kuorman mukaan. Valmiilla ladulla ahkiota vedetään joukon alkupäässä, jolloin hiihtovauhti määräytyy ahkion vauhdin mukaan. Vetäjien aseet ovat rinnalla siten, että ne ovat vetoliinan päällä. Yksi taistelija toimii jarrumiehenä. Hänen tehtävänään on hidastaa ahkion vauhtia alamäessä ja jyrkässä nousussa avustaa vetämällä ahkiota omalla vetoliinallaan tai työntämällä ahkion takaa sauvalla. Jarruttamista varten ahkion takaosaan kiinnitetään köysi, joka voi tasaisessa maastossa ja ylä-mäissä olla ahkion perässä vapaana. Alamäessä jarrumies pitää köydestä ja hidastaa ahkion vauhtia auraamalla suksilla.

Toiminta hiihtomarssin jälkeen

Marssin jälkeen huolletaan ensimmäiseksi ryhmäkohtainen varustus. Tämän jälkeen huolletaan oma ase ja varusteet. Lopuksi peseydytään, tehdään lihashuolto ja ruokaillaan.

Arvioi marssin jälkeen omaa toimintakykyäsi. Kykenetkö marssin jälkeen toteuttamaan seuraavan taistelutehtävän?

Esimerkkejä tähystyksen järjestelyistä taisteluajoneuvoissa moottorimarssilla

Tähystäjän tehtävänä on välittää merkit edessä ja takana oleville ajoneuvoille sekä ilmoittaa merkit ja havainnot ajoneuvon johtajalle. Marssiosaston johtaja käskee joukolle vahvistetuilla merkeillä ilmasuojaan ajon, ajoneuvoon nousemisen, moottorin käynnistämisen ja liikkeelle lähdön.

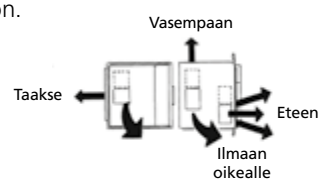

Telakuorma-auton tyypistä riippuen ilmatähystys joko etu- tai takavaunun luukusta

Toiminta liikenteen ohjaajana

Liikenteenohjaajan varustuksen on oltava liikenneturvallisuusmääräyksen mukainen. Hänellä on oltava;

- selvästi erottuva vaatetus (esim. hyväksyttyä mallia oleva heijastinliivi),
- pienoisliikennemerkki "ajoneuvolla ajo kielletty" ja
- pimeän aikana lisäksi riittävän tehokas punaista valoa näyttävä käsivalaisin.

Sotilaskoulutukseen liittyvistä liikennejärjestelyistä on tarvittaessa sovittava toimivaltaisen poliisi- ja tienpitoviranomaisen kanssa.

Liikenteen ohjaajan tehtävänä on opastaa käsketyt joukot ja ajoneuvot käskettyyn suuntaan tai alueelle.

Liikenteen ohjaajan on tiedettävä opastettavien joukkojen **tunnusnumerot ja tunnussana** sekä osattava ajoneuvon johtamisessa käytettävät **käsi- ja valomerkit.** Samalla alueella voi liikkua myös muita joukkoja, joita ei saa opastaa harhaan niiden marssireitiltä.

Ryhmänjohtaja tai joukkueenjohtaja käskee liikenteen ohjaajalle opastettavat joukot ja mihin ne opastetaan, joukkojen ajoneuvojen tunnusnumerot ja -kirjaimet, ajoneuvojen lukumäärän sekä tunnussanan sekä jatkotehtävän opastuksen jälkeen.

Liikenteen ohjaajan tehtävänä voi olla myös opaskylttien asettaminen ja poistaminen. Tehtävän antaja noutaa liikenteen ohjaajan opastuspaikalta. Marssin jälkipään johtaja voi käskettäessä ottaa liikenteen ohjaajan ajoneuvoonsa. Liikenteen ohjaaja ilmoittaa aina

Opastuksen järjestäminen marssilla.

tehtävän antajalle opastetut joukot ja opastettujen ajoneuvojen lukumäärän.

Pidä asetta hihnassa rinnalla siten, että merkkien näyttäminen ja tarvittaessa nopea tulenavaus on mahdollista.

Valitse **suojapaikka** siten, että olet ilmasuojassa toimintavalmiina. Opastettavan ajoneuvon lähestyessä risteystä liikenteen ohjaaja siirtyy **opastuspaikalle.**

Opastettavat joukot tunnistetaan ajoneuvojen keulassa ja kyljissä olevista tunnusnumeroista ja kirjaimista.

Pimeällä saapuvan ajoneuvon johtajan ja kuljettajan huomio kiinnitetään näyttämällä huomio -merkki tai näyttämällä pimeällä vihreää valoa. Tunnistettuaan joukon liikenteen ohjaaja ohjaa ajoneuvon käskettyyn suuntaan kädellä osoittamalla. Tarvittaessa ajoneuvo pysäytetään ja tunnistetaan.

Käsimerkit "huomio" ja "eteenpäin vasemmalle"

Liikenneturvallisuus osana marssikoulutusta

Jokaisen sotilaan on tiedettävä nämä liikenneturvallisuusohjeet, sekä osattava niiden edellyttävä toiminta.

Moottorimarssi

Valmistelut

Moottorimarssin valmisteluissa on otettava huomioon muun muassa seuraavaa:

- siirtymäaikataulu laaditaan siten, että ajoneuvo- ja tiekohtaisia nopeusrajoituksia voidaan noudattaa sekä aikataulun laadinnassa otetaan huomioon tien, kelin ja sään vaikutus ajonopeuteen
- määritettyjä ajo- ja lepoaikoja on noudatettava
- suurehkojen taajamien läpiajoa on vältettävä
- kuljetusvälinehuoltojärjestelyt suunnitellaan niin, että rikkoutuneet ajoneuvot siirretään viivytyksettä pois
- ennen marssille lähtöä henkilöstölle annetaan marssikäsky

Osaston merkitseminen

Marssirivistön ensimmäisen ajoneuvon eteen ja viimeisen ajoneuvon taakse on kiinnitettävä muuta liikennettä varoittavat, keltaisella heijastavalla liikennemerkkikalvolla ja mustin tekstein varustetut varoitustaulut.

Varoitustaulun koko on vähintään 0,30 × 0,80 metriä jossa teksti noin 8 cm:n korkein kirjaimin MARSSIRIVISTÖ ____ AJONEUVOA

Milloin ajoneuvon rakenne ei mahdollista yllämainitun kokoisen varoitustaulun kiinnittämistä, taulu voi olla pienempi.

Varoituskilvellä merkitään viiden ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän (pl moottoripyörät ja mopot) ja sitä suuremmat osastot.

Henkilöstölle selvitettävät asiat

Ennen marssille lähtöä on henkilöstölle selvitettävä muun muassa;

- käyttäytyminen ajoneuvossa
- henkilökohtaisten turvavälineiden käyttö
- toiminta taukopaikoilla ja kävelytettäessä osastoa.
- toiminta silloin, kun ajoneuvo vian tai vaurion takia pysähtyy ajoradalle (Tieliikennelaki 267/1981 61§)
- toiminta liikennevahinkopaikalla

Jokaiseen henkilökuljetuksia suorittavaan ajoneuvoon on määrättävä ajoneuvon johtaja, joka valvoo marssikäskyssä annettujen ohjeiden noudattamista.

Marssin suoritus

Ajoneuvojen väliset etäisyydet on määrättävä tiestön laadun ja liikenteen vilkkauden mukaan siten, että ohittavat ajoneuvot voivat aina vaaratta ajaa rivistössä ajavien väliin. Valtateillä etäisyyksien on oltava vähintään 200 m.

Maastovalojen (sotavalot ja infrapunavalot, valonvahvistimet) käyttö on sallittu vain tien ulkopuolella erikseen käsketyllä alueella erityistä varovaisuutta noudattaen. Alueen on oltava muulta liikenteeltä suljettu tai alueelle on järjestettävä liikenteen ohjaus, joka varoittaa maastovaloja käyttävistä ajoneuvoista.

Marssitauot ja osastojen kävelyttäminen moottorimarssin aikana

Moottorimarssilla taukopaikat on tiedusteltava etukäteen ensisijaisesti sivuteiden varsilta tai pysäköintialueilta. Mikäli ajoneuvoja ei saada pois ajoradalta, on järjestettävä muun liikenteen varoittaminen.

Taukoa varten kuljetettavien on siirryttävä tien oikealle puolelle. Ajoneuvoon tai ajoneuvosta nouseminen tapahtuu joko pientareen puoleiselta sivulta tai takaa.

Repun kiinnittäminen polkupyörään.

Mikäli kuljetettavia ei voida talvella kävelyttää tien ulkopuolella, on meneteltävä seuraavasti:

- valoisana aikana ajoneuvot pysäytetään ajoetäisyyksien päähän toisistaan. Ajoneuvoista poistutaan tien oikean puoleiselle pientareelle sekä tämän jälkeen järjestytään parijonoon ajoneuvon etupuolelle. Lämmittely suoritetaan ripeänä marssina ajoneuvojen etupuolella
- pimeässä on lisäksi kaikkien käytettävä heijastinta sekä marssivan osaston alkupäässä on oltava valkoinen valo
- ajoneuvon on seurattava osaston välittömässä tuntumassa, tarvittavan turvallisuusvälin edellyttämällä etäisyydellä.

Polkupyörämarssi

Sotilaspolkupyörän ja polkupyöräosaston pyöräilijän varusteet

Työturvallisuuslain 6§ mukaiseen sotilaskoulutukseen liittyvässä pyöräilyssä voidaan polkupyöräilijän suojakypärän sijasta käyttää sotilaskypärää. Muissa palvelustehtävissä yksittäisten henkilöiden on käytettävä pyöräillessään polkupyöräilijän suojakypärää.

Marssirivistössä ajettaessa on ryhmän viimeisen pyöräilijän käytettävä hyväksyttyä mallia olevaa heijastinliiviä.

Ajettaessa polkupyörällä pimeän tai hämärän aikana tai näkyvyyden ollessa huonontunut, on polkupyörässä oltava edessä valkoista valoa antava riittävän tehokas valaisin. Polkupyörän kuljettajilla on kaikilla oltava vasempaan hihaan kiinnitetty heijastin.

Ajettaessa marssirivistössä on oltava edellä mainittu valaisin ryhmän ensimmäisessä ja viimeisessä polkupyörässä sekä niiden välissä siten, että kahden valaisimella varustetun polkupyörän välissä saa olla enintään kolme polkupyörää ilman valaisinta.

Polkupyörämarssin valmistelut ja polkupyörien tarkastus

Koulutussuunnitelmien mukaiset marssit on järjestettävä vähäliikenteisille teille ruuhka-aikoja välttäen. Ennen polkupyörämarssin aloittamista on tarkastettava polkupyörien:

- renkaiden kunto
- heijastimet
- valot
- kuormaus.

Polkupyörämarssin suoritus

Polkupyörämarssia suoritettaessa on huomioitava ainakin seuraavat seikat:

- polkupyörämarssi suoritetaan jonomuodossa ajaen tien oikeassa reunassa, tai tien pientareella tai pyörätiellä
- jokaisessa osastossa (esim komppania pataljoonan osana, erillinen joukkue) on oltava jälkipään johtaja. Jälkipään johtaja vastaa siitä, että marssikäskyssä jälkipään johtajalle annettuja määräyksiä noudatetaan.
- tauon ajaksi marssiosaston tulee siirtyä pois ajoradalta
- jos osasto joutuu kääntymään vasempaan, on kaistanvaihto ja ryhmittyminen suoritettava keskiviivan oikealle puolelle ryhmittäin ryhmän johtajan antamalla ja muiden ryhmän jäsenten toistamalla käsimerkillä

Taistelija hiihtohinauksessa.

Jalka- ja hiihtomarssi sekä hiihtohinaus

Jalkamarssi

Jalkamarssin suunnittelussa, valmisteluissa ja suorittamisessa on otettava huomioon, että:

- marssit tulee suorittaa yleensä maastossa tai kevyen liikenteen väyliä, jalkakäytäviä tai syrjäisiä ja vähäliikenteisiä teitä käyttäen. Mikäli käytetään tietä, jossa ei ole jalkakäytävää, on käytettävä tien piennarta
- liikuttaessa yleisillä teillä marssiosaston on käytettävä piennarta tai kulkusuunnassa ajoradan oikeaa reunaa. Marssimuoto on jono tai parijono (jalkakäytävällä jonossa). Tämä ei kuitenkaan koske paraateja eikä käytettäessä liikenteeltä suljettuja teitä tai kasarmialueita
- jouduttaessa ylittämään tie, on se tehtävä ryhmittäin kohtisuoraan paikassa, missä on näkyvyyttä riittävästi molempiin suuntiin.
- marssittaessa yleisesti liikennöidyillä teillä pimeän tai hämärän aikana tai näkyvyyden ollessa huonontunut, tulee jokaisella marssiosastolla olla edessä valkoista valoa näyttävä ja takana punaista valoa näyttävä valaisin. Kaikilla tulee olla lisäksi selvästi näkyvä heijastin vasempaan hihaan kiinnitettynä.

Hiihtomarssi ja hiihtohinaus

- yleisellä tiellä liikuttaessa on osaston liikuttava tien oikeaa reunaa ja yksittäisen hiihtäjän tien vasenta reunaa. Tien ylitys on aina suoritettava kohtisuoraan
- hiihto-osaston ylittäessä tietä on toimittava siten, että näköetäisyydelle kumpaankin suuntaan riittävän etäälle ylityskohdasta sekä ylityskohtaan sijoitetaan vartiomies. Vartiomiesten tehtävänä on pysäyttää hiihto-osasto ajoneuvojen kulun ajaksi
- milloin olosuhteet edellyttävät liikenteen pysäyttämistä tai varoittamista, tulee sen tapahtua liikenteen ohjaajien toimesta ja siitä annettujen ohjeiden mukaisesti
- hiihtohinaus on sallittua tiellä vain, kun se on suljettu muulta liikenteeltä ja siinä on hiekoittamaton lumipinta. Hiihtohinausta suorittavassa moottorikäyttöisessä ajoneuvossa (pl. moottorireki) on oltava hälyttäjä, joka jatkuvasti seuraa hinattavia ja tarvittaessa ilmoittaa kuljettajalle, jos ajoneuvo pitää pysäyttää
- hinaavan ajoneuvon suurin sallittu ajonopeus saa olla enintään 20 km/h. Hinattavien henkilöiden määrä ajoneuvoa kohti saa olla enintään 20 henkilöä. Hinausnopeutta ja hinattavien henkilöiden määrää on tarvittaessa rajoitettava keli- ja sääolosuhteiden sekä maaston mukaan hinauksessa käytettävä väline ei saa olla sidottu hinattavaan henkilöön.

Pimeällä ja näkyvyyden ollessa huono tai rajoittunut, on liikkumista, valojen ja heijastimien käyttöä ohjeistettu liikenneturvallisuutta koskevissa ohjeissa ja määräyksissä yksityiskohtaisemmin.

5.8 Majoittuminen

Ryhmä majoittuu maastossa aluksi poteroihin tai huonolla säällä ja tilanteen salliessa telttaan. Pesäkkeen linnoittamisen edistyessä majoitutaan majoituspoteroon, korsuun tai rakennukseen.

Majoituttaessa taistelupoterossa tai taistelijaparin poterossa asetetaan poteron tai sen suojakolon pohjalle esimerkiksi havuja ja makuualusta. Poteron aukko voidaan peittää suojaviitalla.

Poteroon majoittuminen on aina tilapäistä, koska ryhmän hälyttäminen on hidasta ja toimintakyvyn ylläpitäminen on vaikeaa.

Halkileikkaus ryhmän teltasta

Telttanarujen kiinnitys talvella

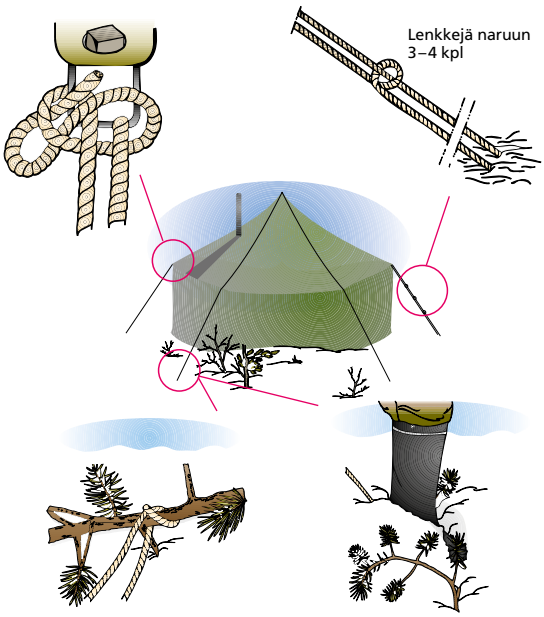

Kaminan kiinnitys keskisalkoon

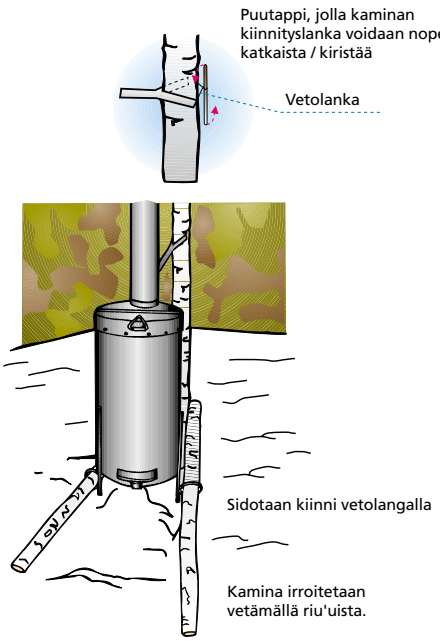

Ryhmänjohtaja käskee majoitusteltan paikan. Teltta sijoitetaan **ilmasuojaiseen paikkaan painanteeseen ja suojaan vihollisen suoraammuntatulelta ja epäsuoralta tulelta.** Teltta on sijoitettava vähintään 50 metrin päähän joukkueen ajoneuvoista ja muista teltoista. Teltan suuaukko sijoitetaan poispäin vihollisen todennäköisestä tulosuunnasta.

Teltan antamaa suojaa voidaan parantaa sijoittamalla se telttapoteroon. Teltan pohjalla voidaan käyttää telttakangasta tai vakiintuneissa oloissa pohjalevyjä. Teltan naamiomateriaali pyritään paljastavan lämpösäteilyn vähentämiseksi pitämään selvästi irti telttakankaasta.

Teltan paikka kannattaa valita siten, että teltan reunat ovat ylempänä kuin keskikohta ja oviaukko alempana kuin päätyseinä. Silloin sisällä olijoiden ei tarvitse nukkua pää alaspäin ja lämpö leviää parhaiten.

Majoitusteltta pystytetään esimerkiksi seuraavasti:

- toinen taistelijapari raivaa teltan pohjan puista ja oksista sekä talvella lumesta ja polttaa kamiinasta säilytysöljyt.
- kolmas taistelijapari kokoaa tulialueen raivauksesta saadut havut ja sekä levittää ne teltan pohjalle,
- ryhmän varajohtajataistelijapari noutaa ajoneuvosta teltan varusteineen ja naamioverkon,
- toinen ja kolmas taistelijapari pujottavat kukin yhden kulmakepin teltan joka toiseen kulmaa ja levittävät teltan neliöksi teltan pohjalle,
- ryhmän varajohtajan taistelijapari lyö maakiilat maahan sekä toinen ja kolmas taistelijapari asettavat kukin oman kulmakeppinsä pystysuoraan ja kiinnittävät telttanarunsa maakiilaan,
- toinen ja kolmas taistelijapari siirtyvät myötäpäivään ja pujottavat kulmakepin teltan seuraavaan kulmaan. Tämän jälkeen kukin asettaa kulmakepin pystysuoraan, teltta kiristetään ensin neliöksi ja sitten kahdeksankulmioksi ja telttanarut kiinnitetään telttasolmulla ryhmän varajohtajan taistelijaparin lyömiin maakiiloihin,
- ryhmän varajohtaja vie keskisalon paikalleen, ja telttanarujen kiinnittäjät tiivistävät teltan helmat maata vasten.
- ensimmäinen taistelijapari vie telttaan lyhdyn ja asettaa kamiinan paikalleen,
- toinen taistelijapari naamioi teltan naamioverkolla, naamiopaperilla ja luonnon materiaalilla sekä
- kolmas taistelijapari asettaa kamiinan kiinnitysriu'ut ja varusteiden kuivausriu'ut sekä levittää telttakankaan teltan pohjalle.

Teltan pystyttämisen jälkeen ryhmänjohtaja harjoituttaa taisteluasemien miehittämisen sekä käskee hälyttimen ja polttopuiden tekemisen ja sammutusveden varaamisen telttaan.

Polttopuut pilkotaan sitä pienemmiksi mitä kylmempi on, koska silloin palavaa pintaa on enemmän ja puut luovuttavat lämpöenergiansa nopeammin. Sammutusvesi varataan erilliseen astiaan.

Ryhmänjohtaja käskee suksien sijoittamisen esimerkiksi taisteluasemaan vievän uran varteen naamioituna. Suksille valmistellaan **suksipotero.** Sukset puhdistetaan lumesta ja jäästä. Sauvat asetetaan suksien väliin. Sukset asetetaan keppien päälle suksipoteroon pohjat alaspäin. Siteet jätetään kiinni suksiin.

Ase on aina sotilaan mukana. Teltassa sitä pidetään pään takana seinustalla niin, ettei se kuumene. Taisteluvyöt ja reput sijoitetaan telttaan tai naamioidaan esimerkiksi taisteluasemaan vievän uran varteen.

Varusteet sijoitetaan telttaan seuraavasti:

- ase sijoitetaan pään taakse siten, että se on nopeasti käsiin saatavissa,
- halot pinotaan oviaukon viereen vasemmalle,
- vesiastia sijoitetaan oviaukon viereen oikealle,

- lyhty sijoitetaan kamiinan vastakkaiselle puolelle kuivausriukuun
- kamiina nostetaan koholle maasta, koska silloin lämpö säteilee parhaiten koko telttaan.

Tarvittava ryhmän kalusto sijoitetaan teltan ulkopuolelle oviaukon sivuille naamioverkon alle. Kalusto, jota ei tarvita sijoitetaan kuljetuslaatikoihin joukkueen ajoneuvoon. Kalusto tarkastetaan valoisassa ennen pimeän tuloa.

Ryhmänjohtaja laatii vartiovuoroluettelon ja käskee vartiovuorot.

Telttamajoituksessa on huomattava, että
- teltasta poistuttaessa ase otetaan mukaan,
- asetta käsitellään teltassa siten, että ei aiheuteta vahingonlaukausta,
- reppu pidetään pakattuna ja siitä otetaan vain ne välineet joita tarvitaan,
- polttopuut tehdään koko yön tarvetta varten, jolloin hakkuuäänet eivät yöllä paljasta joukkoa,
- kamiinaan lisätään puita tasaisesti lämmön ylläpitämiseksi. Halot on lisättävä kamiinaan äänettömästi, pieniksi pilkotut kuivat koivut antavat eniten lämpöä,
- märät varusteet kuivataan kuivausriu'uilla,
- kengät sijoitetaan kuivumaan varren suut ylöspäin, märät kengät ripustetaan ylös,
- mitään varusteita ei sijoiteta niin lähelle kamiinaa, että ne palavat,
- lähivartiomies varaa vartiosta palaavalle sotilaalle juotavaa ja kuivamuonaa, hyviin tapoihin kuuluu, että lähivartiomiehellä on aina kuumaa vettä valmiina
- roskat poltetaan kamiinassa ja palamattomat roskat laitetaan roska-astiaan
- tarvittaessa teltasta poistutaan nopeasti kukin kohdaltaan teltan liepeen alta,
- tarpeet tehdään kenttäkäymälään, joka on vähintään 50 metrin päässä teltasta,
- valojen käytöllä ja äänillä ei paljasteta joukkoa.

Teltta ja majoitusjärjestelyt puretaan pystyttämisen työnjakoa noudattaen. Majoituskalusto tarkistetaan ja kuormataan ajoneuvoon. Kamiinan torvet nuohotaan esimerkiksi vetämällä kuusen oksa niiden läpi. Erityisesti kuusipuu nokeaa palaessaan kamiinan niin, että lämmitysteho laskee jo yhdessä vuorokaudessa. Pesäkkeeseen ja majoitusalueelle ei jätetä mitään roskia. Kenttäkäymälä peitetään. Halot kuormataan ajoneuvoon seuraavaa majoittumista varten tai pinotaan esimerkiksi puun juurelle. Talvella teltan paikka peitetään lumella majoituspaikan paljastumisen vaikeuttamiseksi.

Kasarmille palattaessa majoituskalusto huolletaan. Teltat ja naamioverkot kuivataan ja pakataan hyvin. Lyhdyt puhdistetaan ja kunnostetaan sekä polttoaineet ja varaosat täydennetään. Kamiinat puhdistetaan ja öljytään. Työkalut teroitetaan ja öljytään. Rikkinäiset tavarat vaihdetaan ehjiin ennen seuraavaa harjoitusta.

Tehtävä

1. Mieti esimerkkejä toimenpiteistä, jolla estät vahingonlaukauksen majoittumisen aikana.
2. Kertaa teltan naamiointi sivulta.

Pohdittavaa

1. Mitkä ovat sotilaan perustaistelutaidot?
2. Miten suojaudut vihollisen tulelta ja tähystykseltä?
3. Miten varmistat nopean tulenavauksen rynnäkkökiväärillä?
4. Miten ylläpidät omaa ja ryhmän tilannetietoisuutta?
5. Mitä osatekijöitä kuuluu taistelijaparin yhteistoimintaan?
6. Mitkä ovat hyvän tuliaseman vaatimukset ja miten ne täytetään?
7. Miten valmistaudut pitkään, useita tunteja kestävään siirtymiseen jalkaisin?
8. Miten valmistaudut taisteluun pimeällä?
9. Miten ehkäiset ennalta fyysistä väsymystä ja lämpöuupumusta?
10. Mikä on viestin peruskaava?
11. Mitkä ovat toimenpiteesi marssitauolla?
12. Miksi tuliasemassa ja vartiopaikalla ei saa käyttää valoja?

5.9 Ryhmäkohtainen varustus sekä sen käyttö ja kunnossapito

Esimerkki ryhmäkohtaisesta varustuksesta:

- kaarisaha 1
- yleiskirves 1
- soralapio 3
- lumilapio 1
- rautakanki 1
- hakku 2
- naamioverkko 1
- piikkilankasakset 1
- miinojen merkitsemisvälineet 1
- tutkain 1
- teltta M/60 1
- kamiina M/60 1
- lyhty 1
- vesiastia 1
- ahkio 1

Sotilaan on osattava käyttää ja pitää toimintakunnossa ryhmän materiaali.

Sotilaan on osattava:

- käyttää kaarisahaa puiden kaatamiseen ja polttopuiden sahaamiseen
- vaihtaa kaarisahan terä ja käyttää terän suojusta (esim. halkaistu kumiletku)
- käyttää kirvestä oksien karsimiseen, veistämiseen ja halkojen halkaisuun ja käyttää terän suojusta
- vaihtaa rikkoutuneen kirveen ja hakun varsi
- käyttää rautakankea reiän tekemiseen routaiseen maahan ja vipuvartena
- käyttää puukkoa vuolemiseen ja kiehisten tekoon tulta sytyttäessä
- pystyttää, purkaa ja pakata ryhmän teltta
- naamioida naamioverkolla teltta ja ajoneuvo
- täydentää naamiointia kesä- ja talvinaamiopaperilla
- koota, sytyttää ja lämmittää kamiina sekä purkaa ja puhdistaa se
- täyttää lyhty, puhdistaa lyhty ja vaihtaa lyhtyyn sydänlanka sekä lasi
- pakata ahkio ja moottorikelkan reki
- tehdä teltan pystyttämisessä ja ahkion pakkaamisessa tarvittavat solmut
- korjata kärjestä katkennut suksi varakärjellä
- sytyttää nuotio

Ryhmäkohtaisen varustuksen käyttö

Ryhmänjohtaja laatii ryhmän materiaalista materiaaliluettelon. Sotilaalla voi olla vastuullaan jokin väline ryhmän varustuksesta. Tällöin vastaat sen säilytyksestä, mukaan ottamisesta ja huollosta. Materiaali pakataan kuljetus-laatikoihin käsittelyn helpottamiseksi sekä materiaalin suojaamiseksi lialta, pölyltä, vedeltä ja lumelta. Kuljetuslaatikot numeroidaan ja sisäkanteen voidaan tehdä luettelo laatikossa kuljetettavasta materiaalista. Ryhmän materiaali tarkistetaan aina ennen pimeän tuloa, kohotettaessa lähtövalmiutta tai ennen liikkeelle lähtöä. Materiaali huolletaan tehtävän ja harjoituksen jälkeen.

Ryhmän materiaali huolletaan seuraavasti:

- materiaali tarkistetaan kalustoluettelon mukaisesti
- ampumatarvikkeet kerätään ja luovutetaan ryhmänjohtajalle
- saha, yleiskirves, soralapio, rautakanki, hakku ja piikkilankasakset kuivataan rätillä ja öljytään kevyesti
- teltta ja naamioverkot puhdistetaan roskista, mahdollisesti katkenneet kiinnitysnarut uusitaan ja mahdolliset umpisolmut aukaistaan. Kuivuneet teltta ja naamioverkot kääritään rullalle ja sidotaan.
- lyhty ja lyhtylaatikko puhdistetaan ja kuivataan sekä valopetroliastia täytetään
- kamiina ja kamiinan torvet puhdistetaan
- vesiastia huuhdellaan ja kuivataan
- ahkion puhdistetaan ja rikkinäiset vetoliinat korjataan ja mahdolliset umpisolmut aukaistaan
- kuljetuslaatikot puhdistetaan ja kuivataan
- materiaalipuutteet ja rikkoutunut materiaali kirjataan ylös ja ilmoitetaan joukkueen johtajalle
- roskat kerätään jätesäkkiin ja viedään roska-astiaan
- materiaali kuormataan ajoneuvoon tai sijoitetaan suoja-asemaan tai varastoon seuraavaa tehtävää tai harjoitusta varten.

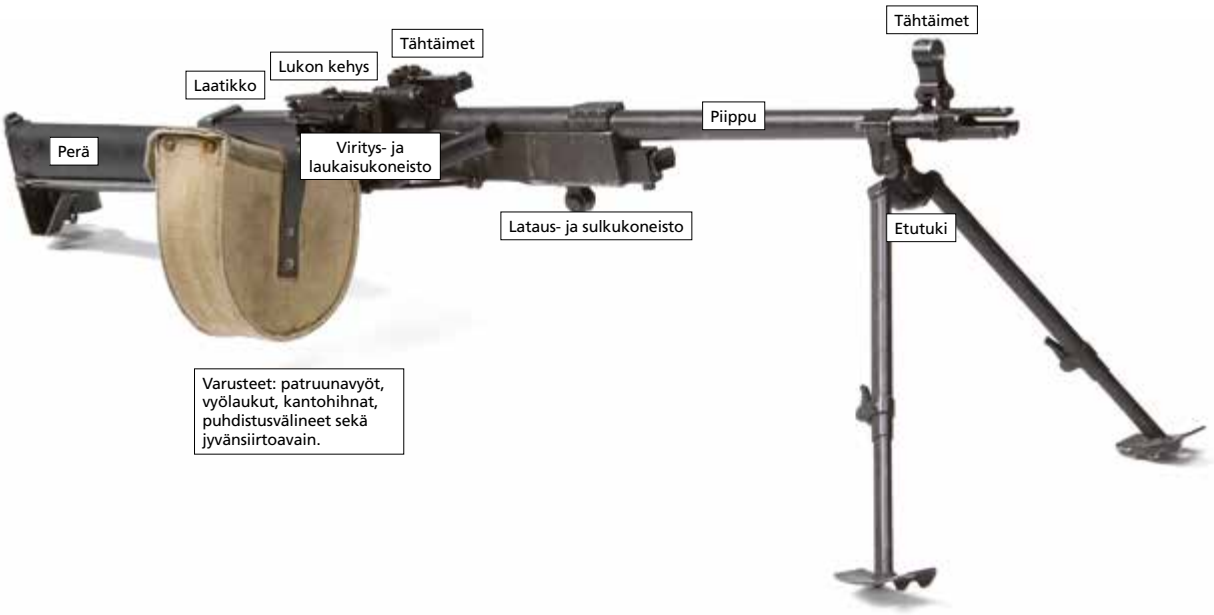

5.10 Ryhmäkohtaiset aseet, miinat, käsikranaatit ja muut heitteet

Kevyt konekivääri

Konekivääri on ryhmän tulivoimaisin ase. Konekivääri on vakaana sarjatuliaseena tehokas kauemmaksi kuin rynnäkkökivääri. Ryhmänjohtaja käskee konekivääriampujalle tehtävät ryhmän taistelun tukemiseksi. Konekivääriä käytetään ryhmän koko tulialueelle, kaukana olevia maaleja vastaan ja tulitukiaseena. Konekivärimiehen on hallittava konekiväärin kohdistaminen, käyttö ja käsittely kaikissa taistelulajeissa sekä toiminta tulitukiosastossa. Ampujan taistelijapari avustaa vyölippaiden kantamisessa. Taistelijapari tähystää ja ilmoittaa maalit ja havainnot tulen osuvuudesta ampujalle.

Käytössä on kaksi konekivääritYyppiä: suomalaisvalmisteinen 7,62 Konekivääri 62 ja venäläisvalmisteinen 7,62 Konekivääri PKM. Aseiden tärkein ero on PKM konekiväärin käyttämä pitkä patruuna. Sen ansiosta aseen tehokas ampumaetäisyys 600 metriä ja pisin ampumaetäisyys 1000 metriä. PKM konekiväärin tulinopeus on toisaalta pienempi kuin 7,62 Kk 62:lla.

7,62 Konekiväärin 62 ominaisuudet:

- ase toimii automaattisesti (lataa, laukaisee ja poistaa hylsyn)
- voidaan ampua ainoastaan sarjatulta, tehokkain tulitustapa on lyhyet sarjat
- ase on vyösyöttöinen. Vyölaukkuun mahtuu 100 patruunaa, täyden vyölippaan paino on 2.4 kg
- tuliannoksen suuruus on 6 täyttä vyölaukkua eli yhteensä 600 patruunaa
- patruuna on 7,62 lyhyt patruuna; sama kuin rynnäkkökiväärissä
- teoreettinen tulinopeus n 1 000 laukausta minuutissa ja vyön vaihtaminen mukaan luettuna 400–500 laukausta.
- paino ilman vyölaukkua on 8,5 kg

7,62 Konekiväärin PKM ominaisuudet:

- ase toimii automaattisesti (lataa, laukaisee ja poistaa hylsyn)
- ase on vyösyöttöinen. Aseessa on 100 ja 200 patruunan vyölaatikot
- patruuna on 7,62 x 53R pitkä patruuna; sama kuin kiväärissä
- teoreettinen tulinopeus 700 laukausta minuutissa ja vyön vaihtaminen mukaan luettuna noin 250 laukausta minuutissa
- paino ilman vyölaatikkoa on 7,8 kg

Kevyt kertasinko 66 KES 88

Taistelijan on hallittava kertasingon käsittely ja käyttö siten, että hän osaa arvioida maalin nopeuden ja ampumaetäisyyden, saavuttaa tehokkaalle ampumaetäisyydelle paikalla olevaan maaliin valoisalla 90 % ja pimeällä 75 % osumatodennäköisyyden ja liikkuvaan maaliin valoisalla 75 % ja pimeällä 65 % osumatodennäköisyyden. Taistelijan on kyettävä laittamaan kertasinko ampumakuntoon 5 sekunnissa ja kuljetuskuntoon 15 sekunnissa.

Kevyellä kertasingolla tuhotaan rynnäkköja kuljetuspanssarivaunuja. Taistelupanssarivaunut tuhotaan pääsääntöisesti raskailla kertasingoilla,raskailla singoilla ja panssarintorjuntaohjuksilla. Kevyen kertasingon tuhoamistodennäköisyys taistelupanssarivaunuun on 8%, kun etäisyys on tiedossa.

Kertasinkoampujan tuliasema on valittava sivustatuliasemaksi. Etäisyydet tulenaloitustasalle ja tuhoamisalueille on mitattava puolustusvalmiutta kehitettäessä. Tuliasemat valitaan yleensä siten, että tärkeimmälle tuhoamisalueelle on etäisyyttä alle puolet tehokkaasta ampumaetäisyydestä, joka on 200m. Vaunut tulee pysäyttää tuhoamisalueelle sulutteilla, jolloin osuminen on helpompaa. Kertasinkoampujat toimivat taistelijaparina. toinen taistelija ampuu kertasingolla/-singoilla ja toinen tähystää laukauksen. Ampujalla on 2-3 kertasinkoa.

Kertasingon pääosat ja ominaisuudet

- Aseen kaliiperi 66 mm
- Paino 3,27 kg
- Pituus kuljetuskunnossa 771 mm
- Pituus ampumakunnossa 981 mm
- Tehokas/ suurin ampumaetäisyys 200 m/350 m
- Ontelokranaatin lähtönopeus 198 m/s
- Panssariteräksen läpäisy (90 asteen iskukulma) n. 300 mm
- Lentoaika (250 m:iin) 1,4 s

ESIMERKKI SINKOTAISTELIJAPARIN AMMUNNASTA

Vanhempi	Nuorempi
• Käskee; "ASEMAAN" (osoittaa tarvittaessa tuliaseman nuoremmalle).	• Toistaa: "ASEMAAN"
• Siirtyy tuliasemaan.	• Siirtyy tuliasemaan.
• Käskee: "AMPUMAKUNTOON, 150" (etäisyys, jolla aiotaan ampua).	• Toistaa: "AMPUMAKUNTOON"
• Laittaa sinkonsa ampumakuntoon, asettaa etäisyydeksi 150 m.	• Laittaa sinkonsa ampumakuntoon, asettaa etäisyydeksi 150 m.
• Heti kuultuaan nuoremman ilmoituksen ampuu.	• Ilmoittaa: "150!"
• Ilmoittaa nuoremmalle, jos teki laukaisu- tms. virheen, joka johti ohilaukaukseen ("OMA VIRHE!" tms).	• Tähystää vanhemman ampuman laukauksen, korjaa etäisyydenasetuksen, jos laukaus menee yli / jää alle.
• Tähystää nuoremman ampuman laukauksen.	• Ampuu.

Ennen ampumista

- Poista takakannen kuljetusvarmistin. Säilytä kantohihna.
- Käännä alas takakansi, joka on samalla olkatuki. Samalla irtoavat kantohihna ja etukansi.
- Vedä rivakasti sisäputki ulos pidennettyyn asentoon niin, että se lukkiintuu. (Harjoituskäyttöön valmistellut, sisäpiipulla varustetut kertasingot viritetään avaamalla ensin noin 15 cm ja sen jälkeen vetämällä rivakasti. Tällöin mekanismi kestää pidempään.)
- Aseta takatähtäin tuhoamisalueen tärkeimmän kohdan mukaiselle ampumaetäisyydelle.
- Varmistu, että kertasingon etutähtäimen jyvä pääsee liikkumaan lämpötilan mukaan säätyvän jousen mukana (uusi malli) tai varmistu, että takatähtäimen lämpötila-asetin on oikein säädetty (vanha malli).
- Varaudu suojaamaan kuulosi.

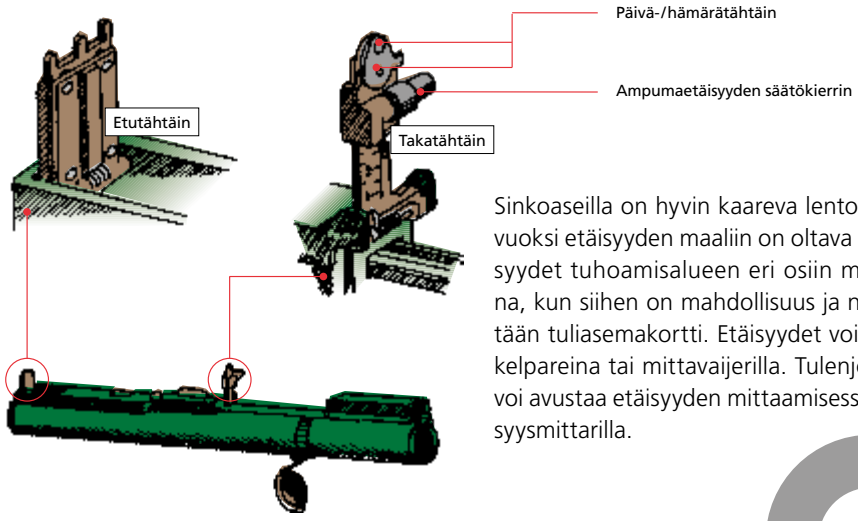

Sinkoaseilla on hyvin kaareva lentorata, jonka vuoksi etäisyyden maaliin on oltava oikea. Etäisyydet tuhoamisalueen eri osiin mitataan aina, kun siihen on mahdollisuus ja niistä piirretään tuliasemakortti. Etäisyydet voi mitata askelpareina tai mittavaijerilla. Tulenjohtoryhmä voi avustaa etäisyyden mittaamisessa laseretäisyysmittarilla.

Tähtääminen

- Valitse maali ja suojaa kuulosi.
- Arvioi maalin etäisyys laukaisuhetkellä aseta vastaava etäisyys takatähtäimeen.
- Tähtää takatähtäimen reiän läpi.
- Aseta etutähtäimen tolpan yläpää reiän keskelle.

» *Voit 150 metrin ampumaetäisyydelle asti tähdätä keskitolpalla vaunun etukolmanneksen alueelle.*

Tähtääminen paikallaan olevaan maaliin, 100 m paikallaan.

Tähtääminen paikallaan olevaan maaliin, 200 m edestä.

Ampuessasi liikkuvaa vaunua ota tähtäyspiste keskitolpalla vaunun etukolmannekseen.

Ampuminen

- Varmistu että kuulosi on suojattu (tulppasuojaimilla ja aktiivikuulosuojaimilla)
- Nosta ase olkapäälle pitäen kiinni putkesta ja korokkeesta
- Tarkista, että takavaara-alueella ei ole henkilöstöä
- Poista liipaisinvarmistin
- Tähtää takatähtäimen kautta maaliin
- Aseta laukaiseva käsi siten, että peukalo on putken alapuolella ja muut sormet liipaisimella. Aseta tukeva käsi siten, että tuelta ammuttaessa sormet ovat korokkeen päällä ja painavat asetta tukea vasten. Asetta tukevassa kädessä on oltava nahkakäsine tai -rukkanen. Polvelta ammuttaessa ampuma-asento on kuten rynnäkkökiväärillä, tukeva käsi on kokonaan putken alla ja putki lepää kämmentä vasten.
- Laukaise sinko puristamalla liipaisin alas.

Pienikätiset henkilöt voivat pitää laukaisukätä siten, että peukalo on liipaisinkorokkeen takana.

Liikkuvaa maalia on yleensä paras ampua tähtäämällä määrättyyn paikkaan ja odottamalla (kyttäysmenetelmä). Tällöin laukaus on vakaa ja on helppo välttää ampumalinjalla olevat puunrungot ja muut esteet.

Kuljetuskuntoon laitto

1. Työnnä liipaisinvarmistin VARMISTETTU-asentoon (taakse)
2. Paina pidätinlevyä, jotta lukitus vapautuu
3. Työnnä ase kokoon painamalla samalla varoen etu- ja takatähtäin alas
4. Käännä takakansi kiinni ja aseta kuljetus-varmistin paikalleen
5. Aseta etukansi paikalleen ja kiinnitä hihnan kiinnityshaka takakannen syvennyksiin

Pohdittavaa

Miksi kertasingolla ammuttaessa maaliksi on edullisempaa valita paikallaan oleva vaunu?

Käsikranaatit ja muut heitteet

Käsikranaatit on tarkoitettu lähitaisteluun sellaisia maaleja vastaan, joita ei voida tilanteesta johtuen tuhota suora-ammunta aseilla. Suomessa on käytössä sirpalekäsikranaatteja ja painekäsikranaatteja.

Savuheitteitä käytetään suojasavun muodostamiseen ja merkinantoon.

Taistelijan on kyettävä heittämään käsikranaatti vähintään 30 metrin etäisyydelle pystyasennosta. Taistelijan on osuttava 20 metrin etäisyydeltä maalin, jonka halkaisija on 2 metriä.

Sirpalekäsikranaatti vaikuttaa teräskuorensa sirpaleilla. Sen tehokas vaikutusetäisyys on noin 15 m räjähdyspisteestä. Satunnaiset isot sirpaleet voivat haavoittaa kauempanakin.

Käsikranaatin toiminta

Kun varmistussokka on vedetty irti ja käsikranaatti on heitetty maalia kohti:

- Kahva aukeaa käsikranaatin irrottua kädestä
- Iskuri lyö nalliin
- Räjäyttimen aikapanos syttyy, sytyttimen paloaika on 2,5 sekuntia
- Räjähdysaine räjähtää
- Uritettu runko sirpaloituu

Erilaisia käsikranaatteja ja heitteitä

Painekäsikranaatti (vihreä)
Painekäsikranaattia käytetään painevaikutuksen vuoksi asepesäkkeiden tuhoamiseen esim. taisteluhaudan vyörytyksessä ja suljetuissa tiloissa, kuten korsuissa sekä rakennuksissa. Siitä lähtee vain vähän sirpaleita, koska se on pääosin räjähdysainetta.

Savuheite (harmaa)
Savuheitettä käytetään vihollisen sokaisuun ja oman toiminnan suojaamiseen. Savuheitteellä voidaan sokaista myös vaunuja.

Merkkisavuheite
(punainen, violetti, keltainen, vihreä)
Merkkisavuheitteittä käytetään merkinantoon ja johtamiseen esim. joukon ryhmityksen etureunan osoittamiseen tulitukiaseelle ja -osastolle.

Harjoituskäsikranaatti (keltainen ja sininen)
Harjoituskranaattia käytetään koulutuksessa.

Heittokuntoon laitto
(Oikeakätinen heittäjä)

Kahvasytyttimen ja rungon liittäminen

- Kahva nojaa kämmenpohjaan
- Runko-osa on peukalon ja sormien välissä

- Käsikranaatin runko kierretään sytyttimeen. Pyöritä runkoa, älä sytytintä.
- Rungon ja sytyttimen liittäminen tehdään vartalon edessä.
- Tarkkaile että kierre lähtee vetämään oikealle
- Kahvaosa on heittävässä kädessä, toisella kädellä kierretään runko-osa kiinni kahvaosaan.

Heitto-ote

- Heittäjät ottavat käsikranaatin heittokäteen.
- Kahva on kämmenpohjaa vasten sormet kiertyneenä kranaatin ympärille tukevasti, ei liian tiukasti

VIRHEELLINEN OTE

Kahva ei saa olla sormia päin.

Käsi ei saa olla liian ylhäällä, koska varmistussokan irrotus vaikeutuu, ja käsikranaatti voi sen seurauksena luiskahtaa kädestä irti.

- Varmistussokan vetorengas irrotetaan kuljetusvarmistuksesta painamalla peukalolla ja nostamalla etu- ja keskisormella vetorengas vapaaksi

- heittäjä pujottaa vapaana olevan käden etusormen vetorenkaaseen.

- vetorengasta kierretään vastapäivään kunnes ylemmän haaran taivutus hyppää pois sokan alemman haaran alta.

- vetorengasta pitää kiertää takaisin päin ennen varmistussokan irti vetämistä.

- varmistussokka vedetään suoralla vedolla irti sytyttimestä, jolloin käsikranaatti on heittovalmis.

- vetorengas jää vapaana olevan käden etusormeen

Älä koskaan kiinnitä räjäytintä harjoituskranaatin tai savuheitteen sytyttimeen

Heittokuntoon laitto
(Vasenkätinen heittäjä)

Kahvasytyttimen ja rungon liittäminen

- Kahva nojaa kämmenpohjaan
- Runko-osa on peukalon ja sormien välissä.

- Käsikranaatin runko kierretään sytyttimeen. Pyöritä runkoa, älä sytytintä.
- Rungon ja sytyttimen liittäminen tehdään vartalon edessä. Tarkkaile että kierre lähtee vetämään oikealle.

Heitto-ote

- Heittäjät ottavat käsikranaatin heittokäteen.
- Kahva on kämmenpohjaa vasten sormet kiertyneenä kranaatin ympärille tukevasti, ei liian tiukasti.

VIRHEELLINEN OTE

Kahva ei saa olla sormia päin.

Käsi ei saa olla liian ylhäällä, koska varmistussokan irrotus vaikeutuu, ja käsikranaatti voi sen seurauksena luiskahtaa kädestä irti.

- Kahvaosa on heittävässä kädessä, toisella kädellä irrotetaan varmistussokan vetorengas kuljetusvarmistuksesta painamalla peukalolla ja nostamalla etu- ja keskisormella vetorengas vapaaksi.

- Vasenkätinen heittäjä kääntää heittokättä oikealle, kunnes kahvasytyttimen runko osoittaa oikealle, ja vetorenkaan nostaminen vapaaksi tuntuu luontevalta. Heittäjä pujottaa vapaana olevan käden etusormen vetorenkaaseen.

- Vetorengasta kierretään vastapäivään kunnes ylemmän haaran taivutus hyppää pois sokan alemman haaran alta.

- Vetorengasta pitää kiertää takaisin päin ennen varmistussokan irti vetämistä.

- Varmistussokka vedetään suoralla vedolla irti sytyttimestä, jolloin käsikranaatti on heittovalmis.

- Vetorengas jää vapaana olevan käden etusormeen.

Älä koskaan kiinnitä räjäytintä harjoituskranaatin tai savuheitteen sytyttimeen

Käyttö

Käsikranaatit ovat tehokkaita lähitaisteluetäisyydeltä esteen takana olevan vihollisen tuhoamiseen. Niitä tulee pitää käyttövalmiina taisteluvarustuksessa tai tuliasemassa.

Käsikranaattien tyypillisiä käyttötilanteita ovat

- rakennuksen tai esteen suojassa olevan vihollisen tuhoaminen
- tuliylläkkö
- irtautumisen tukeminen
- taisteluhaudan vyöryttäminen
- ajoneuvon tuhoaminen.

Heittoasento ja heittäminen

Heittoasento on valittava tilanteen mukaan. Heitossa on tärkeintä tarkkuus. Käsikranaattia heitetään kuten esimerkiksi pesäpalloa.

Käsikranaatin heittäminen polvelta

Käsikranaatin heittäminen pystystä

Käsikranaatin heittäminen esteen takaa

Käsikranaatin heittäminen makuulta

Telamiina 65 77 (TM 65 77)

Taistelijan on osattava asentaa telamiina maan pinnalle yhdessä minuutissa sekä kaivaa ja asentaa miina miinasijaan kesällä 5 minuutissa ja talvella 10 minuutissa. Taistelijan on osattava varamiinoitteen rakentaminen.

Ominaisuudet

- harjoitustelamiina on keltainen. Taistelumiina on vihreä tai harmaa.
- telamiina on ensisijaisesti panssari vaunuja vastaan tarkoitettu, räjähdys- ja painevaikutteinen miina
- telamiinan panososa on valettu räjähdysaineesta (TNT) ja lujitettu lasikuitukankaalla
- telamiina katkaisee panssarivaunun telan ja vaurioittaa telapyörästöä
- telamiina tuhoaa pyöräajoneuvon
- miinan laukaisimeen on sijoitettu räjäytin, joka välittää ja vahvistaa sytyttimen räjähdyksen panososaan
- sytyttimenä käytetään painosytytintä 77
- ansoittamaton telamiina toimii, kun laukaisimeen kohdistuu 150 kilon kuormitus. Tällöin
- laukaisin murtuessaan virittää ja laukaisee sytyttimen
- miinan paino on 10 kiloa, josta TNT:n osuus on 9,5 kiloa

Telamiina 65 77:n pääosat

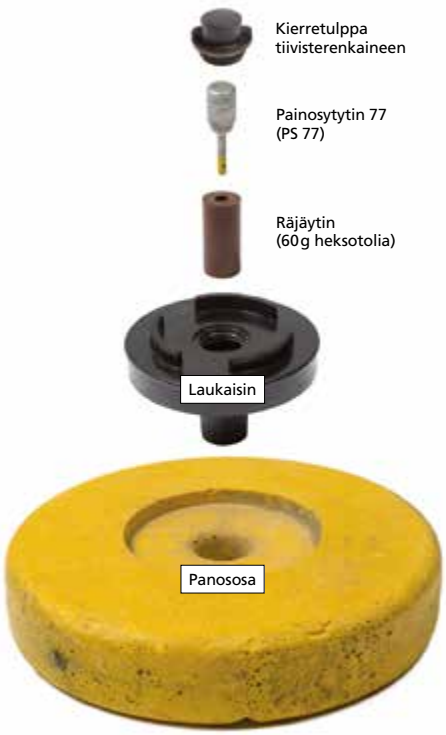

Telamiinan asentaminen

Telamiinan (65 77) asentaminen ja poistaminen

Telamiina (65 77) voidaan asentaa maastoon, tielle, rantaveteen tai lumeen.

Miinoitteissa telamiinojen välin on oltava vähintään 5 metriä. Varamiinoitteen rakentaminen suojataan kertasingoilla varustetulla taistelijaparilla.

Asentaminen

- Valitse miinasija vaunun kulku-uralta. Pidä aseesi esim. pohkeen päällä.
- Tee miinasija. Poista maa sijasta siten, että se jää loivareunaiseksi.
- Aseta miina sijaansa. Laita kantolenkki miinan alle. Asenna miina siten, että laukaisimen pinta on yli 1 cm maanpinnan yläpuolella ja panososa maanpinnan alapuolella
- Naamioi miina käsin, ei lapiolla.
- Asenna sytytin. Aukaise kierretulppa, aseta sytytin tilaansa, tarkista että tiivisterengas on paikallaan ja kierrä tulppa kiinni.
- Tee hienonaamiointi käsin.
- Miinaa ei saa asentaa, jos siitä puuttuu osia, laukaisukansi tai kierretulppa on vioittunut tai sytytin ei sovi sytytintilaan. Sytytintä ei saa laittaa väkisin sytytintilaan.

Poistaminen

- Poista naamiointi
- Avaa kierretulppa ja poista sytytin
- Nosta miina pois sijastaan
- Kierrä kierretulppa kiinni

Jos sytytin ei irtoa helposti sytytintilasta, miina on räjäytettävä sijassaan erillisellä panoksella.

Asentaminen lumeen

Vaunun tela painuu lumeen ja löysään maahan yhtä paljon kuin sotilas varusteineen. **Miinaa ei saa asentaa sellaiseen maastonkohtaan, syvennykseen, kiven, kannon tms viereen, missä telaketjun tai ajoneuvon pyörän paino ei voi kohdistua miinaan.**

Telamiinan asentaminen lumeen

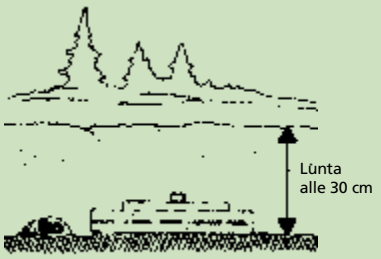

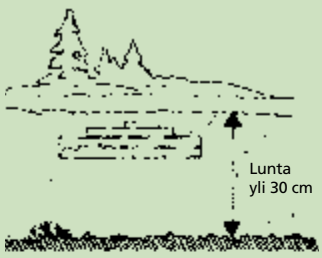

Miinaa ei saa asentaa sellaiseen maastonkohtaan, syvennykseen, kiven, kannon tms viereen, missä telaketjun tai ajoneuvon pyörän paino ei voi kohdistua miinaan.

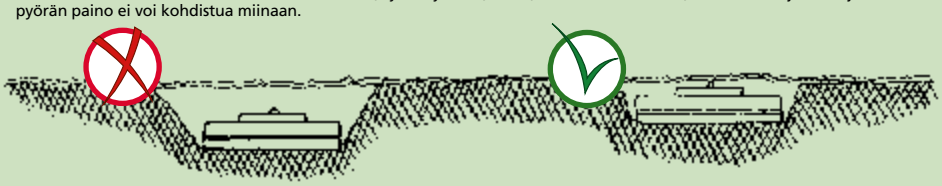

Varamiinoite

Kaikki joukot rakentavat varamiinoitteita oman toimintansa suojaamiseksi, estämään vihollisen panssarivaunujen päälle ajo ja tehostamaan panssaritorjunta-aseiden vaikutusta.

Varamiinoitteen tarkoitus on suojata joukkueen toimintaa. Tarvittaessa voidaan valmistella useita paikkoja varamiinoitteelle. Varamiinoitteessa käytetään ainoastaan telamiinoja ilman käsittelynestolaitteita tai lisäpanoksia. Varamiinoitteessa voi olla enintään 50 telamiinaa.

Varamiinoite rakennetaan paikkaan, johon voidaan ampua kertasingoilla. Varamiinoite sijoitetaan vaunujen etenemisreitille sellaiseen kohtaan, jota ei voi helposti kiertää.

Varamiinoite puretaan ja miinat otetaan mukaan, kun joukkue siirtyy uudelle alueelle. Varamiinoite tulee valvoa. Omien ajoneuvojen ajaminen varamiinoitteeseen on estettävä vartioinnilla ja puomeilla.

Varamiinoitteen rakentaminen tiedustelemattomaan ja valmistelemattomaan paikkaan

- Rakentava ryhmä siirtyy rakentamispaikalle avojonossa ja ryhmittyy riviin n. 5–10 m välein
- Sytyttimiä jakaessa ryhmänjohtaja on miinoittajien takana keskellä
- jokaisella on 2–4 miinaa, ryhmänjohtajalla on savuja, joilla voidaan tarvittaessa suojata rakentamista
- miinojen etäisyydet ja välit 5–10 m
- miehet numeroidaan (1 ja 2)
- miinat lasketaan ryhmänjohtajan komennolla "YKKÖSET MIINA!, KAKKOSET MIINA!"
- asentaminen aloitetaan ryhmänjohtajan komennolla "ASENNA!" (kasvot jo asennettujen miinojen suuntaan)
- miinat naamioidaan
- ase pidetään selässä

Tähysteisesti laukaistavat panokset

Viuhkapanos 84, 88, 01 ja 2010 ovat muovikuorisia viuhkapanoksia, joiden etuosaan valetut teräskuulat aiheuttavat suunnatun sirpaleviuhkan. Panokset pystytetään omalle jalustalleen ja suunnataan kohteen suuntaan. Panoksia voidaan räjäyttää yksitellen tai ne voidaan ketjuttaa sytytysjärjestelmässä olevalla adapterilla tai räjähtävällä tulilangalla. Panokset räjäytetään sähkö-, veto- tai impulssiletkusytytyksellä. Kevyitä panoksia käytetään elävää voimaa vastaan ja raskaita panoksia panssaroimattomia ja kevyesti panssaroituja ajoneuvoja ja helikoptereita vastaan.

Tähysteisesti laukaistavia panoksia käytetään esimerkiksi tukikohtien suojaamisessa, ylläköissä tai miinoitteiden kulkuaukkojen valvonnassa sekä niiden nopeassa sulkemisessa.

Kevyet viuhkapanokset

Kevyitä viuhkapanoksia (88, 2010) käytetään jalkaväkeä vastaan. Ne muodostavat noin 50 metriä leveän ja 2 metriä korkean teräshauliviuhkan 50 metrin etäisyydelle asennuskohdasta. Teräshaulit läpäisevät 50 metrin päästä kuivaa lautaa 20 mm ja terästä 2 mm. Laukaisu tehdään pääsääntöisesti pakkauksessa olevilla sytytysvälineillä.

Panos asennetaan omalle jalustalleen ja suunnataan. Panos on pyrittävä saamaan mahdollisimman korkealle esimerkiksi kumpareen päälle. Panos suunnataan tähtäimen avulla.

Viuhkapanos 2010 (VP2010)

Ominaisuudet ja vaikutus kohteeseen:

- paino 2,5 kg
- räjähdysainetta 1,4 kg
- sirpaleita 924 kpl
- läpäisy (50 m) > 2 mm teräs
- tehokas etäisyys 100 m
- sirpaleviuhkan sektori 60°
- sirpaleviuhkan korkeus (50 m) 2 m
- suojaetäisyys 50 m

Kevyet viuhkapanokset muodostavat noin 50 m leveän ja 2 m korkean sirpaleviuhkan 50 m etäisyydelle asennuskohdasta.

Viuhkapanos 10

Esimerkki kevyen viuhkapanoksen 2010 (VP2010) asentamisesta:

- Tiedustele asennus- ja laukaisupaikka
- Tee vedonpoisto impulssiletkulle lähellä olevaan puuhun, kiveen, oksaan tai vastaavaan. (Viuhkapanos 10)
- Rullaa räjäytysletku kelaltaan asennuspaikalta laukaisupaikalle
- Kiinnitä jalat kolmijalan keskiosaan
- Valitse asento ympäristön ja käytön mukaan (matala / korkea / yhdistelmä)
  - Vaihtoehtoisesti VP2010 voldaan asentaa myös puuhun mukana seuraavalla kiinnikkeellä (Kiinnike ruuvataan puuhun – kiinnike korvaa kolmijalan)
- Kiinnitä tähtäin panokseen
- Kiinnitä panos kolmijalan kuulapäähän
- Suuntaa panos
  - Alue tähtäinhahlolla
  - Tarkemmin tähtäinputkella
  - Lukitse oikea asento siipimutterilla
- Naamioi panos
- Työnnä nalli sytytintilaan
  - Kiinnitä nalli panokseen, ettei se irtoa vahingossa
  - Panoksessa paikka vedonpoistolle
- Tarkista naamiointi ja suuntaus

Kasapanos

Rakenne:
– lauta-alusta
– väh. 4 kg räjähdysainetta
– tulilankanalli ja tulilanka
15 cm tukevasti kiinnitettynä

Sijoitus:
– tornin juureen
– moottorin päälle
ilmanottoaukkojen kohdalle
– teloihin (pysähtynyt vaunu)

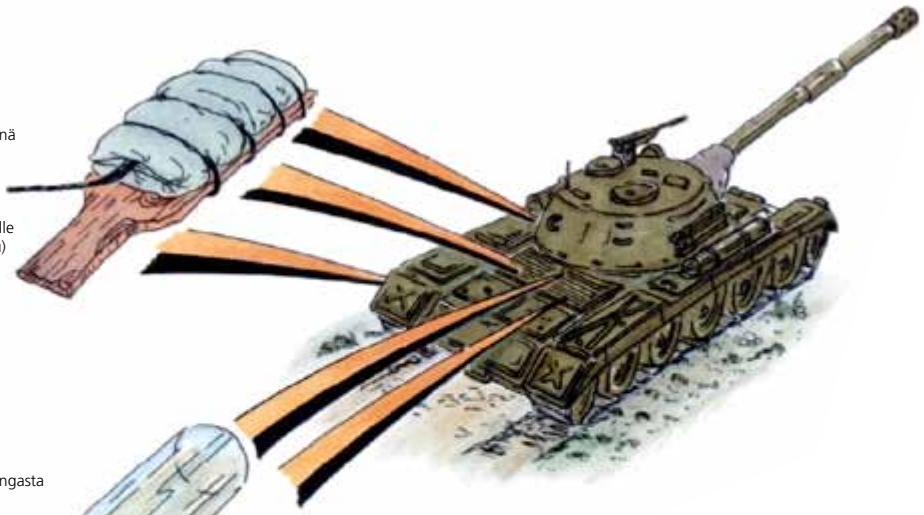

Polttopullo

Rakenne:
– ½–1 litran lasipullo
– täytteenä yleensä bensiini
– korkkina ja sytyttimenä
bensiinissä kostutettua kangasta

Sijoitus:
– kannelle moottoritilan päälle
ilmanottoaukkojen kohdalle

Tilapäisvälineet

Ryhmän panssarintorjunta-aseistusta voidaan täydentää tilapäisvälineillä. Taistelijan on osattava valmistaa tilapäisvälineet ja tuhota niillä vaunuja lähietäisyydeltä. Lisäksi taistelijaparin on osattava tuhota tilapäisvälineillä asepesäke muun ryhmän tukemana. Tilapäisvälineitä käytettäessä omaa toimintaa voidaan suojata savutuksella.

Vetomiina

Miina sidotaan tukevasti
oksanhaarukkaan ja naamioidaan

Miinalauta

Ohjauskappale rakennetaan
tukevaksi ja vetoa kestäväksi

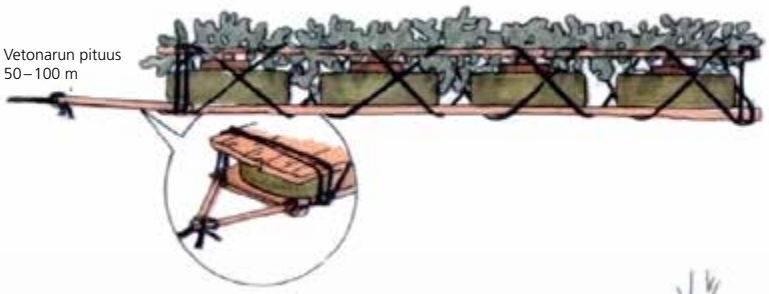

Vetomiina, miinalauta
ja telamiinamatto asennetaan
todennäköisen panssariuran
varteen ja vedetään
panssarivaunun telan eteen.

Telamiinamatto

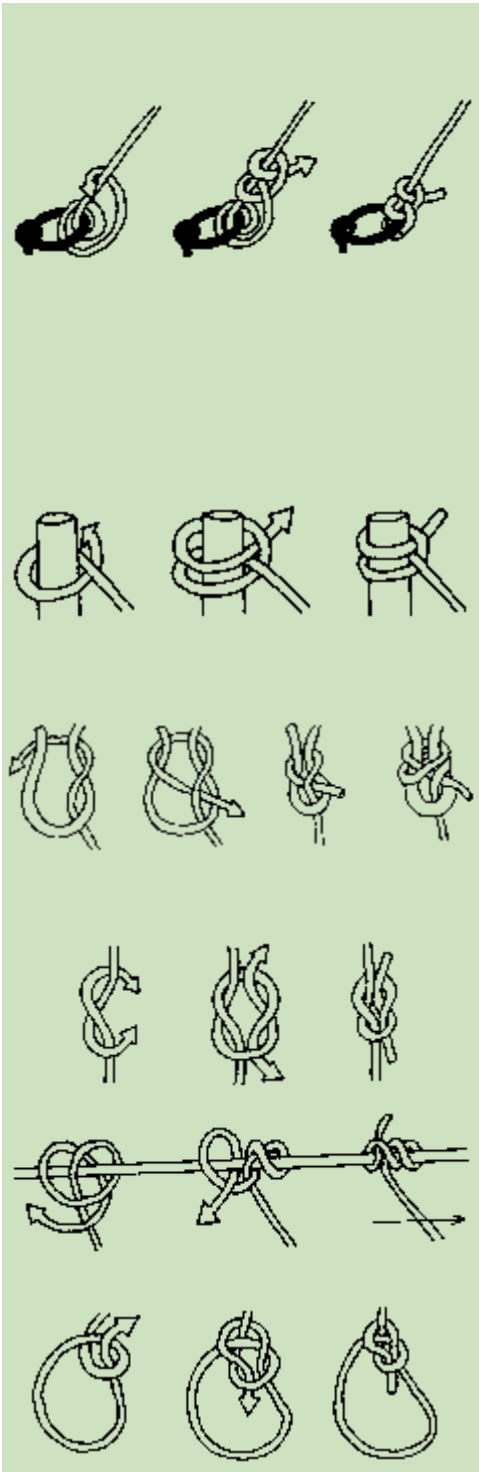

5.11 Sotilaan toiminnassa tarvittavat solmut ja niiden käyttö

Ulkosorkka
Köyden kiinnittäminen lenkkiin tai renkaaseen. Solmu on pitävä ja hankausrasitus jakautuu köydessä pitkälle osalle.

Telttasolmu (löysä ulkosorkka)
Teltan kiristysnarujen kiinnittäminen siten, että solmu on nopeasti irrotettavissa eikä jäädy kiinni. Solmu tehdään kuin ulkosorkka, mutta sitä ei kiristetä. Telttanarun ympäri tehdään 4 –5 yksinkertaista lenkkiä noin 20 cm välein.

Siansorkka
Köyden kiinnittäminen paaluun tilapäisesti. Solmu on nopea tehdä ja helppo aukaista. Kiinnitettäessä tilapäinen vetoköysi siansorkalla esimerkiksi auton vetokoukkuun solmu tulee tehdä vetosolmuksi aukaisemisen helpottamiseksi.

Jalussolmu
Kahden köyden liittäminen toisiinsa. Solmu on pitävämpi kuin merimiessolmu. Solmusta saadaan pitävämpi tekemällä se kerratuksi jalussolmuksi. Solmua käytetään erityisesti kun ohuempi köysi liitetään paksumpaan.

Merimiessolmu
Kahden köyden liittäminen toisiinsa. Solmu ei ole kestävä mutta se on helppo aukaista.

Kaksoissiansorkka
Köyden kiinnittäminen toiseen köyteen tai kaapeliin. Solmu ei luista köydessä tai kaapelissa.

Paalusolmu (pelastussolmu)
Luistamattoman lenkin tekeminen köyteen. Lenkkiä voidaan käyttää esimerkiksi avannosta pelastettavalle heitettävän köyden päässä. Opettele solmun tekeminen vartalosi ympäri kiertämääsi köyteen yhdellä kädellä.

5.12 Viestikoulutus

Elektroninen sodankäynti

Elektroninen sodankäynti **(ELSO)** on sähkömagneettista säteilyä käyttävien tai lähettävien järjestelmien tiedustelua ja valvontaa ja niihin vaikuttamista sekä suojautumista näiden järjestelmien vaikutuksilta. Elektroninen sodankäynti jakautuu elektroniseen tukeen, elektroniseen vaikuttamiseen ja elektroniseen suojautumiseen.

Elektronisen sodankäynnin tavoitteena on

- **kerätä** passiivisin menetelmin sähkömagneettisen spektrin kautta tietoa vihollisen joukoista ja järjestelmistä tilannekuvan muodostamiseksi, maalien paikantamiseksi sekä uhkavaroituksen antamiseksi omille joukoille välittömästi uhkaavista vaaroista,
- **lamauttaa ja hidastaa** vihollisen tiedustelua, valvontaa, johtamistoimintaa sekä aseja omasuojajärjestelmien käyttöä häiritsemällä tai estämällä sähkömagneettisen spektrin käyttöä, harhauttamalla sensoreita sekä lamauttamalla elektronisia järjestelmiä ja
- **suojata** omat joukot ja niiden järjestelmät estämällä tai harhauttamalla vihollista saamasta tietoa niiden määrästä, sijainnista, liiketilasta, käyttötavasta ja -aikeista sekä teknisistä ja toiminnallisista ominaisuuksista sekä valvomalla omaa sähkömagneettisen spektrin käyttöä.

Elektroninen tuki ja elektronien vaikuttaminen ovat elektronisen sodankäynnin joukkojen suorittamaa ja elektroninen suojautuminen kaikkien radion käyttäjien suorittamaa.

Elektroninen uhka

Elektronisen tiedustelun järjestelmät sisältävät signaalien hakuun, niiden tunnistamiseen, suuntimiseen ja paikantamiseen sekä viestiliikenteen seuraamiseen tarkoitettuja erikoisvastaanottimia ja tiedonkäsittelylaitteita. Elektroninen tiedustelu on tiedusteltavalle kohteelle huomaamatonta. Maahan sijoitetut elektronisen tiedustelun vastaanotinasemat sijaitsevat yleensä lähellä taistelulinjaa. Etäisyys näistä kärkijoukkoihin on 2 – 10 km. Elektronisen tiedustelun helikopterit lentävät 10 – 15 km etäisyydellä vihollisen selustassa. Elso-lentokoneet lentävät yli 20 km:n päässä omista joukoistamme muutaman kilometrin korkeudessa. HF-alueella (1 – 30 MHz) tiedusteluasemia on edellisten lisäksi ryhmitetty kauas (kymmeniä – satoja km) taistelualueesta. Häirintäasemat on sijoitettu samalle etäisyydelle kuin tiedusteluasematkin.

Häirintä voidaan lisäksi toteuttaa lähihäirintänä, jolloin pienitehoinen ja yleensä laajalla taajuusalueella toimiva häirintälähetin toimitetaan häirittävän vastaanottimen läheisyyteen. Lähihäirintälähetin voidaan toimittaa kohteeseen ampumalla tykistöllä häirintäkranaatti, asettamalla lähetin käsin kohteen lähelle tai pudottamalla lähettimet ilma-aluksesta. Lähihäirintälähettimiä toimitetaan häirittävälle alueelle yleensä useita tarvittavan häirintävaikutuksen aikaan saamiseksi. Maasta tehtävän elektronisen tiedustelun ulottuvuus on muutamia kymmeniä kilometrejä. Ulottuvuus kasvaa, jos tiedusteltavien lähettimien teho on suuri, ne sijaitsevat korkeissa maastonkohdissa tai niiden antennit ovat vihollista kohti. Ulottuvuus kasvaa myös, jos kuunteluasemat ovat korkeissa maastonkohdissa tai jos ne sijaitsevat lentokoneessa tai helikopterissa. Ilmasta tiedustelun ulottuvuus riippuu lentokorkeudesta ja se voi olla satoja kilometrejä.

Lähettimen paikannustarkkuus on noin 3 – 5 % suuntimisetäisyydestä. Häirinnän ulottuvuus riippuu hyöty-yhteyden yhteysetäisyydestä ja

sekä hyöty- että häirintälähettimen lähetystehosta. Edellisten lisäksi häirinnän ulottuvuuteen vaikuttaa käytettävät antennit, antennien korkeus sekä hyöty-yhteyden ja häirintäyhteyden maastoesteet. Häirinnän ulottuvuus kasvaa, jos häirintälähetin on korkealla ja hyötyyhteydellä käytetään pientä tehoa tai ympärisäteileviä antenneja. Häirinnästä on huomioitava, että se käynnistyy lähetteestä mutta vaikuttaa vastaanottoon. Tästä syystä häirinnän kohde ei välttämättä huomaa häneen kohdistuvaa häirintää. Epäedullisissa tapauksissa häirintäetäisyys voi olla sata kertaa hyöty-yhteyttä suurempi ja edullisissa tapauksissa noin hyöty yhteyden pituutta vastaava.

Elektroninen suojautuminen

Viestittäjä voi suojautua elektronista tiedustelua vastaan monia eri keinoja käyttäen. Näistä tärkeimpiä ovat

Asiakirjaturvallisuus

- pidä huolta viestiperusteista, älä kuljeta viestiperusteista mukanasi ja jaa edelleen ainoastaan välttämättömät perusteet.

Kaapeliyhteydet, lähetti ja tapaaminen

- rakenna kaapeliyhteyksiä ja käytä niitä
- käytä lähettiä tai tapaa itse vastaanottaja mikäli aika sallii.

Paikan ja vasta-aseman valinta

- Valitse radioaseman paikka siten, että saat maasto-, puusto- tai rakennusesteen oman radion ja tiedusteluvastaanottimen väliin (radion etäisyys esteestä korkeintaan esteen korkeus)
- lanka-antennia käytettäessä käytä tiedusteluvastaanottimeen nähden poikittaisia yhteyksiä aina kun se on mahdollista.

Antenni ja antennin suunta

- käytä lanka-antennia aina kun se on mahdollista
- mikäli lanka-antennia ei voi käyttää käytä mieluummin marssiantennia kuin normaaliantennia.

Lähetysteho

- Käytä mahdollisimman pientä lähetystehoa, arvio tehon käyttö etukäteen

Tarkasta omat laitteet jotta ne eivät aiheuta häiriöitä

- Kytkennät, vedonpoistot, teippaukset ja sääsuojaukset
- Asetukset, taajuudet ja vasta-asemien tunnukset yms.

Viestiliikennekuri

- noudata käskettyjä lähetyskieltoja
- älä lähetä yhteyskokeiluja
- mikäli et saa yhteyttä vasta-asemaan: tarkasta omat laitteet, siirrä radio toiseen paikkaan tai vaihda tukiasemaa
- sanomalaiteliikenteessä: muotoile sanomalaitesanoma mahdollisimman lyhyeksi
- puheliikenteessä: valmistele viesti etukäteen ja käytä mahdollisimman lyhyttä viestitystä
- käytä puhepeitteistöjä tai muuta peitettyä puhetapaa aina kun se on mahdollista
- ongelmatilanteessa älä korjaa viallista yhteyttä radion välityksellä.

Häirinnän kohdistuessa yhteydelle on toimittava seuraavasti:

- Älä paljasta radiotiellä, että radiotasi häiritään
  - kuuntele kohinassa tapahtuvia muutoksia
  - jatka liikennöintiä lyhentämällä liikennettä ja käyttämällä hyväksi häirintätaukoja > jos havaitset häirintää lähetä lyhyesti heti kun häirintä loppuu
  - älä ilmaise häirintä-asemalle häirinnän toimivuutta, jos häirintä ei estä liikennöintiä niin jatka "normaaliin tapaan".
- Vaihda piiska-antenni lanka-antenniin.
- Tarkasta lanka-antennin rakenne ja suuntaa se tarvittaessa tarkasti vasta-aseman suuntaan.
- Nosta lähetysteho maksimiin.
- Vaihda käytettävää sanomalaiteverkon tukiasemaa
  - pyri poikittaisiin yhteyksiin (lanka-antenni).
- Siirry varataajuudelle (puhe)
  - älä käske selväkielisenä ja jätä vanhalle taajuudelle liikennettä (jos mahdollista).
- Pyydä muita johtopaikkoja välittämään sanomia
  - lyhentää yhteysetäisyyksiä, toimintatapa pitää harjoitella.
- Vaihda asemapaikkaa
  - pyri saamaan maastoeste häirintälähettimen suuntaan. Ilmoita esimiehille häirinnästä ja täytä häirintäilmoitus.

Tilanteesta riippuu, mitä keinoja käytetään ja missä järjestyksessä häirinnän väistötoimet tehdään.

Viestivälineet

Viestivälineitä käytetään joukon ja taistelun johtamiseen. Niillä viestitetään käskyjä, tiedustelutietoja, varoituksia, ilmoituksia ja hälytyksiä sekä välitetään epäsuoran tulen johtamisen vaatimia tietoja.

Toimiva viestiväline lisää joukon turvallisuutta. Suojaa viestivälineet kolhuilta ja kosteudelta. Säilytä virtalähteet talvella lämpimässä esimerkiksi päällysvaatteiden tai makuupussin sisällä. Sijoita viestivälineet tuliasemassa suojaan sateelta, suora- ammuntatulelta ja sirpaleilta.

1. Audioliitin
2. Ulkoinen paristoliitin
3. Toimintatavan valintakytkin
4. Soittopainike
5. Erotuskytkin
6. Linjaliittimet
7. Valintalevyn kiinnityslevy
8. Tyyppikilpi
9. Kuulopuhelimen painike
10. Äänihälytin
11. Valodiodi
12. Kuulopuhelin

Kenttäpuhelin P 78

Käyttötarkoitus:
P 78 on LV- ja CM-kenttäpuhelin. Se on tarkoitettu liitettäväksi kenttäviestiverkkoihin ja tukikohtien (vast.) sisäliikenteeseen, sekä tarvittaessa myös AT-tilaajaksi. Puhelinta voidaan käyttää myös radion kauko-ohjaukseen. Toimintatapa valitaan valintakytkimestä; LB = paikallisparistojärjestelmä, CB = keskusparistojärjestelmä ja R = radion kauko-ohjaus.

Tekniset ominaisuudet:
- käyttöjännite: 4,5–6,0 V
- virtalähteet: 3 kpl 1,5 V R20 paristoja tai ulkoinen virtalähde 4,5–6 V
- paino: 2,3 kg

Puhelimen kunnon tarkistaminen (pikakokeilu)
- tarkista puhelimen mekaaninen kunto toteamalla, että kotelo, punokset, luuri, kantohihna ja kampi (vain induktoripuhelin) ovat tallella
- ravista puhelinta ja kuuntele, onko irronneita osia
- tee puhalluskoe; paina luurin painiketta, puhalla mikrofoniin ja kuuntele puhalluksen ääntä kuulokkeesta
- tee soittokoe; kytke johdinruuvit oikosulkuun, paina soittopainiketta ja kuuntele generaattorin ääntä kuulokkeesta
- Valodiodin värien merkitys:
  - normaali: ei vikaa, vasta-asema on kytketty
  - pimeä: katkos tai vasta-asema on kytkemättä
  - ylikirkas: oikosulku

1. Kuulopuhelin
2. Kuulopuhelimen painike
3. Näppäimistö
4. Ulkoisen virtalähteen liitäntä
5. Dataliitäntä
6. Linjaruuvit
7. Soittopainike
8. Hälytyksen valintakytkin
9. Merkkivalot
10. Toimintatavan valintakytkin
11. Kuulopuhelimen kannatinkosketin
12. Singnalointitavan valintakytkin paristokotelon pohjassa

Kenttäpuhelin P 90

Käyttötarkoitus:

Puhelin P-90 on seinä- ja pöytäpuhelimeksi tarkoitettu puhelin, jota voidaan käyttää LB- ja AT- sekä radion kaukokäyttöön. Puhelin voidaan kytkeä joko pulssi- tai äänitaajuusjärjestelmään. Puhelimen soiton vastaanotto toimii vain luuri alhaalla.

Tekniset ominaisuudet:

- käyttöjännite: sisäinen 6 V tai ulkoinen 11–32 V
- virtalähde: 4 kpl 1,5 V paristo R14 tai ulkoinen virtalähde 11–32 V
- paino: 1,5 kg

Puhelimeen vastataan joukon peitetunnuksella. Puhelinyhteyttä on mahdollista kuunnella. Tarvittaessa käytetään peitettyä puhetapaa tai peitteistöä. Kenttäpuhelimella soitetaan painamalla soittopainiketta, joka hälyttää vasta-aseman tai keskuksen. Puhuttaessa painetaan puhepainiketta. Toimiessasi puhelinpäivystäjänä kirjaa viestit ylös ja ilmoita ne ryhmänjohtajalle.

1. Ulkoisen virtalähteen ja kaukokäyttölaitteen kiinnitys
2. Koaksiaalisyöttöisen antennin kiinnitys
3. Sauva-antennien kiinnitysistukka
4. Taajuusalueen vaihtokytkin
5. Megahertsisäädin (MHz)
6. Taajuusikkuna
7. Kilohertsisäädin (KHz)
8. Käyttökytkin
9. Vastaanottimen voimakkuuden säätö
10. Audioliittimet kuulopuhelinta ja sanomalaitetta varten

LV 217

Käyttötarkoitus:

LV 217 on vesitiiviiseen metallikoteloon sijoitettu, kannettava monikanavainen analoginen kenttäradio. Radiota voidaan käyttää myös kaukokäyttöisenä.

Tekniset ominaisuudet:

- taajuusalue: 30 MHz – 76 MHz
- virtalähteet: akkulipas 12 V, litiumparisto 14,4 V tai verkkokoje
- virtalähteiden kesto: 3:1 vastaanotto-lähetyssuhteella akkulippaalla noin 12 tuntia ja litiumparistolla noin 15 tuntia
- ohjekantama:
  - marssiantennilla 6 – 8 km
  - normaaliantennilla 12 – 14 km
  - pitkälanka-antennilla 15 – 30 km
- lähetysteho: 1 – 4 W
- paino: 10,5 kg

Radion eri antenneilla saadaan erilainen säteilykuvio. Marssi- ja normaaliantenni ovat ympärisäteileviä. Pitkälanka-antennilla saadaan suuntaava vaikutus, jolloin radion kuuluvuutta vihollisen suuntaan voidaan heikentää ja oman vasta-aseman suuntaan vahvistaa. Pitkälanka-antennia käytetään aina, kun siihen on mahdollisuus.

1. Ulkoisen virtalähteen ja kaukokäyttölaitteen kiinnitys
2. Koaksiaalisyöttöisen antennin kiinnitys,
3. Kanava asetus (painetaan, kun asetetaan kanavia 1–9)
4. Megahertsisäädin (ylös-/alaspäin),
5. Taajuusikkuna
6. Kilohertsisäädin (ylös-/alaspäin)
7. Audioliittimet kuulopuhelinta ja sanomalaitetta varten
8. Vastaanottimen voimakkuuden säätö
9. Käyttökytkin
10. Kanavakytkin
11. Virta-/tehokytkin
12. Sauva-antennien kiinnitysistukka

LV 217 M

Käyttötarkoitus:
LV 217 M on VHF-alueen lähetinvastaanotin. Radiolla voidaan muodostaa taajuuspareja, jolloin lähetys ja vastaanotto ovat eri taajuudelle (kahden taajuuden simplex yhteys). LV 217 M:n kanssa voidaan käyttää kaikkia LV 217:n lisälaitteita.

Tekniset ominaisuudet:
- taajuusalue: 30–88 MHz
- virtalähteet: akkulipas 12 V, litiumparisto 14,4 V tai verkkokoje
- lähetystehot: LO = 0,3 W, MED = 2 W, HI = 5 W
- kohinasalvat: TONE avautuu 150 Hz signaalilla ja SQUELCH avautuu 0,35 V signaalilla
- muistipaikat: 1 + 9 kpl
- paino: 9,4 kg

Tärkeimmät erot LV 217:ään verrattuina ovat:
- laajempi taajuusalue
- pienempi kanavaväli, 25 kHz
- kaksitaajuinen puoliduplex mahdollisuus
- kolme lähetystehoa
- 10 esivalittavaa taajuutta
- kaksi kohinasalpatoimintoa
- virtalähteen tyhjenemisen varoitussignaali

1. Radio
2. Kirjoitin
3. Laskin
4. Teholähde
5. Salpa
6. Virtalähdekotelo
7. Näppäimistö

Sanomalaite M 90

Käyttötarkoitus:
Sanomalaite M/90 on digitaalinen, mikroprosessoriperusteinen laite, jolla voidaan lähettää ja vas taanottaa vapaa- ja määrämuotoisia sanomia sekä käsitellä niitä paikalliskäytössä. Sanomalaitteen siirtotienä voidaan käyttää puhelin- ja radioyhteyksiä. Sanomalaite M83/90 on modifioitu sanoma laitteesta M/83 toiminnaltaan lähes samanlaiseksi kuin M/90. Sanomalaitteiden ohjelmisto on päivitetty vuonna 2011 koordinaatti ja ruudustoperusteiseen (UTMzn/MGRS) sijainnin ilmoittamisen menettelyyn E-N-H (i-p-k).

Tekniset ominaisuudet:
- virtalähde: 4 kpl NiCd-kennoa, 4 kpl R20 paristoa tai litiumparisto
- virtalähteen kesto: 8–24 h
- lähetysmuistit: 8 muistipaikkaa á korkeintaan 2000 merkkiä
- vastaanottomuistit: 9 muistipaikkaa yhteensä 12 000 merkkiä
- sanomatyyppi: vapaamuotoinen ja vakiomuotoinen
- paino: 3 kg

LV141

Käyttötarkoitus:
LV 141 on pienikokoinen VHF-lähiradio puheen ja datan siirtoa varten. Radiossa on kolme eri toimintatapaa; salaamaton, salattu ja taajuushypintä. Radio on yhteensopiva LV 241:n kanssa.

Tekniset ominaisuudet:

- teholähde: ladattava Li-ion akku 14 V
- taajuusalue: 30,000–87,975 MHz
- kanavat: 2 320 kpl, 25 kHz:n välein
- taajuuden valinta: käsin tai muistipaikoista
- esivalittuja kanavia: 10 kpl
- lähetysteho: LO = 0,25 W tai HI = 2 W
- salaustilat: CLR = salaamaton, SEC = salattu, AJ = taajuushypintä
- kohinasalpa: 150 Hz tai kohinan taso
- puheensiirto: analoginen puhe (Clear), digitaalinen puhe (CVSD)
- datansiirto: synkroninen ja asynkroninen 50, 75, 100, 150, 300, 600, 1200, 2400, 4800 bps virheen korjauksella, 16 kbps (synkroninen) ilman virheenkorjausta
- paino: 760 g
- mitat: 180 x 75 x 55 mm

1. Antenni liitin
2. Kanavakytkin
3. Audioliitin
4. AJ LED oranssi, SEC LED vihreä, CLR LED pun
5. Dataliitin
6. Kaiutin
7. Näyttö
8. Tangentti
9. Kohinasalpa 0N/OFF
10. Mikrofoni
11. Äänenvoimakkuus ja ON/OFF kytkin

1. Antenni liitin
2. Näyttö
3. CLR, SEC, AJ merkkivalot
4. Kanavakytkin
5. RMT/Data liitin
6. Audioliittimet
7. Sanomalaite tai LS-108M
8. Kuulopuhelin
9. Äänenvoimakkuus säädin
10. Kuiskausasento
11. Valintakytkin

LV241,341,342

Käyttötarkoitus:
LV 241/341/342 ovat digitaalisia kenttäradioita. LV 241 on kannettava ja LV341/342 ovat ajoneuvoon asennettavia. Kaikki perustuvat samaan lähetinvastaanottimeen. LV 341 eroaa LV 342:sta siinä, että LV 342:ssä on kaksi radiota samassa asennuksessa.

Tekniset ominaisuudet:

- teholähde: LV 241 ladattava NiCd akku, LV 341/342 24 VDC ajoneuvosta
- taajuusalue: 30–107,975 MHz
- kanavat: 3 120 kpl, 25 kHz:n välein
- esivalittuja kanavia: 100 kpl
- lähetysteho: LV 241 LO = 0,25 W; MD = 5 W tai HI = 5 W, LV 341/342 LO = 0,25 W; MD = 5 W tai HI = 50 W
- salaustilat: CLR = salaamaton, SEC = salattu, AJ = taajuushypintä
- puheen siirto: analoginen puhe (clear), digitaalinen puhe (CVSD tai vokoooderi)
- datansiirto: synkroninen 50, 75, 100, 150, 300, 600, 1200, 2400, 4800, 9600, 16000 ja 32000 bps, Asynkroninen 50, 75, 100, 150, 300, 600, 1200, 2400, 4800, 9600 ja 19200 bps burst max. 200 ennalta syötettyä tekstiviestiä
- paino: LV 241 3,0 kg (ilman akkua), LV 341 14,4 kg
- mitat: LV 241 225 x 185 x 85 mm (ilman akkua), LV 341 242 x 315 x 176 mm (ilman kaapeleita)

Aakkosnimien käyttö

Puheviestiliikenteen väärinkäsitysten välttämiseksi on sanat, lyhenteet ja tunnisteet lausuttava aakkosnimin. Tällöin käytetään kansainvälisessä toiminnassa vahvistettuja englanninkielisiä aakkosnimiä myös kansallisessa toiminnassa. Ä- ja Ö-kirjaimia vastaavia aakkosnimiä käytetään vain kansallisessa toiminnassa. Jos niitä on tarvetta käyttää kansainvälisessä toiminnassa esimerkiksi nimien tai paikkojen yhteydessä korvataan ne taulukossa esitetyllä tavalla.

Viestiaakkoset

Kirjain	Aakkosnimi	[lausutaan]	Morsemerkki
A,Ä	Alfa	[*alfa*]	•—
B	Bravo	[*braavo*]	—•••
C	Charlie	[*tshaali*]	—•—•
D	Delta	[*delta*]	—••
E	Echo	[*eko*]	•
F	Foxtrot	[*fokstrot*]	••—•
G	Golf	[*golf*]	——•
H	Hotel	[*hotel*]	••••
I	India	[*india*]	••
J	Juliet	[*tsuliet*]	•———
K	Kilo	[*kilo*]	—•—
L	Lima	[*lima*]	•—••
M	Mike	[*maik*]	——
N	November	[*november*]	•—
O,Ö,Å	Oscar	[oska(r)]	———
P	Papa	[*papa*]	•——•
Q	Quebec	[*kebek*]	——•—
R	Romeo	[*roomio*]	•—•
S	Sierra	[*sierra*]	•••
T	Tango	[*tango*]	—
U	Uniform	[*juniform*]	••—
V	Victor	[*vikto(r)*]	•••—
W	Whiskey	[*wiski*]	•——
X	X-ray	[*eksrei*]	—••—
Y	Yankee	[*jenkii*]	—•——
Z	Zulu	[*zulu*]	——••

Kansallisessa toiminnassa

Å	Åke	[*ooke*]	•——•—
Ä	Äiti	[*äiti*]	•—•—
Ö	Öljy	[*öljy*]	———•

Saneluohjeet

Viestityksen nopeuttamiseksi ja selventämiseksi on eräille usein toistuville käsitteille määrätty täsmälliset sanonnat, joita on käytettävä sekä puhelu- että sanomaviestityksessä.

Numeroiden ja kirjainryhmien lausumisessa noudatetaan seuraavia ohjeita:

- 23 = kaksikolme
- 823 = kahdeksankaksikolme
- 4823 = neljäkahdeksankaksikolme
- 54823 = viisineljä kahdeksankaksikolme
- 654823 = kuusiviisineljä kahdeksankaksikolme
- 7654823 = seitsemänkuusiviisi neljäkahdeksankaksikolme
- dy = deltayankee
- ndy = novemberdeltayankee
- andy = alfanovemberdeltayankee
- randy = romeoalfa novemberdeltayankee

Kun numeroryhmillä tai muilla käsitteillä on niiden merkityksestä johtuva yleisesti käytössä oleva vakiintunut ilmaisutapa, sanellaan seuraavasti:

- kellonaika 13.35 = kolmetoista kolmekymmentäviisi
- päivämäärä 8.1.1971 = kahdeksas ensimmäistä seitsemänkymmentäyksi
- suunta 18–56 = kahdeksantoistaviisikuusi
- koordinaatit 1348 = yksikolmeneljäkahdeksan
- etäisyys 10 250 m = kymmenentuhatta kaksisataaviisikymmentä
- asteet ja minuutit 7 08 = seitsemänastetta nollakahdeksanminuuttia

Viestittäminen puheradiolla

Viestittämisessä käytetään aina ensisijaisesti sanomalaitetta tai puheensalaamislaitetta. Mikäli kumpaakaan ei ole käytettävissä viestitetään lyhyesti ja käytetään puhepeitteistöä.

Puheradioliikenteen on oltava lyhyttä ja valmisteltua. Viestittäminen valmistellaan siten, että

- tarkistetaan radion tekninen toimintakunto ja laitetaan radio käyttökuntoon
- tarkistetaan radioliikennetaulukosta viestiliikenneperusteet; taajuus, aika, asematunnus ja tietosuoja-avain
- valmistellaan viestin sisältö yksiselitteiseksi ja lyhyeksi (viestin peruskaava)
- viestin sisältö peitetään tarvittaessa peitteistöllä tai käyttämällä annettuja peitenimiä ja joukkojen peitenumeroita sekä
- kuunnellaan taajuutta hetki ennen avauskutsua, jotta ei keskeytetä käynnissä olevaa radioliikennettä.

Puhuttaessa painetaan kuulopuhelimen käyttökytkintä. Käyttökytkin vapautetaan viestitysjaksojen välillä. Yksi viestitysjakso saa kestää vain 3–5 sekuntia. Automaattiset häirintälähettimet ehtivät pidemmän lähetysjakson aikana lukkiutua taajuudelle ja aloittaa häirinnän. Havaittua häirintää ei ilmoiteta radiossa. Viestivälineessä käytetään joukon tai johtajan peitetunnusta. Viestivälineessä ei käytetä sotilasarvoja tai nimiä.

Viestiliikenteessä käytetään seuraavia termejä viestityksen lyhentämiseksi ja viestin ymmärtämisen varmentamiseksi:

- VALMIS Olen valmis vastaanottamaan viestin
- ODOTA Odota, esimerkiksi kysytty henkilö haetaan viestivälineeseen
- SAIN Sain viestin ja olen valmis vastaanottamaan viestin seuraavan osan
- TOISTA En kuullut – toista
- LOPPU Viestitys on loppu

Avauskutsu viestitetään seuraavasti:

- Asema 1 (BE) "KILO LIMA, BRAVO ECHO"
- Asema 2 (KL) "KILO LIMA"

Esimerkki viestistä: (Yksi antovuoro saa kestää noin kolme sekuntia)

- Asema 1 "TOTEUTTAKAA SIERRA, LOPPU"
- Asema 2 "SAIN, LOPPU"

Pyri valitsemaan radioasemalle paikka, josta on vihollisen suuntaan maastoeste ja vasta-aseman suuntaan mahdollisimman vähän korkeita mäkiä tai rakennuksia.

VHF-radioaseman paikan vaatimukset

VHF-radiota käytetään joko sanomalaitteilla varustettuna sanomaliikenteeseen tai puheluliikenteeseen joukkojen välittömään johtamiseen. VHF-radiot sijoitetaan johtamispaikan alueella hyville asemapaikoille. Niiden käyttöä varten rakennetaan kauko-ohjausjohdot.

Puheradioasemat sijoitetaan viestikeskuksissa 50– 200 metrin etäisyydelle toisistaan.

Paikallaan pysyvää puheradioasemaa rakennettaessa on otettava huomioon, että

- asemapaikalla on oltava masto tai puut antennin rakentamista varten
- antennien edessä ei yhteyssuunnassa saa olla esteitä kuten tiheää puustoa, rauta- tai betonirakenteita tai suurjännitejohtoja
- vihollisen suuntaan on hyvä olla nouseva rinne tai muita esteitä
- kostea maaperä lisää antennin tehoa
- on valittava ympäröivää maastoa korkeampi kohta
- asema on pyrittävä sijoittamaan viholliseen nähden mäen vastakkaiselle rinteelle ja pienikin radion paikan muutos saattaa parantaa yhteyttä.

Tehtäviä:

Valmistele seuraavat lyhyet suulliset puhelin / radioviestit:

- vartiomiehen ilmoitus tulialueella olevasta vihollisesta
- tulikomento torjuntamaalin lähellä olevan vihollisen lamauttamiseksi
- ilmoitus kärkiajoneuvon miinaan ajosta

Pohdittavaa:

- Miksi viestittämisellä käytetään ensisijaisesti sanomalaitetta tai puheensalaamislaitetta?
- Kertaa viestin peruskaava.
- Miksi viestivälineessä puhuttaessa ei käytetä sotilasarvoja?
- Miksi yksi viestiyhteysjakso saa kestää vain 3–5 sekuntia?

Kenttäkaapeliyhteyden rakentaminen ja ylläpito

Kenttäkaapeliyhteyksiä rakentavan ryhmän tai partion kokoonpano määräytyy aina tilanteen mukaisesti. Tyypillisesti rakentavaan ryhmään kuuluu ryhmänjohtaja, kaksi kelamiestä, kaksi kiinnittäjää, liittäjä, joka toimii samalla ryhmän varajohtajana.

Parikaapelilinjaa (vast.) rakentavan ryhmän henkilöstön tehtävät voidaan jakaa esimerkiksi seuraavasti:

- Ryhmänjohtaja
  - johtaa ryhmän toimintaa, suunnistaa ja tiedustelee rakentamisreitit.
- Kelamies
  - kulkee käsketyssä suunnassa ja huolehtii, että kaapeli purkautuu kelalta tasaisesti.
- Kiinnittäjä
  - huolehtii, että kaapeli tulee riittävän löysälle ja laskeutuu maahan sekä tekee kiinnitykset.
- Liittäjä
  - huolehtii kelatäydennyksistä ja tekee kenttäliitokset
  - valvoo työn laatua ja tekee korjaukset sekä koesoitot.

Rakentamisohjeet
Rakennettava kaapeli testataan joko yleismittarilla, puhelimella tai koesoitolla kaapelin läpi ennen rakentamisen aloittamista.

Kenttäkaapeli rakennetaan yleensä maahan. Se kannattaa rakentaa ylös vain poikituksissa ja silloin, kun rakennetaan sellaiselle vilkasliikenteiselle alueelle, missä kaapelin vaurioitumisvaara on suuri, eikä sitä saa muulla tavoin suojattua. Kaapelia tarvitaan noin 20% enemmän kuin kartalta mitattu matka osoittaa. Tiet voidaan alittaa rummun tai sillan kautta. Sorapäällysteinen tie voidaan alittaa kaivamalla siihen noin 20 cm syvä ura. Ylityskohta tulee merkitä esimerkiksi havunoksalla. Ylitystä tehdessä tulee molempiin suuntii laittaa liikenteen varoittajat noin 100 metrin päähän. Kaapelin minimikorkeus maastossa on kolme (3) metriä, tietä tai muuta ajoneuvouraa ylitettäessä viisi (5) metriä.

Kenttäkaapeliyhteyden purkaminen
Kenttäkaapeliyhteyden purkaminen suoritetaan yleensä samalla kokoonpanolla kuin rakentaminen. Purkaminen aloitetaan ilmoittamalla yhteyden katkaisemisesta tilaajille ja keskukselle.

Parikaapelilinjaa (vast) purkavan ryhmän henkilöstön tehtävät voidaan jakaa esimerkiksi seuraavasti:

- Ryhmänjohtaja
  - johtaa ja valvoo ryhmän toimintaa
- Kiinnittäjä
  - kulkee edellä ja irrottaa liitokset, laskee kaapelin alas kannatuskohdista tai irrottaa maassa olevan kaapelin aluskasvillisuudesta sekä siirtää sen tarvittaessa kulku-uralle
- Kelamies
  - kelaa kaapelin
- Liittäjä
  - ottaa kelamieheltä täysinäisen kelan ja paljastaa kaapelinloppupäät sekä sitoo kaapelin siten, ettei se pääse purkautumaan
  - ottaa täyden kelan ja vie sen mahdollisesti mukana olevaan ajoneuvoon ja antaa kuljettajalle ohjeet siirtymisestä seuraavaan paikkaan.

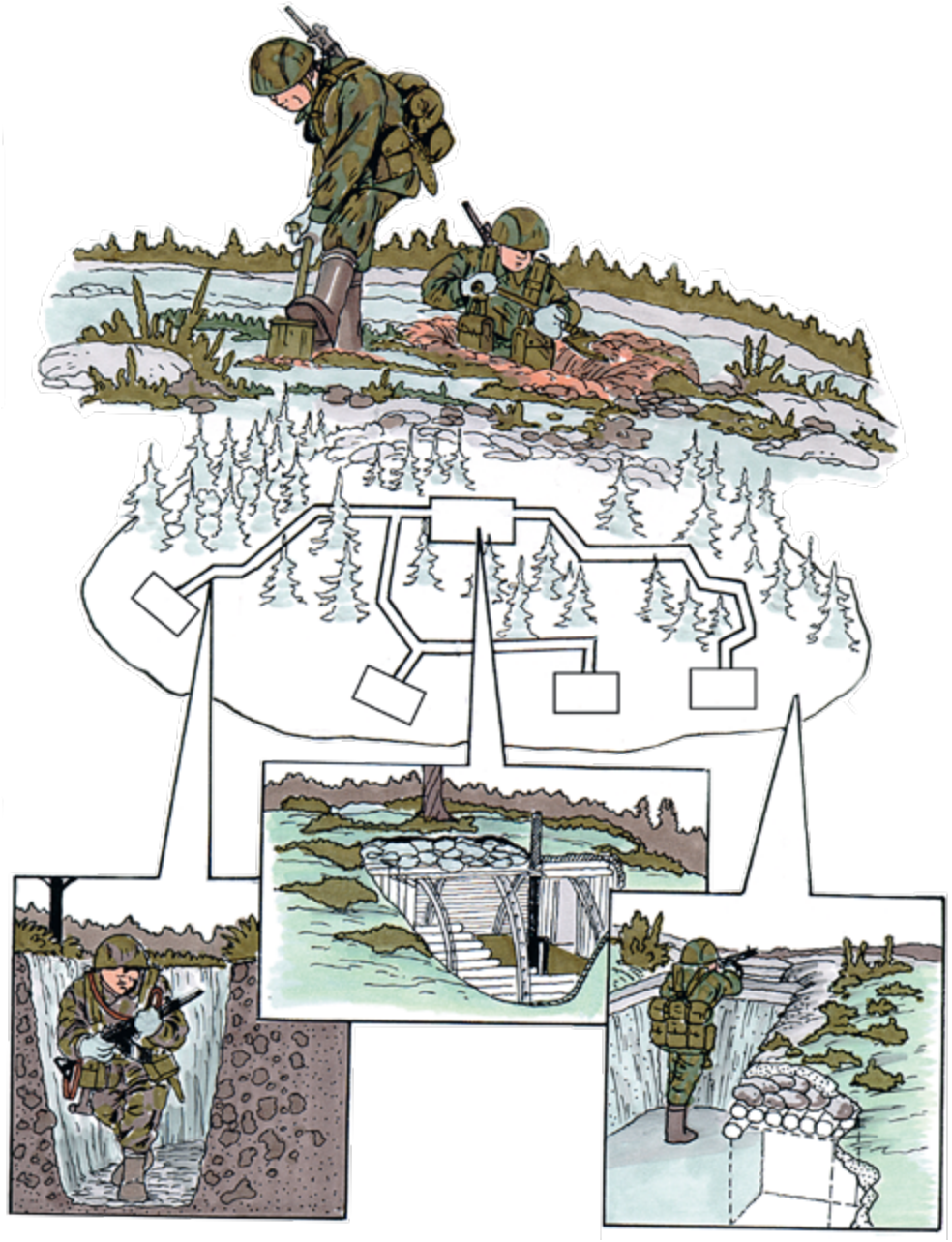

5.13 Ryhmän pesäkkeen linnoittaminen

Kenttälinnoittaminen (suojataso 4) antaa suojan aluevaikutteisilta aseilta ja sirpaleilta.

Linnoitteet rakennetaan siten, että suojaa kehitetään alkaen suojasta suora-ammuntatulelta (taistelijan potero). Majoituslinnoitteet rakennetaan kestämään kranaattien pintaräjähdykset.

Kenttälinnoittamiseen tarvittava aika

- pesäke 3–5 vrk
- tukikohta 3–7 vrk
- puolustuskeskus 1–2 vko

Muut linnoittamisen suojatasot ovat:

- kevytosalinnoittaminen (suojataso 3)
- raskasosalinnoittaminen (suojataso 2)
- kantalinnoittaminen (suojataso 1)

Tuliaseman linnoittaminen ja suoja-vahvuudet käsiaseiden tulta vastaan

Taistelijan on kyettävä kaivamaan avopotero kesällä neljässä ja talvella kuudessa tunnissa. Taistelijaparin tai partion on kyettävä yhdistämään taistelijoiden itselleen kaivamansa poterot taistelijaparin tai partion yhteiseksi tuliasemaksi 12 tunnissa. Tuliasemaan tehdään taistelijaparin tai partion yhteinen katettu suojatila. Tällöin saavutetaan suoja epäsuoran tulen sirpaleilta, ilmahyökkäyksiltä ja sään vaikutuksilta. Suojan parantamiseksi poteron leveyden tulee olla mahdollisimman pieni, ja seinämät kaivetaan mahdollisimman jyrkiksi.

Taistelijan avopoteron rakenne

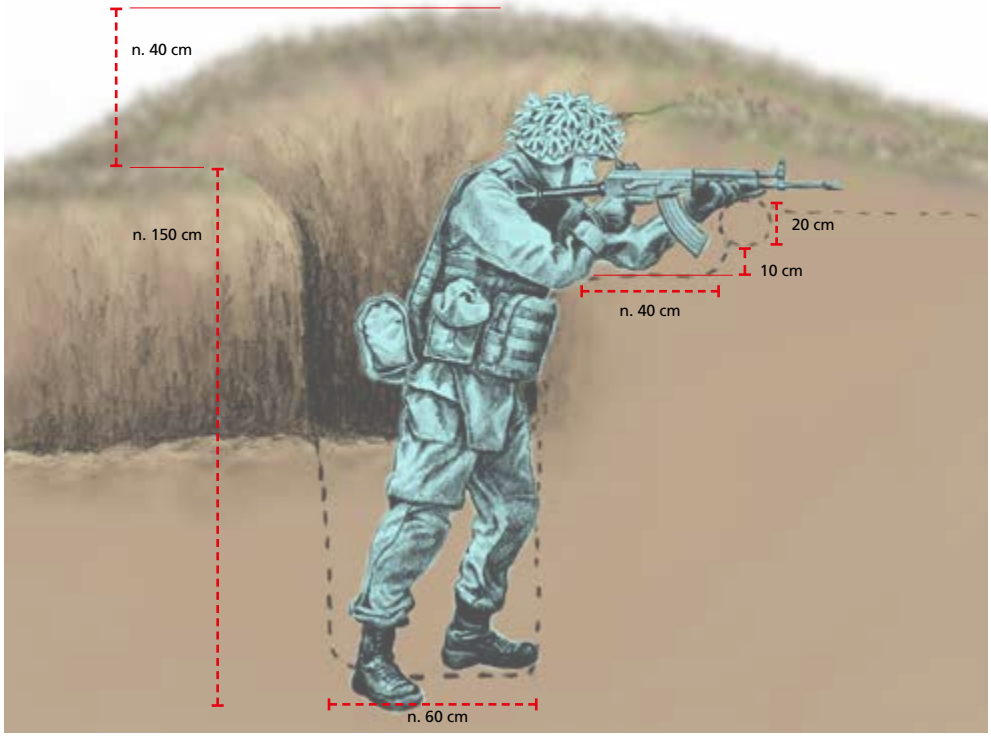

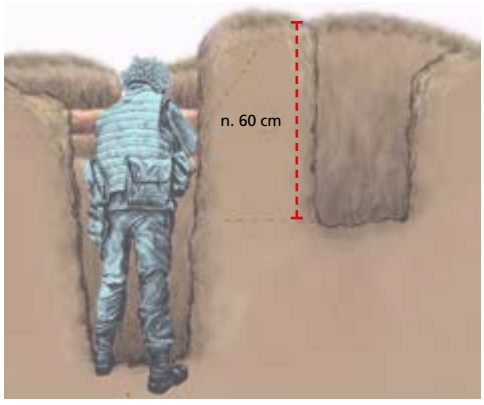

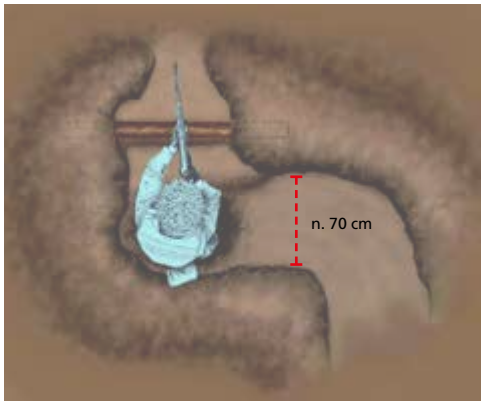

Tuliaseman suojakolon kattaminen

Valmista suojakumpareet ottaen huomioon tulialueesi ja suojavahvuudet. Naamioi tuliasemasi huolellisesti, aloita linnoittaminen poistamalla pintamaa riittävän laajalta alueelta. Poistettua pintamaata käytetään tuliaseman naamiointiin ympäröivän maaston mukaiseksi. Suojavahvuudet riittävät pysäyttämään käsiaseiden luodit ja sirpaleet. Älä tuudittaudu näkösuojan antamaan turvallisuuden tunteeseen. Käytä omaa asettasi vihollista vastaan myös näkösuojan, esimerkiksi puun rungon läpi.

Yksittäiset tuliasemat naamioidaan. Kaivautumisen eri työvaiheiden naamioinnissa käytetään pintamaata, tulialueen raivaamisen yhteydessä tulialueelta kaadettujen puiden latvuksia ja oksia sekä talvella lunta. Lisäksi voidaan käyttää naamioverkkoa, naamiopaperia, sadevaatetusta tai erilaisia suojapeitteitä.

Poteron valmistamisen työvaiheet kesällä

- Poista päällimmäinen maakerros kaivettavan poteron ja tulevien suojakumpareiden alueelta (vähintään 3 × 5 m alue). Ota maakerros kokonaisina (noin 30 × 30 cm) levyinä siten, että aluskasvillisuus säilyy naamiointikelvollisena. Tällä maakerroksella voit tehdä naamioinnin helpoiten.
- Siirrä päällimmäinen maakerros poteron taakse kasaan, jolloin käsketty tulialue pysyy vapaana.
- Kaiva potero ensin 60 – 80 cm syväksi polvelta ampuvan taistelijan poteroksi. Kaiva ajan salliessa 120 – 150 cm syväksi pystypoteroksi. Kasaa kaivettu maa käsketyn tulialueen ja poteron sivuille suojakumpareiksi. Kaivettu maa kasataan ampumasektorin molemmille puolille ja poteron sivuille suojakumpareiksi siten, että tuliasemassa oleva taistelija ei näy silhuettina taustaa vasten
- Naamioi suojakumpareet kaivutyön alkuvaiheessa talteen otetulla maan pintakerroksella, kun ne ovat noin 30 cm korkeita ja vähintään 50 cm paksut.
- Laita aseelle tuki (esim. puupölli, paksuus 15 – 20 cm ja pituus 100 – 150 cm) 40 – 50 cm:n etäisyydelle poteron etureunasta. Aseta tuki maahan niin tiukasti, ettei se pääse heilumaan. Aseen tuen voit tehdä myös hiekkasäkeistä.
- Aseen tuen asentamisen jälkeen varmistetaan kyky ampua käsketylle tulialueella ja hyvä ampuma-asento tähtäämällä aseella tulialueelle.
- Valmista tulialueen rajoittimet, jos suojakumpareet eivät rajaa tulialuetta riittävästi. Tällöin varmistutaan, että ammutaan huonoissakin näkyvyysoloissa omien taistelijoiden kannalta turvalliseen suuntaan.

Sirpaleilta suojaavan suojatilan katteen rakenne

Suojavahvuudet käsiaseiden tulta vastaan

» *1. Verkon kiristäminen*
– ei varjoja verkossa
2. Loiva alastulokulma varjon puolella
– estetään varjon muodostuminen
3. Verkon liepeet tulevasti kiinni
– ei paljastavaa liikettä eikä varjoja
4. Verkon tukeminen sisältäpäin
5. Ajoneuvon kiiltävät osat
kuten peilit ja ikkunat peitetään

Teltan ja ajoneuvon naamiointi

Telttojen välinen etäisyys on oltava vähintään 50 metriä.

Teltta on sijoitettava painanteeseen tai kaivettava maahan (kunnes majoituslinnoitteet valmistuvat), lisäksi teltasta on oltava suojainen siirtymisreitti tuliasemiin. Lämpösäteilyn vähentämiseksi naamioverkko nostetaan kepeillä irti teltasta.

Naamioverkolla rikotaan kohteen muoto. Naamioverkkojen lisäksi tulee käyttää tilapäismateriaalia. Teltan ja ajoneuvon lisäksi tulee naamioida esim. reput, sukset, ahkiot, halot, polttopuiden tekopaikka (hakkuujätteet) ruoka-astiat ja moottorikelkka sekä muut välineet. Ryhmitysalueella tulee noudattaa hyvää järjestystä siten, että tavaroilla on määrätyt paikkansa. Silloin ne myös löydetään tarvittaessa.

Talvella ryhmänjohtaja käskee käytettävät kulku-urat siten, että vältetään turhia jälkiä ja majoituspaikka ei paljastu ilmasta viholliselle. Ajoneuvon kuljettaja naamioi ajoneuvon yhdessä ryhmän taistelijoiden kanssa.

Ajoneuvot sijoitetaan 50 m etäisyydelle toisista ajoneuvoista ja teltoista.

Talvella on vältettävä turhien jälkien tekoa.

Suojautuminen taistelukentällä on käsitelty luvussa 5.2.

5.14 Suojelukoulutus

Sotilaan on osattava käyttää henkilökohtaisia suojavarusteitaan ja pitää ne käyttökunnossa. Sotilaan on osattava toimenpiteet suojeluvaroituksessa ja suojeluhälytyksessä. Suojeluhälytyksen edellyttämät toimenpiteet on pystyttävä tekemään alle 10 sekunnissa.

Suojavarusteesi antavat hyvin huollettuina ja oikein käytettyinä suojan

- kemiallisilta taisteluaineilta
- radioaktiiviselta laskeumapölyltä
- biologisilta taisteluaineilta sekä
- hetkellisesti palokohteissa kuumuudelta, roiskeilta ja kipinöiltä.

Suojanaamarin pääosat ja käyttökunnon tarkastus

Suojanaamarin koko valitaan ja naamari säädetään kunkin kasvonpiirteiden mukaisesti. Pitkä parta heikentää naamarin tiiviyttä. Tästä syystä sotilaan tulee ajaa partansa.

Suojavarusteiden ominaisuuksia

Syövyttäviä kaasuja vastaan suojanaamarin kumi antaa ainakin 24 tunnin, sadeviitta alle 30 minuutin ja tavalliset kumisaappaat 4 – 6 tunnin suojan. Suodatin kestää ilmakaasuja ainakin 24 tunnin ajan. Suojanaamarissa 95 on nesteen nauttimismahdollisuus ja näön korjaimet. Suojanaamaria voidaan tarvittaessa pitää kasvoilla 24 tuntia.

Tilanteen vaatiessa taistelijoille jaetaan taisteluvarustuksen ja suojanaamarin lisäksi myös muita henkilökohtaisia suojavälineitä. Komppanioiden suojeluryhmillä on erikoisvarustus suojelutiedustelua ja välittömiä toimenpiteitä varten.

Suojanaamarin käyttöönotto ja pukeminen

Naamarin ja suodattimen tarramerkkejä ei saa poistaa!

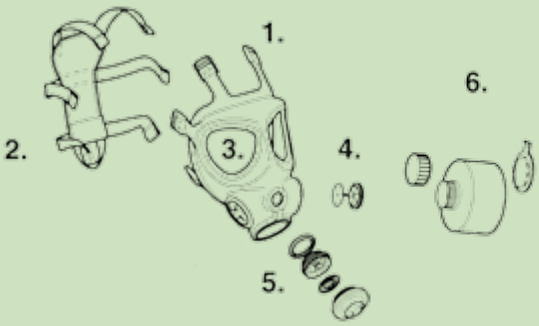

1. Ennen käyttöönottoa tarkista suojanaamarin

- kumiosien eheys (1)
- nauhaston kunto ja kimmoisuus (2)
- lasien kunto ja puhtaus (3)
- sisään- ja uloshengitysventtiilien (5) puhtaus ja kunto
- uloshengitysventtiili ja kansi on kierretty tiiviisti kiinni
- suodattimen kunto (6). Suodatinta ravistettaessa ei saa kuulua rapinaa eikä hiilijauhetta saa valua ulos

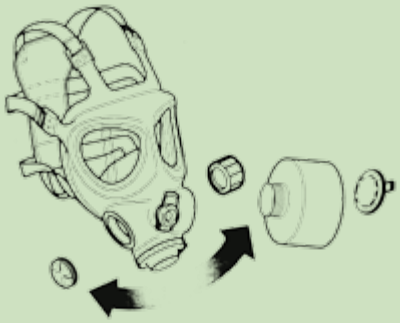

2. Kiinnitä suodatin
- poista suodattimesta kierrekorkki ja pohjatulppa
- kiinnitä suodatin joko vasemmalle tai oikealle puolelle
- laita vapaaseen istukkaan sokkotulppa / puherasia

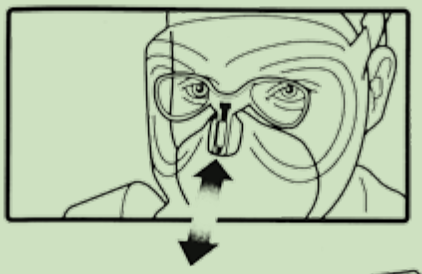

3. Kiinnitä silmälasit, säädä korkeus sopivaksi

4. Löysää nauhasto

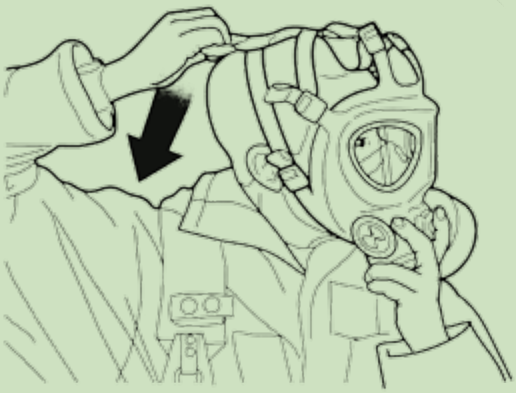

5. Aseta naamari leuka edellä kasvoille ja vedä nauhasto pään yli

6. Kiristä nauhasto tasaisesti niin, että tukiverkko asettuu keskelle takaraivoa

7. Puhalla voimakkaasti

8. Tarkasta naamarin tiiveys
- ei hiuksia tms. ihon ja kasvo-osan välissä
- peitä kädellä suodattimen aukko
- ime ilmaa sisään, jolloin naamarin tulee tiivistyä kasvoille
- jos naamari ei ole tiivis, kiristä suodatinta ja uloshengitysventtiilipakettia sekä sokkotulppaa

Juomalaitteen käyttö

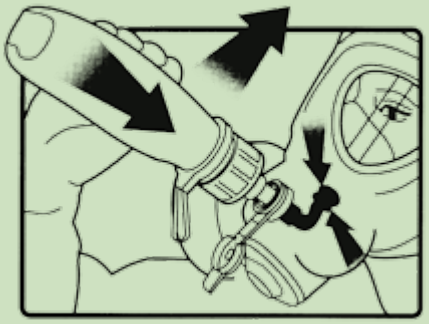

Käytä vain puhdasta vettä

- kiinnitä juomapullon korkki kenttäpulloon
- avaa kasvo-osassa oleva juomalaitteen suojatulppa
- yhdistä pullonkorkki ja naamarin juomalaite
- paina juomapullolla juomaletku suuhun
- purista suukappaleen pää auki
- päästä välillä korvaavaa ilmaa pulloon

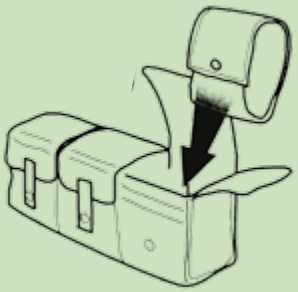

Suojanaamarin kuljettaminen

- irrota suodatin
- irrota silmälasit ja laita ne koteloon tai puuvillakäsineiden sisään
- laita silmälasit suojanaamarin sisään
- pakka suojanaamari, silmälasit, suodatin, suojakäsineet ja puhdistusjauhe suojanaamarilaukkuun
- laita laukku kantolaitteen oikeanpuoleiseen takataskuun

Suojanaamarin käyttöhuolto

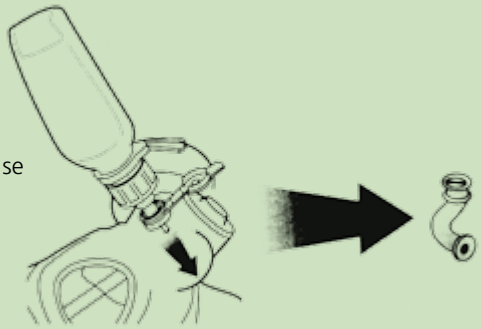

Juomalaitteen puhdistaminen

- täytä kenttäpullo puhtaalla vedellä, kiinnitä se juomalaitteeseen
- irrota suukappale ja pese se erikseen
- valuta juomalaitteen läpi vettä puristamalla pulloa voimakkaasti

Kasvo-osan pesu ja desinfionti

- irrota kuvan mukaiset osat
- pese osat ja kasvo-osa pesu- / desinfiointiaineella
- huuhtele puhtaalla vedellä
- kuivaa osat
- kokoa naamari

Kasvo-osan pesu ja desinfionti

- irrota kuvan mukaiset osat
- pese osat ja kasvo-osa pesu- / desinfiointiaineella
- huuhtele puhtaalla vedellä
- kuivaa osat
- kokoa naamari

Suodatinta ei saa pestä eikä kastella

Henkilökohtainen esipuhdistus

Ihon puhdistus

- pulveroi saastunut ihon kohta paljaalla kädellä tai puuvillakäsineellä
- hankaa saastunutta ihon kohtaa
- anna jauheen vaikuttaa minuutin ajan
- ravista jauhe pois
- pulveroi iho uudelleen
- hankaa ja jätä jauhe iholle

Silmien huuhtelu

- pidä silmää auki ja huuhtele runsaalla vedellä ainakin 30 sekuntia

Varusteiden ja vaatteiden puhdistus

- pulveroi saastuneet kohdat
- levitä ja hankaa jauhe käsineellä
- jätä jauhe varusteisiin
- älä riisu suojanaamaria äläkä suojakäsineitä käsitellessäsi varusteita

Kemialliset taisteluaineet

Jaetaan pysyvyyden mukaan ilmakaasuihin ja maastokaasuihin. Ilmakaasut levitetään aerosolina tai kaasuna kulkemaan ilmavirran mukana kohdealueelle. Maastokaasut levitetään nestepisaroina maastoon, josta kaasu vaikuttaa höyrystymällä ja kosketuksen kautta.

Jaetaan myrkyllisyyden mukaan

- ärsyttäviin kaasuihin, jotka vaikuttavat hengityselimien kautta
- tukehduttaviin, jotka vaikuttavat hengityselimien kautta
- syövyttäviin kaasuihin, jotka vaikuttavat pisaroina varusteiden ja ihon läpi sekä höyryinä silmien limakalvojen ja hengityselimien
- yleismyrkyllisiin kaasuihin, jotka vaikuttavat hengityselimien kautta
- hermokaasuihin, jotka vaikuttavat hengitysilman, ihon tai elintarvikkeiden kautta
- psykokemiallisiin aineisiin, jotka vaikuttavat ilman tai juomaveden välityksellä

Kemiallisiin taisteluaineisiin kuuluvat myös kasvintuhoaineet.

Kemialliset taisteluaineet voivat olla kiinteänä, nesteenä, aerosolina tai kaasuna.

Suojautuminen

Annettaessa SUOJELUVAROITUS
(Säteily- / ydin-, bio-, kaasu- tai polttovaroitus)

- Välitä varoitus muille.
- Laita suojanaamari käyttövalmiiksi. Laita suojanaamari suojanaamarilaukkuun. Kiinnitä laukku yläosassa olevalla lenkillä kantolaitteen olkahihnan nepparilenkkiin ja alalenkillä olkahihnaan. Tarkista, että kenttäpullossa on puhdasta vettä. Pue suoja-asu päällesi. Pue puuvillakäsineet ja suojakäsineet niiden päälle. Peitä paljaat ihonkohdat. Ota sadeviitta esille.
- Valmistaudu peittämään poterosi katteella. Valmistaudu suojautumaan.
- Jatka tehtäväsi toteuttamista

Säteilyvaroituksen aikana lisäksi

- Varaa havun oksia esipuhdistusta varten. Raivaa poteron ympäriltä tulenarka materiaali pois. Varaudu olemaan suojautuneena useita tunteja.

Polttovaroituksen aikana lisäksi

- Lisää vaatetusta ja peitä paljaat ihonkohdat. Poista helposti syttyvä materiaali poteron läheisyydestä. Varaa alkusammutusvälineitä.

Annettaessa SUOJELUHÄLYTYS
(Säteily- / ydin-, bio-, kaasu- tai polttohälytys)

- Välitä hälytys muille.
- Pidätä hengitystä. Pue suojanaamari päähäsi. Suojaa vartalosi suoja-asulla tai sadeviitalla. Suojaudu poteroon ja peitä se katteella. Pysy suojassa, kunnes toisin käsketään. Älä riisu suojanaamaria ilman käskyä.
- Jatka tehtävän toteuttamista ryhmänjohtajan käskyjen mukaisesti.

Säteily/ydinhälytyksessä

- Heittäydy poteron pohjalle.
- Pysy paikallasi painevaikutuksen ajan. Pidä suojanaamari päässäsi.
- Poista poteron suojakate ja puhdista se. Ravistele ja harjaa säteilevä pöly aika-ajoin varusteistasi.
- Poista saastunut maa poteron ympäriltä metrin säteellä.
- Auta taistelijapariasi. Pysy poteron suojassa ja jatka tehtäväsi toteuttamista kunnes joukkosi saa nohjeet jatkotoimista. Paniikki pahentaa tilannetta.

Polttohyökkäyksen jälkeen

- Sammuta tuli tukahduttamalla se märällä kankaalla, maalla, hiekalla tms. Peitä palovammat puhtaalla siteellä. Kaavi palava fosfori pois iholta ja peitä palovamma kostealla siteellä.
- Auta taistelijapariasi. Jatka tehtäväsi toteuttamista. Ryhmänjohtaja käskee jatkotoimenpiteet.

5.15 Ilmasuojelu ja omakohtainen ilmatorjunta

Ilmasuojelutoimenpiteillä ymmärretään joukon sellaisia toimia, jolla pyritään vaikeuttamaan ilmavihollisen tiedustelua sekä toimintaa joukko vastaan. Tärkeimmät yksittäisen sotilaan ilmasuojelun keinot ovat maastouttaminen, naamiointi, linnoittaminen, valojen käytön rajoittaminen, ilmatilanteen seuraaminen, ilmahälytyksen oikea-aikaisuus sekä oikea toiminta hälytyksen aikana. Yksittäinen sotilas voi toiminnallaan tai määräysten noudattamatta jättämisellä aiheuttaa joukon paljastumisen ja tappioita joukoille.

Ennakkovaroitus ilmavihollisesta

Joukko voi saada ennakkovaroituksen ilmavihollisesta ilmavalvontaselosteesta, sanomalaiteesta tai tuliasemapäätteestä (TASP 06). Valtaosalla joukkoja ei ole käytössään TASP 06, joka mahdollistaa valtakunnallisen tilannekuvan saamisen. Tämän takia ilmavalvontaselosteen kuunteleminen kaikilla johtamispaikoilla on erittäin tärkeää ennakkovaroituksen saamiseksi ilmavihollisen toiminnasta.

Ilmavalvontaselostetta jaetaan ULA-taajuudella ja sitä pystytään kuuntelemaan normaalilla radiolla. Ilmavalvontaselosteen seuraaminen vaatii joukolta ilmavalvontatason tekemisen, mikä tulee olla muovitettu.

» *Ennakkovaroitus välitetään joukolle joko ILMAVAROITUS- / ILMAHÄLYTYS-komennoilla, sireenillä, ajoneuvon äänimerkillä, muualla merkinantovälineellä tai viestivälineellä. Jokainen joka havaitsee lähestyvän ilmaaluksen, tekee tarvittaessa ilmahälytyksen.*

Toiminta ilmavaroituksen ja -hälytyksen aikana

Ilmavaroitus annetaan joukolle silloin, kun epäillään ilmaviholliseen aloittavan toiminnan lähiaikoina (10 – 60 min). Ilmavaroituksen saatuaan, joukko toteuttaa viipymättä tarvittavat joukon ilmasuojelutoimenpiteet:

- ilmavaroitus välitetään kaikille,
- näkyvissä oleva materiaali ja ajoneuvot siirretään ilmasuojaisaan sekä mahdollisuuksien mukaan linnoitettuun suoja-asemaan,
- naamiointia parannetaan tarpeen mukaan,
- henkilöstö ja materiaali hajautetaan,
- ilmatähystystä tehostetaan, sekä
- henkilöstö valmistautuu suorittamaan omasuojailmatorjuntaa.

Ilmahälytys annetaan joukolle silloin, kun ilmaviholliseen saapumiseen alueelle on todennäköistä ja aikaa on vähän (0 sek – 10 min).

Ilmahälytyksen saatuaan, joukko:

- välitetään ilmahälytys kaikille,
- suojautuu toiminnan sen mahdollistaessa,
- ilmatähystystä tehostetaan, sekä
- henkilöstö valmistautuu suorittamaan omasuojailmatorjuntaa.

Keskeytynyttä toimintaa jatketaan komennolla "VAARA OHI".

Ilmavalvontaseloste

Ilmavalvontaselosteessa maalin paikkatieto annetaan 10 × 10 km tarkkuudella ilmoittamalla ensin 100km:n tasoruututunnus ja sen jälkeen 10 kilometrin tarkkuutta osoittava koordinaattitunnus.

Esimerkiksi "MIKE-HOTEL 45", joka tarkoittaa:

- maali on ruudussa MH
- 40 km ruudun vasemmasta reunasta itään
- 50 km alareunasta pohjoiseen.

MGRS-koordinaattiruudusto

Esimerkki ilmavalvontaselosteesta

Sisältö	Seloste
Avausääni	"."
Uusi maali	"UUSI MAALI"
Maalin tunnus	"3456"
Sijainti	"MH 45"
Lentosuunta 10 asteen tarkkuudella	"SUUNTA 350"
Nopeus 50 km/h tarkkuudella • korkeus joko hehtometreinä (100 m = 1 hm) tai sanallisesti • pinnassa = < 300 m • matalalla = 300 – 3 000 m • korkealla = > 3 000 m	"NOPEUS 900" "KORKEUS 3" "PINNASSA"
Lukumäärä	"3"
Laatu	"RYNNÄKKÖKONEITA"

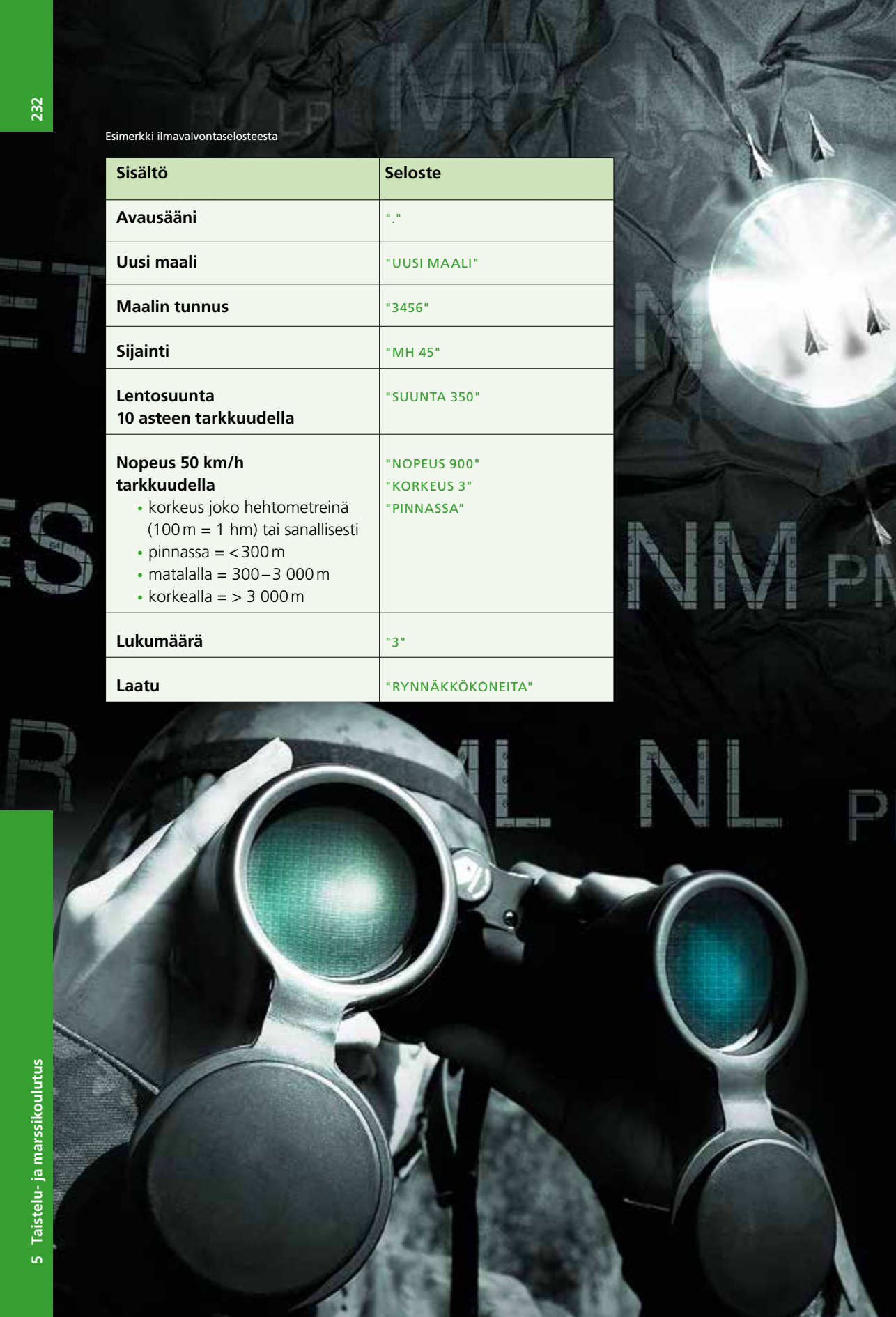

Omasuojailmatorjunta

Ilmatorjuntaan käytetään ohjuksia sekä ilmatorjuntatykkejä ja ilmatorjuntakonekivääreitä. Eräät helikopteri- ja lentokonetyypit on panssaroitu käsiaseiden luoteja vastaan. Silti käsiaseilla ammuttava omasuojailmatorjunta vaikeuttaa aina ilma-alusten toimintaa. Useimmat helikopterit ja lentokoneet ovat hyvin haavoittuvia käsiaseiden tulelle.

Omasuojailmatorjunta paljastaa kuitenkin myös ampuvan joukon.

Joukko voi suojata itseään ilma-ammunnalla käsiasein, kun tarkoituksena on:

- estää kuljetushelikoptereiden maahanlasku
- vaikeuttaa tai estää taistelu- tai tiedusteluhelikoptereiden tulitoiminta
- pakottaa matalalla lentävä helikopteri tai lentokone nousemaan alakatveesta oman ilmatorjunnan ulottuville
- aiheuttaa tappioita matalalla lentäville helikoptereille ja lentokoneille.

Omasuojailmatorjuntaa käsiaseilla ei käytetä, kun:

- joukko ei saa paljastua
- maali on käytännön kantaman ulkopuolella (yli 300 m)
- alueella lentää omia koneita.
- ilma-ammunta käsiaseilla on erikseen kielletty

Ilma-ammunta käsiasein

- Kun johtaja osoittaa maaliin (esimerkiksi "HELIKOPTERI EDESSÄ"), ampuja siirtää vaihtimen aseen sarja-tulelle, tähtää maalia ja seuraa sitä aseella.
- Kun johtaja käskee ennakon (esimerkiksi "ENNAKKO 5"), ampuja arvioi ennakkopisteen paikan maalin reitin jatkeelta. Aseella seurataan koko ajan maalia.
- Kun johtaja käskee tulenaloittamisen ("HUOMIO – TULTA"), ampuja suuntaa nopeasti aseensa "TULTA"-komennolla arvioimaansa ennakkopisteeseen maalin lentoradan jatkeella ja ampuu siihen kaksi lyhyttä sarjaa (2 – 3 las / sarja).

5.16 Taisteluensiapu

Taisteluensiavulla tarkoitetaan taisteluolosuhteissa annettavaa hätäensiapua. Taisteluensiapu on osa taistelujoukkojen lääkintähuoltoa. Taisteluensiavun perusteena on lisätappioiden estäminen ja henkeä uhkaavasti haavoittuneiden tunnistaminen ja nopean ensiavun aloittaminen. Taisteluensiapu keskittyy haavoittuneisiin, jotka eivät ilman ensiapua todennäköisesti selviä.

Taistelun jatkamisella taisteluensiavun aikana luodaan jatkoedellytykset joukon tehtävän suorittamiselle sekä taisteluensiavun toteuttamiselle. Taisteluensiapu on osa johtamistoimintaa ja joukon johtajien tulee ottaa se huomioon omissa taistelusuunnitelmissaan. Ryhmätasolla taisteluensiavun toteuttajina ovat haavoittuneet itse, taistelijaparit/-partiot ja ryhmän taistelupelastaja.

Suurimmalla osalla taisteluolosuhteissa haavoittuneista sotilaista (jopa 80 %) ei ole välittömästi hengenvaarallisia vammoja. Vastaavasti jopa 70 % hengenvaarallisia vammoja saaneista haavoittuneista menehtyy ennen pääsyä hätäkirurgiseen hoitoon. Suurin osa näistä kuolemista ei ole estettävissä lääkinnällisen hoidon tasosta riippumatta.

Mahdollisesti estettävissä olevat yleisimmät kuolinsyyt ovat

1. henkeä uhkaava raajaverenvuoto
2. ilmatien menettäminen
3. keuhko-ontelon ylipainetila eli paineilmarinta.

Taistelijan ensiapu

Taistelijan on hallittava hätäensiavun antaminen taisteluolosuhteissa henkilökohtaisella lääkintävarustuksella. Lisäksi taistelijan tulee tuntea taisteluensiavun jatkotoimenpiteet siten, että hän kykenee avustamaan taistelupelastajaa tai lääkintämiestä heidän toiminnassaan. Jokaisen taistelijan on taistelutilanteeseen liittyen tiedettävä oman joukkonsa tukeutumispiste tai hoitopaikka.

Taistelijakohtaiseen lääkintävarustukseen kuuluvat: kiristys- ja ensiside, pelastuspeite, vastalääkkeenantolaite sekä potilasluokittelukortti. Taistelijan lääkintävarustus tulee sijoittaa joukossa yhdenmukaisesti, mikä mahdollistaa lääkintävarustuksen löytymisen myös pimeässä. Kiristyssiteen tulee pääsääntöisesti olla sijoitettuja siten, että taistelija pystyy käyttämään niitä kummallakin kädellä. Taisteluensiapu pyritään aloittamaan haavoittuneen taistelijan omaa lääkintävarustusta käyttäen.

Taistelupelastaja

Taistelupelastaja on ryhmän taistelija, jolla on muita ryhmän taistelijoita laajempi lääkintävarustus ja -koulutus. taistelupelastaja vastaa osaltaan taisteluensiavun kouluttamisesta ryhmässään. Taistelupelastajan tehtäviin kuuluvat jo annetun hätäensiavun täydentäminen ja haavoittuneiden evakuoinnin koordinointi ryhmänsä osalta sekä lääkintämateriaalin täydentäminen. Taistelupelastajan lääkintävarustukseen voi kuulua mm. kiristys- ja ensisiteitä, nenänieluputkia, välineet paineilmarinnan purkamiseen (mikäli on koulutettu niiden käyttöön), venttiilisiteitä rintakehävammoihin, hypotermiapussi sekä luokittelu-/hoitokortteja.

Taisteluensiapu tulen alla

Taisteluensiavulla tulen alla tarkoitetaan niitä hoitotoimenpiteitä, jotka tehdään oltaessa vihollisen tehokkaan tulenkäytön kohteena. Taisteluensiavussa tärkeimpiä ensimmäisiä toimenpiteitä ovat oma tulenkäyttö vihollisen toiminnan vaikeuttamiseksi ja haavoittuneen siirtyminen tulisuojaan omatoimisesti tai haavoittuneen hätäsiirto suojaan ilman lisätappioita. Oman ryhmän tulenkäytön on oltava voimakasta ja tilanteeseen nähden tarkoituksen mukaista käyttäen hyväksi esimerkiksi savutusta.

Mikäli haavoitut taistelussa

- Vastaa tuleen ja siirry suojaan.
- Ilmoita lähimmille taistelijoille haavoittumisesta.
- Tyrehdytä raju raajaverenvuoto kiristyssiteellä.
- JATKA TAISTELUA kunnes tilanne on ohi!
- Mikäli olet menettämässä tajuntasi, pyri kääntymään kylkiasentoon ilmatien varmistamiseksi.
- Mikäli et kykene suojautumaan, pyri ilmoittamaan lähimmille taistelijoille hengissä olostasi esimerkiksi kättä liikuttamalla.

Haavoittuneen jäädessä tulen alle, päätöksen auttamisesta tai sen lykkäämisestä tekee partion- / ryhmänjohtaja.

Haavoittunut hätäsiirretään nopeasti siirretään lähimpään suojaan yleensä vetämällä. Mikäli siirtomatka on pitkä ja haavoittuneella on henkeä uhkaava raajaverenvuoto, tyrehdytetään se kiristyssiteellä ennen siirtämistä. Mitään muita hoitotoimenpiteitä ei tehdä tulen alla. Hätäsiirron aikana tulee säilyttää oma taistelukyky ja suojaus.

Taisteluensiapu tulelta suojassa

Taisteluensiapua jatketaan haavoittuneen ja auttajan ollessa tulelta suojassa tulisuojassa. Tämän vaiheen hoitotoimenpiteillä pyritään estämään haavoittuneen menehtyminen taisteluolosuhteiden yleisimpiin kuolinsyihin, henkeä uhkaavaan verenvuotoon tai hengitystieongelmaan ja saattamaan haavoittunut evakuointikuntoiseksi. Joissakin tapauksissa haavoittunut voidaan saattaa jälleen taistelukykyiseksi.

Haavoittuneen suojavarustusta ja vaatetusta avataan tai leikataan auki vain, mikäli se on tarpeen hänen tutkimiseksi, vammojen löytämiseksi ja hoitotoimenpiteiden toteuttamiseksi. Haavoittunut on ensi tilassa suojattava sään vaikutuksilta pelastuspeitteelle ja eristämällä maasta. Hoitotoimenpiteiden aikana haavoittunutta on rauhoiteltava esimerkiksi selostamalla mitä toimenpiteitä ja miksi tehdään seuraavaksi. Mikäli haavoittuneen tajunnantaso on alentunut, otetaan hänen aseensa pois. Haavoittuneen tutkimisen aikana on säilytettävä omantoiminnan suojaaminen.

Taisteluensiavussa tutkiminen ja hoitaminen toteutetaan cABC-muistisäännön mukaisesti

c – Catastrophic bleeding,
Henkeä uhkaava raajaverenvuoto
- Tutki raajoista mahdolliset henkeä uhkaava verenvuodot
- Hoida ne kiristyssiteellä, tai käytettävissä olevin välinein

A – Airways, Ilmatiet
- Tutki ilmateiden avoimuus
- Varmista niiden auki pysyminen

B – Breathing, Hengittäminen
- Tutki onko hengittäminen normaalia
- Hoida mahdolliset hengitystä uhkaavat vammat.

C – Circulation, Verenkierto
- Etsi muita mahdollisia verenvuotoja
- Tyrehdytä verenvuodot
- Aseta pelastuspeitto haavoittuneen ihoa vasten vaatteiden alle verenkierron tukemiseksi

Tämän jälkeen välitön evakuointi.

5.17 Ympäristöterveydenhuolto

Henkilö- ja joukkokohtainen hygienia

Jokainen sotilas on vastuussa omasta henkilökohtaisesta ja varusteidensa puhtaudesta Tämä estää osaltaan myös tartuntatautien, biotaisteluaineiden sekä syöpäläisten leviämistä. Joukon johtaja vastaa joukkonsa toimintakunnosta ja siitä, että hänen sotilaillaan on mahdollisuus pitää yllä henkilökohtaista hygieniaa.

Peseydy kovan rasituksen ja hikoilun jälkeen. Vaihda kastuneet varusteesi kuiviin ja kuivata märät varusteesi. Vaihda likaiset ja rikkoontuneet varusteet mahdollisuuksien mukaan. Pese hampaasi aina ruokailun jälkeen tai pureskele ksylitolipurukumia tai -pastilleja.

» *Käsienpesu on henkilökohtaisen hygienian tärkein asia!*

Yhteismajoittuminen kasarmiolosuhteissa lisää tartuntatautien leviämisriskiä. Sen vuoksi majoitustilojen pölyttömyys ja puhtaus ovat tärkeitä. Jos olet sairastunut tarttuvaan tautiin, on velvollisuutesi toimia niin, että et tartuta muita.

Vesihygienia

Vesihygienian tavoitteena on estää vedestä aiheutuvat tai veden välityksellä leviävät sairastumiset. Veden laatua heikentävät varsinkin jätevedet, eläinten ja ihmisten ulosteet sekä tulvat ja rankkasateet. Järvien, jokien ja purojen vesissä (ns. pintavedet) voi olla sairauksien aiheuttajia vaikka vesi näyttäisi kirkkaalta ja puhtaalta.

Hyvään vesikuriin kuuluu, ettei puhdistamatonta ja käsittelemätöntä pintavettä juoda tai käytetä ruuanvalmistuksessa. Hyvään vesikuriin kuuluu myös vesistöjen ja pohjavesialueiden suojeleminen tahalliselta tai tahattomalta saastumiselta ja likaantumiselta.

Jos joudut käyttämään pintavettä juomavetenä, puhdista se joko keittämällä, vedenpuhdistustabletilla tai suodattamalla (vähintään yhdellä näistä tavoista). Pidä juoma-astiasi ja juomapullosi puhtaina pesemällä ne säännöllisesti.

» *Käytä aina vain puhtaaksi todettua vettä!*

Elintarvikehygienia

Elintarvikehygienian tavoitteena on estää elintarvikkeiden pilaantuminen ja sairauksien leviäminen elintarvikkeiden tai niiden valmistus- ja tarjoiluastioiden välityksellä.

Pese kätesi puhtaalla vedellä ja saippualla tai käytä käsien desinfiointiliuosta aina ennen ruoan valmistusta ja ruokailua. Käytä taistelumuonien valmistukseen vain puhtaaksi todettua tai keitettyä vettä. Kuumenna lämpimänä tarjottava ruoka kiehuvaksi ja keitä tai paista ruoka täysin kypsäksi. Pidä elintarvikkeet ja ruoka-astiat kuljetuksen aikana erillään ampumatarvikkeista, polttoaineista ja jätteistä sekä suojaa ne pölyltä, sateelta ja auringonvalolta. Käytä ruoan jakamiseen ja ottamiseen jakokauhaa, ottimia tai kertakäyttökäsineitä – älä omaa lusikkahaarukkaasi. Sulje ruoka-astioiden kannet aina ruoan jakamisen tai ottamisen jälkeen. Älä jätä elintarvikkeita tai ruoka-astioita valvomatta. Käytettävien pakkipussien tulee olla kuumuutta kestävää elintarvikemuovia. Pakkipusseja tai muita pakkauksia ei saa jättää maastoon, vaan ne kerätään ja hävitetään lajiteltuna muiden jätteiden mukana.

» *Pidä ruokailuvälineesi puhtaina! Älä syö pilaantuneeksi epäilemääsi ruokaa!*

Majoitushygienia

Majoitushygienialla tarkoitetaan niitä toimia ja majoitustilojen rakennevaatimuksia, joilla pyritään ehkäisemään majoittumiseen liittyvät terveysriskit. Yhteismajoituksessa jokainen on velvollinen noudattamaan siisteyttä ja ottamaan huomioon palvelustovereidensa asumisviihtyvyys ja levontarve. Säästä palvelustovereitasi turhalta melulta!

Sotilasjoukko voi omalla toiminnallaan ehkäistä terveyshaittojen syntymistä majoitustiloissa. Huolehtimalla majoitustilojen siivouksesta ja jätehuollosta torjutaan haittaeläimiä ja niiden levittämiä tauteja. Kosteusvaurioiden ja sisäilmaongelmien syntymistä voidaan estää varmistamalla riittävä ilmanvaihto ja kuivaamalla märät tai kosteat varusteet kuten teltat ja ulkovarusteet muualla.

Siivoa majoitustilasi ja pidä tavarasi järjestyksessä. Vie jätteet vähintään päivittäin niille osoitettuun paikkaan. Tuuleta majoitustila päivittäin, älä tuki ilmanvaihtoventtiileitä.

Mikäli sinulla on oireita tai havaitset puutteita sisäilman laadussa, ota yhteyttä yksikön vääpeliin tai VMTK-edustajaan. He saattavat asian tiedoksi hallintoyksikön työsuojelupäällikölle, kiinteistön omistajalle ja kiinteistön ylläpidosta vastaavalle taholle, jotka arvioivat korjaavien toimenpiteiden tarpeellisuuden ja käynnistävät ne tarvittaessa. Oireilutapauksessa tulee lisäksi ottaa yhteyttä terveysasemaan.

5.18 Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelulla tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joilla ennaltaehkäistään ympäristön (mm. vesistöt,pohjavesi, maaperä, ilma, kasvillisuus, rakennettu ympäristö) vahingoittumista. Ympäristönsuojelua toteutetaan osana kaikkea toimintaa ja se onkin osa sotilaan perustaitoja.

Puolustusvoimien varusmiehille suunnatun ympäristönsuojelukoulutuksen päämääränä on estää harjoitusmaastojen ja koulutuksessa käytettävien yksityisalueiden kuluminen, vahingoittuminen ja roskaantuminen. Tavoitteena on vaikuttaa myönteisesti asevelvollisten ympäristönsuojeluasenteisiin myös yleisellä tasolla.

Toiminta maastossa ei saa aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle tai ympäristölle. Harjoitusalueilla saattaa olla suojeltuja kohteita, kuten erityisiä eläinten tai kasvien elinympäristöjä tai vedenhankinnan kannalta tärkeitä pohjavesialueita, joiden läheisyydessä on toimittava erityisellä varovaisuudella tai niille menemistä on kokonaan vältettävä. Noudata johtosääntöjä, harjoituskäskyjä ja karttoihin tai maastoon merkittyjä rajoituksia. Vältä jätteen syntyä esimerkiksi ottamalla vain sen verran ruokaa kuin tiedät syöväsi. Mikäli alueella on jätteen lajittelu, noudata annettuja ohjeita äläkä tarpeettomasti sekoita eri jätejakeita toisiinsa. Kemikaalien, polttoaineiden, jätteiden sekä jätevesien keräämisessä, kuljettamisessa, käsittelyssä ja sijoittamisessa on toimittava erityisellä huolellisuudella. Käsittele poltto- ja voiteluaineita sekä muita kemikaaleja vain tarkoitukseen osoitetulla alueella kouluttajan antamien ohjeiden mukaisesti. Varo ylitankkausta maastotankkauksissa ja käytä aina annettuja suojavälineitä, kuten imeytysmattoja. Sijoita säiliöitä tai kanistereita vain niille erityisesti tarkoitetuille paikoille, kuten tukeviin telineisiin. Älä kaada polttoaineita kanisterista toiseen tai tee muita vastaavia toimenpiteitä, jotka voivat aiheuttaa aineiden pääsemisen maahan.

Polta kamiinassa tai luvallisesti tehdyssä avotulessa mahdollisimman kuivaa puuta. Polttopuuksi saa kerätä vain maassa olevaa kuollutta puuta, mikäli maanomistajalta ei ole saatu erillistä lupaa muuhun. Noudata asiassa annettuja ohjeita. Älä heitä tuleen materiaalia, joka ei sovi polttamalla hävitettäväksi.

Sotilas voi vaikuttaa myös energiankulutukseen.

Älä käytä mitään energiaa kuluttavia laitteita tarpeettomasti. Huolehdi siitä, että lämmitetyissä tiloissa ovia tai ikkunoita ei jätetä auki. Sammuta valo poistuessasi tilasta yli kymmeneksi minuutiksi. Vältä veden turhaa juoksuttamista ja käytä vettä muutenkin säästeliäästi. Pidä hyvää huolta varusteistasi, näin varmistat niiden pitkän käyttöiän, mikä on myös ympäristön parhaaksi. Lomakuljetuksissa suosi yhteiskuljetuksia tai julkista liikennettä.

Sotilaan ympäristönsuojelutoimenpiteet:

- älä jätä mitään roskia luontoon vaan vie ne niille osoitettuun paikkaan ja noudata lajitteluohjeita
- käytä energiaa ja luonnonvaroja säästeliäästi
- vältä tarpeetonta melua ja lähialueiden asukkaiden ja eläinten häiritsemistä
- toimi kohteliaasti
- älä vahingoita luontoa
- estä polttoaineiden, jäteöljyjen ja kaikkien haitallisten aineiden valuminen maahan ja edelleen pohjavesiin
- ilmoita mahdollisista ympäristövahingoista ja läheltä piti -tilanteista välittömästi toimivalle johtajalle
- ilmoita mahdollisesti havaitsemistasi ympäristönsuojelun puutteista tai laiminlyönneistä toimivalle johtajalle.
- noudata suojaetäisyyksiä ja ympäristönsuojelun ohjeistusta.
- siivoa aina jälkesi

» *Joukko palaa keräämään mahdolliset roskat ja korjaamaan aiheuttamansa vauriot harjoituksen lopussa tai sen jälkeen.*

Jokamiehen oikeudet maastossa

Jokaisella suomalaisella on oikeus

- liikkua luonnossa jalkaisin, hiihtäen ja pyöräillen
- telttailla tilapäisesti siellä missä liikkuminen on sallittua
- poimia luonnonmarjoja, sieniä ja kukkia
- kulkea pitkin vesistöjä ja uida järvissä

Meillä ei ole oikeutta

- tehdä avotulta maastoon ilman maanomistajan lupaa
- vahingoittaa tai kaataa kasvavia puita
- käyttää moottoriajoneuvoa maastossa ilman lupaa
- kalastaa tai metsästää ilman lupaa
- levittää saasteita luontoon

6 Toimintakykykoulutus

Tässä luvussa perehdytään toimintakykyyn. Toimintakyky on valmiutta ja kykyä toimia tehtävien toteuttamisen edellyttämällä tavalla kulloisessakin toimintaympäristössä. Toimintakyvyn kokonaisuuden muodostavat fyysinen, psyykkinen, eettinen ja sosiaalinen toimintakyky sekä turvallinen työ- ja palvelusympäristö. Toimintakyvyn eri osa-alueet liittyvät vahvasti toisiinsa. Toimintakyky vaikuttaa kaikkeen sotilaan toimintaan.

6.1 Toimintakyvyn kokonaisuus

Sotilaan toimintakyky on sitä, että yksilö pystyy – yksin ja yhdessä toisten kanssa – toimimaan määrätietoisesti ja tilanteen mukaisesti sodan tai sitä alemman asteisten kriisien erilaisissa ympäristöissä. Toimintakykyinen sotilas pystyy toimimaan tehokkaasti ja harkitusti taistelukentän olosuhteissa niissä tehtävissä, jotka hänelle ja hänen joukollensa on määrätty. Sotilaan toimintakykyyn liittyy keskeisesti myös asenne ja motivaatio. Kyky ja valmius kääntyvät toiminnaksi ainoastaan silloin kun yksilöllä ja ryhmällä, on tahto toimia kykyjen mahdollistamalla tavalla. Palvelusturvallisuudesta on huolehdittava kaikissa tilanteissa, niin rauhan kuin kriisinkin aikana.

Toimintakyvyn eri osa-alueisiin liittyviä tekijöitä, kuten ravinnon ja unen, ryhmäkiinteyden ja paineensietokyvyn merkitystä, on kuvattu taistelukentän olosuhteiden näkökulmasta myös tämän kirjan luvussa 5 Taistelu- ja marssikoulutus. On hyvin tärkeää, että opit tarkastelemaan toimintakyvyn merkitystä oikeissa tilanteissa ja opit havainnoimaan muutoksia omassa toimintakyvyssäsi ja reagoimaan näihin muutoksiin.

Omatoiminen toimintakyvyn kehittäminen tavoitteenasettelun avulla

Tavoitteenasettelun taito on tärkeää kaikessa kehittymisessä. On hyvä jos tietää mitä haluaa, mutta tavoitteet on suhteutettava oikein käytettävissä olevaan aikaan ja resursseihin nähden. Liian korkealle asetettu rima ei aikaansaa kehitystä tai edes ohjaa oikeaan suoritukseen.

työkaluja tavoitteenasettelun tekniikkaan ja itsensä kehittämiseen. Haastava toimintaympäristö mahdollistaa palautteen kautta oppimisen - olipa tavoitteenasi armeija-ajalta johtajakoulutus, muu erikoiskoulutus, kunnon kohottaminen tai ylipäätään itsensä kehittäminen ja valmistautuminen työelämään.

Palvelus- ja toimintakykykansio jaetaan palveluksen alussa ja se sisältää oman toimintakyvyn kehittämiseen ja tavoitteenasetteluun tarkoitetun materiaalin. Tavoitteet on jaettu toimintakyvyn osa-alueittain kullekin koulutuskaudelle ja reservin aikaan. Tavoitteiden tarkoitus on kuvata mahdollisimman monipuolisesti niitä kykyjä ja valmiuksia, joita toimintaympäristö asevelvolliselta edellyttää. Palveluksen sisältö mahdollistaa kehittymisen ja tavoitteiden saavuttamisen, mutta onnistuaksesi sinun on sitouduttava niihin, sekä tuettava kehittymistä myös omalla tavoitteenasettelullasi.

6.2 Fyysinen toimintakyky

Fyysinen toimintakyky on kykyä tehdä kuntoa ja taitoa vaativaa lihastyötä. Fyysinen toimintakyky muodostuu fyysisestä kunnosta ja motorisista taidoista. Se on yhteydessä psyykkiseen toimintakykyyn ja motivaatioon.

Fyysisen toimintakykyisyytensä ansiosta sotilas pystyy suoriutumaan taistelutilanteen ja tehtävän asettamista fyysisistä vaatimuksista, suorittamaan tehtävän loppuun ja jatkamaan taistelua voittoon saakka. Fyysiseen toimintakyky muodostuu ominaisuuksista, kuten kestävyys ja jaksaminen, voima, nopeus ja taidot.

Liian matalalle jätetty tavoite taas ei kehitä niin kuin olisi mahdollista vaan pahimmillaan taannuttaa jo opittua. Oikein mitoitettujen, tarvittaessa osiin jaettujen tavoitteiden lisäksi tulee tunnistaa ne konkreettiset keinot, joilla tavoitteisiin kannattaa pyrkiä. Tavoitteet ovat yksilöllistä ja siksi onkin tärkeää, että jokainen laatii oman henkilökohtaisen kehittymissuunnitelmansa. Puolustusvoimat tarjoaa koulutusta ja

Fyysisen toimintakyvyn käsitteitä

Kenttäkelpoisuus tarkoittaa yksilön fyysistä kuntoa ja ampumataitoa sekä taitoa liikkua tehtävän mukaisesti varustettuna kaikissa taistelukentän oloissa. Hyvä kenttäkelpoisuus

edellyttää henkistä kuntoa, joka ilmenee sitkeytenä, peräänantamattomuutena, rohkeutena ja voitontahtona. Kenttäkelpoisella sotilaalla on taito ja tahto selviytyä taistelukentällä, korkea fyysinen kapasiteetti sekä kyky toimia voimavarojen äärirajoilla eri vuodenaikoina kaikissa sää- ja kelioloissa.

Fyysinen kunto koostuu eri osa-alueista kuten kestävyys, voima ja nopeus. Myös lihashallinta ja liikkuvuus sisältyvät fyysisen kunnon käsitteeseen.

Kestävyydellä ymmärretään kykyä vastustaa väsymystä, joka riippuu työtä tekevien lihasten energian saannista ja sen riittävyydestä. Kestävyys jaetaan energia-aineenvaihdunnan perusteella aerobiseen ja anaerobiseen kestävyyteen.

Voima on fyysisen kunnon osatekijä, jota tarvitaan muodossa tai toisessa kaikessa työssä ja eri tehtävissä taistelukentällä. Voiman tuotto perustuu lihasten tahdonalaiseen supistumiskäskyyn, joka lähtee aivoista siirtyen hermoratoja pitkin selkäytimeen ja edelleen motorisia liikehermoja pitkin lihakseen. Voima voidaan jakaa lihaksen supistumistapojen mukaan isometriseen ja dynaamiseen voimantuottoon. Energian tuoton vaatimusten perusteella voima jaetaan yleisesti maksimi-, nopeus- ja kestovoimaan.

Nopeus on fyysisen kunnon osatekijä, joka on paljolti periytyvä. Siihen voidaan vaikuttaa erityisesti voima-ominaisuuksia kehittämällä. Nopeus jaetaan yleisesti perus-, reaktio, räjähtävään- ja liikenopeuteen sekä nopeustaitavuuteen.

Fyysisen koulutuksen ja liikuntakasvatuksen päämäärät

Fyysisen koulutuksen päämääränä on kehittää sotilaiden fyysistä suorituskykyä sekä liikuntataitoja taistelu-, marssi-, liikunta- ja muulla fyysisesti kuormittavalla koulutuksella siten, että he ovat peruskoulutuskauden jälkeen valmiit erikois- ja joukkokoulutuskauden vaativaan sotilaskoulutukseen.

Fyysinen toimintakyky pyritään saattamaan joukkokoulutuskaudella vähintään määritetyn tehtävän edellyttämälle minimivaatimustasolle.

Liikuntakoulutuksen päämääränä on pysyvän liikuntakipinän herättäminen reserviin siirtyville asevelvollisille. Liikuntakoulutuksen, etenkin pallo- ja joukkuepelien avulla edistetään koulutettavien sopeutumista varusmiespalveluksen sosiaaliseen toimintaympäristöön. Vapaa-ajan liikuntakerhotoiminta tukee ja täydentää palvelusliikuntaa.

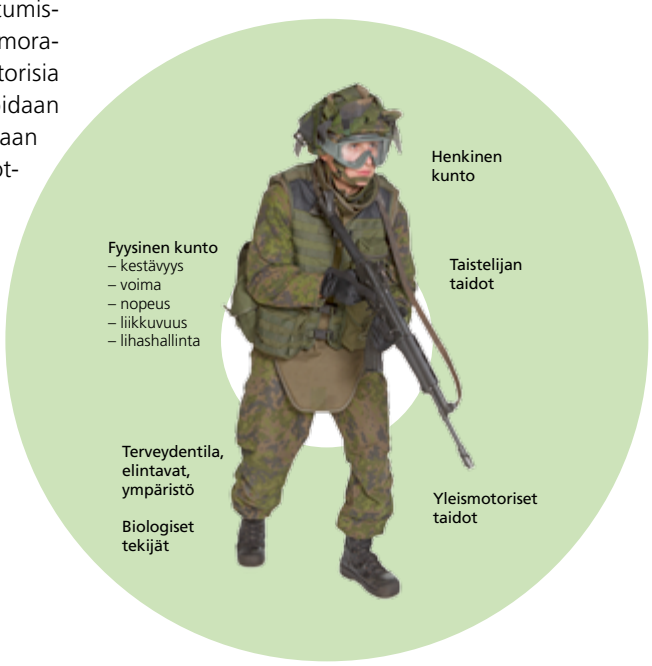

Fyysisen koulutuksen tavoitteena on, että sotilas:

1. saavuttaa vähintään tyydyttävän kestävyys ja lihaskunnon
2. tuntee fyysisen harjoittelun fysiologiset perusteet
3. tuntee liikunnan terveysvaikutukset
4. tuntee fyysiseen koulutukseen liittyvien riskien ennaltaehkäisyn ja turvamääräykset
5. tuntee kunto- ja terveysliikunnan yleiset periaatteet
6. osaa suunnistamisen perusteet
7. osaa lihashuollon periaatteet ja perussuoritukset.
8. tuntee kestävyyttä ja lihasvoimaa lisäävän harjoittelun perussuoritukset.
9. osaa uida
10. osaa liikkua monipuolisesti (pallopelit, kamppailulajit).

Varusmieskoulutusaika rakennetaan kuuden - kahdentoista kuukauden pituiseksi fyysiseksi harjoitusohjelmaksi. Siinä vuorottelevat kehittävät ja palauttavat jaksot systemaattisesti.

Voit viikko-ohjelmasta seurata kunkin jakson rasitustasoa. Huolehdi itse siitä, että syöt oikein ja hoidat lihaksiasi niin, että ne hyötyvät optimaalisesti tekemistäsi harjoitteista.

Sotilaan fyysistä toiminta määritettäessä ovat peruslähtökohtina kriisin ja sodan ajan taistelukentän vaatimukset sekä alokkaiden kuntotaso. Varusmiesten fyysinen toimintakyky on saatava sellaiselle tasolle, että he kykenevät joukkonsa mukana reserviin siirrettäessä täyttämään menestyksellisesti omat puolustushaaran, aselajin ja koulutushaaran mukaiset taistelutehtävänsä vähintään kahden viikon ajan jatkuvassa taistelukosketuksessa ja käyttämään kaikki voimavaransa yhtämittaisesti 3-4 vuorokautta kestävään vaativaan ratkaisutaisteluun. Hyvä fyysinen toimintakyky on sotilaskoulutuksen perusedellytys myös rauhan aikana.

Fyysinen koulutus toteutetaan nousujohteisesti siten, että varusmiesten fyysinen toimintakyky on korkeimmillaan palvelusajan lopussa.

Palveluksen alussa kuntoa kohotetaan etupäässä liikuntakoulutuksen keinoin. Taistelukoulutuksessa keskeisintä on taistelijan taitojen oppiminen. Taistelukoulutukseen kuuluvassa marssikoulutuksessa ja liikuntakoulutukseen kuuluvassa esteratakoulutuksessa opetetaan etupäässä taitoja ja tekniikoita sekä kehitetään osaltaan kestävyyspohjaa.

Palveluksen loppupuolella taistelukoulutuksen ja marssikoulutuksen osuus myös kunnon kohottamisessa kasvaa ja liikuntakoulutus jää aikaisempaa enemmän lihaksistoa palauttavaan ja virkistävään rooliin.

Fyysisen koulutuksen onnistumiseksi **on pidettävä huolta myös palautumisesta ja palauttavista harjoitteista sekä ravintokysymyksistä ja riittävästä levosta.**

Liikuntakasvatuksen päämääränä on edistää pysyvää liikuntaharrastusta reservin fyysisen kunnon ja suorituskyvyn ylläpitämiseksi ja kohottamiseksi.

Koulutuksen tavoitteena on oppia eri liikkumis- ja liikuntataitoja, osaltaan kehittää fyysistä kuntoa sekä tuottaa virkistystä palveluksen lomaan.

Yksilökohtaiset tavoitteet

Tavoitteet on määritetty fyysiselle suorituskyvylle, kestävyydelle, lihaskunnolle, suunnistustaidolle, uimataidolle, hiihdolle/juoksulle, palloilulle sekä itsepuolustus- ja kamppailutaidoille. Nämä koskevat palveluskelpoisuusluokassa A palvelevia varusmiehiä ja ne ovat minimitavoitteita.

Ominaisuus / taito	Peruskoulutuskausi	E-kausi, AUK, RUK	Joukkokoulutuskausi
Fyysinen suorituskyky	Perus- ja lihaskunnon kohottaminen koulutettavan lähtötaso huomioonottaen	Fyysisen suorituskyvyn parantaminen p-kaudella saavutetusta tasosta. Varmistetaan koulutettavien valmius.	Riittävä fyysinen suorituskyky 3–4 vrk:n vaativaan ratkaisutaisteluun sodan ajan tehtävässään.
Kestävyys	Peruskestävyyden kohottaminen koulutettavan lähtötaso huomioonottaen	12 min juoksutesti vähintään 2 400–2 600 m aselajista ja lähtötasosta riippuen	12 min juoksutesti vähintään 2 600–2 800 m aselajista ja lähtötasosta riippuen
Lihaskunto	Lihaskunnon kohottaminen koulutettavan lähtötaso huomioonottaen	Lihaskuntoluokka väh 9 pist (hyvä)	Lihaskuntoluokka väh 12 pist (hyvä)
Lihashuolto	Koulutettavat osaavat lihashuollon periaatteet ja perussuoritukset	Koulutettavat osaavat palautumista edistävät omakohtaiset lihashuoltotoimenpiteet	Koulutettavat hallitsevat palautumista edistävät omakohtaiset lihashuoltotoimenpiteet
Suunnistustaito	Koulutettavat osaavat suunnistuksen perusteet niin, että he selviytyvät 5 km helpohkosta radasta	Koulutettavat osaavat suunnistuksen perusteet niin, että he selviytyvät 5 km helpohkosta radasta valoisalla 75 minuutissa ja pimeällä 105 minuutissa	Koulutettavat selviytyvät sodan ajan tehtävänsä mukaisista suunnistustehtävistä
Uimataito	Koulutettavat pystyvät uimaan 25 m jollakin uimatavalla	Koulutettavat pystyvät uimaan pohjoismaisen uimataidon määritelmän mukaisen 200 m testiuinnin ja tuntevat vedestä pelastamisen perusteet	Koulutettavat osaavat käyttää uima- ja hengenpelastustaitojaan tilanteissa
Hiihto / juoksu	Koulutettavat osaavat lajien suoritustekniikat	Koulutettavat pystyvät soveltamaan taitoja eri maasto-olosuhteissa	Koulutettavat pystyvät soveltamaan taitoja eri taistelukentän tilanteissa
Palloilu	Koulutettavat tuntevat eri palloilulajien sääntöjä, tekniikoita ja pelitapoja niin, että johdettu pelinomainen harjoittelu on mahdollista	Koulutettavat harjaantuvat pelinomaisissa harjoituksissa niin, että heidän taitonsa kehittyvät	Koulutettavat osaavat eri palloilulajeja niin, että omaehtoinen pelinomainen harjoittelu on mahdollista
Itsepuolustus- ja kamppailutaito	Koulutettavat osaavat itsepuolustuksen perustaidot	Koulutettavat hallitsevat itsepuolustuksen perustaidot	Koulutettavat pystyvät soveltamaan taitoja eri taistelukentän tilanteissa
Teoriakoulutus	Koulutettavat tuntevat fyysisen harjoittelun fysiologiset perusteet sekä tuntevat fyysiseen koulutukseen liittyvien riskien ennaltaehkäisyn ja turvamääräykset. Koulutettavat tuntevat kunto- ja terveysliikunnan yleiset perusteet.	Koulutettavat osaavat fyysiseen koulutukseen liittyvien riskien ennaltaehkäisyn ja turvamääräykset. Koulutettavat osaavat kunto- ja terveysliikunnan yleiset perusteet.	Koulutettavat hallitsevat fyysiseen koulutukseen liittyvien riskien ennaltaehkäisyn ja turvamääräykset. Koulutettavat hallitsevat kunto- ja terveysliikunnan yleiset perusteet.

6.3 Fyysisen toimintakyvyn mittaus

Perusteet

Fyysisen toimintakyvyn mittaamisen ja seurannan päämääränä on selvittää varusmiesten sekä vapaaehtoista asepalvelusta suorittavien naisten fyysisen toimintakyvyn taso palveluksen alussa (lähtötaso) sekä seurata sen palveluksen aikana. Toimintakyvyn seuraamisessa käytetään kuntotestejä sekä taitotestejä.

Peruskoulutuskaudella ja joissain erikoiskoulutuskauden harjoituksissa koulutettavat voidaan jakaa lähtötason mukaisiin kuntoryhmiin. Myöhemmässä koulutuksessa tasoero voidaan ottaa huomioon esimerkiksi materiaalin kuljetusvastuun jakamisella. Heikkokuntoista ei pidä rasittaa yli hänen fyysisten rajojensa, koska sellainen ei enää kehitä kuntoa, vaan päinvastoin heikentää sitä.

Viralliset kuntotestit järjestetään palvelusajasta riippumatta kaksi kertaa. Ensimmäinen koe pidetään lääkärintarkastuksen jälkeen kahden viikon kuluessa palvelukseen astumisesta. Toinen kuntotesti pidetään joukkokoulutuskaudella kahden ensimmäisen viikon aikana.

Testitulokset merkitään varusmiestietojärjestelmään. Fyysiseen toimintakykyyn liittyvällä seurannalla ja raportoinnilla on tärkeä maanpuolustuksellinen ja kansanterveydellinen merkitys.

Joukkokoulutuskauden alussa suoritettavat kuntotestit pyritään tekemään sodan ajan kokoonpanoissa, jolloin johtajat ja miehistö osallistuu yhtä aikaa testeihin. Testiosioilla voi seurata oman kunnon kehittymistä milloin vain koulutuksen aikana. Kirjaa lähtötasosi muistiin, niin voit seurata edistymistäsi.

Mittausmenetelmät

Fyysistä toimintakykyä mitataan **kestävyyden osalta 12 minuutin juoksutestillä ja lihaskuntoa kolmiosaisella lihaskuntotestistöllä.**

Kehon koostumuksen arvioimiseksi lihaskuntotestien yhteydessä mitataan paino, pituus ja vyötärön ympärys. Fyysinen kunto ilmaistaan indeksillä, joka saadaan kestävyys- ja lihaskuntotuloksen yhteistuloksesta. Indeksin perusteella määräytyy varusmiehen tai vapaaehtoista asepalvelusta suorittavan naisen fyysinen kuntoluokka. Kuntokoe ei ole kilpailu, vaan sen tarkoituksena on verrata yksittäisen varusmiehen toimintakykyä hänen aikaisempiin tuloksiinsa. Ensimmäinen kuntokoe on ns. **lähtötasotesti,** jonka avulla määritetään kullekin koulutettavalle fyysisen kunnon mukainen koulutusryhmä.

Turvallisuusohjeet

Kuntotesteihin ei saa osallistua sairaana tai toipilaana. Kuntotestejä edeltävänä vuorokautena on vältettävä kovaa fyysistä rasitusta ja valvomista. Testisuoritusta ei saa edeltää kahden vuorokauden sisällä tapahtunut rokotus tai verenluovutus.

Kuntotestit suoritetaan ennen ruokailua aamutai iltapäiväpalveluksen lopulla. Testisuoritus ja muu harjoitus, joka on fyysisesti maksimaalisesti rasittava, voidaan aloittaa aikaisintaan kaksi tuntia ruokailun päättymisestä. Tällöinkin suoritusta edeltävän aterian tulisi olla kevyttä ja helposti sulavaa hiilihydraattipitoista ravintoa.

Juoksutesti ja lihaskuntotestit on suoritettava eri päivinä.

» *Mikäli sinulla on oireita tai epäilyjä kuntotestistä suoriutumisesta, käy lääkärin tutkimuksissa ennen testeihin osallistumista.*

Kuntoluokat

12 minuutin juoksukoe ja lihaskuntotestit.
Merkitse taulukkoon tavoitesuorituksesi.

Varusmiehet (miehet)

		Etunojapunnerrus	Istumaannousu	Vauhditon pituus	12 min juoksu
Erinomainen	5	40	46	260 cm	3 200 m
	4,75	39	45	255 cm	3 150 m
	4,5	38	44	250 cm	3 100 m
Kiitettävä	4,25	37	43	245 cm	3 050 m
	4	36	42	240 cm	3 000 m
	3,75	35	41	235 cm	2 950 m
	3,5	34	40	230 cm	2 900 m
Hyvä	3,25	33	39	225 cm	2 850 m
	3	32	38	220 cm	2 800 m
	2,75	31	37	215 cm	2 750 m
	2,5	30	36	210 cm	2 700 m
Tyydyttävä	2,25	29	35	205 cm	2 650 m
	2	28	34	200 cm	2 600 m
	1,75	27	33	195 cm	2 550 m
	1,5	26	32	190 cm	2 500 m
Välttävä	1,25	23	27	185 cm	2 225 m
	1	20	22	180 cm	1 950 m
Heikko	0,75	17	17	175 cm	1 675 m
	0,5	14	12	170 cm	1 400 m
	0,25	11	7	165 cm	1 350 m

Varusmiehet (naiset)

		Etunojapunnerrus	Istumaannousu	Vauhditon pituus	12 min juoksu
Erinomainen	5	32	40	210 cm	2 900 m
	4,75	31	39	205 cm	2 850 m
	4,5	30	38	200 cm	2 800 m
Kiitettävä	4,25	29	37	195 cm	2 750 m
	4	28	36	190 cm	2 700 m
	3,75	27	35	185 cm	2 650 m
	3,5	26	34	180 cm	2 600 m
Hyvä	3,25	25	33	175 cm	2 550 m
	3	24	32	170 cm	2 500 m
	2,75	23	31	165 cm	2 450 m
	2,5	22	30	160 cm	2 400 m
Tyydyttävä	2,25	21	29	155 cm	2 350 m
	2	20	28	150 cm	2 300 m
	1,75	19	27	145 cm	2 250 m
	1,5	18	26	140 cm	2 200 m
Välttävä	1,25	15	21	135 cm	1 950 m
	1	12	16	130 cm	1 700 m
Heikko	0,75	9	12	125 cm	1 450 m
	0,5	6	8	120 cm	1 200 m
	0,25	3	4	115 cm	1 150 m

Painoindeksin (Body Mass Index) määrittäminen

Kehon koostumus voidaan laskea seuraavalla tavalla: jos henkilön paino on 80 kg ja pituus 175 cm, lasketaan painoindeksi seuraavasti:

$$\frac{80\ \text{kg}}{1{,}75\ \text{m} \times 1{,}75\ \text{m}} = 26{,}1$$

Painoindeksiluokat ovat seuraavat:

- alipaino: alle 20
- normaalipaino: 20–25
- lievä ylipaino: 25–29
- merkittävä ylipaino: 29–32
- vaikea ylipaino: 32–35
- sairaalloinen ylipaino: yli 35

Vyötärön ympärys

Lihavuuden (rasvakudoksen) aiheuttama terveysvaara riippuu rasvan anatomisesta sijainnista. Suurin sairastumisvaara on yhteydessä keskikehon sisäosiin kertyvään rasvaan. Tätä arvioidaan epäsuorasti vyötärön ympärysmitalla.

Vyötärön ympärysmitan viitearvoluokat ja selitteet WHO:n mukaisesti ovat miehille ja naisille seuraavat:

- Vyötärön ympärysmitta: miehet alle 94 cm ja naiset alle 80 cm, **ei terveysriskiä.**
- Vyötärön ympärysmitta: miehet 94–102 cm ja naiset 80–88 cm, **lievästi suurentunut terveysriski.**
- Vyötärön ympärysmitta: miehet yli 102 cm ja naiset yli 88 cm, **huomattavasti suurentunut terveysriski.**

6.4 Suunnistus- ja kartanlukukoulutus

Eräitä suunnistusvinkkejä:

Käytä aikaa oikein
- ajattele ensin ja tee päätökset vasta sitten
- ole huolellinen,
- juokse, kun olet varma reitistä

Suunnittele reitti, jota aiot käyttää
- jos olet epävarma, kulje pitkin maastossa selvästi näkyviä kohtia kuten polkuja ojia ja linjoja
- polkua pitkin voit juosta pidemmän matkan samassa ajassa kuin rämpimällä ryteikössä
- kuntosi ratkaisee onko nopeampaa kiivetä mäen yli vai kiertää se
- juokse selkeät osuudet, hidasta, kun kartan lukeminen käy vaikeaksi

Mieti valmiiksi, mikä varoittaa reitiltä eksymisestä
- etene välitavoitteesta seuraavaan
- lue karttaa ennakoiden niin, että tiedät mitä on tulossa ja peilaa reittiäsi sivuilla oleviin kohteisiin
- mittaa matkaa
- valitse reitillesi pysäyttäjä: "jos menen puron yli, olen liian pitkällä"

Toimi järjestelmällisesti
- rastilippuja ei piiloteta, niillä merkitään paikkoja, etsi siis paikkaa
- jos olet oikealla alueella, haravoi alue systemaattisesti
- jos et ole varma alueesta, palaa edelliseen varmaan maastonkohtaan ja yritä uudestaan
- älä hermostu, vaan ajattele

Suunnista itse
- toisen perässä juoksemalla eksyy totaalisesti
- vain itse tekemällä oppii

Suunnistuskoulutuksen tavoitteena on, että jokainen asevelvollinen selviytyy itsenäisesti sodan ajan tehtävänsä mukaisista suunnistustehtävistä.

Suunnistus on liikkumista kohteesta toiseen parhaaksi arvioitua reittiä pitkin karttaa ja kompassia hyväksi käyttäen. Kohteita nimitetään rasteiksi.

Suunnistus on tärkeä sotilastaito sekä haastava liikunta- ja taitolaji. Se kehittää tehokkaasti myös fyysistä kestävyyttä, motoriikkaa ja taitoa liikkua maastossa. Suunnistaminen edellyttää sekä fyysisiä että älyllisiä ominaisuuksia.

Suunnistuksen tärkein apuväline on **kartta.** Maastossa eteneminen perustuu kartanlukuun ja -tulkintaan sekä kartan vertaamiseen maastoon. Kompassia tarvitaan lähinnä suunnan varmistamiseen; maastossa edetään harvoin pelkän kompassisuunnan avulla, koska Suomessa käytettävät kartat ovat tarkkoja ja korkealaatuisia sekä maasto pienipiirteistä. Suunnistustaito muodostuu useasta eri osataidosta. Suunnistajalla on oltava ainakin seuraavat perustiedot ja -taidot:
- osattava lukea karttaa ja maastoa eli on tiedettävä, miten erilaiset maastokohdat on merkitty karttaan,
- osattava kulkea maastossa suunnassa,
- osattava mitata ja arvioida matkaa sekä etäisyyksiä,
- osattava määrittää oman paikan sekä eri kohteiden koordinaatit.
- Suunnistusharjoituksissa annetaan perusteet selviytyä palvelusajan suunnistustehtävistä sekä valmiudet suunnistuksen harrastamiselle reservissä.

Sotilaskäytössä maastossa liikkumisen pääkartta on taktinen kartta 1:50 000. Kartta säilytetään aina muovisessa karttataskussa tai muovipussissa kastumisen estämiseksi. Karttaan tehdään merkintöjä vain lyijykynällä tai tussilla karttamuoville. Karttaan ei saa tehdä merkintöjä, jotka paljastavat joukon toiminnan. Karttaa luettaessa kartta suunnataan siten, että yläosa osoittaa pohjoiseen.

Kartan värien merkitys

- **Ruskea** – Maanpinnan muodot; korkeuskäyrät, tiet
- **Sininen** – Vedet ja suot; järvet, joet, ojat, lähteet
- **Keltainen** – Avoimet alueet; pellot, niityt, hakkaukset
- **Musta** – Rakenteet, tiet, polut, kivet, jyrkänteet
- **Vihreä** – Kasvillisuus; hidastava metsä
- **Harmaa** – Avokalliot

Taktinen kartta 1:50 000. © 28/MYY/07

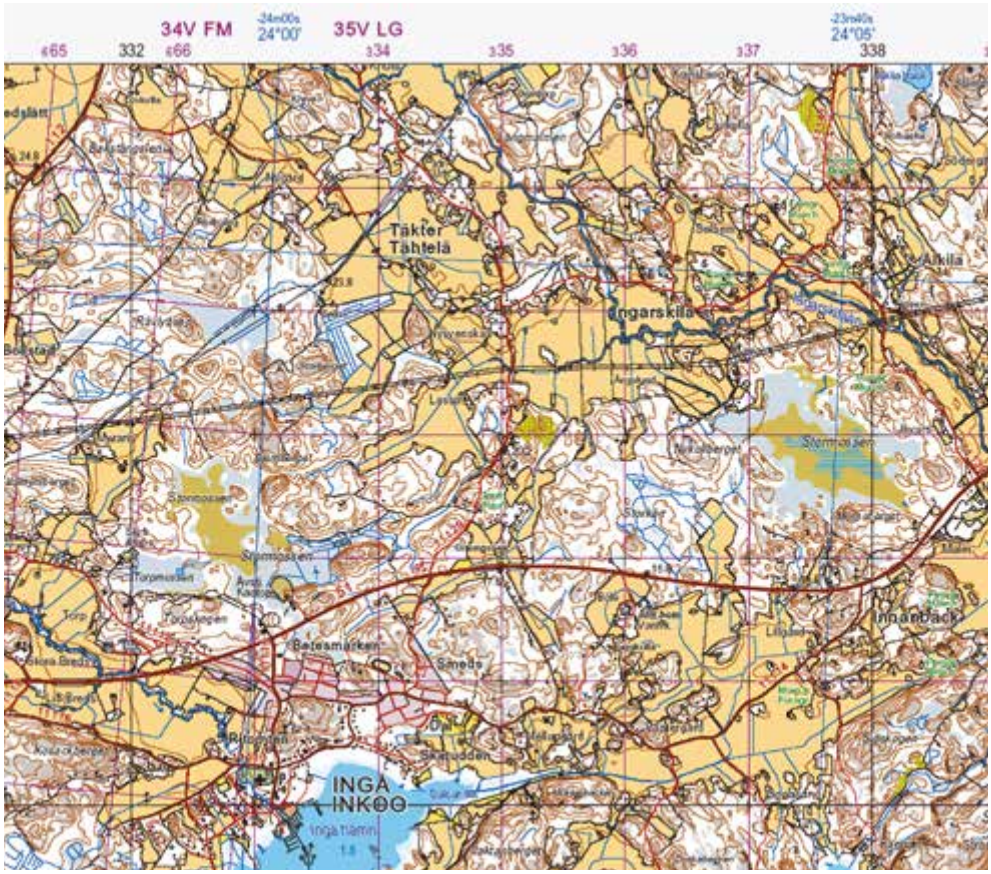

Karttamerkit

Liikenneverkot ja johtoyhteydet Trafiknät och ledningsförbindelser
Traffic networks and mains

I a luokan moottoritie, tienumero I a klassens motorväg, vägnummer
I a class motorway, road number

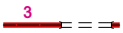

I b luokan yksi- tai kaksiajoratainen autotie, tunneli
I b klassens bilväg med enkel eller dubbel körbana, tunnel
I b class road, single- or dual-carriage, tunnel

II a, b luokan kaksikaistainen autotie, silta
II a, b klassens bilväg med två körfält, bro
II a, b class road, double-lane, bridge

III a, b luokan yksikaistainen autotie III a, b klassens bilväg med ett körfält
III a, b class road, single-lane

autoliikennealue biltrafikområde motor traffic area

ajotie, ajopolku körväg, körstig drive, drive path

polku, pitkospuut stig, spång path, causeway

pyörätie, talvitie cykelväg, vinterväg bicycle path, winter road

rautatie: sähköistetty ja sähköistämätön järnväg: elektrifierad och ej elektrifierad
railway: electrified and not electrified

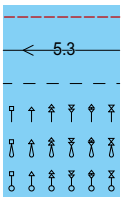

lautta tai lossi färja eller linfärja ferry or cable ferry

laivaväylä, nimelliskulkusuunta, kulkusyvyys farled, huvudriktning, leddjupgående
ship channel, general direction, draught

venereitti båtled boat route

viittoja prickar spar buoys

poijuja bojar buoys

reunamerkkejä randmärken edge marks

majakka, kummeli, linjamerkki fyr, kummel, ensmärke
lighthouse, cairn, leading beacon

kaasujohto gasledning gas pipe

sähkölinja, pylväs elledning, stolpe electricity line, pole

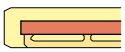

lentokenttä flygfält airport

Rakennukset Byggnader Buildings

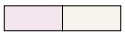

taajama, varastoalue tätort, lageområde built-up area, storage area

kirkko, hautausmaa kyrka, begravningsplats church, cemetery

asuin-, loma-, liike- ja yleisiä rakennuksia
bostads- och fritidshus, affärer samt allmänna byggnader
residential, holiday, commercial and public buildings

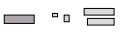

tehdas-, talous- ja varastorakennuksia
fabriks- och ekonomibyggnader samt lager
factory buildings, agricultural buildings and warehouses

vesitorni, savupiippu, radiomasto
vattentorn, skorsten, radiomast
water tower, chimney, radio tower

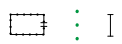

aita, portti, puurivi, hiihtohissi stängsel, port, trädrad, skidlift
fence, gate, row of trees, ski lift

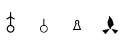

tuulivoimala, näkötorni, muistomerkki, tulentekopaikka
vindkraftverk, utsiktstorn, minnesmärke, lägereldsplats
wind power plant, observation tower, monument, place for camp fire

© 28/MYY/11

Merkkienselite Teckenförklaring Legend

Maasto Terräng Terrain

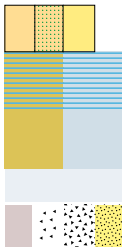

pelto, puutarha, niitty, metsäinen alue (valkea)
åker, trädgård, äng, skogbevuxet område (vitt)
arable land, garden, meadow, forested area (white)

vaikeakulkuinen suo: puuton, metsäinen
svårframkomlig myr: kal, skogbevuxen
marsh, difficult to traverse: treeless, forested

helppokulkuinen suo: puuton, metsäinen
lättframkomlig myr: kal, skogbevuxen
marsh, easy to traverse: treeless, forested

soistuma försumpad mark paludified area

avokallio, louhikko, kivikko, hietikko
kalt berg, blockfält, stenfält, sandfält
exposed bedrock, boulder field, rock field, bare sand

louhos, sorakuoppa, turvetuotantoalue
stenbrott, grustag, torvtäkt
quarry, gravel pit, peat production area

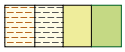

kaatopaikka, täytemaa, urheilu- ja virkistysalue, puisto
soptipp, fyllfjord, idrotts- och rekreationsområde, park
landfill, earth fill, sports and recreation area, park

avoin vesijättöalue, avoin metsämaa, varvikko (Lapissa)
öppet tillandningsområde, kalhygge, rismark (i Lappland)
open reliction area, open forest, brush (in Lappland)

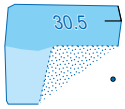

rantaviiva, vesialue, vedenpinnan korkeusluku, laituri
strandlinje, vattenområde, vattenytans höjd över havet, brygga
shoreline, water area, altitude of water surface, dock

maatuva vesialue, epämääräinen rantaviiva, tulva-alue, kaivo
upplandning, obestämd strandlinje, översvämningsområde, brunn
reliction, indefinite shoreline, flood area, well

kiviä, vesikuoppa, allas stenar, vattengrop, bassäng stones, water hole, basin

joki, leveys yli 5 m, pato älv, bredd över 5 m, damm river, width over 5 m, dam

puro, leveys 5 - 2 m, lähde
bäck, bredd 5 - 2 m, källa
brook, width 5 - 2 m, spring

puro tai oja, leveys alle 2 m
bäck eller dike, bredd under 2 m
brook or ditch, width under 2 m

luonnonmuistomerkki, muinaisjäännös naturminnesmärke, fornlämning
natural monument, ancient relic

Korkeus-ja syvyystiedot Höjd- och djupdata Heights and depths

johtokäyrä (20, 40, 60 m) ledkurva index contour
pääkäyrä (5, 10, 15 m) huvudkurva regular contour

jyrkänne, luiska brant, sluttning steep, slope

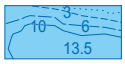

syvyyskäyriä (1.5, 3, 6, 10, 15, 20, 25 m), syvyyspiste
djupkurvor (1.5, 3, 6, 10, 15, 20, 25 m), djuppunkt
depth curves (1.5, 3, 6, 10, 15, 20, 25 m), depth point

Rajat Gränser Borders

valtakunnan raja riksgräns international boundary

rajavyöhykkeen takaraja yttre gräns för gränszon
rear boundary of boundary zone

aluevesiraja territorialvattengräns limit of territorial waters

maakunnan- tai lääninraja landskaps- eller länsgräns regional or provincial boundary

kunnanraja kommungräns municipal boundary

luonnonsuojelu-, erityisalueen raja gräns för naturskyddsområde, specialområde
conservation area, special area boundary

Paikannimistö Ortnamn Place names

Asutusnimet Ortnamn Settlement names

Björkdal

Halosenkylä

Lauttasaari

Huuhkaja

KRISTINESTAD

KEMIJÄRVI

HELSINKI

Maastonimet Terrängnamn Terrain names

Papinsaari

Hanhiniemi

Högberget

Karhukangas

Isosuo

Paljakka

Vesistönimet Namn på vattendrag Watercourse names

Lumipuro

Vuentokoski

Teno

Högbensjön

Saarijärvi

Päijänne

Selitteet Förklaring Specification

Terveyskeskus Hälsocentral | Urheilupuisto Idrottspark | Luonnonsuojelualue Naturskyddsområde | Ampuma-alue Skjutområde

Kartan tiedot perustuvat Maanmittauslaitoksen maastotietokantaan. Maastotietokannan tietoja päivitetään 5 - 10 vuoden välein, ja karttalehden alueella voi olla eri ajankohdilta olevaa tietoa. Tiestön tiedot ovat painovuotta edeltävältä vuodelta. Kartassa olevista puutteista ja virheistä voi antaa palautetta Kansalaisen Karttapaikalla osoitteessa <www.karttapaikka.fi>. Vesialueiden syvyystiedot pohjautuvat aineistoihin, joiden tekijänoikeudet omistaa Suomen ympäristökeskus tai Liikennevirasto. Merenkulkuun liittyvät tiedot perustuvat merikarttaan. NAVIGOINNISSA ON KÄYTETTÄVÄ MERIKARTTOJA.

Kartuppgifterna bygger på Lantmäteriverkets terrängdatabas. Uppgifterna i terrängdatabasen uppdateras med 5 - 10 års mellanrum och på ett kartblad kan finnas uppgifter från olika tidpunkter. Väginformationen är från året före tryckåret. Vid eventuella fel eller brister i kartan kan respons ges på Kartplatsen för alla på adressen <www.kartplatsen.fi>. Uppgifterna om vattendjupet grundar sig på material som Finlands miljöcentral eller Trafikverket har upphovsrätten till. Den nautiska informationen bygger på sjökort.
FÖR NAVIGATION SKALL SJÖKORT ANVÄNDAS.

The map data are based on the topographic database of the National Land Survey of Finland. The data in the topographic database are updated every 5 to 10 years, and the information on a map sheet can derive from different years. The road data are from the year preceding the year of printing. Feedback on any errors or flaws that the map may contain can be given at the Citizen's Mapsite at <www.karttapaikka.fi>. Data on water depths in water areas are based on material owned by copyright by the Finnish Environment Institute or the Finnish Transport Agency. The nautical data are based on a nautical chart.
FOR NAVIGATION NAUTICAL CHARTS MUST BE USED.

© 28/MYY/11

Teknisiä tietoja Tekniska data Technical data

Koordinaatisto Koordinatsystem Coordinate reference system:	ETRS89 (WGS84)
Ellipsoidi Ellipsoid Ellipsoid:	GRS 80
Karttaprojektio Kartprojektion Map projection:	ETRS-TM35FIN
Keskimeridiaani Medelmeridian Central meridian:	27°E / 500 000 m
Korkeusjärjestelmä Höjdsystem Vertical reference system:	N60

• Magneettisia häiriöitä Magnetiska störningar Magnetic disturbance

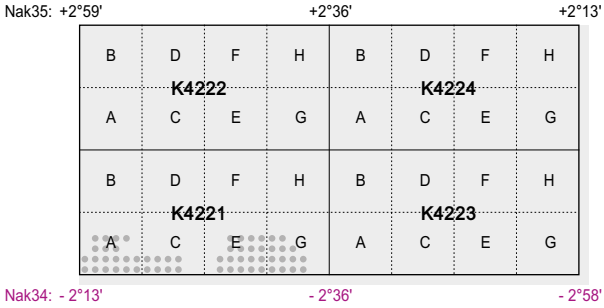

KP35 Karttapohjoinen Kartnorr Grid North 27°E

KP34 Kaistapohjoinen Zonnorr Zone North 21°E

NeP Neulapohjoinen Kompassnorr Magnetic North

Napapohjoinen Polnorr True North

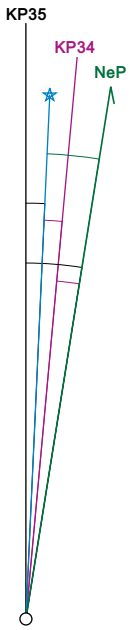

Nek 2007.0	Neulaluvun korjaus Nåltalskorrektion Magnetic Correction	+6°26'	+107˅	+114 mils
Nak35 Nak34	Napaluvun korjaus Poltalskorrektion True North Correction	+2°36' - 2°36'	+43˅ - 43˅	+46 mils - 46 mils
Kok35 Kok34	Kokonaiskorjaus Totalkorrektion Total Correction	+9°03' +3°50'	+150˅ +64˅	+160 mils +68 mils
	Vuotuinen muutos Årlig förändring Annual variation	+0°10'	+2.8˅	+3.0 mils

Ennen kartasta otetun suunnan käyttämistä kulkusuuntana maastossa on sen kompassisuunnasta vähennettävä yllä laskettu kokonaiskorjaus (Kok).

Innan den på kartan mätta riktningen används i terrängen skall ovan angivna totalkorrektion (Kok) subtraheras från kompasskursen.

Before the measured grid azimuth is used in the terrain the above-indicated total correction (Kok) must be subtracted from the bearing.

Kartalla on kuvattu kaistan TM35 mukaisten mustien koordinaattiristien lisäksi punaisella värillä kaistojen TM34 ja TM35 mukaiset koordinaattiruudukot.

Förutom svarta koordinatkors i zonen TM35 har på kartan avbildats koordinatrutorna i zonerna TM34 och TM35 i rött.

On the map the grid intersections in zone TM35 are shown in black and the grids in zones TM34 and TM35 in red.

© 28/MYY/11

Kompassin suunnastaminen

1. Aseta kompassin pitkä sivu kartalle siten, että se kulkee tunturin huipulta autiotuvalle kulkusuuntanuolen osoittaessa menosuuntaan.
2. Käännä neularasiaa siten, että pohjoishaarukka osoittaa kartan pohjoissuuntaan.
3. Pidä kompassia kädessäsi vaakasuorassa ja käänny rauhallisesti niin, että pohjoisneulan punainen kärki asettuu pohjoishaarukkaan. Kompassin kulkusuuntanuoli osoittaa sinulle suunnan autiotuvalle.

Kompassin neula on magneetti, joten se on altis metalliesineiden aiheuttamille häiriöille. Älä siis käytä kompassia ajoneuvojen tai voimakkaiden sähkölinjojen läheisyydessä. Pienetkin metalliesineet aiheuttavat häiriöitä, jos ne ovat liian lähellä kompassia.

Kompassin osat

1

2

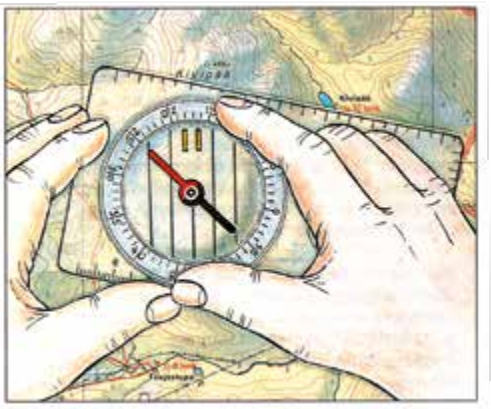

3

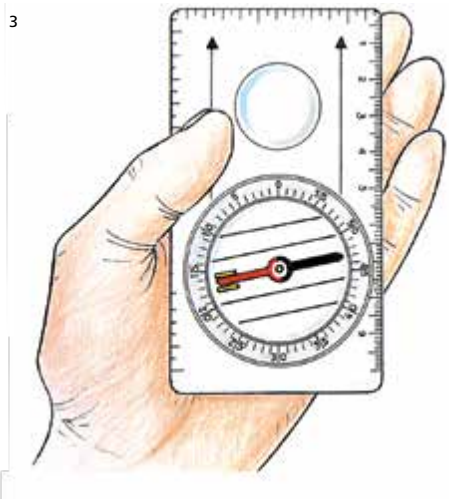

Koordinaattien mittaaminen kartalta

Taktisella kartalla maantieteellinen koordinaatisto (WGS84) on esitetty sinisellä yhtenäisellä viivoituksella (esimerkiksi 24°00'). Reunaan on merkitty lisäksi paikallisaikakorjaukset (esimerkiksi -24m00s).

Peruskoordinaatistot on esitetty suorakulmaisena kilometriruudustona (punainen). MGRS-kirjaintunnukset ja koordinaattilukemat on merkitty kartan reunaan siten, että täydet sadat ja tuhannet kilometrit on esitetty pienemmällä tekstikoolla (ks. kuva 1). Numero ja siihen liitetty kirjain (esimerkiksi 34V) osoittaa MGRS-vyöhykkeen (= kaista 34, lohko V) ja kirjainpari FM (kaistalla 34) osoittaa 100 km ruudun. Pituuspiirin 24° itäpuolella vyöhyke on 35V. MGRS-merkintöjä käytetään ruudustoperusteisessa sijainnin ilmoittamisessa.

Koordinaatit mitataan kartalta yleensä kymmenen metrin tarkkuudella. Itä- (E, easting) ja pohjoiskoordinaatit (N, northing) ilmaistaan tällöin neljän numeron sarjoina (viimeinen numero osoittaa kymmeniä metrejä). Koordinaatteja käytetään sekä koordinaattiettä ruudustoperusteisessa sijainnin ilmoittamisessa.

K-koordinaatti puolestaan ilmaistaan metreinä lähimpään kymmeneen metriin pyöristettynä. Koordinaattien määrittäminen taktiselta kartalta (1:50 000) tapahtuu seuraavasti:

- Asetetaan koordinaattimittari paikannettavaan pisteeseen (huomattava kivi) kuvan esittämällä tavalla (ks. kuva 2).
- E-koordinaatin kaksi ensimmäistä numeroa saadaan kartan reunaan merkitystä lukemasta – punaiselta koordinaattiviivalta, joka on paikannettava pisteen länsipuolella. Koordinaateista luetaan vain isolla merkityt numerot, esimerkiksi 66.
- E-koordinaatin kaksi jälkimmäistä numeroa luetaan koordinaattimittarin vaakaasteikolta, jolloin E-koordinaatti on 6619.
- N-koordinaatin kaksi ensimmäistä numeroa saadaan kartan reunaan merkitystä lukemasta – punaiselta koordinaattiviivalta, joka on paikannettava pisteen eteläpuolella. Koordinaateista luetaan vain isolla merkityt numerot, esimerkiksi 56.
- N-koordinaatin kaksi jälkimmäistä numeroa luetaan koordinaattimittarin pysty asteikolta, jolloin N-koordinaatti on 5646.

Kuva 1

Kuva 2

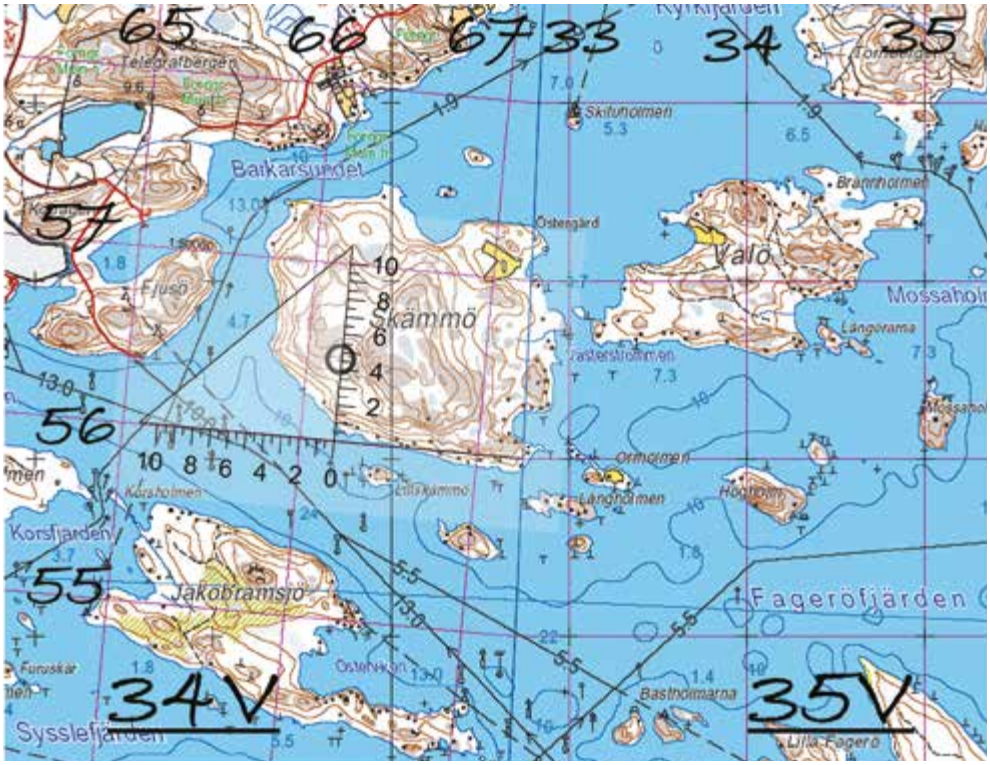
65
66
67
33
34
35
57
56
55
34V
35V
Telegrafbergen
Skituholmen
Barkarsundet
Brannholmen
Östergård
Valö
Fjusö
Skämmö
Mossaholm
Längorama
Jasterströmmen
Ormholmen
Korsholmen
Längholmen
Höghöjm
Korsfjärden
Jakobramsjö
Fageröfjärden
Ostervikan
Basthölmarna
Lilla Fagerö
Sysslefjärden
10
8
6
4
2
0

Kuva 3

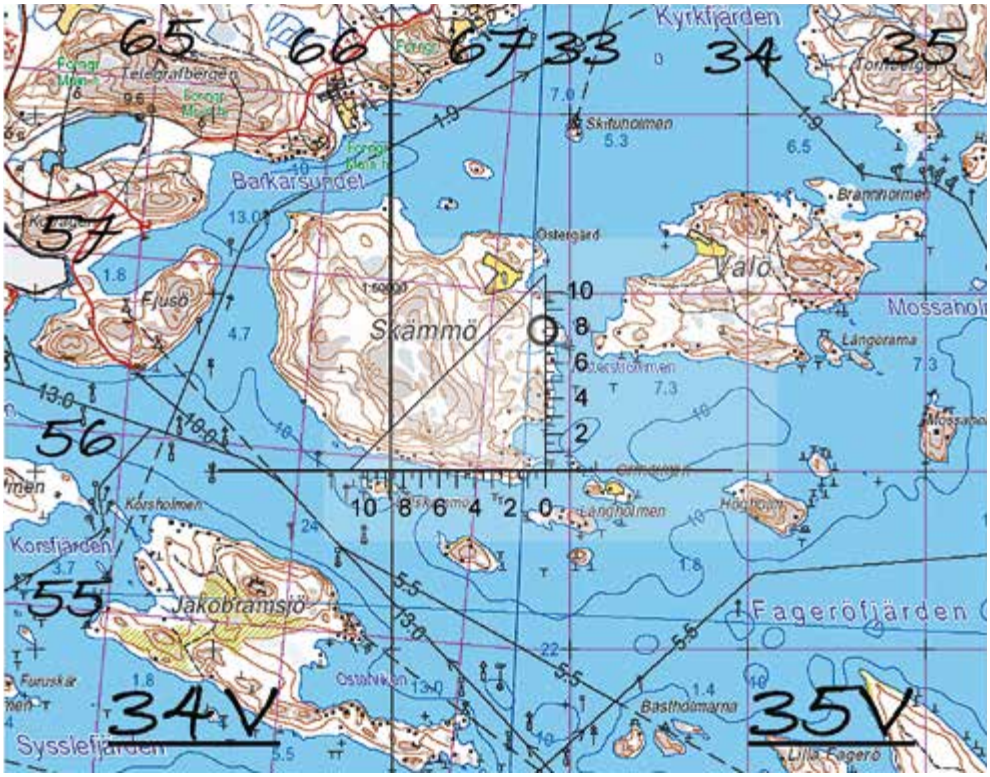
65
66
67
33
34
35
57
56
55
34V
35V
Kyrkfjärden
Telegrafbergen
Skituholmen
Barkarsundet
Brannholmen
Östergård
Valö
Fjusö
Skämmö
Mossaholm
Längorama
Jasterströmmen
Ormholmen
Korsholmen
Längholmen
Höghöjm
Korsfjärden
Jakobramsjö
Fageröfjärden
Ostervikan
Basthölmarna
Lilla Fagerö
Sysslefjärden
10
8
6
4
2
0

Sijainnin ilmoittaminen voidaan tehdä kahdella vaihtoehtoisella tavalla.

Koordinaattiperusteisessa sijainnin ilmoittamisessa koordinaatteihin lisätään eteen kaistatunnus, joka luetaan kartan reunasta (34) ja siihen lisätään N-kirjain osoittamaan pohjoista pallonpuoliskoa. Edellä määritetyn kohteen (kivi) koordinaattiperusteinen sijainti on 34N 6619 5646.

Ruudustoperusteinen sijainti (MGRS) ilmoitetaan lisäämällä eteen vyöhyketunnus ja ruututunnus. Koordinaattiarvot pyöristetään aina alaspäin. Paikannetun kohteen (kivi) ruudustosijainti on siten 34VFM 6619 5646. Ruutupaikka on yksikäsitteinen.

Kaistan rajalla toimittaessa sijaintiruutu täydennetään piirtämällä, jotta saadaan koordinaattimittarille kohdistuspiste. Kuvassa (ks. kuva 3) kaistan UTM35 alueella paikannetun kohteen (rakennus) MGRS – sijainti on 35VLG 3287 5678.

6.5 Juoksu ja hiihto

Juoksu

Juoksu on kuntoharjoittelun perusliikuntamuoto. Se on yksinkertainen ja tehokas keino kehittää fyysistä peruskuntoa sekä kestävyyttä. Juoksuharjoitukset voivat olla tasavauhtia (TV) tai jaksottaisia, esimerkiksi vauhtileikittelyharjoituksia (VL). Monipuoliset juoksuharjoitteet kehittävät paremmin fyysistä kuntoa, kuin tasapaksut ja yksipuoliset harjoitteet.

Juoksutekniikassa vaaditaan hermoston ja lihasten yhteistyötä, jotta juoksusta tulee mahdollisimman tehokasta ja taloudellista. Pitkillä, yli viiden 5 kilometrin matkoilla, juoksun taloudellisuus nousee tärkeäksi ja kuluttava, esimerkiksi pomppiva, juoksutyyli kostautuu. Oikealla juoksutekniikalla ehkäistään myös vammoja. Kun jalka osuu maahan oikeassa asennossa, jalkaterät, nilkka, polvi, lantionseutu ja alaselkä säilyvät rasitusvammoilta.

On vaikea antaa yleispätevää ohjetta siitä, minkälainen on kullekin yksilölle paras mahdollinen juoksutyyli, jokaisen tuleekin pyrkiä löytämään itselleen luontevin ja nautittavin tapa juosta. Tyyliin sekä juoksutekniikkaan vaikuttavat toisaalta juoksijan ominaisuudet esimerkiksi kehon rakenne, fyysinen kunto ja perimä sekä toisaalta taas ulkoiset olosuhteet esimerkiksi juoksualusta, ilmasto ja jalkineet.

Monipuolisen juoksuharjoittelun esimerkkejä:

Harjoite	Tavoite	Suoritus
TV-kevyt	Peruskestävyyden kehittäminen	– pyritään pitämään vauhti samana koko ajan – syketaso samana koko ajan – syketaso 120 – 160 / min – vauhti 4.30 – 7.00 min / km – edetään keskusteluvauhtia – ylämäet tarvittaessa kävellään – matkalla on tultava hiki – kunnon noustessa voidaan TV-kevyttä jatkaa pitkiäkin matkoja
TV-reipas	Vauhtikestävyyden kehittäminen – vauhtikestävyydellä tarkoitetaan kykyä liikkua pitkään suurella teholla – on kehitettävä ominaisuus, joka määrää mm. cooperin tuloksen	– pyritään pitämään vauhti samana koko ajan – syketaso saattaa hieman nousta harjoituksen loppua kohti – syketaso 150 – 170 / min – vauhdin tulee aiheuttaa hikoilua ja hengästymistä
VL	Nopeus- vauhtikestävyyden sekä maksimaalisen kestävyyden kehittäminen – saadaan harjoitusteho korkeaksi – maksimikestävyyden harjoitukset parantavat kilpailukykyä. Ne vaativat hyvää peruskuntoa	5 km lenkki esim. seuraavasti: – reipasta kävelyä 500 m – hölkkää 1 000 m – kiihdytyksiä siten, että vauhti kiihtyy aina 100 m matkan ja lopussa on täysi vauhti, välillä kävelyä – vedon matka 3 × 100 m – alamäet rennosti korostetun pitkällä askeleella ja ylämäet tikaten lyhyellä askeleella, tasaiset hissutellen 200 m – nopeita pyrähdyksiä täysillä, välillä kävellen, pyrähdysmatka 3 × 80 m – kevyttä juoksua 500 m – kävelyä 500 m Harjoitukseen voidaan sisällyttää pitempiä vetojaksoja, loikkaharjoituksia ym. VL-harjoituksissa voidaan tehoja ja matkoja vaihdella mielihalujen mukaan, huomioiden kuitenkin edellä oleva periaaten. Mitä kovempi harjoituksen teho on, sitä kauemmin palautuminen kestää.

Suuntaa juoksureittisi pehmeäpohjaisille alustoille, kuten kuntoilureiteille, metsäpoluille ja kangasmaastoihin. Runsas kovilla alustoilla, kuten asfaltilla juokseminen lisää rasitusvammariskiä.

Hiihto

Suomalaisilla sotilailla on vaalittavinaan talvisodan lentävien hiihtopartioiden perinteet. Hiihtotaito on edelleen yksi tärkeimmistä talvisodankäynnin perustaidoista.

Puolustusvoimien hiihtokoulutuksen tavoitteena on opettaa koulutettaville hiihdon perustiedot ja -taidot, jotka auttavat taloudelliseen etenemiseen suksilla taistelukentän eri olosuhteissa.

Hiihtokoulutuksen tavoitteena on, että sotilaat suoriutuvat täydessä taisteluvarustuksessa ja taistelukuntoisena kahdessa tunnissa 10 kilometrin hiihtomarssista ja noin 30 kilometrin mittaisesta yön yli kestävästä moottori- sekä hiihtomarssista.

Hiihtokoulutuksen tehtävänä on kehittää myös varusmiesten fyysistä kuntoa ja lihaskestävyyttä.

Varusmiesten johtajille opetetaan hiihtoharjoitusten johtamisen ja kouluttamisen perusteet sekä joukon suorituskyvyn ja koulutuskelpoisuuden ylläpitäminen hiihtomarsseilla.

Varusmiesjohtajat toimivat joukkonsa esitaistelijoina ja esiliikkujina.

Hiihtokoulutuksen tavoitteena on myös edistää pysyvän hiihtoharrastuksen syntymistä reservissä.

Hyvä hiihtotekniikka merkitsee taitoa hiihtää sujuvasti halliten tilanteet erilaisissa maastoissa ja olosuhteissa. Hyvän tekniikan avulla hiihtäjä voi nauttia suksilla liikkumisesta.

Hyvä tekniikka opitaan hiihtämällä erilaisissa maastoissa ja vaihtelevilla radoilla.

Hiihdossa tarvittavia liikkeitä toistamalla suoritukset hioutuvat ja vaativat vähemmän energiaa kuin aiemmin. Hyvä tekniikka on sujuvaa, vauhdikasta ja helpon näköistä. Sen toteuttamisessa on myös yksilöllisiä tyylejä.

Taloudellisen hiihtämisen perusteet

- hyvä tasapaino,
- liikkeiden sujuvuus ja jatkuvuus,
- pitkät ja kiihtyvät liikeradat,
- ylävartalon tehokas hyväksikäyttö työnnössä,
- oikea-aikainen painonsiirto liukusukselle,
- oikea vauhdinjako ja kiihdytysten ajoitus,
- rytmisyys ja rentoutuminen.

Voitelu on yksinkertaista

Sukset saadaan luistamaan ja pitämään paremmin, kun ne voidellaan ennen hiihtoharjoitusta. Tällöin hiihtotekniikoiden oppiminen on helpompaa ja hiihtäminen tuntuu miellyttävältä. Säännöllisellä voitelulla huolehditaan samalla suksien kunnosta.

Suksien kunnostukseen tarvitaan luistovoidetta, pitovoidetta, silitysrauta, sikli, korkki, voiteenpoistoainetta ja hiekkapaperia (karkeus 150). Suksien kunnostaminen voidaan tehdä pareittain. Voiteleminen aloitetaan puhdistamalla sukset voiteenpoistoaineella tai metallisiklillä. Anna voiteenpoistoaineen haihtua suksista muutaman minuutin ajan.

Sulata tai hankaa yleisluistovoidetta suksien luistopinnoille. Tämän jälkeen sulata luistovoide tasaiseksi suksen pinnalle. Liikuta silitysrautaa koko ajan, jotta suksen pohja ei pala silitysraudan lämmöstä. Silitysraudan lämpötilasäädin on kohdalla **villa tai kaksi pistettä.**

Anna voiteen jäähtyä noin 5–10 minuuttia. Siklaa pois ylimääräinen luistovoide ensin olaksesta, sitten suksen kanteista sekä lopuksi luistopinnoilta. Ylimääräinen luistovoide kerää suksen pinnalle likaa ja näin huonontaa suksen luisto-ominaisuuksia.

Suksen pito-ominaisuuksia parannetaan pitovoiteen avulla. Aluksi suksien pitoalue karhennetaan hiekkapaperilla välillä 20 cm siteen takapuolelta 30 cm siteen etupuolelle. Karhentamisella parannetaan pitovoiteen pysyvyyttä suksessa.

Tämän jälkeen pitoalueelle laitetaan 2–4 ohutta kerrosta kelialueen mukaista pitovoidetta. Ensimmäinen kerros sulatetaan silitysraudalla. Tälläkin toimenpiteellä parannetaan pitovoiteen pysyvyyttä suksessa. Muut kerrokset tasoitetaan kämmenen pohjalla tai korkilla. Pitovoiteen kelialue ilmoitetaan aina voidepurkissa.

Pitopohjasuksien kunnostukseen tarvitaan luistovoidetta, silitysrauta, sikli, voiteenpoistoainetta ja hiekkapaperia (karkeus 150). Pitopohjasuksissa ei käytetä pitovoiteita. Sen pito-ominaisuuksia parannetaan karhentamalla pitoalue hiekkapaperilla. Suojakelillä pitoalueelle lisätään 3–4 silikonikerrosta. Kerrosten välillä annetaan suksien kuivua 5–10 minuuttia. Luistovoide laitetaan pitopohjasukseen samoin kuin tavalliseen sukseen.

6.6 Liikuntasuositukset, palautuminen ja turvallisuus

Liikuntasuositukset

Aloita liikunnan harrastaminen varovasti ja kehoasi kuunnellen. Muista, että jokaiseen liikuntaharjoitukseen kuuluu alkuverryttely, loppuverryttely ja lihashuolto. Liikunnan lisääminen nostaa kuntosi hyvälle tasolle jo 3–6 kuukaudessa, joten varusmiespalveluksen aikana sinulla on hyvä mahdollisuus aloittaa koko elämänkaaren kestävä liikuntaharrastus. Mikäli lopetat harjoittelun palveluksen jälkeen, kuntosi laskee nopeammin kuin se nousee. Hyvä fyysinen kunto edellyttää säännöllistä liikkumista.

Jatka fyysisen toimintakykysi ylläpitämistä varusmiespalveluksen jälkeen:

- harrasta liikuntaa vähintään kaksi, mutta mielellään **3–5 kertaa viikossa**
- yhden harjoituskerran pituus tulisi olla vähintään 20–60 minuuttia
- liiku niin reippaasti, että hengästyt ja ihosi alkaa hikoilla
- harjoittelun tehon tulisi olla 60–90 prosenttia maksimisykkeestä. Mikäli et tiedä omaa maksimisykettäsi, vähennä oma ikäsi luvusta 220. 20-vuotiaan tulisi siis harjoitella vähintään sykkeellä yli 120 lyöntiä minuutissa, jotta verenkierto- ja hengityselimistö saisi riittävän harjoitusvaikutuksen
- muista harjoitella monipuolisesti kestävyyttä, lihaskuntoa, nopeutta, lihasten hallintaa (taitoja) ja liikkuvuutta. Monipuolinen taitojen hallinta lisää liikkumisen nautittavuutta
- kovatehoisen palloiluharjoittelun ohessa on hyvä tehdä vähintään kerran viikossa pitkähkön yli tunnin kestävän peruskestävyysharjoituksen (esim. kävely, sauvakävely, juoksu tai hiihto), jotta hengitys- ja verenkiertoelimistö kehittyisivät optimaalisesti lihaskuntoa; lihasvoimaa ja lihaskes-

tävyyttä tulisi ylläpitää säännöllisellä viikoittaisella harjoittelulla (20–60 minuuttia, 2–3 kertaa viikossa). Hyvä lihaskunto on toimivan tuki- ja liikuntaelimistön sekä hyvän työkyvyn perusedellytys.

Ole ennakkoluuloton ja kokeile eri liikuntalajeja. Älä tyydy vain yhteen lajiin, liiku monipuolisesti.

Palautuminen

Palautumisella tarkoitetaan niiden muutosten korjaamista, jotka fyysinen rasitus on aiheuttanut elimistölle ja aineenvaihdunnalle. **Elimistön kehittyminen ei tapahdu rasituksen vaan rasituksen jälkeisen palautumisen aikana.** Jatkuva, tasapaksu harjoittelu ilman lepojaksoja on tehoton tapa parantaa kuntoa.

Palautumista edistävät ainakin seuraavat tekijät:

- liikuntasuoritukseen liittyy aina alku- ja loppuverryttely (10–15 min)
- säännöllinen lihashuolto (15–30 min/kerta)
- nestetasapainon ylläpitäminen, yli tunnin harjoituksessa tulisi aina olla mukana nestettä
- monipuolinen ravinto, runsaasti hiilihydraatteja ja vähän rasvaa, vähintään kaksi lämmintä ateriaa vuorokaudessa
- kevyt ja palauttava liikunta kovien harjoitusten jälkeen
- riittävä lepo/uni, vähintään 7– 8 tuntia vuorokaudessa palauttavan jakson aikana rasituksen ja levon vuorottelu
- monipuolinen ja virikkeellinen elämä

Tupakointi ja alkoholin yms. nautintoaineiden käyttö hidastaa palautumista.

Turvallisuus

1. Kuuntele kehoasi ja reagoi sen mukaan
   - aloita liikkuminen varovasti ja nousujohteisesti
   - liiku oman kehosi ja kuntosi ehdoilla
   - keskeytä suoritus, jos olosi ei ole normaali
2. Älä urheile sairaana/toipilaana
3. Vältä liikkumista ruokailun jälkeen vähintään kahden tunnin ajan
4. Vältä alkoholia ja tupakointia ennen liikkumista ja sen aikana
5. Huomioi ympäristö ja olosuhteet
   - kova pakkanen
   - korkea lämpötila
   - pukeutuminen ja rasitus olosuhteiden mukaan
   - oikeat jalkineet
6. Vältä liikkumista veren luovutuksen tai rokotusten jälkeen (vuorokausi)
7. Aktiivinen lihashuolto ennalta ehkäisee rasitusvammoja.

6.7 Lihashuolto ja venyttelyliikkeitä

Lihashuolto

Lihashuollolla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä ja toimintoja, joilla on tavoitteena **palauttaa** lihakset, hermo-lihasjärjestelmä ja psyyke eriasteisesta rasituksesta. Toimenpiteet voivat olla joko omakohtaisia tai sellaisia, jotka toinen henkilö tekee.

Venyttely

Venyttely on tärkein omakohtainen lihashuoltomenetelmä. Sen tarkoituksena on valmistaa lihakset ja keho tulevaan rasitukseen sekä palauttaa rasittuneet lihakset oikein kohdistetuilla ja rauhallisilla venytysliikkeillä lepopituuteen. Venyttely voidaan jakaa aktiivisiin venytyksiin ja passiivisiin venytyksiin (taistelijaparivenyttely).

Säännöllisen venyttelyn merkitys on rasitusvammojen ja tapaturmien ennaltaehkäisijänä kiistaton. On aivan selvää, että jännittyneet, kireät ja tukkoiset lihakset ovat moninkertaisesti alttiimpia erilaisille vammoille sekä jänne- ja jännetupentulehduksille kuin hyvin venytetyt ja palautuneet lihakset.

Venyttelyn suoritus ja kesto riippuu siitä, mihin sillä pyritään. Jakona voidaan käyttää seuraavia periaatteita:

1. **Ennen fyysistä rasitusta verryttelynomaisesti suoritettava dynaaminen venyttely.** Venyttelyn tavoitteena on **aukaista** rasitukseen joutuvat suorittajalihakset. Venytysliikkeet ovat kestoltaan melko **lyhyitä 2–5 sekunnin** pituisia ja niitä voidaan tehdä useita toistoja.
2. **Fyysisen rasituksen jälkeen suoritettava palauttava venyttely.** Venyttelyn tavoitteena on palautumisprosessin käynnistäminen ja lihasten saattaminen takaisin lepopituuteen. Venytysliikkeet voivat kestää **15–30 sekuntia;** venytyksessä tuntuvaa kipurajaa ei saa missään tapauksessa ylittää. Palauttavaa venyttelyä voidaan jatkaa myöhemmin 1–3 tunnin kuluttua rasituksen päättymisestä.
3. **Erillinen joustavuutta ja liikkuvuutta lisäävä venyttelyharjoitus.** Venyttelyn tavoitteena on lihasten joustavuuden ja nivelten liikkuvuuden lisääminen. Venytys onnistuu parhaiten **pitkäkestoisilla jopa kahden minuutin pituisilla** ja toistuvilla, ääriasennoissa suoritettavilla venytysliikkeillä. Samaa lihasryhmää voidaan venyttää useampaan kertaan siten, että välillä venytellään jotain toista lihasryhmää ja sen jälkeen palataan takaisin kireimpiin lihasryhmiin.

Energiakulutus ja palautuminen eri tilanteissa sekä rasituksessa:

Rasitus / suoritus	Kulutus	% maks. hapenotosta	Syke	Huom	Palautuminen	Rasituskerroin
Lepo, 8 h uni	1 kcal / min 480 kcal					
Perusaineenvaihdunta	2 000 – 2 500 kcal / 70 kg, 1 900 – 2 100 kcal / 55 kg			Vaatetus, ilman lämpötila		
Arkiaskareet, tukikohtapalvelu	2 – 5 kcal / min	25 %				**1**
Kevyt liikunta – oheisliikuntakoulutus; jumpat, kisailut – sulkeisjärjestys – asekäsittelyt	5 – 8 kcal / min	30 – 35 %	80 – 120	50 – 70 % energiasta rasvoista	alle tunti	**2**
Keskiraskas liikunta – reipas kävely – hölkkä – pyöräily – vapaa uinti – lihaskuntokoulutus – suunnistuskoulutus – hiihto/jalkamarssit – fyysinen taistelukoulutus – poikkeuksellisen raskas työ – pallopelit	10 – 15 kcal / min	40 – 60 %	120 – 150	Puolet energiasta hiilihydraateista, määrä pienenee loppua kohden	Tunteja	**3**
Raskas liikunta – urheilijoiden tehoharjoittelu – esteratakoulutus – kilpasuoritus / kova marssi – kova taistelukoulutus – useita fyysisiä harjoituksia päivässä	20 kcal / min	70 – 85 %	Yli 150 – max	Huippumaratoonari kuluttaa (2 h) 2 600 – 2 800 kcal yli perusaineenvaihdunnan	10 – 46 tuntia	**4**
Useita vuorokausia kestävä rasitus – taisteluharjoitus – ampumaleiri – useita vuorokausia kestävä marssi	Kokonaiskulutus 3 500 – 4 00 kcal / vrk	30 - 60 %	80 – 150	Energiavarastojen täydentyminen hidastuu vuorokausia kestävän harjoituksen aikana	Vuorokausia	**5**

Lihashuollon ja venyttelyn 10 käskyä

1. Venyttele säännöllisesti ja monipuolisesti
2. Varaa riittävästi aikaa
3. Muista pieni alkulämmittely
4. Ota oikea ja oikein kohdistettu venytysasento sekä venytä lihasta rauhallisesti, ei nykien, venytyksen kesto määräytyy tarkoituksen mukaan
5. Muista oikea hengitystekniikka: hitaasti ja syvään, älä pidätä hengitystä
6. Muista rentous ja rentoutus
7. Nauti venytystunteesta, sulje tarvittaessa silmät
8. Älä vertaa itseäsi muihin venytellessäsi
9. Älä venytä yli kipurajan
10. Älä laiminlyö epämiellyttäviltä tuntuvia liikkeitä

Olkanivelen takaosan lihakset

Olkanivelen takaosan lihakset, ojentajalihas

Vinot vatsalihakset, kyljen venytys

Reiden etuosan lihakset

Reiden takaosan lihakset

Reiden lähentäjät

Reiden sisäsivun lihakset

Pakaralihakset

Niskalihakset

Pitkät selkälihakset

Kyynärvarren lihakset

Reiden takaosan lihakset

Lonkan koukistajat

Akillesjänne

Pohjelihas

Rintalihakset ja käsivarren lihakset

Liikuntavammojen hoito 3-K:n hoitomenetelmällä

Äkillisesti syntyvissä liikuntavammoissa käytetään, niin kutsuttua 3-K:n hoitoa. Kyseinen hoitomenetelmä on jokaisen kouluttajan ja koulutettavan hallittava. Nopeasti aloitetulla ja huolellisesti suoritetulla 3-K:n hoidolla helpotetaan vamman diagnostisointia, hoitotarpeen määritystä sekä nopeutetaan ratkaisevasti vamman paranemista.

Toimenpiteet äkillisessä liikuntavammassa

1. Aloitetaan nopeasti 3-K:n hoito
   - **kylmä,** esimerkiksi lumi, jää- tai pakastepussi
   - **kohoasento,** vammakohta sydämen yläpuolelle
   - puristus / **kompressio,** esimerkiksi side, pyyheliina, paita

Ensiapu on aloitettava **heti ensimmäisen 30 sekunnin aikana** loukkaantumisesta, jonka jälkeen

2. Potilas viedään lääkärintarkastukseen
   - vamman diagnoosi ja
   - hoitotarpeen määritys

3. Tämän jälkeen aloitetaan jatkohoitotoimenpiteet

6.8 Puolustusvoimien urheilumerkit

Palvelusaikanaan varusmies voi suorittaa urheilumerkkejä ammunnassa, hiihdossa, kuntoilussa (juoksu), suunnistuksessa, uinnissa (ml. hengenpelastusuinti) ja yleisurheilussa. Kysy kouluttajilta, missä liikuntaharjoituksissa voi saavuttaa oikeuden urheilumerkkiin.

Merkkeihin oikeuttavat yksityiskohtaiset tulosrajavaatimukset on esitetty hallinnollisessa normissa: PUOLUSTUSVOIMIEN VALMENNUS- JA KILPAILUTOIMINTA.

Oheisessa taulukossa on esitetty muutamia esimerkkejä yleisimmin saavutetuista tulosrajoista.

6.9 Varusmiesten liikuntakerhot (VLK)

Suomen Sotilasurheiluliitto (SOTUL) järjestää varusmiehille vapaa-ajan liikuntakerhotoimintaa yhdessä varusmiestoimikuntien kanssa. Vuonna 1987 alkaneen toiminnan tarkoituksena on parantaa varusmiesten viihtyvyyttä ja palvelusmotivaatiota. Toiminnan tarkoituksena on:

- tutustua uusiin liikuntalajeihin,
- antaa tilaisuuden osallistua ohjattuun liikuntakerhotoimintaan,
- opettaa taitoja, joista on hyötyä siviilielämässäkin,
- madaltaa kynnystä lähteä liikkumaan ja
- synnyttää pysyvän liikuntaharrastuksen.

Varusmiesten liikuntakerhot toimivat varusmiesten ehdoilla. Toiminta perustuu varusmiesten tahtoon ja kiinnostukseen harrastaa erilaisia liikuntamuotoja. Suosituimpia harrastusmuotoja ovat olleet palloilulajit, kuntosaliharjoittelu, kamppailulajit sekä erilaiset perusliikuntamuodot.

Urheilumerkki	III	II	I	M	SM
Ampumamerkki					
– ampumataitotesti	5–8 os	9–10 os	11–12 os	sijat I–III	
– sotilaiden SM-kilpailut					
Hiihtomerkki					
– j-os (vast) kilpailu	40 %	20 %	5 %		
– sotilaiden SM-kilpailut		40 %	15 %	sijat I–III	
– sotilaiden MM-kilpailut				sijat III–IV	sijat I–II
– SM-kilpailut, nuorten sarjat				sijat II–III	sija I
Kuntomerkki					
–12 min juoksu (miehet)	2 200 m	2 600 m	3 000 m		
–12 min juoksu (naiset)	2 000 m	2 400 m	2 800 m		
Kuntomerkki					
– j-os (vast) kilpailu	50 %	20 %	5 %		
– sotilaiden SM-kilpailut		40 %	15 %	sijat I–III	
– sotilaiden MM-kilpailut				sijat II–IV	sijat I–II
– SM-kilpailut, nuorten sarjat				sijat II–III	sija I
Uintimerkki					
– 100 m vapaauinti		01:06,50	01:01,50	56,50 s	54,50 s
– 400 m vapaauinti	Ei	05:28,00	04:58,00	04:28,00	04:12,00
– 100 m rintauinti	aikarajaa	01:27,00	01:19,00	01:13,00	01:09,00
– 100 m selkäuinti		01:22,00	01:14,00	01:07,00	01:02,00
– 100 m perhosuinti		01:18,00	01:09,00	01:02,00	59,50 s
Urheilun yleismerkkejä					
– 100 m juoksu		11,70 s	11,25 s	10,85 s	10,50 s
– 400 m juoksu		53,10 s	50,90 s	49,00 s	46,80 s
– 1 500 m juoksu		04:13,00	03:59,00	03:50,00	03:42,00
– 3 000 m juoksu		09:10,00	08:40,00	08:17,50	07:58,00
– maraton juoksu		03:49,00	02:38,00	02:26,00	02:17,30
– pituushyppy		610 cm	660 cm	710 cm	775 cm
– korkeushyppy		180 cm	192 cm	207 cm	221 cm
– kuulantyöntö		12,50 m	13,70 m	15,90 m	18,70 m
– keihäänheitto		55,00 m	63,00 m	72,50 m	77,50 m

Kerhotoiminnan edellytyksistä huolehtii henkilökunnan keskuudesta nimetty ohjaaja, mutta itse kerhoissa varusmiehet ohjaavat omaa toimintaansa.Varusmiehillä on palveluksensa aikana mahdollisuus ryhtyä VLK -ohjaajaksi. Sotilasurheiluliitto järjestää varusmiesten liikuntakerhojen ohjaajille 8 valtakunnallista koulutustilaisuutta vuodessa.

Suomen Sotilasurheiluliiton kilpailutoiminta varusmiehille

Sotilasurheiluliitto järjestää varusmiehille kuntoliikuntatapahtumia sekä kilpailuja seuraavissa lajeissa: ampumasuunnistus, golf, frisbee-golf, seinäkiipeily ilma-aseammunta, judo, nyrkkeily, paini, salibandy, sisäsoutu, sotilaspenkkipunnerrus, tennis, futsal, uinti, military cross training ja vapaaottelu.

Lisätietoa toiminnasta saat varusmiestoimikunnasta sekä Sotilasurheiluliiton verkkosivuilta sotilasurheilu.fi.

6.10 Ravinto, neste ja uni

Ruokavaliolla on merkittävä vaikutus fyysiseen, mutta myös psyykkiseen toimintakykyysi. Riittävällä, monipuolisella ja terveellisellä ravinnolla varmistat oman jaksamisen fyysisesti kuormittavina päivinä, mutta se tukee myös keskittymiskykyäsi ja helpottaa näin ollen myös uuden oppimista.

Siirtyminen koulun penkiltä varusmieheksi merkitsee fyysisen kuormituksen lisääntymistä. Usein moninkertaistuva fyysinen aktiivisuus edellyttää muutosta myös ruokailutottumuksiin. Sotilaan suorituskyvyn ja koulutuskelpoisuuden säilymisessä sekä kehittämisessä ravinnolla on tärkeä merkitys. **Oikeilla ruokatottumuksilla jaksat enemmän ja palaudut nopeammin palveluksen rasituksista.** Oikeat ruokatottumukset ovat pidemmällä aikavälillä myös takuu omalle terveydellesi ja elimistön hyvinvoinnille.

Varusmiehille tarjotaan päivittäin pääsääntöisesti **aamiainen, lounas, päivällinen sekä iltapala.** Kovan rasituksen aikana ihmisen tuleekin nauttia vuorokaudessa 4–6 ateriaa / välipalaa, jotka sisältävät runsaasti hiilihydraatteja ja riittävästi proteiinia. Elimistön toiminnan kannalta on edullista, jos ravintoa nautitaan pieninä annoksina useita kertoja vuorokaudessa. Tällä periaatteella pidetään tasaisesti yllä elimistön energiavarastoja. Ruokailun ja liikuntasuorituksen välin tulee olla 1–2 tuntia. Yli 6 tunnin väli on liian pitkä: energiavarastot ehtyvät, etkä jaksa.

Ihmisen energiatarve on riippuvainen päivän aikana suoritetun fyysisen rasituksen tehosta ja kestosta. Yli tarpeen nautittu energia muuttuu elimistössä rasvaksi ja näin lisää kehon painoa. Lyhytkestoisessa ja kevyessä rasituksessa elimistön energian tarve on noin 2 000–2 500 kcal vuorokaudessa, kun taas pitkäkestoisessa ja kovassa rasituksessa elimistö voi kuluttaa energiaa yli 4 000 kcal vuorokaudessa. Sinunkin palveluspäiväsi rasitus vaihtelee, joten tarkkaile myös omaa päivittäistä ravintotarvettasi.

Varusmiehille tarjottavan päivittäisen ravinnon energiamäärä on 3 300–3 400 kcal. Ravinnon energianmääräon kenttämuonituksessa 15–20 prosenttia suurempi eli noin 3 800–4 000 kcal vuorokaudessa.Nauttiessasi puolustusvoimissa tarjottavat päivittäiset ateriat saat ravinnosta riittävästi energiaa, hivenaineita ja vitamiineja.

Varusmiehen ruokavalio on ruokaympyrän mukaisesti kasvispainotteinen sekaruokavalio, jossa viljavalmisteiden, kasvisten, hedelmien ja marjojen merkitys korostuu. Nämä ruoka-aineet ovat tärkeimmät hiilihydraattien ja kuidun lähteet. **Hiilihydraatit ovat liikkuvan varusmiehen tärkein energian lähde.** Runsaasti hiilihydraatteja sisältävä ravinto nopeuttaa elimistön palautumista päivittäisestä rasituksesta. Kasvisvoittoinen sekaruoka sisältää runsaasti myös elimistölle tärkeitä vitamiineja ja hivenaineita.

Maitotaloustuotteet sekä liha, kala ja siipikarjan liha ovat tärkeimmät proteiinien lähteet, joita tulee saada riittävästi päivittäisestä ravinnosta. **Proteiinit ovat elimistön tärkeimmät rakennusaineet.** Nauttiessasi päivittäin kaikki tarjotut ateriat saat proteiinia noin 150 g.

Fyysinen rasitus ei lisää rasvan tarvetta, joten päivittäisen ruokavalion koostamisessa tuleekin valita vähärasvaisia tai rasvattomia elintarvikkeita, erityisesti liha ja maitovalmisteista. Runsaasti rasvaa ja/tai puhdasta sokeria sisältäviä tuotteita, kuten makeisia, suklaata, leivonnaisia, viinereitä ja munkkeja syödään vain vähän ja harvoin. Kyseiset tuotteet sisältävät runsaasti energiaa, mutta vain vähän suojaravintoaineita. Leivän päällä ja ruuan valmistuksessa on hyvä käyttää kasvimargariineja ja -öljyjä. Ne sisältävät runsaasti tyydyttymättömiä rasvahappoja ja vain vähän veren kolesterolipitoisuutta lisääviä tyydyttyneitä rasvahappoja.

Terveellinen ja monipuolinen ravinto sisältää (E % = prosenttia kokonaisenergiasta)

- 45–60 E% hiilihydraatteja
- 25–40 E% rasvoja
- 10–20 E% proteiinia.

Seuraavan nyrkkisäännön avulla voit varmistaa, että ravintosi sisältää riittävästi palautumisen kannalta tärkeitä energiaravintoaineita ja lisäksi runsaasti vitamiineja ja kivennäisaineita:

1. **Syö joka aterialla**
   - viljavalmisteita; leipää, puuroa tai mysliä
   - kasviksia, hedelmiä tai marjoja

2. **Syö päivittäin**
   - perunaa ja juureksia
   - maitovalmisteita; maitoa, piimää, jogurttia, viiliä tai juustoa
   - lihaa, kalaa, kanaa tai kananmunaa

3. **Syö harkiten**
   - voita, margariinia, kevytlevitteitä ja öljyjä
   - sokeria, makeisia, leivonnaisia ja virvoitusjuomia
   - paistettuja ruokia
   - pikaruokaa; hampurilaiset, pizzat jne.
   - perunalastuja ja muita vastaavia välipaloja
   - suolaa (korkeintaan 5 g vuorokaudessa, huomio myös piilosuolan määrä)

4. **Älä korvaa aterioita napostelulla ja herkuilla.**
   - Niistä kertyy usein ylimääräistä energiaa ilman, että saat niistä riittävästi niitä energiaravintoaineita, vitamiineja ja kivennäisaineita, joita tarvitset pysyäkseni fyysisesti toimintakykyisenä.

Ravinnon monipuolinen koostumus

Esimerkki ruoka-ainemääristä, jos vuorokausikulutus on 10 MJ (2 400 kcal)

- rasvattomia tai vähärasvaisia maitotuotteita 6–7 dl, juustoa 30 g
- ravintorasvoja 40 g
- viljatuotteita 300 g
- perunoita 250 g
- juureksia, vihanneksia, marjoja ja hedelmiä 450 g
- lihaa, kalaa ja kananmunia 220 g

Esimerkki ruoka-ainemääristä, jos vuorokausikulutus on 13,4 MJ (3 200 kcal)

- rasvattomia tai vähärasvaisia maitotuotteita 7–8 dl, juustoa 30 g
- ravintorasvoja 50 g
- viljatuotteita 310 g
- perunoita 500 g
- juureksia, vihanneksia, marjoja ja hedelmiä 600 g
- lihaa, kalaa ja kananmunia 240 g

Tavallinen lautasmalli
Sopii hyvin siviiliin ja palveluksen aikana kevyempiin päiviin:

- 1/2 vihanneksia
- 1/4 hiilihydraattia
- 1/4 proteiinia

Urheilijan lautasmalli
soveltuu palveluksessa fyysisesti raskaampiin päiviin:

- 1/3 vihanneksia ja kasviksia
- 1/3 hiilihydraatteja
- 1/3 proteiinia

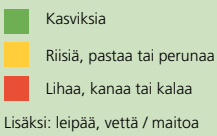

Lisäksi: leipää, vettä / maitoa

Seuraa painosi kehittymistä. Varusmiespalveluksen aikana lihaksistosi kasvaa, joten pieni painon lisäys on luonnollista. Jos kuitenkin alat lihoa, etsi syyllistä ylimääräisestä ravinnosta – kuten karkeista, munkeista ja tilauspizzoista – johon olet ehkä sortunut. Syömisen ja energiankulutuksen tulisi olla tasapainossa.

Noudata näitä terveellisiä ravinto-ohjeita myös vapaa-aikana, viikonloppuina ja palveluksen jälkeen reservissä.

Muista juoda riittävästi

Aikuisessa miehessä on 60 % ja naisessa 55 % vettä. Vedellä on tärkeä merkitys elimistön energian tuotannossa, ruuansulatuksessa, ravintoaineiden imeytymisessä ja niiden kuljetuksessa kehon eri osiin. Erityisen keskeinen on veden tehtävä elimistömme lämmön säätelijänä ja kuona- aineiden poistajana.

Veden vaihtuvuus kehossa on vilkasta. Normaalioloissa vuorokautinen nesteenmenetys virtsana, keuhkoissa hengityksen mukana haihtumalla ja ihon tai ulosteen kautta erittämällä on **1,5–2,5 litraa** vuorokaudessa. Kuumalla ilmalla kovassa rasituksessa voi veden menetys nousta normaalista jopa yli kuuden litran. **Pitkäkestoisessa rasituksessa kuten hiihto / jalkamarssilla voi nesteen menetys olla 4–5 litraa.**

Nestevajeen torjunta voidaan aloittaa **jo ennen** fyysisen rasituksen alkua nestetankkauksella. Yleensä yli tunnin kestävä liikuntasuoritus / taisteluharjoitus edellyttää nesteiden nauttimista. Nestettä tulee nauttia rasituksen aikana 10–15 minuutin välein 1–2 desilitraa. Tällöin tunnin aikana nautittu nestemäärä on noin litra, mikä on elimistöön imeytyvän nestemäärän keskimääräinen maksimi. Pelkän veden, miedon mehun tai laimean urheilujuoman (2,5–5 % liuos) nauttiminen on tehokkain tapa pitää yllä kehon neste- ja elektrolyyttitasapainoa.

Huolehdi unesta ja levosta

Uni on terveydelle ja toimintakyvylle aivan välttämätöntä - kukaan ei pärjää pitkään ilman unta. Riittävä ja laadukas uni korjaavat päivän rasituksia ja antavat lisää voimia ja vireyttä. Pitkään jatkunut univaje johtaa kehon stressitilaan, joka on haitallinen fyysisestä rasituksesta palautumisen kannalta. Suurimmat muutokset näkyvät vireys- ja valppaustilassa.

Huolehdi riittävästä unen saannista. Jos nukut liian vähän, oma toimintakykysi laskee ja uuden oppiminen sekä taitojen kehittyminen heikkenevät. Lisäksi univaje lisää virheiden ja vaaratilanteiden riskiä. Nämä seikat korostuvat harjoituksissa, joiden fyysinen ja psyykkinen kuormitus nousevat helposti kasarmilla tapahtuvaa koulutusta korkeammaksi. Täydellisen nukkumattomuuden seurauksena toimintakyky romahtaa viimeistään neljännen peräkkäin valvotun vuorokauden jälkeen. Poikkeusoloissa uni saattaa joskus jäädä hyvinkin vähäiseksi, jolloin sen aiheuttamaa toimintakyvyn vajetta on tarpeen pyrkiä korvaamaan pienillä lepohetkillä ja torkuilla aina kun se on mahdollista. Tämän harjoittelu on tärkeää myös harjoitusolosuhteissa. Taistelukentän kuormittavissa olosuhteissa sotilas huoltaa itseään, syö ja nukkuu, aina kun se on mahdollista.

Muista, että varusmiespalveluksen aikana myös palvelusvapailla tekemilläsi valinnoilla on vaikutusta omaan palautumiseen. Vaikka ”viihteelle lähtö” ja ”nollaus” viikonloppuna kavereiden kanssa tuntuisi houkuttelevalta ajatukselta, muista, että se kuormittaa jo valmiiksi väsynyttä kehoa ja mieltä. Varaa siis viikonloppuna aikaa myös nukkumiseen, lepäämiseen, aktiiviseen palautumiseen muun muassa luonnossa liikkuen ja hyvään ruokaan keskittyen vaikkapa perheen tai ystävien seurassa.

6.11 Psyykkinen toimintakyky

Psyykkinen toimintakyky tarkoittaa kykyä toimia tarkoituksenmukaisesti psyykkisesti haastavissa ja kuormittavissa tilanteissa, jotka saattavat olla nopeastikin muuttuvia. Hyvä psyykkinen toimintakyky auttaa sotilasta kohtamaan kuormittavia ja stressaavia tilanteita, niin normaali- kuin poikkeusolojen aikana ja toimimaan niissä sekä palautumaan niistä mahdollisimman nopeasti.

Psyykkinen toimintakyky tarkoittaa muun muassa valmiutta havaita ja hahmottaa kokonaisuuksia ja tärkeitä yksityiskohtia sekä niiden välisiä vuorovaikutussuhteita. Psyykkinen toimintakyky rakentuu minäkuvan ja itsetuntemuksen pohjalta sekä luottamuksesta omaan esimieheen, aseisiin ja ryhmään. Psyykkinen toimintakyky vaikuttaa päätöksentekokykyyn, sotilaskuriin ja itsevarmuuteen sekä tahtoon täyttää tehtävä ja voittaa taistelu.

Psyykkisesti toimintakykyinen sotilas on itsevarma, rohkea ja määrätietoinen ja kohtaa elämänsä haasteet positiivisella ja optimistisella tavalla osoittamalla itsehillintää, kestävyyttä ja tasapainoa valinnoissaan ja teoissaan. Psyykkisesti toimintakykyinen sotilas toimii sinnikkäästi kulloinkin asetetun tavoitteen saavuttamiseksi.

Psyykkisen toimintakyvyn keskeisiä kivijalkoja ovat siis:

1. Hyvä tietoisuus ympäristöstä ja omasta toiminnasta
   - Esimerkkinä hyvä tilannetietoisuus ja kyky havainnoida ympäristöä
2. Positiivinen (ja realistinen) käsitys omasta itsestä ja omista vaikutusmahdollisuuksista
   - Esimerkkinä hyvä itseluottamus
3. Hyvä päätöksentekokyky monimutkaisessakin tilanteessa
4. Paineensietokyky
   - Esimerkkinä omien tunteiden, kuten taistelustressin, tunnistaminen ja hallinta
5. Motivaatio
   - Esimerkkinä vahva taistelutahto ja halu menestyä hyvin omassa tehtävässä

Psyykkisen toimintakyvyn tukeminen

Jokainen varusmies käy läpi psykologisen testauksen palveluksen alkuvaiheessa. Testeillä selvitetään varusmiehen psyykkistä soveltuvuutta esimerkiksi johtajatehtäviin.

Psyykkistä toimintakykyä voidaan kehittää koulutuksella ja valmentautumisella.
Varusmiesten toimintakykykoulutus sisältää valmennusta stressinhallintaan ja kriisiapuun (defusing-menetelmä). Lisäksi varusmiehiä koulutetaan kohtaamaan poikkeusoloissa eteen tulevia vaativia erityistilanteita.

Varusmiesten psyykkistä toimintakykyä kehitetään myös valmentamalla varusmiehiä henkilökohtaisten kehittämistavoitteiden asettamiseen oman psyykkisen toimintakykynsä parantamiseksi.

Joukko-osaston tukipalveluverkosto (sosiaalikuraattori, sotilaspappi, lääkäri, sairaanhoitaja, VMTK ja yksikön palkattu henkilöstö) on varusmiestä varten. Viime kädessä jokainen meistä on velvollinen tukemaan palvelustoveria ”Kaveria ei jätetä” -periaatteella.

Lisäksi mahdollisia kuolemantapauksia ja vakavia onnettomuustilanteita varten joukko-osastossa on ammattihenkilöistä koostuva psykososiaalisen tuen ryhmä, joka tarpeen mukaan järjestää ja antaa tukea sekä neuvontapalveluja.

6.12 Sosiaalinen toimintakyky ja sosiaaliasiat

Sosiaalinen toimintakyky tarkoittaa kykyä hahmottaa itsensä ja toiset osana ryhmää ja valmiuksia toimia mielekkäällä tavalla osana ryhmää. Sosiaalisen toimintakyvyn edellytyksenä

on muun muassa hyvä itsensä tunteminen ja toisaalta kyky eläytyä toisen ihmisen asemaan/tilanteeseen ja tunteisiin (empatiakyky).Sosiaaliseen toimintakykyyn liittyy keskeisesti vuorovaikutustaidot ja ihmissuhteet, yhdessä eläminen, yhteistyö, yhteishenki, muiden huomioiminen, ja "kaveria ei jätetä" -henki.

Sosiaalisesti toimintakykyinen varusmies omaa hyvät ryhmätoimintataidot sekä luo ja vaalii itselleen aidosti merkittäviä luottamukseen ja vastavuoroiseen arvostukseen perustuvia ihmissuhteita ja ystävyyssuhteita. Lisäksi hän ylläpitää vuorovaikutusta, eli molemmille osapuolille mukavaa ajatusten, mielipiteiden ja kokemusten vaihtoa.

Sosiaalisen toimintakyvyn kehittämisen päämääränä on ryhmäkiinteys, joka on poikkeusoloissa ratkaiseva tekijä joukon taistelutehon kannalta.

Sosiaaliasiat

Neuvonta- ja tukipalvelut
Palvelukseensa liittyvissä sosiaaliturvaa koskevissa asioissa asevelvollisella on oikeus tarvittaessa saada asiantuntevaa apua. Sosiaalialan palvelut ovat saatavilla kaikissa puolustusvoimien esikunnissa, laitoksissa ja joukko-osastoissa. Pääesikuntaan sijoitetut sosiaalipäälliköt johtavat, ohjaavat, suunnittelevat ja koordinoivat puolustusvoimien sosiaalialaa. Joukko-osastoissa sosiaalikuraattorit vastaavat sosiaalialan toteutuksesta ja neuvonnasta.

Sosiaalikuraattori tukee tarvittaessa sosiaalityön keinoin elämänmuutos- ja kriisitilanteissa niin varusmiehiä kuin henkilökuntaa. Sosiaalikuraattori auttaa varusmiehiä erityisesti sosiaaliturvaneuvontaan, opinto- ja työasioihin, ihmissuhteisiin, palvelusmotivaatioon ja muihin siviilielämään liittyvissä ongelmatilanteissa.

Varusmiestoimikunnat toimivat yhteistyössä joukko-osastonsa sosiaalikuraattorin kanssa sosiaalialaan liittyvissä asioissa. Jokaisessa varusmiehiä kouluttavassa joukko- osastossa toimii joukko-osaston komentajan alaisena varusmiesten muodostama varusmiestoimikunta (VMTK). Varusmiestoimikunnat tukevat varusmiesten yhteenkuuluvuuden tunnetta, työ- ja palvelusturvallisuutta, viihtyvyyttä, fyysistä kuntoa sekä palvelusmotivaatiota. Varusmiestoimikunnat seuraavat myös joukko-osaston varusmiesten asemaan ja palvelusolosuhteisiin liittyviä tarpeita ja tekevät niitä koskevia parannusesityksiä.

Varusmiehestä huolehditaan
Asevelvollisuuslain (1438/2007) mukaan varusmies saa puolustusvoimilta maksuttoman majoituksen, muonituksen, vaatetuksen ja terveydenhuollon. Oikeutta maksuttomaan majoitukseen ja muonitukseen ei kuitenkaan ole lomaajalta, jonka asevelvollinen viettää palveluspaikan ulkopuolella.

Päivärahat, lomat ja lomamatkat
Varusmiehen päiväraha määräytyy palvelusajan mukaan. Päivärahan lisäksi vapaaehtoista asepalvelusta suorittaville naisille maksetaan varusrahaa sellaisen henkilökohtaisen varustuksen hankkimiseen, jota Puolustusvoimat ei järjestä. Päiväraha maksetaan pankkitilille kaksi kertaa kuukaudessa. Lisäksi varusmiehelle voidaan maksaa erilliskorvauksia ja lisiä kuten hyppy-, sukellus- ja lentolisät, lisäpäiväraha ulkomailla palveleville sekä ruoka- ja majoitusraha.

Reservin kertausharjoituksissa maksetaan reserviläispalkkaa ja reserviläispäivärahaa.

Päivärahojen, erilliskorvausten ja muiden varusmiesten taloudellisten etujen määrät voi tarkistaa mm. perusyksikön vääpeliltä, Varusmies -kirjasta tai varusmies.fi -sivuilta.

Jokaisella varusmiehellä on oikeus palvelusaikaan sidottuun henkilökohtaiseen lomaan (HL): 6 päivää (165 pv), 12 päivää (255 pv) tai 18 päivää (347pv). Palvelusaikana erityisesti kunnostautuneelle varusmiehelle voidaan myöntää kuntoisuuslomaa (KL) palvelusajan pituuden mukaan enintään 10, 15 tai 20 päivää. Varusmiehelle voidaan myöntääpakottavasta henkilökohtaisesta syystä henkilökohtaista syylomaa (HSL) enintään 180 vuorokautta. HSL- loma pidentää palvelusaikaa loma-aikaa vastaavalla ajalla. Henkilökohtaisia syitä voivat olla esim. opinto-, taloudelliset- ja perhekohtaiset asiat, urheilukilpailut, luottamustehtävät tai muut perustellut henkilökohtaiset syyt.

Isyysvapaata voidaan myöntää 12 päivää avioliitossa tai avosuhteessa olevalle varusmiehelle lapsen syntymän yhteydessä. Isyysvapaa ei vaikuta palvelusajan pituuteen. Kansaneläkelaitos (KELA) maksaa isyysrahaa varusmiehelle isyysvapaan ajalta, ja lapsen hoitoon liittyen myös varusmiehen pitämiltä muilta lomapäiviltä (HL, HSL).

Poikkeustapauksissa on mahdollista keskeyttää palvelus kokonaan ja jatkaa sitä myöhemmin.

Varusmies saa maksuttomat lomamatkat joukkoliikenteessä varuskunnan ja koti- tai asuinpaikkakunnan välille. Junamatkustamisessa ei ole paikkakuntarajoitusta. Puolustusvoimat kannustaa turvallisuussyistä käyttämään joukkoliikennettä lomamatkoilla.

KELA maksaa sotilasavustusta varusmiehelle ja hänen omaisilleen palvelusajalta. Asepalveluksella tarkoitetaan myös reservin kertausharjoitusaikaa. Asevelvolliselle itselleen voidaan maksaa asumisavustusta ja palvelusaikana erääntyvät opintolainojen korot. Asevelvollisen omaisille voidaan maksaa sotilasavustuksena perusavustusta, asumisavustusta ja erityisavustusta. Lapselle voidaan maksaa palvelusajalta asevelvolliselle määrätyt elatusapumaksut. Tarkempia tietoja sotilasavustuksesta saat Varusmieskirjasesta, KELA:n verkkosivuilta tai sosiaalikuraattorilta.

Muu sosiaaliturva
Varusmiehellä ja varusmiehen omaisilla on oikeus hakea myös muita lakisääteisiä ja tarpeenmukaisia sosiaaliturvaetuuksia kuten esim. toimeentulotukea tai yleistä asumistukea ja muita sosiaalipalveluita (kotihoito, päivähoito, sosiaalineuvonta).

Sosiaalikuraattori neuvoo asevelvollisia sosiaaliturvaan ja -palveluihin liittyvissä asioissa.

Työ ja työttömyysturva
Maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ - ja virkasuhteen jatkumisesta (305/2009) annetun lain mukaan työnantaja ei saa katkaista virka tai työsuhdetta varusmiespalveluksen takia. Työnantajalle on ilmoitettava varusmiespalveluksen alkamisesta viimeistään kaksi kuukautta ennen palveluksen alkamista ja sovittava alustavasti paluusta samaan työhön. Työntekijän on ilmoitettava työhön palaamisesta kaksi viikkoa ennen aiottua työhön palaamista.

Maatalousyrittäjä, joka täyttää sijaisavun yleiset edellytykset, voi saada maksullista sijaisapua asevelvollisuuden suorittamisen ajaksi.

Työttömän on ilmoitettava työvoimatoimistoon ja työttömyyskassalle varusmiespalveluksen alkamisesta sekä huolehdittava palveluksen aloittamiseen saakka ilmoittautumisvelvollisuudesta. Varusmiespalveluksen aikana työmarkkinatukeen ja työttömyyskorvauksiin liittyvä karenssiaika ei vähene.

Hyötyä työelämään ja opintoihin
Sotilaskoulutukseen liittyy sellaista opiskelua ja

harjoittelua, josta voi olla hyötyä siviiliammatissa. Varusmiehenä saatu sotilaskoulutus rinnastetaan eräiltä osin ammatteihin tarvittavaan harjoitteluaikaan ja varusmiesaika voidaan lukea työkokemukseksi.

Moniin työtehtäviin pääsyä edistää, että on menestyksellisesti suorittanut varusmiespalveluksen. Varusmiespalveluksesta avautuu väylä myös rauhanturvaajaksi tai sotilasammattiin.

Varusmiehen saama koulutus dokumentoidaan palvelustodistukseen siten, että hyväksytysti suoritettujen varusmiespalvelukseen liittyvien opintojen lukeminen hyväksi siviilissä erilaisiin koulutusohjelmiin on perusteltua ja yhteismitallista.

» *Opiskelun alkuvaiheessa neuvottele varusmiespalveluksen hyväksilukemisesta opinnoista vastaavan opettajan kanssa. Palvelustodistus on hyvä liittää osaksi työhakemusta.*

Sotilastapaturma ja palvelussairaus

Varusmiespalveluksessa ja palveluun liittyvissä olosuhteissa sattuneet tapaturmat sekä palvelussairaudet korvataan sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain (1521/2016) perusteella. Kyseisen lain tavoitteena on turvata vammautuneen tai sairastuneen toimeentulo palveluksen päättymisen jälkeen. Korvaukset ovat vastaavat kuin lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa.

Laki sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kattaa koko palvelusajan. Kuluista ja korvauksista huolehtii Valtiokonttori. Korvaukseen ovat oikeutettuja aseellista tai aseetonta varusmiespalvelusta suorittavat asevelvolliset, vapaaehtoista asepalvelusta suorittavat naiset sekä siviilipalvelusmiehet. Korvausta voivat saada myös reservin koulutustapahtumiin, kutsuntaan, aluetoimiston järjestämään tarkastukseen tai sotilasopetuslaitoksen pääsykokeeseen osallistuneet.

Korvausta saa sellaisesta tapaturmasta, joka on sattunut palvelusta suoritettaessa sekä sen edellyttämillä ja siihen välittömästi liittyvillä matkoilla. Korvausta suoritetaan myös tapaturmasta, joka on sattunut asevelvollisuuteen liittyvällä matkalla tai varusmiehen palvelusajaksi laskettavalla vapaa-ajalla, isyysvapaalla tai lomalla.

Palvelussairautena pidetään työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukaisen ammattitaudin lisäksi myös eräitä sairauksia tai vammoja, jotka palvelus on todennäköisesti aiheuttanut tai sairauksia, vammoja tai vikoja, joita palvelus on olennaisesti pahentanut.

Korvausta maksetaan sairaanhoitokuluista, ansionmenetyksestä (päiväraha, tapaturmaeläke), vamman tai sairauden aiheuttamasta yleisestä haitasta (haittaraha), lisääntyneistä kodinhoitokustannuksista sekä kuntoutuksesta. Varusmiesaikana hoidosta kustannuksineen huolehtii puolustusvoimien terveydenhuoltojärjestelmä.

Asevelvollisuuttaan suorittaneen henkilön kuolemantapauksissa voi Valtiokonttori maksaa edunsaajille ryhmähenkivakuutusta vastaavaa taloudellista tukea.

Korvausasian vireillepano käynnistyy täyttämällä sotilastapaturma/palvelussairauslomake, joka toimitetaan Valtiokonttoriin. Korvausasian vireillepanossa avustaa hallintoyksikön tapaturma-asiamies tai sosiaalikuraattori. Myös vahingoittunut tai sairastunut itse tai kuolemantapauksessa omainen voi tehdä korvaushakemuksen Valtiokonttorille sähköisesti.

Eläke-etuus

Asevelvolliselle ei kerry eläkettä palvelusajalta. Eläke-etuus kertyy työ- ja virkasuhteessa puolustusvoimiin.

Taustavoimat ovat tärkeitä
Mikäli siviiliasiasi ovat kunnossa, pystyt suorittamaan varusmiespalveluksen täysipainoisesti kotiasioita liikaa murehtimatta. Jos kuitenkin jokin sinulle tärkeä asia on epäselvä tai tulee yllättävä, epämieluisa muutos elämässäsi, niin se vaikuttaa mielialaasi. Älä anna asian monimutkaistua vain siksi, että jätät sen hoitamatta.

Vaikeista asioista tai ongelmista on hyvä puhua jonkun kanssa. Usein olo helpottuu, kun on saanut puhua omasta asiastaan. Samalla ongelmaan voi löytyä myös ratkaisu.

Joukko-osaston sosiaalikuraattori:

Varusmiestoimikunta (VMTK)
VMTK järjestää monipuolista toimintaa varusmiehille ja on jokaisen varusmiehen palvelupiste. VMTK:n puoleen voi kääntyä kaikissa mieltä askarruttavissa asioissa.

VMTK-toimiston puhelin:

_____

VMTK:n sähköposti:

_____

VMTK-yksikköjäsen:

_____

VMTK-puheenjohtaja:

_____

Palvelusturvallisuusasiamies:

_____

6.13 Eettinen toimintakyky ja sotilaspappien työ

Eettisellä toimintakyvyllä tarkoitetaan kykyä toimia oikeudenmukaisesti ihmisarvoa kunnioittaen ja erilaisuus hyväksyen. Siihen liittyy keskeisellä tavalla kyky perustella omaa toimintaansa itselleen ja muille, tietoisuutta omista ja Puolustusvoimien arvoista, käsityskykyä oikeasta ja väärästä sekä kyky tehdä ero näiden välillä. Nämä perustuvat muun muassa yksilön elämän aikana rakentuneeseen käsitykseen moraalista. Eettinen toimintakyky koostuu yksilön oikeustajusta, vastuun tunteesta ja vastuunottamisesta sekä näkemyksestä hyvästä ja pahasta. Siihen liittyy vahvasti myös käytännöllinen järki. Eettinen toimintakyky varmistaa, että henkilö osaa erottaa oikean ja väärän sekä tehdä kulloisessakin tilanteessa eettisesti kestäviä ratkaisuja.

Eettisen toimintakyvyn pohja on Puolustusvoimien lakisääteisissä tehtävissä ja kansainvälisissä oikeussäännöissä. Nämä tulevat näkyviksi Puolustusvoimien arvoissa ja sotilasvalassa ja -vakuutuksessa.

Eettisesti toimintakykyinen varusmies hyväksyy yleisen asevelvollisuuden järjestelmänä ja sitoutuu siihen, on maanpuolustustahtoinen ja hyväksyy toiset uskonnot sekä kulttuurit ja pystyy toimimaan eri taustoista tulevien ihmisten kanssa kunnioittavasti näkemyseroista huolimatta. Lisäksi henkilö ymmärtää sodan oikeussääntöjen perusteet.

Sotilaspappien työ
Sotilaspappien tehtävänä on tukea eettisen toimintakyvyn ja henkisen kestokyvyn ylläpitämistä Puolustusvoimissa sekä tarjota mahdollisuus uskonnonharjoittamiseen sitä haluaville.

Työn tavoitteena on auttaa ymmärtämään toimintakyvyn kokonaisuutta sekä tukea henkilöstön persoonallisuuden, eettisen arviointikyvyn ja elämänkatsomuksen rakentumista. Tavoitteena on että Puolustusvoimilla olisi käytössään hyvin koulutettu, henkisestikin hyvinvoiva, toimintansa oikeutuksen ja perusteet ymmärtävä sekä eettisesti kestäviin päätöksiin kykenevä henkilöstö.

Sotilaspappien työ on vanhastaan jaettu opetukseen, julistukseen ja sielunhoitoon.

Osallistuminen hartaustilaisuuksiin on palvelusajan ulkopuolella vapaaehtoista. Mikäli hartaustilaisuus tai jumalanpalvelus järjestetään palvelusajalla, järjestetään sen rinnalla myös henkisen toimintakyvyn kehittämiseen tarkoitettu tilaisuus johon ei sisälly uskonnollisia elementtejä. Sotilaspapit valvovat uskonnonvapauden toteutumista ja auttavat tarvittaessa eri uskonto - ja kirkkokuntiin kuuluvien varusmiesten uskonnonharjoittamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Sotilaspapin puoleen voi kääntyä kaikissa mieltä painavissa asioissa vakaumuksesta riippumatta. Häntä sitoo ehdoton vaitiolovelvollisuus.

Oman joukko-osastoni pappi on:

_____

Varusmiespappi / -diakoni on:

_____

Puhelinnumerot:

_____

Puolustusvoimien arvot

Puolustusvoimien henkilöstön arvoperustaan kuuluvat **isänmaallisuus, ammattitaito, oikeudenmukaisuus, vastuullisuus, luotettavuus ja yhteistyö.**

Isänmaallisuus ilmenee kunnioituksena aiempien sukupolvien työtä ja uhrauksia kohtaan. Puolustusvoimat huolehtii, että tulevillakin sukupolvilla on mahdollisuus itsenäisiin ratkaisuihin muuttuvassa turvallisuusympäristössä. Henkilön isänmaallisuus kuvastuu ajatteluna ja tekoina, joissa yhteiskunnan etu asettuu yksilön oman edun edelle.

Ammattitaito on tietoa, taitoa, asennetta ja ammatillisia valmiuksia. Ammattitaito ilmenee työtehtävien hallintana, korkeana työmoraalina, tuloksellisena toimintana sekä tehtävässä vaadittavan osaamisen omatoimisena kehittämisenä. Puolustusvoimat tukee asevelvollisten ja palkatun henkilöstön ammattitaidon kehittymistä koulutuksella ja haasteellisilla tehtävillä.

Oikeudenmukaisuus on asevelvollisten ja palkatun henkilöstön tasa-arvoista ja yhdenvertaista kohtelua ilman syrjintää, häirintää tai kiusaamista. Oikeudenmukaisuus on osana kaikkea Puolustusvoimien arjen toimintaa.

Vastuullisuus näkyy asevelvollisten ja palkatun henkilöstön sitoutumisena ja haluna täyttää annetut tehtävät asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Puolustusvoimat toimii vastuullisena työnantajana ja vastaa valtionjohdolle lakisääteisten tehtävien tinkimättömästä hoidosta.

Luotettavuus ilmenee työyhteisön arjessa henkilöstön johdonmukaisena käyttäytymisenä sekä asioiden tekemisenä käskyjen, määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Puolustusvoimien on nautittava kaikissa tilanteissa valtionjohdon ja kansalaisten ehdotonta luottamusta.

Yhteistyö on perusedellytys tulosten aikaansaamiselle ja vaativien tehtävien täyttämiselle. Henkilön yhteistyökyky ilmenee yhdessä tekemisenä, toisten kannustamisena, tukemisena ja auttamisena sekä oman työyhteisön ja yhteistyökumppaneiden arvostamisena. Puolustusvoimien yhteistyökyky tulee esille muiden viranomaisten tukemisessa sekä kansainvälisessä sotilaallisessa yhteistyössä. Puolustusvoimat toimii aktiivisesti osana kansainvälistä yhteisöä turvallisuuden lisäämiseksi ja suorituskykyjen turvaamiseksi.

6.14 Sotilasvala ja -vakuutus

Sotilasvala vannotaan ja sotilasvakuutus annetaan seuraavan kaavan mukaisesti: (Alleviivatut kohdat toistetaan valan esilukijan mukaisesti).

Minä N. N. lupaan ja vakuutan…

Sotilasvalassa: kaikkivaltiaan ja kaikkitietävän Jumalan edessä
Sotilasvakuutuksessa: kunniani ja omantuntoni kautta

olevani Suomen valtakunnan luotettava ja uskollinen kansalainen.
Tahdon palvella maatani rehellisesti sekä parhaan kykyni mukaan
etsiä ja edistää sen hyötyä ja parasta.

Minä tahdon kaikkialla ja kaikissa tilanteissa, rauhan ja sodan aikana,
puolustaa isänmaani koskemattomuutta, sen laillista valtiojärjestystä
sekä valtakunnan laillista esivaltaa.
Jos havaitsen tai saan tietää jotakin olevan tekeillä
laillisen esivallan kukistamiseksi tai maan valtiojärjestyksen kumoamiseksi,
tahdon sen viipymättä viranomaisille ilmoittaa.

Joukkoa, johon kuulun sekä paikkaani siinä, en jätä missään tilanteessa,
vaan niin kauan kuin minussa voimia on, suoritan saamani tehtävän loppuun.

Lupaan käyttäytyä kunnollisesti ja ryhdikkäästi, totella esimiehiäni,
noudattaa lakeja ja asetuksia sekä säilyttää minulle uskotut palvelussalaisuudet.
Tahdon olla suora ja auttavainen myös palvelustovereitani kohtaan.
Milloinkaan en sukulaisuuden, ystävyyden, kateuden,
vihan tai pelon vuoksi enkä myöskään lahjojen tai muun syyn tähden
toimi vastoin palvelusvelvollisuuttani.

Jos minut asetetaan esimiesasemaan,
tahdon olla alaisiani kohtaan oikeudenmukainen,
pitää huolta heidän hyvinvoinnistaan, hankkia tietoa heidän toiveistaan,
olla heidän neuvonantajanaan ja ohjaajanaan sekä omasta puolestani
pyrkiä olemaan heille hyvänä ja kannustavana esimerkkinä.

Kaiken tämän minä tahdon kunniani ja omantuntoni mukaan täyttää.

6.15 Sotilaan oikeuksia ja velvollisuuksia

Asevelvollisuuslain mukaisesti olet asevelvollinen isänmaan ja laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustamiseksi. Siksi sinulta odotetaan määrättyjen velvollisuuksien täyttämistä. Jotta voisit täyttää nämä velvollisuudet tunnollisesti, sinulla on myös oikeuksia.

Asevelvollisuuslain nojalla palvelustaan suorittavalla asevelvollisella on oikeus maksuttomaan majoitukseen, muonitukseen, vaatetukseen, terveydenhuoltoon sekä muuhun ylläpitoon samoin kuin taloudellisiin ja sosiaalisiin etuuksiin siten kuin niistä erikseen säädetään tai määrätään.

Palvelukseensa liittyvissä sosiaaliturvaa koskevissa asioissa asevelvollisella on oikeus tarvittaessa saada asiantuntevaa apua.

Palvelukseen on mukauduttava

Rauhan aikaisen palveluksen tarkoituksena on kouluttaa sotilas kykeneväksi täyttämään tehtävänsä kaikissa olosuhteissa niin rauhan kuin sodankin aikana. Sotilaan on pyrittävä parhaansa mukaan omaksumaan koulutuksessa opitut tiedot ja taidot sekä asevelvollisuuslaissa tarkoitetussa palveluksessa ylläpitämään osaamistaan ja toimintakykyään. Sotilas on velvollinen noudattamaan ehdotonta kuuliaisuutta esimiestään kohtaan ja täyttämään täsmällisesti esimiehen antamat lailliset käskyt ja määräykset.

» *Sotilas on velvollinen noudattamaan sodan oikeussääntöjä ja voimankäyttösääntöjä sekä näistä erikseen annettuja ohjeita.*

Sotilaan on mukauduttava palvelukseen, sotilaalliseen järjestykseen ja yhteistoimintaan toisten sotilaiden kanssa. Hänen on oltava omaaloitteinen sekä asetuttava varauksetta esimiestensä johdettavaksi ja luotettava heihin.

Sotilas on velvollinen hoitamaan ja käyttämään huolellisesti sekä annettujen käskyjen ja määräysten mukaisesti hänen käyttöönsä annettua valtion omaisuutta. Tämä koskee henkilökohtaiseen käyttöön luovutettua asetta, muuta varustusta ja joukon yhteisessä käytössä olevaa omaisuutta.

Sotilas esiintyy hyvien tapojen mukaisesti käyttäytyen reippaasti, ryhdikkäästi ja asiallisesti sekä tilanteeseen sopivalla tavalla. Hän on toiminnassaan tunnollinen sekä huolellinen pukeutumisessaan ja siisteydessään. Sotilaan käytöksen perusteella arvioidaan hänen ammattitaitoaan sekä puolustusvoimia ja joukkoa, johon hän kuuluu.

Asevelvollisuuslain nojalla huumausaineen käyttöä koskevaan tutkimukseen voidaan suostumuksensa nojalla määrätä asevelvollinen, jonka on tarkoitus toimia sellaisessa tehtävässä, joka edellyttää tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagointikykyä ja jossa tehtävän suorittaminen huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena voi vaarantaa henkeä, terveyttä tai palvelusturvallisuutta, liikenneturvallisuutta tai palvelustehtävissä saatujen tietojen suojaa. Jos on perusteltua aihetta epäillä, että asevelvollinen on huumausaineen vaikutuksen alaisena palveluksessa tai että hän on riippuvainen huumeista, tutkimukseen voidaan määrätä edellä mainituista edellytyksistä riippumatta.

”Kaveria ei jätetä”

Sotilaan on elettävä sovussa palvelustovereidensa kanssa. Sotiemme veteraanien jalo periaate ”kaveria ei jätetä” on yhä ja vast’edeskin arvossaan: apua tarvitsevaa autetaan pyytämättäkin.

Sotilas ansaitsee muiden arvonannon ottamalla nämä toimissaan huomioon, edistämällä yhteistä tavoitetta ja olemalla kohtelias. Lisääntyvä kansainvälistyminen korostaa avoimuuden ja suvaitsevaisuuden merkitystä.

» *Sotilaan on oltava tukena nuoremmille, kokemattomille palvelustovereille ja vaikutettava heihin omalla esimerkillisellä käytöksellään. Vaikeuksissa on uskallettava kääntyä esimiesten puoleen.*

Sotilas palvelee poliittisesta tai ideologisesta kannastaan riippumatta isänmaataan ja kansaansa. Sotilas ei saa antaa lahjonnan tai muun syyn houkutella itseään rikkomaan, laiminlyömään tai kiertämään velvollisuuksiaan.

Esimiehenä sotilaan tulee olla alaisiaan kohtaan oikeudenmukainen ja kohdella heitä yhdenvertaisesti sekä huolehtia heidän hyvinvoinnistaan. Esimiehen tulee määrätietoisesti pitää yllä kuria ja sotilaallista järjestystä. Kunnostautuneita tulee kiittää ja tarvittaessa palkita. Rikkomuksiin ja rikoksiin syyllistyneitä on rangaistava. Kurinpitovaltaa voi käyttää ainoastaan sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa (255/2014) annetussa laissa määrätty puolustusvoimien henkilökuntaan kuuluva kurinpitoesimies.

Rikoslaki suojaa sotilasta esimiesten käskyvallan väärinkäytöltä, epäoikeudenmukaisuudelta ja loukkauksilta sekä aiheettomilta syytöksiltä. Sotilaalla on oikeus säännösten ja hyvien tapojen mukaiseen, asialliseen, oikeudenmukaiseen ja ihmisarvoiseen kohteluun.

6.16 Sotilasoikeudenhoito

Sotilasoikeudenhoidolla tarkoitetaan sotilasrikosten käsittelemistä sotilaskurinpito- tai tuomioistuinmenettelyssä. Sotilasoikeudenhoidon tavoitteena on sotilaallisen kurin ja järjestyksen säilyttäminen yksittäisen sotilaan oikeusturvan takaamiseksi ja tätä kautta puolustusvoimien toimintakyvyn turvaaminen.

Sotilasoikeudenhoitoa koskevia tärkeimpiä säännöksiä ovat:

- **Rikoslaki,** erityisesti sen sotilasrikoksia koskeva 45 luku.
- **Laki sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa (SKRTL),** joissa on säännöksiä muun muassa kurinpitoesimiehistä ja heidän toimivallastaan, esitutkinnasta, kurinpitoasiain käsittelystä, seuraamusten täytäntöönpanosta sekä ratkaisupyyntö- ja kurinpitovalitusmenettelystä.
- **Sotilasoikeudenkäyntilaki,** jossa ovat säännökset sotilasrikosten käsittelystä tuomioistuimissa.

Sotilas on sotilasrangaistussäännösten alainen siitä alkaen, kun hän on astunut tai ollut velvollinen astumaan palvelukseen, siihen saakka, kun hänet on palveluksen päättymisen tai keskeyttämisen takia kotiutettu.

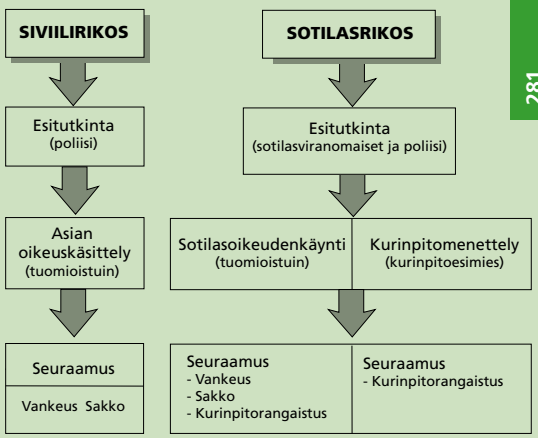

Sotilasrikokset

Sotilasrikokset ovat tekoja, jotka on säädetty rangaistaviksi rikoslain 45 luvussa. Sotilasrikoksia ovat muun muassa:

- **poissaolorikokset,** kuten
  - **luvaton poissaolo,** esimerkiksi luvaton poistuminen kasarmialueelta tai loman, iltavapaan tai viikonloppuvapaan ylittäminen taikka ennenaikainen lähteminen lomalle
  - **karkaaminen,** luvaton poissaolo, jota asevelvollinen on jatkanut vähintään viisi vuorokautta siten, että poissaolosta on aiheutunut tai voinut aiheutua olennainen keskeytys sotilaan koulutuksessa tai muuten olennaista haittaa palvelukselle
- **kuuliaisuusrikokset,** kuten
  - **niskoittelu,** esimerkiksi kieltäytyminen täyttämästä esimiehen antamaa käskyä taikka käskyn täyttämättä jättäminen tai sen täyttämisen viivyttäminen
  - **esimiehen väkivaltainen vastustaminen**
  - **haitanteko esimiehelle**

    Erikseen ja ankarammin rangaistaan, jos sotilaat syyllistyvät kuuliaisuusrikoksiin yhteistoimin.
- **palvelusrikos** on kyseessä, kun sotilas rikkoo tai jättää täyttämättä palvelukseen kuuluvan velvollisuuden taikka palvelusta tai sotilaallista järjestystä koskevan ohjesäännöllä tai muulla tavoin annetun määräyksen.

Tärkein palvelusta ja sotilaallista järjestystä koskeva ohjesääntö on Yleinen Palvelusohjesääntö. Muita keskeisiä asiakirjoja ovat esimerkiksi varomääräykset. Palvelukseen kuuluva velvollisuus ja sitä koskevat määräykset opetetaan sotilaille, niin että niitä voi noudattaa. Jos jokin asia kuitenkin tuntuu epäselvältä, sitä on kysyttävä esimiehiltä.

Sotilas syyllistyy palvelusrikokseen myös silloin, jos hän on palvelustehtävässä siinä määrin alkoholin tai muun huumaavan aineen vaikutuksen alainen, että hänen kykynsä suorittaa palvelusta on alentunut, tai hän hankkiakseen itselleen vapautuksen, loman tai muun helpotuksen palveluksesta vioittaa itseään, vahingoittaa terveyttään tai sitä yrittää taikka sanotussa tarkoituksessa esittää valheellisen tiedon.

- **vartiorikos** on kyseessä, kun vartio- tai päivystystehtävää suorittava sotilas poistuu luvattomasti vartiopaikalta tai päivystystehtävästä, tai ei määräaikana saavu sanottuun palvelustehtävään taikka muuten jättää täyttämättä tai rikkoo vartio- tai päivystyspalvelusta annettuja määräyksiä
- **muut rikokset**
  - **sotilaan sopimaton käyttäytyminen** on kyseessä mm. silloin kun sotilas, joka muulloin kuin palvelustehtävässä ollessaan puolustusvoimien käytössä olevalla kasarmi- tai muulla alueella, julkisella paikalla tai julkisessa tilaisuudessa esiintyy ilmeisen päihtyneenä taikka meluamalla tai muulla käyttäytymisellään aiheuttaa häiriötä tai pahennusta

Sotilasoikeudenkäyntiasiana kurinpitomenettelyssä tai tuomioistuimessa käsitellään sotilasrikosten tapaan myös mm. sotilaan tekemät pahoinpitely-, varkaus-, väärennys- tai vahingontekorikokset. Edellytyksenä on, että teko on kohdistunut puolustusvoimiin tai toiseen sotilaaseen. Esimerkiksi varusesineiden tahallinen tai huolimattomuudesta johtunut hukkaaminen tai vahingoittaminen on rangaistavaa ja siitä seuraa useimmiten korvausvastuu.

Seuraamus	Kuripitoesimies			
	YKSUPS	YKSPÄÄLL	J YKS KOM	J OS KOM
Kurinpitorangaistukset				
Muistutus	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Ylimääräinen palvelus	1–3 krt	1–5 krt	1–5 krt	1–5 krt
Poistumiskielto	ei	1–10 vrk	1–15 vrk	1–15 vrk
Varoitus	ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Kurinpitosakko	ei	ei	ei	1–30 pv

Seuraamusjärjestelmä ja seuraamusten määräämiseen vaikuttavat tekijät

Sotilasrikoksista määrättäviä seuraamuksia sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain perusteella ovat:

- **kurinpitorangaistukset:**
  - muistutus
  - ylimääräinen palvelus (1–5 krt)
  - varoitus
  - poistumiskielto (1–15 vrk)
  - kurinpitosakko (1–30 päivältä)
  - aresti (tuomioistuin 1–30 vrk)
- **sakkorangaistus**
- **vankeusrangaistus**

Seuraamusta määrättäessä otetaan huomioon

- **rangaistusta korottavina** perusteina muun muassa
  - rikoksia on useita
  - teko on tehty koolla olevien sotilaiden läsnä ollessa niin, että teolla voi olla kuria ja järjestystä vaarantava vaikutus
  - rikoksentekijä on tekoa tehdessään käyttänyt väärin esimiesasemaansa
- **rangaistusta lieventävänä** perusteena
  - esimiehen moitittava menettely on ollut omiaan heikentämään tekijän kykyä noudattaa lakia

Sotilaskurinpitomenettely

Kurinpitoesimies voi lain (SKRTL) mukaan jättää esitutkinnan toimittamatta tai esitutkinnan jälkeen seuraamuksen määräämättä, jos teko on johtunut olosuhteet huomioon ottaen anteeksi annettavasta huomaamattomuudesta, ajattelemattomuudesta tai tietämättömyydestä taikka tekoa muutoin on pidettävä kurin ja järjestyksen ylläpitämisen kannalta vähäisenä.

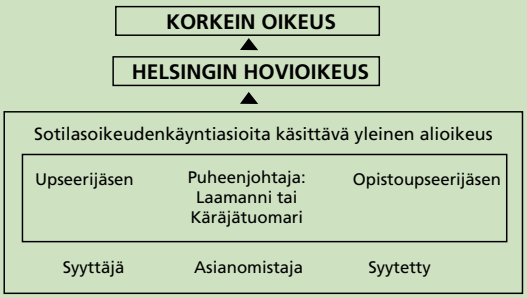

Sotilasoikeudenkäyntimenettely

Sotilasrikoksia voidaan tarvittaessa käsitellä myös tuomioistuimessa. Alimpana oikeusasteena sotilasrikosasioissa ovat käräjäoikeudet. Asian käsittely tapahtuu erityisessä sotilaskokoonpanossa, mutta muuten samoin kuin siviilirikosjuttujen käsittely. Syyttäjänä toimii alaan perehtynyt, erikseen sotilassyyttäjäksi määrätty kihlakunnansyyttäjä. Syytetyllä on oikeus käyttää avustajaa. Mikäli syytetty ei itse pysty valvomaan oikeuttaan, tuomioistuin voi määrätä hänelle avustajan. Avustajalle voidaan tietyin edellytyksin maksaa palkkio valtion varoista. Alioikeuden päätökseen voi hakea valittamalla muutosta Helsingin hovioikeudesta. Ylimpänä tuomioistuimena sotilasrikosasioissa on korkein oikeus.

Oikeusturvatekijöistä sotilasoikeudenhoidossa

Selvät toimivalta- ja menettelytapasäännökset sekä ylempien viranomaisten valvontatoiminta luovat perustan oikeusturvalle sotilasoikeudenhoidossa. Puolustusvoimien toiminnan lainmukaisuutta ja sotilasoikeudenhoitoa ohjaa ja valvoo puolustusvoimien asessori. Joukko-osaston

komentaja tarkastaa joukko-osaston kurinpitoratkaisut neljä kertaa vuodessa. Puolustushaaran komentaja tarkastaa kyseiset kurinpitoratkaisut sotilaslakimiehen esittelystä kerran vuodessa. Vääränä pitämästään menettelystä sotilaalla on oikeus hakea oikeusturvaa ylemmältä esimieheltä tai eduskunnan oikeusasiamieheltä ottamalla asia esille heidän kanssaan tai tekemällä kantelun.

Muutoksenhakuoikeus
Kurinpitorangaistukseen määrätyn tai syylliseksi toteavan päätöksen saaneen, mutta rangaistukseen määräämättä jätetyn oikeudesta hakea muutosta saamaansa kurinpitopäätökseen säädetään sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa.

Joukkoyksikön komentajan, perusyksikön päällikön tai perusyksikön vääpelin antamaan kurinpitopäätökseen voi hakea muutosta tekemällä ratkaisupyynnön joukko-osaston komentajalle.

Joukko-osaston komentajan tai häntä ylemmän kurinpitoesimiehen kurinpitopäätökseen ja joukko-osaston komentajan ratkaisupyynnön perusteella antamaan päätökseen saa hakea muutosta tekemällä kurinpitovalituksen.

Ratkaisupyyntö kurinpitopäätöksestä on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa kurinpitopäätöksen tiedoksisaannista ja kurinpitovalitus samoin kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa asianomaisen päätöksen tiedoksisaannista.

Kurinpitovalituksen käsittelee se tuomioistuin, joka hoitaa joukko-osaston sotilasrikosasioita. Kurinpitovalitus voidaan jättää esimerkiksi rangaistuksen määränneelle kurinpitoesimiehelle taikka perusyksikön päällikölle, vääpelille tai joukko-osaston päivystäjälle. Kurinpitovalitus käsitellään oikeuden istunnossa, jossa valittajalla on oikeus olla läsnä. Hän saa käyttää käsittelyssä oikeusavustajaa.

Hallintokantelu sen kohteena olevan henkilön esimiehelle tai valvovalle hallintoviranomaiselle

- on ilmoitus epäillystä lainvastaisesta menettelystä tai hallinnollisesta epäkohdasta
- voi tehdä kuka tahansa
- ei ole määrämuotoon sidottu, mutta suositellaan tehtäväksi kirjallisena

Kantelu eduskunnan oikeusasiamiehelle, jonka tehtävänä on valvoa muun muassa sotilasviranomaisten toiminnan lainmukaisuutta. Kantelu oikeusasiamiehelle ei ole sidottu määrämuotoihin.

6.17 Vahingonkorvausasiat

Kun varusmies aiheuttaa vahinkoa puolustusvoimille, asian käsittelee yleensä sotilasviranomainen. Mikäli vahingon aiheuttajan vastuu on epäselvä tai hän kieltäytyy korvaamasta vahinkoa, asia saatetaan tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Puolustusvoimien omaisuudelle aiheutunut vahinko

Jos varusmies aiheuttaa palvelustehtävää suorittaessaan virheellään tai laiminlyönnillään vahinkoa valtiolle ja hän on aiheuttanut vahingon tahallaan taikka huolimattomuudellaan tai varomattomuudellaan, hän joutuu korvaamaan vahingon. Vahingonkorvauksen määrää voidaan sovitella ottaen huomioon vahingon suuruus, teon laatu, vahingon aiheuttajan asema ja muut olosuhteet. Jos vahingonaiheuttajan viaksi jää vain lievä tuottamus, vahinko jää valtion vahingoksi.

Jos vahinko on aiheutettu palvelustehtävän ulkopuolella, varusmies joutuu korvaamaan vahingon, vaikka hänen viakseen jäisi vain lievä tuottamus. Poikkeustapauksissa korvausta voidaan sovitella, jos täysi korvausvelvollisuus harkitaan kohtuuttoman raskaaksi.Tällöin otetaan huomioon vahingon aiheuttajan varallisuus sekä muut olosuhteet.

Varusmiehen omaisuudelle aiheutunut vahinko

Varusmiehelle voidaan maksaa valtion varoista korvausta palveluksen yhteydessä, palvelusolosuhteista johtuen, tapaturmaisesti kadonneesta tai vahingoittuneesta yksityisestä omaisuudesta, jonka mukana pitäminen palveluksessa on ollut välttämätöntä tai tarpeellista. Vahingon määrä on kuitenkin pystyttävä luotettavasti selvittämään.

Jos varusmiehen omaisuudelle on aiheutunut vahinkoa puolustusvoimien tai sen palveluksessa olevan henkilön toiminnasta, vahinko korvataan valtion varoista, mikäli vahingon syntyminen liittyy puolustusvoimien toimintaan.

Mikäli varusmiehen omaisuudelle aiheutuu vahinkoa jonkun puolustusvoimien palveluksessa olevan henkilön tai ulkopuolisen aiheuttamana, eikä vahingon syntyminen liity puolustusvoimien toimintaan, vahingon kärsineellä on oikeus saada korvaus vahingon aiheuttajalta.

Henkilövahingot

Henkilövahingoista voi hakea korvausta vahingon aiheuttajalta tai valtion varoista samoin perustein kuin omaisuusvahingoista.

Puolustusvoimat vastaa varusmiehen terveydenhuollosta koko varusmiespalveluksen ajan. Laki sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta turvaa sotilastapaturmasta ja palvelussairaudesta vahingoittuneen tai sairastuneen toimeentulon palveluksen päättymisen jälkeen. Mahdollisista kuluista huolehtii Valtiokonttori.

6.18 Sodankäynti ja sitä koskevat oikeussäännöt

Perusteet

Sodan oikeussäännöt muodostuvat useista kansainvälisistä sopimuksista, jotka on yleensä nimetty neuvottelupaikkakunnan mukaisesti. Sopimukset ovat sopimusosapuolia sitovaa kansainvälistä oikeutta. Tärkeimpiä sopimuksia ovat Haagin sopimukset vuodelta 1907, Geneven sopimukset vuodelta 1949 ja niiden I ja II lisäpöytäkirja vuodelta 1977 ja III lisäpöytäkirja vuodelta 2005, Haagin kulttuuriomaisuudensuojelusopimus vuodelta 1954 sekä YK:n asesopimus vuodelta 1980 I–V pöytäkirjoineen. Asesopimuksen V pöytäkirjan mukaan osapuolten on raivattava sodan räjähtämättömät jäänteet. Sodan oikeussääntöjen rikkomisesta rangaistaan Suomen rikoslain mukaisesti. Rikoslain 11 luku sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan on uusittu vuonna 2008 etenkin Kansainvälisen rikostuomioistuimen perussäännön voimaantulon johdosta. Suomi on osapuolena kaikissa edellä mainituissa sopimuksissa. Sotarikoksia ovat esimerkiksi taistelukyvyttömän henkilön surmaaminen tai haavoittaminen, petollinen surmaaminen tai haavoittaminen, sotavangiksi ottaminen petollisin keinoin, vihollisen omaisuuden tuhoaminen tai haltuunotto ilman sotilaallista välttämättömyyttä, kunniaa loukkaavat sotarikoksen muodot kuten epäinhimillinen tai halventava kohtelu sekä rangaistus ja teloitus ilman asianmukaista oikeudenkäyntiä.

Suomi on liittynyt lisäksi mm. jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehtyyn yleissopimukseen (Ottawan sopimus). Sopimus velvoittaa Suomea hävittämään jalkaväkimiinansa vuoden 2015 loppuun mennessä. Sopimuksen puitteissa on mahdollista säilyttää välttämätön määrä miinoja miinanetsintä-, miinanraivaus- tai miinantuhoamistekniikan kehittämistä tai niihin liittyvää koulutusta varten.

Sotilaita, eli laillisia taistelijoita, ovat varsinaisiin sotavoimiin kuuluvien lisäksi ne, jotka ovat vastuunalaisen päällystön alaisia, käyttävät sotilaspukua tai selvästi erottuvaa merkkiä, kantavat aseitaan avoimesti sekä noudattavat sodan oikeussääntöjä ja tapoja. Sotilas on vihollisen valtaan joutuneena oikeutettu sotavangille kuuluvaan kohteluun. Palkkasoturi ei ole laillinen taistelija.

Sotilaat noudattavat sodan oikeussääntöjä. Siten esimerkiksi sotilaskohteita sotilaana tulittavasta kiikarikivääriampujasta käytetään nimitystä tarkka-ampuja, mutta siviileitä väijyksistä ampuvasta ihmisestä puolestaan nimitystä sala-ampuja. Tällainen henkilö on rikollinen.

Velvollisuus suojella ja hoitaa sairaita sekä haavoittuneita ei erittele heitä omiksi tai vihollisiksi, eikä suojelu- ja hoitovelvollisuuteen saa vaikuttaa rotu, uskonto taikka poliittinen kanta. Suojeltuja ovat siviiliväestön keskitykset, lääkintälaitokset, kulttuurikohteet sekä ympäristölle vaaralliset laitokset. Suojeluun oikeutetut lääkintähuollon henkilöt ja kohteet on merkitty Punaisen Ristin tai Punaisen Puolikuun tunnuksella; väestönsuojelun kohteet ja suojeltavat kulttuurikohteet on puolestaan merkitty niiden omilla tunnuksilla. Suojeltuja kohteita ei saa käyttää vihollista vahingoittavaan toimintaan. Jos niin menetellään, suojelu lakkaa.

Sotavanki on velvollinen ilmoittamaan vain nimensä, arvonsa, syntymäaikansa ja tuntolevynsä numeron. Muihin kysymyksiin vastataan: ”En voi vastata kysymykseen”. Sotavangilta ei saa ottaa pois suojavälineitä, henkilökohtaisia esineitä eikä tuntolevyä.

Väkivallan käyttö sotavankia kohtaan on kielletty. Sotavankien hyvinvointi leireillä on taattava. Heidän yhteydenpitonsa omaisiin ja mahdollisuus harjoittaa uskontoa on järjestettävä.

Sotatoimet on kohdistettava siviiliväestön ja siviiliomaisuuden suojelemiseksi vain sotilaskohteisiin umpimähkäisen toiminnan sijasta; sodan oikeussäännöissä on nimetty kohteita, joita vastaan ei saa hyökätä. Miehitetyllä alueella miehittäjän on varmistettava alueelle jääneen siviiliväestön normaalin elämän jatkuminen ja toimeentulo.

Suomalaista sotilasta velvoittavat sotilaan säännöt

1. Suomalaisena sotilaana noudata aina kaikissa toimissasi laillisia sotilaskäskyjä ja sodan oikeussääntöjä. Niiden rikkominen on rangaistavaa ja vahingoittaa Isänmaasi, puolustusvoimien ja omaa mainettasi. Tällaiset teot aiheuttavat tarpeetonta kärsimystä ja saavat vihollisen toimimaan vastaavasti omia sotilaitamme ja siviiliväestöämme kohtaan.
2. Taistele ainoastaan vihollisen sotilaita ja sotilaskohteita vastaan. Älä tuhoa enempää kuin mitä tehtäväsi vaatii ja mikä on sotilaallisesti välttämätöntä.
3. Älä surmaa tai haavoita taistelukyvyttömiä tai antautuvia vihollisia. Riisu heidät aseista ja luovuta esimiehellesi. Kokoa haavoittuneet, sairaat ja haaksirikkoiset sekä huolehdi heistä, olivatpa he ystäviä tai vihollisia.
4. Kohtele asiallisesti kaikkia vallassasi olevia vihollisia ja siviilejä.
5. Sotavanki on velvollinen ilmoittamaan vain nimensä, sotilasarvonsa sekä syntymäaikansa ja tuntolevynsä numeron. Häntä ei saa pakottaa antamaan muita tietoja. Sotavankien ruumiillinen ja henkinen kiduttaminen on kielletty.
6. Panttivankien ottaminen ja ihmiskilpien käyttö on kielletty. Pidättäydy myös kaikista kostotoimista.
7. Älä käytä kiellettyjä aseita, ampumatarvikkeita, taisteluvälineitä ja -menetelmiä; äläkä muuta luvatta käyttöösi annettuja aseita ja ampumatarvikkeita.
8. Älä hyökkää siviili- ja muita suojeltuja kohteita ja niiden tunnuksilla varustettuja

henkilöitä vastaan, ellei mainittuja tunnuksia käytetä vihollisen toimesta petollisesti väärin sotilaallisiin tarkoituksiin. Kunnioita kansainvälisiä suojatunnuksia, kuten valkoista neuvottelulippua, Yhdistyneiden Kansakuntien tunnusta sekä väestönsuojelun, kulttuurikohteen ja vaarallisia voimia sisältävän kohteen sekä lääkintäkohteiden suojatunnuksia (punaisella ristillä, -puolikuulla tai -kristallilla merkityt kohteet ja henkilöt).

9. Kunnioita toisen omaisuutta. Ryöstäminen on kiellettyä. Sotasaalisaseet ja -ampumatarvikkeet saa ottaa käyttöön esimiehen luvalla.
10. Pyri estämään näiden sääntöjen rikkominen. Ilmoita havaitsemasi sääntöjen rikkominen esimiehellesi. Sodan oikeussääntöjen rikkomisesta rangaistaan Suomen rikoslain mukaisesti.

Punainen risti | Punainen puolikuu | Punainen kristalli

Vaarallisen kohteen tunnus

Väestönsuojelun tunnus

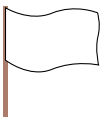

Valkoinen lippu

Kulttuurikohde

Yhdistyneet Kansakunnat

Sotavankileirin tunnukset

Internointileirin tunnus

Kansainväliset suojamerkit

Pohdittavaa

1. Minkä vuoksi sisällis- ja sissisodissa siviiliväestön tappiot ovat suuremmat kuin tavanomaisessa sodassa?
2. Mikä erottaa suomalaisen sissitoiminnan sissisodasta?
3. Mitä olet velvollinen ilmoittamaan sotavankina kuulustelijoille?
4. Miten toimit, jos taistelijaparisi toimii sotilaan sääntöjen vastaisesti?

6.19 Turvallisuuspolitiikka

Turvallisuuspolitiikan opetuksen tavoitteet peruskoulutuskaudella

Varusmiesten turvallisuuspolitiikan opetuksen yleisinä tavoitteina on:

- antaa kaikille varusmiehille tietoa maamme turvallisuuspolitiikasta aikaisempaa kouluopetusta täydentäen. Opetuksen painopiste on maanpuolustuksen ja erityisesti sotilaallisen maanpuolustuksen selvittämisessä osana Suomen turvallisuuspolitiikkaa
- opettaa jokaiselle sotilaalle kansainväliset sodan oikeussäännöt (v 1977 Geneven 1. lisäpöytäkirjan 83. artiklan mukaisesti)
- selvittää maailman, Euroopan ja erityisesti Pohjois-Euroopan ja Suomen turvallisuustilanne
- selvittää varusmiehille yleisen asevelvollisuuden merkitys.

Turvallisuuspolitiikan taustamateriaali on luettavissa osoitteessa turpopankki.fi

Puolustusvoimien tehtävät

1. **Suomen sotilaallinen puolustaminen,** johon kuuluu:
   - maa-alueen, vesialueen ja ilmatilan valvominen sekä alueellisen koskemattomuuden turvaaminen;
   - kansan elinmahdollisuuksien, perusoikeuksien ja valtionjohdon toimintavapauden turvaaminen ja laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustaminen;
   - sotilaskoulutuksen antaminen ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ohjaaminen sekä maanpuolustustahdon edistäminen;
2. **muiden viranomaisten tukeminen,** johon kuuluu:
   - virka-apu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, terrorismirikosten estämiseksi ja keskeyttämiseksi sekä muuksi yhteiskunnan turvaamiseksi;
   - pelastustoimintaan osallistuminen antamalla käytettäväksi pelastustoimintaan tarvittavaa kalustoa, henkilöstöä ja asiantuntijapalveluja;
   - osallistuminen avun antamiseen toiselle valtiolle terrori-iskun, luonnononnettomuuden, suuronnettomuuden tai muun vastaavan tapahtuman johdosta; sekä
3. **osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan.**

Lähialueen turvallisuuspoliittiset perusteet

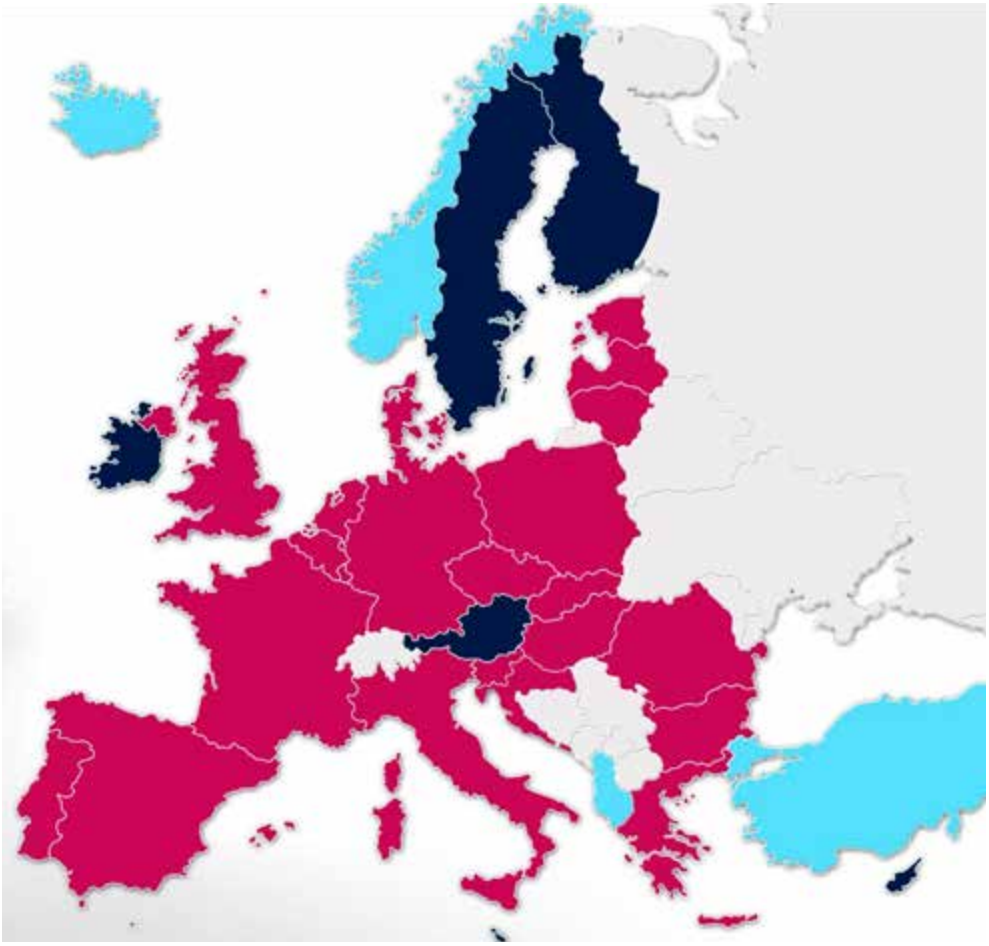

Sotilaallisen maanpuolustuksen aluejako

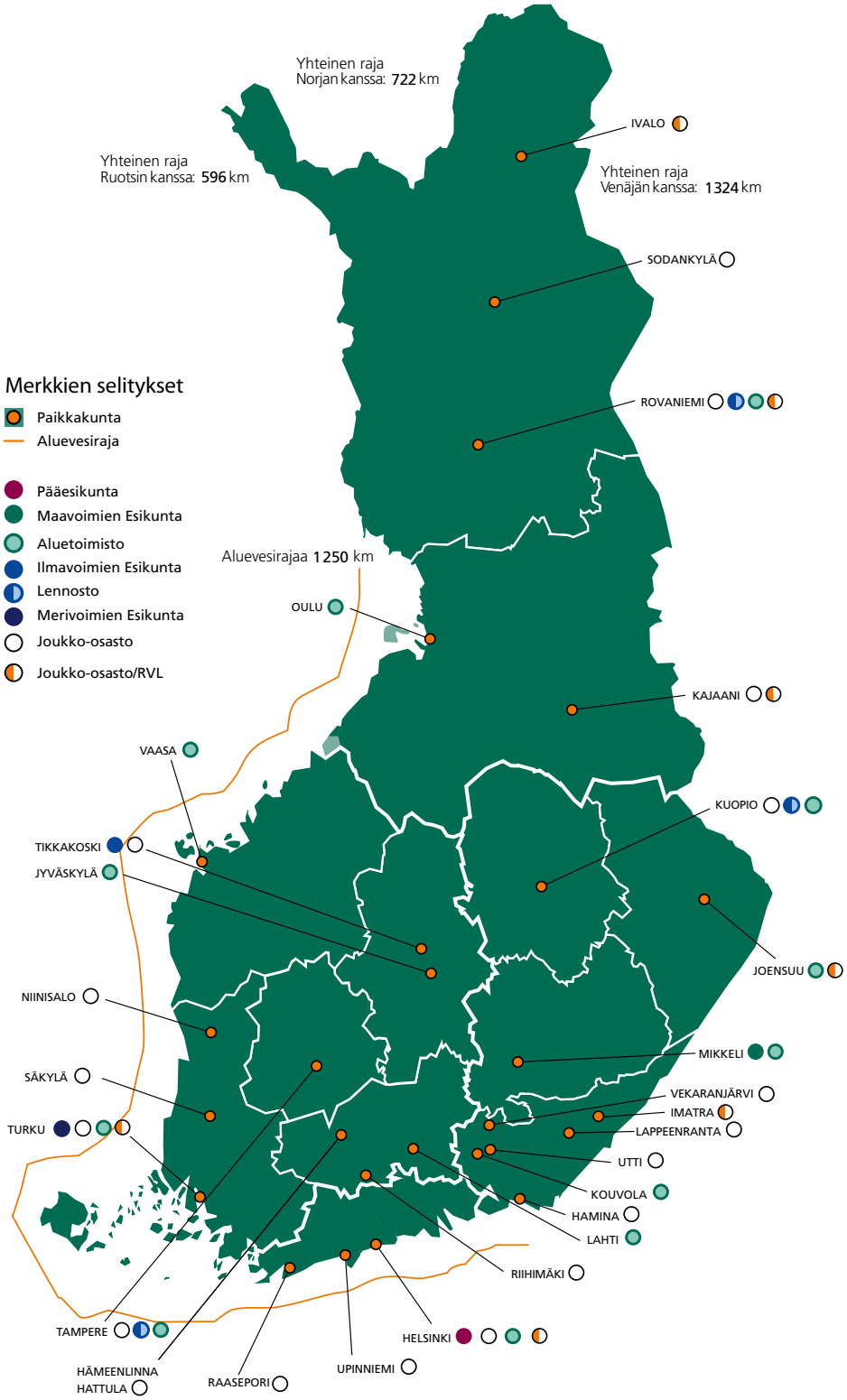

7 Turvallisuuskoulutus

7.1 Perusyksikön päivystys

Päivystys on osa perusyksikön yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Päivystys varmistaa toimintojen jatkumisen normaalin työajan ulkopuolella. Päivystyksellä turvataan osaltaan myös nopea valmiuden kohottaminen. Järjestetty päivystys varmistaa muun muassa rauhallisen yöunen, herätyksen sekä järkevän toimenpiteiden käynnistämisen esimerkiksi tulipalon tai hälytyksen sattuessa. Päivystäjän apulaisen tehtävä on myös harjoittelua vartiomiehen ja varsinaisen päivystäjän työhön. Perusyksikön päällikkö tai yksikön vääpeli määrää yksikölle päivystäjän ja **päivystäjän apulaiset.** Yksikön päivystäjällä on päivystystehtäviin kuuluvissa asioissa käskyvalta jokaiseen yksikössä olevaan varusmieheen tai reserviläiseen. Päivystäjän ja päivystäjän apulaisen tehtävät ovat kunkin perusyksikön **päivystysohjeissa.**

» *Päivystäjän ohjeista selviävät muun muassa päivystäjän varustus, käskynalaisuus ja ilmoittautumisvelvollisuus, velvollisuudet ja oikeudet, mahdollinen osallistuminen muuhun palvelukseen ja voimankäyttöohjeet.*

» *Lue ohjeet ennen päivystystehtävän aloittamista. Varmista päivystäjältä tai esimieheltäsi, jos et ole ymmärtänyt jotakin ohjeen kohtaa.*

Perusyksikön päivystäjän tehtävänä on muun muassa:

- **valvoa hyvän järjestyksen noudattamista yksikössä**
- herättää yksikkö ja valvoa aamutoimet
- koota ja toimittaa yksikön vääpelille yksikön vahvuusilmoitukset
- merkitä sairaiksi ilmoittautuneet yksikön sairaskirjaan sekä lähettää heidät johdettuina osastoina lääkärin vastaanotolle
- vastata yksikön järjestämisestä palvelukseen
- järjestää yksikkö ruokailuun ja valvoa, että ruokailu tapahtuu hyviä ruokailutapoja noudattaen, sekä huolehtia ruoan tuomisesta vuodelepoon määrätyille
- valvoa ulkopalveluksesta vapautettuja ja vuodelepoon määrättyjä
- **ilmoittaa yksikössä sattuneista erikoisista tapauksista yksikön päällikölle ja yksikön vääpelille**
- **ilmoittaa kiireisiä toimenpiteitä vaativista tapahtumista,** kuten onnettomuuksista, tulipaloista, järjestyshäiriöistä joukko-osaston päivystäjälle, ellei päällikkö, yksikön vääpeli tai joku muu yksikön palkatusta henkilöstöstä ole paikalla ja ryhtyy asian vaatimiin toimenpiteisiin
- **valvoa** yksikön hallussa olevan valtion omaisuuden, erityisesti asetelineissä olevien aseiden, säilyttämistä muun muassa tarkastamalla aseiden lukumäärä ja asetelineiden lukitus
- **valvoa, ettei yksikön alueella luvatta oleskele sivullisia**
- pitää erikseen käskettyä luetteloa, kortistoa tai taulukkoa, josta selviää **yksikön paikalla oleva vahvuus**
- jakaa ja vastaanottaa lomatodistukset ja varusmies- tai reserviläiskortit
- tarkastaa, että vapaa-aikanaan yksiköstä poistuvien varusmiesten asu ja siisteys ovat annettujen määräysten mukaiset
- valvoa iltatoimet
- **huolehtia perusyksikön ovien lukitsemisesta** öiseen aikaan, tarkastaa varastojen, toimistojen ja ikkunoiden kiinniolo ja lukitus sekä sammuttaa tarpeettomat valot
- pitää päivystyskirjaa.

Oman yksikön erityisohjeet ovat yksikön päivystysohjeissa. Perehdy niihin hyvissä ajoin ennen vuorosi alkua!

Päivystäjä komentaa valmistautumisen ja järjestymisen riittävän ajoissa.

Palvelukseen valmistauduttaessa annetaan palveluksen laadun, sään ja varustuksen edellyttämät määräykset sekä ohjeet yhtenäisestä pukeutumisesta. Päivystäjä saa tähän perusteet harjoituksen pitäjältä tai käyttää omaa harkintaansa.

Järjestyminen komennetaan yleensä noin viisi minuuttia ennen sisä- tai ulkopalveluksen alkua. Järjestymistä ei saa käskeä liian aikaisin, eikä joukkoa saa aiheettomasti odotuttaa järjestymispaikalla.

Pohdittavaa

Miten toimit seuraavissa tilanteissa:

1. Yksikössä syttyy tulipalo.
2. Yksikössä sattuu tapaturma.
3. Yksikössä on järjestyshäiriö, jota et saa rauhoittumaan.
4. Yksikköön pyrkii yöllä siviiliasussa oleva henkilö, jota et tunnista.

7.2 Harjoitus- tai sodanajan joukon perustaminen

Joukon perustamisella tarkoitetaan henkilöstön ja materiaalin yhteen saattamista ja organisointia toimivaksi joukoksi.

Joukko perustetaan samoilla periaatteilla sekä varusmiespalveluksen aikaisiin harjoituksiin, kertausharjoituksiin että sodan ajan palvelukseen. Taistelijan tärkeimmät tehtävät perustettaessa joukkoa on tarkastaa oma varustuksensa, osallistua ryhmäkohtaisen varustuksen tarkastamiseen ja antaa henkilötietonsa ryhmänjohtajalle, joka kokoaa listan joukkueen tai jaoksen johtajalle.

Ryhmänjohtajan ollessa poissa tarkastukset ja ryhmän nimilistan laatiminen on kuitenkin aloitettava välittömästi ja tulokset on toimitettava joukkueen- tai jaoksenjohtajalle

TUNNUSKORTTI

Henkilötunnus	
Sukunimi	
Etunimet	
Sotilasarvo	
Kirjoilla	
Kotipaikka	Aluetoimisto
Lähin omainen (sukulaissuhde ja nimi)	
Lähimmän omaisen osoite	
Tunnuskortin haltijan nimikirjoitus	

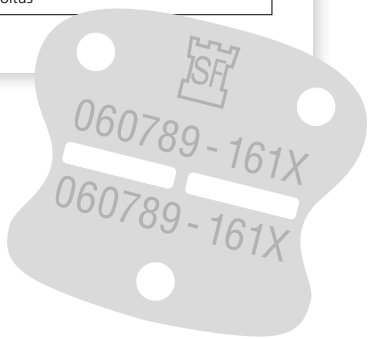

Tunnuslevy (metallia, säilytettävä ketjussa kaulassa) ja tunnuskortti.

Taistelija tarkastaa ensin oman varustuksensa:

- tunnuslevy ja tunnuskortit tai harjoitustunnuskortit ovat mukana
- ase on taistelijalle tuttu, toimintakuntoinen ja siinä on kaikki tarvittava mukana
- mahdollisesti jo jaetut patruunat ovat asian mukaista tyyppiä (aseen lippaan saa täyttää ja aseen saa ladata vasta esimiehen käskystä)
- suojavälineet ja ensiaputarvikkeet ovat harjoituskäskyn tai jakolistan mukaiset
- muut mahdollisesti jo jaetut taisteluvälineet, kuten käsikranaatit ja kertasingot, ovat täydellisiä, ehjiä ja toimintakuntoisia
- taisteluvarustus on annettujen luetteloiden mukainen
- kenttävarustus on annettujen luetteloiden mukainen
- kenttäpullot on puhdistettu ja täytetty vedellä tai urheilujuomalla ohjeiden mukaisesti

Harjoitustunnuskortti voi sisältää esimerkiksi seuraavat tiedot:

- henkilötunnus
- sukunimi
- etunimet
- sotilasarvo
- kotikunta
- seurakunta
- rauhan ajan perusyksikkö ja joukko-osasto

Rauhan ajan harjoituksissa paukkupatruunat ja patruunat jaetaan harjoitussuunnitelman mukaisesti. Sodan aikana patruunoiden jako käsketään perustamissuunnitelmassa.

Mobiili- ja älylaitteista annetaan erikseen ohjeet joukkoa perustettaessa.

Tarkastettuaan oman varustuksensa taistelija ilmoittaa siitä ryhmänjohtajalle. Jos tarkastuksessa on havaittu puutteita, ryhmänjohtaja arvioi niiden vaikutusta tehtävän toteuttamiseen.

Ryhmänjohtaja kysyy taistelijalta henkilötiedot jaetun ohjeen mukaan. Varusmiespalveluksessa kaikki taistelijan tiedot ovat jo yksiköllä, joten voidaan käyttää kertausharjoituksia tai sodan ajan joukon perustamista lyhyempiä luetteloita. Tällöin oleellista on taistelijan arvo, nimi ja aseen numero.

Kun taistelijat ovat tarkastaneet oman varustuksensa, siirrytään jaetun ryhmäkohtaisen varustuksen tarkastamiseen. Tarkastukset voidaan tehdä joko ryhmänjohtajan johdolla, ohjesäännön mukaisesti tai erikseen sovitulla tavalla. Raskasaseryhmissä tarkastuksen painopiste on ryhmäaseen ja sen ampumatarvikkeiden toimintakunnossa. Ajoneuvon kuljettajat tarkastavat ajoneuvon ja sen lastauksen siitä annettujen ohjeiden mukaisesti sekä ilmoittavat mahdolliset puutteet ryhmänjohtajalle. Muu ryhmä osallistuu tarkastukseen.

Ryhmien tarkastusten tulokset kootaan joukkueen tuloksiksi ja siitä komppanian tulokseksi, joka kirjataan sotavalmiustarkastuspöytäkirjaan. Pöytäkirjassa ilmenee myös mahdolliset puutteet. Yksikön sotavalmiuden toteaa lopulta sen päällikkö. Samalla yksikkö siirtyy sen perustajalta sen harjoituksessa toimivalla tai sodan ajan päällikölle.

Sotavalmiustarkastuspöytäkirjan toinen kappale jää perustetulle yksikölle ja toinen kappale varusmieskoulutuksessa rauhan ajan perusyksikölle tai kertausharjoituksissa ja perustettaessa joukkoa sodan ajan palvelukseen sen perustajalle.

7.3 Operaatioturvallisuus

Operaatioturvallisuudella tarkoitetaan oman toiminnan kannalta tärkeiden tietojen paljastumisen estämistä vastustajalle. Tietoa kerätään mm. julkisen tiedon perusteella. Vastustajan tiedustelu kykenee valvomaan erilaisia tietoverkkoja ja keräämään sieltä tietoa, jota yhdistelemällä se voi selvittää sodan ajan joukkosi liikkeitä, suorituskykyä, maanpuolustustahtoa ja muuta arvokasta tietoa. Tätä tietoa voidaan käyttää hyväksi informaatiosodankäynnissä tai toisenlaisen tiedustelun suuntaamisessa joukkoasi vastaan. Tietoja voi paljastua myös muun väärän toiminnan johdosta, esimerkiksi unohtuneiden muistivihkojen tai väärässä paikassa käytyjen keskusteluiden kautta.

Operaatioturvallisuus korostuu jo rauhan aikana, mutta erityisesti joukkojen perustamisen ja sen jälkeisen taisteluun valmistautumisen vaiheessa, jolloin yksittäisen sotilas käyttää tietoverkkoja mobiili- ja älylaitteillaan ja pitää yhteyttä läheisiinsä eri tavoin. Rauhan aikana tulee jokaisen omaksua oikeat toimintamallit esimerkiksi sosiaalisen median käytöstä, yhteyden pidossa läheisiin ja kommunikoitaessa muiden ihmisten kanssa.

Sotilaan ei tule julkisissa medioissa tai puheessaan käsitellä omaa sodan ajan tehtäväänsä, yksikköään, erityisesti sen suorituskykyä ja toimintatapoja tai tehtäviä. Lisäksi tulee välttää

julkaisemasta joukon tulevia tapahtumia tai sijainteja, koska juuri tällaiset tiedot kiinnostavat myös vastustajaa. Esimerkiksi sosiaalisen media palveluista voidaan helposti poimia näitä tietoja ja tehdä niistä johtopäätöksiä. Yksittäiset tiedon palaset yhdisteltyinä muihin tiedustelutietoihin voivat paljastaa salassa pidettävää tietoa ja vaarantaa joukkosi.

7.4 Työ- ja palvelusturvallisuus

Puolustusvoimien työ- ja palvelusturvallisuustoiminnan tavoitetilana on nolla tapaturmaa sekä avoin ja aloitteellinen ilmoituskulttuuri. Tavoitetilassa kaikki vahingot ja onnettomuudet ilmoitetaan, parhaat käytännöt jaetaan ja ennakoivasti ilmoitetaan olosuhteista sekä tekijöistä, jotka voivat aiheuttaa vaaraa tai vahinkoa.

Työ- ja palvelusturvallisuustoiminnalla tarkoitetaan niiden keinojen ja toimintamallien kokonaisuutta, jolla suojataan henkilöitä heihin kohdistuvilta työstä, palveluksesta ja toimintaympäristöstä aiheutuvilta vaaroilta. Palvelusturvallisuuden varmistamisen tulee olla keskeisellä sijalla varusmiesten palvelustehtävissä.

Palvelusturvallisuustyön painopiste on sotilaskoulutuksessa, jossa varusmiehiin kohdistuu kohonneita riskejä. Vaatimukset turvallisuuden järjestämiseksi on annettu puolustusvoimien käskyinä ja määräyksinä. Tällaisia ovat muun muassa varomääräykset, ohjesäännöt, oppaat, käsikirjat sekä muut velvoittavat normit. Puolustusvoimat tekee työtä myös varusmiesten vapaa-ajan turvallisuuden eteen.

Vastuu palvelusturvallisuuden järjestelyistä palvelustehtävissä on koulutustapahtuman tai muun palvelustehtävän johtajalla ja joukon kouluttajilla. Kouluttajan on oltava selvillä käytettäviä välineitä koskevista käyttö- ja turvallisuusmääräyksistä ja -ohjeista sekä valvottava, että kutakin välinettä käytetään sille tarkoitetulla tavalla. Myös varusmiesjohtajien tulee ymmärtää vastuunsa ja tehtävänsä johtamansa

Palvelusturvallisuuden vastuuhenkilöitä ovat sekä kouluttajat että koulutettavat.

Varusmiehen vastuut ja tehtävät

Jokaisen on

- **tiedettävä mitä joukko on tekemässä ja mikä oma rooli on joukon osana (oma ja joukon tehtävä)**
- **noudatettava omaan tehtävään liittyviä palvelusturvallisuusmääräyksiä**
- **otettava huomioon turvallisuusriskit, jotka aiheutuvat niin itselle kuin omalle joukolle**
- **huolehdittava käytettävissään olevin keinoin niin omasta kuin oman joukon turvallisuudesta**
- **osattava käyttää turvallisesti tehtävässä käytettyjä aseita ja välineitä**
- **huolehdittava, että aseen tai välineen turvallisuus- tai suojalaitteita ei poisteta tai kytketä pois päältä ilman lupaa.**
- **ilmoitettava esimiehelle, jos osaaminen ei ole riittävä tehtävässä vaadittujen aseiden tai välineiden tai räjähteiden käyttöön**
- **ylläpidettävä siisteyttä ja järjestystä, mikä vähentää omalta osaltaan tapaturmariskiä**
- **käytettävä annettuja henkilösuojaimia ja muita varusteita**
- **ilmoitettava esimiehelleen kaikista vioista ja puutteellisuuksista (esim. olosuhteet, välineet jne), jotka voivat aiheuttaa vaaraa turvallisuudelle, ja mahdollisuuksiensa mukaan poistettava ne.**

Vaaratilanteista ilmoittaminen

Kaikista vaarahavainnoista, läheltä piti -tapahtumista ja tapaturmista tulee ilmoittaa esimiehelle. Vaarahavaintona voidaan pitää esim. asepuhdistuksessa aseesta löydettyä paukkupatruunaa. Kyse on siis ilmiöstä, josta voi seurata vaara ihmiselle mutta siihen ei liity vielä mitään tapahtunutta vahinkoa.

Läheltä piti -tapahtumana voidaan pitää esimerkiksi asepuhdistuksessa aseesta lauennutta paukkupatruunaa ilman, että siitä aiheutui läsnäolijoille vahinkoa. Läheltä piti -tapahtumalla tarkoitetaan siis tapahtunutta vaaratilannetta, jossa henkilövahingon syntyminen on ollut lähellä.

Vaarahavainnoista ja läheltä piti -tapahtumista ilmoittaminen on ensiarvoisen tärkeää. Vaara- ja läheltä piti -ilmoitusten avulla pystytään ennaltaehkäisemään vastaavien tilanteiden ja henkilövahinkojen syntyminen. Kyse ei ole syyllisten etsinnästä. Ilmoituksen voi tehdä helposti täyttämällä vaarakortin. (kts kuva vaarakortti). Kun olet täyttänyt vaarakortin, anna kortti lähiesimiehellesi tai jätä se niille varattuun postilaatikkoon.

Työ- ja palvelusturvallisuuden viisi käskyä

1. Älä suuntaa asettasi muuta ihmistä kuin vihollista kohti.
2. Ajattele ja tunnista vaarat ennen kuin toimit.
3. Huuda seis, kun näet vaaran uhkaavan.
4. Ilmoita aina avoimesti ja aktiivisesti vaaratilanteista.
5. Noudata aina turvallisuusmääräyksiä.

joukon turvallisuudesta. Heidän tulee kyetä arvioimaan saamansa tehtävän palvelusturvallisuusriskejä sekä ottamaan riskit huomioon joukkonsa toiminnassa.

Jokainen varusmies vastaa osaltaan siitä, että hän noudattaa niitä palvelusturvallisuusmääräyksiä ja toimintaohjeita, jotka hänelle on omaa tehtäväänsä koskevina opetettu. Jokaisen on tunnettava työ- ja palvelusturvallisuustoiminnan periaatteet sekä ymmärrettävä niiden merkityksen omaan toiminnan turvallisuuteen ja sen kehittämiseen liittyen. Varusmiesten tulee kyetä toimimaan joukon osana siten, että he eivät omalla toiminnallaan vaaranna omaa tai joukon muiden sotilaiden turvallisuutta. Lisäksi heidän tulee pystyä ottamaan huomioon joukkonsa toiminnasta häneen itseensä kohdistuvia vaaroja.

Oman toiminnan palvelusturvallisuuden kehittämisessä harjaannutaan koko palveluksen ajan. Paras keino parantaa turvallisuutta on huolehtia henkilöstön osaamisesta. Yksi keskeinen periaate koulutuksen eri vaiheissa on aluksi oppia tekemään uudet suoritukset turvallisesti ja vasta sen jälkeen tavoitella toiminnan nopeutta. Koulutettavien valmiudet toimia turvallisesti arvioidaan ennen siirtymistä koulutuksen seuraavaan vaativampaan vaiheeseen. Kouluttajien tekemän arvioinnin lisäksi on tärkeää, että myös koulutettavat itse arvioivat osaamisensa riittävyyden.

Hyvin järjestetyssä harjoituksessa koulutettavat kokevat, että onnettomuus- ja tapaturmariskit on huomioitu ja pienennetty hyväksyttävälle tasolle. Koulutus on turvallista, kun sotilasjoukko osaa käyttää aseitaan ja välineitään

oikealla tavalla sekä kykenee huomioimaan toimintaympäristön aiheuttamat riskit. Myös poikkeusolojen aikana on tärkeää arvioida edessä olevien taistelutehtävien aikaansaamia riskejä joukon turvallisuudelle ja pienentää näin joukon omasta toiminnasta aiheutuvia tappioita.

7.5 Yleinen liikenneturvallisuus

» *Liikenne ei ole leikkiä eikä kilparata!*

Varusmiehet ovat riskiryhmässä. Eniten henkilövahinkoja liikenteessä tapahtuu 15 - 24 vuotiaille. Riski kuolla liikenteessä on riskiryhmällä yli kolminkertainen muuhun väestöön verrattuna.

Varusmiehille tapahtui yhteensä 35 kuolemaan johtanutta liikenne-tapaturmaa kymmenen vuoden aikana vuosina 1991–2000. Tapaturmista sattui palveluksessa 4 tapaturmaa ja lomalla, vapaalla ollessa tai lomamatkojen aikana yhteensä 31 tapaturmaa. Loma-ajat ovat siten varusmiesten liikenneturvallisuuden kannalta vaarallisinta aikaa.

Tehtävä

Mieti, mikä tekee varusmiesten loma-ajoista vaarallisia.

Turvavyö

Turvavyön käyttäminen olisi pelastanut puolet niistä, jotka viimeksi kuluneen kymmenen vuoden aikana joutuivat kuolemaan johtaneeseen onnettomuuteen. Loukkaantuneista jopa kolme neljästä olisi selvinnyt lievemmillä vammoilla tai kokonaan ilman vammoja.

Äkkipysäyksessä sinuun kohdistuvat voimat ovat suuria jo taajamanopeuksilla. Esimerkiksi 70 kiloa painavan henkilön törmäyspaino 50 kilometrin tuntinopeudella on noin 3 000 kiloa. Siksi ilman turvavyötä takapenkillä istuva ruhjoo alleen etupenkillä istuvan. Toisaalta, kun nopeutesi ylittää 7 kilometriä tunnissa, et enää pysty käsilläsi pitämään itseäsi paikallaan.

Turvavyön käyttö on pakollista kaikille autossa matkustaville, myös taksin takaistuimella matkustaville.

Ilmatyyny ei korvaa turvavyötä. Pelkkä törmäystyyny ilman turvavyötä antaa noin 20 %:n suojan, kun pelkkä turvavyö estää noin 50 % kuolemista. Törmäystyyny ja turvavyö yhdessä antavat parhaan mahdollisen suojan.

Ajonopeus

Ajonopeuksilla on ratkaiseva merkitys sekä sinun että erityisesti jalankulkijoiden turvallisuuteen. Kun nopeutesi kasvaa 40 km/h:sta 50 km/ h:iin, jalankulkijan kuoleman todennäköisyys törmäyksessä kasvaa yli kaksinkertaiseksi Kun nopeutesi kasvaa 30km/h:sta 60 km/h:iin, jalankulkijan kuoleman todennäköisyys kasvaa yli kymmenkertaiseksi.

Toisaalta nopeuden vähentäminen lisää matka-aikaa vähemmän kuin yleensä luullaan. Esimerkiksi taajamanopeuden laskeminen 50 km/h:sta 30 km/h:iin lisää matka-aikaa vain noin 20 %.

Väsymys

Useissa varusmiesten liikenneonnettomuuksissa on ollut syynä kuljettajan nukahtaminen. Väsyneenä ajaminen on aina vaarallista, joten torju väsyneenä ajamista riittävällä levolla ennen ajoon lähtöä, lepäämällä matkan aikana pysäköintipaikalla, virkistymällä kävellen, virkistymällä kahviossa ja pitämällä kanssamatkustajat hereillä sekä vaihtamalla kuljettavaa tai vuorottelemalla kuljettaa tarvittaessa ja joka tapauksessa noin 45 minuutin välein.

Matkustajien on pidettävä kuljettaja tarkkaavaisena ja hereillä keskustelemalla kuljettajan kanssa.

Vaikka tunnet matkan alkaessa itsesi virkeäksi, voit väsähtää liikenteessä, ellet ole ajomatkan päättymisestä arvioitujen 24 edeltävän tunnin aikana nukkunut vähintään kuutta tuntia yhtäjaksoisesti.

Alkoholi

Yhden tunnin aikana maksa hajottaa yhden gramman puhdasta alkoholia kymmentä painokiloa kohden. Siten esimerkiksi 80 kg painavan henkilön maksa polttaa alkoholia noin 8 g tunnissa.

Alkoholin palaminen 80 kg painavalla henkilöllä:

- pullo keskiolutta, 1 tunti 30 min
- pullo A-olutta, 2 tuntia
- pullo punaviiniä, 9 tuntia
- pullo viinaa, 22 tuntia.

Veren alkoholipitoisuuteen vaikuttavat alkoholin määrän lisäksi myös monet yksilölliset tekijät. Karkea nyrkkisääntö on, että kaksi pulloa keskiolutta nostaa 70 kg painavan henkilön veren alkoholipitoisuuden 0,3 promilleen. Vaikka rattijuopumusraja 0,5 promillea ei ylittyisikään, poliisilla on aina oikeus keskeyttää matkanteko, mikäli hän katsoo kuljettajan suorituskyvyn heikentyneen.

Päihtyneenä ajaminen on rikos, jonka kustannuksia vakuutus ei korvaa. Myös matkustaja joutuu onnettomuustilanteessa maksajaksi, joten päihtyneen kuljettajan tarjoamasta kyydistä kannattaa kieltäytyä. Se, joka luovuttaa autonsa päihtyneelle, toimii rikollisesti.

Lääkkeet

Suorituskykyä tai tarkkuutta heikentävien lääkkeiden pakkauksiin on painettu punainen varoituskolmio. Se ei välttämättä tarkoita, että lääke aina ja kaikilla heikentäisi liikenteessä vaadittavia taitoja. Sen vuoksi autolla ajoa ei ole kielletty lääkettä käyttävältä, vaan kyseessä on varoitus.

Lääkepakkauksen varoituskolmion puuttuminen ei takaa sitä, että lääke olisi aina täysin turvallinen liikenteessä. Tarkkaile sen vuoksi omia reaktioitasi lääkkeeseen. Pysy poissa ajoneuvon ohjaimista, jos olosi tuntuu normaalista poikkeavalta.

Varusmiesten liikenneonnettomuudet johtuvat:

- **vääristä liikenneasenteista**
- **liian suuresta tilannenopeudesta**
- **vähäisestä ajokokemuksesta**
- **rattiin nukahtamisesta**
- **vanhasta ajoneuvokalustosta**

Liian suuri tilannenopeus voi aiheuttaa yllättäviä vaaratilanteita. Pidä aina ajaessasi turvavyö kiinni ja muista, että

- tuttukin tie voi olla yllättävä
- tiellä liikkuu muitakin
- ajoon on varattava riittävästi aikaa
- tiellä voi olla "mustaa jäätä", jota ei näe tuulilasin sisäpuolelta.

Muista levätä riittävästi myös lomalla ollessasi.

Liikennekuri ja asenteet ovat höltyneet. Kohenna sinä niitä

- noudattamalla liikennesääntöjä, varsinkin nopeusrajoituksia,
- pysymällä raittiina ratissa,
- ottamalla huomioon sääolot,
- ottamalla huomioon liikennetiheys.

» *Älä anna kaverin vaikuttaa ajotapaasi. Vain sinä itse tunnet kelin ja ajoneuvosi. Älä koskaan yllytä ketään ajamaan yli taitojensa.*

Muista aina:

- pitää riittävän suurta turvaetäisyys
- ennakoida tuleva tilanne kaikissa ajo-oloissa
- suhteuttaa nopeus keliin, kalustoon ja ajokokemukseen.

Pidä huoli autosi kunnosta ja sen ajoturvallisuudesta.

» *Käytä heijastinta liikkuessasi jalan. Käytä hyväksesi saamiasi ilmaisia lomamatkoja. Käytä lomakuljetuksia ja julkista liikennettä.*

7.6 Päihdekasvatus

Tupakoinnin ja nuuskaamisen lopettaminen kannattaa

Sekä savukkeet että nuuska sisältävät nikotiinia, joka itsessään on myrkyllistä ja sillä on useita haitallisia terveysvaikutuksia. Tämän lisäksi nikotiini heikentää fyysistä suorituskykyä nostamalla tilapäisesti verenpainetta ja sydämen syketiheyttä, jolloin sydän rasittuu normaalia enemmän. Nikotiinin vaikutuksesta verisuonet supistuvat ja lihasten verenkierto heikkenee, mikä lisää liikuntavammojen riskiä ja hidastaa lihasten palautumista urheilusuorituksen jälkeen. Lihasvoima ja -massa vähenevät, koska lihasten hapen ja ravintoaineiden saanti heikkenee.

Usein luullaan virheellisesti, että nuuska on vaaraton vaihtoehto tupakalle. Nuuskan käyttäjänä et kehitä itsellesi tervakeuhkoja mutta sen sijaan altistut kaikille muille tupakan aiheuttamille ongelmille sekä aiheutat ylimääräistä haittaa suun terveydelle. Nuuskan runsas nikotiinipitoisuus (noin 20 kertaa suurempi kuin savukkeissa) ja pitkä altistusaika aiheuttavat myös erittäin voimakkaan riippuvuuden.

Tupakoinnin lopettamisen hyödyt tuntuvat nopeasti vaikka olisitkin polttanut pitkään. Heti ensimmäisten päivien aikana veren hiilimonoksiditaso laskee normaaliksi, nikotiini häviää elimistöstä ja haju- ja makuaisti parantuvat huomattavasti. Jo kahden viikon tupakoimattomuuden jälkeen verenkiertoelinten ja keuhkojen toiminta ja fyysinen suorituskyky paranevat. Tupakoinnin lopettaminen pienentää riskiä sairastua moniin sairauksiin, helpottaa sairauksien hoitoa ja nopeuttaa paranemista. Lopetettuasi tupakoinnin, suorituskykysi kohenee ja vastustuskykysi paranee.

7.7 Kyberturvallisuus

Kybertoimintaympäristö

Kybertoimintaympäristö on sähköisessä muodossa olevan informaation (tiedon) käsittelyyn tarkoitettu yhdestä tai useammasta tietojärjestelmästä muodostuva toimintaympäristö.

Kybertoimintaympäristöön kohdistuvat uhkat ovat muuttuneet vaikutuksiltaan aiempaa vaarallisemmiksi yksittäisten ihmisten, yritysten sekä koko yhteiskunnan kannalta. Kybertoimintaympäristössä toteutettavia hyökkäyksiä voidaan käyttää poliittisen ja taloudellisen painostuksen välineinä sekä vakavassa kriisissä yhtenä vaikuttamiskeinona perinteisten sotilaallisten voimakeinojen ohella.

Kyberuhka

Kyberuhka voidaan yleisesti jaotella vaikutusasteeltaan

- tahattomiin häiriöihin
- tahallisiin häiriöihin ja häirintään
- rikollisuuteen
- kansallisen itsemääräämisoikeuden loukkauksiin sekä
- uhkaamiseen, painostukseen tai vihamieliseen voimankäyttöön.

Kyberuhka voidaan jaotella vaikuttamismekanismeiltaan

- palveluestohyökkäyksiin
- tunkeutumiseen ja tietojen muuttamiseen
- tunkeutumiseen ja tietojen/palvelun tuhoamiseen
- tietojen tai palveluihin pääsyyn estäminen sekä
- tunkeutumiseen ja tietojen anastamiseen, tiedusteluun ja tiedonhankintaan.

Kyberpuolustus

Kyberpuolustuksella tarkoitetaan kansallisen kyberturvallisuuden maanpuolustuksellista osa-aluetta, joka muodostuu suojautumisen, tiedustelun ja vaikuttamisen suorituskyvyistä.

Suojautuminen

Kybertoimintaympäristöön liittyvä suojautuminen käsittää toimenpiteet, joilla estetään tiedustelun ja -vaikuttamisen kohdistamista Puolustusvoimien tietojenkäsittely- ja tiedonsiirtojärjestelmiin. Suojautumista toteutetaan ehkäisevästi siten, että tiedonsiirto- ja tietojenkäsittelyjärjestelmien suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa sekä käytössä huomioidaan ennalta asetetut tietoturvavaatimukset. Suojautumisessa hyödynnetään tiedustelun avulla muodostettua ja ylläpidettävää uhka- ja tilannekuvaa.

Puolustusvoimat suojaa omat järjestelmänsä siten, että kykenee suoriutumaan lakisääteisistä tehtävistään kybertoimintaympäristön uhkista huolimatta. Kriittisimmät ase- ja johtamisjärjestelmät sekä tiedustelun-, vaikuttamisen ja maalittamisen (TVM) -järjestelmät suojataan kyberuhkia vastaan kaikissa tilanteissa. Suorituskyvyn varmistamiseksi kehitetään tiedustelu- ja vaikuttamiskykyä kybertoimintaympäristössä osana muun sotilaallisen voimankäytön kehittämistä.

Tiedustelu

Kybertoimintaympäristössä tapahtuvan tiedustelun tarkoituksena on tuottaa analysoitua tietoa suorituskyvyistä ja toimintamalleista sekä luodaan suojautumisen ja vaikuttamisen edellyttämä tilannetietoisuus.

Vaikuttaminen

Kybertoimintaympäristössä oleviin tai sitä hyödyntäviin kohteisiin valmistaudutaan vaikuttamaan osana muuta sotilaallista voimankäyttöä.

Puolustusvoimien kyberhenkilöstö

Kyberhenkilöstö koostuu normaalioloissa palkatusta henkilökunnasta sekä koulutuksessa olevista varusmiehistä. Poikkeusoloissa palkattua henkilökuntaa täydennetään kyberkoulutetuilla ja sijoitetuilla reserviläisillä. Sotilaallinen kyberosaaminen integroidaan osaksi olemassa olevaa koulutusjärjestelmää ja kaikille annetaan perusopetusta kybersuojautumisen perusteista. Varusmiehillä on mahdollisuus hakea kybererityistehtäviin, joissa pääse kehittämään omaa osaamistaan esimerkiksi tietoturvatestauksen ja kybervalvonnan eri tehtävien parissa.

Kyberturvallisuudessa ei ole kyse pelkästään tekniikasta, vaan siihen sisältyy myös osaaminen ja työskentelytavat. Vastuu kyberturvallisuudesta on meillä jokaisella.

8 Reservin koulutus

Sodan ajan joukko tai sen osa muodostetaan varusmiespalveluksessa peruskoulutuskauden koulutusvalintojen yhteydessä ja kootaan yhteen viimeistään joukkokoulutuskauden alussa. Sen jälkeen koulutus tapahtuu sodan ajan kokoonpanossa. Samaan joukkoon kuuluvat kokevat näin samat rasitukset ja onnistumiset sekä oppivat tuntemaan toisensa. Yhteiset kokemukset omat omiaan lisäämään joukon kiinteyttä, mikä on kokemusten perusteella tärkeä tekijä joukon sodan ajan henkiselle kestävyydelle ja suorituskyvylle.

Pohja asevelvollisten sotilasosaamiselle ja toimintakyvylle luodaan siis laadukkaalla varusmieskoulutuksella. Sodan ajan joukkojen toiminnan kannalta on kuitenkin ratkaisevan tärkeää, että näitä taitoja kehitetään ja ylläpidetään myös varusmiespalveluksen jälkeen reservissä. Varusmiespalveluksen päättyessä joukko siirretään reserviin sodan ajan kokoonpanossa, jota harjoitetaan reservin koulutustapahtumissa. Henkilöstö säilyy kokoonpanossa noin 5–10 vuotta, jonka jälkeen kyseiseen tehtävään koulutetaan ja muodostetaan uusi joukko uudesta saapumiserästä. Vanhaa joukkoa ei kuitenkaan hajoteta, vaan se pyritään pitämään koossa myös sen uudessa tehtävässä.

Reservin koulutusjärjestelmässä reservin koulutuksen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen tarpeet yhdistyvät kokonaisuudeksi, joka mahdollistaa joustavan, nousujohteisen ja yksilöllisen osaamisen kehittämisen sekä tukee joukon suorituskyvyn kehittämistä. Reservin velvoittavia kertausharjoituksia voi asevelvollisuusaikana (18-60v) nykyisen lainsäädännön mukaisesti olla miehistöön kuuluvilla reserviläisillä maksimissaan 80 päivää tai miehistöön kuuluvissa erikoistehtävissä 150 päivää. Aliupseereilla ja upseereilla maksimimäärä on 200 päivää.

Reservin koulutuksen tärkeimmän osan muodostavat avainhenkilöstön ja joukkojen kertausharjoitukset, joita on noin 1-5 vuoden välein. Näiden lisäksi yksilöiden ja joukkojen osaamista ja toimintakykyä on mahdollista ylläpitää ja kehittää Puolustusvoimien johtamissa vapaaehtoisissa harjoituksissa (PVVEH), maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä (MPK) tilatuilla sotilaallisilla kursseilla, kriisinhallintatehtävistä saaduilla kokemuksilla, muulla vapaaehtoisella maanpuolustuskoulutuksella sekä reserviläisten omaehtoisella kouluttautumisella suorittamalla esimerkiksi kursseja avoimessa oppimisympäristössä (PVMoodle). Reservin koulutus tulee siis nähdä eri koulutustapojen kokonaisuutena, jossa oma roolinsa on Puolustusvoimilla, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä ja asevelvollisella itsellään.

Reserviläisen aktiivisuus ja omatoiminen kouluttautuminen ja toimintakyvyn kehittäminen otetaan huomioon sijoitettaessa henkilö myöhemmin osaamista vastaavaan sodan ajan tehtävään. Lisäksi vapaaehtoisesti kouluttautumalla kerrytät ylennyksissä hyväksi laskettavia korvaavia kertausharjoituspäiviä.

Osallistumalla vapaaehtoiseen koulutukseen saat hyvän mahdollisuuden tutustua henkilöihin, joiden kanssa joutuisit poikkeusoloissakin toimimaan. Tutussa porukassa on helpompi toimia ja tuntemisen kautta luottamus oman joukkosi suorituskykyyn lisääntyy.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) on julkishallinnollinen yhdistys, jonka koulutuksen avulla voi ylläpitää ja kehittää sotilasosaamista ja valmistautua kertausharjoituksiin. MPK:n koulutuksissa voi kehittää kouluttaja- ja johtamisosaamista, joista on hyötyä myös siviilielämässä. MPK tekee yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa, ja suoritettuja kursseja voidaan hyväksi lukea opinnoissa.

MPK tekee tiivistä yhteistyötä Puolustusvoimien kanssa mm. maakuntakomppanioiden ja paikallisjoukkojen koulutuksessa. MPK:n koulutuksissa on mahdollista ylläpitää ampumataitoa, testata omaa osaamistaan ja taitojaan esimerkiksi selviytymiskursseilla ja sotilas/erätaitokilpailuissa. Koulutuksista voi ansaita ylennyksissä huomioitavia kertausharjoituspäiviä.

MPK:n toimintaa ohjaa ja valvoo puolustusministeriö.

MPK kouluttaa myös varautumista häiriö ja poikkeusoloihin sekä arjen turvallisuutta. Varautumis- ja turvallisuuskoulutus on avointa kaikille kansalaisille.

Lisätietoa puolustusvoimista ja reservin koulutuksesta saat muun muassa osoitteista:

- puolustusvoimat.fi
- mpk.fi

» *Vapaaehtoinen maanpuolustus tukee valmiutta!*

9 Puolustusvoimat työpaikkana

Varusmiespalvelus peruskoulutuksena sotilastehtäviin

Varusmiespalvelus on pääsyvaatimuksena ja samalla pohjakoulutuksena sotilastehtäviin. Sotilastehtäviin kuuluvat upseerien, erikoisupseerien, sotilaspapiston sekä sopimussotilaiden ja aliupseereiden tehtävät, jotka kaikki ovat avoinna sekä miehille että naisille.

Upseerien, sotilaspapiston tehtävät ja osa erikoisupseerien tehtävistä edellyttää korkeakoulututkintoa.

Erikoisupseerin tehtäviin voi hakeutua myös ammattikorkeakoulututkinnon kautta. Aliupseerien tehtävät edellyttävät suoritettua aliupseeri- tai reserviupseerikurssia ja toisen asteen koulutusta. Sopimussotilaiden tehtäviin edellytetään varusmiespalveluksen ja peruskoulun käymistä.

Varusmiespalveluksen aikana näet osan puolustusvoimien tarjoamista työtehtävistä ja voit testata omaa soveltuvuuttasi sotilasalalle. Puolustusvoimissa on tarjolla paljon myös siviilitehtäviä, joihin voit hakeutua siviilissä hankkimasi koulutuksen perusteella. Ilmoita joukkueesi johtajalle ja yksikkösi päällikölle haastattelun yhteydessä, jos olet kiinnostunut sotilasammateista. Jos harkitset sotilasalaa, suorita peruskoulutuskauden palvelus hyvin ja pyri aliupseeri- tai reserviupseerikouluun.

Varusmiespalveluksen jälkeen sinulla on mahdollisuus hakea sopimussotilaaksi. Maanpuolustuskorkeakouluun halukkaat johtajakoulutuksen saaneet työskentelevät tällöin yleensä kouluttajan tehtävissä. Miehistökoulutuksen saaneet sopimussotilaat työskentelevät puolestaan erikoistehtävissä esimerkiksi kuljettajina. Voit hakea myös avoinna olevia aliupseeriston virkoja.

Hakuaika Maanpuolustuskorkeakouluun on vuosittain maalis-huhtikuussa. Pääsykokeet järjestetään toukokuussa ja kadettikurssit alkavat syyskuussa. Hakeutuminen ohjeistetaan Maanpuolustuskorkeakoulun vuosittain julkaisemassa valintaoppaassa ja lisäksi internet-sivuilla maanpuolustuskorkeakoulu.fi/opiskelijaksi.

Lisätietoja sotilasammateista saat perusyksikkösi kouluttajilta ja tietoja opiskelusta voit kysyä työharjoittelussa olevilta kadeteilta. Sotilasammatit on esitetty myös korkeakoulujen ja oppilaitosten valintaoppaissa.

» *Johtajakoulutus avaa mahdollisuuksia sotilasalalle!*

Puolustusvoimat työnantajana

Puolustusvoimat on nopeasti kehittyvä, arvostettu ja turvallinen työnantaja, joka tarjoaa monipuolisia tehtäviä ja palveluspaikkoja eri puolilla Suomea niin sotilas- kuin siviilitehtävissä. Puolustusvoimissa palvelee noin 12 000 palkattua henkilöä.

Puolustusvoimien toimintaa kuvaavat tavoitteellisuus, tuloksellisuus, joustavuus ja yhteistyö.

Puolustusvoimien virkaan nimitettävän tulee olla Suomen kansalainen ja täyttää yleiset kelpoisuusvaatimukset valtion virkaan. Puolustusvoimien virkaan nimitettävältä vaaditaan myös tehtävien edellyttämää luotettavuutta. Sotilasvirkaan nimitettävän tulee olla suorittanut Suomen puolustusvoimissa tai rajavartiolaitoksessa joko asevelvollisuus aseellisessa palveluksessa tai naisten vapaaehtoinen asepalvelus sekä olla terveydeltään ja fyysiseltä kunnoltaan virkaan sopiva. Henkilöstöltä edellytetään alansa koulutusta ja työkokemusta.

Työnantajana puolustusvoimilla on useita hyviä puolia. Työtehtävät ovat itsenäisiä ja haastavia, kouluttautumista ja kehittymistä arvostetaan ja työilmapiiri on tutkitusti hyvä. Henkilöstön hyvinvoinnista pidetään huolta, ja puolustusvoimissa on erinomaiset liikunta- ja harrastusmahdollisuudet. Puolustusvoimien työpaikat ovat turvallisia ja yhteiskunnassa arvostettuja. Kiinnostuneilla työntekijöillä on myös hyvät mahdollisuudet kansainvälisiin tehtäviin.

» *Puolustusvoimat tarjoaa haasteellisen ja mielenkiintoisen työn; työn, jolla on tarkoitus.*

Mikä seuraavista puolustusvoimien ammateista ja tehtävistä sopisi sinulle?

9.1 Sotatieteellinen koulutus ja upseerin ammatti

Upseeriksi opiskellaan Maanpuolustuskorkeakoulussa (MPKK), joka on sotatieteellinen korkeakoulu. MPKK:sta annetun lain (1121/2008) 2 §:n, sellaisena kuin se kuuluu muutettuna lailla (559/2016), mukaan, MPKK:n tehtävänä on edistää sotatieteellistä tutkimusta ja antaa tutkimukseen ja alan parhaisiin käytäntöihin perustuvaa sotatieteellistä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan Maanpuolustuskorkeakoulun tulee edistää elinikäistä oppimista, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Upseerilta vaadittavat ominaisuudet

Upseerilta vaaditaan oma-aloitteisuutta, johtamis-, organisointi- ja yhteistoimintakykyä sekä rohkeutta itsenäiseen työskentelyyn ja päätöksentekoon. Erilaisten ihmisten kanssa on tultava toimeen vaativissakin olosuhteissa. Upseeri on vastuussa niin tehtävien toteuttamisesta ja yksikkönsä tehokkuudesta kuin henkilöstönsä hyvinvoinnista, työ- ja palvelusturvallisuudesta sekä yhteishengen luomisesta. Upseerin tehtävät edellyttävät sekä henkistä että fyysistä kestävyyttä. Oman toimintakyvyn ylläpitäminen on välttämätöntä. Sotilasperinteiden katkeamaton ketju, modernin yliopisto-opetuksen tarjoamat tiedot ja taidot sekä valmiudet varautua ja vastata tulevaisuuden haasteisiin muodostavat omalta osaltaan upseeriyhteisöä lujittavan yhteenkuuluvuuden tunteen ja ammattiylpeyden.

Upseerin ammatti on jatkuvasti kehittyvä ja työn osaamisvaatimukset ovat moninaiset. Upseerin uraan kuuluu nousujohteinen täydennys- ja jatkokoulutus, mikä vaikuttaa uralla etenemiseen. Upseerien on sitouduttava jatkuvaan oman osaamisensa kehittämiseen. Upseerin palkkataso vaihtelee tehtävästä riippuen: upseerit saavat palkkaa tehtävän vaativuuteen ja henkilökohtaiseen työsuoritukseen perustuvan Puolustusvoimien (PV) tai Rajavartio-laitoksen (RVL) palkkausjärjestelmän mukaisesti.

Sitoutuminen

PV ja RVL kouluttavat itselleen tarvitsemansa sotilashenkilöstön. Eri tutkinnoissa ja kursseilla koulutetaan se määrä henkilöitä, jotka tarvitaan täyttämään lain määrittämät tehtävät. MPKK:un hyväksyttyjen kadettien sekä PV:n,

Esimerkki upseerin tehtävistä

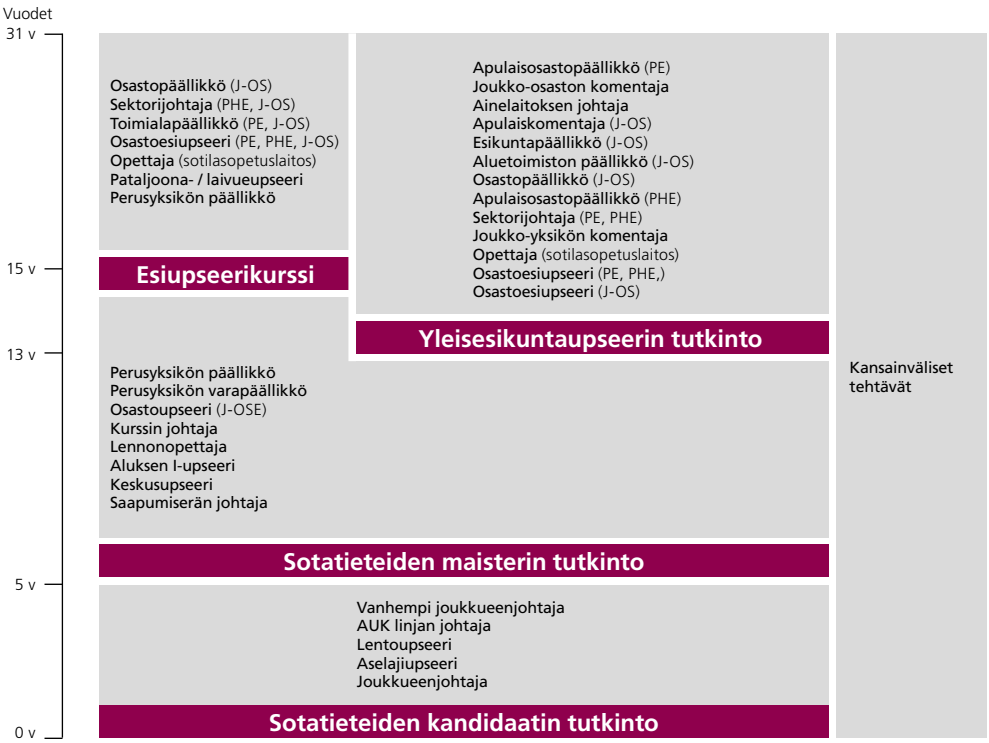

J-OS = Joukko-osasto PE = Pääesikunta PHE = Puolustushaaran esikunta (ml. PVLOGLE)

RVL:n tai puolustusministeriön (PLM) virassa olevien opiskelijoiden on annettava kirjallinen sitoumus siitä, että he palvelevat koulutustaan vastaavissa viroissa tietyn vähimmäisajan. Henkilön on korvattava opiskelustaan valtiolle aiheutuneet kustannukset, jos hän irtisanoutuu tai hänet irtisanotaan palvelussitoumusaikanaan muun syyn kuin sairauden, todetun meripalvelukelpoisuuden tai lentotaipumuksen puuttumisen vuoksi. Opiskelija voi keskeyttää opintonsa MPKK:ssa omasta anomuksestaan ilman, että palvelussitoumus astuu voimaan. Ohjaajaksi koulutettavan palvelussitoumus astuu voimaan opintojen alkaessa. Palvelussitoumuksen eri korvaustasot ovat sidotut myös saatuun lento- ja muuhun koulutukseen.

Upseerikoulutus

Upseerikoulutus muodostuu tieteellistä ja ammatillista opinnoista sekä upseerikasvatuksesta. Opintojen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiudet tieteelliseen ajatteluun, tieteellisen tiedon ja menetelmien soveltamiseen, oman alansa asiantuntijana ja kehittäjänä toimimiseen sekä upseerin virkatehtävissä sodan ja rauhan aikana tarvittava osaaminen. Upseerikoulutus etenee nousujohteisesti. Se sisältää sotatieteellisiä tutkintoja ja niiden väliin sijoittuvia työelämävaiheita sekä työtehtäviin liittyvää täydennyskoulutusta.

Upseerikoulutuksessa eteneminen (esimerkki)

Sotatieteellisiä perustutkintoja ovat sotatieteiden kandidaatin (SK) ja maisterin (SM) tutkinto. Sotatieteiden kandidaatin tutkintoon valitut opiskelijat saavat opiskeluoikeuden myös

Eteneminen upseerikoulutuksessa

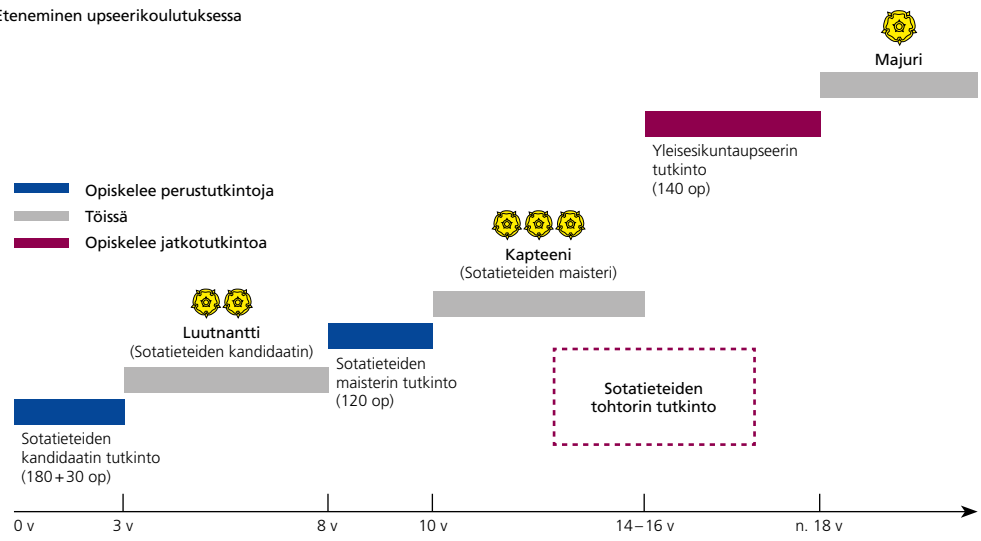

sotatieteiden maisterin tutkintoon. Sotatieteiden kandidaattitutkintoa suorittavat opiskelijat palvelevat kadetin palvelusarvossa. Maisterivaiheessa opiskelijat opiskelevat omissa sotilasarvoissaan. Sotatieteiden kandidaatteja koulutetaan RVL:ssa maistereiksi RVL:n tarpeen mukaan ja opinnot toteutetaan MPKK:ssa. Valmistumisen jälkeen sotatieteiden kandidaatin tutkinnon ja sotilasammatilliset opinnot suorittaneet upseerit palvelevat määräaikaisessa nuoremman upseerin virassa luutnantin arvossa pääasiassa joukkueen (vast) kouluttajina.

Sotatieteellisiä jatkotutkintoja ovat yleisesikuntaupseerin (YE) ja sotatieteiden tohtorin (ST) tutkinto. Opiskelija voi ottaa samana lukuvuonna vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan. Sotatieteelliset tutkinnot antavat upseereille valmiudet toimia tutkintotasoaan vastaavissa asiantuntija- ja johtotehtävissä.

Sk-tutkinnon ja sotilasammatillisten opintojen kokonaisuus

Opintojen perustehtävänä on tuottaa PV:lle ja RVL:lle niiden päätehtävien edellyttämiä korkeakoulutettuja upseereita, jotka kykenevät laaja-alaiseen teorian ja käytännön yhteensovittamiseen. Valmistuvilla upseereilla on valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja sotatieteiden maisteriopintoihin sekä edellytykset soveltaa tietoa työelämässä ja kansainvälisessä yhteistyössä. Opinnot antavat riittävän viestintä- ja kielitaidon oman alan tehtäviin. Koulutus tuottaa ammatillisesti pätevää ja toimintakykyistä upseeristoa, jolla on puolustushaarojen ja toimialojen tehtävissä vaadittava erityisosaaminen. SK-tutkinnon tavoitteisiin vaikuttavat voimassaolevat lait ja asetukset. Opintojen konkreettisemmat osaamistavoitteet kuvataan opetussuunnitelman sisältämien opintojaksojen ja moduulien osaamistavoitteissa, jotka löytyvät vuosittain julkaistavasta opinto-oppaasta (mpkk.fi)

Opintojen osaamisalueen vaatimia tietoja, taitoja ja asenteita kehitetään pitkäjänteisesti koko opintojen ajan ja kaikissa opintojen vaiheissa. Opintojen osaamisalueet ovat:

- **Johtajuus:**
  "Halu ja kyky johtaa ja ottaa vastuu"
- **Sotataidollisuus:**
  "Halu ja kyky voittaa taistelu"
- **Toimintakykyisyys:**
  "Halu ja kyky kehittyä"
- **Kouluttajuus:**
  "Halu ja kyky oppia ja opettaa"
- **Tutkijuus:**
  "Halu ja kyky ymmärtää"

SK-tutkinto (180 op) ja sen lisäksi suoritettavat sotilasammatilliset opinnot (30 op) muodostavat yhteensä 210 opintopisteen laajuisen osaamiskokonaisuuden, jossa yhdistyy tieteellinen ja ammatillinen osaaminen sekä upseerikasvatus. Opinnot järjestetään puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen edellyttämiin tehtäväalueisiin suuntautuvissa neljässä monitieteisessä koulutusohjelmassa:

- Maavoimien koulutusohjelma
- Merivoimien koulutusohjelma
- Ilmavoimien koulutusohjelma
- Lentoupseerin koulutusohjelma

Opinnot jakaantuvat kolmeen osakokonaisuuteen:

- Tutkinnon yhteiset opinnot (80 op)
- Koulutusohjelmakohtaiset opinnot (vähintään 40 op)
- Opintosuuntakohtaiset opinnot (enintään 90 op)

Tutkinnon yhteiset opinnot ovat kaikille SK-tutkinnon opiskelijoille yhteisesti toteutettavia opintoja, joiden avulla tuotetaan upseerien yhteinen osaamispohja. Yhteisten opintojen toteuttamisesta vastaa Maanpuolustuskorkeakoulu (MPKK). Koulutusohjelmakohtaiset opinnot vastaavat erityisesti puolustushaarojen osaamistarpeisiin ja niiden laajuus vaihtelee koulutusohjelmittain. Koulutusohjelmakohtaisista opinnoista vastaa MPKK:n lisäksi koulutusohjelmasta riippuen Maa-, Meri- ja Ilmasotakoulu. Opintosuuntakohtaiset opinnot vastaavat erityisesti aselajien osaamistarpeisiin ja niiden toteutuksesta vastaavat puolustushaarat. Maanpuolustuskorkeakoulun päähakuun haetaan valtakunnallisessa, yliopistojen sähköisessä yhteishaussa. Hakemuksen voi täyttää ja lähettää osoitteessa www.opintopolku.fi. Ohjeet löytyvät myös osoitteesta www.upseeriksi.fi.

Hakijan tulee olla korkeakoulukelpoisuuden lisäksi:

1. Suomen kansalainen
2. Suorittanut reservin upseerinkoulutuksen Tutkintoa suorittamaan voidaan hyväksyä myös reservin aliupseerin koulutuksen suorittanut hakija, joka täyttää muut kelpoisuusehdot, jos hän ennen kadettikurssin alkamista suorittaa hyväksytysti Reserviupseerikoulussa toimeenpantavan joukkueenjohtajakurssin. Erityisenä hakukelpoisuusehtona on, että lentoupseerin koulutusohjelmaan hakeva on suorittanut lentoreserviupseerikurssin (LENTORUK).
3. Henkisen ja fyysisen kuntonsa, terveytensä ja elämäntapojensa puolesta sekä muutoin upseerin ammattiin sopiva.
4. Enintään 26-vuotias. Ikäraja ei koske opistoupseerin tutkinnon suorittaneita. Lentoupseerin koulutusohjelman hakijan tulee olla enintään 23-vuotias. Ikärajasta poikkeamisen perusteena voi olla hakijan koulutustausta, hakemuksessa ilmoitettu koulutusvaihtoehtohalukkuus ja hakijan sopivuus siihen tai hakijan toimiminen PV:n tai RVL:n virassa. Yli 26-vuotiaan hakijan on toimitettava vapaamuotoinen perusteltu hakemus ikärajasta poikkeamiseen hakemuksen liiteasiakirjojen mukana.
5. B-ajokortti. Hakijalla tulee olla suoritettuna B-ajokortin I-vaihe hakeutumisvuoden hakuajan loppuun mennessä.

Lisätietoja Maanpuolustuskorkeakoulusta ja koulutusohjelmista:

- www.mpkk.fi
- www.upseeriksi.fi
- www.opintopolku.fi

Erikoisupseerien tehtävät ja koulutus

Puolustusvoimissa palvelee noin 800 erikoisupseeria. He työskentelevät haastavissa asiantuntijatehtävissä puolustusvoimien eri yksiköissä ympäri Suomea. Useimmat heistä ovat koulutukseltaan insinöörejä tai diplomi-insinöörejä, mutta myös esimerkiksi papit ja kapellimestarit sekä osa lääkäreistä on erikoisupseereita. He käyttävät työssään puolustusvoimien virkapukua ja sotilasarvoja.

Erikoisupseerien urakehitys on samankaltaista kuin upseereillakin. Systemaattisen henkilöstö- ja seuraajasuunnittelun ansioista omaa osaamista on mahdollista kehittää eri tehtävissä. Vankka osaaminen ja motivaatio mahdollistavat etenemisen entistä haastavampiin asiantuntija- ja johtotehtäviin.

Puolustusvoimien palvelukseen tuleva erikoisupseeri hankkii oman alansa koulutuksen puolustusvoimien ulkopuolella. Puolustusvoimien erikoisupseereille ja sotilaspapeille antama koulutus pääasiassa täydennyskoulutusta.

Erikoisupseerien täydennyskoulutukseen kuuluvat muun muassa maanpuolustuksen opintokokonaisuudet Maanpuolustuskorkeakoulussa sekä puolustushaaraopintokokonaisuudet puolustushaarakouluissa. Osa erikoisupseereista opiskelee esiupseerikurssilla, toimialapäällikkökurssilla, ylemmän päällystön kurssilla, ylimmän johdon kurssilla sekä alueellisilla ja valtakunnallisilla maanpuolustuskursseilla.

Avoimista tehtävistä ilmoitetaan valtiolle.fi-sivustolla. Lisätietoja saat siitä laitoksesta tai esikunnasta, jossa avoimia tehtäviä on.

» *Erikoisupseeri on oman alansa erikoisasiantuntija.*

9.2 Siviilihenkilöstön tehtävät ja koulutus

Puolustusvoimissa palvelee noin 4000 siviiliä erilaisissa hallinnon, huollon ja erikoisalojen tehtävissä kaikissa puolustusvoimien joukko-osastoissa, laitoksissa ja esikunnissa. Tehtäviä on sekä ammatillisesti että akateemisesti koulutetuille.

Siviilihenkilöstö otetaan palvelukseen tehtävään sopivan koulutustaustan ja työkokemuksen perusteella. Puolustusvoimat järjestää

siviilihenkilöstölle työpaikkakohtaisen perehdyttämiskoulutuksen sekä täydennyskoulutusta.

Yliopisto- ja korkeakoulutuksen saaneiden tehtäviä puolustusvoimissa ovat esimerkiksi lääkärin, tutkijan, sotilaslakimiehen, insinöörin, psykologin, taloussuunnittelijan, kieliasiantuntijan, ja tietohallintopäällikön tehtävät.

Avoimista tehtävistä ilmoitetaan valtiolle.fi-sivustolla. Lisätietoja saat siitä laitoksesta tai esikunnasta, jossa avoimia tehtäviä on.

» *Siviilihenkilöt ovat oman alansa erikoisosaajia ja asiantuntijoita.*

9.3 Aliupseerin ammatti ja aliupseeriston täydennyskoulutus

Aliupseeriston rekrytointi ja valinta tehdään varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen aikana osoitetun osaamisen ja siviilissä hankitun ammattitaidon perusteella. Poiketen sotatieteellisistä tutkinnoista aliupseerin virkaan ei varsinaisesti kouluttauduta puolustusvoimissa, vaan hakeuduttaessa aliupseeriksi on hakijalla oltava toisen asteen koulutus eli ammatillinen perustutkinto tai lukio suoritettuna. Asepalveluksessa suoritettu aliupseeri- tai reserviupseerikurssi tai muu tehtävään soveltuva erikoiskoulutus katsotaan yleisesti rekrytointiin liittyen hakijalle eduksi.

Aliupseeri valitaan suoraan virkatehtäväänsä. Hänen osaamistaan kuitenkin kehitetään työssä oppimisen ja koulutuksen keinoin viranhoidon ohessa. Aliupseeriston osaamisen kehittämisen perusajatuksena on, että joukko-osastot vastaavat aliupseerin tehtävissä tarvittavan osaamisen kehittämisestä koko tarjolla olevaa keinovalikoimaa hyödyntäen. Osaamisen kehittämisen painopiste on työpisteessä tapahtuvassa työssä oppimisessa, jonka tulokset todennetaan näytöin.

Aliupseeriston tehtävärakenne jakautuu perustason, yleistason ja mestaritason tehtäviin. Kokemuksen ja osaamisen karttuessa aliupseerin on mahdollista edetä urallaan kohti mestaritasoa.

Aliupseerien tehtävätasot on kuvattu oheisessa kuvassa.

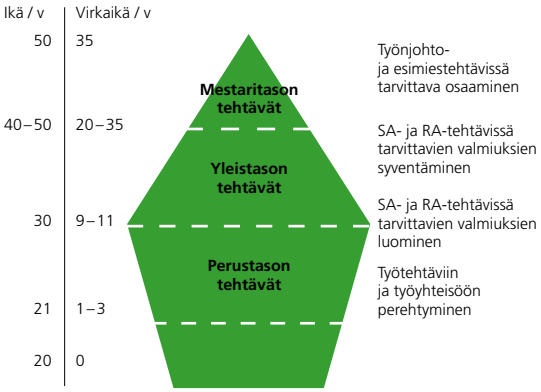

Puolustusvoimat järjestää aliupseereille sotilasammatillisia opintoja. Puolustusvoimat kouluttaa aliupseereista oman alansa erityisosaajia. Aliupseerien koulutus rakentuu neliportaisesta järjestelmästä, jossa tarjotaan täydennyskoulutusta koko palvelusuran ajalle perustason tehtävistä aina mestaritason tehtäviin asti. Opinnot suoritetaan puolustushaara-, aselaji- ja toimialakouluissa. Lisäksi aliupseerien osaamisen kehittämisessä voidaan hyödyntää puolustusvoimien muuta opintotarjontaa. Aliupseeriston osaamisen kehittämisessä työssä oppimisella on keskeinen rooli. Aliupseeriston osaamista kehitetään omassa työpisteessä nimetyn kokeneen asiantuntijan tai vertaisen ohjauksessa.

Aliupseerin ammatin erityispiirteitä

Sodan ja rauhan ajan johtajatehtävät edellyttävät johtamistaitoa, paineensietokykyä, hyvää

fyysistä kuntoa ja ammattitaidon jatkuvaa kehittämistä. Ylimmät tehtävät edellyttävät pitkää kokemusta, syvällistä ammattitaitoa ja eräät tehtävät palvelusta kansainvälisissä tehtävissä.

Aliupseerin ammatin etuja
Työssä oppimiseen ja koulutukseen osallistutaan normaalein palkkaeduin. Myös majoitus ja itse opiskelu ovat ilmaisia. Opintokokonaisuudet ovat pääsääntöisesti monimuotoisia eli sisältävät lyhyitä lähijaksoja ja pidempiä etäjaksoja, joiden jälkeen osaaminen varmennetaan näytöin. Opintokokonaisuuksien suorittamisen jälkeen aliupseerit palaavat tehtäviinsä joukko-osastoihinsa. Työtehtävissä harjaantuminen ja opintokokonaisuuksien suorittaminen valmentavat ylempiin tehtäviin.

Kelpoisuusvaatimukset aliupseerin virkaan
Aliupseerin tehtävään valittavan henkilön tulee täyttää sotilasviran yleiset kelpoisuusvaatimukset. Lisäksi Joukko-osasto, johon henkilö on hakeutumassa, järjestää hakijalle 12 minuutin juoksutestin, jossa on saavutettava vähintään tyydyttävä tulos sotilashenkilöstölle ikäluokittain ja sukupuolittain määritetyn taulukon mukaisesti. Virkaa hakevan eduksi katsotaan kuhunkin aliupseerin tehtävään sopiva koulutus tai kokemus sekä suoritettu aliupseeri- tai reserviupseerikurssi tai muu tehtävään soveltuva erikoiskoulutus.

Aliupseerien tehtävät edellyttävät pääsääntöisesti aliupseerikurssin suorittamista.

Sopimussotilaaksi puolustusvoimiin; kouluttaja ja erikoistehtävät

Oletko kiinnostunut upseerin tai aliupseerin ammatista? Hae joukko-osastoon erikoistehtäviin tai kouluttajaksi sopimussotilaana. Saat työtä ja kokemusta ammatista. Hakijalla on oltava reserviupseerin tai reservialiupseerin koulutus.

Sopimussotilaat toimivat muun muassa seuraavissa tehtävissä:
kohdekouluttaja
- valmiusjoukon apukouluttaja
- kansainvälisen valmiusjoukon erikois-kouluttaja rauhanturvakokemusta (vast.) edellyttävissä tehtävissä,
- apukouluttaja taistelu-, johto- ja tukialuksilla (tväl, kone, viesti)
- ase- ja johtamisjärjestelmien käyttäjä
- käyttöhuoltaja joukkojen koulutukseen liittyen
- apumekaanikko lennostoissa, laivuepalveluksessa apumekaanikkotehtävissä

Erikoistehtävissä palvelevien sopimussotilaiden tehtäviä ovat ensisijaisesti erikoiskoulutetun miehistön tehtävät, joihin olet saanut koulutuksen ja johon sinut on sijoitettu sodan ajan sijoituksesi mukaisesti.

Sopimussotilaiden palvelusarvo on reservin palvelusarvo. Lisätietoja saat perusyksikön kouluttajilta. Hakuasiakirjat saat perusyksikön vääpeliltä.

9.4 Kriisinhallintapalvelus

Osallistumalla operaatioihin rauhanturvaajat tukevat operaatioalueiden kansalaisia vaikuttamalla yhteiskunnan tilanteen vakautumiseen, turvallisuuden parantumiseen, konfliktien ratkaisuun ja alueen tulevaan kehitykseen.

Suomalaisia rauhanturvaajia toimii YK:n, EU:n ja NATO:n johtamissa operaatioissa eri puolilla maailmaa sekä koalitio-operaatiossa Irakissa. Sotilaallisissa kriisinhallintatehtävissä palvellaan yleensä 6-12kk kerrallaan. UNIFIL operaation FCR:n tehtävissä palvellaan 4kk kerrallaan. Kriisinhallintatehtävissä palveleminen on hyvä keino hankkia arvokasta kansainvälistä osaamista työskentelystä monikulttuurisessa ympäristössä, erilaisten ihmisten ja organisaatioiden kanssa. Rauhanturvaajina palvelee tavallisia suomalaisia miehiä ja naisia.

Hyvin suoritettu varusmiespalvelus ja joihinkin tehtäviin liittyvä ammatillinen osaaminen antaa hyvät edellytykset toimia kriisinhallintatehtävissä. Varusmiespalveluksen aikana suoritettu valmiusjoukkokoulutus ei ole edellytys tehtäviin valinnalle – **kaikkien joukko-osastojen antama varusmieskoulutus aselajista riippumatta antaa edellytykset kriisinhallintapalvelukseen hakeutumiselle.**

Yleiset kelpoisuusehdot

- Suomen kansalaisuus
- Hyvin suoritettu varusmiespalvelus tai naisten vapaaehtoinen asepalvelus
- Moitteettomat elämäntavat, ei merkintöjä rikosrekisterissä
- Hyvä terveys ja fyysinen kunto, ei merkittävää ylipainoa (BMI saa olla korkeintaan 30), voimakasta yliherkkyyttä ruoka- tai lääkeaineille, eikä hyönteisen pistoille
- 12 minuutin juoksutestissä vähintään 2 300 (esikunta-, valvonta- ja tukitehtävät) tai 2 500 metrin tulos (operatiiviset tehtävät)
- EU:ssa tai ETA valtiossa myönnetty ajo-oikeus, vähintään B –luokka, ei lyhytaikainen, C –luokan ajo-oikeus katsotaan eduksi

Rekrytointi

Kriisinhallintatehtäviin haluavat hakeutuvat ensin sotilaallisen kriisinhallinnan toimintavalmiuteen. Hakija pyrkii toimintavalmiuteen yleishakemuksella. Vain tiettyyn rotaatioon tai operaatioon ei voi hakeutua, mutta tehtävä- ja operaatiotoiveen voi esittää hakuasiakirjoissa.

Haku on käynnissä ympäri vuoden. Toimintavalmiushakemukset käsitellään Porin prikaatissa hakeutumisjaksojen mukaisesti. Jaksoja on neljä vuodessa. Kaikkiin jakson aikana tulleisiin hakemuksiin vastataan samaan aikaan ja toimintavalmiuspäätökset pyritään postittamaan hakijoille kuukauden kuluttua kunkin hakujakson päättymisestä.

Lisätietoa hakeutumisesta, eduista ja tehtävistä:

- puolustusvoimat.fi/rauhanturvaajaksi

10 Liitteet

Kirjallisuutta

Yleisimmät ohjesäännöt löytyvät myös internetistä osoitteesta puolustusvoimat.fi/asiointi/aineistot/ohjesaannot-ja-oppaat.

Yleinen sotilaskoulutus
- Johtajan käsikirja
- Kouluttajan opas
- Sotilasoikeudenhoitoa koskevia säännöksiä
- Sotilaspedagogiikan perusteet
- Sulkeisjärjestysopas
- Varusmiehen sosiaaliopas
- Yleinen palvelusohjesääntö
- Taskutietoa Maanpuolustuksesta
- Varusmies

Ase- ampuma- ja taisteluampumakoulutus
- Ampumakoulutusopas
- Kevytasekirja
- Lähitaistelun käsikirja
- Maavoimien ampumaohjelmisto
- Panssarintorjuntaopas
- Rynnäkkökiväärin käsikirja
- Sinkoampujan käsikirja

Taistelukoulutus
- Talvikoulutusopas
- Pimeäkoulutusopas
- Taistelijan opas
- Ryhmänjohtajan opas
- Joukkueen opas
- Jääkärijoukkueen- ja jääkäriryhmän johtajan koulutusohje
- Linnoittamisopas I & II
- Taisteluasukokonaisuus
- Maastouttamisopas
- Kenttäpuhelinopas
- Kenttäviestivälineopas
- Sotilasmerkistö ja lyhenteet
- Viestiliikenneopas
- Suluttamisopas
- Suojeluopas
- Suojelumies
- Suojelujoukkojen koulutusopas
- Suojelun käsikirja

Fyysinen toimintakyky
- Liikuntakoulutuksen käsikirja

Psyykkinen toimintakyky
- Mielenterveysopas

Eettinen toimintakyky
- Sodan oikeussäännöt. Kansainvälisiä ihmisoikeusasiakirjoja II
- Sodan lait. Käsikirja. *Gunnar Rosén. Suomen Punainen Risti. Painotalo Miktor. Helsinki 1988*
- Valonen Helena. Hyvä käytös huomataan *Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä 1997*

Yleinen huoltokoulutus
- Ensiapuopas
- Varusmiehen terveysopas
- Kenttähygienia käsikirja
- Kenttälääkintä, ensihoidon perusteet
- Terveys ja toimintakyky
- Sotilaan ympäristöopas
- Varusmiehen muonaopas

Internet
- Puolustusvoimat: puolustusvoimat.fi
- Maanpuolustuskorkeakoulu: maanpuolustuskorkeakoulu.fi
- Maanpuolustuskoulutusyhdistys: mpk.fi
- Työministeriön koulutus- ja ammattitietopalvelun tietojärjestelmä: mol.fi

7,62 rk 62:n ja kk 62:n

KOHDISTUSKORTTI

Sivusuunnan kohdistus	Korkeussuunnan kohdistus

7.62 rk 62, ampumaetäisyys 150 m

1. Korjataan siirtämällä jyvää iskemän suuntaan.
2. Siirtoruuvin yksi kierros vastaa 25 cm taulussa. Yksi napsaus vastaa 2 cm taulussa.
3. Kaasukammioon merkitty piirtoväli (1 mm) vastaa n 32 cm taulussa.
4. Aseen mieskohtaisen tarkkuuttamisen jälkeen voidaan sivusuuntaa nopeasti korjata myös muuttamalla tähtäyspistettä.

1. Asetin 150 m:n kohdalle.
2. Korjataan avaamalla ruuvimeisselillä reikätähtäimen kiinnitysruuvi ja nostamalla (iskemä alhaalla) tai laskemalla (iskemä ylhäällä) reikätähtäintä. 1 piirtoväli (1 mm) vastaa n 32 cm taulussa.
3. Aseen henkilökohtaisen tarkkuuttamisen jälkeen voidaan korkeussuuntaa nopeasti korjata myös muuttamalla tähtäyspistettä tai asettimen siirrolla, joka siirtää iskemää taulussa seuraavasti:

1 — 1,5	n 6 cm	3 — 4	n 25 cm
1,5 — 2	n 10 cm	4 — 5	n 32 cm
2 — 3	n 17 cm	5 — 6	n 40 cm

Ampumaetäisyydellä 300 m ovat muutokset taulussa kaksinkertaiset 150 m:in verrattuna.

Sivusuunnan kohdistus	Korkeussuunnan kohdistus

7.62 kk 62, ampumaetäisyys 150 m

1. Korjataan avaamalla jyvän jalan kiinnitysruuvi ja siirtämällä jyvän jalkaa iskemän suuntaan. Piirtoväli (1 mm) vastaa n 30 cm taulussa.
2. Aseen mieskohtaisen tarkuuttamisen jälkeen voidaan sivusuuntaa nopeasti korjata myös muuttamalla tähtäyspistettä.

1. Asetin 150 m:n kohdalle.
2. Korjataan kiertämällä jyvää kiinni (iskemä alhaalla) tai auki (iskemä ylhäällä). Yötähtäimillä varustetussa aseessa voidaan jyvää kiertää vain täysiä kierroksia, jotta tritiumlamppu jäisi näkyviin.
3. Voidaan korjata myös avaamalla hahlolevyn kiinnitysruuvi ja nostamalla (iskemä alhaalla) tai laskemalla (iskemä ylhäällä) hahlolevyä.
   1 mm:n muutos vastaa taulussa n 30 cm.
4. Aseen mieskohtaisen tarkkuuttamisen jälkeen voidaan korkeussuuntaa nopeasti korjata myös muuttamalla tähtäyspistettä tai asettimen siirrolla, joka siirtää iskemää taulussa seuraavasti:

1 — 1,5	10 cm	4 — 5	42 cm
1,5 — 2	10 cm	5 — 6	48 cm
2 — 2,5	12 cm	6 — 7	60 cm
2,5 — 3	12 cm	7 — 8	96 cm
3 — 3,5	15 cm	8 — 9	132 cm
3,5 — 4	15 cm		

Ampumaetäisyydellä 300 m ovat muutokset taulussa kaksinkertaiset 150 m:in verrattuna.

Maavoimien sotilasarvot

UPSEERIT JA OPISTOUPSEERIT (luutnantti - kapteeni)

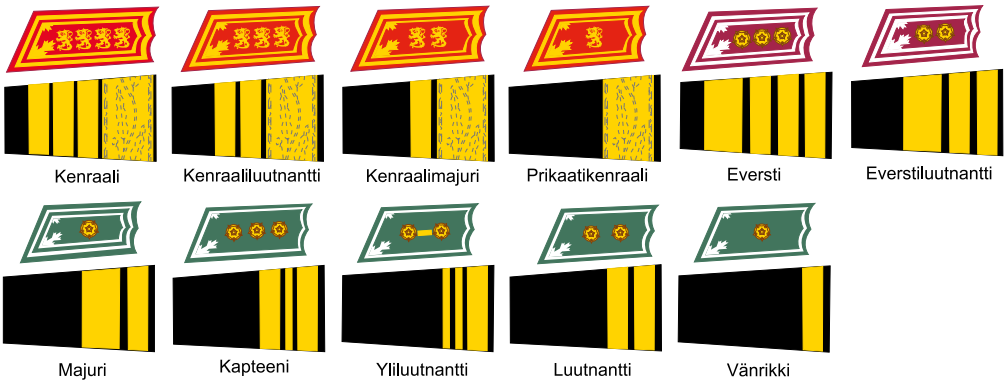

KADETIT

ALIUPSEERIT

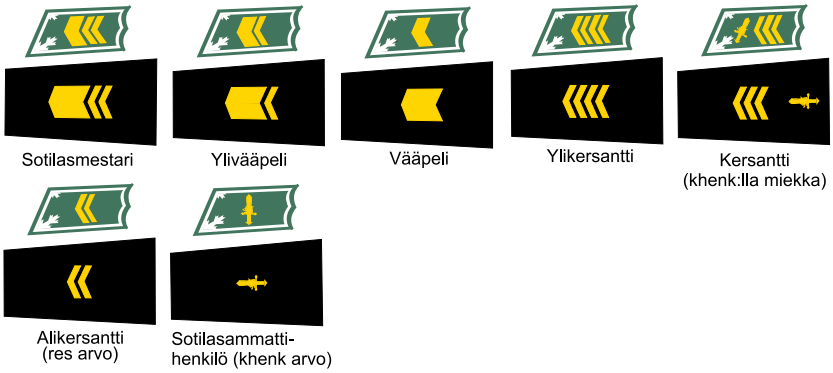

VARUSMIESJOHTAJAT

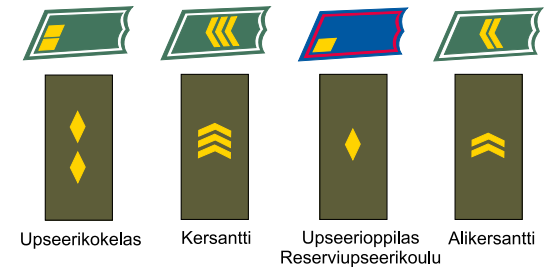

MIEHISTÖ

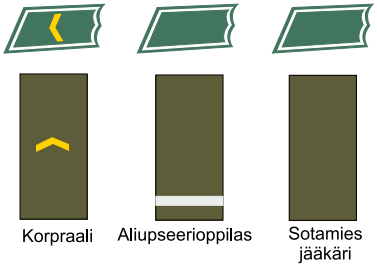

Arvomerkit

Ilmavoimien sotilasarvot

UPSEERIT JA OPISTOUPSEERIT (luutnantti - kapteeni)

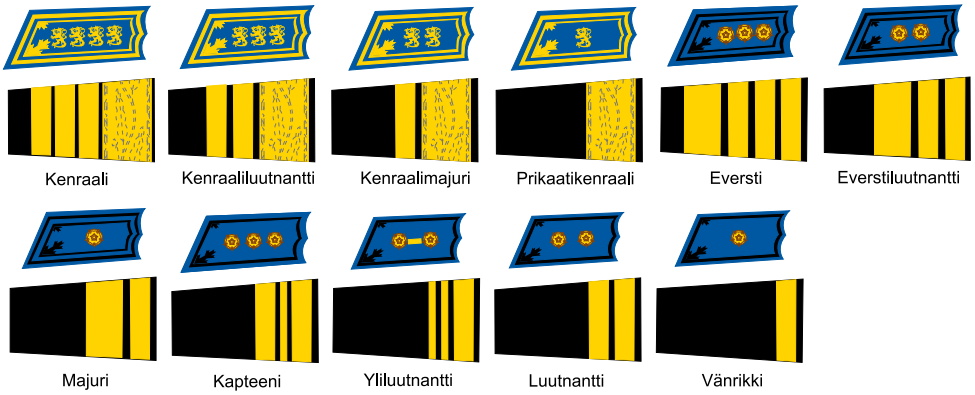

KADETIT

ALIUPSEERIT

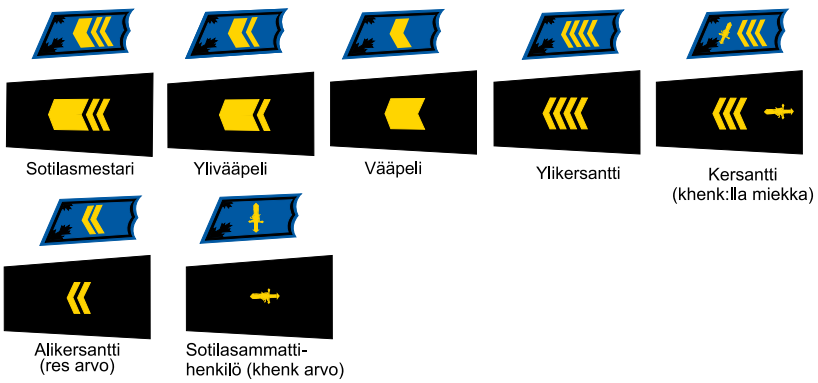

VARUSMIESJOHTAJAT

MIEHISTÖ

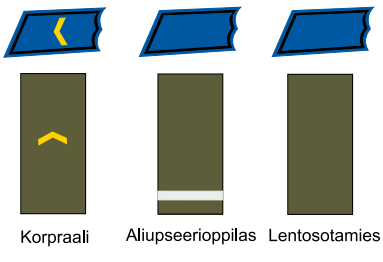

Merivoimien sotilasarvot

UPSEERIT JA OPISTOUPSEERIT (luutnantti - kapteeniluutnantti)

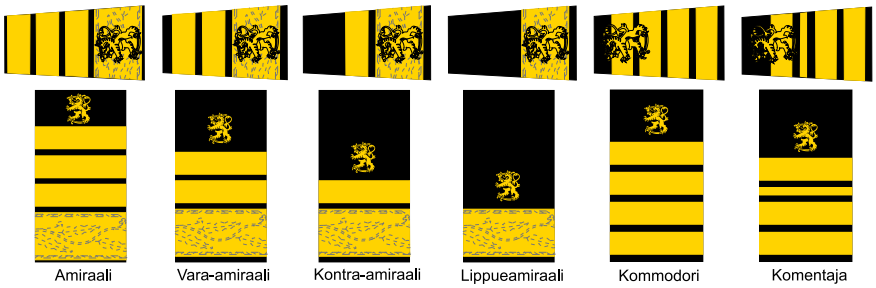

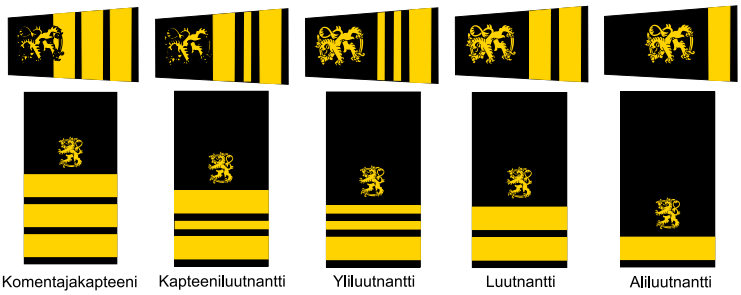

KADETIT

ALIUPSEERIT

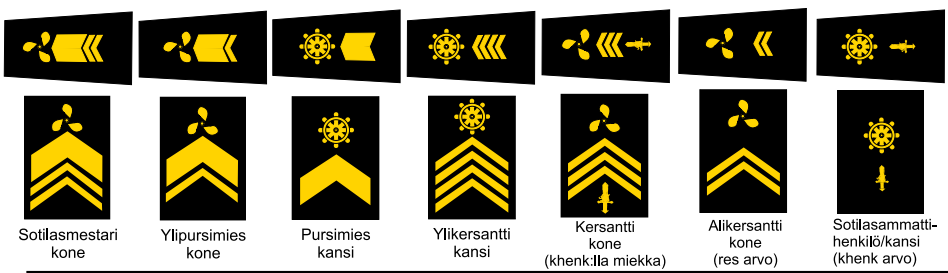

VARUSMIESJOHTAJAT

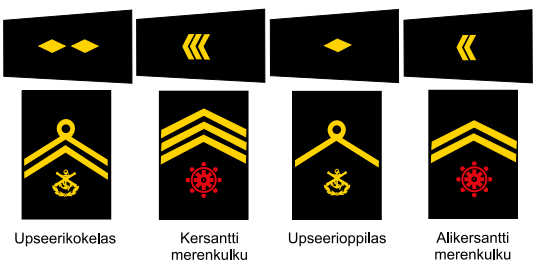

MIEHISTÖ

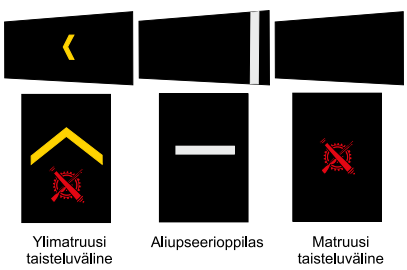

Arvomerkit

ERIKOISUPSEERIT: MAAVOIMAT JA ILMAVOIMAT

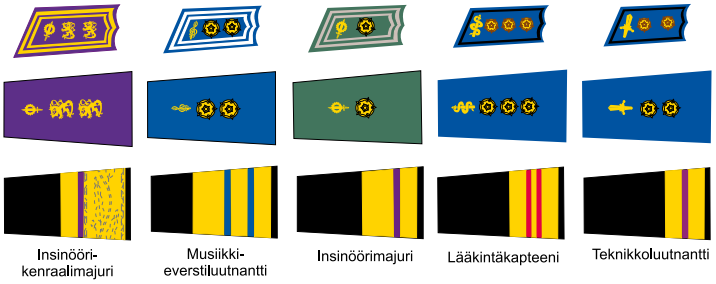

Insinööri-kenraalimajuri | Musiikki-everstiluutnantti | Insinöörimajuri | Lääkintäkapteeni | Teknikkoluutnantti

SOTILASPAPIT: MAAVOIMAT JA ILMAVOIMAT

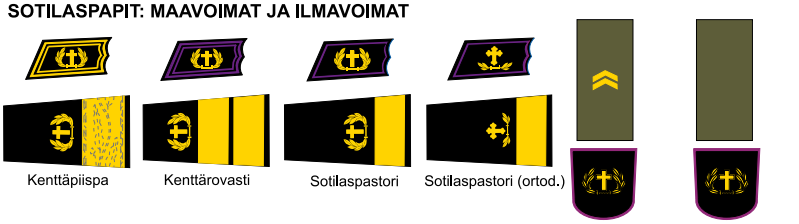

Kenttäpiispa | Kenttärovasti | Sotilaspastori | Sotilaspastori (ortod.) | Varusmiespappi/ varusmiesdiakoni/ sotilasdiakoni (alikersantti) | Varusmiespappi/ varusmiesdiakoni/ sotilasdiakoni (sotamies)

SOTILASVIRKAMIEHET: MAAVOIMAT, ILMAVOIMAT JA MERIVOIMAT / insinööriala

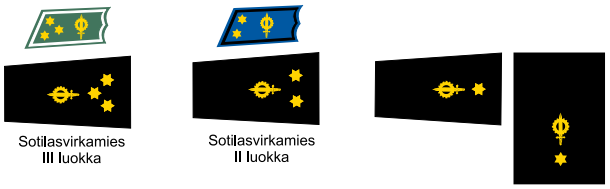

Sotilasvirkamies III luokka | Sotilasvirkamies II luokka | Sotilasvirkamies I luokka

ERIKOISUPSEERIT: MERIVOIMAT

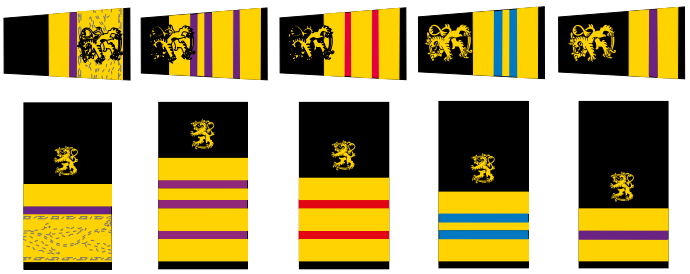

Insinööri-kontra-amiraali | Insinöörikomentaja | Lääkintä-komentajakapteeni | Musiikki-kapteeniluutnantti | Teknikkoluutnantti

SOTILASPAPIT: MERIVOIMAT

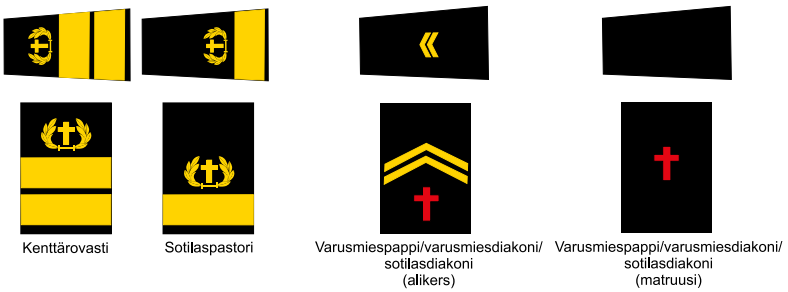

Kenttärovasti | Sotilaspastori | Varusmiespappi/varusmiesdiakoni/ sotilasdiakoni (alikers) | Varusmiespappi/varusmiesdiakoni/ sotilasdiakoni (matruusi)

TUNNUSVÄRIT

Yleisesikunta

Kenttätykistö

Ilmatorjunta

Viestijoukot

Pioneerijoukot

Reserviupseerikoulu

Ilmavoimat

Kadettikoulu

Maavoimien helikopterijoukot

Huolto

Maasotakoulu

Sotilasmusiikki

Jalkaväki

Jääkärijoukot

Kaartin Jääkärirykmentti

Rakuuna

Lääkintä ja eläinlääkintä

Panssarijoukot

Rajavartiolaitos

ERIKOISUPSEERIEN AMMATTIMERKIT

insinööri

lääkintä

eläinlääkintä

musiikki

teknikko

talous

Sotilaan käsikirja

Sotilaan käsikirja jaetaan jokaiselle varusmiehelle peruskoulutuskauden alussa. Kirja jaetaan jokaiselle varusmiehelle omaksi, joten sitä voi käyttää itseopiskelu- ja kertauskirjana koko varusmiespalveluksen ajan sekä myöhemmin reservissä esimerkiksi valmistauduttaessa kertausharjoitukseen.

Sotilaan käsikirja sisältää sellaisia peruskoulutuskaudella koulutettavia asioita, joita jokaisen varusmiehen on hallittava ja tiedettävä peruskoulutuskauden jälkeen.

Kirjan sisällöllinen painopiste on taistelu- ja marssikoulutuksessa, toimintakykykoulutuksessa sekä ase- ja ampumakoulutuksessa.

Käsikirjassa esitettyjen menettelytapojen ja esimerkkien tarkoituksena on antaa perusteet sotilaan toiminnalle. Sotilaan perustaitojen hallitseminen luo perustan taistelijan taidoille kaikissa puolustushaaroissa ja aselajeissa.

Puolustusvoimat
puolustusvoimat.fi